

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Sekce jazyka a literatury

STUDIE A PRAMĚNY

BIBLIOGRAFIE ČESKÉ LINGUISTIKY

ZA LÉTA 1945—1950

Jazykověda obecná, indoevropská,
slovanská a česká

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Ústav pro jazyk český

Vědecký redaktor akademik Bohuslav Havránek

Recensent univ. prof. dr. Josef Kurz

BIBLIOGRAFIE
ČESKÉ LINGUISTIKY
ZA LÉTA 1945 - 1950

JAZYKOVĚDA OBECNÁ, INDOEVROPSKÁ,
SLOVANSKÁ A ČESKÁ

Zpracoval
ZDENĚK TYL

PRAHA 1955
NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ
AKADEMIE VĚD

Revize

PŘEDMLUVA

Bibliografie české lingvistiky za léta 1945—1950, podávající soupis prací z jazykovědy obecné, indoevropské, slovanské a české, navazuje obsahem i uspořádáním na *Bibliografii československých prací lingvistických a filologických*, jejíž poslední ročník (za rok 1935) vyšel nákladem České akademie věd a umění r. 1937. Redigoval ji B. Havránek (ročníky 1929, 1930, 1931), po něm J. M. Kořínek (1932, 1933, 1934, 1935) a práce na ní se kromě nich účastnili ještě V. Machek, J. Mukařovský, F. Jílek-Oberpfalcer a V. Šmilauer. Pohnuté události roku 1938 a následující po nich okupace zmařily na dlouhou řadu let její vydávání, třeba práce bibliografické pokračovaly — ovšem jen nesoustavně — i za války. V plném rozsahu byly přípravné práce pro vydání odborné bibliografie české lingvistiky obnoveny na podzim 1949 v Ústavu pro jazyk český; materiál takto sebraný se stal základem naší bibliografie a v ÚJČ byly také prodiskutovány hlavní zásady jeho zpracování.

Časově je tato bibliografie omezena na dobu od našeho osvobození v květnu 1945 do konce roku 1950; referáty a zprávy o pracích pojatých do bibliografie jsou však zaznamenány i z doby pozdější. Teritoriálně byly sem pojaty práce z oborů vyznačených v titulu, jakož i ve výběru práce z některých dalších oborů příbuzných, které v této době vyšly v českých zemích. Práce o slovenštině byly do bibliografie zařazeny (v samostatném oddělení) jen v takovém rozsahu jako práce o jiných jazycích slovanských, t. j. pokud vyšly v českých zemích nebo pocházejí od českých autorů. Stalo se tak jednak s ohledem na naše dnešní pojetí samostatného jazyka slovenského, jednak proto, že bibliografie slovenské jazykovědy byla zatím (alespoň částečně) zajištěna jinak. 1)

1 Viz V. Blanár, *Bibliografía jazykovědy na Slovensku v rokoch 1939—1947*. Bratislava, Slovenská akadémia vied a umění 1950, s. 209.

1 *Zbírka odgovora na pitanja*. Dopune. Izdanja izvršnog odbora, N° 3, (Beograd 1939), str. 23.

Jako v dřívějších ročnících akademické bibliografie jsou i tentokrát v samostatném dodatku připojeny cizí práce o češtině, které vyšly v cizině; práce českých a slovenských autorů o češtině, které byly otištěny mimo území naší republiky, jsou ovšem registrovány také, ale jsou zařazeny do příslušných oddílů, právě tak jako i jiné práce našich předních linguistů z jazykovědy obecné, indoevropské a slovenské, uveřejněné také za hranicemi. I když právě u příspěvků tohoto druhu je často nesnadné dosáhnout aspoň takové úplnosti jako v jiných oddílech bibliografie, byla tato úprava provedena zejména proto, aby byla pokud možno na jednom místě registrována jak celá bohemistika, tak také všechna práce našich předních jazykovědců v oborech pojatých do našeho soupisu.

Jinak bylo při redakčním zpracování sebraného materiálu užito osvědčené osnovy předválečné akademické bibliografie celkem bez podstatných změn. Vedle samostatného oddělení prací o jazyce slovenském byla z věcných důvodů vytvořena navíc ještě zvláštní pododdělení u jazyka českého, a to pro příspěvky stylistické a terminologické; ostatní provedené úpravy jsou už zcela podružné. Vzoru dosavadní bibliografie se naše práce přidržuje také v tom, že se důsledně pokouší řadit záznamy podle zřetelů věcných, místních, časových a pod.; šlo nám při tom především o to, aby se obsahově blízké záznamy dostaly také v bibliografii blízko sebe a nebyly zbytečně oddělovány, jak tomu bývá při mechanickém řazení abecedním podle autorů. K rejstříku osob byl nově přidán rejstřík vykládaných slov a jmen osobních a místních, pokud přicházejí v textu bibliografických záznamů; podrobnějším rozčleněním jednotlivých oddílů, než tomu bylo v bibliografii předválečné, jsme chtěli usnadnit orientaci v rozsáhlé látce.

Pokud jde o úplnost, snažili jsme se zaznamenat důležitější práce všechny; z ostatního sebraného materiálu podáváme jen výběr. Při tom se nám snad vždy nepodařilo zachovat žádoucí úměrnost, takže se do bibliografie dostaly i některé záznamy, které by bylo možno považovat za nadbytečné a s hlediska thematického za okrajové; nepochybně by bylo lze diskutovat o věcném uspořádání oddílů i jednotlivých záznamů a také hodnotící stránka naší bibliografie není dosud zpracována tak, jak by bylo třeba (některé kritické

poznámky k adnotacím připojil v korektuře vědecký redaktor bibliografie, akad. B. Havránek). Tyto i jiné nedostatky, snad aspoň zčásti vysvětlitelné poukazem na rozsah materiálu z období více než pětiletého a odtud plynoucí nejistotou v některých základních otázkách metodických, na něž jsme nenašli odpověď v dostupných bibliografických pracích ani našich ani cizích, chceme ovšem v další práci postupně odstraňovat; kritické připomínky všech uživatelů naší bibliografie budou nám při tom vítanou pomocí.

V příspěvku pro chystaný, ale neuskutečněný III. slavistický sjezd r. 1939 stanovil B. Havránek tyto hlavní zásady pro slavistickou lingvistickou bibliografii: „... aby vycházela každý rok a včas, byla alespoň zčásti věcně rozříděna (s indexem jmenným) a obsahovala i stručná résumé, event, i potřebnou kritiku, zvl. u prací zřejmě bezcenných. “*) Druhému a třetímu požadavku tu vyslovenému se naše práce pokusila podle možnosti vyhovět, ale pro příští díly této bibliografie zůstává hlavním úkolem splnit také požadavek první a zajisté nejdůležitější. Bude proto naší snahou připravit co nejdříve k vydání i část další, která obsáhne léta 1951—1955 a již zřetelně zachytí novou cestu české jazykovědy, kterou nastoupila po památném zásahu J. V. Stalina do sovětské jazykovědné diskuse v létě 1950.

* * *

V závěru děkuji upřímně za účinnou pomoc při práci univ. prof. Dr. Josefu Kurzovi, který mě před časem ochotně uváděl do teorie i praxe bibliografické a prohlédl podstatnou část materiálu z let 1946—1948, a zejména řediteli Ústavu pro jazyk český ČSAV, akad. B. Havránkovi, který jako vědecký redaktor práci pročetl a svých bohatých zkušeností bibliografických využil k jejímu nemalému zdokonalení v celku i v četných podrobnostech.

V Praze v září 1954

Zdeněk Tyl

BIBLIOGRAFIE
ČESKÉ LINGUISTIKY
ZA LÉTA 1945 - 1950

PŘEHLED OBSAHU

Předmluva	5—7
Přehled obsahu	11—14
Seznam excerpovaných časopisů	15—23
Seznam zkratk	25—26
I. LINGUISTIKA OBECNÁ	
Stalinovy práce o jazyce a jejich ohlasy (č. 1—28)..	27—31
Marxistická jazykověda před Stalinovými statěmi (č. 29 až 36).....	31—32
Marrismus (č. 37—50)	32—34
Strukturalismus (č. 51—56)	34—35
Západní lingvistika (č. 57—60).....	35
Práce všeobecné (č. 61—67)	35—36
Obecná fonetika (č. 68—84)	36—39
Otiatrie, foniatrie, logopedie (č. 85—108)	39—41
Obecná fonologie (č. 109—118)	41—42
Intonace a ostatní zvukové složky řeči (č. 119—128)..	42—44
Jazyk psaný a tištěný (č. 129—136).....	44—45
Obecné otázky mluvnické stavby jazyka (č. 137—152).	45—48
Jazyk a společnost — Lexikologie a sémantika — Lingvistická statistika a pod. (č. 153—172).....	48—50
Jazyk literárního díla a překladu — Hudba a slovo (č. 173—191)	50—52
Otázky jazykové různosti — Mezinárodní jazyk — Souborné referáty. — Různé (č. 192—218)	52—55
II. SROVNÁVACÍ LINGUISTIKA JAZYKŮ INDOEVROPSKÝCH A JAZYKŮ SOUSEDNÍCH	
Práce obecně srovnávací (č. 219—239).....	56—58
Jednotlivé jazyky (č. 240—295)	59—64
III. SLOVANSKÁ JAZYKOVĚDA	
A. Práce o jazyce praslovanském a obecně slovanské	
Pojetí slovanské filologie — Slovanská myšlenka (č. 296 až 307).....	64—65

Mluvnická stavba slovanských jazyků (č. 308—316)..	66—67
Slovanské etymologie (č. 316a—323).....	67—68
Slovanská jména osobní a místní (č. 324—330)....	68—69
Slovanské abecedy (č. 331—336).....	69
Otázky spisovných jazyků slovanských a pod. (č. 337 až 342).....	70
Vztahy slovansko-rumunské a slovansko-albánské (č. 343 až 349).....	70—71
Slovanská archeologie (č. 350—369).....	71—73
Různé (č. 370—377).....	74
B. Jazyk a památky církevněslovanské	
Práce všeobecné (č. 378—382).....	75
Výklady mluvnické, etymologické a pod. (č. 383—405).	75—78
Staroslověnský slovník — Ediční technika stsl. textů (č. 406—408).....	78—79
Texty biblické, liturgické, patristické a jiné (č. 409 až 443).....	79—83
Československý typ jazyka csl. (č. 444—451).....	83—85
Otázky cyrilometodějské (č. 452—482).....	85—89
Slovanská bohoslužba v Čechách a další vývoj myšlenky cyrilometodějské (č. 483—504).....	89—92
Církevní slovanština u ostatních národů slovanských a u Rumunů (č. 505—517).....	92—93
Různé (č. 518—521).....	93—94
C. Slovanské jazyky jižní	
Jazyk slovinský a srbocharvátský (č. 522—528)....	94—95
Jazyk bulharský a makedonský (č. 529—543).....	95—97
D. Slovanské jazyky východní	
Jazyk ruský: Příspěvky všeobecné — Styky rusko-české a česko-ruské (č. 544—552).....	97—98
Památky staroruské (č. 553—558).....	98—99
Jednotlivé práce o jazyce ruském (č. 559—583)....	99—102
Praktické mluvnice, učebnice a slovníky (č. 584—608)..	102—105
Jazyk ukrajinský (č. 609—614).....	105—106
E. Slovanské jazyky západní (mimo slovenštinu a češtinu)	
Jazyk polský: Styky česko-polské (č. 615—622)....	106—107
Jednotlivé práce o jazyce polském (č. 623—655)....	107—111
Mluvnice, učebnice a slovníky (č. 656—662).....	111—112
Lužická srbština (č. 663—671).....	112—113

F.	Jazyk slovenský	
	Mluvnice a slovníky (č. 672—676).....	113—114
	Jednotlivé práce o jazyce slovenském (č. 677—721)...	114—118
G.	Jazyk český	
1.	Historie a popis jazyka	
a)	<i>Práce všeobecné</i>	
	Úvody do jazyka českého — Mluvnice (č. 722—734a).....	118—121
	Slovníky (č. 735—746).....	121—123
	Národnostní vývoj v českých zemích (č. 747—776)...	123—127
	Různé (č. 777—787)	127—129
b)	<i>Práce speciální</i>	
	Jednotlivé spisy, doby, autoři (č. 788 — 852).....	129—138
	Hláskosloví, fonetika, fonologie (č. 853—874)	138—141
	Tvoření slov, morfologie, syntax (č. 875—903)....	141—144
	Stylistika (č. 904—915)	145—146
2.	Dialektologie	
	Jednotlivá nářečí místní (č. 916—1004).....	146—157
	Ostatní nespisovné vrstvy jazyka (č. 1005—1007)....	157
3.	Jazyk spisovný	
	Theorie jazykové správnosti (č. 1008—1022).....	157—159
	Praktické otázky jazykové správnosti (č. 1023—1045).....	159—161
	Drobné příspěvky k jazykové správnosti (č. 1046—1083)	161—167
	Pravopis (č. 1084—1091)	168
	Jazyková kritika (č. 1092—1125)	168—173
	Školní a praktické mluvnice a cvičebnice češtiny (č. 1126 až 1142).....	173—175
	Metodika a didaktika češtiny (č. 1143—1164).....	175—177
4.	Jazyk literárních děl	
	Práce obecné a souborné (č. 1165—1186a)	178—181
	Jazyková stránka v díle jednotlivých autorů a v různých druzích literárních (č. 1187—1255)	181—189
	Rytmus, rým, zvuková stránka literárních děl (č. 1256 až 1279)	189—193
	Otázky překladu (č. 1280—1302).....	193—195
	Ediční technika novočeských děl literárních (č. 1303 až 1313)	195—197
5.	Terminologie (č. 1314—1429)	197—208
6.	Původ a význam jednotlivých slov	
	Etymologické výklady (č. 1430—1473)	209—214
	Výklady významu slovního (č. 1474—1486).....	214—215

7.	Jména osobní a místní	
a)	<i>Jména osobní</i>	
	Výklady osobních jmen (č. 1487—1531)	216—221
	Materiály pro studium osobních jmen (č. 1532—1583)	221—226
b)	<i>Jména místní</i>	
	Souborné práce o místních jménech — Historická topo- nomastika (č. 1584—1606).....	226—229
	Výklady místních a pomístních jmen — Příspěvky materiálové (č. 1607—1661)	230—235
	Názvy hor, řek a pod. (č. 1662—1673).....	235—236
	Různé (č. 1674—1686).....	236—237
8.	Materiál	
a)	<i>pro jazyk doby starší</i>	
	Památky stě. literatury (č. 1687—1746)	237—249
	Archivní materiál (č. 1747—1889).....	249—262
	Knihopis, archivy a pod. (č. 1890—1905)	262—264
b)	<i>pro jazyk doby nové, zvl. lidový</i>	
	Obecný nářeční materiál (č. 1906—1977)	264—271
	Lidové písně, říkadla a j. (č. 1978—2024).....	271—275
	Nářeční materiál speciální podle jednotlivých oborů věc- ných (č. 2025—2088)	276—281
	Materiál pro ostatní nespisovné vrstvy jazyka (č. 2089 až 2098)	281—282

IV. ORGANISACE LINGUISTICKÉ PRÁCE, DĚJINY, JUBILEA, NEKROLOGY A POD.

	Práce bibliografické (č. 2099—2129)	282—286
	Jazykovědné časopisy a sborníky, (č. 2130 — 2175)..	286—293
	Dějiny české jazykovědy (č. 2176—2240)	293—301
	České jazykovědné instituce — Sjezdy a kongresy (č. 2241 až 2298)	301—307
	Slavistika v zemích slovanských a neslovanských (č. 2299 až 2348)	307—311
	Jubilea, nekrology (č. 2349—2439).....	311—320

DODATEK: CIZÍ PRÁCE O JAZYCE ČESKÉM, VYDANÉ

	MIMO ČSR (č. 2440—2509).....	320—328
	Rejstřík osob	329—350
	Rejstřík slov	351—360

SEZNAM EXCERPOVANÝCH ČASOPISŮ A NOVIN

- ABC neslyšících 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949).
Acta Academiae Velehradensis 18(1947), 19(1948).
Acta linguistica (Copenhagen) 5(1945/9).
Akord 13(1947), 14(1948).
American Slavic and East European Review (New York) 4(1945), 5(1946), 6(1947),
7(1948), 8(1949), 9(1950).
Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje 33(1946), 34(1947), 35(1948).
Archa 31(1947), 32(1948).
Archeologické rozhledy 1(1949), 2(1950).
Archiv orientální 15(1944/6, č. 3/4), 16(1947/9), 17(1949), 18(1950).
Archy č. 2—13 (1946/8).
Balkanski pregled (Sofija) 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Báňské listy 1(1946).
Báňský obzor 1(1947), 2(1948), 3(1949), 4(1950).
Berounsko 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Beseda 3(1945/6), 4(1947), 5(1948), 6(1949), 7(1950).
Bezděz 10(1948).
Biologické listy 27(1946), 28(1947), 29(1948), 30(1949), 31(1950).
Biuletyn Polskiego towarzystwa językoznawczego (Kraków) 8(1948), 9(1949),
10(1950).
Blick nach Osten (Klagenfurt-Wien) 1(1948).
Blok (s přílohou Blok P) 1(1946/7), 2(1947/8), 3(1948/9).
Broumovsko 1 (1947), 2 (1948).
Božeňsko 4(1948), 5(1949).
Bulletin de la Société de Linguistique de Paris (Paris) 42(1942/5; 1946), 43(1947),
44(1948), 45(1949), 46(1950).
Byzantinoslavica 8(1939/46), 9(1947/8), 10(1949/50), 11(1950).
Cíl 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Conférences de l'Institut de linguistique de l'Université de Paris (Paris) 8(1940/8;
1949).
Cyril 71(1946), 72(1947), 73(1948).
Časopis českého lékařnictva (s vědeckou přílohou) 1(1945), 2(1946), 3(1947),
4(1948), 5(1949).

Časopis Československé společnosti entomologické 43(1946), 44(1947), 45(1948),
46(1949), 47(1950).
Časopis československých houbařů 24 (1944/5; 1946), 25(1947/8).
Časopis katolického duchovenstva 85(1945), 86(1946), 87(1947), 88(1948),
89(1949).
Časopis lékařů českých 84(1945, od č. 19), 85(1946), 86(1947), 87(1948), 88(1949),
89(1950).
Časopis Matice moravské 66(1944/6, od č. 2), 67(1947), 68(1948), 69(1950).
Časopis Moravského musea 33(1946), 34(1949), 35(1950).
Časopis Národního musea (oddíl věd společenských) 115(1946), 116(1947),
117/119 (1948/50).
Časopis pro moderní filologii 29(1946), 30(1947), 31(1948), 32(1949), 33(1950).
Časopis pro pěstování matematiky a fyziky 71(1946), 72(1947), 73(1948), 74(1949),
75(1950).
Časopis Rodopisné společnosti československé v Praze 17/18 (1945/6; 1947).
Časopis Společnosti přátel starožitností 49/50 (1941/2; 1946), 51/3 (1943/5; 1946),
54(1946), 55(1947), 56(1948), 57(1949), 58(1950).
Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci 55(1946), 56(1947), 57 (1948),
58(1949), 59(1950).
Česká mykologie 1(1947), 2(1948), 3(1949), 4(1950).
Česká mysl 39(1945), 40(1947).
Česká osvěta 39(1946), 40(1947), 41(1948).
České lidové divadlo 26(1946), 27(1947), 28(1948), 29(1949).
Československá železnice 1(1945), 2(1946), 3(1947).
Československo 1(1945/6), 2(1946/7), 3(1947/8).
Československý háj 20(1946), 21(1947), 22(1948), 23(1949), 24(1950).
Československý kras 1(1948), 2(1949), 3(1950).
Československý les 26(1946), 27(1947), 28(1948), 29(1949), 30(1950).
Československý novinář 1(1949), 2(1950).
Československý ornitholog 13(1946), 14(1947), 15(1948), 16(1949).
Československý rybář 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Československý zahradník 1(1945/6), 2(1947), 3(1948).
Český Bratr 23(1947), 24(1948), 25(1949), 26(1950).
Český časopis filologický 3(1944/5, od č. 5).
Český časopis historický 47(1946), 48/9 (1947/8), 50(1947/9).
Český domov 2(1945/6), 3(1946/7), 4(1947/8).
Český lid 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Český život 1(1947).
Čtenář 1(1949), 2(1950).
Čti 1(1947), 2(1948).

Dar 1(1948).
Divadelní zápisník 1(1945/6), 2(1947), 3(1948).

Divadlo 32(1946), 33(1947), 34(1948); 1(1950).
Dnešek 1(1946/7), 2(1947/8).
Doba 1(1945/7).
Dolina Urgatina 1(1947), 2(1948), 3(1949).
Doprava 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949).
Dřevařské hospodářství 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Dřevo 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950),
Efeta 19(1946), 20(1947), 21(1948), 22(1949).
Elektrotechnický obzor 35(1946), 36(1947), 37(1948), 38(1949), 39(1950).
Entomologické listy 9(1945/6), 10(1947), 11(1948), 12(1949), 13(1950).
Études slaves et roumaines (Budapest) 1(1948), 2(1949).
Ezik i literatura (Sofija) 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Filmové noviny 1(1947), 2(1948).
Fysika v technice 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Generace 1(1945/6), 2(1947).
Godišnikna Sofijskija universitet. Istoriko-filologičeski fakultet (Sofija) 42(1945/6),
43(1946/7), 44(1947/8).
Gymnasium 1(1948/9), 2(1949/50).
Historický sborník (Turč. Sv. Martin) 3(1945), 4(1946), 5(1947).
Horník a hutník 2(1946), 3(1947).
Horské prameny 2(1945/6), 3(1947/8).
Hořicko 1(1947), 2(1948), 3(1949).
Hudební rozhledy 1(1948/9), 2(1949/50).
Chemické listy 40(1946), 41(1947), 42(1948), 43(1949), 44(1950).
Chemický obzor 21(1946), 22(1947), 23(1948), 24(1949), 25(1950).
Chlumecko 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Indogermanische Forschungen (Berlin) 59(1944/9, od č. 2).
Indogermanisches Jahrbuch (Berlin) 27(1948), 28(1949).
Interagra 1(1947), 2(1948).
Istoričeski pregled (Sofija) 2(1945/6,) 3(1946/7), 4(1947/8), 5(1948/9).
Istoričeskije zapiski (Moskva) 15/17 (1945), 18/20 (1946), 21/24(1947).
Izvestija Akademii nauk SSSR, otdelenije literatury i jazyka (Moskva) 5(1946),
6(1947), 7(1948), 8(1949), 9(1950).
Izvestija na seminaru po slavjanska filologija pri universiteta v Sofija (Sofija) 8/9
(1941/3; 1948).
Jaroměřsko 2(1948), 3(1949).
Jazykovedný sborník (Turč. Sv. Martin) 1/2(1946/7), 3(1948), 4(1950).
Jednotná škola (Bratislava) 1(1945/6), 2(1946/7), 3(1947/8).

Język polski (Kraków) 25(1945), 26(1946), 27(1947), 28(1948), 29(1949),
30(1950).
Jihočeský sborník historický 15(1946), 16(1947), 17(1948), 18(1949), 19(1950).
Jitřenka 63(1948), 64(1949).

Kartografický přehled 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Knihkupec a nakladatel 8(1946), 9(1947), 10(1948).
Knihovna 1(1945/6), 2(1947), 3(1948), 4(1950).
Knihy a čtenáři 6(1946), 7(1947), 8(1948).
Kolo 12(1948).
Komenský 71(1946/7), 72(1947/8), 73(1948/9), 74(1949/50).
Kostnické jiskry 31(1946), 32(1947), 33(1948), 34(1949).
Kraj kalicha 9(1947), 10(1948).
Kraj pod Čerchovem 1(1947), 2(1948).
Krajem Lučanů 13(1946), 14(1947/8), 15(1948/9).
Krásné město 5(1946), 6(1947), 7(1948).
Kravaňsko 9(1947), 10(1948), 11(1948/9), 12(1949/50).
Kritický měsíčník 6(1945), 7(1946), 8(1947), 9(1948).
Kronika 1(1948).
Křesťanská revue 13(1946), 14(1947), 15(1948), 16(1949), 17(1950).
Kulturní politika 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Kvart 4(1945/6), 5(1947).
Kvas 73(1945), 74(1946), 75(1947), 76(1948), 77 (1949), 78 (1950).
Kytice 1(1946), 2(1947), 3(1948).

Lesnická práce 25(1946), 26(1947), 27(1948), 28(1949), 29(1950).
Lidová demokracie 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).
Lidová kultura 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1948/9), 5(1949), 6(1950).
Lingua Posnaniensis (Poznaň) 1(1949), 2(1950).
Lidové noviny 57(1949), 58(1950).
Linguistica Slovaca (Bratislava) 4/6(1946/8).
List 1(1946), 2(1947/8).
Listy 1(1946).
Listy cukrovarnické 62(1945/6), 63(1946/7), 64(1947/8), 65(1948/9), 66(1949/50).
Listy filologické 70(1946), 71(1947), 72(1948), 73(1949), 74(1950).
Literární noviny 13(1946), 14(1947), 15(1948), 16(1949), 17(1950).
Literárnohistorický sborník (Turč. Sv. Martin) 4(1947), 5(1948), 6/7(1949/50).
Litovelsko 1(1947), 2(1948), 3(1949).
Litteraria Historica Slovaca (Bratislava) 1/2(1946/7).
Logos. Časopis pro homiletiku a katechetiku 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949).
Lounský kraj 12(1946/7), 13(1947/8).
Loutková scéna 2(1945/6), 3(1946/7), 4(1947/8), 5(1948/9).
Lužickosrbský věstník 21(1946), 22(1947).

Malostranská kronika 1(1947/8).
Malovaný kraj 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Marginalie 19(1946), 20(1947), 21(1948), 22(1949/50).
Masarykovou stopou 1(1947), 2(1948).
Metujský zpravodaj 1(1946).
Milevský kraj 1(1947), 2(1948).
Mladá stráž 1(1947/8), 2(1948/9).
Mladé archy 2(1945/6).
Mladoboleslavsko 1 (1946/7).
Moravskoslezská osvěta 1 (1946/7), 2 (1947/8).
Most 1(1947).
Mostecko 1(1947/8).
Mykologický sborník 26(1949/50), 27(1950).
Národní divadlo 21(1945/6), 22(1947), 23(1948).
Národní osvobození 16(1945, od 1/7), 17(1946), 18(1947), 19(1948).
Národopisný sborník (Turč. Sv. Martin) 8(1947).
Národopisný věstník československý 30(1940/7), 31(1949/50).
Náš kraj 2(1946).
Náš rozhlas 13(1946), 14(1947), 15(1948), 16(1949), 17(1950).
Naše doba 52(1946), 53(1947), 54(1948), 55(1949).
Naše řeč 29(1945, č. 5—10), 30(1946), 31(1947), 32(1948), 33(1949), 34(1950).
Naše Valašsko 9(1946), 10(1947), 11(1948), 12(1949), 13(1950).
Naše věda 24(1946), 25(1947), 26(1948/9), 27(1949/50).
Nová inteligence 1(1946).
Nová Lubina 30(1946), 31(1947), 32(1948).
Nová Lužice 1(1948), 2(1949).
Nová mysl 1(1947), 2(1948/9), 3(1949), 4(1950).
Nová svoboda 22(1945), 23(1946).
Nová škola 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Nový Orient 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Nový život 1(1949), 2(1950).
Numismatické listy 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Oběžník Kruhu přátel českého jazyka 1(1947, č. 1—4), 2(1948/9, č. 5—12), 3(1950, č. 13—16).
Obchodní škola 1(1948).
Od Dyleně 1(1948).
Od Stříbrných hor 14(1947), 15(1948).
Od Trstenické stezky 23(1947/8), 24(1948/9), 25(1949/50).
Oderské hory 1(1947/8).
Ochrana rostlin 19/20(1946/7), 21(1948), 22(1949), 23(1950).
Otázky divadla a filmu 1(1945/6), 2(1946), 3(1947/8).
Ovocnické rozhledy 37(1946), 38(1947), 39(1948), 40(1949), 41(1950).

Paliva a voda 26(1946), 27(1947), 28(1948), 29(1949), 30(1950).
Památky archeologické 42(1939/46).
Panorama 21(1946), 22(1947), 23(1948), 24(1949), 25(1950).
Pedologické rozhledy 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948).
Pedagogická revue 1(1946), 2(1948), 3(1949/50).
Philologica 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Písecký kraj 31(1946), 32(1947), 33(1948).
Plánované hospodářství 1(1948).
Pod Zvičinou 1(1946/7), 2(1947/8), 3(1948/9).
Podnikové hospodářství 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Podorlická osvěta 1(1946/7).
Podoubraví 15(1946/7), 16(1947/8), 17(1948/9), 18(1949/50).
Podřevnicko 3(1946/7), 4(1947/8).
Práce 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).
Praha—Moskva 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Právník 85(1946), 86(1947), 87(1948), 88(1949), 89(1950).
Právo lidu 47(1945), 48(1946), 49(1947), 50(1948).
Preslia 22/23 (1943/7).
Program 1(1945/6), 2(1946/7), 3(1947/8), 4(1948/9).
Program D 47 (1946/7), D 48 (1947/8),
Program divadla Práce 1(1945/6).
Przegląd zachodni (Poznań) 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).
Předškolní výchova 1(1946/7), 2(1947/8), 3(1948/9), 4(1949/50).
Předvoj 1(1948), 2(1948/9), 3(1949/50).
Příroda 37 (1945), 38(1946), 39(1947), 40(1947/8), 41(1948/9), 42(1949/50).
Přírodověda a výchova 1(1947/8), 2(1948/9), 3(1949/50).
Přírodovědecký sborník 9(1939/46; 1948).
Psychologie 10(1947), 11(1948/9), 12(1950).

Revue des études slaves (Paris) 22(1946), 23(1947), 24(1948), 25(1949), 26(1950).
Rocznik slawistyczny (Kraków) 16(1948/50).
Ročenka městského musea v Benešově 1945, 1946, 1948.
Ročenka musejního spolku v Ivančicích 1947.
Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova 18(1948).
Ročenka pedagogické fakulty Masarykovy university v Brně 1947.
Ročenka Slovanského ústavu v Praze 12(1939/46), 13(1947).
Rodinná výchova 1(1945/6), 2(1946/7), 3(1947/8).
Rodokmen 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Românoslavica 1(1948).
Rovnost 62(1945), 63(1946), 64(1947), 65(1948), 66(1949), 67(1950).
Rozhlasová práce 1(1947), 2(1948).
Rozhledy matematicko-přírodovědecké 25(1945/6), 26(1946/7), 27(1947/8),
28(1948/9), 29(1949/50).

Rudé právo 25(1945), 26(1946), 27(1947), 28(1948), 29(1949), 30(1950).
Růst 1(1947), 2(1948).
Rytmus 10(1945/6), 11(1947/8).
Říše hvězd 26(1945), 27(1946), 28(1947), 29(1948), 30(1949), 31(1950).
Sborník Československé akademie zemědělské 19(1946), 20(1947), 21(1948),
22(1949), 23(1950).
Sborník Československé společnosti zeměpisné 51(1946; 1947), 52(1947; 1948),
53(1948), 54(1949), 55(1950).
Sborník filologický 12(1940/6; 1946).
Sborník Jednoty starých českých rodů 11(1946), 12(1947), 13(1949).
Sborník Masarykovy akademie práce 20(1946), 21(1947), 22(1948), 23(1949),
24(1950).
Sborník Státního geologického ústavu Československé republiky 13(1946), 14(1947),
15(1948), 16(1949), 17(1950).
Sborník velehradský. Nová řada 14(1946), 15(1947), 16(1948).
Silniční obzor 22(1946), 23(1947), 24(1948), 25(1949), 26(1950).
Skalpel 1(1947), 2(1948).
Slánský obzor 54(1946).
Slavia. Časopis pro slovanskou filologii. 18(1947/8), 19(1949/50), 20(1950, č. 1).
Slavia antiqua (Poznaň) 1(1948), 2(1949/50).
Slavia occidentalis (Poznaň) 18(1939/47), 19(1948).
Slavistična revija (Ljubljana) 1(1948), 2(1949), 3(1950).
Slavjane (Moskva) 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950.
Slavonie and East European Review (London) 25(1946/7), 26(1947/8), 27(1948/9),
28(1949/50).
Slezský sborník 43(1945; 1946), 44(1946), 45(1947), 46(1948), 47(1949), 48(1950).
Slovanský přehled 32(1946), 33(1947), 34(1948), 35(1949), 36(1950).
Slovenská reč (Turč. Sv. Martin) 12(1946), 13(1947), 14(1948/9), 15(1949/50).
Slovenské pohľady (Turč. Sv. Martin) 62(1946), 63(1947), 64(1948), 65(1949),
66(1950).
Slovesná věda 1(1947/8), 2(1948/9), 3(1949/50).
Slovo a slovesnost 10(1947/8), 11(1948/9), 12(1950).
Slovo a tvar (Bratislava) 1(1947), 2(1948), 3(1949), 4(1950).
Sociologická revue 12(1946), 13(1947), 14(1948), 15(1949).
Sokolský věstník 44(1946), 45(1947), 46(1948).
Statistický obzor 26(1946), 27(1947), 28(1948), 29(1949), 30(1950).
Statistický zpravodaj 9(1946), 10(1947), 11(1948).
Stavivo 24(1946), 25(1947), 26(1948), 27(1949), 28(1950).
Střední škola 51(1947), 52(1948).
Středoškolák 1(1945/6), 2(1946/7), 3(1947/8).
Student 1(1945), 2(1945/6).
Svět práce 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).

Svět sovětů 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).
Svobodné Československo (Obrana lidu) 2(1946), 3(1947).
Svobodné noviny 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948).
Svobodné slovo 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).
Svobodný zítěk 1(1945), 2(1946), 3(1947), 4(1948).
Sylvia 8(1946), 9/10(1947/8), 11/12(1949/50).

Škola a kultura 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Školství a osvěta 1(1946), 2(1947), 3(1948).
Štěpnice 1(1946/7), 2(1948/9), 3(1949/50).

Těsnopisné listy 68 (1946/7), 69(1947/8), 70(1948/9), 71(1949/50).
Technický obzor 53(1945), 54(1946), 55(1947), 56(1948), 57(1949), 58(1950).
Tělesná kultura 1(1948).
Tělesná výchova 1(1946/7).
Těsnopisné rozhledy 21(1945/6), 22(1946/7), 23(1947/8), 24(1948/9), 25(1949/50).
Textilní obzor 44(1946), 45(1947), 46(1948), 47(1949), 48(1950).
Theorie i praxe 7(1946/7), 8(1947/8), 9(1948/9), 10(1949/50).
Tvorba 15(1946), 16(1947), 17(1948), 18(1949), 19(1950).
Typ 16(1946), 17(1947), 18(1948).

Typografie 49(1946), 50(1947), 51(1948), 52(1949), 53(1950).

UB — Zpravodaj Umělecké besedy 1(1947).
Učěnyje zapiski Leningradskogo gosud. universiteta. Serija filologičeskich nauk (Leningrad) 10(1946).
Umělé hmoty 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949).
Umělecký měsíčník 13(1949/50).

Var 1(1948), 2(1949/50).
Věda a život 12(1946), 13(1947), 14(1948), 15(1949).
Verbum (Košice) 1(1946/7), 2(1947/8).
Vesmír 25(1946/7), 26(1947/8), 27(1948/9), 28(1949/50).
Věstník České akademie věd a umění 54(1945; 1946), 55(1946; 1947), 56(1947; 1948), 57(1948; 1949), 58(1949; 1950), 59(1950).
Věstník Československé akademie zemědělské 20(1946), 21(1947), 22(1948).
Vestnik drevnej istorii (Moskva) 1946, 1947, 1948.
Věstník Královské české společnosti nauk 1946(1949), 1947(1950).
Věstník ministerstva vnitra 27(1945), 28(1946), 29(1947), 30(1948), 31(1949), 32(1950).
Věstník musejního spolku král. města Rakovníka a politického okresu rakovnického 31(1946), 32(1947), 33(1948).
Vlastivědný sborník okresu uherskohradištského 1(1947), 2(1948), 3(1949).
Vlastivědný věstník moravský 1(1946), 2(1947), 3(1947), 4(1948), 5(1949), 6(1950).

Vychovatelské listy 1(1947/8).
Vysočina 1(1946).
Vyšehrad 1(1945/6), 2(1947), 3(1948).
Výživa lidu 1(1946), 2(1947), 3(1948), 4(1949), 5(1950).
Wiener slavistisches Jahrbuch (Wien) 1(1950).
Z dávných věků 1(1949), 2(1950).
Záhorská kronika 24(1946/7), 25(1947/8), 26(1948/9), 27(1949/50).
Zálesí 23(1946/7), 24(1948).
Zeitschrift für Phonetik und allgemeine Sprachwissenschaft (Berlin) 1(1947),
2(1948), 3(1949), 4(1950).
Zeitschrift für slavische Philologie (Leipzig) 19(1944/7), 20(1948/50).
Zlatá stezka 15(1946/7), 16(1947/8), 17(1948/9).
Zprávy Československé keramické společnosti 22(1946), 23(1947), 25(1949),
26(1950).
Zprávy pro češtináře 1(1947), 2(1948), 3(1949).
Život 20(1946/7), 21(1948).
Život Plzeňska 1(1950).

SEZNAM ZKRATEK

a) Názvy časopisů

AAVel = Acta Academiae Velehradensis	NO = Národní osvobození
ACM = Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje	NŘ = Naše řeč
ArchOR = Archiv orientální	NV = Naše věda
BSL = Bulletin de la Société de linguistique de Paris	NVČ = Národopisný věstník československý
ByzSlav = Byzantinoslavica	PL = Právo Lidu
ČČF = Český časopis filologický	RÉS = Revue des études slaves
ČČH = Český časopis historický	RP = Rudé právo
ČKD = Časopis katolického duchovenstva	RSÚ = Ročenka Slovanského ústavu
ČL = Český lid	SaS = Slovo a slovesnost
ČLék = Časopis lékařů českých	SaT = Slovo a tvar
ČMF = Časopis pro moderní filologii	SbČAZ = Sborník Čs. akademie zemědělské
ČMM = Časopis Matice moravské	SbČSZ = Sborník Čs. společnosti zeměpisné
ČNM = Časopis Národního musea	SbFil = Sborník filologický
ČO = Česká osvěta	SlezSb = Slezský sborník
ČRodSpol = Časopis Rodopisné společnosti československé	SIPohl = Slovenské pohľady
ČSPStar = Časopis Společnosti přátel starožitností	SIPřehl = Slovanský přehled
ČVSMOL = Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci	SIReč = Slovenská reč
IzvAN SSSR — Izvestija Akademii nauk SSSR	SIRev = Slavonie and East European Review
JazSb = Jazykovedný sborník	StřŠ = Střední škola
JěSbH — Jihočeský sborník historický	SovJaz = Sovětská věda — Jazykověda
KritMěs = Kritický měsíčník	SvN = Svobodné noviny
LD = Lidová demokracie	SvSl = Svobodné slovo
LF = Listy filologické	VaŽ = Věda a život
LitN = Literární noviny	VČA = Věstník České akademie věd a umění
LN = Lidové noviny	WM = Vlastivědný věstník moravský
MF = Mladá fronta	ZN = Zemědělské noviny
ND = Naše doba	ZslPh = Zeitschrift für slavische Philologie
	VKČSN = Věstník Královské české společnosti nauk

a. = autor, autorka
BL = Bibliographie b) Ostatní zkratky (méně obvyklé)
linguistique (publiée par le Comité international
permanent de linguistes, Utrecht-
Anvers)
ČAVU = Česká akademie věd a umění
KPČJ = Kruh přátel českého jazyka
ob. = obálka
PLK = Pražský lingvistický kroužek
red. = redakce
ref. = referát, referuje a pod.
rés. = résumé
ř. = řada
s. = počet stran
sb. = sborník
SÚ = Slovanský ústav
ÚJČ = Ústav pro jazyk český
zpr. = zpráva

I. LINGUISTIKA OBECNÁ

Stalinovy práce o jazyce a jejich ohlasy

Stalin J. V. O marxismu v jazykovědě. RP 1950, 21/6.

Překlad prvního Stalinova příspěvku do sovětské jazykovědné diskuse Относительно марксизма в языкознании, otištěného v moskevské Pravdě 1950, 20/6. Přeložil kolektiv redakce Rudého práva za vedení V. Kaigla a V. Prokúпка. Úplný překlad dále LN 1950, 22/6; Tvorba 19, 1950, 587—592; Nová mysl 4, 1950, 386—398; SaS 12, 1950, 57—70; ve výtazích i jiné denní listy a časopisy.

Hlavní myšlenky: Jazyk není nadstavbou nad základnou. Jazyk není třídní. T. zv. třídní dialekty, žargony, nejsou jazykem; nemají vlastní gramatickou stavbu ani vlastní základní slovní fond; obojí přejímají z jazyka národního. Jazyk je jev společenský. Základem jazyka je gramatická stavba a základní slovní fond. Vývoj jazyka se neděje násilnými zvraty. Míšení jazyků je proces dlouhodobý a jeho výsledkem není vznik nového, třetího jazyka ze dvou jazyků už dříve existujících, nýbrž vítězství jednoho z nich, který podrží dále svou gramatickou stavbu i základní slovní fond. O příbuznosti slovanských jazyků nelze pochybovat. Zahájení diskuse o základních otázkách jazykovědných je třeba hodnotit kladně.

Ref.: djk-om, *J. V. Stalin o jazykovědě*. LN 1950, 23/6. — *Nové velké vítězství tvůrčího marxismu*. RP 1950, 24/6. — J. Rybák, *J. V. Stalin o marxismu v jazykovědě*. RP 1950, 25/6. — F. Svěrák, *Názor J. V. Stalina na jazyk a jazykovědu*. Rovnost 1950, 25/6. — F. Trávníček, *Stalinovo osvobozující učení*. LN 1950, 29/6. — J. Putík, *Maják sovětské vědy*. LN 1950, 29/6. — *Stalinův přínos jazykovědě*. Svět práce 6, 1950, č. 26, str. 13. 1

Stalin J. V. O některých otázkách jazykovědy. RP 1950, 5/7.

Překlad druhého Stalinova příspěvku do sovětské jazykovědné diskuse К некоторым вопросам языкознания. Ответ товарищу Е. Крашенинниковой, uveřejněného v moskevské Pravdě 1950, 4/7; též LN 1950, 9/7; Tvorba 19, 1950, 657—658; Nová mysl 4, 1950, 399—402; SaS 12, 1950, 70—74.

Hlavní these druhého Stalinova článku o jazykovědě: „Specifické zvláštnosti jazyka, které jej odlišují od ostatních společenských jevů, spočívají v tom, že jazyk slouží společnosti jako prostředek styku mezi lidmi, jako prostředek výměny myšlenek ve společnosti, jako prostředek, který lidem umožňuje vzájemně se dorozumět a organisovat společnou práci ve všech sférách lidské činnosti.“ — „Jazyk nelze zařadit do kategorie základen, ani do kategorie nadstaveb.“ — Jazyk není ani výrobní nástroj. V jazykovědě je třeba zajistit náležité místo sémantice (sémasiologii). — Třídy mají vliv na jazyk (hl. na jeho slovní zásobu a interpretaci výrazů), ale význam tohoto vlivu na vývoj jednotného celonárodního jazyka nelze přeceňovat. V Marrově učení není všechno šmahem špatné; co je hodnotné, je třeba převzít a použít. Příčinou stagnace v sovětské jazykovědě byl „arackejevský režim“ a zásadní teoretické omyly Marrových žáků. 2

Stalin J. V. O marxismu v jazykovědě. Z rus. orig. Относительно марксизма в языкознании přel. kolektiv redakce Rudého práva za vedení V. Kaigla a V. Prokúпка. Revisi překladu provedli

M. Svatošová a L. Sochor. *Marxismus ve vědě*, sv. 1. Praha, Svoboda 1950, s. 40, 16°.

Samostatné vydání prvního a druhého Stalinova příspěvku do jazykovědné diskuse.

3

Stalin J. V. Odpověď soudruhům. RP 1950, 3/8.

Překlad třetího Stalinova příspěvku do sovětské jazykovědné diskuse Ответ товарищам, uveřejněného v moskevské Pravdě 1950, 2/8; otištěn též v LN 1950, 6/8; Tvorba 19, 1950, 543—544; Nová mysl 4, 1950, 545—550.

Hlavní myšlenky: Jestliže žargony nejsou jazyky v tom smyslu, že by měly vlastní mluvnickou stavbu a vlastní základní slovní fond, nemohou se ani rozvinout v samostatné jazyky národní. Jinak je tomu však u dialektů teritoriálních: mají svou gramatickou stavbu i základní slovní zásobu, a proto se v mnohých případech mohly stát základem nových jazyků celonárodních. — Otázka poměru myšlení a jazyka u hluchoněmých, právě tak jako otázka řeči posunkové není typická, a proto se jazykovědy nedotýká. — V posledním dopise rozvádí J. V. Stalin některé these svých předcházejících statí dalšími podrobnostmi s hlediska filosofického.

4

Česká věda diskutuje o Stalinově článku. LN 1950, 16/7 (Kult. neděle, str. 2 a 4).

Ve zkrácené formě (a místy nepřesně) otištěny tu příspěvky do diskuse na filos. fakultě Karlovy university 29/6 1950 od B. Havránka, Č. Bosáka, L. Riegra, A. V. Isačenka, K. Rektorisové a j. K tomu dodatek L. Riegra, *K diskusi o Stalinově článku O marxismu v jazykovědě*. LN 1950, 30/7.

5

Bareš G. Význam Stalinova článku o jazykovědě. LN 1950, 30/6.

Stenografický záznam projevu předneseného jako úvod k diskusi na filos. fakultě Karlovy university 29/6 1950. Otištěno také v RP 1950, 1/7 (*Význam článku J. V. Stalina o marxismu v jazykovědě*), v Tvorbě 19, 1950, 659—661 (*Stalin ukazuje cestu*) a v čas. Nová mysl 4, 1950, 551—561 (*J. V. Stalin o jazykovědě*). Viz též zprávu v RP 1950, 30/6.

6

Havránek B. Stalinova práce o marxismu v jazykovědě. SIPřehl 36, 1950, 362—365.

Zasazuje jazykovědnou diskusi v sovětské Pravdě a Stalinovy stati do širší souvislosti vědy a jejích úkolů, jak jsou chápány v Sovětském svazu. Stručný výklad o marxismu a jeho omylech, podrobnější rozbor hlavních hesí Stalinových příspěvků a záznam jejich prvních ohlasů u nás (srv. Slavia 20, 1951, 551—552).

7

Horálek K. K situaci v jazykovědě. LF 74, 1950, 241—244.

Upozorňuje na nevelký ohlas Marrova t. zv. nového učení o jazyce v české jazykovědě, referuje o situaci v sovětské jazykovědě před Stalinovým zásahem do diskuse a podává rozbor hlavních hesí jeho příspěvků. V závěru stručně o ohlasu Stalinových statí u nás a úkolech, které pro naši jazykovědu vyplývají z nové situace.

8

Moravec J. Sovětská jazykověda a jazykovědná diskuse v Pravdě. SaS 12, 1950, 113—122.

Přehledný výklad o situaci v sovětské jazykovědě před zahájením diskuse, o jejím průběhu, o příspěvcích Stalinových a jejich významu a o prvních důsledcích pro novou orientaci sovětské jazykovědy.

9

Hausenblas K. Sovětská jazykovědná diskuse a příspěvky J. V. Stalina k ní. ČMF 34, 1950, 1—4.

Informativní výklad, vyzdvihující jádro Stalinových statí jazykovědných; v závěru o nejnaléhavějších úkolech, které z nich vyplývají také pro naši jazykovědu. 10

Sgall P. Nástup k marxistické jazykovědě. NŘ 34, 1950, 81—85.

Přehled sovětské jazykovědné diskuse a výklad základních thesů Stalinových statí. 11

Mucala M. Stati J. V. Stalina o jazykovědě — nové vítězství tvůrčí myšlenky. Praha—Moskva 5, 1950, 479—483.

Článek podobného obsahu a zaměření jako stati uvedené zde pod č. 7—11.

Srv. dále: *Stalinova kritika Marrova nového učení o jazyce*. Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 14, str. 2. — *Citadela věd*. Tvorba 19, 1950, 609—610 (nepodepsáno). — *Nová cesta jazykovědy*. RP 1950, 13/7. — *K vědeckým diskusím v SSSR*. ŠPřehl 36, 1950, 300—301. 12

Ilek B. Diskuse o marrismu a Stalinův zásah do sovětské jazykovědy. Svobodná země (Olomouc) 6, 1950, 498—499. 13

Články J. V. Stalina o otázkách jazykovědy a úkoly na poli historických a filosofických věd. (Z Institutů historického a filosofického oddělení Akademie věd SSSR.) *Nová mysl* 4, 1950, 1010—1018 a 5, 1951, 77—89.

Zkrácený překlad referátu z *IzvAN SSSR, ser. istorii i filosofii* 7, 1950, č. 4. 14

Havránek B. Stalinova stať a česká linguistika. Tvorba 19, 1950, 688—689.

Příspěvek do diskuse (viz zde č. 5). Kriticky a sebekriticky hodnotí poměr české jazykovědy k marrismu a stručně formuluje hlavní úkoly, které pro českou jazykovědu vyplývají ze Stalinových statí. 15

Skalička V. Stalinův článek a naše jazykovědná tradice. Tvorba 19, 1950, 718.

Stručně konfrontuje hlavní Stalinovy these s naší jazykovědnou tradicí; kriticky hodnotí historicko-srovnávací metodu a upozorňuje na nutnost jasně vyřešit otázku strukturalismu. Příspěvek do diskuse (viz zde č. 5). 16

Trávníček F. Stalinova stať a česká jazyková kultura. Tvorba 19, 1950, 820.

Příspěvek do diskuse (viz zde č. 5). Zdůrazňuje zejména Stalinův poukaz na jednotu jazyka a myšlení. Srv. též: F. Trávníček, *Stalinovy stati o jazyce a jazykověda*. MF 1950, 19/11. 17

Havránek B. Stalinův projev o jazykovědě a jazyk literatury. *Nový život* 2, 1950, 448—452.

Vedle obecného zhodnocení významu Stalinova zásahu do jazykovědy ukazuje, co lze odtud vyvodit pro správné pojetí jazyka uměleckých děl literárních (proti argotisování a vulgarisování jazyka a pod.).

Jazyka literárních děl v souvislosti se Stalinovými statěmi si dále všímají tyto články: F. Trávníček, *Jazyk je spisovatelovým nástrojem* (LN 1950, 19/8). — F. Trávníček, *O nutnosti bdít nad jazykovou stránkou díla*. (Příspěvek k diskusím českých

spisovatelů.) LN 1950, 29/10. — J. Štern, *Strážce jazyka mateřského* (Tvorba 19, 1950, 680). 18

Trávníček F. O užívání cizích slov. Tvorba 19, 1950, 990.

Vycházejí ze Stalinových statí jazyko vědných, stanoví základní kriteria pro užívání cizích slov: srozumitelnost a rozšíření. 19

Havránek B. Učení češtině na nových cestách. Tvorba 19, 1950, 1037.

Rozvádí některé podněty Stalinových jazykovědných statí pro metodiku vyučování češtině (docenění významu mluvnice, proti vulgarisačním tendencím). 20

Trávníček F. Naše mateřština na jednotné škole. LN 1950, 4/10.

Co lze vytěžit ze Stalinových příspěvků do jazykovědné diskuse pro zlepšení úrovně vyučování češtině na našich školách. 21

Reiman P. Stalinovo učení o jazyce a úkoly našich propagátorů. Nová mysl 4, 1950, 562—575.

V článku se mimo jiné konfrontuje Stalinovo učení o jazyce s českou jazykovědnou tradicí; v závěru upozorňuje autor na potřebu kritické revise našeho strukturalismu. Srv. též: P. Reiman, *Stalinův článek o jazykovědě a naše jazykovědná tradice*. RP 1950, 9/7. 22

Boguszak J. Stalinovy práce o marxismu v jazykovědě a některé otázky právní teorie. LN 1950, 1/10; dodatek k tomu LN 1950, 8/10.

První příspěvek do diskuse LN o významu Stalinových statí jazykovědných pro právní vědu. Další příspěvky: V. Knapp, *Jazyk právních předpisů*. LN 1950, 8/10. — M. Kaláb, *Stalinovy články o jazykovědě — pomoc při budování nového práva a právní vědy*. LN 1950, 15/10. — F. Boura, *Právo — důležitý nástroj budování socialismu*. LN 1950, 22/10. — K. Komárek, *Upevňovat stát lidové demokracie*. LN 1950, 28/10. — V. Vaněček, *Stalinský způsob práce nezbytností i v právní vědě*. LN 1950, 5/11. 23

Křížkovský L. Diskuse o jazykovědě nám pomáhá v boji za socialistické právo. Věstník ministerstva vnitra 32, 1950, 513—517. 24

Oliva F. Stalinův dopis o jazykovědě a některé otázky politické ekonomie. Tvorba 19, 1950, 757.

Na několika příkladech z oblasti politické ekonomie ukazuje, jak Stalinovy jazykovědné statí dále tvořivě rozvíjejí marxismus. 25

Ivanov V. Některé otázky teorie státu a práva ve světle práce soudruha Stalina „O marxismu v jazykovědě“. Věstník ministerstva vnitra 32, 1950, 504—512.

Zkrácený překlad článku z čas. Sovetskoje gosudarstvo i pravo 1950, č. 10. 26

Kammari M. D. Stalinovo rozvinutí historického materialismu. Tvorba 19, 1950, 1217—1219.

Zkrácený překlad statí z čas. Voprosy filosofii; autor v ní hodnotí Stalinovy statí jako vynikající přínos k marxismu-leninismu. 27

Císař Č. K otázce národního a „všesvětového“ jazyka". Tvorba 19, 1950, 960.

Podle J. V. Stalina vykládá o významu národního jazyka v socialistické společnosti a o společném dorozumivacím jazyku, který se uplatní v daleké budoucnosti, po světovém vítězství socialismu (vedle jazyků národních); zároveň však odhaluje reakční charakter současných pokusů o zavedení jednotného „všesvětového“ jazyka. 28

Marxistická jazykověda před Stalinovými statěmi

Engels B. Podíl práce na polidštění opice. Z něm. orig. Anteil der Arbeit an der Menschenwerdung des Affen přel. V. Štíbr za red. spolupráce V. Pekárka. Malá knihovna marxismu-leninismu, sv. 12. Praha, Svoboda 1946, 2. vyd. 1949, 3. vyd., 1950, s. 20 + (1), 8°.

O vzniku lidské řeči a o jejím významu pro společenský vývoj lidstva vykládá Engels na str. 10—11. 29

Stalin J. V. Marxismus a národnostní a koloniální otázka. Z rus. orig. přel. J. Procházka za red. spolupráce B. Šmerala a V. Prokůpka. Velká knihovna marxismu-leninismu, sv. 1. Praha, Svoboda 1945, s. 285 + (3), 8°.

Ve stati *Marxismus a národnostní otázka* (z r. 1913) klasická Stalinova definice národa, vymezující význam jazyka pro konstituování moderního národa (str. 9); tamtéž Stalinův výklad o národnostní otázce v Rakousku-Uhersku. 30

Ref.: F. Tichý, SvN 1945, 7/11.

Stalin J. V. Národnostní otázka a leninismus. Tvorba 19, 1950, 611—613.

V češtině dosud neuveřejněný překlad Stalinova dopisu soudruhům Meškovovi, Kovalčukovi a jiným z roku 1929. Stalin se v něm zabývá výkladem pojmu „národ“, vznikem a vývojem národů a perspektivami dalšího vývoje národů a národních jazyků v epoše vítězství socialismu. 31

Bosák C. Lenin a otázky jazyka. NŘ 33, 1949, 8—9.

Jazykový koutek Čs. rozhlasu k 25. výročí Leninovy smrti 21/1 1949. 32

Hlasy z SSSR o mateřském jazyce. NŘ 29, 1945, 121—127.

Jsou vybrány většinou ze studie J. Frčka *Spisovný jazyk ruský*, otištěné ve sb. Slované spisovné jazyky v době přítomné (Praha 1937), str. 239—270. 33

Jílek F. My ljubim svoj jazyk i svoju rodinu. LN 1948, 23/5.

O tom, jak Lenin, Stalin a Kalinin bojovali proti frázovitému a šablonovitému způsobu vyjadřování; u nás ukazuje a. na příklad K. Havlíčka. 34

Trávníček F. Jazyk a myšlení. Psychologie 11, 1948/9, 106—107.

„Logika historického a dialektického materialismu... nesvádí jazykozpytce s cesty, nýbrž naopak je jeho naprosto nutnou průvodkyní při výkladu jednotlivých jevů jazykových i celé jazykové soustavy...“ (107). 34a

Trávníček F. Jazyk ve světle vědeckého socialismu. Komenský 73, 1948/9, 336—340.

Stručný výklad několika základních pojmů (naturalistické pojetí jazyka, jazykové změny, nářeční rozdíly, pojem spisovného jazyka) z doby před Stalinovým zásahem do jazykovědy. Otištěno též v čas. *Theorie i praxe* 9, 1948/9, 161—166.

35

Trávníček F. Sovětská rozprava o jazykovědě. LN 1950, 28/5.

Referuje stručně o čl. A. Čikobavy О некоторых вопросах советского языкознания (*Pravda* 1950, 9/5) a o odpovědi I. I. Meščaninova За творческое развитие наследия Н. Я. Марра (tamtéž 1950, 16/5). Srv. též čl. *Sovětská diskuse o jazykovědě* (*Tvorba* 19, 1950, 574).

35a

Ellis J. Pokus o dialekticko-materialistický jazykozpyt [M. Cohen, *Linguistique et materialisme dialectique*. Paris 1948]. SaS 11, 1948/9, 183.

36

Manismus

Sovětská jazykověda. Překlady vybraných studií **N. J. Marra** [a j.]. Přeložil studentský kolektiv semináře pro slovanskou filologii Karlovy university v Praze. Praha, Orbis 1949, s. 183, 8°.

Ve sborníku jsou po redakčním úvodu (str. 5—8) otištěny v překladu tyto studie: N. J. Marr, *Indoevropské jazyky Středomoří* (Индоевропейские языки Средиземноморья. *Izbrannyje raboty* I, 185 n.); str. 9—11. — N. J. Marr, *Pročje tak nesnadně stát se linguistou-theoretikem?* (Почему так трудно стать лингвистом-теоретиком? *Izbr. rab. II*, 399 n., zkráceno); 11—23. — I. I. Meščaninov, *Nejbližší úkoly sovětské jazykovědy* (Очередные задачи советского языкознания. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1940, č. 3); 24—53. — S. D. Kacnel'son, *Pokrok jazyka v koncepcích indoevropských* (Прогресс языка в концепциях индоевропеистики. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1940, č. 3); 54—74. — A. P. Riftin, *Hlavní zásady teorie stadij v jazyce* (Основные принципы построения теории стадий в языке. *Trudy jub. naučnoj sessii Leningradskogo universiteta*, ser. filol., 1946); 75—87. — S. D. Kacnel'son, *Jazyk básnický a prvobytná obrazná řeč* (Язык поэзии и первобытно-образная речь. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1947, č. 4); 88—108. — A. V. Desnickaja, *K problému historického společenství indoevropských jazyků* (К проблеме исторической общности индоевропейских языков. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1948, č. 3); 109—127. — I. I. Meščaninov, *O situaci v linguistice* (О положении в лингвистической науке. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1948, č. 6); 128—143. — F. P. Filin, *O dvou směrech v jazykovědě* (О двух направлениях в языковедении. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1948, č. 6); 144—157. V závěru otištěna v překladu resoluce ústředních sovětských linguistických institucí ze dne 22/10 1948 (srv. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 1948, č. 6).

Ref.: F. Váhala, NŘ 34, 1950, 28—32. — E. K., Praha — Moskva 5, 1950, 237—240. — C. Bosák, RP 1950, 16/3. — L. Dvonč, SaT 4, 1950, 26—27. — E. Jóna, SIReč 15, 1949/50, 316. — j-a, SIPohl' 66, 1950, 457-4-60.

37

Meščaninov I. I. Pražské přednášky o jazyce. Z autorova rukopisu přel. B. Dejdar a M. Zima. Malá slovanská knihovna, sv. 1. Praha, Slovanské nakladatelství 1950, s. 59 + (3), 8°.

Obsahuje překlad Meščaninovy přednášky na filos. fakultě Karlovy university 5/11 1949 *Sovětská jazykověda a výstavba národních kultur* (str. 13—34) a druhé jeho přednášky, přednesené 14/11 1949 v Pražském linguistickém kroužku, *Úloha Nikolaje Jakovleviče Marra ve vývoji sovětské jazykovědy* (str. 35—60). V red. úvodu stručně o pracích I. I. Meščaninova. Viz též č. 40.

Ref.: K. Hfausenblas], Praha—Moskva 5, 1950, 449—450. — C. Bosák, RP 1950, 16/3. — L. Dvonč, SaT 4, 1950, 70—71. 38

Meščaninov I. I. „Nové učení o jazyku“ v SSSR v jeho současné vývojové fázi. SaS 11, 1948/9, 1—7.

Přehled základních thesí Marrova „nového učení o jazyku“. Z rus. originálu přel. M. Mucala. — Srv. též: I. I. Meščaninov, *Linguistika národů SSSR*. Praha—Moskva 2, 1947, 162—163 (se stručnou charakteristikou prací Meščaninových). Viz též č. 2286. 39

Meščaninov I. I. Úloha N. J. Marra ve vývoji sovětské jazykovědy. Z rukopisu přel. B. Dejdar. SaS 12, 1950, 1—9.

Shrnující výklad o hlavních zásadách t. zv. nového učení o jazyce, založeného N. J. Marrem. — Srv. též: ts, *Výročí slavného jazykozpytce akademika N. Marra*. LN 1950, 26/1. — M. Nevrlý, *Průkopník dialektického učení o jazyku*. Rovnost 1950, č. 22. — F. Puš, *Přednáška o N. J. Marrovi*. LN 1950, 29/4 (ref. o přednášce V. Skalický v PLK). Viz též č. 38. 40

Trávníček F. Akademik Marr a jeho směr v jazykozpytč. NŘ 34, 1950, 1—6.

Přehledný výklad jeho učení. Předneseno jako úvodní ref. k diskusi o Marrově škole, která se konala 24/11 1949 v rámci Dnů čs. -sovětského přátelství. 41

Havránek B. Tvůrce nové sovětské jazykovědy. SIPřehl 36, 1950, 33—34.

O životě a díle N. J. Marra u příležitosti 85. výročí jeho narození (s krit. výhradou). 42

Lubojacký A. N. J. Marr. Kdo je, sv. 124. Praha, Orbis 1949, s. 30, 8°.

Výklad o životě a díle N. J. Marra se stanoviska marristického.

Ref.: C. Bosák, *Příklad špatné popularisace*. SaS 11, 1948/9, 187—188. — E. J[óna], SIReč 14, 1948/9, 258. — S., Praha—Moskva 4, 1949, 127. 43

Šmilauer V. Nové učení o jazyce (marrismus). ČMF 33, 1950, 97—103.

Informativní přehled základních thesí hl. podle sborníku *Sovětská jazykověda* (Praha 1949, viz zde č. 37), doplněný v podrobnostech z jiných pramenů, zvl. ze statí I. I. Meščaninova v čas. *Russkij jazyk v škole* 10, 1946, č. 6, str. 1—16. Podobného obsahu je i nepodepsaný článek *Marrovo nové učení o jazyce* v Oběžníku KPČJ 3, 1950, č. 13, str. 2—3. 44

vm [= Machek V.]. Dnešní směr ruské jazykovědy [J. Kuryłowicz, *Ruský jazykospyt posledních čias*. SaT 1, 1947, č. 3]. LF 72, 1948, 57.

K tomu red. pozn. B. Havránka v SaS 11, 1948/9, 48 a odpověď V. [Machka] v LF 72, 1948, 320. 45

- Polák V.** Na okraj Marrovy jafetidologie. ČMF 30, 1947, 256—257.
Autoreferát o přednášce ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 17/1 1946. 46
- Polák V. I. I.** Meščaninov: Члены предложения и части речи (Moskva—Leningrad 1945). Philologica 3, 1948, 15—16.
Jiný ref. téhož a. v BSL 44, 1947/8, 2, 20—21. 47
- Polák V. I. I.** Meščaninov: Глагол (Moskva—Leningrad 1948). Philologica 5, 1950, 1—2. 48
- Polák V. I. I.** Meščaninov: Новое учение о языке на современном этапе развития (Leningrad 1948). Philologica 5, 1950, 17. 49
- Bosák C.** Sovětský nástup proti linguistickému idealismu. SaS 11, 1948/9, 132 až 135.
- Zpráva o sovětské jazykovědné diskusi, která byla vyvolána diskusí biologickou v srpnu 1948; v překladu M. Zimy připojena resoluce vědecké rady Marrova Ústavu jazyka a myšlení a leningradského oddělení Ústavu ruského jazyka při Akademii věd SSSR z 20/10 1948. 50
- Viz též č.:*
- 35a. F. Trávníček, Sovětská rozprava o jazykovědě.
154. C. Bosák, Víte, co je to jazyk?
193. V. Nikolskij — N. Jakovlev, Proč lidé mluví různými jazyky.
2286. R. Novotný, Sovětská linguistika v praxi.

Strukturalismus

- Trnka B.** Jazykozpyt a myšlenková struktura doby. SaS 10, 1947/8, 73—80.
O vlivu myšlenkových proudů na vývoj jazykozpytu od doby osvícenské do přítomnosti a o hlavních rozdílech mezi jazykozpytem starším a jazykozpytem strukturálním. Předneseno na schůzi III. tř. ČAVU 27/10 1943. 51
- Mukařovský J.** Kam směřuje dnešní teorie umění? SaS 11, 1948/9, 49—59.
„Pokus o přestavbu pojmového systému, ke kterému se naše studie snažila dát podnět, není ovšem zdaleka pokusem o definitivní kladnou formulaci určitých problémů ve smyslu dialektického materialismu. Naším účelem byla spíše historická kritika dosavadního uměnovědného strukturalismu ve smyslu zásad této metody myšlení a jednání; šlo v ní o to, aby bylo rozlišeno to, co v dosavadním vývoji bylo kladného, od prvků záporných“ (str. 59). Přednáška proslovená na zasedání vědeckých a uměleckých odborů Matice slovenské v Turč. Sv. Martině 13/11 1948; otištěná též v SIPohl' 65, 1949, 263—276. 52
- V. Šmilauer.** Sovětská kritika strukturalismu [N. S. Čemodanov, Структурализм и советское языкознание. IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz. 6, 1947, 115 až 125]. ČMF 31, 1948, 56—58.
Referát o studii, jejíž autor se pokusil hodnotit Strukturalismus (pražský i ko-daňský) s posic marristických. 53

Skalička V. Kodaňský Strukturalismus a „pražská škola“. SaS 10, 1947/8, 135—142.

Navazuje na Čemodanovovu kritikustrukturalismu (viz zde č. 53) a upozorňuje na zásadní rozdíly mezi školou kodaňskou a názory PLK. 54

Polák V. Arn. Čikobava: *Strukturalizmi, roghorc thanamedrove enathmecnierebis mimdinareoba* (Stalinis sachelobis Tbilisis sachelmcipho universitetis šromebi 26, 1944, 231—242). *Philologica* 5, 1950, 17—18.

Francouzsky psaný referát o Čikobavově studii podávající charakteristiku strukturalismu jako representačního směru současné evropské lingvistiky; byla otištěna ve sborníku Stalinovy university v Tbilisi. 55

Čikobava A. S. Za historismus v jazykovědě. *Tvorba* 19, 1950, 1205.

Zkrácený překlad článku z čas. *Literaturnaja gazeta* 1950, č. 107; autor v něm mimo jiné kritizuje Strukturalismus. 56

Viz též č

15. B. Havránek, Stalinova stať a česká lingvistika.
16. V. Skalička, Stalinův článek a naše jazykověda.
17. F. Trávníček, Stalinova stať a česká jazyková kultura.
22. P. Reiman, Stalinův článek o jazykovědě a naše jazykovědná tradice.

Západní lingvistika

Cejp L. Cambridžská škola. *ČMF* 31, 1948, 191—207, 278—287.

Kritický výklad o hl. zásadách jazykovědného „symbolismu“ (představitelé C. K. Ogdena J. A. Richards, programové dílo *The Meaning of Meaning* z r. 1923). 57

Jaroševskij M. „Sémantika“ — módní směr v buržoasní jazykovědě. *Tvorba* 19, 1950, 917.

Odhaluje tuto „sémantiku“ jako jazykovědnou odrůdu idealistické filosofie; její pěstitele spatřují v jazyce příčinu všech rozporů v buržoasní společnosti a hlásají proto nutnost nahradit dosavadní jazyky novým jazykem umělým. 58

Hausenblas K. Proti agnosticismu v jazykovědě [L. O. Reznikov, Против агностицизма в языкознании. *IzvAN SSSR*, otd. lit. i jaz. 7, 1948, č. 5]. SaS 11, 1948/9, 141—142. 59

Puš F. Proti kosmopolitismu v lingvistice [V. N. Jarceva, Реакционная сущность „теории мирового“ англосаксонского языка. Moskva 1949]. SaS 12, 1950 109—110.

Srv. k tomu: chor, *Světový jazyk amerických kosmopolitů*. *Nová mysl* 3, 1950, 271—272 (odmítá názory J. A. Richardse o vhodnosti Basic English jako předstupu pro uvedení angličtiny do funkce jednotného jazyka světového). 60

Práce všeobecné

Kořínek J. M. Úvod do jazykospytu. Část I. Do tlače připravil Š. Peciar. Naučná knižnica (vysokoškolské rukoväti), sv. 5. Bratislava, Slovenská akadémia vied a umění 1948, s. 109, 8°.

Torso Kořínkova *Úvodu do jazykospytu* vzniklo z přednášek na bratislavské univerzitě a je vydáno z rukopisné pozůstalosti autorovy. Obsah: I. Vymedzenie vědného predmetu jazykospytu. — „Langue“ a „parole“. — II. Fonologická systematika. 1. Klasifikácia fonologických protikladov. 2. Vokalické vlastnosti. 3. Konsonantické vlastnosti. 4. Mimofonologická variácia. 5. Historická fonológia. — III. Všeobecná typológia jazykov. Předmluvu napsal Š. Peciar (str. 5—8).

Ref.: J. Růžička, SaT 4, 1950, 140—141. — A. Pranda, SIREč 15, 1949/50, 58—59. — H. G. Lunt, Language 26, 1950, 408—412. — Z. Salzman, Word (New York) 8, 1952, 167—169. — V. M[achek], LF 74, 1950, 58 (zpráva). 61

Šmilauer V. T. M ilewski: *Zarys językoznawstwa ogólnego* (Lublin 1947). ČMF 31, 1948, 59.

Zpráva. — OII. díle (*Rozmieszczenie języków*, Lublin — Krakow 1948) ref. P. Sgall, SaS 11, 1948/9, 183—184. -62

Pedersen H. Ist eine allgemeine Sprachwissenschaft auf empirischer Grundlage möglich? ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozny II), 236—238.

Ukazuje na některé obtíže obecné jazykovědy, zvl. v oblasti historického tvarosloví. 63

Polák V. V. Pisani: *Linguistica generale e indeuropea* (Milano 1947). Philologica 3, 1948, 22. 64

Isačenko A. V. Obsah a hranice synchronickej jazykovědy. SaS 10, 1947/8, 201—208.

Škodlivý vliv některých mimolinguistických a aprioristických teorií (zejména z oblasti logiky a psychologie) na formulaci základních pojmů. Problém: slovo — věta. Hlavní definice věty, jejich stručná kritika a vlastní autorův návrh: „Věta je nejmenšou gramaticky organizovanou jednotkou predikácie“ (str. 204). Vymezení nauky o větě a nauky o slově. Úkoly synchronického zkoumání jazyka. Pojem jazykové struktury a systémů dílčích. 65

Skalička V. The Need for a Linguistics of *La parole*. Recueil linguistique de Bratislava 1, 1948, 21—36.

Potřebu speciální „parolové“ linguistiky odůvodňuje autor mimo jiné poukazem na rozdílnost semiologických vztahů mezi langue a parole, která se projevuje v slově, ve větě a v souvislé výpovědi. Se slovenským resumé („Potřeba parolovej linguistiky“) na str. 36—38. 66

Horálek K. La fonction de la „structure des fonctions“ de la langue. Recueil linguistique de Bratislava 1, 1948, 39—44.

Zvláštní funkci „struktury funkcí“, kterou pozoroval P. Bogatyřev v primitivní společnosti a zejména u lidového kroje, přenáší autor na pole strukturální linguistiky a uplatňuje ji při analýse jevů, které označujeme jako purismus. Se slovenským resumé na str. 43. 67

Obecná fonetika

Hála B. Úvod do fonetiky. Svět vědy a práce, sv. 9. Praha, Melantrich 1948, s. 174, 8°.

Soustavný výklad o základních pojmech obecné fonetiky. Přehled obsahu: I. Fonetika a mluva (základní pojmy; zákony fyziologicko-artikulační a akustické). — II. Hlasy lidské řeči (utřídění a fonetický popis jednotlivých hlásek). — III. Řeč souvislá (vzájemné kombinace hlásek, členění souvislé řeči, modulace silou hlasu, výškou tónu, zabarvením hlasu a tempem mluvy).

Ref.: F. Daneš, *Fonetika a fonologie*. SaS 11, 1948/9, 80—85. — K. Horálek, *Fonetika a fonologie*. K novější literatuře o vzájemných vztazích. ČMF 32, 1949, 113—116 (Hály se týká str. 113—114). — F. Svěrák, List 2, 1947/8, 230—232. — J. Stanislav, JazSb 3, 1948, 109. — K. Ohnesorg, Pedagogické rozhledy 4, 1948, 160. — V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 19. — S. Stojkov, Jazyk i literatura 4, 1948/9, 157—159. — M. Vey, BSL 45, 1949, 2, 191—192. — ba, SvN 1948, 7/3. — bč [= J. Bělič], NO 1948, 16/3. — M. Holman, LN 1948, 15/8. 68

Hála B. — **Sovák M.** Hlas, řeč a sluch. Základní věci z anatomie, fyziologie a hygieny hlasového, mluvicího a sluchového ústrojí, z foniatrie, fonetiky, orthoepie, orthofonie atd. 2. upr. a rozšiř. vyd. Věda všem. Ř. druhá, populární, sv. 19. Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. 304, 8°.

V novém vydání byly důkladně přepracovány partie lékařské a také v části lingvistické byly provedeny některé změny.

Ref.: E. Šrámek, LF 72, 1948, 303—304 (s krit. poznámkami); k tomu odpověď Hálova v LF 73, 1949, 236—237 a replika Šrámkova tamže 237—240. — K. Orlík [= Ohnesorg], Pedag. revue 1, 1946/7, 371; též autor, Philologica 3, 1948, 5—7 (v druhé části referátu); též autor, Pedagogické rozhledy 4, 1948, 159—160. — J. Stanislav, JazSb 3, 1948, 105—106. — V. Pech, Školství a osvěta 2, 1947, 147. — Fg, ČO 40, 1947, 502. — bč, Komenský 72, 1947/8, 147. — P. Laichter, ND 54, 1948, 324. — J. Skála, Škola a kultura 3, 1948, 40. 69

Orlík [= **Ohnesorg**] **K.** K akustice samohlásek. LF 70, 1946, 170—176.

Na materiálu získaném experimentálním rozбором samohlásky *á* ukazuje na fonetické rozdíly mezi samohláskami mluvenými a zpívanými. 70

Hála B. Změkčené veláry v dnešní výslovnosti pařížské. ČMF 29, 1946, 132—135.

Připojené palatogramy srovnávají pařížskou výslovnost velárních souhlásek příležitostně také s výslovností pražskou. 71

Ohnesorg K. Fonetická studie o dětské řeči. Práce z věd. ústavů, sv. 52. Praha, filoz. fak. Karlovy university 1948, s. 181, 8°.

Popis fonetického vývoje mluvy jednoho českého dítěte (autorova synka), a to od období prvního dětského křiku až po čas, kdy veškeré mluvní prvky mateřského jazyka jsou bezpečně a správně tvořeny. Cenným doplňkem studie je slovník, obsahující 1920 slov a zachycující jednotlivé fáze veškerých fonetických realizací, jimiž tato slova prošla, nežli se zcela ztotožnila s výslovností okolí (podle předmluvy B. Hály na str. 3). Připojeno franc. résumé (175—179).

Ref.: V. Polák, LF 74, 1950, 44—47; jiný ref. téhož a. Philologica 5, 1950, 21—22. — L. Klimeš, ČMF 33, 1950, 60—61. — Š. Ondruš, JazSb 4, 1950, 245—248. — P. L. Garvin, Word (New York) 7, 1951, 195—196. — M. Pavlovic, Južnoslovenski Filolog 19, 1951/2, 259—264. — M. Cohen, BSL 48, 1952, 2, 20.

Ohnesorg K. O mluvním vývoji dítěte. Praha, vyd. Jednota čes. filologů nákl. Jednoty čs. matematiků a fysiků 1948, s. 69, 8°.

V úvodu přehled dosavadních prací tohoto druhu a výklad o metodickém postupu. Obsah: První hlasové projevy (str. 19—28). — Počátky a původ řeči (28—37). — Počátky dětské mluvy (37—46). Připojeny dokumentární deníkové záznamy o vývoji dětské řeči.

Ref.: -V. Polák, LF 74, 1950, 44—47 a Philologica 5, 1950, 21—22. -Š. Ondruš, JazSb 4, 1950, 245—248. Viz též č. 858, 859. 73

Orlík [= Ohnesorg] K. Hlasy *t* a *k* v řeči dětské. Z větší studie o fonetickém vývoji dětské řeči. LF 71, 1947, 15—19.

Podle pozorování velárních souhlásek ukazuje autor mimo jiné, že vývoj hlásek v dětské mluvě a jejich postupné objevování se nejprve řídí vývojem schopností fyziologicko-artikulačních a zdokonaleným rozlišováním hlásek po stránce akustické a teprve později se při něm uplatní chápání jejich významové funkce.

Ref.: K. Horálek, SaS 10, 1947/8, 252—253. 74

Ohnesorg K. O vývoji dětské řeči a její fonetice. Pedologické rozhledy 3, 1947, 65—91.

Soustavný výklad podle materiálu, který autor získal pozorováním dvou vlastních dětí. Rus. a angl. résumé. 75

Hála B. Několik příspěvků k popisu dětské výslovnosti. Pedologické rozhledy 4, 1948, 193—206.

Autor otiskuje palatogramy a linguogramy českých hlásek ve výslovnosti své dcery (ve věku pěti let) a vyvozuje z nich některé obecné závěry. Franc. résumé. 76

Nosek J. A. Roset ti: *Les changements phonétiques*. Aperçu général (Copenhague — București 1948). ČMF 32, 1949, 125. 77

Orlík [= Ohnesorg] K. B. Hála: *La nature acoustique des voyelles* (Akustická podstata samohlásek, Praha 1941). Philologica 1, 1946, 19—24. 78

Hořínek J. M. Durand: *Voyelles longues et voyelles brèves*. Essai sur la nature de la quantité vocalique (Paris 1946). Philologica 5, 1950, 49—52. 79

Krámský J. K. L. Pike: *Phonemics* (University of Michigan 1947). ČMF 33, 1950, 64—67. 80

O knize téhož autora *The Intonation of American English* (1946, důležitý pokus o fonologii intonace) srv. stručnou zprávu V. Šmilauera, ČMF 32, 1949, 166 až 167. 80

Hála B. Methoda barvicí a její praktické užití. Pedologické rozhledy 2, 1946, 58—61.

Pokračování v řadě návodů, jak užívat rozmanitých experimentálně fonetických metod při výzkumu řeči normální i vadné (srv. Revue pro vzdělání a výchovu hluchoněmých 19, 1942). Připojeno rus. a franc. résumé. 81

Ohnesorg K. Harmonická analýza ve fonetice. Fysika v technice 2, 1947, 75—82.

Rozborem akustického složení samohlásek, provedeným pomocí amplitudového zápisu na zvukovém filmu, potvrzuje autor starší zjištění B. Hály, že samohláskové formanty jsou při zpěvu právě tak pevné jako při normální mluvě, že se však při

- zpěvu uplatňují bohatěji svrchní tóny hlasové. Touž otázkou se zabývá rovněž K. Ohnesorg (pod jm. K. Orlík) v čl. *Une contribution à l'étude de la nature acoustique des voyelles* v čas. Archives néerlandaises de phonétique expérimentale 20, 1947, 97—102. 82
- Sedláček K.** R. K. Potter, G. A. Kopp, H. C. Green: *visible Speech* (New York 1947). Pedagogické rozhledy 4, 1948, 145—153. 83
- Vachek J.** Londýnská fonetická škola po válce. ČMF 30, 1947, 123—129.
- Informační stať o jejich představitelích a pracovních metodách. 84
- Viz též č.:*
137. V. Mathesius, Čeština a obecný jazykozpyt.

Otiatrie, foniatrie, logopedie

- Sovák M.** Kmitání hlasivek ve světle laryngostroboskopie. Fysiologická studie fonačního mechanismu. Praha, ČAVU 1945, s. 89, 8°.
- Ref.:* M. Seeman, ČLék 85, 1946, 244—246; k tomu autorovy poznámky tamtéž na str. 459—461 a Seemanova replika na str. 461. — K. Orlík [= Ohnesorg], Philologica 2, 1947, 2—3. — J. Stanislav, JazSb 3, 1948, 107. — jmv, PL 1946, 14/5. 85
- Sovák M.** Stroboskopický výzkum hlasové pathologie. Studie o poruchách fonačního mechanismu. Praha, ČAVU 1945, s. 101, 8°.
- Ref.:* M. Seeman, ČLék 85, 1945, 244—246. — K. Orlík [=Ohnesorg], Philologica 2, 1947, 2—3. 86
- Ferdinand O.** Jak se tvoří hlas. VaŽ 15, 1949, 187—192.
- Populární výklad o fonačním mechanismu u některých zvířat a u člověka. 87
- Ferdinand O.** O úloze a významu sluchu v životě člověka. VaŽ 13, 1947, 500—507.
- Populární článek s hlediska lékařského. 88
- Sovák M.** Otiatrie a foniatrie ve službách školního lékařství. Thomayerova sbírka přednášek a rozprav z oboru lékařského, sv. 241. Praha, Spolek čes. lékařů 1947, s. 60, 8°.
- I. Vývoj školní otiatrie a foniatrie. — II. Začátky a dnešní stav školní otiatrie a foniatrie v Praze: A) Systematické prohlídky na školách. B) Školní ambulatorium. C) Školní logopedie (příprava učitelstva pro logopedickou práci na školách; kursy pro nápravu vadné výslovnosti; speciální školy). 89
- Sovák M.** Anomalie skusu a poruchy řeči. Čs. s tomatologie 48, 1948, 277—281. 90
- Seeman M.** Organisaace foniatrické péče v ČSR. ČLék 89, 1950, 1155—1157.
- Vymezuje úkoly logopedie (nápravná pedagogika vad řeči a sluchu) a foniatrie (léčba chorob řeči, hlasu a sluchu). 91

- Seeman M.** Úkoly foniatra při léčbě rozštěpu patra. ČLék 89, 1950, 407—408. 92
- Seeman M.** Hlas a vnitřní sekrece. Skalpel 1, 1947, č. 3—4, str. 7—12. 93
- Knot F.** Děti ohluchlé, nedoslýchavé a s vadami řeči. Komenský 74, 1949/50, 3—5.
- Informační stať o výchově dětí se zbytky sluchu a s vadami řeči. K potřebám školské praxe je zaměřen i článek Z. Závíškové *Práce ve třídě pro nevyřečné* (Komenský 74, 1949/50, 76—78). 94
- Šrom F.** Je odezírání nejpřirozenější náhradou sluchu? Efeta 19, 1946, 29—32.
Srv. v témž čas. také článek V. Součka *Odezírání* (19, 1946, 49—53) a F. Šroma *Může odezírání zcela nahradit sluch?* (20, 1947, 44—46, 73—75). 95
- Šrom F.** O dorozumívání. Efeta 19, 1946, 20—22.
Populární výklad o různých dorozumívacích prostředcích. 96
- Šrom F.** V. Gaňo: *O dozier anie s úst u hluchoněmých* (Bratislava 1945). Pedologické rozhledy 2, 1946, 63—64. 97
- Sovák M.** Slyším o nedoslýchavých. Efeta 19, 1946, 13—18.
Populární výklad o sluchu a jeho vadách, jakož i o léčebných metodách a prostředcích. 98
- Sovák M.** Ochrana sluchu. Sb. Zdravotnictví pro každého (2. vyd., Praha 1948), str. 142—146. 99
- Sovák M.** Vývoj školní logopedie a její úkol. Škola a kultura 1, 1946, č. 6—7, str. 63—64. 100
- Sovák M.** Plánování logopedické péče. ČLék 89, 1950, 1422 až 1424.
Zpráva o některých organizačních předpokladech k prohloubení a zevšeobecnění veřejné i školní péče o defekty a choroby řeči, sluchu a hlasu. Srv. též zprávu H. Synka 101
Logopedický ústav v Brně. Komenský 74, 1949/50, 421—422.
- Seeman M.** Péče o dětský hlas v předškolní době. Předškolní výchova 1, 1946/7, č. 1, str. 14—17.
Několik praktických pokynů o pěstování dětského hlasu s hlediska lékařského. Srv. též: M. Škodová, *Několik poznámek o práci s dětmi ve věku předškolním při výcviku výslovnosti.* Pedologické rozhledy 2, 1946, 48. — M. Škodová, *Dětská řeč.* Předškolní výchova 4, 1949/50, 14—15. 102
- Seeman M.** Péče o řeč a hlas na mateřských školách. Nová škola I, 1946, 80—81.
Několik poznámek pro školní praxi. Hlasové výchovy dětí na národní škole se týká čl. B. Pavla *Hlasité slovo a škola* (Štěpnice 1, 1946/7, 144—147; nedokončeno). 103

Hrbas J. Jedno potřebné. Komenský 71, 1946/7, 32—34.

Upozorňuje na nejčastější vady řeči u žáků první třídy a podává některé konkrétní náměty k jejich nápravě. Dodatky k tomuto čl. uvádí H. Synek, *Jedno potřebné* (tamtéž, str. 205—208). 104

Truhlářová M. Náprava výslovnosti na mateřských školách v Čechách. Předškolní výchova 3, 1948/9, 53—54.

Zpráva o praktickém provádění logopedické péče a několik metodických pokynů. 105

Synek H. Hlávky r a ř. Pedologické rozhledy 1, 1945, 183—188.

Autor informuje o vlastní metodě nácviku správné výslovnosti hlásek r a ř. — Tamtéž i jiné stati logopedické: M. Sovák, *Základy školní logopedie* (Pedologické rozhledy 2, 1946, 52—58). — M. Malý — S. Svačina, *Duševní stránka při nápravě vadné mluvy* (2, 1946, 62—63, 114—116). — J. Flegl, *Methodika pěstování správné řeči u koktavých* (2, 1946, 135—140). — M. Malý — S. Svačina, *Vady řeči v každém věku* (3, 1947, 55—58; o různých nápravných metodách). — H. Synek, *Vliv zkrřížení chrupu na výslovnost sykavek* (4, 1948, 70—74). — F. Šrom, *Otázka a odpověď v řečovém vyučování hluchoněmých* (4, 1948, 154—159, 221—224, 281—287). 106

Brohm F. — Stejgerle L. — Fila F. Péče o řeč dětí. Brno, Spolek pro péči o vadné 1948, s. 18, 8°. 107

Uhlárik M. Hygiena hlasu. Předškolní výchova 2, 1947/8, 142 až 147.

Několik praktických pokynů pedagogických. 108

Viz též č.:

871. B. Hála, O potřebě pěstování mluvní a hlasové kultury ve školách.

Obecná fonologie

Krámský J. To the Problem of the Consonantal Correlations of Timbre. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 319—322.

Několik poznámek k otázce o vzájemném vlivu samohlásek a souhlásek, zejména pokud jde o jejich „barvu“. 109

Vachek J. Yaleská škola a strukturalistická fonologie. SaS 11, 1948/9, 36—44.

Kritické srovnání školy yaleské se školou pražskou. Rozdíly theoretické zjišťuje a. podle ref. Z. S. Harrise o Trubeckého *Grundzüge der Phonologie* (Language 17, 1941, 345—349); konkrétně srovnává studii B. Blocha a G. L. Tragera *The Syllabic Phonemes of English* (Language 17, 1941, 223—246) se staršími výklady o fonologické hodnotě anglických dlouhých samohlásek a dvojhlásek jednak vlastními, jednak B. Trnky. 110

Horálek K. Slabika jako jazykovědný problém. (Námět k diskusi.) SaS 11, 1948/9 23—29.

Autor si klade otázku, zdali lze slabiku jakožto důležitého činitele ve stavbě slova považovat za fakt fonologický, a kriticky se zabývá zvl. názory N. S. Trubeckého

(TCLP 1, 1929, 50 n. a 7, 1939, 166 n.) a J. Růžičky (Zproblematiky slabiky a prozodických vlastností. K vývinu hornonemeckého slova. Bratislava 1947). 111

Horálek K. Fonologie a fonetika. (K novější literatuře o jejich vzájemných vztazích.) ČMF 32, 1949, 113—116.

Zabývá se pracemi: 1. B. Hála, *Úvod do fonetiky* (Praha 1948). — 2. F. Daneš, *Fonetika a fonologie* (SaS 11, 1948/9, 80—85). — 3. L. R. Zinder, *Voprosy fonetiki* (Leningrad 1948). 112

Skaličková A. Fonetika a fonologie. ČMF 33, 1950, 186—187.

Navazuje na čl. K. Horálka *Fonologie a fonetika* (ČMF 32, 1949, 113—116; viz zde č. 112) a připojuje několik vlastních poznámek o poměru obou věd. 113

Trnka B. K výstavbě fonologické statistiky. SaS 11, 1948/9, 59—64.

O významu fonologické statistiky a některých jejích konkrétních úkolech (výzkum frekvenční produktivnosti fonologických prvků, fonologická statistika promluvy, zjišťování periodicity fonémů a fonologických protikladů). 114

Vey M. N. S. Troubetzkoy: *Principes de la phonologie* (Paris 1949). *Philologica* 5, 1950, 60.

Zpráva o franc. překladu díla *Grundzüge der Phonologie*. 115

Trost P. Úvody do fonologie [L. Michel, *Phonologie*. Bruxelles 1941/2; E. Seidel, *Das Wesen der Phonologie*. Bukarest 1943]. SaS 10, 1947/8, 122—123. 116

Ohnesorg K. J. Tarneaud: *Traité pratique de phonologie et de Phoniatrie* (Paris 1942). *Philologica* 3, 1948, 5—7 (v první části referátu). 117

Trnka B. Studie o dětské řeči a obecné zákony fonologické výstavby lidské řeči [R. Jakobson, *Kindersprache, Aphasie und allgemeine Lautgesetze*. Uppsala 1941]. ČMF 32, 1949, 85—87. 118

Viz též č.:

137. V. Mathesius, *Čeština a obecný jazykozpyt*.

563. K. Horálek, *Les récents travaux phonologiques soviétiques*.

Intonace a ostatní zvukové složky řeči

Janko J. Jazyková melodie, její výšky a hloubky ve službách skladby a významosloví. Sbirka pojednání a rozprav filos. fak. Karlovy university, sv. 24. Praha, filos. fak. Karlovy university 1948, s. 164 + 2 tab., 8°.

Obsah: I. Význačné výšky a hloubky v některých jazycích indoevropských. —

II. O intonacích a jejich funkcích v našem smyslu v jazycích indoevropských. —

III. České tónové výšky a hloubky ve službách skladby a významosloví. Připojeno 5 kymografických obrazů a franc. résumé. — Studie náleží mezi práce „zvukově analytické“ školy sieversovské, representované u nás jen Jankem samým; její výsledky jsou však pochybné.

Ref.: P. Trost, NV 27, 1949/50, 29—33; jiný ref. téhož autora: *Philologica* 5, 1950, 20—21. — M. Romportl, ČMF 33, 1950, 59—60. 119

Danes F. Studie o větně intonaci [A. W. de Groot, *L intonation de la phrase néerlandaise et allemande considérée du point de vue de la linguistique structurale*. Cahiers Ferdinand de Saussure 5, 1945]. SaS 12, 1950, 51—52. 120

Petříková-Ryndová L. K intonaci verše ČČF 3, 1944/5, 184 až 190.

Několik poznámek o intonačních schemech básnických textů. A. dochází k závěru, že intonační útvary veršovaných textů jsou v podstatě stejné jako při větné intonaci prozaické a že nelze hovořit o zvláštní intonaci, která by charakterizovala přednes verše na rozdíl od přednesu prózy. 121

Ohnesorg K. K otázce veršové melodie. LF 72, 1948, 106—111.

Kymografickými zápisy potvrzuje správnost výkladu K. Svobody (*Zvuková stránka slovesného díla*, Praha 1944, str. 31), že mezi melodií prostého čtení a melodií uměleckého přednesu jsou značné rozdíly. 122

Mukařovský J. O recitačním umění. Program D47 10, 1946/7, 107—113.

Autorův závěr: „Snažili jsme se ukázat, že hlas se stanoviska recitačního umění je struktura, daná vzájemnými vztahy jednotlivých hlasových složek, jejich nadřizovaností a podřizovaností i napětími, která z toho vznikají; dále jsme usilovali o důkaz, že recitace není v podstatě záležitost zvuku, nýbrž významu; v souvislosti s oběma těmito thesemi jsme se pokusili dovodit, že recitace, i když se nikterak nezpronevěří textu, má dosti volnosti, aby nemusela být pojímána jako pouhá reprodukce“ (113). 123

Hála B. Mluva ve zvukovém filmu. 2. vyd. Publikace Čs. filmového nakladatelství, sv. 17. Praha, Čs. filmové nakladatelství 1946, s. 100, 8°.

Ref.: J. Stanislav, JazSb 3, 1948, 107—109. — K. O[hnesorg], Fysika v technice 3, 1948, 31. — J. H [onzl], Otázky divadla a filmu 3, 1947/8, 123. 124

Vodák J. Cestou. Uspořádala A. Vodáková. Kritické dílo J. Vodáka, sv. 3. Praha, Melantrich 1946, 8. 461, 8°.

Výbor z Vodákových novinových statí a referátů; je tu přetištěn feuilleton *Slovo na jevišti* (str. 301—304, po prvé České slovo 1928, 3/8) a stať *Lidová mluva na jevišti a v knize* (str. 305—308, po prvé České slovo 1932, 14/9). 125

Rütte M. O umění hereckém. K estetice a psychologii divadelní a filmové tvorby. Praha, J. R. Vilímek 1946, s. 415, 8°.

V knize porůznu souvislejší výklady i poznámky o řeči jevištní a filmové: v kap. *O pramenech hereckého tvoření* o funkci řeči, její intonaci, o řeči s hlediska sociální psychologie, o charakterotvorných prostředcích řeči a pod. (str. 35—40); v kap. *Tvorba a stylisace dramatikova* o jazykové stylisaci, o dramatické řeči a její aktivitě (103—107); v kap. *Remeslo, technika a umění* o divadelní řeči, technice správného mluvení a hudební kultuře hlasu (327—331); o některých charakteristických znacích mluvy ve zvukovém filmu a v rozhlase v kap. *Hercův stín* na str. 378—385. 126

J. K[opecký]. O mluvě herců. Divadlo 1, 1949/50, 413—414.

Několik poznámek k otázce t. zv. vulgarismů v textu divadelních her. 127

Haller J. K. Svoboda: *Zvuková stránka slovesného díla* (Praha 1944). NŘ 29, 1945, 85—88.

Další ref.: jšr, ČO 39, 1946, 335. — DH, Loutková scéna 2, 1945/6, 29—30. 128

Viz též č.

137. V. Mathesius, Čeština a obecný jazykozpyt.
785. E. Bass, Kázáníčka.
864. F. Trávníček, Jevištní řeč a herec.
865. K. Rektorisová, O problému jevištní výslovnosti.
866. K. Rektorisová, Umění mluvy na jevišti.
869. J. Holman, O řečníkovi pro řečníky.

Jazyk psaný a tištěný

David[ová] M. L'écriture et la pensée. ČMF 29, 1946, 165—168.

Na písmo nelze pohlížet jako na pouhý prostředek k zachycení myšlenky. 129

Vachek J. Jazyk psaný a jazyk mluvený. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 3, str. 2—4.

Různé prostředky, kterých používají, jsou dány různými funkcemi jazyka psaného a mluveného. 130

Vachek J. K teorii jazyka tištěného. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Brno 1948 (viz zde č. 2139), str. 423—429.

„Rozdíl mezi jazykem tištěným a psaným není jen věcí technických prostředků, jimiž se grafické znaky uskutečňují, nýbrž... tu jde i s hlediska jazykozpytného o rozdíly hlubší“ (str. 423). 131

Vachek J. Written Language and Printed Language. Recueil linguistique de Bratislava 1, 1948, 67—74.

Autor „dovozuje, že tištěný jazyk je zmocněným typem jazyka psaného, poněvadž se při něm zesiluje intelektuální stránka projevu (srozumitelnost, přehlednost) na úkor funkce výrazové (odosobněním tištěného projevu)“ (J. Vachek, Slavia 20, 1950, 138). Připojeno stručné slovenské résumé (*Písaný a tlačný jazyk*) na str. 75. 132

Vachek J. Some Remarks on Writing and Phonetic Transcription. Acta Linguistica (Copenhagen) 5, 1945/9, 86—93.

Psaní není jakousi nedokonalou transkripcí mluveného jazyka, nýbrž tvoří svéprávný systém, uzpůsobený k plnění speciálních úkolů, které se výrazně liší od úkolů fonetické transkripce. 133

Vachek J. D. Jones: *Differences between Spoken and Written Language* (Supplement to *Maître Phonétique* 1948). *Philologica* 5, 1950, 2—3. 134

Krámský J. Existují vizuální morfémy? [D. L. Bolinger, *Visual Morphemes*. *Language* 22, 1946]. ČMF 31, 1948, 316—318.

S několika poznámkami s hlediska češtiny. 135

Loukotka Č. Vývoj písma. Praha, Orbis 1946, s. 228 + 32 obr. příloh, 8°.

Autor usiluje o populární výklad, zaměřený kulturně historicky. Z obsahu: Obecné výklady o písmu (str. 7—11); kap. VI *Triumf české vědy* obsahuje výklad

o práci B. Hrozného a jeho vědeckých objevech (str. 41—49); na str. 112—115 stručně o hlaholici a cyrilici.

Ref.: A. Sal ač, LF 72, 1948, 271—273 (odmítavě). — e, Rovnost 1947, 24/6. — Rbk [= F. Roubík], ČO 40, 1947, 185. — V. Lesný, Nový Orient 4, 1949, 23 (s výhradami). — Srv. též ref. o ruském překladu Loukotkovy knihy (Moskva 1950) od L. I. Kamencovové v čas. Voprosy istorii 1951, č. 8 (odmítavý); český překlad *Kritika knihy profesora Loukotky* viz Praha — Moskva 2 (7), 1952, 115—119. **136**

Obecné otázky mluvnické stavby jazyka

Mathesius V. Čeština a obecný jazykozpyt. Soubor statí. Praha, Melantrich 1947, s. 463, 8°.

„Tento soubor statí byl sestaven tak, aby plnil dva úkoly, které se navzájem prostupují. Má jednak ukázat, jak se jeví některé stránky dnešní češtiny v širší souvislosti obecného jazykozpytu, jednak má myšlenky a problémy, které hýbou dnes obecným jazykozpytem, osvětlit na přístupném materiálu dnešní češtiny“ (autor v úvodu, str. 7).

Obsah: Stilistika a lingvistická charakteristika. — Kam jsme dospěli v jazykozpytu [přehled vývoje lingvistických směrů v XIX. a XX. století]. — Fonetika, její podstata a vývoj. — Úkoly srovnávací fonologie. — Úvod do fonologického rozboru české zásoby slovní. — O výrazové platnosti některých českých skupin hláskových. — Několik slov o hiátu v dnešní češtině. — Cizí slova se stanoviska synchronického. — K výslovnosti cizích slov v češtině. — Výslovnost jako jev sociální a funkční. — O srozumitelnosti a působivosti mluveného slova v rozhlase. — Zásadní připomínka k přednášení veršů. — O soustavném rozboru jazykovém. — Příspěvek k strukturálnímu rozboru zásoby slovní. — Přívlastkové *ten, ta, to* v hovorové češtině. — Slovesné časy typu perfektního v hovorové češtině. — O konkurenci vidů v českém vyjadřování slovesném. — Zesílení a zdůraznění jako jevy jazykové. — Několik slov o podstatě věty. — O tak zvaném aktuálním členění větném. — Mluvní takt a některé problémy příbuzné. — K dynamické linii české věty. — O funkci podmětu. — Pronominální podmět v hovorové češtině. — Vyjadřování pasivní perspektivy v české větě. — Podstata aposice a její druhy [zde otištěno po prvé, viz též č. 891]. — Několik zásadních slov o kongruenci a o dvojí negaci. — Základní funkce českého pořádku slov. — K pořádku slov v hovorové češtině. — Rozpor mezi aktuálním členěním souvětí a jeho organickou stavbou. — Cesty k jasnému výkladovému slohu v češtině. — Jazykozpytné poznámky k řečnické výstavbě souvislého výkladu. — O potřebě stability ve spisovném jazyce. — Problémy české kultury jazykové. Připojen *Doslov* od V. J. Mathesia (str. 459).

Studie byly vesměs (s jedinou výjimkou, viz výše) již dříve publikovány v časopisech (příslušné bibliograf, údaje podává J. Vachek, SaS 10, 1947/8, 245—246); pro knižní vydání byly však v podrobnostech pozměněny a doplněny.

Ref.: epy [= E. Pauliny], SaT 1, 1947, 121. —vs [= V. Stejskal], LitN 16, 1947, 123. — Rr, Lid. kultura 3, 1947, č. 27; k tomu J. Hrubeš, *O významu fonologie a práce Viléma Mathesia*. Tamtéž, č. 29. — I. Skála, RP 1947, 14/8. — K. P[olák], PL 1947, 12/12. — L. Klimeš, LD 1947, 1/8. — P[ech V.], Školství a osvěta 2, 1947, 147. — V. Skalička, SaS 10, 1947/8, 244—245. — J. Vachek, Philologica 3, 1948, 1—4. —jšk[= J. Š. Kvapil], ND 54, 1948, 470. —jka, List 2, 1947/8, 54. — R. Auty, SIRev 26, 1947/8, 259—264. — I. Lekov, Ezik i literatura

3, 1948, 308—309. — Jo-Za, Akord 14, 1948, 195—196. — J. Sl., Vyšehrad 2, 1947/8, 67. —V. Machek, LF 73, 1949, 156. —M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 171 až 172. **137**

Skalička V. O analogii a anomalii. SaS 11, 1948/9, 145—162.

Autor zkoumá, zda se klasické pojmy jazykové analogie a anomalie mohou plodně uplatnit také v moderní linguistice. Po historickém úvodu (problematika analogie a anomalie v antice) se zabývá problémem t. zv. amplifikace, t. j. rozhojňování jazykového materiálu. V závěru stručně vykládá o úloze analogie a anomalie ve stavbě jazyků a v jejich vývoji. Předneseno v PLK 1946, 25/11. **138**

Dostál A. Produktivnost v jazyce. SaS 12, 1950, 83—97.

Theoretické úvahy o podstatě jazykové produktivnosti a o jejím významu v jazykovém systému. „Produktivností lze chápat zvýšené užití jazykových prostředků ve funkci označujících pro významy obecnější, nadřazené významům jedinečným, neproduktivností naopak zmenšení funkce označujících pro významy obecné, nadřazené“ (str. 91). **139**

Buben V. Sufixy ve funkci samostatných slov. ČMF 32, 1949, 143—147.

Vedle příkladů z francouzštiny, angličtiny, španělštiny a jiných jazyků upozorňuje také na některá podobná slova česká (*ismus, uál* = intelektuál, *enka*) a na bulh. *mina* (dva *mina* = dvě osoby, dva muži). **140**

Poldauf I. Strukturální pohled na *shall* a *will*. ČMF 30, 1947, 26—44, 116—123, 193—202.

V úvodu o základních pojmech strukturálního rozboru jazykových faktů, zvl. o kategorii času; své výklady osvětluje autor příležitostně také doklady z češtiny. **141**

Poldauf I. O podstatě stupňování přídavných jmen. ČMF 31, 1948, 109—122.

V první části studie jde o rozlišení adjektiv na běžný typ popisný a typ referenční; v části druhé se autor zabývá přechodem komparativu v relační pozitiv. Doklady jsou čerpány zejména z angličtiny a češtiny. **142**

Vočadlo O. O polyonomii a desynonymisaci v angličtině. ČMF 29, 1946, 46—58.

Příležitostně upozorňuje také na obdobné jevy české (na př. na významový rozdíl slov *kolo* — *koleso*, *tělo* — *těleso*, na mínění K. Čapka o rozdílu mezi slovy *revoluce* a *převrat* a na Wolkerovo rozlišení adj. *nahý* — *nahatý*. Po stránce terminologické navrhuje dosavadní výraz *synonymum* nahradit kratším *synonym* (anal, podle pseudonym, anonym a pod.). **143**

Ducháček O. O zdvojování slov. ČMF 29, 1946, 236—240.

Výňatek z rozsáhlejší práce o vzájemném vlivu tvaru a významu slova v indoevropských jazycích; příklady jsou čerpány hl. z jazyků románských a především z francouzštiny. **144**

Pactl J. Několik slov o slovech. VaŽ 14, 1948, 413—416.

Populární výklad několika základních pojmů onomatologických. **145**

Skalička V. Poznámky k teorii pádů. SaS 12, 1950, 134—152.

Kritické zhodnocení dosavadních výkladů o významu pádů v jazykové soustavě (t. j. jaký mají vztah ke skutečnosti jazykem vyjadřované) a pokus o nové řešení. Jeho výsledky shrnuje a. v závěru takto: „Pády, jako jiné jazykové útvary, mají význam, který se dá vysvětlit vztahem k vyjadřované skutečnosti. Vztah ke skutečnosti je tu ovšem složitější. Význam pádů se skládá z několika složek. Základní a nutná složka je syntaktická, která je kombinována samostatným významem pádů. Vedle toho je nejdůležitější složka lokální, která v některých jazycích jako by pohlcovala ostatní složky, v jiných zase ustupuje do pozadí. Další složky, dané významovým sousedstvím s předložkami, adverbialní, temporální a kausální, už jen význam pádů doplňují. Konečné dokreslení dává lexikální složka, t. j. rekece každého jednotlivého slova“ (str. 152). 146

Trost P. Tabu vokativu. LF 72, 1948, 33—38.

Užívání nominativu v platnosti vokativu při oslovení, běžné v hovorové češtině i v některých nářečích, vykládá jako tabu přímého oslovení; upozorňuje na obdobné zjevy v polštině a v litevštině a shledává jeho stopy i v starých jazycích indoevropských při slavnostním styku sakrálním. 147

Trost P. Qu'est-ce que le vocatif? Bulletin linguistique de la Faculté des Lettres de Bucarest 15, 1947, 5—7.

Záznam podle BL 1950, str. 27.

148

Rostohar M. Logický a psychologický postoj ve skladbě vět. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Brno 1948 (viz zde č. 2139), str. 350—359.

A. upozorňuje na rozdíly mezi logicko-formalistickým hlediskem a hlediskem psychologickým, které se projevuje u vět s příslovecnými určeními, u vět s předměty v různých pádech, u vět s přístavky a u vět bezpodmětých. 149

Klemensiewicz Z. O syntaktycznym stosunku nawiązania. Slavia 19, 1949, 13—27.

Syntaktická analýza se většinou zabývá jednotlivými větami, ať již jednoduchými nebo složenými, po př. vztahy mezi větnými členy těchto celků. Ale vedle toho existují nepochybně jisté syntaktické vztahy také mezi větnými celky v rozsáhlejších výpovědích a ty si také zaslouží pozornosti po stránce stylistické. Autorova stať je pokusem o charakteristiku těchto syntaktických vztahů (nawiązanie). 150

Bazell C. E. The Fundamental Syntactic Relations delivered in the Faculty of Philosophy on April 27th, 1949 by C. E. B. Vilém Mathesius Memorial Lectures, 3. Prague, English Department of the Caroline University and the Linguistic Cercle 1949, p. 11, 8°.

Otištěno též v ČMF 33, 1950, 9—15 s titulem *The Fundamental Syntactic Relations*.

Autor odmítá sémantické definice, s nimiž pracovala tradiční syntax, odmítá i Hjelmslevovo pojetí syntagmatických vztahů a sám navrhuje tuto definici: Jeden člen syntagmatu působí na druhý, když jeho nepříznačková funkce je dána tím, že je v jistém vztahu se členem stejné kategorie, k níž náleží i druhý člen syntagmatu (podle ref. M. Veye, BSL 46, 1950, 2, 184). 151

Lyer S. Pokus o strukturální morfologii a syntax [G. Gougenheim, *Syst hne grammatical de la langue française*. Paris 1938]. SaS 10, 1947/8, 176—180. 152

Viz též č.:

201. Actes du sixieme Congrès international des linguistes.
900. J. Vachek, Obecný zápor v angličtině a češtině.

Jazyk a společnost — Lexikologie a sémantika
Linguistická statistika a pod.

Trávníček F. Jazyk a společnost. VaŽ 15, 1949, 45—48.

Populární výklad o významu jazyka pro společnost a její vývoj. 153

Bosák C. Víte, co je to jazyk? Předvoj 2, 1949, č. 30, str. 6.

Stručně o společenském významu řeči a o zásadních rozdílech mezi lingvistikou buržoasní a lingvistikou sovětskou (před Stalinovým zásahem do jazykovědy). 154

Krejčí K. Jazyk ve vývoji společnosti. Studie ze sociologie spisovného jazyka. Praha, J. Podroužek 1947, s. 107, 8°.

Publikace vznikla z autorových přednášek konaných za okupace; pro knižní vydání byl text doplněn charakteristikou jazykové politiky Sovětského svazu a nacistického Německa. Obsahuje šest kapitol: Praktická a symbolická funkce jazyka. — Vznik a funkce jazyků spisovných. — Nadnárodní jazyk vedoucí společenské třídy. — Jazyk symbolem národa. — Jazyková obrození XIX. století. — Jazyk a revoluce. — Kromě toho otištěny v knize dvě starší autorovy studie: *Svaté jméno vlasti* (po prvé ČMF 26, 1939) a *Jazyková karikatura v dramatické literatuře* (po prvé Sb. Matice slov. 15, 1937).

Ref.: F. Svěrák, Slovesná věda 1, 1947/8, 167—170. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 60—61. — J. Bělič, SaS 11, 1948/9, 79—80. — A. Pranda, SReč 14, 1948/9, 55—56. — F. Březina, LF 73, 1949, 116—117. — A. N. S., Philologica 5, 1950, 18—20. — L. Svoboda, Sociol. revue 13, 1947, 314. — K. Hausenblas, Lid. kultura 1947, 27/8. — bě [= J. Bělič], NO 1947, 12/11. — K. P[olák], PL 1947, 12/12. — T. Ionescu-Nișcov, Românoslavica 1, 1948, 177—178. — J. Hrubeš, Kult. politika 3, 1948, č. 20. — V. Macháček, Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 1—2, str. 62—63. — A. Pranda, Práca (Bratislava) 1948, 3/8. 155

Krejčí K. Společenské podmínky vzniku, vývoje a ustálení spisovné normy. ČMF 29, 1946, 82.

Stručný autoreferát o přednášce ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 7/12 1944. 156

Daňhelka J. Spisovný jazyk. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 5, str. 6—7.

Stručný výklad několika základních pojmů (spisovný jazyk, spisovná norma, funkční vrstvy, intelektualisace jazykových prostředků). 157

Polák V. Z zagadnień ogólnej teorii dialektu. Lingua Posnaniensis 2, 1950, 51—69.

Příslušnost dialektu k jazyku se určuje gramatickým plánem, v jehož rámci jsou nářečí variantami povahy foneticko-fonologické, po př. i stylistické. S franc. rés. *Contribution la théorie du dialecte.* 158

Nosek J. A. Rosetti. *Le mot.* Esquisse d'une théorie generale (Copenhague — București 1947). ČMF 33, 1950, 44-45. 159

Šmilauer V. Jazykové tabu [W. Havers, *Neuere Literatur zum Sprachtabu. Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften in Wien, Phil.-hist. Klasse* 223—225, 1946]. ČMF 31, 1948, 312—315. 160

Šmilauer V. Základní zákon sémantického vývoje. — Základní protiklady ve slovtvorbě [W. Doroszewski, *Język Teodora T. Jeża.* Warszawa 1949. — Týž autor, *Kontaminacja a derywacja.* Biul. Polskiego Towarzystwa Językoznawczego 9, 1949, 96—99]. ČMF 33, 1950, 178—179.

Dvě poznámky k citovaným pracím. 161

Křepinský M. K. Titzovým „Ohlasům husitského válečnictví v Evropě.“ ČMF 30, 1947, 44—46.

1. Ještě č. *pištala* — fr. *pistole*. — 2. Rum. *hacunită* (z čes. *hákovnice*), *huşniŝă* (z čes. *houfnice*), *hubită*, *haubită*. Doplnění výkladů Titzových (Praha 1938). 162

Šmilauer V. J. M. Kořínek: *Die Herkunft des Karpatennamens und was damit zusammenhängt* (Acta Academiae scientiarum et artium Slovacae 10. Bratislava 1943/4, s. 145—194). ČČF 3, 1944/5, 212—215. 163

M[achek] V. Jména bohů a démonů jakožto jména řek [J. U. Hubschmied, *Bezeichnungen von Göttern und Dämonen als Flussnamen.* Bern 1947]. LF 74, 1950, 58 až 59. 164

Ross A. S. C. *Philologica mathematica.* ČMF 31, 1948, 102—108, 185—191.

Upozorňuje na nové možnosti, které pro řešení některých otázek (na př. při zjišťování příbuznosti jazyků, ve srovnávacím jazykozpytu a pod.) poskytuje využití přesných matematických metod. Psáno anglicky. 165

Trnka B. *A Tentative Bibliography. With an Introduction by Marcel Cohen. International Permanent Committee of Linguists, Committee on Linguistic Statistics. Publ. 1. Utrecht, Spectrum 1950, p. 22, 8°.*

Pokus o mezinárodní bibliografii prací z oboru lingvistické statistiky.

Ref.: V. Polák, *Philologica* 6, 1950, 33—34. — C. E. Reed, *Modern Language Quarterly* 12, 1951, 506. 166

Orlík [= Ohnesorg] K. Bohatství jazyka. *VaŽ* 13, 1947, 481—484.

Populární výklad o možnosti číselně vyjádřit lexikální bohatství jazyka. Viz též č. 780a. 167

Fried V. *Linguistická statistika a hospodárnost v jazykovém vyučování.* ČMF 33, 1950, 157—162.

Několik námětů k využití výtěžků lingvistické statistiky při vyučování cizím jazykům. 168

Šmilauer V. Vztah mezi frekvencí, stářím a délkou slova. ČMF 31, 1948, 218.

Stručná zpráva o studii G. K. Zipfa v *Modern Language Notes* 62, 1947, 522 až 530 s několika poznámkami. 169

Krámský J. *Linguistická statistika na VI. mezinárodním sjezdu lingvistickém v Paříži.* ČMF 33, 1950, 43.

Zpráva. 170

Příhoda V. Rozvoj zásoby slovní. *Gymnasium* 1, 1948/9, 146 až 156.

V úvodu přehled dosavadních pokusů o zjištění frekvence slov v cizině i u nás.

171

Valéry P. Názvosloví v umění. SvN 1946, 3/11.

Ukazuje na rozdíl mezi přesným a věcným názvoslovím námořníků nebo myslivců a rozkolísaným názvoslovím v umění.

172

Viz též č.

114. B. Trnka, K výstavbě fonologické statistiky.

605. A. Střížová, Nejužívanější slova v ruštině.

780a. V. Flajšhans, Bohatství češtiny.

Jazyk literárního díla a překladu — Hudba a slovo

Salda F. X. Kritické projevy 1. 1892—1893. K vyd. připravil J. Pistorius. Soubor díla F. X. Šaldy, sv. 10. Praha, Melantrich 1949, s. 492, 8°.

Ve studii *Synthetism v novém umění* (z r. 1892) na str. 35—44 výklad o obecných otázkách stylu a jazyka v uměleckém díle. Viz též č. 1179 a 1295.

173

Polák V. Věda o jazyce a věda o literatuře. *Slovesná věda* 1, 1947/8, 147—153.

O poměru jazykové organizace slovesného díla k ostatním složkám jeho strukturní kompozice při literárně vědném zkoumání.

174

Švoboda K. Tropý a figury. NR 31, 1947, 4—12, 21—29.

V první části stručně shrnut historický vývoj nauky o tropech a figurách, jakož i dosavadní pokusy o jejich třídění a výklad; v části druhé vlastní autorův návrh na vymezení a utřídění tropů a figur. Srv. též jb [= J. Brambora], *Prostředky básnického výrazu*. Kytice 1, 1946, 335 (ref. o přednášce K. Švobody o t. zv. ozdobách řeči).

175

Hájek J. O tak zvané prostotě a srozumitelnosti poesie. *Tvorba* 14, 1945, 60—61.

Je třeba revidovat názory na t. zv. formální stránku literárního díla. K tomu: ph, *O tak zvané prostotě a srozumitelnosti kritiky*. Tamtéž 14, 1945, 95 (rozšiřuje tento požadavek i na jazyk literárních kritik a referátů, zvl. o dětské literatuře).

Vaněček A. Úkoly jazyka v příští literatuře. RP 1945, 23/8.

„Nové umění si stvoří také nový jazyk, jemuž by rozuměl lid.“

177

Navrátil V. K filosofii vnitřního monologu. *Kvart* 4, 1945/6, 131—138.

Na str. 134—135 stručně o některých jazykových prostředcích vnitřního monologu.

178

Nezval V. Jak dělat poesii. *Nový život* 2, 1950, 895—901.

Přednáška na besedě s dělnickými spisovateli na Dobříši v srpnu 1950. V části, kde se zabývá t. zv. methodou tvoření, vykládá Nezval také o jazykové stránce uměleckých děl, o rýmové technice a j.

179

Eisner P. Poesie a jazyk. KritMěs 7, 1946, 52—61.

Hájí právo uměleckého jazyka na tvoření neologismů.

180

Trost P. K dvojjazyčnosti „Vojny a míru“. Pocta F. Trávnickovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 405—413.

Stručné shrnutí dosavadních výkladů jazykových i estetických (Šklovskij, Vinogradov); autor sám pak ukazuje, jak užívání francouzštiny (a také němčiny) je zapojeno do tolstojovského systému individualisace příznačnými detaily. **180a**

Horálek K. K teorii překladu. (O překládání marxistické literatury.) SaS 12, 1950, 74—83.

Zdůrazňuje velkou odpovědnost při překladech základních děl marxistické literatury a na příkladech z ruského a českého překladu *Komunistického manifestu* ukazuje, jak je zevrubná analýza překladů marxistické literatury poučná jak pro obecnou teorii překladu, tak i pro praktickou překladatelskou technologii. **181**

Hořejší J. Několik slov o překládání. LitN 19, 1950, 29.

Poznámky z překladatelské teorie i praxe (přetištěno z čas. Kmen 1928). **181a**

Mukařovský J. K umělecké situaci dnešního českého divadla.

Otázky divadla a filmu 1, 1945/6, 61—75.

Poznámky k umělecké struktuře jevištního díla; za jádro dnešní divadelní krise pokládá a rozklad divadelní struktury, který se projevuje mimo jiné i v poměru k textu dramatických děl. **182**

Svoboda K. Slovo na divadle. Slovesná věda 1, 1947/8, 126—127.

O úloze slova na divadle a o příčinách, proč je v nové době slovo někdy zatlačováno do pozadí zejména okázalou režii a jinými složkami divadelního umění. **183**

Ilková Z. H. Pongs: *Das Bild in der Dichtung* I — II (Marburg 1927, 1939). ČMF 30, 1947, 170—171. **184**

Hrabák J. Teorie literatury [M. Bakoš, *Teória literatury. Výbor z „formálnej metody“*. Trnava 1941]. SaS 10, 1947/8, 60—61.

O téže práci Bakošově ref. také F. Vodička, *Otázka periodisace slovenské literatury*. SaS 10, 1947/8, 110—111. **185**

Páleníček L. Naše škola umění. Dar 1, 1948, č. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

V č. 4, str. 5 popularisující výklad o jazyce jako spisovatelově materiálu; v č. 5, str. 5—6 o osvěžování básnického jazyka a formální stránce uměleckého díla. **186**

Sychra A. Hudba a slovo v lidové písni. Příspěvky k strukturální analýze vokální hudby. Studie PLK, sv. 5. Praha, Svoboda 1948, s. 83, 8°.

Strukturálním rozбором lidové písně ukazuje, že „jsou v každé vokální struktuře mezi hudbou a slovem složité strukturální vztahy, a to v oblasti čistě zvukové, významové i ve výstavbě tematu“ (str. 72). Na str. 73—76 rus. resumé. **187**

Sychra A. Lidová píseň s hlediska semiologického. SaS 11, 1948/9, 7—23.

Část studie o hudebním významu s funkčního hlediska (vyňatá z rozsáhlejší práce o vztahu hudby a skutečnosti) si klade za úkol osvětlit otázku, „do jaké míry

zasahuje do vnitřní stavby písní jejich rozložení podle funkcí ve folklorním prostředí" (str. 7). 188

Fischer J. F. Píseň a slovo mluvené. Několik poznámek. Rytmus 10, 1945/6, č. 1, str. 2—7; č. 2, str. 4—5.

Zabývá se zvl. vztahem současné básnické tvorby k současné tvorbě hudební a jejich splynutím, jak se jeví v umělé písni. 189

Branberger J. Hudební úvahy o české humanistické poesii. VKČSN, tř. filos. -hist. -filologická 1946 (1948), č. I, str. 1—52.

Studie „tlumočí názory hudebníkovy na způsob zhudebnění českých textů v dobách, dokud ještě nebyla uznána pravidla na přízvukně splynutí hudby a poesie" (autor v úvodu). S franc. résumé. 190

Snížková J. Píseň XVI. století. Slovesná věda 2, 1948/9, 49—52.

Résumé z větší práce, vyšetřující vztahy mezi slovem a hudbou na českém materiálu z XVI. stol. 191

Viz též č.:

18. B. Havránek, Stalinův projev o jazykovědě a jazyk literatury.

37. S. D. Kacnefson, Jazyk básnický a prvobytná pospolná řeč.

945. V. Mazlová, Jazyk a hudba.

1165. B. Havránek — J. Mukařovský — F. Vodička, O básnickém jazyce.

1166. F. Trávníček, Umělecká mluva.

1170. J. Mukařovský, K sémantice básnického obrazu.

1174. J. Mukařovský, Kapitoly z české poetiky. Díl první.

Otázky jazykové různosti — Mezinárodní jazyk Souborné referáty — Různé

Skalička V. Problém jazykové různosti. SaS 10, 1947/8, 80—95.

O vývoji jazykové různosti a o jejím hodnocení; dále o tom, jak byly otázky jazykové různosti řešeny v minulosti a čím přispívá k jejich řešení moderní jazykověda. 192

Nikolskij V. — **Jakovlev N.** Proč lidé mluví různými jazyky.

Z rus. originálu Почему люди горорят на разных языках. (Moskva 1945) přel. J. Fromková. Kulturní obzory, řada B, sv. 5. Praha, Svoboda. 1. vyd. 1947, 2. vyd. 1950. S. 78, 16°.

Populární výklad některých základních otázek o původu a vývoji jazyků v pojetí marxistickém (kolik je jazyků na světě; jak se vysvětluje původ jazyků; „mluva" zvířat; jak začali lidé mluvit; proč lidé nikdy nemluvíli jedním jazykem). S předmlouvou I. I. Meščaninova.

Ref.: V. M[achek], LF 71, 1947, 315—316. — Mel., ČO 40, 1947, 527. — V. Ruml, RP 1947, 4/10. — K. P[olák], PL 1947, 12/12. 193

Serebrennikov B. Proč národy světa mluví různými jazyky. LN 1950, 10/9.

Populární výklad; přel. z čas. Komsomol'skaja pravda 1950, 29/8. 194

Metyš K. H. Homeyer: Von der Sprache zu den Sprachen (Olten b. d.). ČMF 32, 1949, 29. 195

Hendrich J. Umělý jazyk podle Jana Amosa Komenského. *Jednotná škola* 2, 1946/7, 298—301.

O hlavních zásadách, které Komenský stanovil pro jednoduchý gramatický systém umělého jazyka, podle nově nalezené jeho *Panglottie* (s příklady). 196

J. A. Komenský: Všenáprava (Panorthosie). Praha, Orbis 1950, s. 384, 8°.

V kap. XIV vykládá Komenský o „obecném“, t. j. universálním jazyce, v němž vidí jeden z prostředků pro nápravu světa. 197

Trávníček F. Esperanto. LN 1949, 2/10.

Vysvětluje, proč esperanto jako „slepenina prvků z nejrozmanitějších jazyků nemá naději stát se spisovným, kulturním jazykem v plném rozsahu a tedy ani ne dorozumivací mluvou světovou. 198

Kary A. Budeme mít mezinárodní jazyk? *Lidová kultura* 3, 1947, č. 46.

Srv. též: lj, *O nový mezinárodní jazyk*. SvN 1947, 25/11.

199

Deltomega [= Bryscejn] J. Jazyk světa. Úvahy o mezinárodním jazyku latinském. Pardubice, nákl. vlast. 2. vyd. 1949, s. 63, 8°.

Upozorňuje na výhody, které by mělo opětné uvedení latiny do funkce mezinárodního jazyka. 200

Actes du sixième Congrès international des linguistes par les soins de M. Lejeune. Paris 1949, p. 608, 8°.

Sborník VI. mezinárodního lingvistického sjezdu v Paříži (19/7 — 24/8 1948) obsahuje několik příspěvků českých autorů, po př. týkajících se české lingvistiky: referát B. Trnky k otázce III: *Peut-on poser une définition universellement valable des domaines respectifs de la morphologie et de la syntaxe?* na str. 19—30; zpráva o jazykově zeměpisném průzkumu v Československu na str. 71—72. V odd. *Communications écrites en réponse aux questions* odpověď PLK k otázce I: *Existe-t-il des catégories qui soient communes à l'universalité des langues humaines? Dans quelle mesure peut-on asseoir sur l'étude des catégories une classification structurelle des langues? Quelles corrections doit apporter en cette matière une étude diachronique aux conclusions de l'étude synchronique?* na str. 135 až 136; odpověď V. Poláka k téže otázce na str. 197—198. — Odpověď PLK k otázce II: *Dans quelles limites et dans quelles conditions l'étude synchronique et l'étude diachronique font-elles apparaître une solidarité et une interdépendance entre la structure phonique et la structure grammaticale d'une langue?* na str. 228 a odpověď V. Poláka k téže otázce na str. 249—250. — Odpověď PLK k otázce III: *Peut-on poser une définition universellement valable des domaines respectifs de la morphologie et de la syntaxe?* na str. 274—275; odpověď V. Poláka k téže otázce na str. 298. — Odpověď PLK k otázce IV: *Dans quelles conditions et dans quelles limites peut s'exercer sur le système morphologique d'une langue l'action du système morphologique d'une autre langue? Et de quelles conséquences sont ces actions pour l'accession des langues moins évoluées au rôle de langues de culture?* na str. 305 až 306, odpověď M. Křepinského k téže otázce na str. 317—324 a odpověď V. Poláka str. 334. — Příspěvek PLK k otázce A: *Terminologie linguistique* na str. 350 a příspěvek PLK k otázce D: *Interlinguistique* na str. 411—412. Dále diskusní příspěvky: B. Havránka k otázce I (str. 441), J. Vachka k otázce II (463—464),

B. Havránka k otázce III (491), J. Vachka k otázce III (495—496), kolektivní příspěvek PLK k diskusi o otázce B (*Enquête linguistique*) na str. 534, K. Horálka k diskusi o téže otázce na str. 548—549 a příspěvek K. Horálka k diskusi o otázce C (*Statistique linguistique*) na str. 566—567. Viz též č. 2296. **201**

Konečný R. Některé problémy teorie vědy jako logické syntaxe a sémantiky. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Brno 1948 (viz zde č. 2139). Str. 225—239.

Podle autorova pojetí je věda vytvářena spojením sémantiky (zabývá se vztahem vědeckých výroků a empirických fakt) s logickou syntaxí (logika vědy je syntaxí vědeckého jazyka). **202**

Skalička V. Vyučování jazykům na vysokých školách. SaS 11, 1948/9, 29—31.

Metodické poznámky a podněty ke zvýšení úrovně jazykového vyučování na vysokých školách. **203**

Základní pojmy mluvnické při vyučování českému jazyku. 2. vydání. Pro tisk upravil V. Šmilauer. Praha, Státní nakladatelství 1947, s. 38, 8°. **204**

Polák V. Slovník jazykovědného názvosloví [J. Marouzeau, *Lexique de la terminologie linguistique*. 2. éd., Paris 1943]. SaS 11, 1948/9, 88—90.

S krit. poznámkami. **205**

Tartuffel [= J. Brambora]. Asteronym, interjectonym, pronuntionym a jiné -nymy [J. V. Ormis, *Slovník slovenských pseudonymov*. Turč. Sv. Martin 1944]. Práce 1948, 10/1.

Upozorňuje na některé Ormisovy nové termíny pseudonymologické a vysvětluje je na českých příkladech. **206**

Merell J. Výklad jména Maria. Logos 3, 1948, 610—611.

Přehled dosud podaných výkladů. **207**

Gábriš K. „Učenici si dali meno kresťania. " (Poznámky o vzniku mena „křesťan" na základe Act. 11, 26.) Theologia evangelica 3, 1950, 1—5. **208**

Souček J. B. Ke zkratkám názvů biblických knih. Theologia evangelica 3, 1950, 214—215.

Návrh na jejich jednotnou úpravu se stručným odůvodněním. **209**

Polák V. Z nových knih o obecné jazykovědě. ČMF 30, 1947, 229—234.

Souborný referát: 1. J. Marouzeau, *La linguistique ou science du langage* (2^eéd., Paris 1944). — 2. Ch. Serrus, *La langue, le sens, la pensée* (Paris 1941). — 3. W. v. Wartburg, *Problèmes et méthodes de la linguistique* (Paris 1946). — 4. V. Brondal, *Essais de linguistique generale* (Copenhague 1943). — B. Collinder, *Introduktion i Språkvetenskapen* (Stockholm 1941). — 6. *Orientering i språkvetenskap*. Under redaktion av professor H. S. Nyberg (Stockholm 1943). — 7. R. O. Šor — N. S. Čemodanov, *Введение в языковедение* (Moskva 1945); viz též č. 211. **210**

Polák V. R. O. Šor — N. S. Čemodanov: Введение в языковедение (Moskva 1945). BSL 44, 1947/8, 2, 24—25.

Viz zde č. 210.

211

Nosek J. Zprávy o novějších pracích z oblasti obecného jazykozpytu, morfologie a syntaxe, uveřejněných v časopisech. ČMF 33, 1950, 86—88.

Zaznamenané práce jsou vesměs původu angloamerického: 1. Problémy obecně jazykozpytné a fonologické (A. S. C. Ross, *The Fundamental Definitions of the Theory of Language*. Acta linguistica 4, 1944, 101—106.) — 2. Charakteristika dvou lingvistických názorů, behaviorismu a strukturalismu (P. L. Garvin, *Referential Adjustments and Linguistic Structure*. Acta linguistica 4, 1944, 53—56). — 3. Methody obecného jazykozpytu (G. L. Trager, *The Field of Linguistics*. Studies in Linguistics, Oklahoma 1948). — 4. Pojmy společné všem jazykům (W. Burt — E. Aginski, *The Importance of Language Universals*. World 4, 1948, 168—172). — 5. Uspořádání jazykových jednotek (E. A. Nida, *The Analysis of Grammatical Constituents*. Language 24, 1948, 168—177). — 6. „Rank“ v jazykové struktuře (R. S. Pittman, *Nuclear Structures in Linguistics*. Language 24, 1948, 287—292). — 7. Morfémy, klasifikace a určování (E. A. Nida, *The Identification of Morphemes*. Language 24, 1948, 414 až 441). — 8. Odvozování slov příponami (S. S. Newman, *English Suffixation*. World 4, 1948, 24—36.) — 9. Deixe (H. Frei, *Système de déictique*. Acta linguistica 4, 1944, 111—129). — 10. Strukturální syntaxe (H. Frei, *Note sur l'analyse des syntagmes*. World 4, 1948, 65—70). 212

Nosek J. Zprávy o novějších pracích z oblasti obecného jazykozpytu, morfologie a syntaxe. ČMF 33, 1950, 142—144.

Pokračování (viz zde č. 212): 1. Problémy fonologické (B. Bloch, *A Set of Postulates for Phonemic Analysis*. Language 24, 1948, 3—46). — 2. Prosodie (J. R. Firth, *Sounds and Prosodies*. Transactions of the Philological Society, London 1948, 127—152). — 3. Toném a chroném (D. Jones, *Tonemes and Chronemes*. Acta linguistica 4, 1944, 1—10). — 4. Morfém (D. L. Bolinger, *On Defining the Morpheme*. World 4, 1948, 18—23). — 5. Sémantika (Ch. Morgan, *The Death of Words*. English 7, 1948, 56—59). — 6. Sémantika dětské řeči (W. F. Leopold, *Semantic Learning in Infant Language*. World 4, 1948, 173—180). 213

Poldauf I. M. Schlauch: *The Gift of Tongues* (London 1943). — F. Bodmer: *The Loom of Language* (London 1944). Philologica 1, 1946, 24 — 26.

214

Machek V. *Mélanges de linguistique offerts à Charles Bally* (Genève 1939). LF 70, 1946, 113—117.

Podrobný referát. Do sborníku přispěli z českých lingvistů B. Havránek a V. Mathesius. 215

Trnka B. G. K. Zipf: *The Psycho-Biology of Language*. An Introduction to Dynamic Philology (Boston 1934). — *Human Behavior and the Principle of Least Effort*. An Introduction to Human Ecology (Cambridge, Mass. USA 1949). Philologica 5, 1950, 3—5. 216

Buben V. A. Rosetti: *Mélanges de linguistique et de Philologie* (București 1947). Philologica 5, 1950, 22—24. 217

Mastrelli C. A. Circolo linguistico Fiorentino. SaS 10, 1947/8, 253—254.

Zpráva o jeho vzniku, programu a činnosti za první dvě léta (1945 až 1947). 218

II. SROVNÁVACÍ LINGUISTIKA JAZYKŮ INDOEVROPSKÝCH A JAZYKŮ SOUSEDNÍCH

Práce obecně srovnávací

Kořínek J. M. Od indoeurospkého prajazyka k praslovančine. Do tlače připravil S. Peciar. Naučná knižnica (Vysokoškolské rukoväti), sv. 3. Bratislava, Slovenská akademä vied a umění 1948, s. 126 + (2), 8°.

Práce byla napsána jako první část dějin slovenštiny od nejstarší doby, t. j. od nejstaršího rekonstruovatelného prajazyka, až do doby přítomné, které měly být pojaty do Slovenské vlastivedy, chystané za války; zůstala však nedokončena a byla vydána z autorovy pozůstalosti. Obsahuje: 1. všeobecný úvod o metodách zkoumání jazykové prehistorie, speciálně si všímající prehistorie jazyků slovanských, 2. stručný náčrt vývoje indoeurospkého hláskosloví (vokalizmu a konsonantismu až po zachycení některých hláskoslovných změn, které se tradičně označují jako praslovanské,) a 3. nedokončený náčrt indoeurospkého tvarosloví, t. j. zejména výklad jednotlivých koncovek v tradičním pojetí mladogramatickém. Z toho je dokončen toliko úsek o jmenných koncovkách pádových; neúplný výklad o zájmelech, přidaný na konci, se našel v autorově pozůstalosti jako koncept samostatné universitní přednášky.

Ref.: J. Ružička, JazSb 4, 1950, 242—245. — Š. Peciar, SlReč 16, 1950/1, 88—89. — A. Dostál, Slavia 21, 1953, 356—361. 219

Polák V. La périphrase verbale des langues de l'Europe Occidentale. *Lingua* 2, 1949, 64—73.

Na stylistických typech fr. *faire l'achat* — *acheter*, čes. *mit obavu* — *obávati se* ukazuje a., že verbální perifráze je příznačná pro jazyky západoevropské, kdežto jazyky slovanské dávají přednost vyjádření syntetickému. Tento protiklad považuje a. za jeden z charakteristických rysů celkové evropské jazykové situace a verbální perifrázi vykládá jako výsledek působení jazykového substrátu blízkého baskičtině. 220

Zgusta L. L. L. Hammerich: *Laryngeal before Sonant* (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Historisk-filologiske Meddelelser XXXI, 3. Kobenhavn 1948). *ArchOr* 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 547—551.

Ref. s krit. poznámkami.

220a

Friš O. The IE Comparative. *ArchOr* 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 170—188.

Závěr studie: „The IE suffixes *-ter* and *-ios* were independent words: cf. *pri-ter* (Pael. *pritrom*), *pri-i*, *os* (Lat. *prius*)“; str. 188. Mimo to též o superlativních formách na *-mo* a *-ist(h)o*. 221

Šmilauer V. Původ indoeurospké deklinace [F. Specht, *Der Ursprung der indogermanischen Deklination*. Göttingen 1944]. *ČMF* 31, 1948, 219.

Stručná zpráva podle ref. M. Vasmera v *ZslPh* 19, 1947, 439—445.

222

Šmilauer V. Jednoslabičnost indoevropských kořenů. ČMF 32, 1949, 169 až 170.

Zpráva o studii brazilského linguisty Th. J. Maurera Jr. v čas. Language 23, 1947, 1—22 (*Unity of the Indo-European Ablaut System: the Dissyllabic Roots*). 223

Juret A. Variations morphologiques dans les consonnes qui constituent les éléments d'un mot en indo-européen. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 345—359.

I. Variations dans les occlusives i. -e. — II. Variations dans le nombre des consonnes qui forment chaque élément du mot indo-européen. 224

Pisani V. La question de l'indo-hittite, et le concept de parenté linguistique. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný II), 251—264.

Zkoumá, do jaké míry je oprávněn předpoklad indohethitštiny jako obdoby k rekonstruované indoevropštině, a ukazuje na zásadní potíže této otázky; koncepcie jazykového příbuzenství vyžaduje podle jeho názoru vůbec důkladné revize. 225

Šmilauer V. O poměru hethitštiny k indoevropským jazykům. ČMF 31, 1948, 63.

Stručná zpráva o diskusi vedené v americké linguistice. 226

Rosenkranz B. Hethitisches zur Frage der indogermanisch-finnisch-ugrischen Sprachverwandschaft. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 439—443.

Upozorňuje, že při zkoumání jazykového příbuzenství indogermánsko-ugro-finského je třeba si všimnout také hethitštiny, a uvádí některé paralely hethitško-ugro-finské. 227

Machek V. Hittito-slavica. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný II), 131—141.

1. hitt. *andras* — sl. *modrъ*. — 2. hitt. *hana-* ~ sl. *oriti*. — 3. hitt. *kusan* — sl. *kuna*. — 4. hitt. *te-hi* ~ sl. *dějQ*; — hitt. *te-mi* ~ sl. *demъ*. — 5. Le renforcement des noms par hitt. *-ant*, sl. *-Qt*. 228

Machek V. Graeco-slavica. LF 72, 1948, 69—76.

Vykládá tyto řecko-slovanské paralely: 1. αἰχάλλω, χόλαζ — *cholcholiti. — 2. γληνη ~ *zrěnica*. — 3. ὄρνις ~ *dQbrъ*. — 4. κολοβός ~ *komolъ*. — 5. ὀλβιος ~ *obilъ*. — 6. πυνθάνομαι *pъtati se*. — 7. στίλβω *blъstati*. — 8. τέμα ~ *time*. — 9. τράγος ~ *dražiti*. — 10. χείρων ~ *gořъbъ*. — 11. χεῖμα ~ *kremy*. — 12. μόσσην ~ *synъ*. 229

Novotný F. Latinská mluvnice pro střední školy. Díl III. Doplnky. Svazek první: Hláskosloví a nauka o slově. Praha, Jednota čes. filologů 1946, s. 228, 8°.

V knize jsou porůznu roztroušeny drobné i souvislejší výklady ze srovnávacího jazykozpytu indoevropského; četné příklady jsou čerpány z češtiny i z jiných jazyků slovanských. 230

Novotný F. Favete linguis. Studie sémantická. LF 72, 1948, 77—85.

Pro poznání významu slovesa *favere* v sakrální formuli *favete linguis* využívá autor jeho etymologické souvislosti s csl. *gověti* a příbuznými slovy slovanskými a ukazuje,

že „dvojice *favere — gověti* je shodou hlásek, formy i významu vzácný doklad starého jazykového společenství“ (str. 85). **231**

Polák V. K problému lexikálních shod mezi jazyky kavkazskými a jazyky slovanskými. (Kritický a historický přehled dosavadní práce.) LF 70, 1946, 23—31.

Na str. 30 připojena red. poznámka V. M[achka], skeptická jak k základnímu předpokladu rozsáhlejších styků mezi Slovany a kavkazskými kmeny, tak i k většině paralel v článku uváděných (mimo paralelu pro slov. *snъcha*). **232**

Šmilauer V. Rekonstrukce dákoslovanského slovníku [P. Skok, *Leksikologijske studije*. Rad 272, 49—78, Zagreb 1948]. ČMF 33, 1950, 135. **233**

Polák V. Řečtina a jazykový typ semitský. LF 72, 1948, 61—69.

Všimá si semitských paralel k strukturální výstavbě některých řeckých nominálních komposit, dále k augmentu, k řeckému členu a systému osobních koncovek. S red. poznámkou V. M[achka] na str. 69. **234**

Georgiev V. État actuel des recherches et coordination du travail dans le domaine des langues anciennes balkano-asianiques. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 275—287.

Obsah: I. Thrace, illyrien, macédonien. — II. La langue préhellénique. — III. Phrygien; mysien (?); lycien, lydien et mylien; carien; hittite; palaïte; „hittite“ hiéroglyphique. — IV. Les langues non-indo-européennes. Připojena výběrová bibliografie novějších prací.

Ref.: V. Machek, LF 74, 1950, 234—236. **235**

Polák V. V. Georgiev: *Vorgriechische Sprachwissenschaft I* (Godišnik na Universiteta sv. Kliment Ochridski, Sofija, istor. -filol. fakultet, 37, 1941). LF 70, 1946, 197—198. **236**

V. M[achek]. Vladimír Georgiev o dnešním stavu ve výzkumu starých jazyků balkánských a maloasijských [Studia linguistica 2, 1948, 69 n. a ArchOr 17, 1949, 275 n.]. LF 74, 1950, 234—236.

Viz též č. 235. **237**

Polák V. L'etat actuel des études linguistiques caucasiennes. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 383—407.

Podrobný přehled s kritickými poznámkami a bohatými údaji bibliografickými.

Ref.: V. M[achek], LF 75, 1951, 236—238. **238**

Polák V. B. Grande: Языки народов СССР (Bol'shaja sovetskaja enciklopedija. Moskva 1947, s. 1625—1634.) — W. K. Mathews: *The Language Pattern of the USSR* (SIRev 65, 1947, 427—454). Philologica 4, 1949, 51. **239**

Viz též č.

37. Sovětská jazykověda.

317. V. Machek, Einige slavische Fischnamen.

321. V. Machek, Origine des thèmes nominaux en -et du slave.

722. O. Hujer, Úvod do dějin jazyka českého.

1430. J. Zubatý, Studie a články.

Jednotlivé jazyky

Hrozný B. Histoire de l'Asie antérieure, de l'Inde et de la Crète (jusqu'au début du second millénaire). Traduit par M. David. Paris, Payot 1947, p. 352 + 3 cartes, 8°.

Ref.: P. Poucha, ArchOr 16, 1948, 373—377. — G. Ryckmans, Muséon 61, 1948, 108—109. — V. Pisani, Paideia 3, 1948, 348. — B. Gaya Nuño, Emérita 16, 1948, 287—298. — Ch. Delvoye, Revue Beige de Philologie et d'Histoire 27, 1949, 929—947. — S. N. Kramer, Bibliotheca Orientalis 6, 1949, 81—83. — R. Dus-saud, Syria. Revue d'Art Oriental et d'Archeologie 26, 1949, 133—134. — J. L. Myres, Man (A Record of Anthropological Science..., London) 49, 1949, 46 až 47. — M. Pallottino, Doxa (Roma) 3, 1950, 263—266. 240

Hrozný B. Nejstarší dějiny Přední Asie, Indie a Kréty. Praha, Melantrich. 3. vyd. 1948, s. 256 + 7 plánů + 3 mapy, 8°; 4. rozšířené a přepracované vyd. 1949, s. 254 + 8 obr. příl. + 2 bar. obr. příl. + 2 mapy, 8°.

Ref.: (O 3. vyd.): P. Poucha, ArchOr 16, 1948, 373—377. — V. Machek, LF 73, 1949, 126—128. — M. Bič, Theologia Evangelica I, 1948, 115—118. — dk, LN 1948, 30/7. — V. Čihař, Nový Orient 4, 1949, 46. O 4. vyd.: St. S., Křesťanská revue 16, 1949, 222—224. Viz též č. 2239. 241

Kober A. E. B. Hrozný: *Die älteste Geschichte Vorderasiens und Indiens*. (2. Aufl. Prag, Melantrich 1943.) The American Journal of Archeology 50, 1946, 493—495.

Další ref.: V. Pisani, Paideia 2, 1947, 49—50. — D. Diring, Bibliotheca Orientalis 5, 1948, 7. 242

Čihař V. Nejstarší jazyky a národy předního Orientu ve světle nejnovějšího bádání. Nový Orient 3, 1948, 83—86.

Populární výklad. 243

Devoto G. Nota sulla formazione della lingua ittita. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný IV), 55—64. 244

Otrębski J. Les traces de l'alternance indo-européenne *i: u* en hittite. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 366—372.

„Dans le présent article je voudrais démontrer que dans la langue hittite se sont également conservés des faits qui peuvent être utilisés comme matériaux en faveur de l'alternance indo-européenne *i: u*“ (367). 245

Milewski T. La mutation consonantique en hittite et dans les autres langues indo-européennes. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný II), 189—195.

„Le but de ce petit article est d'attirer l'attention des linguistes sur l'importance des faits hittites pour le problème des mutations consonantiques, c. -à-d. des procès qui consistent à remplacer l'opposition des occlusives sourdes et sonores *p: b, t: d, k: g* par une autre opposition phonologique“ (189). 246

Benveniste E. Sur l'emploi des cas en hittite. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 44—45.

„ Il n'est donc pas sans intérêt, pour la description comme pour l'histoire, de constater que le hittite maintient distinctes deux importantes catégories indo-européennes, le génitif, prédicat d'appartenance, mettant en relief la chose possédée, et le datif, prédicat de possession, faisant ressortir le possesseur" (45). 247

Goetze A. Hittite *šani/a-*, *šannapili-*. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 288—297.

Příspěvek k hetitské lexikografii. 248

Sommer F. Hethitisch *paršnā-* und *paršnā-*. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný II), 374—378. 249

Kretschmer P. Zwei eigentümliche hethitische Götternamen. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 413—419.

Vykládá jména *Siūnasummis* a *Halmasuittas*. 250

Friedrich J. Der churritische Mythos vom Schlangendämon Hedammu in hethitischer Sprache. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 230—254.

Transkribovaný text zlomků a německý překlad s věcnými i jazykovými poznámkami. 251

Holt J. Quelques interpretations du Code hittite. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 315—319. 252

Hrozný B. H. G. Güterbock: *Siegel aus Bogazköi*. I. Teil: Die Königssiegel der Grabungen bis 1938 (Berlin 1940). ArchOr 16, 1947/9, 137.

S několika jazykovými poznámkami. 253

Hrozný B. J. Friedrich: *Hethitisches Elementarbuch*. 2. Teil: Lesestücke in Transkription (Heidelberg 1946). ArchOr 16, 1947/9, 137—138. 254

Zgusta L. A. Juret: *Vocabulaire étymologique de la langue hittite* (Publications de la faculté des lettres de l'université de Strasbourg 99, Limoges 1942). LF 71, 1947, 34—35.

S četnými výhradami. 255

Machek V. Posudek o práci L. Zgusty: *Le hittite et la théorie laryngale*. VČA 59, 1950, 141—142.

Doporučuje ji k vydání. S dodatkem V. Lesného na str. 142. 256

Zgusta L. H. Pedersen: *Lykisch und Hittitisch* (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Hist. -fil. Meddelelser, Bind XXX, Nr. 4, 1945). LF 73, 1949, 111—112.

257

Bossert H. Th. Das hieroglyphenhethitische Zahlwort „fünf". ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 123—125.

Ukazuje, jak dvoujazyčné texty z Karatepe přispívají k výkladu číslovky *paⁿāt* *paⁿta* = pět. 258

Güterbock H. G. Die Elemente *muwa* und *ziti* in den hethitischen Hieroglyphen. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 208—238.

259

- Del Medico H. E.** L'inscription hiéroglyphique de Top-ada. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 117—152.
Transkribovaný text a komentovaný překlad nápisu (vyd. B. Hrozný, *Les inscriptions hittites hiéroglyphiques*. T. III. Praha 1937, 351—377). 260
- Bossert H. Th.** Die phönizisch-hethitischen Bilinguen von Karatepe. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný IV), 10—42.
K tomu: A. Dupont-Sommer, *Étude du texte phénicien des inscriptions de Karatepe* (Suite II); tamtéž str. 43—47. 261
- Matouš L.** Dvoujazyčné nápisy z Karatepe. Nový Orient 5, 1949/50, 106—107.
Zpráva o nálezu pěti nápisů (tři foinických a dvou hieroglyficko-, hethitských" na pahorku Karatepe v Malé Asii. Jde o dvojjazyčné texty, důležité pro objasnění málo známé indoevropské řeči, kterou jsou psány nápisy hieroglyficko-hethitské. Srv. též: L. Matouš, *Karatepe*. Archeologické rozhledy 2, 1950, 106—107. 262
- Speiser E. A.** Near Eastern Studies in America 1939—1945. ArchOr 16, 1947/9, 76—88.
Na str. 88 několik bibliografických údajů o hetitštině. 263
- Tritsch F. J.** Lycian, Luwian and Hittite. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 494—518.
Zdůrazňuje význam archeologického bádání pro poznání těchto jazyků; mimo to si všímá poměru lykijštiny a luvijštiny k hetitštině a uvádí některé tvaroslovné paralely mezi nimi. 264
- Couvreur W.** B-tocharische Etymologien. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 126—130.
Materiál čerpá autor z berlínských zlomků *Udānālañkāra* (ed. Sieg). 265
- Van Windekens A. J.** Notes tokhariennes. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 519—524.
1. A. *(kom-)pärkánt* „lever (du soleil)" et AB. *pärsänt*, + brillant, éclatant, tacheté, bijou". — 2. A. *Šar*, B. *Šer*, „soeur". — 3. A. *ku-*, *šo-* „verser". — 4. A. *yošmoš*, B. *yaušmauš* „a la rencontre de". 266
- V. M[achek].** Zpráva o výzkumu tocharštiny u Němců [W. Kraus, Word 4, 1949, 48 n.]. LF 73, 1949, 288. 267
- Friš O.** Indo-Iranica. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný IV), 73—79.
1. Two Birds on the World-tree (RV 1. 164. 20). — 2. An Avestan Word (*rayō.nāmanā*). 268
- Renou L.** Védique *rtú-*. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 431—438.
Výklad sémantický. 269
- Debrunner A.** Ai. *dityavāhī-*, *dityauhī-*. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 110—111.
Stručný etymologický výklad. 270

- Friš O.** Two Words from Amurusataka. ArchOr 16, 1947/9, 92—95.
 Pokus o výklad dvou slov: 1. *Ānatimant*. — 2. *Varkarakarkara*. 271
Friš O. Notes in Hála's Sattasaí. ArchOr 16, 1947/9, 89—91.
 Textově kritické poznámky k *Saptaśatakam*, strofy 787, 622, 719 (ed. A. Weber). 272
- Friš O. P.** Thieme: *Untersuchungen zur Wortkunde und Auslegung des Rigveda* (Hallische Monographien, hg. von O. Eissfeldt, Nr 9, 1949. Halle/Saale). ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný **III**), 551. 272a
- Poucha'P.** Čeští orientalisté spolupracují na světovém díle. Nový Orient 5, 1949/50, 68. 273
 Zpráva; jde o připravovaný thesaurus sanskrtského jazyka.
- Pertold O.** Hindustání rózmarrah. Příručka hindustání do kapsy pro potřebu každého dne, Příloha čas. Nový Orient, roč. 2 (1947), 3 (1948), 4(1949); samostatně stránkováno, s. 216, 16°. 274
 V úvodu výklad o Indii, Index a jazyku hindustání (str. 7—10); na str. 11—44 stručný nástin hindustánské mluvnice.
- Lesný V.** O cikánech na Balkáně [*Srpskohrvatsko-ciganski Rečnik*, Sarajevo 1947]. LF 74, 1950, 60. 275
- Neckář K.** O původu bojkovických cikánů. VVM 1, 1946, 37—38.
 Ukázky mluvy cikánů z Bojkovic na Moravě, promíšené četnými čechismy. Texty přehlédl V. Lesný; bez filologických poznámek. 276
- Polák V.** Staroperské prvky v osetštině [V. I. Abajev, Древне-персидские элементы в осетинском языке. *Iranskije jazyki* 1, 1945]. LF 71, 1947, 53. 277
- Polák V. H.** Vogt: *Le système des cas en ossète* (Acta linguistica 4, 1944). Philologica 5, 1950, 34—35. 278
- V. M[achek].** Úkoly iránské filologie [A. A. Frejman, IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz. 5, 1946, 373 p.]. LF 74, 1950, 155—157. 279
- V. M[achek].** Dvě práce o lilyrech [1. W. Borgeaud, *Les Illyriens en Grèce et en Italie*. Genève 1943; 2. H. Krahe, *Die illyrische Namengebung*. Würzburger Jahrbücher 1946, 167 p.]. LF 73, 1949, 228—230. 280
- V. M[achek].** Nový slovník albánštiny [S. E. Mann, *A Historical Albanian-English Dictionary*. London 1948]. LF 73, 1949, 287—288. 281
- Hendriksen H.** The Personal Ending of the 2. pl. Med. -Pass, in Latin. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 310—314.
 „I would now propose to derive Lat. *-mini* from **-dhwemai*, where *-dhwem-* is well-known from Indo-Iranian and Hittite and *-ai* may remind us of Hittite *-a* in *-duma* and be identical with the *-ai* occurring in many middle endings" (313). 282
- Polák V.** V. N. Jarceva: Древнеирландский и другие кельтские языки в системе индоевропейских языков (Учен. запiski Leningrad, gosud. universiteta, ser. filol. nauk 1939, vyp. 6). Philologica 3, 1948, 23—24. 283
- Machek V.** Baltische Lande [*Ostbaltische Frühzeit*, red. C. Engel, Leipzig 1939]. LF 70, 1946, 141—143. 284

Machek V. A. Senn: *Lithuanian dialectology* (Supplements to The American Slavic and East European Review 1, 1946). — *Lithuanian surnames* (The American Slavic and European Review 4, 1945). LF 71, 1947, 155—157. 285

V. M[achek]. Kuronská otázka [V. Kiparsky, *Die Kurenfrage*. Annales Academiae scientiarum fennicae 42]. LF 74, 1950, 60—62. 286

Hrozný B. Les inscriptions crétoises II. Essai de déchiffrement. ArchOr 15, 1946, 158—302.

Pokračování (první část otištěna v Archivum Orientale Pragense 14, 1943, 1—117: *Kretas und Vorgriechenlands Inschriften. Geschichte und Kultur I*); obsahuje nápisy č. 43 až 179. Přeložila M. Davidová. 287

Hrozný B. Listes des signes crétois et de leur valeur d'après mon déchiffrement. ArchOr 16, 1948, 162—184.

„Nous nous proposons, dans ce qui suit, de presenter les résultats de notre déchiffrement dans une liste des signes de l'écriture crétoise (écriture linéaire B, en partie également écriture linéaire A, et hiéroglyphes: cf. ArchOr 14, 5 n.), ainsi que les lectures de ces signes. Nous indiquerons en même temps les signes apparentés, ou simplement d'aspect similaire, des écritures „hittite"-hiéroglyphique, proto-indienne, égyptienne, suméro-babylonienne, sinaïtique, phénicienne (hébraïque et sabéenne), grecque et chypriote" (162).

Ref.: J. L. Myres, *The Journal of Hellenic Studies* 66, 1948, 129. — J. L. Myres, *American Journal of Archeology* 52, 1948, 104—106. 288

Hrozný B. Les inscriptions crétoises. Essai de déchiffrement. Traduction française par M. David. Monografie Archivu orientálního, sv. 12. Praha, Orientální ústav 1949, s. 411 + 18 příl., 8°.

Ref.: E. Benveniste, *BSL* 55 (131), 1949, 43—47. — L. Zgusta, *Záhada krétského písma*. LF 74, 1950, 148—149 (zároveň ref. o studii V. Georgieva *Le déchiffrement des inscriptions Minoennes*. Annuaire de l'université de Sofia 45, 1949, 4 n.). — Sý, *Archeol. rozhledy* 1, 1949, 138. — P. Chantraine, *Revue de Philologie, de Littérature et d'Histoire anciennes* (Paris) III. série, 25, 1951, 82. — C. M. Lot-speich, *Journal of Near Eastern Studies* (Chicago) 10, 1951, 285—287. 289

Ktistopulos C. D. L'enigme Minoenne. ArchOr 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 420—424.

Příspěvek k rozluštění t. zv. minojského písma.

290

Zgusta L. Une glosse créto-cypriote. ArchOr J 7, 1949 (Symbolae Hrozný II), 451—452.

Interpretace Hesychiovy glosy Ἄγλαόν γλῶσσόν Κοητες Χαλ Κυπριοι.

291

Skalička V. The Structure of Languages of the Ancient Orient. ArchOr 18, 1950 (Symbolae Hrozný III), 485—488.

Poznámky k typologii některých semitských jazyků starého Orientu.

292

Polák V. La position linguistique des langues caucasiennes. *Studia Linguistica* (Lund) 4, 1950, 94—107.

Obrací se proti genetickému pojmání vzájemných vztahů mezi jižními, severozápadními, středními a severovýchodními jazyky kavkazskými a vykládá je na podkladě konvergentních procesů v jazykových svazech.

Ref.: L. Michelena, *Emérita* 18, 1950, 574—575.

293

Polák V. N. Jakovlev — D. Aščamaf: Грамматика адыгейского литературного языка (Moskva — Leningrad 1941). *BSL* 44, 1947/8, 2, 193—194. 294

Poucha P. J. Bloch: *Structure grammaticale des langues dravidiennes* (Paris 1946). *ArchOr* 16, 1947/9, 369—370. 295

III. SLOVANSKÁ JAZYKOVĚDA

A. Práce o jazyce praslovanském a obecně slovanské

Pojetí slovanské filologie — Slovanská myšlenka

Wollman F. Naše pojetí slovanské filologie a její dnešní úkoly. *Slavia* 18, 1947/8, 249—264.

Autor se zabývá problematikou slovanské filologie a úvodem podává historický přehled názorů na obsah a rozsah tohoto pojmu od doby Jagičovy (И'јинскій, Mazon, Weingart, Lednicki aj.). Jádrem studie je zaměřeno k literárně vědnému úseku slovanské filologie a rýsuje jak pracovní postup, tak cíle slovanské srovnávací vědy slovesné.

K tomu srv. G. Nandriš, *Old and New Paths in Slavonic Philology*. *SlRev* 28, 1949, 84—104 (polemicky proti thesím čl. Wollmanova a Havránkova) a odpověď Wollmanovu *A propos de notre conception de la philologie slave* v *Slavii* 20, 1950, 112—114. 296

Havránek B. Naše pojetí slovanské filologie a její dnešní úkoly. *Slavia* 18, 1947/8, 264—268.

Navazuje na stať Wollmanovu a doplňuje ji vymezením aktuálních úkolů slovanské jazykovědy, které vyplývají z nového pojetí jazyka, „odrážející dialektickým procesem dnešní politický a sociálně hospodářský jednotící vývoj slovanských států a národů“ (str. 268). 297

Wollman F. Slovesnost a slovanství. *Slovesná věda* 1, 1947/8, 2—12.

Vysvětluje podstatu a kořeny slovanské vzájemnosti, její vývoj a nové úkoly v době poválečné. 298

Wollman F. Český slavismus, jeho minulost a program. Sb. Slovanství v českém národním životě (Brno 1947, viz zde č. 2143), str. 224—241.

V úvodu vymezení pojmů slavismus a slovanství: slovanství chápe autor jako všechny projevy slovanské sounáležitosti, od prostého, někdy i podvědomého citění až po vědomé projevy soudržnosti, solidarity a záměrné součinnosti, kdežto slavismem rozumí jen to, co se stává hnutím, koncepcí, ideologií a programem. Vlastním obsahem studie je výklad o českém slavismu a jeho formách v historické posloupnosti.

299

Wollman F. Terminologie slovanské součinnosti. SIPřehl 34, 1948, 126—140.

Úvod k diskusi pořádané Slovanským ústavem v Praze 13/1 1948. Autor se v něm snaží utřídit a kriticky zhodnotit terminologii, která "se dosud udržuje a namnoze zatemňuje základní pojmy slovanské sounáležitosti, součinnosti a soudržnosti" (str. 127).

300

Wollman F. Duch a celistvost slovanské slovesnosti. Sb. Obrisy Slovanstva (Praha 1948), str. 168—224.

O mezislovanském a všeslovanském významu staroslověnské literatury na str. 172—176; o českém kulturním a jazykovém vlivu na Polsko (187—188); o českých vlivech na běloruštinu (190—193); o barokním slavismu V. F. Durycha (205 až 206) a j.

301

Trávníček F. Slovanské základy spisovné češtiny. Slovanství v českém národním životě (Brno 1947, viz zde č. 2143), str. 79—92

Vysoko hodnotí význam slovanských základů spisovné češtiny a jejich vliv na její další vývoj. „Dějiny spisovné češtiny jsou zcela konkrétním projevem a útvarem slovanské myšlenky; ukazují na dvě její podstatné složky: živé vědomí slovanského společenství a na vzájemnou pomoc v kulturním a osvětovém díle" (str. 92).

302

Havránek B. Tradiční idea slovanská v novém světle. Rovnost 1945, 7/11. 303

Trávníček F. Češství a slovanství. Rovnost 1946, 27/11.

304

Dolanský-Heidenreich J. Slovanství v naší kulturní orientaci. Cíl 2, 1946, 261—263.

Vyzdvihuje význam slovanské myšlenky pro naše národní obrození a hodnotí průkopnickou práci našich buditelů, zvl. J. Dobrovského.

305

Dolanský J. Slovanská myšlenka v naší literatuře. Sb. Čeština v životě a ve škole (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 41—46.

Mimo jiné také stručný výklad o písemnictví církevněslovanském na české půdě a o slovanských vlivech jazykových, zvl. v době národního obrození.

306

Nejedlý Z. —Fadějev A. Jan Kollár. Řeči pronesené na večeru Slovanského výboru v Moskvě na paměť 150. výročí narození Jana Kollára 29. července 1943. Praha, Svoboda 1945, s. 29, 8°. 307

Viz též č.

1494. J. Hrabák, Slovanské prvky v starší české literatuře.

Kopečný F. K otázce klasifikace slovanských jazyků. *Slavia* 19, 1949/50, 1—12.

Při pokusu o synchronickou klasifikaci, hledící k hlavním diferenčním znakům ve všech jazykových plánech a nezapomínající ani na konečnou celostní souvztažnost všech těchto diferenčních znaků, určuje autor pět skupin jazyků slovanských: československou, polskou, východoslovenskou, makedonskobulharskou a jihoslovenskou (vědomě nepřihlíží přitom k lužické srbštině, která by tvořila zvláštní skupinu). Hlavní diferenční znaky jsou shrnuty v schematickém přehledu na zvl. tabulce s vysvětlivkami. Pokud jde o otázku t. zv. centralnosti, upozorňuje autor — při celkově skeptickém názoru na věc — na slovenštinu.

K tomu srv. I. Lekov, Изгледи за нова класификация на славянските езици. *Ezik i literatura* 9, 1954, 200—205. **308**

Van Wijk N. К истории фонологической системы в общеславянском языке позднего периода. *Slavia* 19, 1950, 293—313.

Príspevky k řešení relativní chronologie některých hláskových změn v mladším období praslovanského jazyka (splnutí *a* a *o*, *á* a *ó*, přechod ide. $\bar{e} > \bar{a}$ po *i* a ostatních palatálách atd.). **309**

Belić A. По поводу славянского глагола. *ArchOr* 17, 1949 (Symbolae Hrozný I), 41—43.

Několik poznámek k novějším pracím o slovanském slovese; týkají se především slovesného vidu. **310**

Dostál A. C. G. Regnéll: *Über den Ursprung des slavischen Verbalaspektes* (Lund 1944). LF 70, 1946, 118-122.

Úvodem k ref. podán přehled dosavadních pokusů o odvození aspektové soustavy slovanské ze základu indoevropského. Viz též č. 312. **311**

Dostál A. J. Holt: *Études d' Aspect* (Aarhus 1943). LF 70, 1946, 45—50.

Kritický referát; o téže práci ref. A. Dostál také v *ZsPh* 20, 1948, 164—183 (*Neue Arbeiten über die slavischen Verbalaspekte*; tam též o práci: C. G. Regnéll, *Über den Ursprung des slavischen Verbalaspektes*, Lund 1944). **312**

Polák V. Ch. S. Stang: *Das slavische und baltische Verbum* (Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps Akademi i Oslo II, Hist. -Filos. Klasse 1942, № 1). ČCF 3, 1944/5, 216. **313**

V. M[achek]. Původ slovanských vidů [A. Senn, *Language* 25, 1949, 402 n.]. LF 74, 1950, 157—158.

Mimo to upozorňuje na studii P. Tedesca *Slavic ne-Presents from older j e -Presents* (*Language* 24, 1948). **314**

Vey M. B. Havránek: *Genera verbi v slovanských jazycích II* (Praha 1937). BSL 43, 1946, 2, 96—97. **315**

Mátl A. J. Trypućko: *Mianownik w roli przysłówka w słowiańskich językach*. I. Przymiotniki (Uppsala — Leipzig 1948). LF 74, 1950, 138—141.

Ref. s krit. připomínkami. **316**

Viz též č.:

2442. H. Rubinstein, A Comparative Study of Morphophonematic Alternations in Standard Serbo-Croatian, Czech and Russian.

Slovanské etymologie

Zubatý J. Studie a články. Svazek I. Výklady etymologické a lexikální. Část první a druhá. Praha, ČAVU 1945 a 1949, s. 399 a 465, 8°.

Viz zde č. 1430.

316a

Machek V. Einige slavische Fischnamen. ZslPh 19, 1944/7, 53—67.

Výklady etymologické: 1. *ogořbъ* (č. *úhoř*); 2. jména pro mřenku, parmu a pod.; 3. č. *hrouzek* — lit. *gružas*; sl. *kъlbъ* — lit. *kilbūkas*; 4. pol. *zręka*, č. *zrnka*; 5. sl. *piskořbъ*, lit. *pyplýs*; 6. *sěkanъcbъ*; 7. č. *střevle*, pol. *strzewla*, ukr. *čerevucha*; 8. č. *dleseč*, stprus. *locutis*; 9. *šaran*, stprus. *sarote*. V závěru připojen přehled dosavadního výzkumu slovanských názvů pro ryby.

317

Machek V. Étymologies slaves. Recueil linguistique de Bratislava 1, 1948, 93—116.

Týkají se slov: 1. *pán*; 2. *bridъkbъ*; 3. *dobrъbъ*; 4. *pěkrъbъ*; 5. *prikrъbъ*; 6. *soldъkbъ*; 7. *starъbъ*; 8. *storъbъ*; 9. *terzvъbъ*; 10. *svěžbъ*; 11. *vasъkbъ*.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 34—35 (s pozn. k výkladu slova *pán*). 318

Machek V. Einige, slavische Vogelnamen. ZslPh 20, 1948, 29—51.

Výklady etymologické: 1. *bъrgъlězъbъ* „Spechtmeise“. — 2. ač. *drlicě*, p. *dzierlatka* „Heidelerche“. — 3. *gъlbъ* „Gimpel“. — 4. *lastovica* „Schwalbe“. — 5. ač. *lebdušě* „Pieper“ und andere Bildungen von *lep/leb*. — 6. *perpelъbъ* „Wachtel“. 7. *skvoronъbъ* „Lerche“. 8. *slъka* „Schnepfe“ 9. *volga* „Pirol“, č. *žluva* dass. — 10. *žьlna* „Grünspecht“.

318a

Machek V. Quelques noms slaves de plantes. Lingua Posnaniensis 2, 1950, 145—161.

Autor se pokouší vyložit čtrnáct slovanská jména rostlin jako pozůstatky předindoevropského substrátu jazykového. (*jedla, šipa, lebeda, smělza, dernъ, glogъ, sosna, jaskorъ, grabъ, tisъ, dъqbъ, bъzъgъ, chъbъdъbъ, javorъ, klepъ, lěska, brinъ, eřebъ, berkъ, bukъ, čertъša, makъ, řěpa, chřeňbъ, bruky, lъnbъ, lěta, bobъ, tъrky, lukъ, belnbъ, versъ, brusnica, malina*).

Ref.: F. Bezlaj, Slavistična revija (Ljubljana) 4, 1951, 291—293. —A. Vaillant, RES 28, 1951, 161 (kriticky). 319

Machek V. O slovanském odru. Slavia 18, 1947/8, 72—86.

Věcný i jazykový výklad slov. *odrbъ* (označuje několik rozličných věcí patřících k materiální kultuře primitivního pastevectví a rolnictví, ale i lovectví, rybářství a včelařství).

Ref.: NV 25, 1947, 315 (autor nejmenován).

320

Machek V. Origine des themes nominaux en *-et* du slave. Lingua Posnaniensis 1, 1949, 87—98.

Podle autorova výkladu jsou slovanské kmeny typu čes. *tele*, gen. *tel-ęt-e* původu velmi starobylého a vyvinuly se z kolektiv, jaká známe z tocharštiny a hethitštiny.

Zpráva: V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 132.

321

V. [Machek]. Slovanská jména ptáků [L. A. Bulachovskij, Славянские наименования птиц. IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz. 6, 1947, 345 п.]. LF 74, 1950, 236.

322

Dostál A. G. Jacobsson: *Le nom de temps лето dans les langues slaves*. Études de philologie slave publiées par l'Institut Russe de l'Université de Stockholm, t. 1 (Uppsala 1947). Philologica 4, 1948/9, 7—9.

S dodatkem V. Poláka na str. 9.

323

Slovanská jména osobní a místní

Dostál A. Venetové, Antové. (K otázce starobylých kmenových jmen.) Slavia 19, 1949/50, 62—72.

Kritický přehled posledních pokusů o výklad těchto jmen, které podali T. Lehr-Splawiński (O *pochodzeniu i praojczyźnie Słowian*, Poznań 1946), D. V. Bubrich (O названии Анты и связанных с ним названиях. IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz. 5, 1946, 478—483) a J. Otrębski (*Słowianie. Rozwiązanie odwiecznej zagadki ich nazw*. Poznań 1947, str. 122—123). Viz též č. 325, 329, 361, 362, 364. 324

Machek V. J. Otrębski: *Słowianie. Rozwiązanie odwiecznej zagadki ich nazw* (Poznań 1947). LF 73, 1949, 128—131.

Další ref. o téže knize: M. Komárek, SlezSb 48, 1950, 132—135; viz též č. 324, 329.

325

Polák V. Slovanská složená jména osobní. Rokokmen 2, 1947, 6—10, 49—52, 68—72.

Slovanská osobní jména složená vykládá jako cizí prvek v slovanské soustavě a promítá je až do období t. zv. prajazyka.

326

Svoboda J. Slovanská osobní jména ve světle národopisu. Slavia 18, 1947/8, 101—110.

Shrnuje poznatky z národopisné literatury a z kulturních starožitností, které mohou přispět k vysvětlení několika skupin starých slovanských jmen.

Ref.: Dk [= V. Davidek], ČL 2, 1947, 177.

327

Kellner A. W. Taszycki: *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustalenie podziału* (Kraków 1946). LF 70, 1946, 250—253.

Referát s přehledem dosavadních pokusů o rozřídění slovanského toponomastického materiálu a s několika drobnými poznámkami věcnými. O téže práci ref. také J. Svoboda, Slavia 19, 1950, 448—455 (zevrubný a kritický rozbor), viz zde č. 329.

328

Svoboda J. Z nové literatury jmenozpytné. ČMF 31, 1948, 42—45.

Souborný referát o několika nových publikacích onomastických: 1. *Onomastica*. Revue internationale de toponymie et d'anthroponymie (red. A. Dauzat, Lyon 1947 a n.). — 2. W. Taszycki, *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustalenie podziału* (Kraków

1946) . — 3. J. O t r ę b s k i, *Słowianie. Rozwiązanie odwiecznej zagadki ich nazw* (Poznań 1947) ; o téže knize ref. také F. S v ę r á k, *Nový výklad jména Slovan a Čech* (List 2, 1947/8, 35—37). Viz také č. 328. **329**

Svoboda J. J. Rozwadowski: *Studia nad nazwami wód słowiańskich* (Kraków 1948) . Slavia 19, 1949/50, 511—513. **330**

Slovanské abecedy

Frinta A. Návrhy jednotného pravopisu slovanských řečí. Slavia 18, 1947/8, 47—56.

„Úkolem tohoto pojednání je přehlédnouti hlavní pokusy o překonání grafického chaosu mezi Slovany a stanovití hlavní zásady k takovému dořešení této důležité otázky, jež by umožnilo za nových poměrů v Evropě lepší uplatnění i její slovanské složky“ (str. 48). **331**

Transliterace cyrilského písma do latinky. Slavia 20, 1950/1, 158—161.

Pravidla pro transliteraci cyrilského písma do latinky, která vypracovala transliterační komise Slovanského ústavu za předsednictví B. Havránka; doplňují a zpřesňují starší návrh, otištěný v Slavii 7, 1939, 317—320. Týkají se přepisu písma ruského, běloruského, ukrajinského, bulharského, srbského, makedonského a církevněslovanského. **332**

Paclt J. Studie o transliteraci azbuky. Praha, nákl. vlast. (v kom. F. Řivnáče) 1946, s. 23, 8°.

Obsah: I. Transkripce nebo transliterace? II. Přepis ruské graždanky. III. Odchytky azbuky ukrajinské, bulharské a srbské. — Studie přihlíží k staršímu návrhu transliterační komise Slovanského ústavu (Slavia 17, 1939, 317—320), ale na několika místech se od něho liší.

Ref.: Autor, Kartografický přehled 1, 1946, 63. — NV 24, 1946, 179 (autor nejmen.). — Srv. též EK, SvN 1946, 19/10 (zpráva o návrhu, který předložila Čs. společnost normalizační na mezinárodní dokumentační konferenci v Haagu). **333**

Kunc J. Přepis azbuky. Knihovna 1, 1945/6, 24.

Přehled dosavadní nejednotné praxe a o potřebě jednotných transliteračních pravidel. **334**

Reichl Z. Latinská azbuka. O malou reformu českého písma. Praha, Stát. nakladatelství 1950, s. 138 + (4), 8°.

Návrh na sblížení písma slovanských jazyků, zejména češtiny a ruštiny. Autor není linguista. **335**

Nezval R. Sázíme azbuku a některé orientální řeči. Typografia 50, 1947, příl. k č. 1—4 (samostatně stránkováno 1—48); též samost. otisk.

Praktické pokyny k sazbě textů ruských, ukrajinských a běloruských (s tabulkami). **336**

Viz též č.:

402. D. Čyževskýj, K otázce o původu slovanského písma.

Otázky spisovných jazyků slovanských a pod.

Čejchan V. Slované před r. 1848. *SIPřehl* 34, 1948, 7—15.

Všimá si také vzniku nových slovanských spisovných jazyků v první polovině XIX. století. 337

Trávníček F. Nová slovanština. *SvN* 1946, 10/11.

Odmítá návrh, aby byla pro snazší dorozumění mezi Slovany vytvořena jakási „nová slovanština“ ze slov a jazykových prvků vyskytujících se ve většině živých slovanských jazyků. K tomu srv. M. Ivanka, *Ruský jazyk — slovanské esperanto* (*SvN* 1946, 20/11; souhlasí s názorem Trávníčkovým a doporučuje pěstování ruštiny). 338

Frinta A. Problematika vzniku nových spisovných jazyků slovanských. *ČMF* 30, 1947, 257—258.

Ref. o přednášce proslovené 21/11 1946 ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze. 339

Pume N. К вопросу научной сельскохозяйственной терминологии у славянских народов. *Interagra* 1, 1947, 85—88.

Přehled dosud vykonané práce na poli zemědělské terminologie u jednotlivých národů slovanských a návrh na organisaci další terminologické práce; za její ideální cíl pokládá a. jednotnou slovanskou zemědělskou terminologii. 340

Horálek K. Studie o slovanském verši. *SbFil* 12, 1940/6, 261—344 (též zvl. otisk).

Práce obsahuje čtyři studie věnované metrickým otázkám verše ve čtyřech jazycích slovanských: 1. verše staroslověnského (*Počátky umělého verše u Slovanů*, str. 261—288; viz zde č. 443), 2. staropolského (*Staročeský verš jako vzor verše staropolského*, str. 289—302; viz zde č. 648), 3. verše české lidové písně (*Jamb v české lidové písni*, str. 303—333; viz zde č. 1256), 4. verše bulharského (*K základům bulharského pěti-stopého jambu*, str. 334—343; viz zde č. 538).

Ref.: J. Nováková, *ČMF* 30, 1947, 148—152. — V. Kochol, *SaT* 1, 1947, 58—60. — T. Ionescu-Nișcov, *Românoslavica* 1, 1948, 180—181. 341

Hrabák J. Z novějších slovanských prací o theorii literatury [1. G. N. Pospelov, *Теория литературы* (1940). — 2. G. Šengeli, *Техника стиха* (1940). — 3. R. Košutić, *O tonskoj metrici u novoj srpskoj poeziji* (1941)]. *List* 2, 1947/8, 114 až 118. 342

Vztahy slovansko-rumunské a slovansko-albánské

Křepinský M. L'infinif abrége du roumain, imitation du slave? *Românoslavica* 1, 1948, 7—10.

Zabývá se otázkou, zda lze ztrátu koncového *-re* v t. zv. zkráceném infinitivu rumunském vysvětlit působením srbocharvátštiny a bulharštiny, kde se objevuje obdobná zvláštnost. 343

Wittoch Z. Poznámky k etymologii několika slavismů v rumunštině: *ujină, colac, pecmez, cîrmoajă, piftie, potroacă-potroace*. ČMF 29, 1946, 146—148. 344

Wittoch Z. Les termes roumains d'origine slave relatifs à nourriture. Românoslavica 1, 1948, 63—89.

Zabývá se výrazy *hrăna, hrăni, otrava, otrăvi, trăi, post, lacom, dăimui, ceaiu, zacuscă, hraniște, pistă, ojină, hălpav, hălti, ligav*.

Ref.: A. Vaillant, RÉS 25, 1949, 123.

345

Chitimia J. C. Histoire et sémantique de deux termes slaves, *покозь* et *подкодъ*, chez les Slaves et chez les Roumains. Slavia 19, 1950, 349—362.

Oba termíny označovaly ve starší hospodářské a finanční organizaci rumunské jisté poddanské závazky, spočívající v poskytování dopravních prostředků a jiných služeb. 346

Lamprecht A. Knižka o rumunsko-slovanských stycích [P. Olteanu, *Rumunská kultura a Slovanstvo*. Bratislava 1947]. LF 72, 1948, 57—59. 347

Šmilauer V. Maďarsko-slovanské jazykové vztahy. ČMF 31, 1948, 232—233.

Stručná zpráva o studii I. Knieszy ve sborníku *A magyarság és a szlávok* (Maďaři a Slované, 1942). 348

Buben V. Vokativ v albánštině. ČMF 29, 1946, 148—152.

Interjekce *o*, která v albánštině může stát za slovem a signalisuje vokativ, neměla asi vliv na vznik rumunských vokativů zakončených na *-o*, takže výklad o slově původu těchto vokativů není ani napříště nemožný. 349

Slovanská archeologie

Filip J. Počátky slovanského osídlení v Československu. (Souběž. titul rus. a angl.) Dnešní stav problému slovanskosti lužické kultury. Knihovna Společnosti přátel starožitností, sv. 5. Praha 1946, s. 96, 8°. (Zvl. otisk z ČSPStar 49/50, 1941/2; 1946.)

Přehledný výklad o lužické kultuře, jejím vývoji a celkové problematice a shrnutí všech dosud uváděných důvodů pro její slavinitu. A. je rozmnoužuje a formuluje v 38 hlavních bodech (historické, filologické, archeologické, hospodářsko-sociální).

Ref.: J. Eisner, NV 24, 1946, 264—269. — V. Machek, LF 71, 1947, 40—43 (s poznámkami filologickými). — R. Turek, ČNM 116, 1947, 225—231. — J. Böhm, ČMM 68, 1948, 10—15. 350

Filip J. Vznik českého národa a problém jeho dějinných předchůdců. ČSPStar 54, 1946, 1—18.

Na str. 2—3 stručně o podílu jazykozpytu a prehistorie na řešení těchto otázek.

351

Simek E. —**Poulik J.** —**Kalousek F.** Západní Slované a Germáni. Knížnice Z dávných časů, sv. 1. Brno, Ústav pro prehistorii

a protohistorii při Masarykově universitě v Brně a Moravský archeologický klub 1947, s. 112 + 18 příl., 8°.

Ref.: J. Eisner, NV 25, 1947, 301—306. — R. Turek, ČNM 116, 1947, 223 až 225. — jv, Rovnost 1947, 19/8. — hjk, SvN 1947, 2/8. **352**

Ondrouch V. Lužický lid popelnicový a počátky Slovanů. Svob. zítřek 1947, č. 1.

Tvrdí, že lužická kultura byla ligurská, a své tvrzení odůvodňuje také důvody filologickými. **353**

Poulik J. Staroslovanská Morava. Monumenta archeologica, sv. 1. Praha, Státní ústav archeologický 1948, s. 180 + 78 tab. příl., 4°.

Obsahem práce je vypracování blučinského typu na jihozápadní Moravě a z něho vyplývající rozdělení země na tři oblasti, jejichž hranice se kryjí s hranicí nářečí hanáckých a moravskoslovenských.

Ref.: A. Gregor, Archeologie a jazykověda o předhistorii moravských kmenů. LF 74, 1950, 236—238. — J. Stanislav, JazSb 4, 1950, 257—259. **354**

Poulik J. Nejstarší slovanská kultura na Moravě. VaŽ 15, 1949, 113—117.

Populární výklad o kultuře lužických popelnicových polí; a. je přesvědčen o jejich slavnosti. **355**

Šimek E. Dúdlebi, Volyňané, Lučané, čeští Chorvaté a Čechové. Sjednocení dnešní české země a vznik českého národa. Slavia antiqua 1, 1948, 349—366.

Autor upozorňuje — mimo jiné — na zajímavou okolnost, že se jak v nadkarpatské pravlasti slovanské v oblasti Visly, Bugu a Dněstru, tak i v Čechách vyskytují stejné kmenové názvy (Chorvati, Dúdlebi, Volyňané, Lučané). To může být jednak náznakem, odkud a jak byly osídleny dnešní Čechy, jednak důkazem pro výklad, že jména Dúlěbi, Volyňané a Lučané v oblasti Bugu jsou označením tří různých, třebaš snad příbuzných kmenů, a nikoli názvem kmene jednoho.

Ref.: J. Eisner, Slavia 19, 1949/50, 506. **356**

Nečas M. My před 2000 lety. Blansko, K. Jelínek 1946, s. 143, 8°.

Zabývá se velkou skupinou kmenů ve starověké Germanii, známou pod jménem Suevové, a snaží se prokázat jejich slovanskou příslušnost (*Suebi* = *Slavi*, *Kvád* = *Chrvat*; *Marobud* — *marvoda* — *vojevoda* atp.). Důvody po stránce filologické neprůkazné.

Ref.: V. Machek, LF 71, 1947, 150—151 (po stránce jazykovědné, odmítavě). — J. Otrębski, Slavia Occidentalis 18, 1939/47, 470—473. — J. Böhm, ČMM 68, 1948, 2—3. — rbk [= F. Roubík], ČO 39, 1946, 327—328. — dm, Středoškolák 2, 1946/7, č. 1, str. 15. **357**

Ditjakín V. Sovětská věda o původu Čechů a Slováků. LD 1946, 24/1.

Překlad výňatku z čas. Slavjane (blíže neurčeno). **358**

Horák B. Sídla Slovanů na úsvitě dějin. Zeměpisný magazin 1, 1945/6, 59—65.

Přehledný výklad o současném stavu otázky. **359**

Šimek E. K otázce osídlení českých zemí v době předhistorické. ČMM 66, 1944/6, 137—145.

Referuje o několika archeologických pracích z doby předválečné a válečné, zejména o knize J. Böhma *Kronika objeveného věku* (Praha 1941). **360**

Filip J. Původ a dějinné počátky Slovanů. ČCH 47, 1946, 144—150.

Souborný ref. o těchto pracích: 1. T. Lehr-Spławiński, *O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian* (Poznań 1946). — 2. J. Kostrzewski, *Prasłowiańszczyzna* (Poznań 1946). — 3. S. Nosek, *Słowianie w pradziejach ziem polskich* (Krakow 1946). — 4. T. Manteuffel, *Słowiańszczyzna pierwotna* (Krakow 1946). — 5. M. Nečas, *My před 2000 lety* (Blansko 1946) a j. **361**

Polák V. K otázce slovanské pravlasti. ČMF 30, 1947, 73—77.

Referát o několika knihách, které se zabývají řešením této otázky: 1. V. Ščerbakivskýj, *Формация української нації. Нарис праісторії України* (Praha 1941).

— 2. N. S. Deržavin, *Происхождение русского народа, великорусского, украинского, белорусского* (Moskva 1944). — 3. T. Lehr-Spławiński, *O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian* (Poznań 1946). — 4. T. Lehr-Spławiński, *Początki Słowian* (Krakow 1946); o č. 3 a 4 ref. V. Polák též v BSL 44, 1947/8, 2, 150 až 152. **362**

Böhm J. Původ Slovanů ve světle nové české literatury prehistorické. ČMM 68, 1948, 1—21.

Souborný krit. referát o těchto pracích: 1. M. Nečas, *My před dvěma tisíci lety* (Blansko 1946; odmítavě). — 2. J. Skutil, *Naše pravlast je střední Evropa. (Československý vznik a původ s hlediska naší státnosti.)* Blansko 1946. — 3. J. Filip, *Počátky slovanského osídlení v Československu* (Praha 1946). — 4. E. Šimek, *Západní Slované a Germáni* (Brno 1947). — 5. J. Poulik, *Slované na Moravě* (Brno 1947). **363**

Machek V. T. Lehr-Spławiński: *O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian* (Poznań 1946). LF 71, 1947, 35—40.

Další ref. o téže práci: A. Dostál, *Slavia* 18, 1947/8, 471—488. — A. Dostál, *SIPřehl* 33, 1947, 339—340. — J. Eisner, *Slavia* 18, 1947/8, 462—471 (po stránce archeologické). — J. Filip, ČCH 47, 1946, 144 n. (souborný ref.; viz zde č. 361).

— J. Eisner, *Nové výklady o slovanské pravlasti*. *Obrysy Slovanstva* (Praha 1948), str. 48—51. — V. Polák, ČMF 30, 1947, 73—77 (*K otázce slovanské pravlasti*; též o jiných pracích, viz zde č. 362). **364**

Eisner J. K. Jażdżewski: *Atlas do pradziejów Słowian* (Acta praehistorica Universitatis Lodziensis 1, Łódź 1948). *Slavia* 20, 1950, 108—111.

Viz též č. 366.

365

V. M[achek]. Z polské archeologie [1. J. Kostrzewski, *Kultura prapolska*. Poznań 1947. — 2. K. Jażdżewski, *Atlas do pradziejów Słowian*. I — II. Łódź 1948/9]. LF 74, 1950, 158—159.

Viz též č. 365, 622.

366

Šmilauer V. A. D. Udal'cov o původu Slovanů. ČMF 31, 1948, 222 — 223.

Zpráva o přehledném výkladu v čas. *Sovetskaja etnografija* 6/7, 1947, 3—13. Týmž námětem se zabývá i J. Böhm ve Sborníku pro hospodářské a sociální dějiny 2, 1947, 69—76. **367**

Šmilauer V. Stáří Slovanů v našich zemích. ČMF 32, 1949, 159.

Stručná zpráva o čl. J. Zbořila *Ptolemaiova východná Germania a Praslovaruské osídleme Slovenska* (*Historický sborník* 5, 1947/8, 261—295 a 398—405); odmítá autorovy fantastické výklady místních a obyvatelských jmen. **368**

V. M[achek]. B. Horák o prvotních sídlech Slovanů [*Le territoire slave d'après Jordanés*. *Anthropologie* 11, 1933, 245—252]. LF 73, 1949, 150—151. **369**

Různé

Machek V. Essai comparatif sur la mythologie slave. RÉS 23, 1947, 48—65.

Studie obsahuje mimo jiné také několik etymologických výkladů, zejména jmen slovanských božstev *Svarog*, *Mokoš* a *Veles*. 370

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 220—221.

Machek V. S. Urbańczyk: *Religia pogańskich Slowian* (Krakow 1947). LF 73, 1949, 112—115.

Zvláštní pozornost věnuje jazykovým výkladům Urbańczykovým. Další ref.: A. Dostál, Philologica 4, 1949, 63—64. — ČMF 32, 1949, 54—55. 371

Dujčev I. Славяно-болгарские древности IX-го века. ByzSlav 11, 1950, 6—31.

Responsa, papae Nicolai I. ad. quaesita Bulgarorum, všímající si v rozsáhlé míře života slovanského obyvatelstva říše bulharské, jsou významným pramenem pro kulturně historické poznání Slovanů vůbec a Slovanů bulharských zvláště (srv. *Slavia* 20, 1951, 548). Viz též: T. Saturník, *Které zákony světské poslal papež Mikuláš I. Bulharsku r. 866?* *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 120—129. 372

Kurz J. M. Vasmer: *Die Slaven in Griechenland* (Berlin 1941). ČČF 3, 1945, 91—94, 130—133, 163—167.

Kritický referát.

373

Baláš E. Původ moravských Valachů. *Dolina Urgatina* 3, 1949, 54—56.

Populární výklad o několika novějších pracích (K. Chotek, D. Cránjala, K. Augusta). 374

Murko M. Rozpravy z oboru slovanského národopisu. Uspořádal J. Horák. *Práce Slovanského ústavu*, sv. 21. Praha, Slovanský ústav 1947, s. 344 + 6 obr. příl., 8°.

Obsahují tyto přetištěné starší literárně historické studie Murkovy (některé z nich obsahují též materiál filologický, nejčastěji jihoslovanský): *Za národní epikou po Jugoslavii* (str. 3—15). — *Domovina Asanaginice. Goethe, Klaggesang von den edlen Frauen des Asan Aga* (16—37). — *Asanaginice z ostrova Šipanu* (38—48). — *Zpěvačky epických písní v Dalmácii* (49—56). — *Pramen národní písně „Jakšiči zkoušejí ženy“ ve sbírce Vuka Karadžiče* (57—65). — *Srbocharvátská národní poesie v německé literatuře* (66—105). — *Nové studie o jihoslovanské národní epice* (106—134). — *Veliká sbírka slovinských lidových písní s nápěvy* (135—187). — *Historická svědectví o slovinských lidových písních* (188—197). — *Ruský překlad Apollonia Tyrského a Gest Romanorum* (198—214). — *Stolování na hrobech* (215—328); zde podrobné výklady rus. slova *sorok* a j. 375

Šmilauer V. *Slavonic Encyclopaedia* (red. J. Rouček, New York 1949). ČMF 33, 1950, 179—180.

Stručně upozorňuje na četné nedostatky publikace.

376

V. M[achek]. O místě indoevropské pravlasti [S. E. Mann, *Man* 43, 1943, 74—85]. LF 71, 1947, 316.

Zpráva.

377

B. Jazyk a památky církevněslovanské

Práce všeobecné

Kuřbakin Š. Mluvnice jazyka staroslověnského. Z rukopisu přel. B. Havránek. 2. nezměněné vydání. Praha, Jednota českých filologů 1948, s. X + 214, 8°. 378

Texty ke studiu jazyka a písemnictví staroslověnského. Vydal **M. Weingart**. Druhé, revidované vydání nově upravil **J. Kurz**. Praha, Slovanský seminář Karlovy university 1949, s. 238, 8°.

Pro nové vydání (po prvé vyšla příručka 1938) byly všechny texty zrevidovány a doplněny textově kritickými poznámkami; nově je připojen slovníček rukopisných zkratk a staroslověnsko-český slovníček k nejčastěji čítaným evangelijním textům.

Ref.: J. Bauer, *Slavia* 20, 1950, 409—412. — V. Šmilauer, *ČMF* 33, 1950, 133. — J. Stanislav, *JazSb* 4, 1950, 286—287. — J. Bauer, *LF* 75, 1951, 69—70. — A. Do stál, *Philologica* 6, 1951, 17—18. — jel, *Nové vydání staroslověnské čítanky*. LN 1949, 1/12. — M. Vey, *BSL* 48, 1952, 2, 97. 379

Horálek K. K nové literatuře o staroslověnině [A. Vaillant, *Manuel du vieux slave I*. Paris 1948]. *Slavia* 19, 1950, 434—442.

Krit. referát. V závěru upozorňuje ještě na některé další publikace o staroslověnině: A. Vaillant, *Manuel du vieux slave II. Textes et glossaire* (Paris 1948); S. Romanski, *Старобългарски език в образци* (Sofija 1949); J. Hamm, *Gramatika starocrkvenoslavenskog jezika* (Zagreb 1947); M. Malecki, *Najstarszy literacki język Slowian* (Krakow 1947). Viz též č. 381. 380

Dostál A. A. Vaillant: *Manuel du vieux slave*. Collection de manuels publiés par l'Institut d'Études slaves, VI. Tome I. Grammaire. Tome II. Textes et glossaire (Paris 1948). *Byzantoslavica* 11, 1950, 93—100. 381

Zevrubný krit. referát. Viz též č. 380.

Grivec F. De lingua palaeoslovenica meditatio. *AAVel* 18, 1947, 75—84. 382

Cituje příznivé posudky o církevní slovanštině, a to jak od moderních filologů, tak i z minulosti od žáků a pokračovatelů Konstantina a Metoděje; sám ukazuje na výrazovou schopnost jazyka csl. na slově *срѣсителъ*. 382

Výklady mluvnické, etymologické a pod.

Dostál A. K staroslověnskému *blagosloviti* a pod. *LF* 70, 1946, 68—70.

Na příkladech ze Sever'janovova vydání Psalteria Sinajského ukazuje na nejistotu při rozvádění písařských zkratk tohoto slovesa a v závěru vysvětluje vznik některých jeho tvarů. 383

Kurz J. Nochmals abulg. *otrěšiti*. ZslPh 19, 1944/7, 389.

K příspěvku F. Spechta *Abg. otrěšiti* (ZslPh 19, 1944/7, 127—128) upozorňuje, že stejný, ale širše založený výklad psaní předpony *ot-* bez *jeru* podal v *Příspěvku k staroslověnskému pravopisu, církv. -slov. otrěšiti* (Mněma, Praha 1926, 428—438). 384

Horálek K. K otázce významu stsl. praeterit. Slavia 18, 1947/8, 269—289.

Vychází z práce A. Dostála *Stsl. praeterita, jejich čas a vid* (ČČF 3, 1944/5, 65—70, 111—116, 219—225) a zevrubným rozbořem textových dokladů a za stálého zřetele k příslušným řeckým originálům některé její závěry doplňuje, po př. opravuje. 385

Machek V. B. Havráněk: *Aspect et temps du verbe en vieux slave* (Melanges de linguistique offerts à Charles Bally. Genève 1939, 223—230). LF 70, 1946, 115 až 116. 386

Horálek K. K otázce staroslověnského infinitivu. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 159—165.

Zabývá se otázkou, je-li možno už v staroslověnině nalézt počátky vývojového procesu, který postupem času vedl v bulharštině k úplnému zániku infinitivu, a přidává se k názoru, že tu ještě o nějaké tendenci k nahrazování infinitivu vedlejší větou s *da* nelze mluvit. 387

Mátl A. K. H. Meyer: *Altkirchenslavische Studien. II. Das Supinum*. Eine syntaktische Untersuchung (Halle a. d. Saale 1944). LF 71, 1947, 147—150.

S důležitými připomínkami. 388

Polák V. Poznámky k staroslověnskému dativu absolutnímu. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 106—110.

Vykládá jej jako syntaktický kalk připomínající některé syntaktické jevy moderních evropských jazyků, které lze vykládat jako „syntaktické kalky společného jazykového modelu“, který ovšem v čisté formě v žádném dnešním evropském jazyce neexistuje (srv. str. 110). 389

Bauer J. Bezpředložkový lokál ve staroslověnských evangeliích. Slavia 20, 1950, 40—56.

Upravená kapitola z větší rukopisné práce *Syntax lokálu ve stsl. evangeliích*. Obsah studie: Úvod. — Stav místního lokálu v jazycích slovanských. — Proč byl prostý lokál nejspíše a nejvíce ze všech pádů zatlačen předložkovými výrazy? — Rozbor dokladů ze stsl. textů evangelijských (prostý lokál u sloves; prostý lokál určením místa; prostý lokál určením času). — Statistika. — Vliv řeckého originálu na užívání prostého lokálu ve stsl. — Závěr. 390

Kurz J. K otázce členu v jazycích slovanských, se zvláštním zřetelem k staroslověnině. Byzantinoslavica 8, 1939/46, 172—288 (též zvl. otisk s názvem: Problém členu v jazyce staroslověnském).

Dokončení práce, jejíž první část vyšla v Byzantinoslavica 7, 1937/8, 212—340. V § 5 (str. 172—267) si autor všímá spojování jmen podstatných se zájmeny ukazovacími v postposici typu *rodъ съ, rabъ ть, lbstьць онъ* a rozbořem všech dokladů ze všech stsl. památek a jejich srovnáním s řeckými předlohami a s překlady do ostatních slovanských jazyků zjišťuje u demonstrativ jen významy ukazovací, nikde však význam pouhého členu. V § 6 (267—280) jsou probrána spojení substantiv s demonstrativy v anteposici a v § 7 (280—285) slovanské konstrukce s t. zv. samostatným členem *iže*. Autorův závěr: „Stará slovenština členu neměla; pouze rela-

tivum *iže* bývá kladeno knižně napodobením řeckého členu, ale opravdovým členem alespoň v nejstarším překlade není ani ono, neboť má ještě význam zvláštní" (288).

Ref.: A. Dostál, LF 71, 1947, 240—243. — K. Mirčev, Ezik i literatura 2, 1947, č. 4, 82—84. — A. Beer, NV 25, 1947, 54. — [Red.], AAVel 18, 1947, 129 až 130. — M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 168—169. — V. Polák, Philologica 3, 1948, 4—5 (též o první části práce). — A. Dostál, ČMF 31, 1948, 124—125. — mb, Práce 1947, 2/4. Viz též ČMF 30, 1947, 255; Ezik i literatura 3, 1948, 310. **391**

Havlátová A. T. Nilsson: *Über den Gebrauch der Präpositionen im altbulgarischen Codex Zographensis* (Stockholm 1944). LF 73, 1949, 115—116. **392**

Horálek K. Stsl. *dochъtorъ* (*dъchъtorъ*). Slavia 18, 1947/8, 57—60.

Odmítá starší Jagićův výklad (přejetím ze sthn. *doffa*) a vychází ze slov. základu *dъchъt-*; nemůže tedy být toto slovo pokládáno za jeden z dokladů pro blízkost stsl. evangelních rukopisů k cyrilometodějským originálům. **393**

Kořínek J. M. K původu staroslovanského tvaru *vědě* „scio”. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 100—105.

Pokus o etymologický výklad. **394**

Machek V. Staroslověnské *porъriště*. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 111—114.

Výklad etymologický. **395**

Mátl A. Staroslověnská hapax legomena *porptiti se* a *vъrQštati se*. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 325—331.

Vznik slov. *rptiti* (doloženo pouze ve slož. *porptiti se* v PsSin 36, 24 a v iter. *vъrQštati se* v Supr č. 3, 22, 1) = padati; tlouci, třískati (se) vykládá expresivní nasalísací zakladu *rut-*. **396**

van Wijk N. Церковнославянский глагол *о҃҃-глаголати*, "ΠΕΙΟΟΙ" Slavia 19, 1950, 314—316.

Toto vzácné csl. sloveso je doloženo v *Haličském čtveroevangeliu* z r. 1144 a v panonském *Životě sv. Cyrila*; autorovi je podnětem k několika poznámkám o starobylosti slovní zásoby obou jmenovaných památek. **397**

Dostál A. Старославянските глаголи, които изразяват ходене (ити, грлсти, ходити). Spisanie na Bălgarskata Akademiya na naukite 71, 1950, 45—68.

Autor zkoumá, jak se tato slovesa jeví po stránce determinovanosti a indetermínovanosti děje a jaký je jejich poměr k příslušným paralelním výrazům v řeckých předlohách stsl. textů, zvl. pokud jde o čas a vid. **398**

Polák V. J. Trypućko: *Słowiańskie przysłowki liczebnikowe typu stcsł. dwašći, trześi* (Uppsala 1947). Philologica 4, 1949, 9—10.

Další ref.: A. Dostál, Slavia 19, 1950, 455—459 (s krit. poznámkami). **399**

Mareš F. V. F. Sławski: *Miejsce enklityki odmiennej w dziejach języka bułgarskiego* (Krakow 1946). Slavia 19, 1949/50, 251—258.

Ref. se podrobně zabývá zvl. tou částí práce, která se týká jazyka staroslověnského.

Kurz J. S. M. Kul'bakin: *Leksičke studije* (Glas Srpske Kr. Akademije 182, Beograd 1940). LF 74, 1950, 59—60. **401**

Čyževskij D. K otázce o původu slovanského písma. (Z rukopisu přel. J. Vašica.) *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 52—57.

Kriticky rozbírá důvody teorie I. Ohijenka (Повстання азбуки й Літературної мови в слов'ян. Žovkva 1938), že východní Slované znali písmo již před hlaholicí. **402**

Frinta A. R. Nahtigal: *Nekaj pripomb k pretresu Hrabrovega spisa o azbuki Konstantina Cirila* (Slavistična revija 1, 1948, 5—18). *Slavia* 19, 1949/50, 233. **403**

Jemelka F. Jakou řečí mluvili sv. Cyril a Metoděj? *ACM* 34, 1947, 15—17.

Populární výklad. — Další články téhož autora o některých otázkách cyrilometodějských: *Proč nazýváme prvotní spisovný jazyk cm [= cyrilometodějský] staroslověnským?* (tamtéž, str. 63—64). — *O slovanském písmě* (tamtéž, str. 96—98). — *Které slovanské písmo je starší, hlaholské nebo cyrilské?* (tamtéž, str. 139—143). **404**

Menhart O. Kaligraf o hlaholicí. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 58—59.

Stručná charakteristika hlaholice a cyrilice s odborného stanoviska kaligrafického. **405**

Staroslověnský slovník — Ediční technika stsl. textů

Kurz J. Můj návrh na pokračování v přípravných pracích o staroslověnském slovníku. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 286—309.

Zpráva o současném stavu příprav k vydání středního staroslověnského slovníku. Přehled starší práce na tomto poli (V. Vondrák, M. Weingart), shrnutí a rozbor pracovních metod (rozsah excerpčního materiálu a zaměření excerpce), jakož i vlastní návrhy na další pracovní postup.

Ref.: M. Helcl, *NŘ* 33, 1949, 74. — M. Vey, *BSL* 45, 1949, 2, 196. — M. Jelínek, *ČMM* 69, 1950, 125. — J. Bělič, *Slavia* 20, 1950/1, 129. — A. Mazon, *RĚS* 26, 1950, 148. Viz též č. 407, 738, 2252 **406**

Dostál A. Přípravné práce k vydání staroslověnského slovníku. *Slavia* 18, 1947/8, 529—531.

Zpráva o jejich stavu na konci r. 1947. Další zpráva téhož autora: *Dictionnaire vieux-slave*. *ByzSlav* 11, 1950, 280. Viz též č. 406, 738, 2252. **407**

Dostál A. K ediční technice staroslověnských textů. *Slavia* 19, 1949/50, 28—53.

Autor probírá a hodnotí různá metodická hlediska pro vydávání stsl. textů ve všech stadiích ediční práce (různé ediční typy: Kopitar, Vostokov, Miklosich,

Jagić, Vondrák a j.; nejčastější metodické nedostatky v edicích staroslověnských a slovanských památek; návrh t. zv. francouzské školy: A. Mazon, A. Meillet, A. Vaillant; využití metodických zkušeností z ediční techniky klasické filologie; otázky rekonstrukce textu a jeho rozbor paleografický, lexikální a gramatický; interpunkce; paralelní otiskování originálního textu řeckého a pod.; indexy a slovníky k vydávaným textům). V závěru podává vlastní návrh na metodický postup a věcné uspořádání stsl. edic jako podnět k diskusi.

Ref.: A. Vaillant, RÉS 26, 1950, 143—144.

408

Texty biblické, liturgické, patristické a jiné

Vajs J. Řecká předloha staroslověnského textu evangelijního. NV 24, 1946, 45—49.

Odpověď na čl. K. Horálka v SaS 9, 1943, 218—219 a v NV 23, 1944, 79—84, 113—116. Zvl. upozorňuje na mimořádný význam, který má v textové kritice evangeliář jakožto kniha liturgická pro svou časovou ancienitu.

409

Horálek K. K otázce poměru stsl. evangeliáře a tetra ČMF 30, 1947, 102—105.

Řeší otázku, je-li možno použít statistiky cařihradských a západních variant v stsl. překlade evangelií, kterou sestavil J. Vajs (v úvodu k rekonstruovanému textu evangelia sv. Marka, Praha 1927), k zjištění, zda se o zv. doplňkový text stsl. evangelií liší od textu perikopního, jak navrhl J. Kurz (Byzantinoslavica 6, 1935/6, 237). K tomu poznámka Kurzova v ČMF 31, 1948, 66—68 a odpověď Horálkova tamže, str. 233.

410

Horálek K. Význam Savviny knihy pro rekonstrukci stsl. překladu evangelia. VKČSN, tř. filos. -hist. -filologická 1946 (1948), č. III, str. 1—128; též zvl. otisk.

Obsah: Uvod. Nové theorie o staroslověněštině a potřeba monografického studia stsl. literárních památek. I. Celkový ráz Savviny knihy. — II. Lexikální stránka. — III. Syntaktické varianty. — IV. Slovosledné varianty. — V. Varianty podmíněně kolísáním řeckého originálu. Závěr: Archaičnost předlohy Savviny knihy. Přednosti ve srovnání s Ass. Význam shod Sav. s hlaholskými texty. Důležitost svědectví Sav. při řešení otázky poměru pův. stsl. evangeliáře a tetra. Celková zachovalost. Připomeno franc. résumé, seznam literatury, zkratk a textově kritických značek.

Ref.: I. Lekov, Ezik i literatura 4, 1948/9, 239. — V. Šmilauer, " ČMF 32, 1949, 131—132.

411

Horálek K. K dějinám textu staroslověnského evangelia. AAVel 19, 1948, 208—229.

Všimá si zejména lexikální a syntaktické stránky staroslověnských textů evangelií. Na str. 228—229 lat. résumé. — Srv. též: K. Horálek, *O lexikálním složení stsl. evangelia*. ČMF 29, 1946, 78—79 (ref. o přednášce prosloušené 13/4 1944 ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze).

Ref.: F. V. Mareš, Slavica 19, 1949/50, 528—530.

412

Horálek K. Řecké ταυτα v staroslověnském překlade evangelia. (Příspěvek k textové kritice stsl. evang. kodexů.) LF 72, 1948, 91—97.

Obecně též o významu synonymních překladů některých řeckých výrazů pro textovou kritiku stsl. evangeiních kodexů. 413

Vajs J. — Vašica J. — Havránek B. Posudek práce K. Horálka *Staroslověnské evangeliáře a čtveroevangeliá*. VČA 55, 1946, 62—63. 414

Vajs J. J. Kurz: *Assemanův evangeliář, vydání v cyrilské transkripci*. VČA 56, 1947, 51.

Zpráva o chystaném vydání; viz též prospekt edice s ukázkou textu listu 1^c d (Praha, ČAVU 1948, s. 4, 4°). 415

Vajs J. Které recenze byla řecká předloha staroslověnského překladu žaltáře. *Byzantinoslavica* 8, 1939/46, 55—86.

Autor dochází k závěru, že stsl. překlad žaltáře, pořízený podle zprávy *Života Metodějova*, kap. 15, společnou práci Konstantina-Cyryla a Metoděje, hlásí se celým svým složením k recenzi Lukianově. Franc. résumé na str. 86.

Ref.: A. Dostál, ČMF 31, 1948, 123.

416

Vajs J. Je-li staroslověnský překlad evangelií a žaltáře nějak závislý na gotském překladu Vulfilově. *Byzantinoslavica* 8, 1939/46, 145 až 171.

Proti mínění J. Hamma, který připouštěl vliv gotského překladu Vulfilova na staroslověnský překlad Písma (Hrvatska smotra 7, 1939, 435—448), dokazuje, že autor stsl. překladu evangelií a žaltáře překládal přímo z řecké předlohy, a to jiné, nežli o kterou se opírá gotský překlad Vulfilův. Franc. résumé (169 až 171).

Ref.: A. Dostál, ČMF 31, 1948, 124.

417

Laurenčík J. Nelukianovská čtení v Sinajském žaltáři. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 66—83.

Srovnává čtení Psalt. Sin. se 129 místy, která vybral A. Rahlfs (*Septuagintastudien* 2, Göttingen 1907, 40 n.) a zjišťuje, že v Sinajském žaltáři mají rozhodnou převahu mezi nelukianovskými místy čtení západní a že zbytek tvoří jiná čtení předšyrská: hornoegyptská, dolnoegyptská, origenovská a smíšená; tím se potvrzují výsledky zkoumání J. Vajse o evangeliu sv. Marka. 418

Pechuška F. Řecká předloha staroslověnského textu Skutků apoštolských. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 60—65.

Ukázka z druhého dílu autorovy dvoudílné disertace *Makedonský praxapoštol. Skutky apoštolské a jejich poměr k řecké předloze* (z r. 1933, k tisku upravil J. Kurz). Rozborem variant v stal. textu Skutků apoštolských (kodex Makedonský, Hil'ferdingův, Christinopolský, Šišatovacký a Slěpčenský) potvrzuje a. názor J. Vajse, že řeckou předlohu stsl. Nového Zákona bude třeba hledat nejspíše v nějakém kodexu se smíšenými čteními. 419

Frček J. K textové kritice Sinajského euchologia. (Řehořní rituál.) Slavia 18, 1947/8, 31—46.

Shrnuje hlavní výsledky textové kritiky Řehořního rituálu Sinajského euchologia (80b — 102a), k nimž došel v II. díle své edice této památky (Patrologia Orientalis XXV, fasc. 3; Paris 1939).

Ref.: A. Mátl, ČMM 69, 1950, 403-04.

420

Vaillant A. J. Frček: *Euchologium Sinaiticum* II. Texte slave avec sources grecques et traduction française. Paris 1939 (Patrologia orientalis, tome XXV, fasc. 3, pp. 489—617), BSL 42, 1942/5 (1946), sv. 2 (125), str. 158.

421

Vajs J. *Euchologium Sinaiticum*. Starocerkvenoslovanski glagolski spomenik. Izdajo priredil R. Nahtigal (Ljubljana 1941). I. del. Fotografski posnetek. Slavia 18, 1947/8, 478.

422

Kurz J. *Euchologium Sinaiticum*. Starocerkvenoslovanski glagolski spomenik. Izdajo priredil R. Nahtigal. II. del. Tekst s komentarjem s prilogo posnetka prvega lista odlomka Sinajskega služebnika (Ljubljana 1942). Slavia 18, 1947/8,

Další ref.: F. Grivec, AAVel 19, 1948, 116—117 (též o I. díle edice). -J. Kurz, LF 73, 1949, 240 (zpráva o obou dílech edice).

423

Horálek K. K otázce jazyka a stylu Frisinských památek. LF 70, 1946, 241—246.

Zabývá se prací A. V. Isačenka (*Jazyk a pôvod Frizinských pamiatok*. Bratislava 1943), který rozborem jazykových a stylistických zvláštností Frisinských památek zjistil rozdíly mezi zpovědními formulami (památka první a třetí) a památkou druhou (t. zv. *Adhortatio ad poenitentiam*), a doplňuje, po př. opravuje některé závěry Isačenkovy. O téže práci Isačenkově ref. K. Horálek také v Slavii 18, 1947/8, 483—485. *Další ref.*: F. Grivec, AAVel 18, 1947, 121—123. — P. Olteanu, Românoslavica 1, 1948, 169—172. Srv. též: F. Kopečný, *Poznámky k Isačenkově rekonstrukci starohornoněmecké předlohy Frisinských památek*. Slavia 21, 1953, 315—321.

424

[Red.] F. Grivec: *Z^{pr} Jst stare slovenske književnosti. Frisinski spomeniki v zarji sv. Cirila in Metoda* (Ljubljana 1942). AAVel 19, 1948, 117—118.

425

A. D[ostál]. F. Grivec: *O nových výsledcích cyrilometodějského bádání a o Frisinských památkách*. Slavia 19, 1949/50, 228—230.

Referát o přednáškách proslouvených v Slovanském ústavu v Praze 10/10 1947 a na filosofické fak. Palackého university v Olomouci 16/10 1947.

426

Vašica J. Krakovské zlomky hlaholské. Slavia 18, 1947/8, 111 až 137.

Obsahuje paleografický, jazykový a věcný rozbor zachovaného textu, dále text přešpaný kyrilicí a faksimile památky, jakož i srovnání s příslušnými částmi misálu knížete Novaka z r. 1368. V závěru se autor pokouší o výklad, jak se asi zlomky hlaholského misálu dostaly do Krakova.

427

Vašica J. Slovanská liturgie sv. Petra. ByzSlav 8, 1939/46, 1—54.

Obsah: I. Řecká liturgie sv. Petra a její slovanský překlad. II. Stopy Petrovy liturgie v nejstarších hlaholských misálech. III. Svědectví legendy Metodějovy o užívání liturgie Petrovy na Moravě. IV. Poměr Kijevských listů k slovanské liturgii Petrově. V. Historický a liturgický význam slovanské liturgie Petrovy. VI. Byzantské prvky v slovanské liturgii Petrově. VII. Slovanský a řecký text liturgie Petrovy. Lat. resumé (str. 52—54).

Ref.: J. Vajs, AAVel 19, 1948, 110—115. — A. Dostál, ČMF 31, 1948, 123 až 126. — F. V. Mareš, Slavia 19, 1949/50, 226—228. — J. Myslivec, Vyšehrad 2, 1947/8, 159—160. **428**

Vašica J. Hnutí pro slovanské bohoslužby. Vyšehrad 1, 1946, č. 9—10, str. 7—10.

V souvislosti s oživením otázky slovanské liturgie podává autor historický přehled jejího vzniku a dalšího vývoje a zdůrazňuje význam t. zv. liturgie sv. Petra, kterou Konstantin-Cyril zvolil za základ slovanské bohoslužby. **429**

Vašica J. Anonymní homilie v rukopise Clozově. ČMF 33, 1950, 6—9.

Referuje stručně o dvou studiích, které různými methodami a nezávisle na sobě dospěly k názoru, že anonymní homilie v rkp. Clozově je původu cyrilometodějského a pravděpodobně dílem sv. Metoděje (F. Grivec, *Clozov-Kopitarev Glagolit v slovenski književnosti in zgodovini. Razprave* Ljubl. akad., filoz. -filol. -hist. razred 1, 1943, 343—408; A. Vaillant, *Une homélie de Méthode*. RÉS 23, 1947, 34—47). Sám k tomu upozorňuje na věcné i slovní shody této homilie s proslulou památkou slovanského kanonického práva *Zakon sudnyj ljudem*. **430**

Cenefels J. J. Svatý Metoděj — obhájce křesťanského manželství. ACM 35, 1948, 134—138.

Komentovaný překlad anonymní homilie z Glagolity Clozova, za jejíhož autora nebo aspoň inspirátora pokládá a. tohoto článku sv. Metoděje. **431**

Kurz J. K. H. Mayer: *Altkirchenslavische Studien I. Fehlübersetzungen im Codex Suprasliensis* (Halle a. d. Saale 1939). ByzSlav 8, 1939/46, 306—309.

Ref. se samostatnými poznámkami o kod. Supraslském. **432**

Vašica J. „Slovo na přenesenie moštem přěslavnago Klimenta" neboli legenda Chersonská. AAVel 19, 1948, 38—80 (též zvl. otisk).

I. *K výkladu některých míst v legendě Chersonské* (předneseno ve Spol. pro slov. jazykozpyt v Praze 22/5 1947). II. *Quidam loci legendae s. d. Chersonesicae de translatione reliquiarum S. Clementis Papae explanantur* (předneseno na union. shromáždění velehradském 12/9 1947). Část třetí obsahuje latinský překlad legendy a část čtvrtá staroslověnský text s textově kritickými poznámkami. **433**

Horálek K. E. G eorgiev: Две произведения на св. Кири́ла. (Sofija 1938). ByzSlav 8, 1939/46, 297—304. **434**

Vaillant A. Une source grecque de Vladimir Monomaque. ByzSlav 10, 1949, 11—15.

Poučenije Vladimira Monomacha (Polnoje sobranije Russkich letopisej I, vyp. 1, 2. vyd., Leningrad 1926, 240 n.) obsahuje tři drobné církevněslovanské texty, přeložené z řečtiny. Autor určuje řecké originály a připojuje jazykové a textově kritické poznámky k csl. překladu. **435**

Z legend svatoivanských. Vydal a poznámkami doprovází F. Tichý. Vyd. Grafická škola v Praze 1945, s. 60 + [4], 8°.

Sborníček obsahuje m. j. překlad csl. legendy svatoivanské (překladatel není uveden) a *Rozjímání k víře podobné všech těch, kteří opravdu se miní s světem rozloučiti,*

vyňaté ze spisu *Život svatého Ivana, prvního v Čechách poustevníka a vyznavače*, který vyšel v Praze anonymně a Balbinem byl připsán B. Bridelovi; F. Tichý pokládá za jeho autora pozdějšího pražského arcibiskupa M. F. Sobka z Bilenberka. 436

Petrohradská Legenda o svatém Wáclawu. Ze staroslovanského přeložena a některými poznámenánjmi opatřena od Wáclawa Hanky, Bibliothekáře českého národnjho Museum. Sb. velehradský (nová řada) 15, 1947, 48—53.

Přetisk Hankova překladu s úvodem a poznámkami. 437

Pochvala sv. Klimentu, patriarchovi římskému, sepsaná Klimentem Velickým. (K svátku sv. Klimenta, papeže římského a mučedníka.) Přel. J. Vašica. ACM 34, 1947, 383—384, 410—414.

Překlad církevněslovanského textu svatoklimentského ze sbírky P. Lavrova *Жития херсонских святых* (Moskva 1911). 438

Legenda o svatém Borisi a Glěbovi. Přel. J. Vajs. Tasov, R. Júnová 1947, s. 42.

Překlady čtyř hagiografických textů o prvních ruských mučednicích ze staroslověňštiny se stručnými poznámkami literárně historickými. 439

Jakobson R. První československá báseň. Kvart 4, 1945/6, 239 až 241.

Upozorňuje na význam *Proglasu*, který předeslal Konstantin Filosof slovanskému překladu evangeliáře. 440

A. F[lorovskij]. A. Vaillant: *La preface de l'Évangéliste vieux-slave* (RÉS 24, 1948, 5—20). ByzSlav 10, 1949, 335. 441

Horálek K. R. Nahtigal: *Rekonstrukcija treh starocerkvenoslovanskih izvirmih pesnitev* (Razprave I. filozofsko-filološko-historičnega razreda. Ljubljana 1943, 43 až 156). Slavia 18, 1947/8, 480—482. 442

Horálek K. Studie o slovanském verši. I. Počátky umělého verše u Slovanů. SbFil 12, 1940/6, 261—288.

V této studii se a. zabývá veršem doby cyrilometodějské, veršem poesie staroslovanské, který je vlastně „českým veršem před tisíci lety“. Rozbírání, hodnotí a doplňuje příslušné práce starší a dále popisuje a vykládá dva druhy stsl. verše: verš t. zv. rytmičtý a verš sylabický. Zvl. pozornost věnuje *Abecední modlitbě*, složené snad Konstantinem samým. V závěru upozorňuje, že stsl. slabičný verš svými základními vlastnostmi silně připomíná srbocharvátský verš lidový. (Podle ref. J. Novákové, ČMF 30, 1947, 149; viz též č. 341.) 443

Československý typ jazyka církevněslovanského

Weingart M. Československý typ církevnj slovančiny. Jeho pamiatky a význam. Naučná knižnica (vysokoškolské rukoväti), sv. 13. Bratislava, Slovenská akademia vied a umění 1949, s. 134, 8°.

Práce byla napsána r. 1933 a určena pro sborník *Riša Vel'komoravská* (Praha 1933). Obsah: I. *Pojem a význam* (církevní slovanštiny československého typu a problematika, s níž jsou spojeny osudy církevněslovanské vzdělanosti na půdě československé). — II. *Cyrilometodějská doba* (o literatuře doby cyrilometodějské a období bezprostředně následujícího). — III. *Obdobie od konca IX. do konca XI. storočia* (svatováclavské legendy, česko-církevněslovanské překlady z latiny, Pražské zlomky, otázka svatoprokopské legendy, svatořehořské a Jagičovy glosy a píseň Hospodine, pomiluj ny). — IV. V závěru podána soustavná charakteristika československého typu církevní slovanštiny po stránce paleografické, literární, historické a ideologické. Vydal z autorovy pozůstalosti a předmluvu napsal J. Stanislav.

Ref.: K. Horálek, *Slavia* 19, 1950, 442—448 (s krit. poznámkami a doplňky). — O. Filip, *LF* 74, 1950, 223—225. — V. Šmilauer, *ČMF* 33, 1950, 36. — M. Vey, *BSL* 46 (133), 1950, 193—194. — A. Vaillant, *RÉS* 26, 1950, 145—146 (a pozn. M. Veye tamtéž, str. 236). — R. Trautmann, *Zeitschrift f. Phonetik u. allgemeine Sprachwissenschaft* 4, 1950, 150—151. — H. Rubinstein, *Language* 26, 1950, 333—335. **444**

Mareš F. V. Pražské zlomky a jejich předloha v světle hláskoslovného rozboru. *Slavia* 19, 1949/50, 54—61.

Stručný výtah z hláskoslovné části připravované studie o Pražských zlomcích. Závěr: „V Pražských zlomcích je několik hláskoslovných zjevů, které se dají (ač na sobě vzájemně přímo nezávisí) předpokladem, že poslední předloha památky byla opsána na Rusi, vysvětlit snáze a jasněji než cestou-jinou. Přitom v hláskosloví Pražských zlomků není jevů, jež by tomuto předpokladu odporovaly, k místo e v грмд-кт(ь) a se značnou výhradou také tvar ch-k (znamená-li *sijě*, ne *sija* a je-li skutečně rusismem) ukazují blíže na Ukrajinu. To také neodporuje našim vědomostem o stycích Čech s Kyjevskou Rusí. číselná platnost и = 8pak svědčí o tom, že předloha Pražských zlomků byla psána písmem cyrilským. Úmyslně prozatím opomím otázku původu originálu, resp. předloh předruských. Zdá se, že hláskosloví ukazuje na Bulharsko (Makedonii), ale jeho svědectví jsou příliš nejistá“ (str. 60—61). **445**

Trávníček F. Glosy Jagičovy a svatořehořské. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 164—168.

Hláskoslovným rozbohem ukazuje, že *GlosGreg* „jsou svým celkovým rázem česká památka s nemnohými palaeoslovenismy; v *Glos Jag* proniká církevní slovanština malinko více“ (str. 168). Řadí proto *GlosGreg* nesporně již do dějin českého písemnictví a jazyka a vidí v nich důkaz, jak „české písemnictví souvisí s církevněslovanským, jak užívání českého jazyka na poli písemnictví bylo podníceno obdobím církevněslovanským“ (tamže).

K tomu srv. J. Hamm, *Glose u Radonovoj bibliji*. *Slovo* (Zagreb) 1, 1952, 19—33 (vyvrací mínění, že v *Glos Jag* a *GlosGreg* jde o glosy české, a jejich bohemismy vykládá jiným způsobem). **446**

Horálek K. K otázce lexikálních bohemismů v staroslověnských památkách. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 115—119.

Úvodem přehled dnešního stavu otázky; podrobněji se autor zabývá novějším příspěvkem R. Nahtigala k výkladu lexikální stránky Kyjevských listů (*Starocerkvenoslovanske študije*. *Razprave znanstvenega društva*, Ljubljana 15, 3, 1936) a připojuje k němu krit. poznámky. **447**

Weingart M. Начатки чешской культуры и первое чешско-церковнославянское предание о святом Вацлаве. *Praga, Orbis* 1945, s. 23, 8°.

Překlad starší studie. Autor v ní dokazuje, že naše nejstarší latinská legenda o sv. Václavu měla předlohu v legendě staroslověnské, jejíž redakci klade do r. 932; mimo to dovozuje, že literárním jazykem v Čechách ve stol. 9.—11. byla staroslověnsčina. **448**

Havránek B. Kritické poznámky k první staroslověnské legendě o sv. Václavu. Slované studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 139—143.

Výklad dvou nejasných míst (zprávy o postřižinách sv. Václava a slov, jimiž se Boleslav zastal své matky, když Tira navrhoval, aby po zavraždění Václava také ji ubíli). **449**

Frček J. Byl sv. Václav postřižen podle ritu východního či západního? Slované studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 144—158.

Podrobným rozбором zpráv o postřižinách sv. Václava v trojí redakci první česko-církevněslovanské legendy o sv. Václavu a srovnáním textu modlitby tam zapsaného s obdobnými modlitbami v liturgii byzantské a západní i v Euchologii Sinajském ukazuje, že Václavovy postřižiny byly církevní slavností slovanskou. Kromě toho se zabývá také otázkou, kdy byly postřižiny provedeny a jaké národnosti byl biskup Notar, který je podle legendy provedl. **450**

Vašica J. Staroslovanská legenda o sv. Vítu. Slované studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 159—163.

Rozborem officia sv. Víta, obsaženého v hlaholském fragmentu z kláštera sv. Tomáše v Praze, a jeho srovnáním s textem staroslovanského překladu *Umučení sv. Víta* v t. zv. Uspenském sborníku dokazuje, že hlaholské officium svatovítské nebylo nově vytvořeno emauzskými mnichy, nýbrž je původu prastarého a vzniklo v Čechách v době, kdy tu byla též porížena hlaholská officia sv. Cyrila a Metoděje a sv. Václava. **451**

Viz též.:

1452. E. Čech, Učeník — mučeník — zvoleník.

Otázky cyrilometodějské

Josef Dobrovský: Cyril a Metod, apoštolové slovanští. Poznámkami opatřil **J. Vajs**. Spisy a projevy J. Dobrovského, sv. 12. Praha, komise pro vydávání spisů J. Dobrovského při KČSN 1948, s. 223, 8°.

Edice kritické rozpravy Dobrovského, doplněná obsáhlým komentářem vydavatelovým, v němž jsou zhodnoceny jak legendární prameny, tak i literatura pozdější a shrnuty dosavadní pokusy o řešení sporných otázek ze života slovanských věrozvěstů.

Ref.: J. Kurz, *Philologica* 6, 1950/1, 5—6. — O. Filip, *LF* 75, 1951, 295—297. — J. Stanislav, *JazSb* 5, 1951, 309—311. — F. M. Bartoš, *Theologia evangelica* 2, 1949, 177. **452**

Vajs J. Italská (římská) legenda cyrilometodějská. (Z komentáře ke spisu J. Dobrovského „Cyril a Metod, apoštolové slovanští“.) *ČKD* 87 (113), 1947, 34—41.

Viz zde č. 452.

- Grivec F.** Sláva na výsostech Bohu. (Z rukopisu přel. S. Petíra.) Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 45—51. Dokazuje autentičnost listu papeže Hadriána II. z r. 869, adresovaného Rastislavovi, Svatoplukovi a Koclovi. **454**
- Hofmann G.** Notae ad documenta pontificia de S. Methodio, Slavorum apostolo. AAVel 19, 1948, 243—248. Několik poznámek k papežským bullám týkajícím se sv. Metoděje s hlediska historického. **455**
- Grivec F.** Poctivost a svatost sv. Cyrila a Metoděje ve světle staroslověnských pramenů a dokladů církevních. ACM 34, 1947, 362—366, 417—422; 35, 1948, 3—7, 46—52. Pokus o theologické a historické objasnění otázky svatosti Cyrila a Metoděje. Obsah: O svatořečení světců a o svatořečení Cyrila a Metoděje. — Dějiny života sv. Cyrila a Metoděje v okružníku „Grande munus“ a v římském breviáři. — Co souditi o námitkách proti poctivosti a svatosti slovanských apoštolů? — Svatý Cyril a Metoděj — apoštolové katolické jednoty. Latinské znění přednášky, proslovené na unionistickém sjezdu velehradském r. 1947, *De probitate ac sanctitate Cyrilli et Methodii in fontibus palaeoslavica et documentis ecclesiae* otiskáno v AAVel 19, 1948, 6—19; závěrečná část *SS. Cyrillus et Methodius, apostoli catholicae unitatis (Idea ss. Cyrilli et Methodii in eorum sanctitate fundata)* tamtéž na str. 46—52. **456**
- Grivec F.** Cyrilova křesťanská moudrost. (Z doplňků k novému vydání života slovanských apoštolů.) ACM 33, 1946, 328—329. **457**
- Grivec F.** Sv. Cyril a císař Michal. ACM 34, 1947, 133—135. Upozorňuje na historickou hodnotu některých stsl. pramenů (v tomto případě stsl. životopisu Konstantina a Metoděje pro dějiny byzantského císaře Michala III. a jeho správné ocenění). **458**
- Grivec F.** Vánoce roku 877 v Římě. ACM 34, 1947, 402—403. Ukázka z připravovaného 2. vyd. Grivcovy knihy o sv. Cyrilu a Metodějovi. Viz též č. 472. **459**
- Grivec F.** Katechese slovanských apoštolů. ACM 35, 1948, 86—91. Stručný rozbor pozůstatků katechese sv. Cyrila a Metoděje, pokud se zachovaly v stsl. životopisech obou slovanských apoštolů a v některých jiných stsl. památkách. **460**
- Grivec F.** Sv. Kliment a sv. Cyril. (K staroslověnskému svátku dne 30. ledna.) ACM 34, 1947, 1—7, 44—50. Ve spojení s materiálem už dříve známým vyzdvihuje a některé méně známé nebo nedosti doceněné momenty úcty sv. Klimenta v apoštolském díle sv. Cyrila a Metoděje (též zvl. otisk, s. 14): **461**
- Kurz J. M. Małeck: *Czy św. Cyryl i Metody byli Słowianami?* (Inter arma. Krakow 1946, str. 51—57.) LF 71, 1947, 254. **462**
- Polách O.** Církevněprávní poměry ve středním Podunají od rozšíření křesťanství až do pádu Velké Moravy. AAVel 19, 1948, 285—309.

Tímto historickým přehledem chce autor přispět k dobově správnému pochopení současných zpráv o působení slovanských věrozvěstů. Připojeno lat. résumé (309 až 314). **463**

Polách O. Církevní organizace naší vlasti za sv. Metoděje a sv. Vojtěcha. ACM 35, 1948, 17—22, 54—60.

Přehledný historický výklad.

464

Polách O. J. Stanislav: *Slovanski apoštoli Cyril a Metod a ich činnosť vo Velkomoravskéj riši* (Bratislava 1945). ACM 33, 1946, 208—212.

Referát s hlediska historického. Další ref. o téže knize: A. Gregor, NV 25, 1947, 86—89 (s hlediska filologického). — F. Grivec, AAVel 18, 1947, 113. — P. Olteanu, Românoslavica 1, 1948, 166—168. — D. Lehotská, ČCH 48/49,

1949, 397. — jv [= J. Vašica], ByzSlav 11, 1950, 148. — R. Z[uber], ČMM 69,

375—376.

Viz též č. 466, 467.

465

Šmilauer V. Působení sv. Konstantina a Metoděje na Slovensku; památky Frisinské [T. Lehr-Spławiński, Rocznik slawistyczny 16, 1948, 116—138]. ČMF 32, 1949, 24—25.

O diskusi mezi J. Stanislavem a I. Knieszou a přehled dalších příspěvků J. Medového a A. V. Isačenka o vztazích slovanských apoštolů ke Slovensku.

Viz též č. 465, 467.

466

Gregor A. Kde je pochován sv. Metoděj? VVM 5, 1950, 182.

Zpráva o polemice mezi J. Stanislavem a I. Knieszou. Viz též č. 465, 466.

467

Macúrek J. Bohemika v maďarské historické literatuře v posledním desetiletí. ČMM 69, 1950, 48—82.

Na str. 55—58 referuje o pracích I. Knieszzy zabývajících se otázkami říše Velkomoravské a působením Cyrila a Metoděje, jakož i o některých dalších maďarských pracích příbuzného obsahu; na str. 61—62 o studii J. Melicha o jméně Brno (*Über den Namen Brünn*. Archivum Europae Centroorientalis 6, 1940).

468

[Red.] F. Gnidovec: *Vpliv sv. Gregorija Nazianskega na sv. Cirila in Metodija ter na njuni Žitji* (Ljubljana 1942). AAVel 19, 1948, 118—119.

469

[Red.] R. Jakobson: *St. Constantin et la langue syriaque* (Annuaire de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales et Slaves, Bruxelles — New York, 7, 1939/44, 181—186). AAVel 19, 1948, 119—120.

Jiný ref. o téže studii Jakobsonově: V. T., Vyšehrad 3, 1948, 254.

470

Grivec F. Sermo panegyricus in memoriam SS. Cyrilli et Methodii. AAVel 18, 1947, 1—25.

Podle jazykových a věcných shod s jinými spisy presbytera Konstantina soudí, že panegyrik je rovněž jeho dílem a že byl složen ještě na Moravě.

471

Grivec F. De nova editione operis Vitae Constantini et Methodii. AAVel 18, 1947, 89—91.

Autoreferát o studii *Vitae Constantini et Methodii. Versio Latina. notis dissertationibusque defontibus ac de theologia ss. Cyrilli et Methodii illustrata* (AAVel 17, 1941, 1—127, 161—277); kromě toho upozorňuje autor stručně i na některé své jiné práce od r. 1941, pokud se týkají života a působení Cyrila a Metoděje. Viz též č. 459. **472**

Grivec F. Pochvala sv. Cyrila a Metoděje. ACM 33, 1946, 255 až 258.

Stručný výklad o stsl. *Pochvale* sv. Cyrila a Metoděje a zhodnocení významu této památky. 473

Polách O. Kdo je autorem t. zv. „Bulharské legendy“. AAVel 18, 1947, 53—74.

Zevrubným historickým rozborem dovozuje, že t. řeč. *Bulharská legenda* (řecký životopis sv. Klimenta bulharského) je dílem ochridského biskupa Theofylakta. 474

Hanák K. Pokřesťení Moravy a apoštolská činnost Metodějova. Sb. velehradský, nová ř. 14, 1946, 11—13.

Další čl. téhož autora příbuzného obsahu: *Ku 1100 letému výročí nastolení moravského knížete Rastislava* (tamže, str. 3—4). — *Velkomoravská říše Mojmirovců a její styky s říší franskou* (tamže, 5—10). — *Vznik říše Velkomoravské a její rozsah* (tamže, 14—17). Vesměs populárního zaměření. 475

Eisner J. Děvín nebo Velehrad — Staré město? ACM 33, 1946, 262—265.

Přehledný výklad o dnešním stavu otázky, kde bylo sídlo sv. Metoděje. Viz též č. 477, 478. 476

Eisner J. Archeologie o velehradské otázce. ČSPStar 55, 1947, 1—10.

Dochází k závěru, že sídlem sv. Metoděje byl Velehrad, dnešní Staré Město na Moravě. Viz též č. 476, 478. 477

Eisner J. Археология о местожительстве св. Мефодия. Serta Kazaroviana (Sofija) 1, 1950, 107—110.

Podle autorova názoru byl sídlem Metodějovým Velehrad — Staré Město (srv. ByzSlav 12, 1951, 323). Viz též č. 476—477. 478

Mikulka M. Po stopách Starého Velehradu. Sb. velehradský (nová řada) 14, 1946, 63—85; 15, 1947, 55—117; 16, 1948, 13—48.

A. snáší důkazy historické existence Velehradu; často se dovolává literárních památek cyrilometodějských. — Srv. též: A. Zelnitius, *Slovičko o velkomoravském Velehradě* (tamtéž 14, 1946, 95—102) a též autor, *Kde byla Morava?* (tamtéž 15, 1947, 130—131). 479

Poulik J. Objev druhého kostela ve Starém městě. Archeol. rozhledy 2, 1950, 12—22.

Pozůstatky druhého kostela zjevně byzantského typu byly odkryty na místě zvaném „Na Špitálkách“ ve vzdálenosti asi 1200 m od kostela prvního. 479a

Böhm J. Deux églises datant de l'Empire de Grande-Moravie découvertes en Tchécoslovaquie. ByzSlav 11, 1950, 207—222.

Zevrubná zpráva o výsledcích archeologického průzkumu dvou kostelů z doby říše Velkomoravské ve Starém Městě na Moravě. 480

Fiala V. Diskuse o dvou objevených kostelích z 9. stol. v Starém Městě na Moravě. Slavia 20, 1950, 122—128.

Zevrubná zpráva o dvou diskusních večerech, které uspořádal Státní archeologický ústav 3/3 a 14/4 1950 v Praze. **481**

Birnbaumová A. Kostely sv. Klimenta v Čechách a na Moravě. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje 35, 1948, 232—237, 270—274, 307 až 309, 333—337, 365—371 + 1 tab. (též zvl. otisk, s. 23).

Zabývá se otázkou, které z těchto kostelů možno podle původu klást již do doby cyrilometodějské. **482**

Viz též č.

712. J. Stanislav, Urmele limbii lui Chiril și Metodiu În toponimia Și onomastica Slovacă.

Slovanská bohoslužba v Čechách a další vývoj myšlenky cyrilometodějské

Kurz J. Slovanské základy naší vzdělanosti. Slovanství v českém národním životě (Brno 1947, viz zde č. 2143), str. 9—19.

Shrnuje stručně dnešní stav vědomostí o díle slovanských apoštolů Konstantina a Metoděje a zdůrazňuje vynikající kulturně historický význam slovanské bohoslužby pro náš národ, neboť „přinesla nám základy osvěty, zahájila naši literaturu, vykonala ochranný úkol národní“ (str. 14).

Ref.: viz zde u č. 2143.

483

Jakobson R. Moudrost starých Čechů. Listy 1, 1946, 33—50.

Úvod a první část knihy, kterou pod stejným titulem vydal autor r. 1943 v New Yorku; a. v ní hodnotí moravskou misi Konstantina a Metoděje se zjevnou tendencí politicko-apologetickou. O ní ref. J. Raisichová, Vyšehrad 1, 1945, č. 2, str. 18 až 20. Viz zde též č. 492.

484

Flajšhans V. Medzi dvoma jubileami: 833—845. (Niekoľko poznámok.) Linguistica Slovaca 4/6, 1946/8, 61—69.

Stručný přehled historického podání o počátcích křesťanství v českých zemích s pokusem o kritické utřídění materiálu ve sporu mezi tradicí východní a západní.

485

Krofta K. Naše staré legendy a počátky našeho duchovního života. Laichterův výbor nejlepších spisů poučných, sv. 75. Praha, J. Laichter 1947, s. 183 + (5), 8°.

V první části podán přehledný výklad novějších názorů na vznik a význam stsl. a csl. legend a některých jiných památek, pokud mají vztah k počátkům našeho kulturního života (stsl. *Životy Konstantina a Metoděje*, rekonstruovaná *Historie o protivěnstvích církve moravské*, t. j. bulharská legenda o sv. Klimentovi, legenda o sv. Ludmile, proložní legendy o sv. Václavu a sv. Ludmile, officium ke cti sv. Václava, stsl. legenda svatoprokopská, píseň *Hospodine, pomiluj ny* a j.) V části druhé souhrn a rozbor novějších názorů na české kulturní dějiny v době raného středověku (V. Novotný, J. Vlček, J. Jakubec, M. Weingart, V. Chaloupecký a j.), jakož i celkový obraz slovanské bohoslužby u nás a její zhodnocení.

Ref.: K. Horálek, SaS 11, 1948/9, 34—35. — T. Ionescu-Nișcov — P. Olteanu, Românoslavica 1, 1948, 186—192. —va, ČČH 50, 1947/9, 261—263. —

V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 230. — jp[= J. Pelikán], ČSPStar 55, 1947, 146. — Rbk [= F. Roubík], ČO 41, 1948, 167—168. — B. Uher, Komenský 72, 1947/8, 302. — I. Pfaff, SvN 1948, 14/2. — J. Hobzek, LD 1947, 7/12. **486**

Pražák A. Dějiny slovenské literatury I. (Od nejstarších časů do nové doby.) Praha, Melantrich 1950, s. 376 + (4), 8°.

V hlavě druhé (Velká Morava) přehledný výklad o díle slovanských apoštolů Konstantina a Metoděje, o církevněslovanských počátcích naší vzdělanosti a dalších osudech velkomoravské a cyrilometodějské myšlenky u nás (str. 26—50); viz též pozn. na str. 353—354. **487**

Chaloupecký V. Kniže svatý Václav. ČČH 47, 1946, 4—54.

Přehledná studie místy doplňující a zpřesňující naše vědění o českých dějinách na poč. X. století. Obsahuje porůznu poznámky k životu a působení slovanských apoštolů Konstantina a Metoděje a příležitostně se také dovolává česko-církevně-slovanských legend o sv. Václavu. **488**

Vašica J. Sv. Vojtěch strážcem dědictví cyrilometodějského. ACM 34, 1947, 127—133.

Populární výklad o poměru sv. Vojtěcha k slovanské liturgii podle novějšího bádání. **489**

Chaloupecký V. Slovanská bohoslužba v Čechách. VČA 59, 1950, 65—80.

Přednáška proslovená na schůzi I. třídy ČAVU 19/6 1950, místy upravená a rozšířená. Autor v ní podává přehledný výklad s kritickým rozbořením některých otázek. **490**

Urbánek R. Legenda t. zv. Kristiána ve vývoji předhusitských legend ludmilských i václavských a její autor. Díl první, část 1 a 2, díl druhý, část 1 a 2. Praha, ČAVU 1947 a 1948, s. 551 + 520, 4°.

Široce založený pokus o řešení pravosti Kristiánovy legendy o sv. Václavu a sv. Ludmile, spojený s úsilím o soustavnou revisi celé kristiánovské otázky, jakož i o nový obraz vývoje celé naší starší legendické i kronikářské literatury o sv. Ludmile a sv. Václavu. První část obsahuje přehled dosavadní literatury o Kristiánovi a metodická prolegomena, druhá část výklady o legendách ludmilských, třetí o václavských a čtvrtá konečně o autorovi t. zv. Kristiánovy legendy; za něj Urbánek pokládá břevnovského opata Bavora z Nečtin, který zemřel r. 1330 (viz ref. K. Horálka, Slavia 20, 1950, 86—89).

Další ref.: J. Ludvíkovský, NV 27, 1950, 158—173, 197—216 (odmítá Urbánkovu tvrzení o podvrženosti Kristiánovy legendy a hájí její pravost). Viz též č. 492. **491**

Horálek K. O církevněslovanskou tradici v českých dějinách. SaS 11, 1948/9, 32—36.

Souborný referát o několika pracích: R. Jakobson, *Moudrost starých Čechů* (New York 1943). — K. Kroft a, *Naše staré legendy a začátky našeho duchovního života* (Praha 1947, viz zde č. 486). — F. Urbánek, *Legenda t. zv. Kristiána ve vývoji předhusitských legend ludmilských a václavských a její autor*. I. 1. II. 1 (Praha 1947, viz zde č. 491) aj. **492**

Kadlec J. Byzantské křesťanství u slovanských národů. Praha, B. Rupp 1946, s. 180, 8°.

Ref.: J. Kurz, LF 73, 1949, 158—159. — Z. Hájek, ČČH 47, 1946, 435 až 436. **493**

Horálek K. A. V. Isačenko: *Začiatky vzdelanosti vo Velkomoravskej ríši*. Príspevok k dejinám západoslovenského písomníctva predcyrilometodějského (JazSb 1—2, 1946/7, 137—178, 265—317). *Slavia* 19, 1949/50, 446—447.
Stručnou zprávu o téže studii Isačenkově podal též V. Šmilauer v ČMF 32, 1949, 72 (s několika poznámkami). 494
Bhk [= **B. Havránek**]. Naše bezvýhradná závislost na latinské osvětě? *SaS* 11, 1948/9, 47—48.
V čl. A. Škarky *Latinské kořeny naší středověké literární osvěty* (Vyšehrad 3, 1947, 102—106) odmítá podceňování staroslověnské složky v naší středověké vzdělanosti a přeceňování složky latinské. 495

Paulová M. L'idée cyrillo - méthodienne dans la politique de Charles IV et la fondation du monastère slave de Prague. *ByzSlav* 11, 1950, 174—186.

Souhlasí s názorem V. Chaloupeckého o slovanské orientaci politiky Karla IV. a založení slovanského kláštera v Emauzích pokládá za její projev. 496

Vašica J. Všeslovanský význam myšlenky cyrilometodějské. *Vyšehrad* 2, 1947/8, 49—51. 497

Vašica J. Tisíciletý odkaz. *LD* 1945, 6/7.

O kulturně historickém významu misionářského díla Cyrila a Metoděje a o cyrilometodějské tradici u nás. 498

Bartoš F. M. Naše cyrilometodějská a husovská tradice. *Český život* 1, 1947, 65.

Populární výklad o kulturním významu cyrilometodějské tradice a její souvislosti s českou reformací. 499

Pražák A. Cyrilometodějské a velkomoravské prvky v české slovesnosti. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 232—254.

Literárně historický přehled. 500

Zlámal B. Valentin Bernard Jestřábský. Milovník českého jazyka a cyrilometodějský ctitel (1630—1719). *ACM* 33, 1946, 321—327, 383—386, 425—428. 501

Zlámal B. Cyrilometodějství Kristiána Bohumíra Hirschmentzla. *SlezSb* 48, 1950, 57—67.

Vykládá o pramenech cyrilometodějské ideje K. B. Hirschmentzla (1638 až 1703), o náplni barokního cyrilometodějství a jeho funkci, jakož i o jeho literárních projevech v díle Hirschmentzlově. 502

Florovskij A. Církevněslovanská tradice v Čechách v dějinném pojetí „Palinodie“ Zachariase Kopystenského (1621). (Z dějin slovanské vědy.) Z rukopisu přel. S. Petíra. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 226—231.

Upozorňuje na polemický pokus tohoto jihoruského teologa zdůraznit význam církevněslovanského živlu v počátcích kulturního života českých zemí; byla to odpověď na katolické tvrzení o prvenství Říma v křesťanské církvi. 503

Grivec F. Myšlenka cyrilometodějská v naší době. ACM 33, 1946, 2—6, 53—54. 504

Církevní slovanština u ostatních národů, slovanských a u Rumunů

Kyas K. Cyrillo-methodějství v Lužici. Sborník Velehradský (nová řada) 15, 1947, 3—5.

O cyrilometodějské tradici v Lužici a o zbytcích církevněslovanských bohoslužebných knih užívaných v Lužici před reformací. 505

Vajs J. N canone del più antico messale croato glagolitico del sec. XIV. (Codice Vaticano, Sign. Illir. 4.) Miscellanea Giovanni Mercati, vol. V, Città del Vaticano 1946. Studi e Testi 125. Zvl. otisk, s. 7.

O pergamenovém kodexu Vatikánské knihovny Illir. 4 z poč. XIV. století (viz násl. záznam). 506

Vajs J. Najstariji hrvatskoglagolski misal. Djela Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti, sv. 38. Zagreb 1948, s. IX + 171 + 6 tab.

Autor podává přehled dochovaných rukopisů a tisků hlaholského misálu; nejvíce pozornosti věnuje popisu a výkladu pergamenového kodexu Vatikánské knihovny, sign. Illir. 4 z poč. XIV. století. Podrobně si všímá také jazyka s četnými archaistickými rysy a také písma kodexu, které prozrazuje vlivy starých bulharských památek hlaholských z X. století. V příloze srovnává vybraná místa rukopisu s jinými zachovanými památkami hlaholskými, jmenovitě s evang. Zografským a Mariánským a s evangeliářem Assemanovým, a podává rozbor mešního kánonu. Připojeno franc. résumé a na 6 tab. ukázky písma.

Ref.: O. B[auer], ČCH 50, 1947/9, 325—326. — A. Dostál, ByzSlav 10, 1949, 341. — A. Vaillant, RÉS 25, 1949, 120. — V. Šmilauer, ČMF 34, 1950/1, 30. — J. Stanislav, JazSb 4, 1950, 259—260. Viz též č. 508. 507

Horálek K. Kořeny charvátsko-hlaholského písennictví. Slavia 19, 1950, 285—292.

Navazuje na práci J. Vajse *Najstariji hrvatskoglagolski misal* (Zagreb 1948, viz zde č. 507), kde je zdůrazněna souvislost charvátskohlaholských mešních knih s literaturou cyrilometodějskou, a pro řešení spletité otázky balkánských vlivů v charvátsko-hlaholské literatuře upozorňuje na zvláštní význam paralel z textů evangeliálních, které poskytují nejbohatší a nejspolehlivější textově kritický materiál. 508

Páta J. Několik poznámek o Veleském evangeliáři. (Ze studijního zápisníku z cest po slovanském jihu.) Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 84—89.

Popis t. zv. *Veleského evangeliáře*, pocházejícího z XII. — XIII. století a chovaného v Národní knihovně v Sofii; připojeno je několik poznámek textově kritických a pravopisných, přehled čtení a dvě ukázky textu. 509

Vajs J. Benediktinské opatství rogovské v Dalmacii [F. Pechuška, *Benediktinské opatství rogovské v Dalmacii*. ČKD 80, 1940, 14—54, 108—131, 192—208]. *Slavia* 18, 1947/8, 223—225.

F. Pechuška v cit. práci jedná m. j. o původu charvátských mnichů povolanych Karlem IV. do Slovanského kláštera v Praze. 510

Vykoukal A. Remešský staroslovanský Evangeliář, zvaný „Texte du sacre“, s liturgického hlediska. *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 189—206.

Zjišťuje církevní kalendář a systém perikop v cyrilské i hlaholské části evangeliáře a připojuje několik poznámek církevně historických. 511

Mareš F. V. Charvátskohlaholská slovanská liturgie v současné době. ČKD 88 (113), 1948, 54—57.

Informace o současném stavu této liturgie u Charvátů. 512

Janów J. Ze studiów nad ewangeliazami „ucztyelnymi“ XVI—XVII w. *Slavia* 19, 1949/50, 317—335.

Autor řeší některé otázky souvisící se vznikem několika ukrajinských evangeliářů „ucztyelných“ (EUcz) v XVI.—XVII. století; všímá si přitom také jejich stránky jazykové. 513

Ionescu-Nișcov T. Z filologie rumunské. D. Bogdan: *Glosarul cuvintelor românești din documentele slavo-române* (București 1946). ČMF 30, 1947, 288.

Referát o práci podávající rozbor starých slovansko-rumunských listin (t. j. psaných církevní slovanštinou v oblasti rumunské). 514

Ionescu-Nișcov T. D. Bogdan: *Characterul limbii textelor slavo-române* (București 1946). *Slavia* 19, 1949, 233—234.

[Povaha jazyka „slovanskorumunských“ textů.] 515

Ionescu-Nișcov T. D. Bogdan: *Acte moldovenesti din anii 1426—1502* (București 1947). *Slavia* 19, 1949, 234—235.

Ref. o edici multanských listin z let 1426—1502; jsou psány církevní slovanštinou. 516

Bogdan D. Emil Kalužniacki și scrierea chirilică la Români. *Românoslavica* 1, 1948, 11—40.

Podává podrobné résumé práce E. Kalužniackého (1845—1914) Кирилловское письмо у румын (Enciklopedija slavjanskoj filologii IV, 2. 1915).

Ref: jv [= J. Vašica], *ByzSlav* 11, 1950, 138. 517

Různé

Georgiev E. Българското литературознание в годините 1940—1947. *Slavia* 19, 1949/50, 213—226.

Souvislý výklad s adnotacemi (někdy podrobnými) zaznamenává v odd. I Стара българска литература také důležitější práce týkající se jazyka a památek staroslověnských a starobulharských (M. Genov, Етюди върху старобългарската литература. Sofija 1947. — E. Georgiev, Началото на славянската писменост

в България. I. Старобългарските азбуки. Sofija 1942. — V. S. Kiselkov, Славянските просветители Кирил и Методий. Sofija 1946. — E. Georgiev, Книжовното дѣло на славянските просветители Кирил и Методий. Книжовна дейност на св. Кирила до създаването на славянската глаголическа писменост. Sofija 1943. — E. Georgiev, Покръстването на славяните и българите и началото на славянската писменост според вести в „Сказанието“ на Черноризец Храбър. Istoričeski pregled 4, 1947 a j.) Viz též č. 2305. 518

Notae bibliographicae et recensiones 1939—1949. AAVel. 18, 1947 108—244.

Četné bibliografické údaje o domácích i zahraničních pracích, týkajících se jazyka staroslověnského, jeho památek a otázek cyrilometodějských, obsahuje odd. I. *Sectio Cyrillo-Methodiana* (108—137); některé jazykovědné práce jsou citovány i v odd. II. *Sectio orientalis* a III. *Sectio occidentalis*. K údajům jsou připojena stručná lat. résumé, pracím zvl. důležitým jsou věnovány podrobné referáty, někdy s krit. poznámkami. 519

De congressu unionistico Velehradii in Moravia ao 1946 celebrato. AAVel 18, 1947, 104-105.

Zpráva se zmiňuje o přednáškách proslovených na sjezdu; otázek cyrilometodějských se dotýkaly zejména přednášky J. Vašici, O. Polacha a F. Grivce. Srv. dále *De conventu pro Unione ecclesiarum commemorativo ao 1947 Velehradum convocato* (tamže, str. 106—107; o přednáškách J. Vašici, O. Polacha a F. Grivce). 520

Frček J. A. Ehrhard: *Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen Kirche (Leipzig 1937)*. ByzSlav 8, 1939/46, 304—305.

C. Slovanské jazyky jižní

Jazyk slovinský a srbocharvátský

Rešetar M. Mluvnice jazyka srbocharvátského. Přeložil, upravil a texty opatřil V. Hronek. Praktické učebnice jazyků slovanských, sv. 3. Praha, Vesmír 1945, s. 186, 8°.

Ref.: O. Kolman, *Slavia* 19, 1949/50, 259—263 (s četnými krit. připomínkami a opravami některých nedopatření). 522

Tomek J. Srbocharvátština. I. část: Mluvnice a konverzace. —

II. část: Čítanka. Brno, Rovnost 1946, s. 100 + 111, 8°.

Ref.: vř [= V. Křístek], *Rovnost* 1946, 9/10. — M. Jelínek, *LF* 71, 1947, 165. 523

Prohaska D. Základy srbochorvatštiny. Výslovnost. — Mluvnice.

— Skloňování. — Časování. — Stupňování. — Začátky skladby.

Praha, A. Neubert 1947, s. 246, 8°.

Ref.: Mel, *ČO* 40, 1947, 527

524

Horálek K. Ze sovětské fonologie [P. S. Kuznecov, O фонологической системе сербо-хорватского языка. *IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz.* 7, 1948, 125—140]. *SaS* 11, 1948/9, 169.

Stručná zpráva; viz též č. 561.

525

Kurz J. M. Vasmer: *Die griechischen Lehnwörter im Serbo-Kroatischen* (Berlin 1944). *LF* 73, 1949, 209—211.

S několika připomínkami.

526

Ns [= Nečas J.]. Sto let spisovné srbštiny. *SIPřehl* 33, 1947, 575—576.

Stručná zpráva o oslavách tohoto jubilea v Jugoslavii a v Praze. Srv. též: V. Bartůněk, *Sto let spisovné srbocharvatštiny*. *Lidová kultura* 3, 1947, č. 40. — *JMZ, Sto let spisovné srbochorvatštiny*. *SvSl* 1947, 2/9.

527

Vuga J. Slovinské hraniční problémy dneška. *SIPřehl* 34, 1948, 51—55.

Přehled jazykových poměrů v Istrii, Korutanech a Štýrsku. Viz též: A. Frinta, *Národnostní poměry v území Terstu* (*SIPřehl* 34, 1948, 253—254) a *Počet Jihoslavanů v Rakousku* (tamtéž 254—255, autor nejmenován).

528

Viz též č.:

342. J. Hrabák, Z novějších slovanských prací o teorii literatury.

375. M. Murko, Rozpravy z oboru slovanského národopisu.

Jazyk bulharský a makedonský

Stojkov S. Palatální souhlásky ve spisovné bulharštině. *Slavia* 19, 1949, 76—85.

Autor ve svém článku se snaží: 1) o stanovení počtu bulharských palatál, t. j. o zjištění, které souhlásky jsou palatální nebo které mají palatální příznak; 2) o určení charakteru bulharských palatálních souhlásek, t. j. jejich palatálnosti. V závěru upozorňuje na potřebu prozkoumat bulharské palatální souhlásky zároveň s fonologického a fonetického hlediska; fonologie pomůže určit počet palatálních fonémů a fonetika osvětlí jejich vlastnosti. Viz též č. 530.

529

Horálek K. K otázce palatálních souhlásek v bulharštině. *Slavia* 20, 1950, 57—60.

Kritické poznámky k čl. S. Stojkova *Palatální souhlásky ve spisovné bulharštině*. *Slavia* 19, 1949, 76—85 (viz zde č. 529).

530

Mareš F. V. F. Slawski: *Miejsce enklityki odmiennej w dziejach języka bułgarskiego* (Kraków 1946). *Slavia* 19, 1949, 251—258.

Kritický referát s opravami.

531

Horálek K. K. Mirče v: Употреба на възвратното притежателно местоимение *свој* в старо- и новобългарски език (Godišnik na Sofijskija universitet, istor-filol. fakultet 42, 1945/6, 1—58). *Slavia* 19, 1949/50, 249—251.

532

Stojkov S. Problémy bulharské spisovné výslovnosti. ČMF 33, 1950, 49—54.

V úvodu stručně o vzniku a vývoji spisovné bulharštiny a o povaze jejího pravopisného systému; dále rozbor jednotlivých sporných otázek bulharské spisovné výslovnosti. 533

†**Gerad A.** Novější bulharské mluvnice [I. A. Teodorov-Balan, Нова българа граматика. Sofija 1940. — 2. S. Mladenov — S. P. Vasilev, Граматика на българския езикъ. Sofija 1939. — 3. P. S. Kalkandžiev, Кратка българска граматика. Plovdiv 1936, 2. vyd. 1938]. Slavia 18, 1947/8, 485—495.

Referát doplňuje K. Horálek na str. 494—495 stručnými poznámkami o několika dalších bulharských mluvnicích (N. Kostov, D. Popov, L'. Andrejčin, T. Balan). 534

Polák V. S. Mladenov: Етимологически и правописен речник на българския книжовен езикъ (Sofija 1941). LF 70, 1946, 198—201.

Jiný ref. téhož a.: BSL 44, 1947/8, 2, 148—150. 535

Horálek K. Nový bulharský pravopis [I. Lekov—V. Georgiev—L'. Andrejčin, Правописен речник на българския книжовен език. Sofija 1945. — Правописен и правоговорен наръчник. Sofija 1945]. ČMF 30, 1947, 264. 536

Dokulil M. Změny ve slovníku spisovné bulharštiny v období budování socialismu [R. Mutafčiev — K. Ankova, Промени в лексиката на българския език след 9 септември. Ezik i literatura 5, 1950, 127 n.]. NŘ 34, 1950, 102—107. 537

Horálek K. Studie o slovanském verši. IV. K základům bulharského pětistopého jambu. SbFil 12, 1940/6, 334—343.

Novobulharský verš kolisal dlouho mezi zásadami domácího verše folklorního a verše ruského; i když nakonec přízvučná ruská prosodie zvítězila, nevytlačila domácí rytmické prostředky úplně: charakteristickým dokladem kolísání bulharského verše mezi folklorním sylabickým a přízvučným ruským jsou verše Slavejkovy. Statistickými daty ukazuje Horálek, že zastřená stopovost bulharského pětistopého jambu je reflexí starších literárních tradic a souvisí nepřímo s deseti-slabičným veršem lidové poesie. (Viz též č. 341.) 538

Frinta A. C. Vranska: Апокрифитъ за Богородица и българската народна пксень (Sofija 1940). — Táž autorka: Фр. Л. Челаковски и славянското народно творчество, с особен оглед към българските народни песни и пословици (Godišnik na Sofijskija universitet, Istor.-filolog. fakultet 41, 1944/5). ČMF 30, 1947, 234—235.

Zejména druhá z posuzovaných prací má význam pro česko-bulharské styky. 539

Künzl-Jizerský R. Česko-bulharské kulturní styky. ČO 40, 1947, 6—10, 98—101, 149—151.

Přehled od doby cyrilometodějské do současnosti; autor se dotýká také otázek jazykových. 540

Bulharské povídky. Texty v původním jazyce i s překlady. Vybral a přízvuky označil **K. Christov**. Do tisku upravil a úvodem opatřil **A. Frinta**. Praha, Státní nakladatelství 1948, s. 98, 8°.

V úvodu na str. 3—8 stručný výklad o bulharské abecedě, výslovnosti, tvarosloví a slovníku.

Ref.: S. Stojkov, Ezik i literatura 3, 1947/8, 304—306 (s výtkami); k tomu odpověď A. Frinta tamtéž 4, 1948/9, 78—79. 541

Frinta A. K. Кепески: Македонска граматика. Vtoro popraveno i nadopolneto izdanie (Skopje 1947). *Slavia* 19, 1949/50, 230—232. 542

Fiala J. Nové utváření bulharského života a náš poměr k němu. *SIPřehl* 32, 1946, 28—32.

Na str. 30 zpráva o novém spisovném jazyce makedonském. Srv. též: A. Frinta], *Učení makedonštině v Bulharsku*. *SIPřehl* 34, 1948, 363. 543

D. Slovanské jazyky východní

Jazyk ruský: Příspěvky všeobecné — Styky rusko-české a česko-ruské

Trávníček F. Ruština a naše kultura. *SvN* 1948, 24/3.

O významu ruštiny jako nástroje k přímému poznání sovětské vědy a kultury. 544

Trávníček F. Ruský jazyk. *Lidová kultura* 5, 1949, 122.

Stručná charakteristika. 545

Trávníček F. Výrazová mohutnost ruštiny. *Tvorba* 18, 1949, 1061.

Stručná charakteristika ruského jazyka. 546

Florovskij A. V. Чехи и восточные славяне. Очерки по истории чешско-русских отношений (X-XVIII вв.). *Sv. II. Práce Slovanského ústavu v Praze*, sv. 20. Praha, Slovanský ústav 1947, s. VIII + 548, 8°.

Pokračování práce, jejíž první díl vyšel r. 1935. Dílo obsahuje porůznu mnoho důležitých výkladů filologických, zejména o vlivu češtiny na jazyky východoslovanské, zvl. v jižních a západních oblastech Ruska (str. 9—28), o českých textech, které pronikaly na Bílou Rus v XV.—XVI. století (28—41), o českých textech v Rusku v století XVI a XVII (42—51), o znalosti češtiny ve východoslovanském prostředí (59—68), o topografických názvech ve vých. Evropě odvozených od jmen Čechy a Morava (274—278), o překladatelské práci z češtiny do ruštiny za účasti pražských jezuitů (439—445) a j.

Ref.: J. Svoboda, *SIPřehl* 33, 1947, 593—594. — V. Šmilauer, *ČMF* 31, 1948, 137—138. — K. Horálek, *SaS* 10, 1948, 246—247. - Fg, *ČO41*, 1948, 170. 547

Florovskij A. V. Чешская библия в истории русской культуры и письменности. Фр. Скорина и продолжатели его дела. *SbFil* 12, 1946, 153—260 (též zvl. otisk).

Jsou tu zpracována dvě themata, která se navzájem prostupují: význam české bible v dějinách ruské kultury a literatury a životní osudy a dílo Františka Skoryny. Vlivu české bible (zvl. vydání benátského z r. 1506) na text „ruské“ bible, kterou vydal Fr. Skoryna v Praze, je věnována kap. III. V VIII. kap. podán přehled jiných literárních památek východoslovanských, vzniklých — skutečně nebo domněle — na základě české bible; v závěrečné kap. IX výklad o vlivu české bible na bibli Ostrožskou (z r. 1580/1) a t. zv. bibli Elizavetinskou (1751). České resumé práce na str. 247—248.

Ref.: J. Macůrek, ČČH 47, 1946, 228—231. — J. Vašica, ČMF 30, 1947, 139—148; jiný ref. téhož autora v AAVel 18, 1947, 158—159. — T. Ionescu-Nișcov, Românoslavica 1, 1948, 156—158. — K. Horálek, Slavia 19., 1949/50, 247—249. **548**

Trávníček F. Příspěvky k česko-ruským stykům. Mír i ljubov. Rovnost 1945, 29/7.

O česko-ruských stycích za knížete Vladimíra. Pokračování serie článků: *Vše-slovariská modlitba* (tamtéž, 12/8). — *Ten arcibiskup Rusin bieše* (31/8). — *Českoje vlijanije* (16/9; o t. zv. „západním směru“ v ruském písemnictví na rozhraní 16. a 17. století). — *Dobrovský a Vostokov* (30/9). — *Česká a ruská slavistika v osobních stycích* (14/10). — *Pout do Moskvy* (7/11). Vyšlo též knižně pod názvem *Příspěvky k česko-ruským stykům*. Knihovna Rovnosti, sv. 7. Brno, Rovnost 1946, s. 46 + (2), 8°.

Ref.: J. Kurz, LF 70, 1946, 221. — J. Batušek, Akord 13, 1947, 197—198. — Z. H., ČČH 47, 1946, 350—351. **549**

Dolanský J. Čím nám byla ruština. SIFřehl 35, 1949, 21—23.

Přehledně o úloze ruštiny v českém a slovenském národním životě.

550

Radimský J. Zájem o ruštinu r. 1867. SlezSb 48, 1950, 340—345.

Projevil se na Moravě jako ohlas pouti českých politiků do Moskvy r. 1867. **551**

Popelová J. Privet ruskomu jazyku. Práce 1945, 21/9.

U příležitosti zavedení ruštiny do našich škol. Další drobné příspěvky podobného obsahu: K. Krbec, *Ruština a naše kultura*. LD 1948, 31/3. — J. Závada, *Proč se učíme rusky?* LN 1949, 9/10. — V. Stiborová, *Ruská řeč*. LN 1950, 11/10 a j. **552**

Viz též č.:

559. V. V. Vinogradov, Veliký ruský jazyk.

1469. F. Trávníček, Naše slova z ruštiny.

Památky staroruské

Horálek K. K otázce tvarového charakteru „Slova o pluku Igorově“. SaS 10, 1947/8, 112—114.

Stručný přehled hlavních nesnází při výkladu Slova a zpráva o přednášce I. P. Jeremina (její résumé otištěno v Učen. zapiski Leningrad, universiteta, ser. filol. nauk 1945, 3—18). Srv. též: A. S. Mágr, *Dvě zpěvy staroruských, totiž „O výpravě Igorově“ a „Zádonština“*. LN 1948, 16/5 (přehled dosavadního bádání o Slově a podrobněji o edici newyorské; viz zde č. 554). **553**

Svěrák F. Čtyřjazyčné vydání Slova o pluku Igorově [*La geste du prince Igor. Épopée russe du douzième siècle*. Texte établi, traduit et commenté sous la direction d'H. Grégoire, de R. Jakobson et de M. Szeftel, assistés de J. A. Joffe. New York 1945/7]. List 2, 1947/8, 278—279.

Viz též č. 553.

554

Dostál A. Dispute de l'authenticité du Slovo d'Igor dans la science occidentale. ByzSlav 10, 1949, 275—284.

Kritický přehled diskuse o pravosti Slova (viz zde též č. 556).

555

Wollman S. Slovo o polku Igoreve. Stav výzkumů 150 let po I. vydání. *Slovesná věda* 3, 1949/50, 134—146.

Zevrubný přehled literatury, zvl. novější, soustředěné zejména k otázce starobylosti Slova a k otázce jeho umělecké hodnoty. Podrobněji se zabývá útokem na pravost památky, který podnikl A. Mazon (*Le Slovo d'Igor*, Paris 1940 a RÉS 21, 1944, 5—45), a odpovědi R. Jakobsona a j. (v publikaci *La geste du prince Igor*, New York 1945/7; viz též zde č. 554, 555). K tomu srv. *Dodatky k stavu výzkumů Slova o polku Igoreve* od V. Poláka, S. Wollmana a B. Zástěrové (tamže, str. 245—248). Viz též č. 555.

Trávníček F. Ze slovenského jazykozpytu [A. V. Isačenko, Древне-русские этюды. Ljubljana 1941; týž, Заметки к Слову о полку Игореве. Белград 1941 a j.]. SvN 1946, 14/14. 556

Frček J. Zádonština. Staroruský žalozpěv o boji Rusů s Tatory r. 1380. Rozprava literárně dějepisná. Kritické vydání textů. Práce Slovanského ústavu, sv. 18. Praha, Slovanský ústav 1948, s. 258, 8°. 557

Synoptický otisk pěti rukopisů památky s bohatými poznámkami kritickými (str. 177—248). Rozborem textově kritickým dochází vydavatel k závěru, že rkp. L (rázu elegického) je původní a vznikl brzy po události samé, kdežto rozsáhlejší rkp. M (rázu hrdinského) vznikl asi o jedno století později. Franc. résumé.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 225 a Philologica 3, 1948, 27. — Fg, ČO 41, 1948, 320. — jz [= J. Závada], SvN 1948, 30/4. — F. Šimek, NO 1948, 4/6. — hzk, Práce 1948, 10/6. — A. Dostál, LF 74, 1950, 39—43 (zároveň ref. o práci: V. P. Adrianova-Peretc, *Zadonščina*. Moskva — Leningrad 1947). 558

Jednotlivé práce o jazyce ruském

Vinogradov V. V. Veliký ruský jazyk. Přel. Z. Havránková. Po stránce odborné přehlédl, některými poznámkami a doslovem doplnil B. Havránek. Kulturní obzory, řada b, sv. 7. Praha, Svoboda 1948, s. 165, 8°.

V doslovu k českému překladu hodnotí B. Havránek dílo V. V. Vinogradova a doplňuje jeho výklady dalšími podrobnostmi o vztazích rusko-českých (str. 159 až

Ref.: V. Pravda, LN 1949, 1/4. — F. Trávníček, LN 1949, 8/5. — Nová politika (Brno) 1949, 4/8. — M. Marsinová, SIREč 15, 1949/50, 123—125. — SovJaz 1, 1951, č. 1, str. 82—83. Viz též č. 581. 559

Hála B. A. V. Isačenko: *Fonetika spisovnej ruštiny* (Bratislava 1947). NV 26, 1948, 13—21.

S četnými doplňky a opravami. Další ref.: K. Horálek, Philologica 4, 1949, 19—20. 560

Horálek K. Ze sovětské fonologie. SaS 11, 1948/9, 166—169.

Kritický rozbor těchto prací: I.R. I. Avanesov—V. N. Sidorov, Очерк грамматики русского литературного языка. I. Фонетика и морфология. (Moskva 1945). — 2. L. R. Zinder, Существуют-ли звуки речи. (IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz. 7, 1948, 293—302). Viz též č. 525. 561

- Horálek K.** Ze sovětské jazykovědy. (K fonologii ruštiny.) *Slavia* 20, 1950, 89—94.
Přehledná zpráva o sovětských jazykovědných diskusích z poslední doby, pokud se zabývaly otázkami fonologickými. Podrobněji rozbírá a hodnotí soubor studií A. N. Gvozdeva *О фонологических средствах русского языка* (Moskva — Leningrad 1949). 562
- Horálek K.** Les récents travaux phonologiques soviétiques. *Philologica* 4, 1949, 49—50.
Bibliografický přehled se stručnými poznámkami. 563
- Polák V. F. P.** Filin: Исследование о лексике русских говоров. По материалам сельскохозяйственной терминологии. (Moskva — Leningrad 1936). *LF* 70, 1946, 253—254. 564
- Horálek K.** Dokončení etymologického slovníku A. G. Preobraženského. *Slavia* 19, 1950, 510—511.
Preobraženského *Этимологический словарь русского языка I — II* vyšel v 1. 1910—1914; závěrečný III. díl vydala AN SSSR ve sborníku *Trudy Instituta ruskogo jazyka* 1, 1949, 7—144. 565
- Šmilauer V.** Přehled dnešních názorů a prací o ruském spisovném jazyce. *ČMF* 31, 1948, 224.
Stručný výtah z čl. F. P. Filina v čas. *IzvAN SSSR, otd. lit. i jaz.* 6, 1947, 409—415. 566
- Helcl M.** Ruská studie o otázkách jazykové normy a kultury [E. S. Istrina, *Нормы русского литературного языка и культура речи*. Moskva — Leningrad 1948]. *NR* 33, 1949, 145—150. 567
- Polák V.** Slovanská předpona *u-*. (Z gruzínské slavistiky.) *ČMF* 32, 1949, 132 až 133.
Zpráva o etymologii ruského praefixu *u-* ve slovesech jako *uweličit*, *umalit*, kterou navrhl D. Mgeladze (*Stalinis saxelobis Tbilisis universitetis šromebi* 23, 1942, 119—123); autor zprávy upozorňuje vedle toho na paralelní khartvelský praefix *u-*. 568
- Šmilauer V.** *Puška*. *ČMF* 31, 1948, 221.
Zpráva o etymologii A. A. Dement'jeva v čas. *Russkij jazyk v škole* 8, 1947, č. 1, str. 39—40. 570
- Šmilauer V.].** *Bojar* [S. E. Malov, *IzvAN SSSR* 1946, č. 5, str. 137]. *NĚ*. 30, 1946, 177—178.
Zpráva o etymologickém výkladu slova. 569
- Kopta J.** Z jazyka zrozený. **Sb. Puškin u nás (Praha 1949), 319—321.**
Stručná charakteristika uměleckého jazyka Puškinova. 571
- Vinogradov V. V.** Puškin, tvůrce ruského spisovného jazyka. *SlPřehl* 35, 1949, č. 4, str. 5—8.
Přeloženo z ruštiny. 572
- Grinkova N. P.** Puškin a ruský literární jazyk. *LN* 1949, 5/6.
Stručná charakteristika Puškinova jazyka a jeho zásluh o spisovnou ruštinu. Přel. z ruštiny. 573
- Trávníček F.** Stalin klasikem ruského jazyka. *Nový život* 1, 1949, č. 11/12, str. 157—159.
Stručná charakteristika jazyka a stylu Stalinova. 574

Závada J. Erbenova Kytice v ruském překladu. Nový život 1, 1949, č. 1, str. 61—65.

Poznámky k jazykové a formální stránce překladu (K. J. Erben, Баллады, стихи, сказки. Moskva 1948, přel. N. Asejev a j.). 576

Závada J. Úvod do estetiky ruského verše. Knihovna Orientace, sv. 7. Praha, Universum 1949, s. 198 + (7), 8°.

Obsah: I. Formální vývoj ruského verše století XVII. do doby Puškinovy. — II. Rytmičká organisace ruského verše XIX. a XX. století. — III. Ruský rým (Dekanonisace ruského rýmu. — Převod ruského rýmu do češtiny. — Dekanonisace českého rýmu).

Ref.: J. Levý, *Na okraj Závadova „Úvodu do estetiky ruského verše“*. Slovesná věda 3, 1949/50, 121—123 (s krit. poznámkami). — V. Kůst, LF 74, 1950, 227—232 (s připomínkami); jiný ref. téhož a. Gymnasium 2 (37), 1949/50, 118—119. — K. Horálek, Philologica 5, 1950, 35—36. 577

Závada J. Estetické normy ruského verše. Kytice 1, 1946, 474 až 479, 504—508.

Zabývá se některými speciálními otázkami ruského rytmu a rýmu a srovnává je s obdobnými zjevy v češtině. 578

Pravda V. Sovětské slovníky. SvN 1947, 10/4.

Podle informativní stati S. I. Ožegova o nové sovětské lexikografii (Sovetskaja kniga 1946, č. 10—11). 579

Leška O.—Man O.—Sedláček J. Ze sovětské lexikografie. Slavia 20, 1950, 114—121.

Přehledná zpráva o několika novějších sovětských publikacích lexikografických (Толковый словарь русского языка. Red. D. N. Ušakov. I—IV, Moskva 1935—1940. — Словарь современного русского литературного языка. Red. V. I. Černyšev. T. I, Moskva — Leningrad 1948. — Словарь русского языка. Red. S. I. Ožegov. Moskva 1949) a o dalších chystaných dílech. Srv. též: J. Moravec, *Dva slovníky ruského jazyka*. LN 1949, 19/1 (o slovníku Ušakovově a Černyševově).----- chb [= Cháb V.], *Nový ruský konverzační slovník*. NO 1948, 23/12 (o slovníku Černyševově). 580

Trávníček F. Ze sovětské jazykovědy. SvN 1946, 29/12.

Ref. stručně o těchto dílech: 1. I. I. Meščaninov, Члены предложения и части речи. Moskva—Leningrad 1945 (viz zde též č. 47). — 2. S. P. Obnorskij, Очерки по истории русского литературного языка старшего периода. Moskva—Leningrad 1946. — 3. V. V. Vinogradov, Великий русский язык. Moskva 1945 (viz zde č. 559). 581

Šmilauer V. Vývoj syntaktických teorií v sovětském Rusku. ČMF 31, 1948,

Zpráva podle čl. S. I. Abakumova v čas. Russkij jazyk v škole 8, 1947, č. 5, str. 10—12. 582

Kopeckij L. V. Sovětské práce v oboru obecného jazykozpytu a ruského jazyka. Obchodní škola 1, 1948, 68—70.

Přehledná stať, zaměřená k potřebám pedagogické praxe. 583

Viz též č.:

- 180a. P. Trost, K dvojjazyčnosti „Vojny a míru“.
342. J. Hrabák, Z novějších slovanských prací o theorii literatury.
884. M. Dokulil, Modifikace vidového protikladu v rámci imperativu v spisovné češtině a ruštině.

Praktické mluvnice, učebnice a slovníky

- Ruština. Zpracoval **L. V. Kopecij** za pomoci **B. Havránka** a **K. Horálka** v části mluvnické, **O. M. Kolačevské** v části textové a **M. Nejedlé** při provádění korektur. Praha, Melantrich 1947, s. 600, 8°.
Ref.: J. S[věrák], List 2, 1947/8 (Glosář), 61. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 309. — F. Velechovský, Var 1, 1948, 404—409. 584
- Kopecij L. V.** Písemný a slohový výcvik v ruštině. I. Ruský pravopisný systém. Praha, Melantrich 1946, s. 147, 8°.
Systematický přehled ruského pravopisu pro Čechy na širokém základě fonetickém, sémantickém, frazeologickém a syntaktickém (k účelům studijním).
Ref.: mk, ČO 39, 1946, 336. — V. Š [milauer], ČMF 30, 1947, 65—67. — V. Kůst, StrŠ 52, 1948, 54. 585
- Šwirk L.—Trávníček F.** Ruská abeceda a výslovnost. Brno, Rovnost 1945, s. 16, 8°.
Přehledný popis výslovnosti ruských hlásek (přihlízející i k novým variantám ve výslovnosti) s několika poznámkami o přízvuku.
Ref.: B. Novák, SaS 10, 1947/8, 186. 586
- Pravda V.—Seidl B.** Přehledná mluvnice jazyka ruského. Praha, Státní nakladatelství 1947, s. IV + 100, 8°.
Elementární, obsahující hl. paradigmata.
Ref.: V. Kůst, LF 72, 1948, 304—307 (s připomínkami). 587
- Vyhňálek S.—Nefiolov J.—Rek J.** Mluvnice ruského jazyka. Praha, Stát. nakladatelství 1947, s. 106, 8°.
Elementární, s četnými vážnými nedostatky. 588
- Vágner J. V.** Русская грамматика в таблицах. Морфология. Дlja škol všech stupenej i povtorenija. Red. A. Stoilov. Praha, V. Hrách 1948, s. 105, 8°.
Přehled paradigmát.
- Kumprecht K.** Pohyblivý přízvuk při skloňování ruských podstatných jmen. Praha, A. Neubert 1946, s. IV + 84, 8°.
Seznam ruských substantiv s pohyblivým přízvukem.
Ref.: A. Lamprecht, LF 71, 1947, 164—165 (odmítavý). — Vbá, Rovnost 1946, 11/10. 590

Kumprecht K. Ruské sloveso ve všech pravidelných i nepravidelných tvarech. Časování, pohyb přízvuku, časy, způsoby, přičestí a přechodníky ruských sloves. Praha, A. Neubert 1946, s. 62, 8°.

Ref.: viz zde u č. 590.

591

Kopeckij L. V. Ruština pro Čechy. Dotisk třetího, upraveného vydání. Praha, Čes. graf. Unie 1945, s. 252, 8°. — Čtvrté a páté přepracované, rozšířené a rejstříky opatřené vydání. Praha, Čes. graf. Unie 1946 a 1948, s. 498, 8°.

Ref.: B. Novák, SaS 10, 1947/8, 181 n. (o 4. vyd.).

592

Ljackij E. A. Praktická učebnice jazyka ruského. Spoluprací přispěl E. Smetánka. (Nezměněný přetisk vyd. z r. 1936.) Praha, Vesmír 1945, s. 310, 8°.

Práce právem odmítavě posouzená už r. 1937 (viz SaS 3, 241—248) L. V. Kopeckým pro vážné nedostatky mluvnické i autorův odmítavý postoj k Sovětskému svazu.

593

Šmeralová S.—Rejman[ová] A. Rusky pro školy i samouky podle sovětských metod. Praha, Svoboda 1945, s. 186, 8°.

Ref.: B. Novák, SaS 10, 1947/8, 184—186 (s připomínkami).

594

Umancev A. Ruská učebnice pro začátečníky (I. rok vyučování). Praha, Samcovo knihkupectví 1945., s. 161, 8°.

Partie o výslovnosti, pravopisu a transkripci zpracoval A. Frinta.

Ref.: B. Novák, SaS 10, 1947/8, 183—184 (s krit. poznámkami).

595

Ljackij E. A. Učebnice ruštiny v 45 lekcích se čtením o Rusku. Nezměněný přetisk vyd. z r. 1941. Praha, Kvasnička a Hampl 1946, s. III + 395 + 32 + 2 příl. a mapa, 8°.

Ref.: B. Novák, SaS 10, 1947/8, 181—183 (odmítavě a s kritickými připomínkami po stránce odborné i politické; autor před sovětskou skutečností „přímou zavírá oči“). — V. Hilar, Vyšehrad 1, 1946, č. 6, str. 24.

596

Hofman-A. Rusky sluchem a studiem pro školu a samouky. Praha, Státní nakladatelství 1947, s. 314, 8°.

Ref.: A. K, Lid. kultura 3, 1947, č. 39.

597

Cygankov A. Praktická učebnice ruštiny. (Hovorová ruština denního života, úvod do ruské mluvnice, soubor testů cvičných a kontrolních.) Praha, Práce 1947, s. 436, 8°.

598

Melichar V. SSSR a jeho řeč. Poznáním ruského jazyka k poznání ruského lidu a země. Praha, Mladá fronta 1946, s. 61, 8°.

Ref.: —fch, ČO 39, 1946, 384.

599

Matoušek F. Rusky ve filmu. Praha, Čes. filmové nakladatelství 1946 (1947), s. 129, 8°.

600

Русский язык. Učebnice jazyka ruského pro I. třídu gymnasií a výběr. odb. škol. Zpracovali A. Šourková, M. Rumerskirch, A. Hofman, F. Malíř, V. Cícha, B. Havránek, O. Leška, V. Vavrečková, M. Žatovkaňuk, M. Cipro. Jaz. úprava E. I. Konovalovová, J. Mlej, E. Vitkevič. Praha, Stát. nakladatelství 1950, s. 247, 8°.

601

Novák B. Nové učebnice ruštiny. SaS 10, 1947/8, 181—186.

Souborný ref. o několika publikacích s kritickými poznámkami; viz zde u č. 586, 592, 594—596.

602

Olteanu P. A. V. Isačenko : *Průručka ruského jazyka* (Bratislava 1943). Románoslavica 1, 1948, 173—175.

603

Kopeckij L. V. Rusko-český slovník. Sbíрка slovníků jazyků slovanských, sv. 1. Při určování českých významů a při korekturách pomáhali N. V. Kuzminskij a S. Petíra. 2. vyd. Praha, Česká graf. Unie 1946 (1947), s. 1369 + (4), 8°.

3. opravené vydání: Praha, Slovanské nakladatelství 1950, s. XI 4- 1369, 8°. 604

Strážová A. Nejužívanější slova v ruštině. *Pedagogická revue* 2, 1948, 335—359.

Zpráva o výsledcích statistické akce Výzkumného ústavu pedagogického J. A. Komenského v Praze. Na str. 343—344 otištěno 300 nejužívanějších slov (z celkového počtu 114.696 tabulovaných slov), na str. 348—359 abecední seznam 2060 slov, která se v materiálu vyskytla alespoň osmkrát.

605

Svěšnikov A.—Hoch A. A. Slovníček ruských zkratek. Praha, Orbis 1948, s. 261 + II, 8°.

Přináší na 1300 ruských zkratek a četné zkratky mezinárodní, v ruštině běžné; obsahuje část všeobecnou (str. 7—208), část radiotelegrafní a v dodatku mezinárodní zkratky názvů jednotlivých států.

Ref.: J. Komorovský, *Ruština v škole* 1, 1948/9, 18. — E. Jóna, *SlReč* 14, 1948/9, 123. — M. Macková, *LN* 1950, č. 79 (odmítavě)

606

Man O. Budeme mít velký rusko-český slovník. *Předvoj* 3, 1949/50, č. 20, str. 7.

O stavu příprav k vydání Velkého rusko-českého slovníku.

607

Kopeckij L. V. Problematika metodiky vyučování cizím jazykům. *Sborník obchodního školství* (Praha 1946), s. 21, 4°.

Po obecném úvodu teoretickém se a. konkrétně zabývá některými speciálními otázkami vyučování ruštině (tvoření slovní zásoby, písemný výcvik a pod.). 608

Viz též č.:

1323. A. Michaljanič, Rusko-český slovník nejdůležitějších vojenských termínů.

1336. J. Frey, Česko-ruská knihovnická terminologie.

1371. J. Aleš — M. Hovorková-Alšova, Technický slovník rusko-český a česko-ruský.

1372. V. Haluza, Technický slovník rusko-český. Technický slovník česko-ruský.

1377. A. Peľnář, Горно-технический русско-чешский и чешско-русский словарь.

1379. A. Ševčík, Rusko-český a česko-ruský technický slovník se zvláštním zřetelem k strojínictví.
 1394. Sklářský slovníček odborných výrazů.
 1412. A. Školka, Slovník jídel a nápojů v jazyce českém, ruském, francouzském, anglickém, německém.

Jazyk ukrajinský

Paňkevč I. Antiochovy Pandekty z r. 1307 po stránce slovníkové. (Z rukopisu přel. S. Petíra.) Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 90—99.

Srovnává západní neboli haličskovolyňskou redakci této památky staroukrajinského jazyka (rukopis z r. 1307) s redakcí východní (z XI. století) a zjišťuje mezi nimi některé rozdíly lexikální. Viz též: I. Paňkevč, *Lexikální stránka Antiochových Pandektů z r. 1307*. ČMF 31, 1948, 315—316 (autoreferát o přednášce ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 13/2 1948). 609

Paňkevč I. Семигородське парамшне читання про тмсту Яро-слава на Святополкові за убиття Бориса і Глба. Slavia 19, 1949, 86—99.

Paleografický a jazykový rozbor památky XII. století (v opise z XIII. stol.); kromě toho řeší autor otázku, v jakém poměru je tato skladba k ostatním známým památkám toho druhu, jakož i k příslušnému podání letopisnému. V závěru otištěn úplný text. 610

Unbegaun B. O. Deux chartes ukrainiennes de 1502. Slavia 19, 1950, 336—348.

Hláskoslovný, tvaroslovný a lexikální rozbor dvou dopisů otištěných ve sbírce Памятники дипломатических сношений Московского государства с Крымскою и Нагайскою ордою и с Турцией. Sbornik Imp. Rus. Istor. Obščestva 41, 1884, 391—394, 395—396). 611

Paňkevč I. Покрайш записи на закарпатсько-украшських черковних книгах з додатком 4 монастирських грамот. Збірка закарпатсько-украшських народних приповок Івана Югасевича з р. 1809. Praha, Slovanský ústav 1947, s. 72, 8⁰.

Třetí část zápisků z bohoslužebných knih řeckokatolických na vých. Slovensku, jejichž první dvě části byly otištěny v publikaci Naukovyj Zbirnyk tov. Prosvita (Užhorod) 6, 1929, 129—196 a 12, 1936, 1—36. Připojena sbírka zakarpatských lidových přísloví, sestavená r. 1809 Ivanem Juhasevyčem a vydavatelem nalezená v rukopisném kalendáři v Kam'janyci. 612

Paňkevč I. Přehled nejnovějších prací o ukrajinské syntaxi. ČMF 29, 1946, 79—80.

Autoreferát o přednášce ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 4/5 1944. 613

Paňkevč I. Z jazykových dějin nejvýchodnějšího Slovenska. ČMF 30, 1947, 258—261.

Résumé přednášky ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 5/12 1946. 614

Viz též č.:

916. A. Kellner, Dialektické prolínání češtiny a slovenštiny se slovanskými jazyky.
1440. V. Machek, Ukrajinské názvy rostlin na Valašsku.

E. Slovanské jazyky západní (mimo slovenštinu a češtinu)

Jazyk polský: Styky česko-polské

Lehr-Splawiński T. Dědičné kulturní svazky polsko-české. ČNM 116, 1947, 26—37.

A. ukazuje, že jazyková spojitost předků dnešních Čechů a Poláků, jakož i ostatních západoevropských plemen, prošla — jak dosvědčuje bádání o dialektickém rozlišování jazyka praslovanského — dvěma nezávislými vývojovými fázemi ještě v době společného jazyka praslovanského a uvádí některé doklady pro mluvnickou i lexikální příbuznost češtiny s polštinou.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 226 a 227.

615

Szykowski M. Polská účast v českém národním obrození. Část III. Romantismus. Z rukopisu přel. J. Bečka. Práce Slovanského ústavu, sv. XIX. Praha, Slovanský ústav 1946, s. 290, 8°.

V díle porůznu výklady dotýkající se jazykové stránky české literatury, na př. o polonismech v jazyce K. H. Máchy (str. 140—142), o polských vlivech na Máchovu metaforu a metricku (145—149), o jazykové stránce překladů V. Štulce z polských básníků (160—165) a j.

Ref.: K. Krejčí, NV 26, 1948, 144—147. — S. Wollman, Slovesná věda 1, 1947/8, 162—163. — B. Balajka, KritMěs 9, 1948, 103—104. — J. S., SLPřehl 33, 1947, 222. — P. Laichter, ND 54, 1948, 43. — K. Krejčí, SvN 1947, 22/5. — Z. Koňák, NO 1947, 13/6.

616

Szykowski M. Nejstarší česko-polská vzájemnost. LD 1948, 13/3.

Upozorňuje také na některé jazykové doklady této vzájemnosti. Pokračování: *Česko-polská vzájemnost doby obrozenské*. LD 1948, 14/3 (zvi. o Dobrovském a Jungmannovi a jejich vztazích k Polsku). — *Styky s Polskem za Karla IV.* LD 1948, 16/3 (o pronikání českých termínů vojenských). — *Ze styků česko-polských*. LD 1948, 31/3 (v XVI. — XVIII. století).

617

Szykowski M. Česko-polské kulturní styky v minulosti. LitN 18, 1949, 31—32.

Stručný přehled, všimající si zejména doby obrozenské.

618

Macůrek J. Dějiny polského národa. Vysokoškolské rukověti. Rada spisů duchovědných, sv. 6. Praha, Melantrich 1948, s. 356, 8°.

Přehledný výklad o čechismech v polském církevním slovníku na str. 48—50, o vlivu češtiny na vývoj polského pravopisu (109—110), o českých vlivech na polštinu v době humanistické (172—173), o pronikání polského jazyka na východ (181-182) a j. 619

Dolanský J. Tysiąc lat naszyoh stosunków z Polską. Przekład z czeskiego. Praga, Orbis 1950, s. 48, 8°.

Přehledný výklad o československo-polských vztazích a jejich vývoji. 620

Kellner A. Nové příspěvky k otázce polsko-českých vztahů v minulosti. Slavia 20, 1950, 94—100.

Ref. o těchto publikacích: 1. S. Urbańczyk, *Z dawnych stosunków językowych polsko-czeskich* (viz zde č. 2443); 2. T. Lehr-Splawiński, K. Pivarski, Z. Wojciechowski: *Polska — Czechy. ziesięć wieków sąsiedztwa.* Pod red. Z. Wojciechowskiego (Katowice — Wrocław 1947). Dilem T. Lehra-Splawińskiego je tu stať o česko-polských kulturních stycích a vztazích v průběhu deseti století (viz zde č. 2445). 621

Turek R. J. Kostrzewski: *Kultura prabolska* (Poznaň 1947). Slavia 20, 1950, 141—142.

Ref. o knize, která se zabývá také otázkami filologickými (místní názvosloví a j.); kromě toho hodnotí a. také český podíl na kulturním vývoji Polska. Stručnou zprávu o ní podal týž a. již v SlPřehl 34, 1948, 109. Viz též č. 366. 622

Viz též č

2444. S. Urbańczyk, *Z dawnych związków językowych polsko-czeskich.*

Jednotlivé práce o jazyce polském

Otrębski J. *Z dziejów języków słowiańskich. Polski pełnogłos?* Slavia 19, 1949, 73—75.

Pokus o výklad skupiny *-aro-*, odpovídající psi. *-or-* ve slovech 1. *narościć* „oplodnití“ (o slepici), 2. *narów* „zlozvyk“, srv. rus. *norov*. 623

Urbańczyk S. Geneza spółgłosek *ś, ź, ć* w polskich sufiksach deminutywnych. Slavia 18, 1947/8, 290—299.

„Przedmiotem następujących rozważań ma być szczegół fonetyczny związany ściśle z morfologią kilku typów ekspresywnych. Przede wszystkim będzie tu chodzić o sufiksy hipokorystyczne, niekiedy jednak pojawi się inne nacechowanie uczuciowe, nawet pejoratywne“ (290). 624

Slawski F. Pol. *paprzyisko* „schronisko kuropatwy“ i wyrazy pokrewne. Slavia 18, 1947/8, 300—305.

Etymologicky souvisí se stsl. *popřište, pr̥přište* a rus. *popřišče*; za základ všech těchto slov pokládá a. psl. *piprati. 625

Havránek B. Staropolské *szo*. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmannovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 155—158.

Proti M. Vasmerovi (ZslPh 19, 1944, 117 n.) hájí neutrální formu part. perf. pass, *szo* jako tvar starý a nikoli novotvar; zároveň ukazuje na potřebu přihlížet

při srovnávacím studiu nejen k staroslověnině, ale také k jiným jazykům slovanským v jejich nejstarších obdobích. 626

Zatočil L. Olomoucká legenda o sv. Alexiovi (B) a poznámky k legendě polské. Věstník KČSN 1947 (1948), č. XI, str. 1—48.

Kriticky rozbírá a otiskuje text důležité středověké památky německé a srovnává ji s polskou legendou o sv. Alexiovi. 627

Urbańczyk S. Dzisiejszy stan sporów o pochodzenie polskiego języka literackiego. Slavia 20, 1950, 1—39.

Dnešní stav diskuse, v níž jde o definitivní vymezení úlohy, po př. podílu Velkopolska a Malopolska při vytvoření polského jazyka spisovného. V poznámkách hojně odkazy bibliografické. 628

jel. O původu polského spisovného jazyka. LN 1949, 12/10.

Stručný ref. o brněnské přednášce S. Urbańczyka. O jeho druhé přednášce *Vztahy polštiny k slovanským jazykům* zpráva téhož autora tamže 13/10. 629

Mgr [= Mágur A.]. T. Lehr-Splawiński: *Język polski*. Pochodzenie, powstanie, rozwój (Warszawa 1947). SlPřehl 33, 1947, 598. 630

Urbańczyk S. K. Nitsch: *Studia z historii polskiego słownictwa* (Krakow 1948). Slavia 19, 1950, 459—468. 631

Urbańczyk S. Polskie prace słownikarskie. Slavia 19, 1950, 514 až 519.

Přehledná zpráva o současné polské lexikografii, zejména o *Słowniku staropolském*, který chystá Polska Akademia Umiejętności. 632

Šmilauer V. Słownik staropolski. ČMF 31, 1947, 65—66.

Zpráva o ukázkovém sešitě *Próba Słownika staropolskiego* (S. Urbańczyk,

Praze komisji językowej 32, 1947, s. 48). 633

Vydra B. Słownik języka polskiego I [red. T. Lehr-Splawiński, Warszawa b. d.]. Slavia 19, 1950, 519. 634

Vážný V. Z mezoslovanského jazykového zeměpisu. Příspěvky k dokumentární hodnotě díla: M. Małeckí i K. Nitsch, *Atlas językowy polskiego Podkarpacia* (Kraków 1934). Praha, Slovanský ústav 1948, s. 260, 8°.

Srovnávací studie, hodnotící po stránce materiálové klasické dílo polské dialektologie. Obsah: I. Srovnání materiálu *Atlasu* z jedné obce v celém rozsahu s materiálem naším a) ze Ždiaru v okr. Kežmarok, b) z Niž. Ružbach v okr. Stará Eubovňa (str. 22—67). II. Ohodnocení materiálu *Atlasu* z větší zeměpisné oblasti, a to hl. na území Slovenska, s hlediska hláskoslovného a morfológického (podle isoglos, 68—79). III. Ohodnocení materiálu *Atlasu* z větší zeměpisné oblasti, a to hl. na území Slovenska, s hlediska slovníkového (80—256).

Ref.: G. Horák, SaT 3, 1949, 109—111. — A. Gregor, NV 27, 1949/50, 154až 156. — M. Vey, BSL 45, 1949, 2, 190. — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 79. — A. Kellner, LF 75, 1951, 144—146. 635

Kellner A. Wýchodolašská nářečí I. Moravská a slezská nářečí, sv. 3. Brno, dialektologická komise při Matici moravské, 1946. S. XXIV + 255, 8°.

Práce podává zevrubný a všestranný obraz polské lidové mluvy v československé části Těšínská a v přilehlém okrese čadeckém na Slovensku podle materiálu sebraného při terénním výzkumu v l. 1937/8. V úvodu (str. III—XIII) podán přehled dosavadních prací o východolašských nářečích; na str. 1—119 výklady hláskoslovné, 120—135 kmenoslovi, 136—202 tvaroslovi a 203—240 syntax. Na str. 241—245 rejstřík.

Ref.: F. Kopečný, SlezSb 43, 1945 (1946), 274—278; jiný ref. téhož a. ČMM 67, 1947, 161—166. — F. Trávníček, SvN 1946, 11/8; jiný ref. nejmenovaného autora tamtéž 1946, 30/8. — vkř [= V. Křístek], Rovnost 1946, 2/10. — J. Bělič, NO 1946, 19/10. — R. Žubor, Pravda 1946, 27/10. — V. Mazlová, ČMF 30, 1947, 224—229 (s některými poznámkami fonetickými; k tomu autorova odpověď tamtéž 31, 1948, 148—151). — A. Lamprecht, LF 71, 1947, 152—154. — J. Bělič, NV 25, 1947, 22—25; jiný ref. téhož a. NĚ. 33, 1949, 154—156 (též o II. díle). — J. Štöle, SaT 1, 1947, 27—28. — F. Kopečný, Osvobozený našinec (Olomouc) 1947, 20/5. — V. Vážný, Slavia 19, 1949/50, 471—476 (též o II. díle; uvádí na pravou míru některé výtky V. Mazlové, viz výše). — M. Vey, BSL 43, 1946, 2, 99—100.

K terminologii A. Kellnera a brněnské dialektologické školy vůbec srv. pozn. V. Šmilauer) *Nedostatek měkkých retnic*, ČMF 30, 1947, 86—87. 636

Kellner A. Východolašská nářečí II. Moravská a slezská nářečí, sv. 4. Brno, dialektologická komise při Matici moravské, 1949. S. XII + 337, 8°.

Obsah: Obecná charakteristika východolašských nářečí. — Nářeční hranice východolaško-česká. — Nářeční typ východolašský. — Původ a vývoj východolašských nářečí. Připojeny souvislé ukázky textové (str. 87—121) a zevrubný slovník, zachycující hlavní jádro slovní zásoby východolašské nářeční oblasti (str. 123—336). Na zvi. přílohách 5 mapek.

Ref.: S. Králík, SlezSb 47, 1949, 160—164. — F. Kopečný, ČMM 69, 1950, 190—194. — J. Bělič, NV 27, 1950, 277—282. — A. Lamprecht, LF 74, 1950, 274—276. — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 71. — M. Vey, BSL 46, 1950 (133), 192. — F. Kopečný, *Ještě východolasská nářečí*. SlezSb 51, 1953, 564—565 (kritické poznámky k recenzi K. Dejny v polském čas. Zwrot 1953, listopad). Viz též ref. u I. dílu (č. 636).

Srv. též: A. Kellner, *Aby bylo jasno*. SlezSb 49, 1951, 548—565 (odpověď na kritiky A. Sowy v čas. Zwrot). 637

Kellner A. Příspěvek k fonologii slezskopolských nářečí na Těšínsku. *Recueil linguistique de Bratislava* 1, 1948, 191—197.

„Jedním z důležitých znaků, svědčících o intenzivním působení českého jazykového prostředí na polské dialekty těšínského a zčásti i hornoslezského typu, je zdo mácnění *h* v jejich souhláskové soustavě. Náš příspěvek si vytkl za úkol vymezit povahu tohoto slezskopolského *h* a stanovit jeho místo ve fonologickém systému těšínských nářečí“ (str. 191). Franc. résumé na str. 196—197. 638

Kellner A. K slovníkovému rozrůznění východolašských nářečí. SlezSb 45, 1947, 41—46.

Upozorňuje na vyznám lexikálních rozdílů při nářečním výzkumu a uvádí několik příkladů takové lexikální diference z různých pojmových oblastí ve slovní zásobě nářečí, jimiž se mluví v čs. části Těšínská. 639

Kellner A. F. Steuer: *Natzece baborowskie*. Wydawnictwo śląskie Pol. Akad. Um., nr. 3 (Kraków 1937). SlezSb 45, 1947, -262—264. 640

- Kellner A. R.** Olesch: *Die slavischen Dialekte Oberschlesiens* (Berlin — Leipzig 1937). SlezSb 45, 1947, 264—265. **641**
- Grobelný A. K.** Nitsch: *Polskie gwary ludowe ziem zachodnich* (Krakow 1945). SlezSb 48, 1950, 132. **642**
- Šmilauer V.** Nářečí na Ratibořicku a Hlubčicku [**K.** Dejna, *Język polski* 29, 1949, 206—215]. ČMF 33, 1950, 135—136. Viz též č. 976. **643**
- Machek V.** Dodatki etymologiczne. *Język polski* 29, 1949, 229—230. **643a**
- Týkají se polských slov: 1. policzek, 2. *wężnia. **643a**
- Šmilauer V. A.** Z areba: *Nazwy barw niebieskich w dialektach i historii języka polskiego* (*Język polski* 30, 1950, 11—31). ČMF 33, 1950, 183. **644**
- Stručná zpráva s několika poznámkami. **644**
- Jedlička A.** Slovní novotvary v poválečné polštině [A. Zaręba, *Język polski* 29, 1949, 116 n.]. NR 33, 1949, 177—179. **645**
- Bardach A.** Polská otázka: pan nebo občan. SIPřehl 32, 1946, 423—424. **645**
- Upozorňuje, jak se v polštině místo dřívějšího oslovení *pan* ujímá *obywatel* = občan. **646**
- Šmilauer V.** O polských překladech z ruštiny [W. Jakubowski, *Język polski* 29, 1949, 155 n.]. ČMF 33, 1950, 134—135. **647**
- Horálek K.** Studie o slovanském verši. **II.** Staročeský verš jako vzor verše staropolského. SbFil 12, 1940/6, 289—302. **648**
- A. se tu znovu vrací k studii J. Hrabáka *Staropolský verš ve srovnání se staročeským* (Praha 1937), kterou kriticky rozebral v SaS 4, 1938. Zpěvní verš s daktylskou tendencí, objevený ve staropolské poesii Hrabákem, není podle něho ničím jiným než stč. veršem jambickým, mechanicky přeneseným na polský jazykový materiál. (Viz též č. 341.) **648**
- Hrabák J.** Kapitoly ze srovnávací metriky česko-polské. Ročenka ped. fakulty MU v Brně 1, 1947, 153—176. **649**
- Autor navazuje na některé these prací K. Horálka *Rozbor verše a staročeský přízvuk* (SaS 8, 1942, 57 — 80) a *Studie o slovanském verši II* (SbFil 12, 1946, 261—343; viz zde č. 648). Obsah: 1. Co říká rozbor verše o stabilisaci přízvuku. — 2. Staročeský jamb a staropolský daktyl. — 3. Rytmičtý smysl předlohy při mechanickém, překladu. — 4. Lyrický a epický verš v staré češtině a v staré polštině. — 5. Česká literární periferie a staropolský verš. **649**
- Ref.: A. Gregor, LF 73, 1949, 154—155 (*Dvěpráce o verši*). **649**
- Hrabák J.** Smilova škola a staropolské básnictví. Slavia 18, 1947/8, 165—171. **650**
- Zabývá se otázkou, zda staropolský „epický“ verš, jímž je napsána *Legenda o św. Alexym a Wiersz Sloty o zachowaniu się przy stole* patří k českému verši rané gotiky, nebo až k verši skladeb školy Smilovy z konce XIV. století. **650**
- Horálek K.** Prosodie polštiny a polský verš. SaS 12, 1950, 36—40. **650**
- V úvodu několik poznámek o fonologicky založené prosodii. Vlastním jádrem článku je rozbor díla M. Dłuské *Prozodia języka polskiego* (Krakow 1947), zejména pokud se odmítavě staví k pracím J. Hrabáka ze srovnávací metriky česko-polské. Závěrem několik poznámek o knize S. Furmanika *Podstawy wersyfikacji polskiej*

(Warszawa — Kraków 1947). — O knize M. Dluské ref. též J. Hrabák, *Slavia* 19, 1950, 468—471. 651

Šmilauer V. Z. Stieber: *Toponomastyka Lemkowszczyzny. L Nazwy miejscowości. II. Nazwy terenowe*. (Lodž 1948 a 1949). *ČMF* 33, 1950, 182—183. 652

Zk [= **Žáček V.**]. W. Chojnacki: *Słownik polskich nazw miejscowości w b. Prusach Wschodnich i na obszarze b. Wolnego miasta Gdańska według stanu z 1941 r.* (Poznań 1946). *SIPřehl* 33, 1947, 223—224. 653

Davídek V. L. Musiol: *Zniemczone nazwy miejscowe na Śląsku* (Katowice 1936). *SlezSb* 48, 1950, 131—132. 654

Kuchař K. J. Staszewski: *Słownik geograficzny* (3. vyd., Gdynia 1948). Kartografický přehled 5, 1950, 118. 655

Viz též č.:

916. A. Kellner, Dialektické prolinání češtiny a slovenštiny se slovanskými jazyky.

Praktické mluvnice, učebnice a slovníky

Mluvnice jazyka polského. Napsali **T. Lehr-Splawiński** a **I. Šaunová**. Úvod napsal M. Weingart. 2. vyd. opravené a doplněné; předmluvu k 2. vyd. napsal K. Krejčí. Praktické učebnice slovanských jazyků, sv. 2. Praha, Vesmír 1946, s. 142 + 1 tab., 8°.

656

Kolaja M. Mluvnice a učebnice jazyka polského. Praha, Stát. nakladatelství 1947, s. 234, 8°.

Praktická, nenáročná příručka s ukázkami textů a polsko-českým slovníčkem.

Ref.: A. Gregor, *NV* 27, 1949/50, 49—50. — J. Bečka, *Práce* 1947, 20/11. — bč [= J. Bělíč], *NO* 1947, 13/12 a 1948, 7/9. — A. Kellner, *SvN* 1948, 7/1. — *Mel*, *ČO* 41, 1948, 187. — e, *Rovnost* 1948, 4/1. 657

Karas F. Učím se polsky. Pro praktickou potřebu i jako úvod do polského písemnictví. Praha, Čes. graf. Unie, 1. vyd. 1945, 2. vyd. 1947. S. 274 + VI, 8°.

Ref.: A. Kellner, *SaS* 10, 1947/8, 124—126. — V. Hilar, *Vyšehrad* 1, 1946, č. 6, str. 24. 658

Málek A. Polština rozhlasem. Praha, Orbis, 1. a 2. vyd. 1948, s. 95, 8°.

Ref.: J. Bečka, *Práce* 1948, 9/1. — jay, *SvN* 1948, 20/3. 659

Vydra B. Polsko-český slovník. Sbírka slovníků jazyků slovanských, sv. 2. Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. VIII + 815, 8°.

Slovník byl připraven do tisku již v r. 1937, sazba byla dokončena za okupace, ale vyjít mohl teprve po osvobození. Na str. 795 připojena některá slova vzniklá a užívaná za války a po válce, na str. 797—815 mluvnické poznámky.

Ref.: V. M[achek], LF 72, 1948, 59. — A. Siczkowski, Slavia 19, 1949/50, 526—527. —rp, LD 1948, 2/3. — J. Bečka, Práce 1948, 25/3. — bč [= J. Bělič], NO 1948, 26/2. — jz [= J. Závada], SvN 1948, 29/4. 660

Bečka J. Kapesní slovník polsko-český a česko-polský. Praha, Kvasnička a Hampl 1947, s. 336, 16°.

Ref.: B. Vydra, SLPřehl 34, 1948, 499—500. — nt, *Życie słowiańskie* 3, 1948, 550. 661

Mágr A. S. K otázkám čs.-polské spolupráce. NO 1947, 30/4.

Důležitým předpokladem kulturního sblížení jsou znalosti jazykové; přehled dosud vykonané práce v tomto oboru. 662

Lužická srbština

Páta J. Lužice. Odkaz národu. Praha, Společnost přátel Lužice

1946, s. 296 + 1 obr. příl., 4°.

Dějinný přehled vývoje Lužice, všimající si také jazyka a kulturního úsilí Lužických Srbů, zvl. jejich styků s Čechami. Úvodní studie A. Pražáka vykládá o osobnosti a díle J. Páty (str. 1—23). Vydáno z autorovy pozůstalosti.

Ref.: A. Šivek, SlezSb 44, 1946, 240—241. — Z. Koničková, Lužickosrbský věstník 21, 1946, 62. — hb, *Życie słowiańskie* 2, 1947, 313. 663

Černý A. Lužická otázka. Lužickosrbská knihovnička, sv. 29. Druhé, doplněné vydání. Praha, Společnost přátel Lužice 1945, s. 99 + (3), 8°. 664

Páta J. Drobný příspěvek k studiu slovanských osobních jmen. ČMF 29, 1946, 13—20.

Článek obsahuje slovníček lužických křestních jmen, a to hornolužických i dolno-lužických, mužských i ženských. Pokud jde o lužická příjmení, odkazuje a. na starší práci A. Muky *Die wendischen Familiennamen und ihre Bedeutung* ve spise *Bausteine zur Heimatkunde des Luckauer Kreises* (Luckau 1918); sám připojuje etymologické výklady několika jmen, zvl. jména lidového lužického čaroděje *Krabata*. Vydáno z pozůstalosti. 665

Kapitán J. Srbská Lužice, severozápadní hlídka slovanská. Varnsdorf, Severočeské nakladatelství 1945, s. 140, 8°.

Informuje stručně také o jazyce. Srv. též: V. Bednářová, *Z minulosti Lužice*. Važ 12, 1946, 336—343 (také o osudech luž. srbštiny). — K. Stloukal, *Lužická otázka*. SvN 1946, 27/3. — J. Kapitán, *Lužickosrbská řeč a kultura je zbytečná?* NO 1947, 10/6. — Týž autor, *Lužickosrbské novosti*. NO 1948, 22/1. — Týž autor, *Boj Lužických Srbů pokračuje*. NO 1948, 11/2. — A. F[rinta], *Kulturní autonomie Lužických Srbů*. SLPřehl 34 1948, 201—202. 666

Ref.: A. F[rinta], *Kulturní autonomie Lužických Srbů*. SLPřehl 34 1948, 201—202. 666

Reforma hornosrbského pravopisu. Nová Lužice 2, 1949, 30—32.

Překlad čl. otištěného v čas. Serbska šula, v němž byly na počátku roku 1949 oznámeny některé změny hornolužického pravopisu. Obsahuje stručný úvod

o vývoji lužickosrbského pravopisu, důvody reformy a výklad hl. zásad pravopisných.

Srv. též: A. Frinta, *Úprava lužické srbštiny*. ČMF 32, 1949, 63.

667

Mohelský [= Mohapl] V. Mluvnice hornolužické srbštiny a slovník hornosrbsko-český. (Souběž. titul hluž.) Olomouc, Kroužek přátel Lužických Srbů v Olomouci 1948, s. 236, 8°.

Mluvnice (str. 7—100) obsahuje stručné hláskosloví a podrobnější tvarosloví. Ve zvl. seznamech jsou uvedena a) slova stejná v češtině i hornolužičtině; b) slova cizího, zvl. něm. původu, nebo jejich napodobeniny; c) slova jiného významu, než mají podobná česká slova. Na str. 101—233 slovník. Praktická pomůcka.

Ref.: K. Kyas, LF 73, 1949, 63. — V. E. J. Holttum, Archivum Linguisticum 1, 1949, 88—89. — e, Rovnost 1948, 22/8. — A. Frinta, ČMF 34, 1951, 125—128 (zevrubný ref. s krit. připomínkami).

668

Kochański W. Polsko-lužické styky. SIPřehl 33, 1947, 141—153.

Mimo jiné také o kulturních stycích, důležitých pro vývoj lužické srbštiny. 669

Šmilauer V. Zbytky polabštiny [M. Vasme r, ZslPh 19, 1944, 74—75]. ČMF 29, 1946, 257.

670

Pecháčková D. T. Lehr-Splawiński: *Plemiona slowiańskie nad Labą i Odrą w wiekach średnich* (2. vyd., Katowice — Wrocław 1947). ČNM 116, 1947, 221 až 223.

671

F. Jazyk slovenský

Mluvnice a slovníky

Vážný V. Stručná mluvnice slovenská pro Čechy. 2. vyd. Praha, Komenium 1948, s. 191, 8°.

Obsah: Úvod. Spisovná slovenština a její vztah k češtině. — I. Hláskosloví. — II. Z kmenosloví. — III. Tvarosloví. — IV. Skladba. — V. Ze zvláštností slovenského slovníku. Jako VI. část připojeny ukázky ze slovenské literatury od dob Štúrových až po naše časy (str. 134—182). Doslov k 2. vyd. napsal J. Halla.

Ref.: Kv. Hodura, NR 33, 1949, 175—177. — J. Horecký, SaT 3, 1949, 106—107. — V. Šmilauer, Philologica 5, 1950, 49. — L. Klimeš, ČMF 33, 1950, 22. — A. G[regor], LN 1949, 5/5.

672

Bělič J. O. Uhliar: *Slovenská gramatika. I.* diel. Hláskoslovie, kmeňoslovie, tvaroslovie (Bratislava 1946). Masarykovou stopou 1, 1947, 64.

Jiný ref. téhož autora NO 1947, 22/3.

673

Olteanu P. J. Orlovský — L. Arany: *Gramatika jazyka slovenského* (Bratislava 1946). Românoslavica 1, 1948, 179.

674

Šmilauer V. Slovník spisovného jazyka slovenského. (Vyd. Matica slovenská. Sostavili A. Jánošík a E. Jóna. Soš. 1—3. Turč. Sv. Martin 1946.) ČMF 30, 1947, 67—73.

Srovnání vyšších sešitů SSJS s příslušnou částí Příručního slovníku jazyka českého; opravy některých nedostatků. — Další referáty: V. Machek, LF 70, 1946, 224. — P. Eisner, Kult. politika 1, 1946, č. 39. — bč [= J. Bělič], NO 1946, 30/5. Viz též č. 738. 675

Jóna E. Prehľad slovenskej a českej lexikografie. SIREč 16, 1950/1, 270—284.

Zabývá se spíše historickým vývojem slovenské a české lexikografie než její aktuální problematikou. 676

Viz též č.:

738. A. Dostál, Quelques remarques sur l'état des travaux lexicographiques... en Tchécoslovaquie.

739. České a slovenské práce lexikografické.

1380. V. Krou za, Strojnický slovník německo-česko-slovenský.

Jednotlivé práce o jazyce slovenském

Olteanu P. J. Stanislav: *Kultura starých Slovákov* (Bratislava 1944). — J. Stanislav: *Bolo južné Slovensko bulharské?* (Bratislava 1944). Românoslavica 1, 1948, 182—184. \ 677

Gregor A. J. Stanislav: *Po stopách predkov* (Bratislava 1948). NV 27, 1949/50, 151—154.

Ref. s některými připomínkami. 678

Gregor A. J. Stanislav: *Slovenský juh v stredoveku I — II* (Bratislava 1948). NV 27, 1950, 265—268.

Referát s některými výhradami. 679

Čk. Východní Slovensko [O. R. Halaga, *Slovanské osídlenie Potisia a východoslovenskí gréckokatolíci*. Košice 1947]. NO 1948, 7/9. 680

Stanislav J. K chronologii zmeny *g-γ-h* v slovenčine. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 368 až 376.

Novými doklady potvrzuje mínění Šmilauerovo (LF 60, 1933, 129), že počátek změny *g - γ - h* ve slovenštině třeba položit do druhé čtvrtiny XII. století. 681

Šmilauer V. Chronologie slovenské palatalisace *d, t, n* (před *e, ě, i...*) v *d, t', ň*. ČMF 31, 1948, 232.

Stručná zpráva o studii I. Knieszy *Notes sur l'histoire des consonnes palatales du slovaque* (Études slaves et roumaines 1, 1948, 2—6). 682

Petřík S. Dva příspěvky k hudobnej stránke slovenskej vety. —

Petříková L. K hudobnej stránke nárečia abaujského. Praha, Slovenský ústav 1947, s. 148, 8°.

Studie S. Petříka *K hudobnej stránke nárečia žilinského* (str. 5—95) navazuje na první příspěvek *K hudobnej stránke dolnokubínskej vety* (Carpatica I, sv. 2, str. 329 až 398). Závěr *Obecné a metodické poznámky* se vztahuje k oběma příspěvkům (96—106).

Studie L. Petříkové je otištěna na str. 111—148.

- Ref.:** V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 144. — Fg, ČO 41, 1948, 187. — P. Trost, LF 73, 1949, 155. 683
- Wittoch Z. P.** Olteanu: *K fonetickému súvisu medzi rumunčinou a zapadnou slovančinou*. (JazSb 1, 1947). Românoslavica 1, 1948, 163—164.
- A. si všímá především vztahů rumunsko-slovenských. 684
- Šmilauer V.** Jugoslavismy v střední slovenštině. ČMF 33, 1950, 78.
- Zpráva o studii I. Knieszy v čas. Études slaves et roumaines 1, 1948, 139—147. 685
- Pauliny E.** Slovesný čas v slovenčine. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 343—349.
- Na příkladech ze slovenštiny ukazuje, že „jazykové fakty sa uvedomujú na základe protikladných vzťahov“ (str. 344) a že „každé použitie tvaru slovesného času sa opiera o protiklady, na základe ktorých sa uvedomujú slovesné časy“ (349). 686
- Šmilauer V. E.** Pauliny: *Slovenské časovanie* (Bratislava 1949). ČMF 33, 1950, 79—80.
- Stručná zpráva, všimající si zvl. návrhu na nové třídění sloves. 687
- Dokulil M.** Slovenský příspěvek k sémantice a syntaxi slovesa [E. Pauliny, *Struktura slovenského slovesa*. Bratislava 1943]. SaS 11, 1948/9, 68—78.
- Kritický referát. Jiný ref. o téže práci: A. Gregor, NV 24, 1946, 144—146. 688
- Horálek K. E.** Pauliny: *Dejiny spisovnej slovenčiny* (Bratislava 1948). Philologica 5, 1950, 36.
- Další ref.: A. Gregor, LF 74, 1950, 276—279 (s kritickými poznámkami). 689
- Pranda A.** Jazykové a mimojazykové motivácie narúšania českej spisovnej normy na Slovensku v XV. až XVII. storočí. Sb. Slovanská Bratislava I (Bratislava 1948), str. 186—217.
- „Autor analogiou podľa synchronického stavu jazykových vplyvov, prihliadajúc pritom na daný stav historických skutočností, rozoberá príčiny prenikov domáceho jazyka... do českých záznamov, napísaných na Slovensku“ (z ref. J. Stanislava, JazSb 4, 1950, 279). 690
- Ríčan R.** Východoslovenská kalvínská literatúra. Theologia evangelica 3, 1950, 244—246.
- Ref. o studii: P. Király, *Un essai de créer la langue slovaque littéraire. La littérature écrite en Slovaquie Orientale 1750—1923* (Études slaves et roumaines 2, 1949, 92—103); v ní se vykládá o pokusu užít východní slovenštiny jako literárního jazyka. 691
- Nejedlý Z.** Moskevské stati v „Československých listech“ 1943 — 1945. Praha, Svoboda 1946, s. 215, 8°.
- Stat' *Za tu naši slovenštinu* (z 1/10 1943, str. 43—46) připomíná Štúrovy rozpravy s Hurbanem a Hodžou v Hlbokém r. 1843, které daly základ k vytvoření spisovného jazyka slovenského. 692
- Trávníček F.** Čachtická sednica. SvN 1947, 10/8.
- Čtvrtá sednica (= schůze) spolku Tatrín v Čachticích r. 1847 měla historický význam pro dějiny spisovné slovenštiny. Srv. též: sl, *Sto let spisovné slovenštiny*. Rovnost 1947, 22/7. — J. E. Kostih, *K stému výročí čachtického shromáždění Tatrínu*.

LD 1947, 3/8. — F. R. Tichý, *Stoletá slovenština*. NO 1947, 10/8. — kr, SvN 1947, 6/8. — ik, Rovnost 1947, 13/8. 693

Jedlička A. E. Paulíny: *Dve kapitoly o spisovnom jazyku a nářečí* (Bratislava 1946). SaS 10, 1947/8, 236—239.

Další ref.: A. Gregor, LF 70, 1946, 269—270. — F. Trávníček, SvN 1946, 14/4. 694

Daňhelka J. Dva slovenské hlasy o kultuře jazyka [E. Paulíny, *Spisovný jazyk a demokratizácia kultury*. SIReč 14, 1948/9, č. 5—6; F. Oktavec, *Předpoklad, práca a požiadavky jazykového upravovateľa* (tamže)]. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 10, str. 1—2. 695

Gregor A. Zákoník spisovné slovenštiny. LN 1950, 21/6.

Zpráva o chystaných nových *Pravidlech* slovenského pravopisu. Srv. též: B. Truhlář, *Poznámka ke slovenské jazykovědě*. LN 1950, 28/11 (o potřebě revise slovenského pravopisu). 696

Oktavec F. Jazyková úroveň posledních slovenských knih. LN 1950, 8/10.

Upozorňuje zejména na změny lexikální. 697

Chaloupecký V. Valaši na Slovensku. Praha, Slovanský ústav 1947, s. 120, 8°.

Podrobný historický výklad o průběhu a rozsahu valašské kolonizace na Slovensku. Na mnohých místech knihy se a. dotýká otázek filologických, na př. se zabývá jmény osobními i místními; soudí, že valašským kolonizačním proudem na Slovensku lze vysvětlit mnoho středoslovenských zvláštností jazykových. Podle V. Machka (na uv. m.) je kniha Chaloupeckého nezbytná pro každého, kdo se obírá rozborem slovenštiny a slovy pastýřské kultury karpatské.

Ref.: V. Machek, LF 71, 1947, 304—306 (s některými připomínkami, zvl. po stránce filologické). — L. H [osák], ČSPStar 55, 1947, 144—145. — Z. Hájek, SvN 1947, 16/10. — J. P., LD 1947, 26/10. — L. Hosák, ČL 3, 1948, 39—40. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 143 (s poznámkami). — Rbk [= F. Roubík], ČO 41, 1948, 294. — M. ělohávek, NO 1948, 29/1. 698

Olteanu P. J. Liška : *K otázke pôvodu východoslovenských nářečí* (Turč. Sv. Martin 1944). Románoslavica 1, 1948, 176—177. 699

Čk. Slovenská linguistika [E. Paulíny, *Nárečie zátopových osád na hornej Oravě*. Turč. Sv. Martin 1947]. NO 1948, 3/2. 700

Šmilauer V. Slovenská menšina v Nyíregyháze [A. Mihály, *A bokortányak népe*. 1943]. ČMF 30, 1947, 251.

Stručná zpráva o práci, která si všímá také nářečí (t. zv. trpácké slovenštiny).

** 701

Kraus E. Slovenské vedecké a ľudové pomenovanie húb. čas. čs. houbařů 24, 1945/7, 100, 130; 25, 1947/8, 14—15, 58—59, 133.

Synoptický přehled jmen latinských, slovenských názvů spisovných a názvů lidových. Pokračování článku: Mykologický sborník 26, 1949/50, 57 n. 702

Topercer V. Slovenské názvoslovie rýb. Čs. rybář 4, 1949, 7—9.

„Po dlhoročnom sústavnom sbieraní dialektických názvov za súčinnosti Matice slovenskej, Slovenskej univerzity a Jednotného svazu rybárskeho vyhotovené bolo konečné slovenské názvoslovie rýb, ktorému sa dostalo úradného schválenia...“ (str. 7). Připojeny jsou příslušné názvy české, německé, maďarské a latinské. 703

- Machek V. O.** Ferienc: *Slovenské názvoslovie rýb Československej republiky a susediacich krajov* (Prírodovedný sborník 2, 1947, 65 n.; též samostatně 1948). LF 73, 1949, 211—214.
- S kritickými poznámkami. * 704
- Trávníček F.** Slovenské *otecko* a *strýko*. JazSb 1—2, 1946/7, 62—63.
- Příčinu vzniku těchto hypokoristik spatřuje autor ve snaze po rozmanitosti výrazové u často se opakujících slov. 705
- Trávníček F.** *Olovrant*. LN 1949, 18/9.
- Výklad etymologie. 706
- Machek V.** Drobnosti ze slovenštiny. LF 71, 1947, 86—94.
- Pokračování řady výkladů etymologických a lexikálních (viz LF 1929, 1932, 1934): 9. *Poklona* „dar, zvláště svatební“. — 10. *Glezeň*. — 11. *Zádrenie* „záňadří“. — 12. *Netakši* „lepši“. — 13. *Sťa* (adv.) „jako“. — 14. Větné klišé se slovem *jako*. 707
- Polák V.** Zo štúdií o slovenskom slovníku etymologickom. I. *Baňa* a příbuzné šlová. SIReč 13, 1947, 44—51. II. Sloven, *gana* „hruda“. Tamtéž, str. 172—177.
- Obě slova vykládá jako středověké lexikální výpůjčky od románských kolonistů. K Polákovu výkladu slova *baňa* srv. poznámky V. Šmilauera, ČMF 31, 1948, 144—145. 708
- Polák V.** Slovenské *figelajehoodvodeniny*. SIReč 15, 1949/50, 308—312.
- Výklady etymologické. 709
- Stanislav J.** Najstaršie styky Slovákov s južnými Slovanmi. AAVel 19, 1948, 257—261.
- Vykládá některá osobní jména zapsaná v evangeliu Cividalském jako slovenská. Ref: F. V. Mareš, Slavia 19, 1949/50, 530—532. 710
- Olteanu P. J.** Stanislav: *Slovenin* — *Slovan* — *Slovák* — *Tot* (Náš národ 2, 1944, 25—32). Românoslavica 1, 1948, 184—185. 711
- Stanislav J.** Urmele limbii lui Chiril și Metodiului in toponimia și onomastica slovacă. Românoslavica 1, 1948, 40—62.
- Proti názoru V. Chaloupeckého a I. Knieszy dokazuje, že slovanští apoštolově Cyril a Metoděj na Slovensku působili; stopy tohoto působení shledává v materiálu toponymickém i anthroponymickém. Franc, résumé na str. 61—62. Viz též č. 465—468. 712
- Olteanu P. J.** Stanislav: *K južnej a východnej hranici slovenského osídlenia v stredoveku* (Bratislava 1944). Românoslavica 1, 1948, 172—173. 713
- Šmilauer V.** Dvojice místních jmen [I. Kniesza, *A párhuzamos helynévadás*. 1944]. ČMF 30, 1947, 167—168.
- Zpráva o studii, která se zabývá souběžnými místními jmény a všímá si také dvojic slovensko-maďarských, česko-německých a j. 714
- Šmilauer V.** Jména nově získaných obcí u Bratislavy [J. Stanislav, SIReč 12, 1946, 242—250]. ČMF 30, 1947, 251—252.
- Zpráva s kritickými poznámkami. 715

Šmilauer V. Místní jména slovenská [J. Stanislav, SIREč 15, 1949, 74—81, 134—137]. ČMF 33, 1950, 185. 716

Sekyra J. Změny názvů obcí a osad na Slovensku. SbČSZ 54, 1949, 183—194.

Podle stavu ke dni 1/4 1949; názvy jsou seřaděny podle krajů a okresů. 717

Machek V. R. Bednárik : *Duchovní a hmotná kultura slovenského ludu*. (Odtlačok z II. svazku Slovenskej vlastivědy, Turč. Sv. Martin 1943.) LF 70, 1946, 50—52.

Referent upozorňuje na potřebu spolupráce jazykovědy s národopisem při výkladu lidových termínů a označuje Bednářkovu práci za důležitou i pro českou jazykovědu. Jiný ref. o téže publikaci napsal V. Machekdo NV 25, 1947, 31—33. 718

Gregor A. Několik poznámek k československé jednotě v praxi. Masarykovou stopou 1, 1947, 116—117.

O potřebě nové slovenské mluvnice pro Čechy, proti překládání ze slovenštiny do češtiny a naopak a j. 719

Horanská E[lena]—**Horanská E**[mília]. Srozumitelnost alebo ne-srozumitelnost slovenčiny. SvN 1946, 1/12.

Článek se také dotýká vzájemného vztahu češtiny k slovenštině a sblížení obou jazyků. K tomu J. K. Pojezdny [= J. Doležal], *Borovice, či jalovec?* (SvN 1947, 12/1). Srv. též: Jdv, *Proti umělému oddalování češtiny a slovenštiny*. NO 1947, 14/8 (staví se proti slovenskému purismu). 720

Báľent B. Nejstarší slovenské tisky. LN 1949, 19/11.

Stručný přehled knižní produkce za léta 1573—1634, pokud vyšla na území dnešního Slovenska a je psána slovensky (t. j. slovenskočeštinou). 721

Viz též č.:

635. V. Vážný, Z mezislovanského jazykového zeměpisu.

916. A. Kellner, Dialektické prolínání češtiny a slovenštiny se slovenskými jazyky.

992. J. Voráč, Zpráva o výzkumu moravských a slovenských nářečí.

1103. V. Polák, Poznámky k prekladaniu prózy z románských jazykov.

G. Jazyk český

1. Historie a popis jazyka

a) Práce všeobecné

Úvody do jazyka českého — Mluvnice

Hujer O. Úvod do dějin jazyka českého. 3. vydání péčí V. Mach-
ka. Praha, Jednota čes. filologů 1946, s. 100, 8°.

K tomu: V. M[achek], LF 70, 1946, 221—222 (o osudech 3. vydání).

Ref.: V. Š[milauer], ČMF 30, 1947, 83. — K. Janáček, NV 24, 1946, 254—255. — bč [= J. Bělič], NO 1946, 25/6.

Trávníček F. Úvod do českého jazyka. Český jazyk jako celost. Praha-Brno, Komenium 1948, s. 86, 8°.

Kniha vznikla z autorových přednášek v učitelských kursech a na pedagogické fakultě (viz zde č. 724); podává nejzákladnější poučení o českém jazyce s hlediska strukturálního.

Ref.: A. Gregor, List 2, 1947/8, 274—277. — Hk, Komenský 72, 1947/8, 354. — I. Lekov, Ezik i literatura 3, 1948, 307—308. — V. Pech, Školství a osvěta 3, 1948, 232. — bč [= J. Bělič], NO 1948, 27/3. — A. Pranda, Nár. obroda (Bratislava) 1948, 25/3. — A. Jedlička, SaS 11, 1948/9, 138—139. — A. Pranda, SIREč 14, 1948/9, 121—123. — Š. Peciar, JazSb 5, 1951, 301—303. 723

Trávníček F. Úvod do českého jazyka. Tištěno jako rukopis, určený výhradně pro posluchače vysokých škol. Sbírká vysokoškolských přednášek, sv. 5. Praha-Brno, Komenium 1947, s. 50, 4° (rozmnož.).

Vysokoškolská skripta.

724

Kopečný F. Úvod do studia jazyka českého. Olomouc, Spolek posluchačů ped. fak. Palackého university 1947/8, s. 19; 2. doplněné vyd. 1949, s. 24; 4° (rozmnož.).

Vysokoškolský učební text (skripta).

725

Kopečný F. Jazyk český a slovenský. (Přednáškové these.) Olomouc, Spolek posluchačů ped. fakulty Palackého university 1948/9, s. 24, 4° (rozmnož.).

Návazuje na *Úvod do studia jazyka českého* od téhož autora (viz zde č. 725). 726

Trávníček F. Mluvnice spisovné češtiny. Část I. Hláskosloví — tvoření slov — tvarosloví. Praha, Melantrich, 1. vyd. 1948, 2. vyd. 1949, s. 581 + (11), 8°.

„V této knize zachycuji celou soustavu mluvnických výrazových prostředků novodobé spisovné češtiny, a to podrobněji češtiny současné, ve výběru pak češtiny pokolení předcházejících, hlavně od konce století 19. Důsledné a všestranné sledování celého vývoje spisovné češtiny v nové době, zhruba od začátku století 18., není mým cílem“ (z autorovy předmluvy, str. 7). Srv. též: *Nová mluvnice spisovné češtiny*. Rozhovor s jejím autorem prof. dr. Františkem Trávníčkem. SvN 1945, 24/6.

Ref.: F. Kopečný, SaS 11, 1948/9, 170—182. — A. Kellner, LF 74, 1950, 133—138 (o obou dílech). — Š. Peciar, JazSb 5, 1951, 303—309 (o obou dílech). — J. Haller, NŘ 32, 1948, 95—99. — A. Gregor, List 2, 1947/8, 274—277. — A. Jedlička, Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 1—2, str. 59—60. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 26 (o I. díle) a též autor, ČMF 33, 1950, 74 (o II. díle). — A. Kellner, SvN 1948, 3/4. — B. Havránek, RP 1949, 4/12 (zejména o II. díle). — epy [= E. Pauliny], SaT 2, 1948, 93. — I. Lekov, Ezik i literatura 3, 1948, 308. — M. N [ovotný], LitN 17, 1948, 110. — V. Tichý, Kult. politika 1948, č. 32. — Tvorba 17, 1948, č. 10. — jšk [= J. Š. Kvapil], ND 55, 1949, 43—44. — J. Brambora, Práce 1948, 12/12. — J. O., SvSI 1948, 7/3. 727

Trávníček F. Грамматика чешского литературного языка. Фонетика—словообразование—морфология. Pevod s češského i slovar A. G. Širokovej. Pod red. N. A. Kondrašova. Moskva, Izdatel'stvo inostrannoj literatury 1950, s. 466, 8°.

Ref.: K. Hausenblas, NŘ 34, 1950, 157—158.

728

Trávníček F. Mluvnice spisovné češtiny. Část II. Skladba. Praha, Melantrich 1949, s. 871, 8°.

Ref. viz zde u č. 727.

729

Trávníček F. Stručná mluvnice česká. 3. opravené vyd. Praha, F. Borový 1945, s. (8) + 210 + (6), 8°.

Ref.: M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 166—168.

730

Vachek J. M. Sova: *A modern Czech Grammar with Exercises* (London 1944). Philologica 1, 1946, 2—4.

Viz též č. 2470.

731

Vážný V. Historická mluvnice československá I. Československé hláskosloví. Úvod. 1. Vokalismus, část první a druhá; 2. Konsonantismus. Praha, Spolek posluchačů filosofie 1947, s. 29 + 23 + 31 + + 30,4° (rozmnož.). 2. vyd. obsahuje část 1. Vokalismus, část 2. Konsonantismus (v jednom svazku) a část 3. Hlásky v proudu řeči (dva svazky). 1950, s. 169 + 57 + 68, 4° (rozmnož.).

Učební text (skripta) pro vysoké školy.

732

Prvníhovory o českém jazyce. První soubor přednášek „Kruhu přátel českého jazyka“ uspořádal A. Opravil. Knižnice KPČJ, sv. 2. Vyd. 3. Praha, KPČJ — R. Mikuta 1946, s. 182, 8°.

Ref.: LD 1946, 10/9. — Svob. Československo 1946, č. 203. — mb, Práce 1947, 5/2. — J., Rovnost 1947, 5/8 (viz též ref. u č. 734).

733

Druhé hovory o českém jazyce. Druhý soubor přednášek „Kruhu přátel českého jazyka“, který uspořádal A. Opravil. Knižnice KPČJ, sv. 3. Praha, KPČJ — R. Mikuta 1947, s. 253, 8°.

Soubor, věnovaný E. Smetánkovi, obsahuje celkem 13 statí, které se vesměs zabývají českou větou a jejími částmi a jsou sestaveny do čtyř skupin: I. Větný celek. II. Větné členn. III. O českém slovese. IV. Rozličnosti. Jednotlivé statí viz zde pod č. 866, 886, 888, 889, 893, 894, 896, 897, 908, 909, 1039, 1043, 1524.

Ref.: F. Kopečný, SaS 10, 1947/8, 119—121; k tomu V. Šmilauer, *Několik pokynů pro kritiku*. ČMF 31, 1948, 145—148. — F. Kopečný, *Osvobozený našinec* (Olomouc) 1947, 22/4. — A. Gregor, LF 72, 1948, 307—310. — J. Stanislav, *JazSb* 3, 1948, 104 a *Národní obroda* (Bratislava) 1948, 20/4 (obojí ref. též o Prvních hovorech). — K. Růžička, *KritMěs* 9, 1948, 249—250. — V. Pech, *Školství a osvěta* 3, 1948, 232. — J. Petryl, *Zemědělský pokrok* 1948, č. 1 (též o Prvních hovorech).

734

Mathesius V. Čeština a obecný jazykozpyt. Soubor statí. Praha, Melantrich 1947, s. 463, 8°.

Viz zde č. 137.

734a

Viz též č.:

2467. A. Cro'nia, Grammatica della lingua ceca.
2468. K. Georgijević, Gramatika češskog jezika. I. Fonetika.
2469. T. Lehr-Splawiński, Gramatyka języka czeskiego.

Slovníky

Průsvitník jazyka českého. Vydává třetí třída České akademie věd a umění. Díl IV. Část 2. *Průsvitník* — Ř. Praha, Státní nakladatelství 1944/8, s. XIV + 1171, 4°.

Sestavila kancelář Slovníku jazyka českého (od počátku r. 1946 reorganizovaná v Ústav pro jazyk český), redigovali B. Havránek, E. Smetánka, V. Šmilauer. K tomu srv. Kv. Hodura, *Průsvitník jazyka českého*. Čeština v životě a ve škole (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 26—31 (přehled českého slovníkárství, poslání PSJČ a jeho struktura) a A. Ziskal, *Akademický Průsvitník jazyka českého*. SvN 1947, 16/2 (o postupu práce v době okupace a po osvobození). Viz též č. 736, 738, 739, 2245, 2247, 2248. 735

Janský L. Průsvitník jazyka českého. SIReč 15, 1949/50, 313—315.

Přehledná zpráva o postupu práce a o jeho uspořádání. Viz zde též č. 738 a 739. 736

Váša P.—Trávníček F. Slovník jazyka českého. Třetí, přepracované a doplněné vydání. Praha, F. Borový 1946, s. X V I I 7 6 8, 8°.

„Vzal jsem na sebe úkol, dátí tomuto 3. vydání — stejně jako už druhému — celkový jednotný ráz co do rozsahu, zpracování a pojetí látky. Je to vydání proti 2. značně rozhojné. Pojal jsem do něho předně to, co musilo býti ve válečném vydání na popud censury vypuštěno, dále slova vzniklá v době válečné a za třetí množství látky nově shledané z mluveného i psaného jazyka a částečně přejaté z akademického Slovníku jazyka českého, došlého dosud až k heslu *psotnina*. Nemálo změn jsem provedl v uspořádání látky, a to ve prospěch přehlednosti a praktičnosti díla“ (autor v předmluvě na str. VIII—IX).

Ref.: V. Fridrichova, Rovnost 1946, 3/11. — sn, SvN 1946, 10/11. — J. Ort [=P. Eisner], „Trávníček“. SvN 1947, 14/1; k tomu P. Váša, „Trávníček?“ Slovo národa (Brno), 1947, 9/2 (o vzniku slovníku). Viz též č. 738. 737

Dostál A. Quelques remarques sur l'état des travaux lexicographiques (concernant les langues slaves) en Tchécoslovaquie. Philologica 4, 1949, 33—42.

Informativní přehled s kritickými poznámkami (viz u jednotlivých prací). K tomu: E. Jóna, *Slovníkářské práce u nás*. SIReč 14, 1948/9, 307—308. 738

České a slovenské práce lexikografické. Slavia 19, 1950, 519—526.

Zpráva o českých a slovenských pracích lexikografických za léta 1945—1950, sestavená podle materiálu, který z Ústavu pro jazyk český dodali L. Janský, K. Sochora, J. Daňhelka, z kanceláře slovanských slovníků při Slovanském ústavě

M. Jehlička a B. Vydra, z Matice slovenské E. Jóna a ze Slovenské akademie věd a umění J. Horecký. 739

Mašín J.—Bečka J. V. Malý slovník českých synonym. Knižnice Kruhu přátel českého jazyka, sv. 4. Praha, KPČJ — R. Mikuta 1947, s. 144, 8°.

Na str. 5—9 stručný výklad o synonymech a hlavních rozdílech mezi nimi v citovém zabarvení, funkční platnosti, obsahu a způsobu užití s některými stylistickými pokyny. V slovníku jsou kladena synonyma a slova významem si blízká zpravidla prostě vedle sebe bez všech výkladů; jen někdy je blíže naznačen význam.

Ref: E. Jóna, SIReč 13, 1947, 188—189. — fch, Česká osvěta 40, 1947, 527. — Sch[ams R.], Strš 51, 1947, 240. — A. Gregor, List 2, 1947/8, 160—161. — Hk, Komenský 72, 1947/8, 120. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 138. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 20. Viz též č. 738. 740

Šimek F. Slovníček staré češtiny. Praha, Matice česká — Orbis 1947, s. 235, 8°.

Je to slovník diferenční a zaznamenává pouze častěji se vyskytující slova staročešská. Nenáročná práce s některými omyly (viz ref.).

Ref: A. Gregor, LF 71, 1947, 244—246; k tomu poznámka Šimkova a odpověď Gregorova tamtéž 72, 1948, 59. — E. Jóna, ŠIPohř 63, 1947, 489—491. — M. Helcl, ČMF 31, 1948, 299—301 (s připomínkami). — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 138 a Philologica 3, 1948, 18—19. — M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 165—166. — A. Dostál, Philologica 4, 1948/9, 39—40. — J. Špét, ČČH 50, 1947/9, 251 až 253. — J. Brambora, Kult. politika 2, 1947, č. 39. — fch, ČO 40, 1947, 527 až 528. — jp, ČSPStar 54, 1946, 146. — C. Rakušan, Rodokmen 2, 1947, 125. — J. Hrubeš, Práce 1947, 1/10. — mp, LD 1947, 1/10. — Srv. též: R. Havel, List 2, 1947/8, 58—59 a A. Dostál, *Quelques remarques...* (viz zde č. 738). 741

Zaorálek J. Lidová rčení. Praha, F. Borový 1947, s. XXIV + 741, 8°.

První část obsahuje abecední slovník rčení (str. 3—420), část druhá přirovnání, seřazená rovněž abecedně (423—562), třetí část podává přehled rčení podle jejich významu (563—703). Připojen seznam oprav, doplňků a stručný slovníček neobvyklých, zvl. dialektických a slangových výrazů (705—735), jakož i přehled použité literatury.

Ref: V. Machek, LF 72, 1948, 312—314 (s četnými poznámkami a doplňky). — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 229. — M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 169—170. — A. Dostál, Philologica 4, 1948/9, 41—42. — J. Vojtěch, Tvorba 16, 1947, 867. — Bt [= Benhart F.], Lidová kultura 3, 1947, č. 43. — V. Pech, Zpr. pro češtináře 2, 1947, č. 1—2, str. 52. — J. Špét, ČČH 50, 1947/9, 251—253. — V. Stejskal, LitN 17, 1948, 43. — P. Laichter, ND 54, 1948, 469—470. — J. Ort [= P. Eisner], Alman. Kmene 1948, 200—206. — jp, ČO 41, 1948, 188—189. — V. F[icek], Radostná země 2, 1952, 53. — SvN 1947, 3/8 (s ukázkami). — J. Ort [= P. Eisner], SvN 1947, 19/10. — Bra[mбора J.], Práce 1948, 18/1. — K. P[olák], PL 1948, 30/1. 742

Příruční slovník německo-český. Deutsch-tschechisches Handwörterbuch. Hl. red. **J. Janko, H. Siebenschein.** Red. P. Eisner, O. Fischer, J. Haller. Spolupracovníci: R. Brandeis, O. Donath, J. Münzer, J. Rehberger. Díl IV. T — Ž. Praha, Stát. nakladatelství 1944—1948, s. 718, 4°.

Užitečná materiálová pomůcka také pro češtinu (synonymika, bohatá frazeologie a j.) 743

Pech V. Velký slovník cizích slov, rčení a zkratk v jazyce psaném i mluveném ze všech oborů lidského vědění a konání. Praha, Kvasnička a Hampl 1948, s. X + 809, 8°.

Ref.: L. Janský, NŘ 33, 1949, 114—116. 744

Tauš K. Slovník cizích slov, zkratk, novinářských šifer, pseudonymů a časopisů pro čtenáře novin. Blansko, K. Jelínek. 1. vyd. 1946, s. 724; 2. vyd., opravené a doplněné 1947, s. 830, 8°.

Ref.: Bra[m]bora J.], Pedag. revue 1, 1946, 373—375; jiný ref. téhož autora
Práce 1947, 3/8. ----- fch, ČO 40, 1947, 384. — Rovnost 1947, 18/1. — L., SvN 1947, 21/1. 745

Kopečný E. V. Zmatek zkratk. Seznam zkratk a značek pro každého. Praha, nákl. vl. (v komisi A. Kovandy v Praze) 1947, s. V + 149, 8°.

Pokus o abecedně uspořádaný souhrn, rozřídění a heslový výklad 5000 zkratk, značek a iniciálových slov ze všech běžných oborů, se zvi. zřetelem k materiálu nejnovějšímu.

Ref.: L. Klimeš, NŘ 32, 1948, 11—12. — Bra [mbora J.], Práce 1948, 27/4. — amp [= A. M. Pisa], PL 1948, 29/1. 746

Viz též č.:

676. E. Jóna, Prehľad slovenskej a českej lexikografie.

2471. Чешско-русский словарь.

2472. Русско-чешский словарь.

2473. С. Vranska, Чешко-българский речник.

Národnostní vývoj v českých zemích

Pražák A. Národ se bránil. Obrany národa a jazyka českého od nejstarších dob po přítomnost. Edice Věda lidu XX. věku, sv. 1. Praha, Sfinx — B. Janda 1946, s. 409.

Chronologicky sestavený výklad prokládaný hojnými ukázkami textovými.

Ref.: J. Haller, NŘ 30, 1946, 134—139. — K. Polák, LF 70, 1946, 210—212.

— A. Okáč, NV 25, 1947, 138—139. — J. Brambora, Slovesná věda 1, 1947/8, 108—110. — J. B. Č [apek], ND 53, 1947, 44—45. 747

Pražák A. O národ. Knihovna Poznání, sv. 1. Praha, E. Beaufort 1946, s. 529, 8°.

Ze souboru literárně historických prací (vesměs již dříve otištěných) se jazyka a otázek jazykových dotýkají tyto studie: *Naše nejstarší kroniky* (o csl. legendě o sv. Václavu na str. 19). — *Karel Havlíček Borovský a československá otázka* (v odd. Československý problém jazykový v Havlíčkově nazírání, str. 103—112). — *Kytice do vázy osvobozeného národa* (jazyka Erbenovy Kytice si všimá na str. 130—131). — *Chvála české řeči* <503—505>. 748

Fučík J. Milujeme svůj národ. Dílo Julia Fučíka, sv. 3. Praha, Svoboda. 1. vyd. 1948, s. 264 + 12 obr. příl., 8°.

Kniha Fučíkových novinových a časopiseckých statí z let 1939—1942 obsahuje mimo jiné stať *Obránci českého jazyka a lidu* (str. 20—23, o obranách českého jazyka v době pobělohorské; po prvé Svět v obrazech 1938, č. 45 pod pseud. Jan Borovský), dále *Obranu jazyka českého proti zlobivým jeho brusičům* (str. 64—68, namířena proti úřednímu brusičství, které na sklonku r. 1939 počalo šmahem odstraňovat některá vžitá cizí slova; po prvé Čin 1938, č. 19 pod pseud. Václav Pilecký) a vzpomínku na 110. výročí smrti J. Dobrovského *Návrat modrého abbé* (str. 40—44, po prvé Svět v obrazech 1939, č. 4 pod pseud. Jan Borovský). 749

Trávníček F. Národ a jazyk. SvN 1945, 6/6.

Kursiva o poměru národa a jazyka; připomíná též zvýšený zájem o češtinu za okupace. 750

Roubík F. Národnostní vývoj českých zemí. Knižnice Za vzdělání, řada II, sv. 4. Praha, J. R. Vilímek 1946, s. 61, 8°.

Přehledný výklad historický; připojena bibliografie nejdůležitějších prací o této otázce. 751

Vojtíšek V. Když jiní mlčeli... Feuilletony a statí z let 1938—1940. Praha, J. R. Vilímek 1945, s. 250 + (4), 8°.

Obsahuje m. j. tyto statí: *Pro zachování starožitného jazyka českého* (str. 68—73 a pozn. na str. 241, po prvé v Národních listech 1938, 12/7; o jazykovém zákoně přijatém na generálním sněmu království Českého v Praze 1615). — *Jméno Čech a místní jména vydávají svědectví* (str. 85—112 a pozn. na str. 242—244; zevrubný výklad o významu místních jmen pro studium národnostního vývoje v českých zemích se zaměřením apologetickým, po prvé v Nár. listech 1938, 3/8, 9/8, 23/8, 30/8 a 6/9). —

0 osobních jménech německých mezi Čechy (str. 113—118 a pozn. na str. 244—245, po prvé Nár. listy 1938, 20/9; ukazuje, jak poněmčování českých příjmení bylo od druhé poloviny 16. stol. součástí habsburské germanisace). 752

Sobota E. Co to byl protektorát. Praha, Kvasnička a Hampl 1946, s. 163, 8°.

O vývoji jazykových poměrů v českých zemích v době okupace vykládá autor v kapitole *Jazykové právo v protektorátu* (str. 89—120); podobného obsahuje také kapitola *Jazykový princip, jakého tu ještě nebylo* v knize téhož autora *Glossy 1939—1945* (Praha 1946), str. 73—76. 753

Slavík R. J. Slované na Chebsku. Cheb, MNV 1949, s. 129, 8°.

Autor se snaží dokázat slovanské osídlení Chebska od údobí lužické kultury do konce starého věku. Přitom se zabývá také místními a pomístními názvy, jakož i jmény vodních toků. Práce obsahuje abecední seznam místních názvů s rozbory a s event. návrhy na české přejmenování.

Ref.: C. Votrubec, SbČSZ 55, 1950 (1951), 105—106. 754

Turek R. Slovanské osídlení Chebska. Obzor prehistorický 14, 1950, 401—440.

Při důkazu slovanského osídlení Chebska (od 5. stol. n. l.) užívá autor také rozboru místních jmen. 755

Marek M. Ze zápasů o české Podbořany. Krajem Lučanů 14, 1947, 47—51.

Přehled národnostního vývoje Podbořan od pol. XVI. století podle archivních dokladů, zvl. podle české knihy kupních smluv z let 1553—1616. 756

Müldner J. Vznik nových pasekářských vsí na českokamenickém panství v 18. století. *Bezděz* 10, 1947/8, 14—16, 44—48, 78—87.

Příspěvek k dějinám německého zalidnění severního českého pomezí. 757

Novotný V. Postup kolonisace a germanisace Litomyšlska a východu Čech. *Od Trstenické stezky* 23, 1947/8, 19—23.

Štručný historický přehled s několika výklady místních jmen. 758

Šlesinger V. Zápas půl století. Padesát let bojů o českou Moravu. Brno, Novina 1946, s. 247, 8°.

Hrubý F. Severní Morava v dějinách. Rukopis k vydání připravil J. Šebánek. Knížnice Matice moravské, sv. 1. Brno, Družstvo Moravského kola spisovatelů 1947, s. 205 + map. příl., 8°.

Obsah: I. Období předkolonizační. — II. Německá kolonisace Libavska a Budišovska olomouckým biskupstvím. — III. Kolonisace a poněmčení Domštátska, Jívovska a Domašovska. — IV. Poněmčení kraje při toku řeky Bystřice, zejména v XVI. století. — V. Panství Šternberk. — VI. Panství Sovinec. — VII. Kraj od Sovince přes Uničov k Úsovu. Kniha řeší otázku, kdy a jak došlo k poněmčení severní Moravy; obsahuje mnoho onomastického materiálu s historickými výklady. Připojen podrobný rejstřík místních jmen.

Ref.: V. Nešpor, ČVSM0157,1948,81-82.-A. Turek, SlezSb49,1951,253-262.

Chaloupka G. Brno a Znojmo do pol. 15. stol. (Národnostní paralela.) *ČSPStar* 57, 1949, 14—21, 94—107.

O národnostním vývoji jmenovaných měst; přitom si autor všímá také jmen osobních a názvů místních. 761

„ **Falkenauer F.** Boj o český jazyk v kostele a ve škole v Úsově v letech 1853—1855. *ČKD* 86 (111), 1946, 163—173, 228—246. 762

Turek A. Sčítání lidu na panství zábřežském r. 1691. *VVM* 2, 1947, 272—275.

Při hodnocení jeho výsledků si autor všímá také otázky národnostní. 763

Turek A. K poněmčení vsi Středolesí. *Záhorská kronika* 27, 1949/50, 1—4.

Obsahuje též onomastický materiál a několik pomístních názvů. Podobného obsahu jsou i další články téhož autora *Kdy se poněmčil Slavkov* (tamže, 39—43; rovněž materiál onomastický) a *Germanisace Kozích Louček* (tamže, 110—117; rovněž onomastický materiál). 764

Turek A. Kdy se poněmčil Slavkov (nad Lipníkem). *Záhorská kronika* 27, 1949/50, 39—43.

Materiál onomastický a několik starých pomístních názvů. 765

Turek A. K poněmčení Polouvsí a Blahutovic. *Kravařsko* 9, 1947, 101—104.

Obsahuje materiál onomastický. 766

Turek A. Kdy se poněmčilo Deštné. SlezSb 44, 1946, 81—92.

Dokazuje český původ vsi Deštné v okrese opavském sídelně zeměpisnými znaky, formou jména vsi, zejména však vlastními jmény osadníků podle gruntovních knih z l. 1580—1710 a pomístními názvy z oblasti jejího katastru. 767

Turek A. Poněmčování Opavska v 16. a 17. století. I. Horní poříčí řeky Moravice. II. Panství Velké Heraltice. SlezSb 46, 1948, 7—29, 302—327.

Vedle historického přehledu obsahuje stať mnoho materiálu onomastického (jména držitelů usedlostí). 768

Turek A. Poněmčování Opavska v 16. a 17. století. III. Na území bývalého knížetství Krnovského. SlezSb 47, 1949, 33—45, 123—133.

Zví. pozornost věnuje autor jménům osobním a názvům pomístním; jména držitelů usedlostí podle urbářů krnovské komory z let 1523, 1531 a 1535 jsou sestavena do přehledných tabulek na str. 325—333. 769

Turek A. Poněmčování Opavska v 16. a 17. století. IV. Mezi Opavicí a Pštinou. SlezSb 48, 1950, 172—199.

Porůznu mnoho materiálu onomastického; vývoj národnostních poměrů na Opavsku a v přílehlé části Moravy je zachycen na přiložené mapě. 770

Turek A. Poněmčení vsi Moravice. SlezSb 43, 1945 (1946), 38—51.

V příloze otištěn *Soupis původních usedlostí v Moravici*, obsahující jména majitelů od konce 16. století do počátku 19. stol. 771

Indra B. K dějinám české školy v Radkově. SlezSb 47, 1949, 248—250.

V historii radkovské školy se dobře odráží národnostní vývoj v obci a postup germanisace. 772

Macůrek J. Slezsko a jeho význam v českém státě 14. — 18. století. Sb. Slezsko, český stát a česká kultura (Opava 1946), str. 42—64.

Na str. 56—57 přehledný výklad o pronikání češtiny do Horního Slezska v XV. a XVI. století. 773

Turek A. Národnostní vývoj [Hlubčicka, Ratibořska, Kozelska]. Naše země, náš lid — Hlubčicko, Ratibořsko, Kozelsko (Opava 1946), str. 42—58.

Stručný výklad historický. 774

Radimský J. Počet obyvatel a národnost na Hlubčicku a Ratibořsku r. 1771—72. SlezSb 46, 1948, 62—64.

Upozorňuje na statistický přehled *Alma dioecesis olomucensis*, který v l. 1771/2 na příkaz olomouckého biskupa Maxmiliána z Hamiltonu sestavil kapitulní děkan Jan Václav z Freyenfelsu, a vybírá odtud údaje o počtu obyvatel a o národnostních poměrech na Hlubčicku a Ratibořsku. 775

Vašek A. E. K našim nárokům na Horní Slezsko. Brno, Slezský kulturní ústav 1947, s. 29, 8°.

Pokouší se je podepřít důvody historickými a také jazykovými. 776

Viz též č.:

1533. J. Dobiáš, Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí. III, 1.

1541. B. Indra, Obyvatelé Hranicka v 16. a 17. století.

1555. A. Turek, Nejstarší soupis usedlých na Hlučínku.

1605. A. Turek, České pomístní názvy v poněmčených obcích na Hranicku.

Různé

Eisner P. Chrám i tvrz. Kniha o češtině. Praha, J. Podroužek 1946, s. 466, 4°.

Soubor volných causerii a úvah essayistického rázu o češtině a české jazykové kultuře; autor o ní říká v úvodní kapitole *Na cestu*: „Kniha o češtině“ vznikla z přemýšlení o jazyce, z přemýšlení ne zrovna soustavného, ale soustředěného. Nemůže a nechce nahradit poučení, jaké o jazyce může dát jen věda...”

Ref.: V. Skalička, SaS 10, 1947/8, 50—53 (upozorňuje m. j. na subjektivnost autorových důvodů). — R. Havel, NV 25, 1947, 25—27 (s výhradami). — J. Daňhelka, Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 2 (rovněž s výhradami). — F. Oktavec, SIREč 12, 1946, 307—309. — V. Černý, KritMěs 7, 1946, 450—454. — F. Trávníček, *Postila o českém jazyce*. SvN 1947, 9/2. — M. Otruba, ČMF 30, 1947, 154 až 156. — M. Dvořák, Akord 13, 1947, 261—265 (odmítavě); k tomu odpověď autorova *Český básník skalpován nevěřícím parазitem* (Kult. politika 2, 1947, č. 32) a replika (podepsaná *Divoký pisatel*) v Akordu 13, 1947, 373—374. — M. N[ovotný], LitN 15, 1946, 150. — F. Pátek, *Slova pohřbená za živa?* NR 31, 1947, 120. — O. Králík, Vyšehrad 2, 1947/8, 145—146. — J. Brambora, Kult. politika 2, 1947, č. 3. — I. Skála, Tvorba 16, 1947, 79. — J. Špět, ČČH 50, 1947/9, 251 až 253. — Z. Skyba, *Valašské nářečí v „Chrám a tvrz“*. Podřevnicko 4, 1947/8, 26—31 (s dodatky). — F. Jakubův, Obzory 1946, 14/12. — K. Králík, Volné slovo (Olomouc) 1946, 17/11. — K. P[olák], PL 1946, 1/12. — M. Sedloň, RP 1947, 30/1. — bs [= B. Slavík], LD 1947, 21/2. — J. Brambora, *Foliant o češtině*. Práce 1947, 23/3. 777

Eisner P. Čeština poklepem a poslechem. Praha, J. Podroužek 1948, s. 370, 8°.

Drobné jazykové causerie, sestavené abecedně a upozorňující na hláskoslovné, tvaroslovné, syntaktické a zvl. sémantické a frazeologické zvláštnosti češtiny spisovné i hovorové.

Ref.: F. Oktavec, SIREč 14, 1948/9, 309—312. — R. Havel, NR 33, 1949, 31—33. — V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 174—175. — J. Špět, ČČH 50, 1947/9, 251—253. 778

Eisner P. Bohyně čeká. Traktát o češtině. Arx, sv. 1. Praha, Aventinum 1945, s. 77, 8°.

Soubor několika improvizovaných a subjektivně založených úvah o češtině, jejich hodnotách, jakož i o některých nedostacích soudobé české kultury jazykové.

Ref.: J. Haller, NR 30, 1946, 14—16. — N, VaŽ 12, 1946, č. 4. — K. M., Vyšehrad 1, 1946, č. 30/31, str. 36. — V. Vrabc, Nová svoboda 23, 1946, 166.— V. Kocourek, RP 1946, 31/1. — Bra[mbora J.], Práce 1946, 2/4. — jj [= J. Janů], SvN 1946, 9/4. 779

Oberpfalcer F. Krásná, čistá, svatá řeč mateřská. Praha, K. Voleský 1945, 74 + (4), 8°.

V první části shrnul autor několik (z části puristických) statí o tom, čím nám byla čeština za doby okupace a jak se v češtině odráží naše národní povaha (*Krásná, čistá, svatá řeč mateřská!* — *Mateřština je krásná.* — *Mateřština v okovy spjatá.* — *Jazyk a národ.* — *Český jazyk a české myšlení.* — *Mateřská řeč má být čistá.* — *Jak učít mateřskému jazyku.* — *Řeč a slovesné umění*). V druhé části vedle výzvy k zakládání odboček KPČJ otištěno několik projevů z manifestačního večera KPČJ v Praze 4/7 1945 (M. Pujmanová, *O české řeči.* — P. Eisner, *Jménem českých spisovatelů.* — O. Wunsch, *Za novináře.* — R. Schams, *Mateřská řeč na středních školách.* — L. Žofková, *Za učitele*).

Ref.: A. Mátl, LF 70, 1946, 222—223. — J. Haller, NŘ 30, 1946, 9—14. — F. Trávníček, SvN 1946, 26/1. — J. Polák, Kytice 1, 1946, 335—336. — Hn [= Heřman M.], Knihy a čtenáři 6, 1946, 118. **780**

Flajšhans V. Bohatství češtiny. NŘ 30, 1946, 1—4, -25—32.

Vyvrací ustálené mínění o milionové slovní zásobě češtiny a uvádí je na skromnější míru. Je třeba rozlišovat několik druhů slov: vedle poměrně nečetných základních tvoří ohromnou většinu slovního pokladu slova „fakultativní“, která si pro nahodilou potřebu snadno tvoříme od slov základních, a dále výrazy odborné a nářeční. V druhé části článku na příkladě českých ptačích jmen začínajících hláskou c- ukazuje, jak je nesnadné dosáhnout úplnosti při sbírání lexikálního materiálu. K tomu K. Orlík [= Ohnesorg], *Chudoba češtiny?* (NŘ 30, 1946, 132—134); čl. Flajšhansův prý „by mohl nezasevěného čtenáře vést k závěru, že naše mateřština je mezi ostatními jazyky popelkou“ (str. 132). Viz též č. 167. **780a**

Jílek-Oberpfalcer F. Svět mateřštiny. SvN 1946, 23/6.

Kursiva vyzdvihující význam mateřského jazyka. Srv. další příspěvky podobného obsahu: též autor, *Poměr k mateřštině*. SvN 1946, 29/6. — F. Springer, *Ty česká řeči*. Orloj (almanach Pourovy edice) 1946, str. 9 (apostrofa mateřštiny). — F. Vysloužil, *Naše mateřština*. Litovelsko 1, 1947, č. 8 (výzva k péči o mateřštinu). — V. Krejčí, *Krásna mateřština*. Písecký kraj 32, 1947[^] č. 23 (essay). — č. John, *Český jazyk braňme a pěstujme!* Zlatá stezka 16, 1947/8, 66—67 (několik dokladů účty k českému jazyku z minulosti města Písku). **781**

Majerová M. Naše řeč. Český domov 2, 1945/6, 50.

O významu mateřské řeči a o našich povinnostech k ní. **782**

Vladislav J. Tajemství mateřské řeči. O češtině a slovenštině. Lidová kultura 3, 1947, č. 4.

Kursiva oslavující krásu češtiny a slovenštiny. **783**

Vachek E. Opětné setkání. Práce 1948, 29/4.

Upozorňuje na výrazové bohatství češtiny, jak se projevuje zejména v jazykové tvořivosti lidové. **784**

Bass E. Kázáníčka. Praha, F. Borový 1946, s. 252, 8°.

Výbor z kratších novinářských prací, feuilletonů a sloupků (vesměs otištěných již dříve v Lidových novinách) obsahuje m. j. tyto články: *O slovu mluveném* (str. 54—59, upozorňuje na některé charakteristické zvláštnosti mluvených projevů). — *Vkydni mu andro muj* (60—64, ref. o slovníčku *Světská hantýrka*, který uspořádal J. Podzimek a vydal čas. Bezpečnostní služba). — *V bludišti slov* (65—72, o podivinském slovníkáři moravském V. M. Křížovi, benediktinu rajhradském, † 1872). —

Farmářka —fokoš (100—103, psáno na okraj 23. seš. Příručního slovníku jazyka českého).

Ref.: M. Heřman, *O českém jazyku a literatuře v Bassových Kázáníčkách*. Kniha a čtenáři 6, 1946, 233—237. 785

Vážný V. K jazykové otázce československé. Svob. zítřek 2, 1946, č. 29, str. 1—2.

Upozorňuje na podíl jazykovědy při řešení problémů vyznačených názvem „československá otázka“ a podává několik konkrétních návrhů (na úpravu vyučování, společnou (!) terminologii vědeckou a j.). 786

Rous V. Studie o americké češtině. NŘ 31, 1947, 114—118.

Ref. o knize: H. L. Mencken, *The American Language* (4. vyd. 1936), pokud se týká češtiny. 787

b) Práce speciální

Jednotlivé spisy, doby, autoři

Vilikovský J. Písemnictví českého středověku. Praha, Universum 1948, s. 255, 8°.

Jazykovou stránkou stč. památek literárních se ve větší míře zabývají tyto studie do souboru pojaté: *České modlitby Miličovy* (po prvé Řád 4, 1938, 472—492; otištěn text tří českých modliteb Miličových), str. 120—140; *Staročeský Passionál a Život Krista Pána* (po prvé Řád 6, 1940, 407—415, 464—476), str. 141—160; *Legenda o svatě Kateřině* (doslov k edici legendy, vyd. Spolek čes. bibliofilů v Praze 1941), str. 176—200; *Poznámky o slohu a hodnocení staročeské poesie* (zvl. část 1 *Vnímání literárního díla sluchem: ústní přednes a jeho vliv na sloh díla* a část 2 *Latinská poetika a její vliv na český básnický sloh*; zde otištěno po prvé), str. 201—219; *Tkadleček* (zvl. část 4 *Sloh díla*; po prvé Řád 7, 1941, 69—79, 133—138), str. 220—236. Doslov napsal A. Skarka.

Ref.: J. Špét, ČČH 50, 1949, 287. 788

Skarka A. Literatura bez autorů a bez generací. LF 72, 1948, 171—176.

Autor načrtává hl. metodologické problémy při zkoumání stč. literatury, dotýká se přitom také jazyka památek a upozorňuje na některé otázky s tím spojené (neustálenost spisovného jazyka, vliv autorovy generační příslušnosti na jeho jazyk, působení dialektů, důležitost písemného záznamu památek). 789

Isačenko A. V. Začiatky vzdělanosti vo Veľkomoravskej riši. JazSb 1—2, 1946/7 (1948), 137—178, 265—317.

Na str. 273—285 rozbor českého Otčenáše na základě textu evangeliáře Olo-mouckého s variantami z Modliteb. Viz též č. 1687. 790

Vraštil J. Význam nejstarších staročeských souvislých textů evangelijních pro otázku o vlivu bible staroslověnské na staročeskou. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 169—173.

Shledává doklady na stč. *čas* = hodina v souvislých evang. textech první re-
cense; kromě toho si všímá některých podrobností syntaktických (vazba partici-
piální, později nahrazovaná infinitivem). Viz též č. 792. 791

Vašica J. Bible v české kulturní tradici. Logos 4, 1949, příloha str.
1—20, 36.

V první části článku se autor zabývá staroslověnským překladem bible a jeho
vlivem na překlad stč. a přehledně informuje o nejnovější literatuře této otázky.
Viz též č. 791.

Ref.: F. M. Bartoš, *Vznik české bible a husitství*. JčSbH 18, 1949, 117—118. 792

Janáček K. Dvě poznámky k staročeským evangeliářům. Pocta
F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str.
182—185.

První poznámka je drobným příspěvkem k řešení otázky, zdali všechny nejstarší
české evangeliáře pocházejí z jediného překladu základního; autor upozorňuje,
že v evangeliáři vídeňském (Lk 21, 14) je týž verš přeložen dvakrát a po každé jinak.
Druhá poznámka proti názoru J. Vašici (že nejstarší český evangeliář byl předlo-
hou pro evang. Seitentetský) ukazuje na rozdílný způsob překladu lat. *ecce* v obou
památkách (Mt 12, 42). 793

Vilikovský J. B. Ryba : *K latinsko-českým mamotrektům* (LF 67, 1940, 1—68). —
Ochechule v stč. biblickém textu (VČA 51, 1942, 1—12). NV 24, 1946, 257—258.

Ref. s poznámkami. 794

Škarka A. Modlitba Kunhutina. Vyšehrad 4, 1948, 81—83.

Zkrácený výňatek z edice *Nejstarší česká duchovní lyrika* (Památky staré literatury
české, sv. 6. Praha 1949, viz zde č. 1687). Obsahuje též stručnou charakteristiku
jazykových prostředků a veršové a rýmové struktury. Viz též č. 796. 795

Trost P. K nejstarší české duchovní poesii. SaS 11, 1948/9, 162—165.

Dva drobné jazykově exegetické příspěvky k *písni Ostrovské* a k *písni Kunhutině*.
Viz též č. 795, 1687. 796

Pražák A. Staročeská báseň o Alexandru Velikém. Praha, Melan-
trich 1945, s. 288, 8°.

Jazykové a stylistické stránky básně se autor dotýká zejména v kap. VI *Alexan-
dreida jedna a z konce XIII. století* (kritický přehled otázky, str. 218—248) a v kap.
VII *Souvislost stč. Alexandreidy s ostatními českými památkami* (výčet hl. paralel, str.
249—259).

Ref.: F. Šimek, ČMF 29, 1946, 244—247. — J. Vilikovský, NV 24, 1946,
255—257. — A. Škarka, LF 70, 1946, 202—205. — J. Daňhelka, VaŽ 12, 1946,
141—142. — J. Viskovataja, Slavia 18, 1947/8, 496—503 (rusky). — K. P[olák],
PL 1946, 19/2. — J. Vilikovský, SvN 1946, 24/2. — F. Šimek, Svob. Česko-
slovensko 1946, č. 35. — J. Brambora, Práce 1946, 7/8. — G[ötz F.], NO 1946,
19/2. — jmk, LD 1946, 6/2. Viz též č. 798, 799, 1268, 1688, 1689. 797

Janouch V. Příspěvky k poznání Alexandreidy staročeské. ČMF
29, 1946, 185—200.

1. Poměr číselných údajů Alexandreidy stč. k pramenům. — 2. Napodobil
Ulrich von Eschenbach Alexandreidu českou? — 3. O poměru Alexandreidy
stč. k Písmu. Viz též č. 797, 799, 1688, 1689. 798

Zatočil L. K staročeské Alexandreidě. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 446—459.

Několik drobných příspěvků k výkladu jednotlivých míst. Viz též č. 797, 798, 1688, 1689. 799

Hrabák J. O Dalimilově kronice. Nový život 1, 1949, č. 8, str. 66—71.

M. j. také poznámky o jazyce a stylu památky. Viz též č. 1690. 800

Hrabák J. Ze studií o adjektivním a adverbialním živlu v Roudnickém Umučení a v legendě o sv. Kateřině. LF 71. 1947, 105—121, 216—230.

1. Aktualisace adjektivního a adverbialního živlu v obou památkách. Aktualisace trháním kontextu a hromaděním (prostředky syntaktickými); aktualisace slovním výběrem. 2. Slovní skupiny s adjektivy a adverbii (viz též č. 802). 801

Hrabák J. O významové stránce adjektivního a adverbialního živlu v Roudnickém Umučení a v legendě o sv. Kateřině. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 166—181.

Srovnává adjektivní a adverbialní materiál obou památek a z tohoto srovnání se snaží vyvodit některé charakteristické rysy stylu jejich neznámých skladatelů (viz též č. 801). 802

Bartoš F. M. Básník rukopisu Hradeckého. JčSbH 17, 1948, 1—5.

Usiluje o důkaz, že skladatelem *rukopisu Hradeckého* byl Johlín z Vodňan, farář v Pisku, v Trutnově a v Praze (f 1416). Viz též č. 1691. 803

Ryšánek F. Další zlomek [českého hlaholského Komestora.] Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 207—225.

Identifikace zlomku (zbytek stč. překladu *Historie scholastické* Petra Comestora), paleografický popis zlomku, obsah, zvláštnosti pravopisné, emendace porušených míst. V přepise otištěn stč. text s paralelním textem latinským a poznámkami. Připojena fotografická reprodukce zlomku. 804

Černý V. Staročeská milostná lyrika. Svět, nová řada, sv. 53. Praha, Družstevní práce 1948, s. 313 + 16 příl., 8°.

Výklady literárně historické, zaměřené komparativně. V závěru ve výběru otištěny ukázky stč. milostné lyriky podle edicí J. Fejfalika a J. Vilikovského s několika textově kritickými poznámkami (str. 282—294).

Ref.: J. Závada, LN 1948, 20/6. — J. Š. Kvapil, Slovesná věda 2, 1948/9, 28—30 (upozorňuje, jak se Černému daří vysvětlovat srovnávací metodou některá nejasná místa ve stč. textech). — V. Polák, *K základní thésí Staročeské milostné lyriky Václava Černého. Příspěvek k diskusi.* Slovesná věda 2, 1948/9, 104—106. 805

Daňhelka J. Třeboňský zlomek Nové rady. LF 71, 1947, 94—105.

Popis rukopisu, výčet jazykových rozdílů mezi třeboňským zlomkem a ostatními rkp. Nové rady a jejich zhodnocení po stránce textově kritické; v závěru diplomatický otisk textu. Viz též č. 1698. 806

Horák B. Marko Polo, jeho cesty a dílo. Knihovna Čs. společnosti zeměpisné, sv. 16. Praha, Čs. společnost zeměpisná 1949, s. 74 + 4 mp., 8°.

V kap. IV se autor zabývá překlady Polova *Milionu* do češtiny, českými edicemi památky a její souvislostí s RK. Viz též č. 1696. 807

Zatočil L. Klaret a Ackermann. ČMF 30, 1947, 268.

V stručné poznámce upozorňuje na drobnou podobnost mezi oběma památkami. 808

Chaloupecký V. Ještě jednou o mistru Klaretovi. ČČH 47, 1946, 369—372.

Kritický referát o čl. F. M. Bartoše *Ještě jednou o mistru Klaretovi* (ČČF 2, 1943/4, 143—147). Srv. též: D. Žofák, *Po stopách mistra Bartoloměje, řečeného Klareta z Chlumeck* (Chlumecko 2, 1947, č. 23—26; populární výklad). Viz též č. 808, 810. 809

Baumj. Náš nejstarší ornithologický spis. ČNM 115, 1946, 53—60.

Rozbor Klaretova *Fysiologiáře* se stanoviska přírodovědeckého; autor jej pokládá za důležitý pramen středověké ornithologie a jejího staročeského názvosloví. 810

Šimek F. Nejstarší český výbor sentencí z církevních Otců. VČA 55, 1946, 20—22.

Zpráva o výboru více než 670 věcně uspořádaných citátů zejména ze sv. Augustina, Bernarda a Řehoře Velikého. Autor upozorňuje na některé překladatelské chyby, na stopy moravských nářečí v jeho mluvě a konečně na jeho snahu vyjádřit některé termíny filosoficko-theologické. 811

Menšík J. K problému štitenského bádání. ČMF 29, 1946, 84.

Autoreferát o přednášce proslovené ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 1/2 1945. 812

Ryšánek F. Knížky o Barlaamovi a Štítňý. PL 1946, 11/1 (venk. vyd.).

Podává zprávu o svém objevu, že autorem několika dosud anonymních děl stč., mezi nimi i stč. překladu Barlaama a Josafata, je Tomáš ze Štítňého, a uvádí důkazy. Viz zde č. 813a, 1700. 813

Šimek F. Legendu o Barlaamovi a Josafatovi přeložil do staré češtiny Tomáš ze Štítňého. LF 70, 1946, 79—97.

Důkaz o autorství Štítňého provádí F. Šimek zevrubným rozбором jazyka překladu, zejména jeho stránky lexikální. Kromě toho ukazuje, že Štítňý rozšířil překlad na několika místech úryvky ze svých prací a dalšími vložkami; také místa, kde naopak předlohu krátil, svědčí o jeho autorství. Viz též č. 813, 1700. 813a

Menšík j. K českým překladům „Ráje duše“. SbFil 12, 1946, 345—456.

První část studie je věnována rozboru překladatelské techniky starší skladby (z 2. pol. XIV. století); v druhé části srovnává a dvojí vydání překladu *Ráje duše* od Adama z Vínore (z let 1580 a 1589) navzájem a dále s překladem starším. Na str. 375—455 důkladný slovník k oběma edicím překladu Adamova s některými paralelami stč. 814

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 30, 1947, 250. — V. M[achek], LF 71, 1947, 166.
Viz též č. 1699. 814

Ryba B. Posudek o práci J. Menšíka: *České glossy k Richardu Rollovi*. VČA 58, 1949, 44—46.

S koreferátem V. Šmilauera na str. 46.

815

Bartoš F. M. Literární činnost M. Jana Huši. Sbírnka pramenů k poznání literárního života československého. Řada III, sv. 10. Praha, ČAVU 1948, s. 138, 8°.

V úvodu přehled dějin bádání o Husových spisech a jeho výsledků; výčet spisů, incipitů a rukopisů; podrobný popis jednotlivých děl. V první části jsou probrány spisy latinské (94 čísel), v druhé spisy české (30 čísel) v třetí listy, prohlášení a vyhlášky.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 311—312. — Týž autor, Philologica 3,

1948, 43. — JčSbH 17, 1948, 55. — E. Č [akrtová], ČCH 50, 1947/9, 271. — S. H. Thomson, American Slavic and East European Review 9, 1950, 65—68 (souborný ref.). 816

Flajšhans V. M. Io. Hus sermones in capella Betlehem. VKČSN, tř. filol.-hist.-filologická 1945 (1947) č. III, str. 1—211.

Závěrečná část Flajšhansovy edice Husových kázání z kaple Betlemské. Obsahuje a) index jmen a slov, latinských i českých (3—201), b) seznam citátů z autorů starověkých i církevních (202—208) a závěr vydavatelův o rkp. podání. 817

Ryba B. Nový Hus. Nepoznané universitní promluvy Mistra Jana. LF 71, 1947, 1—12, 57—86, 269—277.

Ve studii porůznu drobný materiál bohemistický. Na str. 67 v poznámce středověká etymologie místního jména *Holedeč* (nikoli Husova); na str. 70—71 výklad o českých slovech pojatých do Husovy promluvy při determinaci bakalářské na jaře 1398 (emendací textu získává autor stč. tvar dětského žvatlavého slova *pítu*. Na str. 82 české úsloví *dayss, nebot sam vezmu*; jiná tři dosud neznámá česká přísloví jednak z Husovy promluvy z r. 1409, jednak z jiné anonymní universitní promluvy cituje a. na str. 272. 818

F. M. Bartoš. K Husovu spisku o českém pravopise. JčSbH 18, 1949, 33—38.

Přehledný výklad, v některých podrobnostech prohlubující dosavadní znalosti (otázka Husova autorství, účel spisku, souvislost s ostatní literární a učitelskou činností Husovou aj.). 819

Trávníček F. Mistr Jan Hus. Rovnost 1945, 6/7.

Všimá si také Husových zásluh o český jazyk.

820

Jílek-Oberpfalcer F. Husova péče o český jazyk. Práce 1946, 5/7.

821

Menšík J.—Bartoš F. M. Hus a literatura staročeská. JčSbH 18, 1949, 41—42.

Z korespondence cituje Bartoš dvě Menšíkovy paralely mezi Husovými spisy na jedné a sborníkem zv. *Ráj duše* a stč. překladem mystika Jindřicha Seuse-Susona na druhé straně; kromě toho Menšíkův výklad přísloví o rachu Titivillovi, které Hus cituje ve *Výkladu na páteř*, kap. LXXXIII (Žilka 427). 822

Bartoš F. M. Nová betlemská postila M. Jakoubka ze Stříbra. JčSbH 18, 1949, 103—105.

Podává důkaz, že autorem postních a jiných kázání v českém husitském rukopise Strahovské knihovny (sign. DEV 21, čes. I E 5) je M. Jakoubek ze Stříbra. 823

F. M. B [artoš]. Po stopách neznámých rukopisů Starých letopisů. JčSbH 18, 1949, 92.

Několik poznámek.

824

Šimek F. O pramenech Rokycanova českého výkladu na evangelium sv. Lukáše. SbFil 12, 1946, 115—152.

Přehled Rokycanových pramenů s charakteristickými ukázkami k objasnění způsobu jeho práce.

Ref.: V. Š[milauer], ČMF 29, 1946, 257—258 (doplňuje práci Šimkovu několika dalšími doklady slovesa *žertovati* s ak. v pův. významu „klamati, šáliti“. Viz též č. 1707. 825

Vilikovský J. O pôvode eschatologickej piesne „Když čas přijde dni súdnu“ v Pribišovom kancionáli. Litteraria historica Slovaca 1—2, 1946/7, 7—24.

Ukazuje, že píseň ve formě, jak je otištěna v Pribišově kancionálu z r. 1634, vznikla zpracováním starší české veršované skladby o soudném dni, dochované v rkp. zem. archivu brněnského č. 461, str. 323—339; otiskuje český text spolu s pův. lat. předlohou, klade jeho vznik do první poloviny XV. stol. a připojuje poznámky textově kritické a jazykové.

Ref.: d[= Durovič J.], Theologia evangelica 1, 1948, 59—60

826

Straka J. Příspěvek k poznání hovorového jazyka v 16. století. NŘ 32, 1948, 43—52.

Rozborem příkladů z knihy *Z Tábořské knihy černé* (Tábor 1937) zkoumá případy shody v čísle mezi slovesným přísudkem a dvěma nebo více podměty. Viz též č. 827a.

827

Straka J. Druhý příspěvek k poznání hovorového jazyka v 16. století. NŘ 32, 1948, 131—134, 157—167.

Ze stejného materiálu (viz zde č. 827) vybírá doklady zájmena on(en) a zkoumá jeho různé významové funkce v hovorové mluvě XVI. století. 827a

Grund A. Renesanční tance smrti. Příspěvek k poznání českého básnictví 16. st. LF 72, 1948, 202—211, 277—293 (též zvl. otisk).

V první části studie lit. historický úvod s látkovým rozbořem a pokusem o autor-skou identifikaci; v části druhé otištěn *Tanec smrti* podle tisku Jana Kantora (Hada) v Starém Městě pražském (po r. 1544). 828

Gregor A. Je rukopis Blahoslavovy Grammatiky opravdu unikát? ČMM 69, 1950, 335—336.

Upozorňuje na možnost, že vedle rukopisu chovaného v knihovně Tereziánské akademie ve Vídni existuje ještě rukopis další. 829

Horák F. Objev prvního vydání Muziky Jana Blahoslava. Knihovna 4, 1950, 135.

Zpráva.

830

Hendrich J. „Rytmy“ u Blahoslava a Komenského. Slovesná věda 3, 1949/50, 129—134.

Staví se proti běžnému názoru, že Blahoslav byl průkopníkem časoměrné poesie u nás, a rozbořením jeho názorů dokazuje, že sice doporučoval přihlížet ke kvantitě slabik v písňových textech vzhledem k nápěvu (délce tónů), ale přitom neopouštěl starý domácí princip skládání rýmovaného; teprve Komenský se theoreticky i prakticky odklonil od přízvuku k časomíře. **831**

Dobiáš F. M. Předlohy Apokryf Kralických. 3. Makkabejská. Theologia evangelica 2, 1949, 149—162.

Obsah studie: 1. Antverpská jako předloha Kralických. — 2. Basilejská v překlade Kralických. — 3. Vykladatelský aparát upozorňuje na shodu textu K s jinými texty. — 4. Vykladatelský aparát odlišuje překlad Kralických od překladu Melantrichova. — 5. Vykladatelský aparát vyzvedá samostatné pojetí Kralických. — 6. Zkouška okraje 2. kap. Kralických. Výtěžek rozboru 3. Makkabejské shrnuje a v poznatek, že „věcně vykladatelský aparát nechce být ani filologickým upozorněním na tvrdost při přesném a doslovném překladu K, ani snad jen kulturně mravním komentářem“ (162). **832**

Heller J. Dejte nám Kralické poznámky! Český bratr 25, 1949, 107—108.

O významu marginálních poznámek v BK pro správné porozumění textu. **833**

Brož L. K závislosti Kralických na starších versích české bible. Theologia evangelica 2, 1949, 162—164.

Upozorňuje na dvě podrobnosti: 1. Kdekoli Kralickým při srovnávání s pův. texty vyhověla některá starší verse lépe než Melantrichova, neváhali jí použít; 2. jednotlivá vydání Kralické bible se v této závislosti na starších překladech různí. **834**

Bartoš F. M. Bouře nad Kralickou. Theologia evangelica 2, 1949, 218—230.

Přehledný výklad o historii překladu kralické Šestidítky a jeho vydání. **835**

rř [=R. Řičan]. Jak mluvíme? Čeština kralická a naše. Český bratr 25, 1949, 127—128.

Upozorňuje na některé rozdíly mezi nimi a přimlouvá se, aby byla v časopise zavedena zvl. rubrika věnovaná jazyku BK. **836**

Daňková M. Příběh Strejcova žaltáře. Theologia evangelica 2, 1949, 85 — 91.

Srovnání všech známých vydání žaltáře Jiřího Strejce (po prvé vyšel 1587) a poznámky k jejich historii. **837**

Škarka A. Poslední básně J. A. Komenského. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 393—404.

Na str. 397—398 otiskuje nedokončený pokus Komenského o přebásnění IV. eklogy Vergiliovy (v. 4—17) podle rkp. Národního musea, sign. IB b 6, a podává rozbor tohoto úryvku. **838**

Ryba B. O Komenského neznámém spisku „Kořenové jazyka českého“. LF 73, 1949, 171—178.

Rekonstrukce dosud nezvěstného díla Komenského podle materiálu v dochovaném *Dictionarium Vestibulare Latino-Bohemicum* a s přihlédnutím k obdobnému spisku německému *Stamm-Wörter Der Deutschen Sprach*. V druhé části studie a. ukazuje, že by Komenského spisek *Kořenové* mohl přispět k rozřešení otázky, „co se kdysi zachovalo z Komenského latinsko-českého a česko-latinského *Thesauru*, který shořel v Lešně r. 1656, a v jakém poměru ke Komenskému je zachovaný rukopisný *Thesaurus Rosův*“ (173). **839**

Bartoš F. M. Nový rukopis Komenského Truchlivého. *Theologia evangelica* 1, 1948, 225—226.

Zpráva o rkp. sborníku z let 1647/8 a 1653, chovaném v knihovně Tranoscia v Liptovském Sv. Mikuláši. **840**

Ričan R. Komenského „Retuňk proti Antikristu“. *Theologia evangelica* 3, 1950, 318—334.

Při řešení otázky, zda lze pokládat RA za dílo Komenského, připadá významný úkol jazykovědci; k tomu několik poznámek autorových na str. 328. **841**

Dobiáš F. M. Vyznání Jana Amose Komenského. (Komenského úprava bratrské konfese a naše církev.) *Theologia evangelica* 3, 1950, 175—187.

Podrobným srovnáním textovým zjišťuje rozdíly (také po stránce jazykové) a vysvětluje je. **842**

Škarka A. K novému vydání Českého kancionálu. *Cyril* 71, 1946, 25—27.

Přimlouvá se za návrat k pův. podobě starých českých duchovních písní a doporučuje „jakousi obnovu našich duchovních skvostů, ne nepodobnou restauraci památek výtvarných umění“ (26) k tomuto návrhu připojuje drobné poznámky dotýkající se také stránky textově jazykové. **843**

Vyskočil A. Slovesná stránka české duchovní písně. *Vyšehrad* 3, 1947/8, 143—144.

Týká se textových úprav starších českých písní duchovních v novém vydání *Českého kancionálu svatováclavského*, zejména Hornofovy úpravy vánoční písně Adama Michny z Otradovic. **844**

Horálek K. Staré veršované legendy a lidová tradice. *Studie PLK*, sv. 6. Praha, Svoboda 1948, s. 78, 8°.

Autor si vytkl za úkol především „ukázat na několika typických příkladech, jak se v legendách lidové podání liší od barokových legend knižních, že vykazuje formální a obsahové zvláštnosti, jež souvisí s umělou poesii mnohem starší. O nějaké přímé a těsné souvislosti s barokními kancionály, s níž se tak často počítá, není tu možno dobře mluvit; je tu naopak patrna značná lhostejnost lidového podání ke kancionálovým legendám“ (str. 13). V příloze otištěno Lomnického veršování o sv. Kateřině, Lomnického legenda o sv. Jiří a *Píseň o nádobí kuchyňském* (str. 61 až 78).

Ref.: jz [= J. Závada], *LN* 1948, 26/9. — V. Šmilauer, *ČMF* 32, 1949, 162. **845**

Bečka J. V. Barokní čeština. *ČMF* 29, 1946, 82—83.

Autoreferát o přednášce ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 18/1 1945. **846**

Vodička F. České obrození jako problém literární. SaS 10, 1947/8, 30—42.

O úkolech jednotlivých období obrozenských (Dobrovského, Jungmanna, éry romantické) v oblasti jazykové estetiky a literární poetiky výklad na str. 38—41.

847

Jedlička A. Josef Jungmann a obrozenská terminologie literárně vědná a lingvistická. Rozpravy o díle Jungmannově, sv. 1. Praha, ČAVU, komise I. a III. tř. 1948, s. 108 + 1 obr. příl., 8°.

Autor si vytkl za úkol: 1) zjistit prameny a zdroje, z kterých se dalo obohacování české slovní zásoby v oblasti odborné terminologie literárně vědné a lingvistické a 2) postihnout společné tendence, které tuto terminologii s hlediska terminologického vyznačují, ať už vycházejí z obecně dobového nebo individuálního poměru k vědeckému jazyku a slohu (podle úvodu, str. 5—6). Připojen abecední seznam termínů a rejstřík.

Ref.: O. Králík, NV 27, 1949/50, 81. — K. Polák, Slavia 19, 1949/50, 492 až 494. — J. Hrabák, SaS 12, 1950, 98—99. — J. Horecký, JazSb 4, 1950, 283 až 284. — F. Svěrák, LF 75, 1951, 150—151.

848

Jedlička A. Příspěvek k poznání obrozenské terminologie literárně vědné. LF 71, 1947, 278—282.

Povšechná charakteristika literárně vědné terminologie Jungmannovy a její srovnání s příslušnými hesly *Německo-českého slovníku vědeckého názvosloví* z r. 1853.

849

Bělič J. Zásady Palackého v otázkách jazykové kultury. Sb. Tři studie o Františku Palackém (Olomouc 1949), str. 166—237.

Metodicky významná studie, řešící otázky jazykového vývoje obrozenského a hodnotící iniciativní účast F. Palackého v tomto vývoji důsledně v těsném vztahu k vývoji společnosti a národa, nikoli jen izolovaně a odtrženě od společnosti (podle A. Jedličky, viz dále).

Ref.: A. Jedlička, *Marxistický výklad názorů Františka Palackého na spisovný jazyk*. NŘ 34, 1950, 170—174. — jšk [= J. Š. Kvapil], Slovesná věda 3, 1949/50, 27—29. — P. Trost, ČMM 69, 1950, 347—349. — F. Vodička, SaS 12, 1950, 179—181. Viz též č. 1018.

850

Dostál F. A. Kellner : *Český jazyk na Moravě v první polovině 19. století*. ČMM 69, 1950, 407.

Stručná zpráva o přednášce pořádané historickou sekci Matice moravské v Brně 19/3 1949.

851

Trávníček F. Osmadvacátý říjen a český jazyk. Rovnost 1947, 28/10.

O důsledcích, které mělo znovunabytí státní samostatnosti v r. 1918 pro další vývoj spisovného jazyka.

852

Viz též č."

156. K. Krejčí, Jazyk ve vývoji společnosti.

302. F. Trávníček, Slovesné základy spisovné češtiny.

547. A. V. Florovskij, Чехи и восточные славяне.

548. A. V. Florovskij, Чешская библия в истории русской культуры и письменности.

549. F. Trávníček, Příspěvky k česko-ruským stykům.

615. T. Lehr-Splawiński, Dědičné kulturní svazky polsko-české.

616. M. Szyzkowski, Polská účast v českém národním obrození.
 617. M. Szyzkowski, Nejstarší česko-polská vzájemnost.
 619. J. Macůrek, Dějiny polského národa.
 620. J. Dolanský, Tysiąc lat naszych stosunków z Polską.
 690. A. Pranda, Jazykové a mimojazykové motivácie narušania českej spisovnej normy na Slovensku v XV. až XVII. storočí.
 749. J. Fučík, Milujeme svůj národ.
 752. V. Vojtíšek, Když jiní mlčeli.

Hláskoslovi, fonetika, fonologie

Šimek F. Jotace po *j* a *A*. ČMF 31, 1948, 249—252.

Autor dokazuje platnost názoru Gebauerova, že stará čeština rozdíl mezi *jě, ně a je, ňe* zachovávala (a stejně tak i v slabikách dlouhých mezi *jie, nie a jé, ně*).

853

Šmilauer V. Staročeská přehláska *o* v *ž*. ČMF 33, 1950, 72.

Zpráva o výsledcích seminární práce S. Krajníka.

854

Trávníček F. Významotvorný úkon hlásek v češtině. Recueil linguistique de Bratislava 1, 1948 (viz zde č. 2149), 173—178.

„Nemám v úmyslu podávat výčet a kritiku dosavadních výkladů o významu hlásek, o hláskách po stránce fonologické, nýbrž chci podat stručný přehled o významotvornosti hlásek, jaký mi tane na mysli pro mluvnicki nové spisovné češtiny“ (str. 173).

855

Mazlová V. Jak se projevuje zvuková stránka češtiny v hláskových statistikách. NŘ 30, 1946, 101—111, 146—151.

Jádro studie tvoří statistická data, získaná rozborem obsáhlého materiálu (360.000 hlásek). Podle nich autorka stanoví pro češtinu: 1. průměrný výskyt jednotlivých hlásek; 2. poměr souhlásek hlasných a nehlasných, párových a jedinečných; 3. samohláskovost češtiny, t. j. poměr samohlásek a souhlásek, vzájemný poměr jednotlivých samohláskových typů a výskyt samohlásek krátkých a dlouhých; 4. rozdíly mezi hláskovým systémem v próze a v poesii; 5. zákonitostí ve výskytu jednotlivých hlásek (s jistými výkyvy). V závěru si všímá ještě některých dalších složek, které mají vliv na akustické vlastnosti jazyka, a přibližně určuje celkovou libozvučnost češtiny ve srovnání s jinými evropskými jazyky.

Ref.: B. Trnka, SaS 10, 1947/8, 190.

856

Mazlová V. Une contribution à l'analyse de la langue tchèque au point de vue acoustique. Lingua 2, 1949/50, 198—209.

Statistická analýza českých hlásek (podobného obsahu jako č. 856).

857

Oberpfalcer-Jílek F. Řeč českého dítěte. Československo 1, 1945/6, č. 8, str. 1—3.

Populární přehled vývoje dětské řeči; a. se vyslovuje proti dvoujazyčnosti a dává některé praktické rady pro jazykovou výchovu dětí. Ukázky dětské jazykové tvořivosti. Viz též č. 73.

858

Pražák F. České dítě. Praha, Melantrich 1948, 328, s. 8°.

V kapitole *Dětská řeč* (str. 85—100) shrnuty výsledky dosavadního zkoumání vývoje dětské řeči s vlastními poznámkami autorovými. V kap. *Vliv němectví* (266 až 270) výklad o nepříznivém působení němčiny na vývoj dětské mluvy, zvl. v slovníku a v přízvuku. Viz též č. 73. 859

Daneš F. Intonace otázky. (Kapitola z větší práce.) NŘ 33, 1949, 62—68.

Návrh soustavy otázkových intonací v češtině. 860

-DH- L. Petříková: *Intonace ve spisovné češtině* (Praha 1944). Loutková scéna 2, 1945/6, 29. 861

Hála B. Rozhlas a výslovnost. Rozhlasová práce 1, 1947, 64—69.

O mimořádné odpovědnosti rozhlasu za mluvní úroveň širokých vrstev lidových; kromě toho návrhy na konkrétní řešení některých otázek (deformovaná výslovnost hlásek, výslovnost argotická, dialektismy, hlasová technika, technika přednesu a j.).

K tomu F. Trávníček, *Nevážnost k spisovné mluvě* (SvN 1947, 5/7; proti Hálovu názoru na podklad spisovné výslovnosti) a Hálova odpověď *Zhoda či shoda?* (Rozhlasová práce 1, 1947, 159—161; odmítá výslovnost zhoda a znovu doporučuje zavést výslovnost jednotnou, opřenou „o výslovnost vzdělaných vrstev pražských, bez dialektických příměsí“ — str. 161). Viz též číslo následující. 862

Daneš F. Několik poznámek o spisovné výslovnosti. SaS 10, 1947/8, 173—176.

Stručný přehled současné praxe orthoepické. 863

Trávníček F. Jevištní řeč a herec. Program 1, 1945, č. 1, str. 9.

Otázkami jevištní mluvy se zahývají také tyto články: A. Pikart, *Základní normy výslovnosti* (České lid. divadlo 26, 1946, 5—6, 20—21, 40—41). — F. Síla, *Každý činoherec by měl projiti operní školou* (tamže, str. 22—25; o potřebě prohloubeného výcviku hercova hlasu). — J. Hanuš, *Fztah gesta ke slovu* (tamže, str. 82—84, 96 až 98). — V. Hamšík, *Potřeba normování jevištní mluvy* (Nová Lubina 30, 1946, 87—88). 864

Rektorisová K. O problémech jevištní výslovnosti. Divadelní zápisník 1, 1945/6, 540—551.

Podává zprávu o práci orthoepické komise při ČAVU a stručně informuje o hlavních problémech, které má komise rozřešit. Srv. též: K. Rektorisová, *Pravopis a výslovnost*. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 2, str. 6 (o práci pro chystaná Pravidla české výslovnosti a stručný výklad o výslovnosti předložek a předpon *s* a *z* před souhláskami). 865

Rektorisová K. Umění mluvy na jevišti a ve filmu. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 215—243.

Soubor základních poznatků o mluvě jevištní a filmové pro potřeby praxe (na př. dramatická stylisace mluvy, lidová mluva na jevišti, realistický sloh mluvy, jevištní verš a jeho deklamace, mluva před mikrofonem a před kamerou a pod.). 866

Jirák A. Přednesový sluch. Divadlo 32, 1946, 168—169.

Zaměřeno k potřebám herecké praxe. 867

- efeJ.** Marie Burešová o jevištní řeči. SvN 1945, 17/11.
Zpráva o přednášce M. Burešové v Praze 15/11 1945. 868
- Holman J.** O řečníkovi pro řečníky. Praha, Orbis. 1. vyd. 1946,
s. 83; 2. vyd. 1947, s. 128; 8°.
V kapitole *Ovládáte svůj hlas?* (str. 29—32) podává autor základní rady o tvoření hlasu a jeho ovládní; v kap. *Mluvme správně česky* (37—45) upozorňuje na nejčastější jazykové nedostatky řečnických projevů. — Viz též: J. Holman, *Učme se mluvit!* (Úvaha pro naše řečníky.) Škola a kultura 2, 1947, 164—165. 869
- F. K. Z[eman].** Rozhlasová mluva. *Náš rozhlas* 15, 1948, č. 6,
str. 2; č. 9, str. 4.
Několik poznámek o mluvě rozhlasových hlasatelů s odborně technického hlediska. 870
- Hála B.** O potřebě pěstování mluvní a hlasové kultury ve školách.
Zprávy pro češtináře 2, 1947/8, č. 3—4, str. 7—10.
Péči o zvukovou kulturu češtiny ve škole se dále v témž čísle Zpráv zabývají: F. Daneš, *Zvuková kultura jazyka a škola* (2, 1947/8, č. 3—4, str. 10—15); V. Mazlová, *Zvuková kultura češtiny* (tamže, str. 16—25) a L. Petříková-Ryndová, *Hudební výrazové prostředky českého jazyka* (3, 1948, č. 3-4 str. 8-15; jak vhodně uplatnit studium hudebních výrazových prostředků v češtině i při jazykovém vyučování). 871
- Skrbková L.** Kultura mluveného slova. Sb. *Čeština v životě a ve škole* (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 32—35.
Upozorňuje na nejčastější chyby ve výslovnosti, zejména při přednesu. 872
- Petříková-Ryndová L.** Zvyšme péči o zvukovou složku mluveného slova. *Oběžník KPČJ2*, 1949, č. 12, str. 6.
Několik poznámek o zvukové stránce hovorové češtiny na venkově i v městech. 873
- Jiráček A.** Kultura mluveného slova ve školské praxi. Sborník obchodního školství (Praha 1946), str. 1—20.
V části teoretické shrnuty předpoklady správného přednesu s praktickými ukázkami; část praktická si všímá speciálních otázek školského přednesu a jeho hlavních nedostatků. 874
- Viz též č.:*
- 68. B. Hála, Úvod do fonetiky.
 - 69. B. Hála — M. Sovák, Hlas, řeč a sluch.
 - 70. K. Ohnesorg, K akustice samohlásek.
 - 71. B. Hála, Změkčené veláry v dnešní výslovnosti pařížské.
 - 72. K. Ohnesorg, Fonetická studie o dětské řeči.
 - 73. K. Ohnesorg, O mluvním vývoji dítěte.
 - 74. K. Ohnesorg, Hlávky *t* a *κ* v řeči dětské.
 - 75. K. Ohnesorg, O vývoji dětské řeči a její fonetice.
 - 76. B. Hála, Několik příspěvků k popisu dětské výslovnosti.
 - 119. J. Janko, Jazyková melodie, její výšky a hloubky ve službách skladby a významosloví.
 - 121. L. Petříková-Ryndová, K intonaci verše.
 - 122. K. Ohnesorg, K otázce veršové melodie.
 - 124. B. Hála, Mluva ve zvukovém filmu.

137. V. Mathesius, Čeština a obecný jazykozpyt.
 926. K. Rodina, Dvě zvláštnosti nářečí jihozápadního.
 939. L. Petříková-Ryndová, Hudební stránka východočeského nářečí.
 945. V. Mazlová, Jazyk a hudba.
 946. V. Mazlová, Výslovnost na Zábřežsku.
 2441. R. E k b l o m, Reste-t-il en tcheque des traces de la difference mélodique entre les anciennes intonations?

Tvoření slov, morfologie, syntax

- Dokulil M.** O jazykové tvořivosti. Oběžník KPČJ 1, 1948, č. 4, str. 10—12.
 Stručný výklad o hlavních zákonech slovtvorných; podrobněji se autor zabývá pěti produktivními slovesnými typy dnešní češtiny. **875**
- Helcl M.** Zkratková slova. NR 33, 1949, 161—170.
 V první části článku výklad o jejich tvoření a ohýbání, v druhé formuiovány hl. zásady pro užívání zkratk a zkratkových slov; materiál z doby nejnovější. **876**
- Eisner P. Zetkas či Kovostroj? Kult. politika 2, 1947, č. 1.
 Několik poznámek o zkratkových názvech podniků. **877**
- Šmilauer V. Frekvence předpon a přípon v nové češtině. ČMF 30, 1947, 252 až 254.
 Zpráva o výsledcích seminární práce V. Hrudkové. **878**
- Kopečný F.** Morfologické prostředky vidové v nynější češtině.
 Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 240—252.
- I. Prostředky perfektivisační (praefixace, suffix - *nouti*). — II. Prostředky imperfektivisační (imperfektiva na -*ati*, -*eti*; imperfektiva na -*uje*, -*ává*, -*ívá*, -*ovává*). **879**
- Vey M.** Paradigme des verbes en -*ne-*, -*nou-*, -*nu-*. ČMF 31, 1948, 21—24.
 Zabývá se slovesy typu *padnouti*, *tisknouti*, zvl. jejich přechodníkem minulým trpným, a stručně zachycuje výskyt variant v těchto tvarech, jak se objevují v dnešní češtině spisovné i hovorové. **880**
- Kopečný F.** Dva příspěvky k vidu a času v češtině. SaS 10, 1947/8, 151—158.
 I. Atemporální význam praesentu sloves „násobených“ (= hl. nesložená imperfektiva na -*vám*; autor se tu snaží vyvrátit tvrzení Koschmiedrovo, že indoevropské jazyky nemají gramatickou kategorii atemporálnosti, poukazem na atemporálnost českých sloves násobených, a to nejen imperfektiv, nýbrž i perfektiv. Viz zde č. 882,883 — 2. Časový význam praesentu sloves dokonavých. **881**
- Kopečný F.** K neaktuálnímu významu dokonavých sloves v češtině. SaS 11, 1948/9, 64—68.
 Doplnuje a částečně pozměňuje závěry své starší studie *Časový význam praesentu sloves dokonavých* (SaS 10, 1947/8, 154—158; viz zde č. 881) zjištěním, že „máme

v češtině takové typy dokonavých sloves s neaktuálním významem časovým, neaktuálních perfektiv, které mohou mít — ovšem na pozadí své neaktuálnosti a význam silně konkurující slovesům nedokonavým s významem právě aktuální přítomnosti" (str. 64). 882

Poldauf I. Atemporálnost jako gramatická kategorie českého slovesa? (Diskusní poznámky ke Kopečného *Příspěvků k vidu a času v češtině*.) SaS 11, 1948/9, 121—132.

Využívaje při analýze metod vypracovaných ve fonologii dokazuje autor proti F. Kopečnému (viz zde č. 881), že „čeština nezná gramatickou kategorii atemporálnosti, avšak zná kategorie lineárnosti, času, vidu, aktuálnosti a následnosti" (str. 132). 883

Dokulil M. Modifikace vidového protikladu v rámci imperativu v spisovné češtině a ruštině. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 71—88.

Rozborem materiálu zejména z česko-ruských překladů se autor snaží ukázat na konkrétní okolnosti, které rozhodují nebo aspoň spolurozhodují při volbě některé z obou vidových forem, které máme k dispozici. 884

Kopečný F. K vidovým rozdílům ve způsobu rozkazovacím. SaS 12, 1950, 15—17.

Autor si všimá „stírání" vidových protikladů v imperativu českých sloves, po př. jejich přetváření v protiklady s obsahem jiným než vidovým, a pokouší se o vysvětlení tohoto stavu. 885

Šmilauer V. Slovesný čas. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 149—165.

Výklad základních pojmů: formy; kategorie; užití forem k vyjádření kategorií (prvotní stupně: přítomnost, minulost, budoucnost; mimočasovost; druhotné stupně: poměry ve vedlejších větách substantivních a ve vedlejších větách příslovečných); plusquamperfektum; perfektum praesens. 886

Kopečný F. Povaha českého praeterita. NŘ 34, 1950, 85—89.

Zabývá se změnou českého perfekta, pův. opisného, ve tvar významově nerozložený a navrhuje podle Mathesia (Čeština a obecný jazykozpyt. Praha 1947, str. 190; viz zde č. 137) pro perfektální (stavové) typy názvy: praesentní perfektum, praeteritální perfektum a futurální perfektum. 887

Šmilauer V. Slovesný způsob. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 166—183.

Výpočet forem, jimiž se slovesné způsoby vyjadřují, přehled způsobových kategorií a zkoumání vztahu mezi kategoriemi a formami, t. j. jak se užívá jednotlivých forem na vyjádření kategorií (odděleně podle vět hlavních a vedlejších). 888

Šmilauer V. Slovesný rod. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 184—195.

Utrídění a přehledný výklad základních pojmů a vztahů z kategorie slovesného rodu (činnost a trpnost; passivum zvrtné a složené). 889

Šmilauer V. Novočeská skladba. První část nové mluvnice moderního českého jazyka. Knihovna KPČJ, sv. 5. Praha, Kruh přátel českého jazyka — R. Mikuta 1947, s. 272, 8°.

„Při psaní knihy vedla mě především snaha methodická, snaha o to, aby skladba nepodávala pouhou snůšku různých poznatků, nýbrž aby se stala pevnou soustavou, do níž by student mohl vnikat vlastní prací, samostatným pozorováním jazyka“ (Předmluva, str. 5). Výklady se opírají o nový a k tomu účelu zvlášť sebraný dokladový materiál z českých autorů starších i nových.

Ref: J. Haller, LF 72, 1948, 44—47. — J. Haller, NŘ 32, 1948, 134—139. — A. Gregor, NV 26, 1948, 82—87. — M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 164—165. — J. Cue, Zprávy pro češtináře 2, 1947/8, č. 3—4, str. 77—78. — J. Horecký, Linguistica Slovaca 4—6, 1946/8, 422—424. — I. Lekov, Ezik i literatura 3, 1948, 309. — epy [= E. Pauliny], SaT 2, 1948, 93. — A. J. Doležal, Škola a kultura 3, 1948, 114—116. — J. Špět, ČCH 50, 1947/9, 251—253. — P[ech V.], Školství a osvěta 2, 1947, 183. — L. Klimeš, LD 1947, 28/10. — L. Klimeš, Hlas (Olomouc) 1947, 7/11. — J. Brambora, Práce 1948, 12/2. — Viz též glosu J. V. Floriána, Archy 1948, č. 13. **890**

Mathesius V. Podstata aposice a její druhy. Čeština a obecný jazykozpyt (Praha 1947, viz zde č. 137), str. 302—318.

Vychází z vlastní funkční definice aposice jako nevětné predikace vyjádřené prostě přiřazeným výrazem jmenným a z její aplikace na konkrétní materiál český a anglický, rozlišuje aposici přívětnou od příslovné; tuto dělí dále na aposici vysvětlující, zařadující a přísuzující. **891**

Daneš F. Nominativ jmenovací. NŘ 33, 1949, 54—57.

Probírá jednotlivé typy nominativu jmenovacího, který se počíná uplatňovat zejména v jazyce odborném (kraj *Praha*; nakladatelství *Svoboda*; kamna *Čenkov*; *Středověké elektrárny*, národní podnik) a posuzuje je také s hlediska jazykové správnosti. **892**

Šmilauer V. Organisační věty a promluvy. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 9—22.

Rozvrh článku: I. Pořádek slov. — II. Pořádek vět (koordinace a subordinace). — III. Organisační vět ve vyšší celky (s praktickými ukázkami rozboru). **893**

Šmilauer V. Elipsa (úspora slovního výrazu). Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 43—49.

Je třeba rozlišovat úsporu myšlenkovou, větnou a slovní. Výklad doprovázen četnými příklady. **894**

Kopečný F. Dvě poznámky k přísudku v češtině. NŘ 33, 1949, 127—138.

V první poznámce se autor zabývá přísudkem sponovým, v druhé posudkovým (doplňkovým) instrumentalem. **895**

Šmilauer V. Sloveso a přísudek. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 71—85.

Theoretický výklad některých základních pojmů, a příklady. Obsah: Dělení slov v druhy;— Sloveso jako druh slovní. — Sloveso ve větě. — Predikace. — Jednočlenné věty. **896**

Haller J. O přívlastku. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 86—115.

Výklad o českém přívlastku po všech stránkách, přihlížející také k otázkám jazykové správnosti. **897**

Šmilauer V. Některé druhy shody v češtině. NŘ 32, 1948, 118—120.

Zpráva o výsledcích seminární práce Z. Houskové, která se zabývala některými druhy shody v čísle mezi podmětem a přísudkem. 898

Friš O. Zastírání a charakterisování rodu. ČMF 32, 1949, 67—69.

Vychází z čl. *Shoda v rode* (NŘ 32, 1948, 57—59; viz zde č. 1058) a ukazuje, že obecný rod lze vyjadřovat různým způsobem; třeba však mít na paměti, že se pod názvem obecný rod rozumějí různé typy tohoto zjevu. 899

Vachek J. Obecný zápor v angličtině a v češtině. Příspěvky k dějinám řeči a literatury anglické (Prague Studies in English), sv. 6. Práce z vědeckých ústavů, sv. 51. Praha, Karlova universita 1947, s. 84,8°.

Autor hodnotí různé koncepce záporu s hlediska zásad funkčního a strukturálního jazykozpytu, vypracovaných PLK, a podrobným rozbohem zjevů strukturálně spjatých s negací dospívá k vlastní koncepci celého problému (podle úvodu B. Trnky, str. 5). Obecnéhojazykozpytu a české negace se týká zvl. kap. I: Rozmanité způsoby vyjadřování záporných vět obecné platnosti, kap. II: Nová cesta k řešení starého problému, kap. V: O některých českých zájmenech neurčitých a kap. VI: Obecný zápor a stavba věty anglické a věty české.

Ref.: J. Haller, NŘ 32, 1948, 53—56. — V. Polák, LF 72, 1948, 310—312. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 139. — K. P[olák], PL 1948, 27/1. — P. I., Philologica 4, 1948/9, 4—5. — J. Nosek, NV 27, 1949/50, 234—237. — P. L. Garvin, Language 27, 1951, 194—195. 900

Dokulil M. Byl jsem se koupat, naši byli vázat. (Osobní vazby slovesa *býti* s infinitivem.) NR 33, 1949, 81—92.

Zjišťuje některé lexikálně syntaktické rysy vazeb slovesa *býti* s infinitivem t. zv. cílovým a ukazuje, jak tyto rysy souvisí se strukturálním začleněním slovesa *býti* do tvarové soustavy sloves pohybových. — K tomu srv. F. Trávníček, *K vazbám „byl jsem se koupat“*. Tamže 34, 1950, 49—57 (výklad Dokulilův v několika bodech opravuje a doplňuje). 901

Vey M. Prepositions suivies du nominatif en tcheque moderne. ČMF 33, 1950, 147—148.

Upozorňuje na předložky: *à la, via, contra (kontra), versus, ad, á*. 902

V. Š[milauer]. K syntaktickému vývoji dětských prací. ČMF 30, 1947, 88.

Zpráva o seminární práci L. Klimeše, která shrnula výsledky rozboru 266 dětských prací slohových. 903

Viz též č. "

137. V. Mathesius, Čeština a obecný jazykozpyt.

142. I. Poldauf, O podstatě stupňování přídavných jmen.

143. O. Vočadlo, O polyonomii a desynonymisaci v angličtině.

161. V. Buben, Suffixy ve funkci samostatných slov.

1029. M. Dokulil, Kamenolom

1030. M. Dokulil, Lidovýchova, lidovláda, lidospráva.

2442. H. Rubinstein, A Comparative Study of Morphophonematic Alternations in Standard Serbo-Croatian, Czech and Russian.

2452. M. Vey, Morphologie du tcheque parle.

2453. M. Vey, Verbes momentanes et verbes distributifs en tcheque littéraire contemporain.

2454. A. G. Širokova, К вопросу о классификации чешского глагола.

Stylistika

Bečka J. V. Úvod do stylistiky. Knižnice KPČJ, sv. 6. Praha, Kruh přátel českého jazyka — R. Mikuta 1948, s. 470, 8°.

Obsah: Úvod (nauka o slohu, její úkoly a metody). — **I.** Pojmenování (slovo, přirovnání, obrazné užití slov, spojení slov jako prostředek pojmenování). — **II.** Věta (stavba věty a její mluvnické a stylistické typy; členění věty; zvuková a expresivní stránka věty; obsahová stránka věty; slovo — věta — myšlenka). — **III.** Sloh (základní vlastnosti slohu, druhy slohu, ráz slohu, jeho typy). Závěr: O pěstování slohu.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF-31, 1948, 311; další zpráva téhož autora. *Philologica* 3, 1948, 43. — K. Erban, ČMF 32, 1949, 7—11. — M. Vey, BSL 45, 1949, 2, 188—190. — V. Macháček, Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 1—2, str. 60—61. — S. Š mat lák, SaT, 2 1948, 93—94. — V. Pech, Školství a osvěta 3, 1948, 232. — -tl-, Práce (Bratislava) 1948, 16/6. — J. Brambora, Práce 1948, 12/12. **904**

Bečka J. V. O slohu populárně vědeckém. NŘ 32, 1948, 167—179.

Výklad založen na materiálu získaném stylistickým rozbořením knihy F. Běhounka *Atom děsí svět* (Praha 1947). **905**

Bečka J. V. O essayi a o essayistickém slohu. (Z přednášky v Literárně historické společnosti v Praze.) NŘ. 29, 1945, 53—61.

Povšechná druhová charakteristika essaye, všimající si zejména také jeho stránky jazykové a stylistické. **906**

Bečka J. V. Komika a humor v jazyce. NŘ 30, 1946, 71—78, 111—120.

Z obsahu: Komika v řeči mluvené a komika psaného jazyka spisovného. Podstata, výklad a jednotlivé druhy jazykového humoru (situační, myšlenkový a slovní). S hojnými příklady zejména z novější české literatury i jiných pramenů. **907**

Bečka J. V. Šíře výrazu. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 50—68.

Všimá si zejména bohatých možností jejího stylistického využití. **908**

Bečka J. V. Několik myšlenek o pěstění slohu. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 199—214.

Výklad zaměřen k otázkám didaktickým (jak pěstovat sloh četbou a individuálním studiem); v závěru pokus o vytčení základních znaků dobrého slohu. **909**

Erban K. O frázi. (Výtah z přednášky v pražské odbočce KPČJ 3/12 1947.) NŘ 32, 1948, 5—7, 36—40.

Pokus o definici fráze a výklad o jejích některých druzích (na př. v propagandě, v řeči úřední, v mluvě literárně kritické, v poesii a j.). V závěru hájí autor frázi s hlediska funkčního jako něco, co nám do jisté míry „usnadňuje řeč i život“. **910**

Bečka J. V. Názornost slohu a ilustrace. Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 13, str. 3—4.

Několik poznámek o významu ilustrace v některých druzích jazykových projevů.

- Bečka J. V.** Jazyk a sloh; úkoly lingvistiky a stylistiky. ČMF 29, 1946, 80—81.
 Résumé přednášky prosloušené 1/6 1944 ve Společnosti pro slovanský jazyko-
 zpyt v Praze (nezcela výstižně). * 912
- Bečka J. V.** Sloh literatury pro mládež. Praha, Stát. nakladatelství
 1948, s. 39, 8°.
 Obsah: Měřítka pro posuzování slohu literatury pro mládež. — Věda a umění
 v literatuře pro mládež. — Slovník literatury pro mládež. — Užití slov a stavba
 věty. — Základní vlastnosti slohu literatury pro mládež. Základní druhy slohu.
 Kompozice. — Literatura pro mládež a jazyková správnost.
 Ref.: jp, Česká osvěta 41, 1948, 526. — F. D. Bulánek, *Jakou máme slovní zásobu.*
 Svět práce 4, 1948, č. 44; další ref. téhož a. ZN 1948, 16/7. 913
- Bečka J. V.** O hodnocení slohu literatury pro mládež. Štěpnice
 1, 1946/7, 71—73.
 O možných měřítkách takového hodnocení. 914
- Hostáň J.** Sloh v knihách pro mládež. NŘ 30, 1946, 151—156.
 O stylistických nedostatcích naší současné literatury pro mládež. 915
Fiz též č.:
 137. V. Mathesius, Čeština a obecný jazykočpyt.

2. Dialektologie

Jednotlivá nářečí místní

- Kellner A.** Dialektické prolínání češtiny a slovenštiny se slovan-
 skými jazyky. Slovanství v českém národním životě (Brno 1947,
 viz zde č. 2143), str. 133—150.
 Všímá si jazykových vztahů v pomezí česko-polském, slovensko-polském a slo-
 vensko-ukrajinském a ukazuje na „expansivní sílu češtiny a slovenštiny na všech
 úsecích jazykového pomezí slovanského“ (str. 149).
 Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 137 a 140—141. 916
- Vážný V.** Československá nářečí I. Praha, Spolek posluchačů
 filosofie 1949, s. 116 + 3, 4° (rozmnož.).
 Učební text (skripta) pro vysoké školy. 917
- Jech J.** Několik charakteristických znaků mluvy na Benešovsku.
 Ročenka měst. musea v Benešově 1939/45, str. 51—63 (též zvl. otisk,
 16 str.).
 1. Odchylky v skloňování adjektiv. — 2. „Bezředložkové“ pády. — 3. Místní
 měno *Václavice* (z pův. Vadvslavice).
 Ref.: V. Š[ilauer], ČMF 29, 1946, 258. 918

Čepek J.—Pospíšil B. Jazykové paběrky. Podoubraví 17, 1948/9, 87—88, J11—112, 124—125.

Výklad několika lidových výrazů užívaných na Čáslavsku podle Trávníčkova *Jazykového zákampí* v LN 1942/5 (*pacidlo, zoun, ječmenit se, kuckat, obojámo, hnípat*); dodatkem v závěru (na str. 124—125) připojena snůška dalších lidových výrazů z téhož kraje. 919

Voráč J. K jazykovému zeměpisu Čech. NŘ 33, 1949, 141—145.

Zjišťuje dnešní stav a zeměpisný rozsah změny e v a hlavně v měkkých slabikách *če, še, že, ře, le* podle materiálu získaného Dotazníkem pro česká nářečí jihozápadní (viz zde č. 988). Připojená mapa zachycuje isolexy *čap/čep, včala/včela, břasajvřes, sršán/sršeň, jahla/jehla, lachtat/lechat, kořán/kořen*. 920

Voráč J. K jazykovému zeměpisu Čech. Přehláska *a > ě (e)*. NŘ 34, 1950, 61—66.

Výklad o dnešním stavu a zeměpisném rozsahu nářečních výsledků historické přehlásky *a > ě (e)*, *á > ie (i)* uvnitř slov podle odpovědí na druhou otázku Dotazníku pro česká nářečí jihozápadní. Připojená mapa zachycuje isolexy *zaceľ/zacal, vzal/vzal, našila a našela/nažala, zapřihnout/zapřáhnout* a j. 921

Voráč J. K jazykovému zeměpisu Čech. *Sousedovo brambory, Novákoje* a p. v českých nářečích jihozápadních. NŘ 34, 1950, 92—97.

Zeměpisné rozložení 1) ustrnulého nesklonného tvaru přídavných jmen přivlastňovacích na *-ovo, -ino*, 2) nesklonných tvarů příd. jmen přivlastňovacích na *-ojic, -oje, -ouc, -ujc* a *-oc*, kterých se užívá jako kolektivního označení příslušníků rodiny nebo domácnosti (podle odpovědí na Dotazník pro česká nářečí jihozápadní, s mapkou). Viz též pozn. tamtéž, str. 170. 922

Voráč J. K jazykovému zeměpisu Čech. Dvojhláska *ou* v slovech jako *roužnouť, poučet* atd. v českých nářečích jihozápadních. NŘ 34, 1950, 164—169.

Přehled o dnešním zeměpisném rozložení tohoto jevu, jak se odrazilo v odpovědích na třetí otázku Dotazníku pro česká nářečí jihozápadní; isolexy několika vybraných slov *roužnout/zožehnout, rožnout; poučit, poučet/pučit, pucovat; udoulat/udolat; zoutvirat, zotrhat/zfjodvirat, z(v)otrhat; touň/tůň*) jsou zakresleny na mapce. S pozn. B. Havránka na str. 169. 923

Jílek F. Reč lidu na pšeničných Blatech. [Doslov ke knize:] M. Kršková, *Rozprávky* (Praha 1950), str. 190—205.

Viz zde č. 1910. -

924

Mostecký V. Jak se mluvilo na Vodňansku. *Oběžník KPČJ* 1, 1947, č. 3, str. 8—10.

O některých typických zvlátnostech vodňanského nářečí s doklady z archivního materiálu. 925

Rodina K. Dvě zvlátnosti nářečí jihozápadního. ČMF 32, 1949, 69—70.

1. Příklonka *-ž*. — 2. Přízvuk pootavský. Výklad má vážné nedostatky.

Ref.: L. Petříková-Ryndová, ČMF 33, 1950, 39—41 (poznámky k druhé části Rodinova čl.). 926

Spal J. Nářečí Plzeňského kraje. *Život Plzeňska* 1, 1950, 78—79.
Podává jeho úhrnnou charakteristiku a upozorňuje na některé výraznější znaky.

927

Voráč J.—Mazlová V. O dnešním stavu nářečí na bývalém menšinovém ostrůvku stříbrském. *NŘ* 34, 1950, 13—19.

Zpráva o výsledcích terénního průzkumu, podniknutého v r. 1949 k ověření dotazníkového materiálu; připojeny dva kratší nářeční texty.

928

Hcmov-Karpatějev L. Měli staří Lučané své nářečí? *Krajem Lučanů* 14, 1947, 16.

Několik nářečních výrazů z Podlesí.

929

Pokorný J. Prvky nového nářečí severozápadního. *Krajem Lučanů* 15, 1948/9, 7—8.

Na vzniku nové lidové mluvy na Žatecku se podílejí starousedlíci, osídlenci z vnitrozemí, reemigranti z Volyně a Slováci.

930

Hrdlička F. Řeč volyňských Čechů. *Krajem Lučanů* 15, 1948/9, 49—51.

Stručná jazyková charakteristika volyňských reemigrantů, kteří osídlili hl. Žatecko.

931

Kvaček J. Dialektologické zbytky na Vlastibořicku. *Stráž severu* (Liberec) 1948, 7/3, 19/9, 10/10 a 17/10.

Všimá si hláskosloví, tvoření slov a frazeologie.

932

Hora V.—Šubrt V. Několik poznámek o nářečích z Jaroměřska. *Jaroměřsko* 2, 1948, č. 8, str. 5—7 a č. 9, str. 8—10.

Povšechná charakteristika lidové mluvy po stránce nářeční celkem málo výrazné.

933

Rindtová M. Zdroj Erbenovy inspirace. *Kytice* 1, 1946, 172—174.

Nejvýraznější krajové zvláštnosti lidové mluvy z okolí Miletína. Stať přetištěna pod stejným názvem v čas. *Pod Zvičinou* 3, 1948, 35—38.

934

Jílek-Oberpfalcer F. Jak žili naši otcové. Mezi písmáky pod Krkonošemi. *Vrchlabí, J. Krbal* 1946, s. 344 + 32 příl., 8°.

V úvodní kapitole *Pojďte k nám na pobytí* (str. 7—28) charakteristika podkrkonošské mluvy, zvl. po stránce frazeologické. Vlastní výklad, rozdělený do oddílů: Společenský život — Veřejný život — Domácnost — Škola — Víra — Práce, je prokládán souvislými výňatky z pamětí podkrkonošských písmáků.

Ref.: J. Daňhelka, *ČMF* 30, 1947, 64—65 (s krit. poznámkami). — V. Machek, *LF* 71, 1947, 170—171. — J. Petřtyl, *VČAZ* 22, 1948, 109—110. 935

Havránek B. České nářečí kladské. *Kladský sborník* (Praha, Družstevní práce 1946), str. 29—37.

Obsah: Zařazení nářečí kladského. Jeho typické znaky. Jazykové shody kladské s okrajovým pohraničním pásmem. Starobylé rysy. Vliv němčiny. Shody mluvy s nářečím na Náchodsku. Připojeny dva nářeční texty ze sborníku *České Kladsko* (Praha 1926).

Ref.: A. Gregor, *LF* 71, 1947, 154-155. - V. Davídek, *SlezSb*46, 1948, 270. 936

Kellner A. O kladském nářečí. Vyšehrad 1, 1946, č. 38/39, str. 6—7.

Stručná charakteristika s výčtem hlavních zvláštností.

937

Kubín J. Š. Lidová mluva Čechů kladských. Naše Kladsko. Sborník. Sborník prací členů výzkumného vědeckého sboru Svazu přátel Kladska (Praha 1946), str. 69—77.

Vedle stručné charakteristiky podává a. ukázky českých lidových písní a povídek z Kladska.

938

Petříková L. Hudební stránka východočeského nářečí. (Několik záběrů.) ČMF 30, 1947, 97—102.

Za nejcharakterističtější znak hudební stránky lidové mluvy pod Kumburkem a snad celého dialektu východočeského pokládá „časté posunutí vrcholu funkčních hudebních útvarů s prvé slabiky na poslední“ (str. 101).

939

Mackerle J.—Továrek F.—Vacová P. Moravskotřebovský okres.

Vlastivěda Jevíčka, Svitavska a Moravskotřebovska. Jevíčko 1946.

V kapitole *Řeč a zvyky* na str. 46 stručná charakteristika malohanáckého podřečí od F. Továřky; na str. 59—64 otištěno několik lidových písní v pův. nářečí. Na str. 71 podán výklad slova *žundr*. V kapitole *Historické osídlení* na str. 84 výklad několika místních jmen moravskotřebovského okresu od J. Mackerla.

940

Robl R. Jak se mluvilo u nás v Korouhvi. Příspěvek k popisu nářečí českomoravského. Jitřenka 63, 1948, 73—74, 90—91, 102 až 104, 116—117, 127—128, 138—139.

Materiál hláskoslovný, tvaroslovný i lexikální. Pokračování: tamtéž 64, 1949, 7—8, 16—17, 31—32, 42—44, 57—59.

941

Gregor A. Kapitola ze srovnávací skladby moravských nářečí.

LF 74, 1950, 23—27, 108—116, 174—192.

Ukázka z autorovy chystané skladby moravských nářečí. Obsahuje výklady o pádech prostých, nominativu, genitivu a dativu. V úvodu bibliografický přehled dostupného nářečního materiálu moravského a odborných prací dialektologických.

942

Svoboda J. F. Novoměstský okres. Vlastivěda moravská, sv. 85.

Řada II. Místopis Moravy. Díl IV. Jihlavský kraj. Brno 1948.

Stručný výklad o nářečí novoměstského okresu na str. 81—85; dále poznámky o jménech osad, pozemků a o jménech rodových (str. 85—93).

Ref.: A. Gregor, LF 73, 1949, 153.

943

Bělík V. Nářeční texty ze západní Moravy. LF 73, 1949, 26—31.

Jde o kraj zhruba vyznačený čarou Znojmo — Třebíč — Budičov u Třebíče — Mor. Krumlov — Znojmo. Stručná charakteristika nářečí (v podstatě hanáckého) a ukázky, seřazené podle jednotlivých nářečních typů.

944

Mazlová V. Jazyk a hudba. Fonetická studie zábřežského nářečí.

Pedologické rozhledy 4, 1948, 33—69.

V úvodních dvou částech obecné výklady o hudebních prvcích v řeči a o poměru řeči a hudby. V třetí části shrnuty výsledky vlastního autorčina zkoumání nářečního materiálu z okolí Zábřehu a ilustrovány záznamy jazykové melodie jednak podle

poslechu, jednak podle kymografu. Připojeno několik notových záznamů Fr. Trpišovského. Rus., angl. a franc. résumé. 945

Mazlová V. Výslovnost na Zábřežsku. Fonetická studie z moravské dialektologie. Práce z vědeckých ústavů, sv. 56. Praha, filos. fak. Karlovy university 1949, s. 202, 8°.

„Mým cílem je podat soustavný a všestranný rozbor zábřežského nářečí s hlediska fonetického. Značná zeměpisná rozlehlost zkoumané oblasti i její bohaté a často velmi komplikované vnitřní rozlišení však způsobuje, že mi zatím nelze uskutečnit celý tento plán. V této práci podávám: 1. soustavné členění této oblasti podle samohláskového systému, 2. podrobný popis zábřežského vokalizmu a konsonantismu, zjištěný experimentálně fonetickým zkoumáním i přímým pozorováním, 3. srovnání zábřežského hláskového systému s pražským, 4. několik poznámek o přízvuku, kvantitě a melodii zábřežského nářečí, 5. pokus o výklad jazykových jevů v této oblasti, 6. fonetické transkripce nářečních textů“ (a. v předmluvě, str. 9). Připojeno rus. a franc. résumé a 5 mapek studované oblasti.

Ref.: S. Utěšený, NV 27, 1950, 232—234; jiný ref. téhož a. ČMM 59, 1950, 195—198 (oba s krit. poznámkami). — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 71. — M. Vey, BSL 47, 1951, 2, 207—208. 946

Mazlová V. Příspěvek k studiu severomoravských nářečí. ČMF 30, 1947, 262 až 263.

Autoreferát o přednášce, kterou a. proslovila 13/2 1947 ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze a v níž podala rozbor hláskoslovných, melodických, kvantitativních a přízvukových poměrů na Zábřežsku. 947

Kopečný F. Jazykový materiál v Drahotušské kronice. LF 71, 1947, 282—288.

Upozorňuje na hláskoslovné, tvaroslovné, syntaktické, lexikální a frazeologické zvláštnosti jazyka *Paměti drahotušských kronikářů 1571—1911* (Olomouc 1947, viz zde č. 1719). 948

Mazlová V. Příspěvky k studiu hanáckých nářečí. ČMF 29, 1946, 81—82.

These přednášky proslovené 9/11 1944 ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze. 949

Orlovský J. F. Svěrák: *Boskovické nářečí* (Brno 1941). *Linguistica Slovaca* 4—6, 1946/8, 421—422. 950

Svěrák F. Starší a mladší vrstva nářečí svatobořického. SaS 12, 1950, 152—160.

A. povšechně charakterisuje nářečí svatobořické a podrobněji se zabývá hláskoslovnými, tvaroslovnými a lexikálními rozdíly mezi generací starší a mladší. 951

M. L[išková]. J. Bělič : *O vývoji dolského nářečí. Příspěvek k historické dialektologii Moravy* (ČMM 66, 1944, 1—27). ČČH 50, 1947/9, 221. 952

Bělič J. Hláskosloví obce Nechvalína u Kyjova. Praha, Slovanský ústav 1947, s. 36, 8°.

V úvodu povšechná charakteristika mluvy v Nechvalíně (mezi Kyjovem a Žďanicemi, na rozhraní nářečí hanáckého a dolského) s některými důležitými údaji sociologickými. Připojeno několik stručných souvislých textů nářečních.

Ref: A. Gregor, List 2, 1947/8, 164—165; jiný ref. od téhož a. SvN 1948, 21/1. — V. Šmilauer ČMF 31, 1948, 139. — ar [= A. Kellner], ČMM 69, 1950,

Bělič J. Nářečí na Kyjovsku. Sb. Kyjovsko, vlastivědný popis politického okresu kyjovského (Kyjov, 2. vyd. 1948), str. 28—34.

A. podává ve zkratce nejvýraznější jeho znaky v oblasti hanácké (8 obcí na severozápadě okresu), dále v oblasti slovácké (5 obcí najejhojihu) a konečně ve zbývající části (37 obcí), kde se mluví přechodným nářečím dolským. Připojena mapka nářečních poměrů na Kyjovsku.

Ref.: A. Gregor, LF 73, 1949, 153—154.

954

Bělič J. Hranice *žito* — *pšenica* v oblasti dolských nářečí. VVM 2, 1947, 122—126; doplňky na str. 204.

Isoglosa *pšenica* — *žito* v oblasti dolských nářečí je zachycena na připojené mapce.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 140.

955

Bělič J. Slovesné tvary třetí osoby pl. praes. v moravské slovenštině. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Brno 1948 (viz zde č. 2139), str. 54—70.

V příloze otištěna mapka celé oblasti s grafickým znázorněním rozšíření jednotlivých koncovek.

956

Bělič J. Hranice moravského Slovenska. Malovaný kraj 1, 1946, 26—27.

A. přehlíží dosavadní pokusy o vymezení hranic moravského Slovenska jak podle materiálu etnografického (kroje), tak s hlediska nářečního. Připojena mapka.

957

Vožar V. Sobůlky. Vlastivědná a národopisná studie slovácké dědiny na Kyjovsku. OOR v Kyjově a MNV v Sobůlkách 1949, s. 363, 8°.

Druhá část monografie obsahuje poučení o sobůlském nářečí jednak ve formě mluvnického popisu (nesoustavného), jednak v souvislých ukázkách textových. Připojen diferenční slovníček sobůlského nářečí (str. 337—350).

Ref.: A. Gregor, LF 74, 1950, 43—44 (s poznámkami).

958

Němec J. O doláckém podřečí polešovském. Vlastivědný sb. okr. uherskohradištského 3, 1949, 49—61.

Příspěvky k popisu lidové mluvy v Polešovicích a okolí (územní rozsah nářečí, jeho zařazení, cizí vlivy, zvl. polonismy a j.). Článek má cenu jen jako materiál.

Ref.: A. Gregor, *Stat' o dolském nářečí*. LF 74, 1950, 62—63 (s krit. připomínkami).

959

Malina I. Slovník nářečí mistříckého. Archiv pro lexikografii a dialektologii, sv. 10. Praha, ČAVU 1946, s. 166, 8°.

Osada Místřice leží asi 7 km na severovýchod od Uh. Hradiště. V úvodu několik poznámek o způsobu transkripce.

Ref.: F. Svěrák, LF 70, 1946, 254—257. — J. Bělič, ČMM 67, 1947, 167—170 (s krit. poznámkami a doplňky). — A. Gregor, NV 25, 1947, 20—22; jiný ref. téhož a. v čas. Masarykovou stopou 2, 1948, 16 (s doplňky). — M. Vey, BSL 43, 1946, 2, 97. — bč [=Bělič J.], NO 1946, 24/4.

960

Trnka B. Poznámky k nářečí na Podluží. Malovaný kraj 4, 1949,, 56—57.

Upozorňuje na některé charakteristické znaky lidové mluvy na Podluží (Těšice, Mikulčice a Lužice). **961**

Doležal P. O čistotu nářečí v lidové písni. Malovaný kraj 4, 1949, 85—86.

Někteří lidoví zpěváci zpívají podlužácké písně „slovácko-slovensky“, t. j. neprávem do nich vnášejí slovenské jazykové prvky. Autor upozorňuje na tyto a některé jiné chyby a uvádí příklady. **962**

Kynčl L. Humor kraje Súčovské republiky v krásném písemnictví. (Stručný výtah z literárně dokumentační práce.) ČL 5, 1950, 179 až 187, 237—243.

Autor si mimo jiné všimá nářečí (hornáckého) v literárních pracích regionálních spisovatelů Matúše Beni, Otakara Bystřiny a Rudolfa Kynčla. **963**

ak [= A. Kellner]. F. Horečka: *Nářečí na Frenštátsku* (Frenštát p. Radhoštěm 1941). SlezSb 45, 1947, 265—266. **964**

Horečka F. Nové dodatky k „Nářečí na Frenštátsku“. NŘ 31, 1947, 147—152, 168—169.

Poznámky a doplňky k rozboru mluvnickému, jakož i dodatky lexikální (kniha vyšla ve Frenštátu p. Radhoštěm v r. 1941, první dodatky k ní v ČČF 2, 1944). **965**

Horečka F. Jak se mluví pod Radhoštěm. 2. vyd. Ostrava, soukr. tisk zákl. odb. školy 2, 1948. s. 19, 8°.

Ref.: V. M[achek], LF 74, 1950, 63. **966**

Gregor A. Drobné příspěvky k moravské dialektologii [v čas. Naše Valašsko 1950, č. 1—2]. LF 74, 1950, 239—240. **967**

Jančíková F. Krása mluvy valašského lidu. Podřevnicko 3, 1946/7, 45—54.

Z obsahu: Valašská abeceda. — Jména a přezviska. — Jména předmětů. — Bohatost ve výrazech. — Poměr Valacha k přírodě. — Úsečnost a dramatická řeč. — Povaha lidu. — Valašský věk. Cenné jen jako snůška materiálu; otištěno pod stejným názvem též v čas. Kravaňsko 9, 1947, 38—47.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 140. **968**

Skulina J. Oblast hranická a kelecká po stránce jazykové. Záhorská kronika 16, 1948/9, 49—53.

Zabývá se především mluvou v okrese hranickém a stručně ji charakterizuje výčtem nejvýraznějších jazykových znaků; otázku nářeční příslušnosti oblastí hranické a kelecké neřeší.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 174. **969**

Kellner A. Hodslavské nářečí. Sb. Palackého rodná obec. Kronika Hodslavic. Hodslavice 1948. Str. 205—211.

Zařazení hodslavického nářečí a stručný výčet jeho nej výraznějších znaků hláskoslovných a tvaroslovných.

Ref.: A. Gregor, LF 73, 1949, 234—235. — R. Hurt, SlezSb 47, 1949, 165 až 167. **970**

Slávik B. Písemnictví na moravském Valašsku. Olomouc, R. Promberger, 1947, s. 432, 8°.

Přehledný výklad o jazykové hranici moravského Valašska na str. 11—14; o jménech *Valach* a *Valašsko* 15—16; nářeční zvláštnosti v písemnictví prstonárodním 38—40. Porůznu i jinde v knize mnoho charakteristik a drobnějších poznámek o jazyce spisovatelů, zvl. pokud užili ve svých pracích prvků nářečních. Též o dialektologickém díle F. Bartoše (199—202); cenné bibliografické údaje v poznámkách.

Ref.: J. Hrubeš, Slovesná věda 2, 1948/9, 33—34. **971**

Zápisník zmizelého. (Z péra samoukova.) Sborník se statěmi F. Trávníčka [aj.] redigoval A. Kroupa. Praha, V. Tomsa 1948, s. 51, 8°.

Na str. 7—19 otištěn text *Z péra samoukova*, jak byl pův. vydán v LN 1916, 14/5 a 21/5. Na str. 21—29. F. Trávníček srovnává novinový otisk s textem Janáčkovým a se samostatným vydáním, analyzuje jej po stránce jazykové a dokazuje, že to není dílo prostého samouka. Za pravděpodobného autora označuje žurnalistu Jana Misárka (1861—1932), který pod pseudonymem J. M. Slavičinský vydal několik valašských povídek psaných nářečím. Text *Zápisníku* a jeho jazykový rozbor otiskl F. Trávníček pod názvem *Kdo byl autorem textu Zápisníku zmizelého též* v čas. Naše Valašsko 12, 1949, 18—24. **972**

Kellner A. [Tři práce dialektologické.] ČMM 66, 1944/6, 220—226.

Souborný referát: 1. F. Horečka, *Nářečí na Frenštátsku*. Vlastivěda Frenštátska, sv. II. Frenštát p. Radhoštěm 1941 (s četnými opravami a doplňky). — 2. S. Petřík, *Zur Satzintonation der mährisch-schlesischen Mundarten*, Slavia 17, 1939, 481 až 548. — 3. V. Mazlová, *Systém hanáckých samohlásek*. ČMF 28, 1942, 137—144, 270—276. **973**

Kellner A. Slezsko po stránce jazykové. Sb. Slezsko, český stát a česká kultura. Opava, Matice opavská 1946, str. 92—113 (též zvl. otisk, s. 22).

Rozborem jazykového materiálu a. dokazuje, „1) že ta t. zv. lašská nářečí, která na Opavsku dodnes sahají za státní hranici až k řece Pštině, místy i za ni, již v nejstarší fázi svého historického vývoje byla částí jazykového území českého a česká jsou i co do svého dnešního stavu a 2) že i v těch nářečích, jejichž hláskoslovná výstavba se vyznačuje některými důležitými znaky polskými, český jazykový živel je tak silně zastoupen, že jim proti ostatním slezským nářečím vtiskuje osobité rysy“ (str. 111).

Ref.: A. Lamprecht, LF 71, 1947, 302—303. — A. Sivek, SlezSb 45, 1947, 52—54. — V. Š [milauer], ČMF 30, 1947, 85—86. — J. Bělič, NO 1946, 19/10 a 24/10. — hjk, SvN 1946, 19/7. **974**

Trávníček F. Slezsko jazykově. SvN 1, 1945, 23/9.

Přehledný výklad o slezských nářečích a jejich dnešním stavu. **975**

Kellner A. Vývoj a stav nářečí [na Hlubčicku, Ratibořsku a Kozelsku]. Sb. Naše země, náš lid — Hlubčicko, Ratibořsko, Kozelsko. (Slezská knihovna, sv. 2.) Opava 1946, str. 75—94.

Ve svém příspěvku otiskuje a. několik souvislých ukázek textových, přehledně vykládá o hlavních znacích lidové mluvy ve jmenovaných krajích, řadí ji do skupiny lašských nářečí a dokazuje, že „všechna slezská nářečí, která co do svého dnešního stavu náleží k jazykovému typu českému, byla již i v nejstarší fázi svého historického vývoje součástí jazykového území českého“ (str. 91—92).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 30, 1947, 85—86. Viz též č. 643.

976

Kellner A. P. Diels: *Von der tschechisch-polnischen Sprachgrenze*. (Zeitschrift d. Vereines f. Geschichte Schlesiens 71, 1937, 355—360.) SlezSb 43, 1945 (1946), 161—162.

977

Sivek A. A. Kellner: *Štramberské nářečí* (Brno 1939). SlezSb 43, 1945 (1946), 168—170.

Další referát o téže knize: J. Orlovský, *Linguistica Slovaca* 4—6, 1946/8, 420—421.

978

Kellner A. Nářečí na Hlučínsku. ČL 5, 1950, 39—42.

Stručná charakteristika hlavních znaků s několika souvislými textovými ukázkami.

979

Novák L. Kronika osady Josefovic. Věcný a jazykový výklad. SlezSb 46, 1948, 226—235.

Osada Josefovice patří k obci Hrabyni; pisatelem kroniky je josefovický rodák František Kadula (1825—1896). V čl. jsou otištěny záznamy z l. 1866—1887, a to t. zv. normalisovaným lašským pravopisem; vedle stručných vysvětlivek věcných podán i jazykový rozbor ukázek.

980

Novák L. Stopy nepřehlasovaného praslovanského o v opavském nářečí. SlezSb 43, 1945 (1946), 148—159.

Nepřehlasované o po palatálních souhláskách v opavském nářečí (typu *našo polo*) vykládá a. jako „zbytek jazykové podoby z dob pradávnych, snad i praslovanských“ (str. 148), nikoli analogií podle *to město*; důvody, které pro svou these uvádí, však nepřesvědčují.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 30, 1947, 85 (odmítavě).

981

Novák L. O jistých případech změny o — u v opavském nářečí. LF 70, 1946, 70—75.

Shrnutí dosavadních výkladů a dokladový materiál. V závěru se a. pokouší o výklad, proč stejná změna nenastala také v sousední oblasti moravsko-lašské. Dodatky k tomu v autorově čl. *O dalších případech změny o — u v opavském nářečí*, SlezSb 46, 1948, 345.

982

Novák L. Ke změně hornoostravského a v o. SlezSb 46, 1948, 142—146.

Pokus o výklad.

983

Novák L. *Osa* = *vosa*. (Jazykový výklad.) SlezSb 46, 1948, 259—261.

Tvar *osa*, vyskytující se ve vých. části Moravy, ve Slezsku a na Slovensku, vykládá jako pozůstatek z období církevněslovanského a praslovanského (!).

984

Ratibořský J. [= **B. Vydra**]. Češi na Ratibořsku a Hlubčicku. Hornoslezská Haná. Praha, Orbis 1946, s. VIII + 127, 8°.

O vývoji národnostních poměrů ve jmenovaných krajích vykládá a. v kap. *Čeština a národní uvědomění Čechů na Ratibořsku a Hlubčicku a tamní česká jazyková hranice* (str. 36—66); tamtéž stručný výklad o jazyku pruských Moravců (str. 57 a n.) s výčtem hl. literatury.
Ref.:jp[= J. Pelikán], ČSPStar55, 1947, 148, —J. Vinař, Archa31, 1947, 96.

985

Vážný V. O poslání venkovských osvětových pracovníků při výzkumu našich nářečí. Vlastivědná knížka. Uspořádali V. Černý, a F. Roubík. (Edice zemské rady osvětové, sv. 10.) Praha 1948, str. 96—101.

Upozorňuje na naléhavou potřebu soustavného dialektologického výzkumu a podává k němu některé základní pokyny. 986

Voráč J. Zpráva o výzkumu českých nářečí. NŘ 33, 1949, 29—31.

O organizaci a metodách dialektologického výzkumu, který provádí Ústav pro jazyk český ČAVU. Sr. též: JOT [= J. O. Trojan], *Jakými nářečími mluvíme*. PL 1947, 5/11. — J. Voráč, *Výzkum Českých nářečí*. NO 1948, 8/7. — L. Khás, *Chodsko se rozmáhá*. LN 1949, 27/11.

Dotazník pro česká nářečí jihozápadní. Praha, Česká akademie věd a umění — Ústav pro jazyk český. 1947, 1. 1 + 16, 4°.

K tomu dodatky: *Zvláštní dotazník pro nářečí západočeská*. Praha 1948, 1. 3, 4 (rozmnož.). — *Zvláštní dotazník pro nářečí jihočeská*. Praha 1948, 1. 3, 4° (rozmnož.). — *Zvláštní dotazník pro okrajové nářečí doudlebské*. Praha 1948, 1. 5, 4° (rozmnož.). — *Zvláštní dotazník pro okrajové oblasti západočeské, především pro úsek od Chodska po Klatovsko*. Praha 1948, 1. 3, 4° (rozmnož.). 987

Dotazník pro česká nářečí severovýchodní. Praha, Česká akademie věd a umění — Ústav pro jazyk český. 1947, 1. 1 + 16, 4°.

K tomu dodatky: *Zvláštní dotazník pro okrajová území severovýchodních nářečí českých*. Praha 1947, 1. 7, 4° (rozmnož.). — *Speciální dotazník pro severovýchodní česká nářečí*. Praha 1948, 1. 2, 4° (rozmnož.). 988

Dotazník pro česká nářečí jihovýchodní. Praha, Česká akademie věd a umění — Ústav pro jazyk český. 1950, 1. 50, 4°.

Gregor A. Některé úkoly moravské a slezské dialektologie. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Brno 1949 (viz zde č. 2139). Str. 111—121.

Stručně přehlíží dosud vykonanou práci a podává některé metodické pokyny pro její pokračování. 991

Voráč J. Zpráva o výzkumu moravských a slovenských nářečí. NŘ. 33, 1949, 107—110.

O přípravách k sestavení jazykového atlasu nářečí moravských a slezských a o současné dialektologické práci na Slovensku. 992

Mazlová V. Studujeme naše nářečí. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 2, str. 7.

O metodě a významu soustavného dialektologického průzkumu hanácké oblasti. 993

Dvořák F. Malovaná řeč. Malovaný kraj 4, 1949, 69—71.

Výzva k soustavnému sbírání nářečního materiálu na Slovácku a několik pokynů pro tuto sběratelskou činnost. 994

- Kellner A.** K nářečnímu výzkumu Valaška. *Naše Valaško* 13, 1950, 5—6.
Stručný přehled dosud vykonané práce a zpráva o soustavném nářečním průzkumu celého Valaška, který chystá dialektologické oddělení slovanského semináře při filosofické fakultě brněnské university. **995**
- Kellner A.** K výzkumu valašského kraje. *Nová politika* (Olomouc) 1950, 10/8.
O plánu na soustavný nářeční průzkum Valaška. **996**
- Tkadlečková A.—Vašek A.** Zpráva o nářečním výzkumu Valaška. *Naše Valaško* 13, 1950, 176—177.
O terénním výzkumu, který provádělo v létě 1950 dialektologické oddělení semináře pro slovanskou filologii při brněnské universitě. **997**
- Kellner A.** Dnešní stav bádání o moravské laštině. *VVM* 1, 1946, 19—26.
Shrnutí dosavadní práce a vytčení hlavních úkolů do budoucnosti. **998**
- Kellner A.** Stav a úkoly české jazykovědy na Slezsku. *Opava, Slezský studijní ústav 1950*, s. 30, 8°.
Přehledný výklad vzniklý z přednášky proslovené 7/11 1948 v Opavě v cyklu *Stav a úkoly vědeckého průzkumu Slezska*. Vedle shrnutí a zhodnocení dosud vykonané práce vytyčuje i úkoly do budoucnosti: „Cílem jazykových bádání na Slezsku je zevrubné, na moderních vědeckých metodách založené poznání slezských jazykových poměrů v přítomnosti i v dobách minulých. Jeho realizace tedy předpokládá studia zaměřená jednak synchronicky, na dnešní stav slezských nářečí, jednak diachronicky, na jejich vývoj“ (str. 5).
Ref.: S. Králík, *SlezSb* 48, 1950, 116—117. — A. G[regor], *Příkladná práce Programm*. *VVM* 5, 1950, 52. — J. Skulina, *ČMM* 69, 1950, 337—339. **999**
- Kellner A.** Odras života slezského lidu v jazyce. *NŘ* 34, 1950, 107—109.
Zpráva o dotazníku *Odras života slezského lidu v jazyce*, který má shromáždit lexikální a frazeologický materiál pro úplný nářeční slovník lašský. **1000**
- Horečka F.** Hotopickrs — čili exkurs filologický. *Nová Lubina* 32, 1948, 33—34.
Ukazuje na obtíže přesného fonetického přepisu nářečních textů a opravuje v některých podrobnostech *Šramberské nářečí* A. Kellnera (viz zde č. 978), *Chrám i tvrz* P. Eisnera (viz zde č. 777) a *Lidová rčení* J. Zaorálka (viz zde č. 742). **1001**
- Bělič J.** Poznámky o mizení nářečí. *VVM* 1, 1946, 193—202.
Z obsahu: Vytváření „obecných“ nářečí. — Vliv obecné češtiny a spisovného jazyka. — Nářeční vývoj dříve a dnes. — Účast různých vrstev obyvatelstva na nářečním vývoji. Viz též: A. Vája, *Mizející nářečí!* *Malovaný kraj* 2, 1947, 8—9. **1002**
- Dokulil M.** Važme si své rodné řeči, svého nářečí! *Oběžník KPČJ* 2, 1948, č. 5, str. 1—2. **1003**
- Mazlová V.** Nářečí a škola. *Pedologické rozhledy* 3, 1947, 93—97.
Nářečí není nepřitelem, nýbrž pomocníkem učitele; může jeho práci přinášet vítané pracovní podněty a nové možnosti. *Rus. a angl. résumé.* **1004**

Viz též č.:

636. A. Kellner, Východolašská nářečí.
638. A. Kellner, Příspěvek k fonologii slezsko-polských nářečí na Těšínsku.
639. A. Kellner, K slovníkovému rozrůznění východolašských nářečí.
1020. V. Křístek, K otázce ostravského hovorového jazyka.
1210. F. Horečka, Bezručův nářeční slovník.
1440. V. Machek, Ukrajinské názvy rostlin na Valašsku.
1550. J. Krušina, Dějiny Trpína a okolí.
2455. K. Dejna, Pogranicze językowe śląsko-morawskie.
2482. S. Pop, La dialectologie.

Ostatní nespisovné vrstvy jazyka

Hájek M. Hornická řeč. SlezSb 46, 1948, 103—105.

Studie zaměřená spíše sociologicky než lingvisticky obsahuje cenný soubor výrazů hornického slangu z několika oblastí (Oslavansko, Ostravsko, Hlučínsko, Karvinsko), sestavený abecedně a všímající si i životnosti sebraného materiálu. Autor si všímá zejména emocionálně zabarvené složky hornického slangu (rčení, nadávky a pod.) a vyvozuje odtud některé závěry pro jazykovou sociologii.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 71.

1005

Křístek V. K mluvě ostravských horníků. NŘ 34, 1950, 132—141.

Autor si všímá zejména významové stránky hornické mluvy, stručně také aktualisovaných rčení, přezdívek, metafor a pod. Připojeny dvě ukázky souvislého textu.

1006

Sivek A. Několik příspěvků k hornickému výrazivu na Karvinsku. SlezSb 47, 1949, 156—158.

Otištěné výrazy pocházejí ze Suché, Lazů a Doubravy. Srv. též drobný materiálový příspěvek V. Vaňka *O hornické mluvě* (Práce 1947, 21/6).

1007

Viz též č.:

785. E. Bass, Kázáníčka.

1067. F. Jílek, Jak se mluví v Praze.

2461. B. Unbegaun, Les argots slaves des camps de concentration.

2462. G. Straka, L'argot tchèque du camp de Buchenwald.

3. Jazyk spisovný

Theorie jazykové správnosti

Havránek B. Zásady Pražského lingvistického kroužku a nová kodifikace spisovné češtiny. SaS 10, 1947/8, 13—23.

Přehledný výklad o tom, jak a v čem zásady PLK působily na popis, kodifikaci a kritiku spisovné češtiny.

1008

Havránek B. Český jazyk do pětiletky. NŘ 33, 1949, 6—7.

O hlavních úkolech, které první československá pětiletka ukládá naší bohemistice v oblasti péče o spisovnou češtinu. 1009

Havránek B. Dnešní čeština. NŘ 34, 1950, 6—9.

Rozhlasová přednáška (18/11 1949) o změnách, které nastaly v češtině působením hlubokých hospodářských a sociálních převratů v naší národní společnosti, a o nových úkolech naší jazykovědy, které s nimi souvisí. 1010

J Havránek B. Demokracizace spisovného jazyka. RP 1946, 17/10.

Upozorňuje na hlavní vývojové tendence současných spisovných jazyků a uvádí některé doklady demokracizující tendence v současné spisovné češtině. V rozšířeném znění otištěno pod tímž názvem ve sb. Čeština v životě a ve škole (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 16—20.— Srv. též: F. Váhala, *K demokracizaci spisovného jazyka*. RP 1946, 3/11 (další doklady demokracizace současné češtiny). 1011

Trávníček F. Jazyková správnost. Čeština v životě a ve škole (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 10—15.

Vykládá o hlavních zásadách dnešního pokrokového pojetí jazykové správnosti a na několika konkrétních příkladech ukazuje, jak je třeba hodnotit ústrojnost spisovného výraziva po stránce útvarové a po stránce úkonné. 1012

Trávníček F. Ústrojnost jazykových prostředků. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 2, str. 1.

„Ústrojný (organický) je ten výrazový prostředek, který se shoduje se soustavou jazyka, je v duchu jeho celostního skladu.“ Rozlišuje dále dvoji ústrojnost výrazových prostředků, útvarovou a úkonnou, a ukazuje, jak je toto rozlišení důležité při posuzování jazykové správnosti. 1013

Otázka jazykové správnosti v „Skladbě“ Fr. Trávníčka. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 11, str. 1—3.

Abecedně sestavený přehled důležitějších vyjadřovacích způsobů, u nichž F. Trávníček ve svém díle (viz zde č. 729) konstatuje, že jsou neústrojné, nečeské nebo dokonce hrubě nečeské. 1014

Trávníček F. Revoluce, řeč a právo. SvN 1945, 14/11.

Srovnává právní řád po revoluci se situací spisovné češtiny po pádu jazykového purismu v třicátých letech. 1015

Jedlička A. Zjišťování mluvnické normy soudobé spisovné češtiny. NŘ 34, 1950, 121—132.

V úvodu stručný výklad o tom, jak jazykovědná díla slovníková i mluvnická v jednotlivých obdobích zachycovala jazykovou normu nebo zasahovala do jejího vývoje. Dále informuje autor o zásadách, kterými se řídí excerptce dokladového materiálu pro studium mluvnické normy současné češtiny v Ústavu pro jazyk český. 1016

Šmilauer V. O jazykovou správnost. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 1, str. 2—3.

O hlavních zásadách jazykové správnosti a o některých praktických pomůčkách péče o její zachování. 1017

Kopečný F. Spisovný jazyk a jeho forma hovorová. (Příspěvek k diskusi.) NŘ 33, 1949, 14—22.

Shrnuje do několika typů znaky, jimiž se hovorová podoba spisovného jazyka odlišuje od spisovného jazyka v užším slova smyslu, a to v oblasti hláskové a tvarové. K tomu srv. J. Bělič, *K otázce vzniku nové spisovné češtiny*. SaS 12, 1950, 9—15 (zabývá se kriticky některými thesemi F. Kopečného; vedle toho doplňuje některými podrobnostmi svou studii *Zásady Palackého v otázkách jazykové kultury* ve sb. Tři studie o Františku Palackém; viz zde č. 850). 1018

Jedlička A. Hovorový jazyk. Zprávy pro češtináře 2, 1947, č. 1—2, str. 7—11.

O jeho hlavních znacích a jeho místě v jazykové soustavě.

Ref.: A. Gregor, LF 72, 1948, 60.

1019

Křístek V. K otázce ostravského hovorového jazyka. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 276 až 285.

Podle autorova výkladu se zvláštní hovorový jazyk ostravský jako obdoba hovorové češtiny pražské nebo brněnské nevytvořil, a to hl. z příčin mimojazykových; hovorovou formou jazyka na Ostravsku je dnes vlastní jazyk spisovný, poměrně silně prostoupený prvky domácího nářečí lašského. 1020

v Haller J. O jazykovém brusičství. Škola a kultura 2, 1947, 211 až 212.

Podává stručný přehled jeho vývoje u nás a soudí, že je i dnes potřebné. 1021

Jedlička A. Na okraj nových brusů. SaS 10, 1947/8, 57—60.

Souborný ref. o dvou jazykových příručkách (A. Opravil, V. Müller) s několika zásadními poznámkami protipuristickými; viz zde č. 1136, 1138. 1022

Viz též č. :

v 157. J. Daňhelka, Spisovný jazyk.

• 1143. A. Jedlička, Otázky jazykové výchovy.

Praktické otázky jazykové správnosti

Šmilauer V. Tác a tác jsou dva táce (?), táci (?), tácy (?). Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 14, str. 1.

Odůvodňuje psaní *tácy*.

1023

Votoček E. Poznámky o kvantitě samohlásek při vyslovování cizích slov v češtině. NŘ 29, 1945, 206—209.

Upozorňuje na některé případy nesprávné výslovnosti (*aktivní*, spr. *aktivní*). 1024

Daneš F. Poznámka o psaní *ti* a *tí* v cizích slovech. SaS 10, 1947/8, 61. 1025

jh [=J. Haller]. Ani opona ani most. NŘ 31, 1947, 145—147.

Zabývá se otázkou interpunkce mezi členy rozšířených výrazů, spojenými dvojí spojkou *ani*. 1026

Svěrák F. *Výrazivo* a jiná jména na *-ivo*. NŘ 34, 1950, 161—164.

Rozborem většího počtu jmen na *-ivo* (spisovných i nářečních) potvrzuje autor proti V. Šmilauerovi názor B. Havránka, že slovo *výrazivo* nelze pokládat za nesprávné. 1027

Svěrák F. Zeslabující adjektiva na *-avý* a *-kavý*. NŘ 34, 1950, 78—79.

Několik poznámek o jejich výskytu (hl. v lidové mluvě) a o jejich tvoření. 1028

Dokulil M. *Kamenolom*. NŘ 33, 1949, 138—140.

Ukazuje, že složenina *kamenolom* neodporuje slovotvorným zásadám češtiny. 1029

Dokulil M. *Lidovýchova, lidovláda, lidospráva*. NŘ 33, 1949, 58—62.

Na těchto příkladech ukazuje autor, že „při posuzování tvarové správnosti složených slov nesmíme mít na mysli jen čistě formální stránku slova a jeho složek, nýbrž musíme také přihlížet k tomu, zda stavba takových slov odpovídá též jejich významovému skladu“ (str. 60). 1030

Fc [= Fílipec J.]. *Účet a faktura*. NŘ 33, 1949, 117—119.

K tomu srv. širší výklad téhož autora *Účet— faktura, počet* (NŘ 34, 1950, 141 až 144; s pozn. F. Ryšánka). 1031

Jedlička A. Genitiv místních jmen typu *Jince, Hrobce*. (Poměr spisovné normy a místního usu.) NŘ 33, 1949, 9—14.

V současném živém spisovném jazykovém povědomí je systémovým tvarem u jmen tohoto typu genitiv na *-ců,-* v obyčejí místním, poutaném na konkrétní místní jméno, převažují tvary starého genitivu na *-ec*. 1032

Bš [= Beneš J.]. *Uslunci a Uslunců*. NŘ 32, 1948, 19—20.

Výklad gen. tvaru *slunců*. 1033

Haller J. Nazvati *mateřidouškou*. NŘ 29, . 1945, 32—40, 79—84.

Poměr mezi nominativní a instrumentální vazbou slovesa *nazvati (se), nazývati (se)*. 1034

Nováková M. Je *voják*, či je *vojákem*? (Z novočeského semináře prof. V. Šmilauera.) NŘ 33, 1949, 22—25.

Rozborem dokladů z prózy K. Čapka, I. Olbrachta, J. Bělehrádka a F. X. Šaldy autorka reviduje a zpřesňuje dosavadní názory na poměr doplňkového nominativu a instrumentálu při sponě *býti*. 1035

Bečka J. V. Přídavné jméno jmenné v nové češtině. NŘ 29, 1945, 98—107, 145—149.

Rozborem hojného materiálu z nové české prózy zjišťuje, že se jmenné tvary adjektivní, byť v míře dosti omezené, v spisovném jazyce přece jen udržují, a vykládá příčiny jejich odolnosti. 1036

J. H[aller]. Měl pušku připravenou k výstřelu. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 12, str. 7.

Stručný výklad o poměru tvaru neurčitého (připravenou) a tvaru určitého (připravenou). 1037

Danes F. Zakázaný přechod. NŘ. 34, 1950, 10—13.

Podle autora „požadavek výrazové přesnosti a jasnosti nás vede k tomu, abychom dali jednoznačně přednost typu *přechod zakázaný*“.

1038

Opravil A. Spojování vět. Několik praktických poznámek k užívání spojek. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 23—42.

Upozorňuje na nejčastější chyby proti náležitému spojování vedlejších vět s větou hlavní.

1039

Haller J. Poruchy ve stavbě vztažných vět. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 12, str. 1—3 a 3, 1950, č. 15—16, str. 1—4.

Upozorňuje na nejčastější případy nevhodného použití vztažného zájmena.

1040

Haller J. O předložce *pro*. NŘ 30, 1946, 165—176.

Účelem článku je přezkoumání starší puristické praxe, která předložku *pro* v některých případech odmítala.

1041

Bečka J. V. Opakování předložky v rozvitých a rozšířených členech větných. NŘ 31, 1947, 29—44, 81—87.

Podle materiálu čerpaného z novější české beletrie i z jiných pramenů chce stanovit zásady, které v takových případech rozhodují o opakování či neopakování předložky.

1042

v **Opravil A.** O předložkách. Nejčastější chyby při užívání jich. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 116 až 145.

Článek s tendencí puristickou.

1043

Haller J. Poznámky k českému kondicionálu. LF 72, 1948, 97 až 106.

Probírá užívání kondicionálu přítomného a minulého v přirovnávacích větách se spojkou *jako* a uvádí některé případy jejich vzájemné záměny (s doklady z literatury, zejména z nové české beletrie).

1044

Haller J. O českém záporu. NŘ 32, 1948, 21—36, 141—157.

Studie s tendencí puristickou. V první části studie popsána soustava českého záporu (str. 21—36); v druhé části připojeny poznámky o některých zjevech speciálních, zvl. takových, které mají význam pro vyjadřovací praxi.

1045

Drobné příspěvky k jazykové správnosti

Trávníček F. Nová slova pro nové věci. SvN 1945, 11/8.

O slově *osídlenec*. — Další drobné výklady o jazykové správnosti: *Kolaborant* — *při-sluhovač* (tamtéž, 15/8). — Nic nového pod sluncem (o slovech *automat* — *samopal*, 10/10). — Národní výbor (19/10). — *Izvěstia* (o transliteraci tohoto slova, doporučuje podobu *Izvestia*; 4/11). — *Šmelina*, *šmelinář* (2/12).

1046

Trávníček F. Sbohem, milostpaní! SvN 1946, 23/1.

Další drobné výklady, nejčastěji o jazykové správnosti: New York a Nový York (tamtéž 29/1). — Stadion, stadia (28/3). — Náměstek a *náměstkyně* (16/4). — Fotbal, volejbal, kriket, tenis a hokej (8/5). — Předávat (4/8). — *Atomický* a atomový (28/9). **1047**

Trávníček F. Ministryně. SvN 1947, 30/11.

Srv. dále: Opravdu ministryně? (odpovídá na návrh na zavedení tvaru *ministra*; tamtéž 12/12). — Viz též: P. Bezruč, *Ministryně—ministra*. SvN 1947, 20/12. — čt, *Paní ministra?* No 1947, 29/11 (o výsledcích veřejné ankety). **1048**

Trávníček F. Lidová demokracie. SvN 1948, 12/3.

Hájí název lidová demokracie (srv. též: F. Trávníček, *Lidová demokracie*. LN 1948, 30/5). — Další drobné jazykové výklady (Jazykové zákampí) F. Trávníčka ve SvN 1948: *Myslivec* (14/3; výklad slova). — *ObHasmitelka* (21/3). — *Předat a předávat* (28/3). — Na chybu a chyba něčeho (4/4). — *Zavazadlo* (11/4). — *Protiplán* (18/4; odmítá a navrhuje *nadplán*. Srv. též: *Protiplán a nadplán*, SvN 1948, 9/5). — *Sezdávat a oddávat* (25/4). — Jan Neruda a Neruda Jan (1/5). **1049**

Trávníček F. Jazykové zákampí. LN 1948.

Letadlo a letoun (16/5). — *Předejiti čemu* (23/5). — *Lid a národ* (6/6). — *President a předseda* (13/6). — Klement a Kliment-(20/6). — *Redaktor* (27/6). — Socialism a socialismus (4/7). — Debrecíny a maršál (11/7). — Místra Jana Husa a Husi (18/7). — Plynární ulice (25/7). — Královopolský či královopolní? (1/8). — Milí tramvajáci,... (8/8; o slově *tramvaják*). — Jeden ze zastánců (15/8). — Mír (22/8). — Do Karlových Var a Varů (29/8). — Od srdce a z plic, od plic (5/9). — Muž osmi tváří a žen (12/9). — Pracovní *úderka* (19/9). — Plynární a tovární (26/9). — Práci čest! či Čest práci! (5/10). — Prosíme o prominutí našeho nedopatření (17/10). — *Mládežník a mládežnictví* (31/10). — Jsme vděční našemu prezidentovi (7/11). — Vlastní silou (14/11). — Čestina vzala za její (21/11). — Úzký profil a průřez (28/11). — *Nanášet* (5/12). — Vítězná a revoluční třída (12/12). — *Novorozeně a novorozenec* (19/12). **1050**

Trávníček F. Jazykové zákampí. LN 1949.

Kraj (1/1). — Vůdce (9/1). — Po stáru se žít nedá (16/1). — Stalinská ústava (23/1). — Všeobecná daň (30/1). — Mučednická ulice (6/2). — *Hajný a hájemství* (13/2). — Brněnský kraj (20/2). — *Nemocnost* (27/2). — *Chvostismus* (6/3). — *Výsky - tiště* (13/3). — Do Karlových Var (20/3). — Neurčitý způsob (27/3). — *Zemědělec - zeměděлка* (3/4). — Socialismus (10/4). — *Narpa, Kovomat, Tesla...* (17/4). — *Nadstavba* (24/4). — Něco ho zašlo (1/5). — Výpověď muže vyslychaného jako svědek (8/5). — Něco ho zašlo. *Zavazadlo* (15/5). — *Plnotučný a celokový* (22/5). — Pohříchu (29/5). — *Úderník a úderkář* (12/6). — Chtí a chtějí (26/6). — Udeřit (3/7). — *Česko* (10/7); srv. dále Česko a Tschechei (31/7), Česko a Slovensko (9/8) a Česko, Ceško a Čechie (21/8). — *Stavař a stavbař* (17/7). — Jednoznačný (14/8). — Studénka — studenecký, studenský (28/8). — *Neduh* (4/9). — *Svazák* (11/9). — *Olovran* (18/9). — Etymologie (25/9). — Esperanto 2/10. — *Mnichovan* a *mnichovák* (9/10). — *Upomínka* a *vzpomínka* (16/10). — Nováková a Novákova (23/10). — Velký vědecký a národní čin (30/10; o I. díle Nejedlého *Dějin národa českého*). — Městská porážka (4/12). — *Internacionalismus* a *kosmopolitismus* (21/12). — *Aktivace* a *aktivisace* (25/12). **1051**

Trávníček F. Jazykové zákampí. LN 1950.

Esperanto a světový mír (1/1). — Putování po Sovětském svazu (8/1). — Na školách, na závodech (15/1). — *Dikobraz* (22/1). — *Předčasně splnit pětiletku* (29/1);

srv. těž: Předčasné, rané, uspišžené... šplnění pětiletky (12/2) a „Předčasné“ splnit pětiletku (5/3). — *Užitná hodnota* (5/2). — Je na tom dobře a je s to ním zlé (19/2). — Vyslyšchali ho jako svědka — výpověď člověka vyslyšchaného jako svědek (26/2). — *Lidospráva* (12/3). — *Nepravděpodobný a pravděpodobný* (19/3). — Přistavné či přístavné? (26/3). — Zemědělský závod (2/4). — Brno a Drda v ruské výslovnosti (9/4). — *Vodojem* (16/4). — Schůze začíná a končí (23/4). — Zůstala dlouho mlčet (30/4). — Velká Praha a Velký Prostějov (28/5). — Jednou tolik a dvakrát tolik (4/6). — Válečný štváč (11/6). — Polevoj, Dikij a Jurij (18/6; skloňování ruských příjmení tohoto typu). — Šířeji a šíře (25/6). — Časopis Dopravních podniků města Brna, komunální podnik (2/7). — Je jazyk nadstavba? (9/7). — *Numismatik a numismatik* (27/8). — Korea (3/9; skloňování). — Do čtvrtka a do roka (10/9). — *Nadhodnota, nadpráce, nadvýrobek* (17/9). — Půldne a půlden (1/10). — Nekvašená a nezquašená ovocná šřáva (8/10). — Toko a Tos (15/10; zkratkové názvy). — *Zmetek* (22/10). — *Partyzánština* (5/11). — Diskutovat něčo a o něčem (12/11). — Hodilo to se mnou (26/11). — Demokratisace pravopisu (3/12). — Petrohrad — Leningrad — Stalingrad (10/12). Hospodařit a šetřit čím, s čím (24/12). — Není to k pití a není to k dostání (31/12). 1052

Jazykový koutek Československého rozhlasu. První výběr z rozhlasových výkladů českém jazyce, připravených pracovníky Ústavu pro jazyk český České akademie věd a umění. Redigovali **B. Havránek, A. Jedlička, F. Váhala**. Knížnice Rozhlasové práce, sv. 3. Praha, Čs. rozhlas — Orbis, 1. vyd. 1949, 2. vyd. (nezměněné) 1950, s. 293, 8°.

Knížní vydání obsahuje část rozhlasových pětiminutovek (asi jednu třetinu), vysílaných v době od 30/9 1946 do 30/6 1948. *Obsah*: I. Část obecná : Co je Jazykový koutek? — Jazyková výchova. — Co je správné? — Lidovost a odbornost v jazyce. II. Pravopis a výslovnost: Nová Pravidla českého pravopisu a jejich zásady. — Dvoj tvary v Pravidlech. — Psaní předložek a předpon *s* — *z*. — Pravopis některých cizích slov. — Gauč. — Velká písmena: 1. Nová pojmenování. 2. Názvy ústavů, organizací, podniků a časopisů. 3. Názvy budov, městských čtvrtí a některé názvy zeměpisné. 4. Názvy ulic. 5. Jména dní, svátků a jiných časových údobí. — Příslowecné sprežky. — Zdařbůh. — Psaní přídavných jmen odvozených od sou-sloví. — Čárka před přívlastkem. — Čárka před spojkami *a*, *nebo*. — Psaní adres a dopisů. — Přízvuk dynamický (důrazový). — Přízvuk melodický (intonace). — Přízvukování předložek. — Výslovnost cizích slov: 1. Část obecná. 2. Praktické příkladv. — III. Slovo, jeho tvoření, tvary, význam a vazby, zvláště s hled iska správnosti: Doktorka, *mistryně, přidělenka, radová, poručice*. — *Protivitr*. — Tvoření zkratk a jejich skloňování. — Tvoření přídavných jmen na -ný a -ní. — Primární či primérní? — Složeniny s dvou-, dvoj-, troj-, tří- a pod. — Slovesa na -írovat. — *Bezzemek a bezzemec*. — *Mládežnický*. — Pětisetkoruna. — *Rozhlasník* místo *amplion*? — O koležích či o kolegách? — Skloňování jmen na -us. — Sinus, sinusu nebo sinu? — Tři čtvrtě na sedm. — Nesklonná jména. — Přídavná jména přívlastňovací na -ův a -in. — Jejich a jejich. — Všechna práva vyhrazena. — *Bio, kino*. — To jsou hlavní body dnešních zpráv. — *Bytová jednotka* kontra *byt*. — *Dopis, přips*. — *Držitel, vlastník, majitel, nájemce*. — *Chovati a pěstovati*. — *Minění a názor*. — *Náčini, nářadí, nástroje*. — Výpočet úhlu odpadá. — *Osazenstvo, služebna*. — *Otázka a problém*. — *Panovati*. — *Propagace a propaganda*. — *Předávati*. — *Předpoklad a podmínka*. — *Přenáška, přenos*. — *Půjčiti si*. — *Rávec*, v rámci něčeho. — *Růst a vzrůst*. — Stav *setrvalý*, vítr západních směrů. — Předložka *skrz*. —

Spadnouti se. — *Spory.* — *Školní a školský.* — *Štos a štus.* — Učedník, mučedník. — *Uzký profil.* — Umělé klempířství, umělé zahradnictví. — Včetně. — *Vlásenka a vlásníčka.* — O vykolejení železničním a jiném. — Vyprositi si, vyprošovati si. — *Zapřičiniti.* — Považujete sloveso *zapůsobiti* za nesprávné? — *Zciziti, odciziti.* — *Zdravotní a zdravotnický.* — *Žest.* — „Dobrý den“ a jiné naše pozdravy. — Oslabování slovního významu. — Podstatné jméno slovesné v technické češtině. — Přejímáme slovenská slova? — Správnost některých obchodních výrazů. — Zahradnické názvosloví. — Jak jste stár? Nechtěj to po mně! — Co ho to jen napadlo! — Pracovati na závodě, v závodě. — Prohnati kulku hlavou, prohnati hlavu kulkou. — Prověsti, prováděti. — Připsati k dobru, k tíži. — Rozbítí stan. — Spokojiti se s málem. — Míti zájem o něco, míti zájem na něčem. — Zamezte válku! IV. Vlastní jména místní a osobní: Osvětim. — Skloňování některých místních jmen. — Do Lán! Přídavná jména od místních jmen vlastních. — Havlíčkobrodsko. — Domácí jména i v životě veřejném? — Ženská příjmení. — Skloňování osobních jmen: 1. Typ Alois (Halas), Abel. 2. Typ Jiše, Večeře. — Jiša, Večeřa. 3. Typ Veselý, Krašiški, Tolstoj, Hrabec, Bukovac. — Rodina Kopeckých. V. Skladba. Nominativ jmenovací. — Druhý pád po záporu. — Byl uznán vinen, či vinným? — Na 1. května. — O svatý Václav. — Životnost a neživotnost. — Jmenné tvary v doplňku. Větší než. — Ten, tento. — Zvratná zájmena přivlastňovací. — Zájmenný podmět. — Dvacet jedna vojáků? — Před deseti tisíci diváků. — Budiž. — Bude to stačit? — Kondicionál ve funkci zdvořilostní. — Obžalovaný se odsuzuje. — Jest poříditi, jest zjistiti. — Zápor po slovesech bránění a obavy. — Shoda s duálovými tvary. — Ženy s muži pracovaly. — Stovky majitelů vinic navštívily náš stánek. — Chytrost nejsou žádné čary. — Vojáka nebylo vidět. — Spojka když ve vedlejších větách. — Nebo — či? — Postavení shodného přívlastku. — Pořádek slov. Postavení příklonek. — Aktuální členění větné. Přehled nejdůležitější literatury a rejstřík. — Autoři: F. Daneš, A. Dostál, J. Filipec, R. Havel, M. Helcl, Kv. Hodura, L. Janský, A. Jedlička, F. Kopečný, J. Kubista, E. Prandstetter, K. Sochor, F. Váhala, J. Voráč, A. Ziskal.

Ref.: K. Hausenblas, LN 1949, 3/12. — J. Zima, NŘ 34, 1950, 24—28. — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 136—137. — A. Gregor, LF 74, 1950, 159—160. — J. Poch, Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 12, str. 3. — Š. Peciar, SaT 3, 1949, 111. — J. Horecký, SIREč 15, 1949/50. — Hk, Komenský 74, 1949/50, 320. — R. Schams, Gymnasium 2 (37), 1949/50, 117—118

1053

Správná čeština. Věstník ministerstva vnitra 30, 1948, 234—235, 271—272, 282, 393, 415.

Drobné výklady o jazykové správnosti (vesměs texty rozhlasových jazykových koutků) od pracovníků ÚJČ (F. Daneše, M. Helcla, L. Janského, F. Váhaly a A. Ziskala).

1054

Polák J. *Novinář, Novinářství.* NŘ 29, 1945, 95.

Proti nevhodnému užívání těchto slov ve významu prodavač novin, prodejna novin.

Další drobné výklady o jazykové správnosti (nepodepsané jsou redakční): *Ovšem že* a *ovšemže* (str. 95). — V. Š[milauer], [Přídělce] — *přídělník*; [nasídlenec] — *osadilec* (191—192). — B. Paďour, *Hlase* (212—213). — J. Příkryl, *Náměstkyňe* (214—215). — V. Suk, *O té naší nesvobodě* (215; proti novému slovu *nesvoboda*).

1055

Příkryl J. Marie Samarigová, svobodník Svobodovy armády. NR 30, 1946, 19—20.

Další drobné příspěvky z oblasti jazykové správnosti v témž ročníku NŘ. (od různých autorů, nepodepsané jsou redakční): J. Daňhelka, *Oslovování presidenta republiky* (str. 52—53). — Bš [= Beneš J.], *Princ Waleský či princ z Walesu?* (53 — 54). — K. Nováček, *Nesprávný pořádek slov* (139—140); jde o kladení rozvitého přívlastku před jméno). — *Lidový* (160; o různých významech slova). — *Všepelnární* (160). — Š[milauer V.], *Ministra* (179). — *Text jmenovacích dekretů* (180). **1056**

jpb [=J. P. Blažek]. Neznalost českého jazyka ve státních úřadech. NŘ 31, 1947, 19—20.

Další drobné příspěvky v témž ročníku NŘ, pokud se týkají otázek jazykové správnosti (nepodepsané jsou redakční): *Chuť po sklepě* (76—77). — A. J. Doležal, *Infinitiv důrazový* (77—78). — K. Koupil, *Supinum* (78—79; s red. poznámkou). — *Žádáme za nápravu* (79—80). — *Zjišťovati* (80). — *Přesto a přestože* (119). — *Skloňování jmen jako Van Dyck, von Papen* (119). — *Zladit a sladit* (120). — *Vynalezectví* (160). **1057**

[Red.] Shoda v rodě. NŘ 32, 1948, 57—59.

K tomu viz zde č. 899. — Další drobné příspěvky v témž ročníku NŘ zabývající se otázkami jazykové správnosti: *Trestný kop* (59). — *Čárka po neukončené přímé řeči* (139). — *Protiplán* (140). **1058**

jka [= Jedlička A.]. *Úživnost*. NŘ 33, 1949, 37—38.

Slovo je správně tvořeno a je potřebné.

Další drobné příspěvky v témž ročníku NŘ, zaměřené k otázkám jazykové správnosti: kvh [= Kv. Hodura], *Skloňování místních jmen Karle a Chýše* (38 až 39). ----- cl [= M. Helcl], *Kraj Pražský* (39). — lj [= L. Janský], *Zvyk, návyk, zvyklost* (78—79). — Dš [= Daneš F.], *Kulturní rubriky našich denních listů* (79; proti vyumělkovanému vyjadřování). — Dš [= Daneš F.], *Mevro* (79—80). — Red., *Psaní velkých písmen* [u jmen státních celků a útvarů, politických stran atpod.], str. 116—117. — Dš [= Daneš F.], *Aktuárský* (119). — Dš [= Daneš F.], *Pedagogie* (119—120). ----- šta [= J. Kubišta], *Po druhé a podruhé* (156—158). — Dš [= Daneš F.], *Sloh* (159—160; poznámky k jazyku a stylu závodních časopisů). — Dš [= Daneš F.], *Jazyk úřední* (administrativní), str. 179. **1059**

Dš [=Daneš F.]. *Virus*. NŘ 34, 1950, 34—35.

O skloňování tohoto slova.

Další drobné příspěvky v témž ročníku NŘ, věnované otázkám jazykové správnosti: md [= M. Dokulil], *Budapest — Ujpest, Kispest* (35—37; o pravopise cizích vlastních jmen zeměpisných). — vh [= F. Váhala], *Strojřemství* (37—38). — rh [= R. Havel], *Na příkopě či Na příkopech?* (38—40). — kHs [= K. Hausenblas], *Jaký český výraz pro trudodeň?* (76—77; navrhuje *měrný den*). — RH [= R. Havel], *Překlady* (79—80; upozornění na nedostatky překladů z ruštiny). — *Jazyk zákonů* (112—113); poznámka k textu nového zákona o rodinném právu). — Dš [= F. Daneš], *Dubbovati* (116—117; o českých náhradách). — Sr [= Sochor K.], *Výroba rostlinná a živočišná* (119—120). — lj [= L. Janský], *Trest odnětí svobody* (120). — kHs [= K. Hausenblas], *Pověřenkyňe a stachanovka* (159). ----- šta [= J. Kubišta], *Jeslový lékař* (159—160). — M. Št[ěrbová], *Dvorana* (176—177; rozdíl mezi významem slov *hala* a *dvorana*). — kHs [= K. Hausenblas], *Vrň a had* (178). **1060**

Chada L. Jazykový sloupek. Jak je to správně česky? *Tvorba* 14, 1945 a 15, 1946.

Pravidelná rubrika přinášející drobné výklady o jazykové správnosti (někdy puristicky orientované). 1061

Adam K. Mateřská řeč. *Škola a kultura* 1, 1946.

Porůznu příležitostné výklady o jazykové správnosti i jazykové kultuře, na př. o válečné češtině (str. 27), proti nesrozumitelnosti literárně estetické mluvy (163 až 164) aj.; tendence puristická. 1062

Bra[mbora J.]. Germanismus věru zbytečný. *Lidová kultura* 2, 1946, č. 14.

Týká se slov *odvislost* a *neodvislost*. Od téhož autora i v dalších číslech drobné jazykové sloupky, často puristického zaměření (č. 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28). 1063

Jazykové okénko. Řídí A. Pešek. Na dotazy odpovídá **J. Haller**. *Typografie* 50, 1948, 110, 162—163.

Příležitostné jazykové výklady pravopisné, tvaroslovné a j. Pokračuje v roč. 51 (1949) jako samostatná příloha *Pravopisné pokyny* (samost. stránkováno 1—16). Na str. 13—16 V. Šmilauer, *Z pracovních večerů Kruhu přátel českého jazyka* (drobné výklady o jazykové správnosti). 1064

Haller J. *Náslovi a doslovi*. *Těsnopisné rozhledy* 21, 1945/6, 17—18.

Obě slova odmítá jako mechanicky napodobená podle němčiny a zbytečná. 1065

Jílek-Oberpfalcer F. Hleďme my sobě své mateřštiny! *RP* 1946, 5/5.

Pokračování: *Jo či ano?* *RP* 1946, 9/6 (třeba pečovat také o mluvenou češtinu). — *Fráze je šalebná*. *RP* 1946, 23/6. 1066

Jílek-Oberpfalcer F. Jak se mluví v Praze. *Škola a kultura* 1, 1946, 79—82.

Proti vulgarisaci pražské hovorové češtiny s příklady. 1067

Beneš Buchlovan B. Nakažená slova. *SvN* 1946, 22/1.

Slova *prostor*, *postoj*, *kamarád* a spojení *bitva o...* pokládá za „nakažená“ okupací a doporučuje dát je do dočasné karantény. Další články podobného obsahu: Bra[mbora J.], *Novinka — náramně potřebná*. *Práce* 1946, 22/3 (přid. jméno *mládežnický*).— K. E., *Módní fráze*. *LD* 1946, 20/10 (*zapojit do výrobního procesu, sektor, úzký profil* a j.).— bp, *Odnacisovat!* *LD* 1946, 18/12 (proti spojení: *osazenstvo závodu, bitva o zrno, pionýři práce*).— K. Juda, *Do tří sloviček*. *Oběžník KPČJ* 1, 1947, č. 3, str. 8—9 (proti nadbytečnému užívání slov j. *akce, problém, brigáda*). 1068

Brambora J. Proti zlovyku *předávání*. *Práce* 1946, 12/4.

Odmítá sloveso *předati* ve významu „odevzdati“. Z dalších drobných článků téhož autora o jazykové správnosti: *Pod národní správou nebo v národní správě?* *Práce* 1946, 23/7. — *Spisovatelé, nepište lajdácky!* *Práce* 1946, 13/10. 1069

Bartošovský F. Mluvme česky. **LD 1946, 10/8.**

Proti zbytečnému užívání cizích slov a jiným jazykovým nedostatkům. Srv. též: K. E., *Čeština lajntuchová a handtuchová*. *LD* 1946, 27/10 (proti zřejmým a hrubým germanismům v češtině). 1070

Scheinpflug K. Trojí řeč. *Svob. zítřek* 2, 1946, č. 5, str. 9.

O některých nedostatcích hovorové řeči intelektuálů. 1071

Eisner P. Jazyk bez členu neboli Stylista a mravnost. *Svobodný zítřek* 1, 1945, č. 4, str. 12.

O významových odstínech, které vznikají při překládání z jazyků, které mají člen, do češtiny. Z dalších čl. téhož autora o některých otázkách jazykových: *Profesoritis a morbus genitivi*. Tamtéž 2, 1946, č. 16, str. 5 (proti infinitivu na -ti a nadměrnému užívání genitivu záporového). — *Proti jedné odporné zdobnělině*. Tamtéž 2, 1946, č. 22, str. 9 (slovo *Čecháček*). 1072

Němec J. Houby, houbaři a jazyk. Časopis čs. houbařů 24, 1945/7, 19—20.

O kategoriích životnosti a neživotnosti u jmen hub. Srv. k tomu J. Jirouš, *Houbaři a jazyk* (tamtéž, str. 101 a roč. 25, 1947/8, 131—132; zde v podstatě citována pozn. J. Hallera o slovech mikrob a bacil z čas. ÚRO 1946, č. 2). 1073

Smotlacha F. *Smrž* (a *kotrč*) česká nebo smrž (kotrč) český? Mykologický sborník 26, 1949/50, 84—85.

Doporučuje rod ženský, který je původní. 1074

Mareš J. Kdo se smíří s Polevojem? Kult. politika 3, 1948, č. 25.

Proti komolení ruských jmen v českých textech. K tomu pozn. M. Ulehlové-Tilsové tamtéž, č. 28. Srv. též: M. Kohout, *Profesore Trávníčku, pomozte!* Kult. politika 3, 1948, č. 43 (o psaní ruských jmen v češtině); k tomu poznámka tamtéž, č. 44. 1075

Joura L. Nové bulharské zeměpisné názvy. NŘ 34, 1950, 117—118.

Několik diskusních připomínek, jak těchto názvů a jejich odvozenin užívat v češtině. Připojena red. pozn. na str. 119. 1076

Dolanský J. Jedete do Velvary? SvN 1947, 20/5.

Upozorňuje na nesprávné skloňování jména *Kupari* v češtině. 1077

Jirouš J. Vymírající slova ve spisovné češtině. SvN 1946, 10/7.

Spisovný jazyk se zcela bezdůvodně vyhýbá některým tvarům zcela běžným v mluvě hovorové (dat. *mi*, akus. *ho*, *mě* a j.). 1078

Faber [= P. Eisner]. Označení z garderoby žen. Svob. zítřek 3, 1947, č. 33, str. 5.

Proti nadměrnému užívání deminutiv v mluvě hovorové. — K tomu srv. dále: J. Kořínek, *Lidé v civilisačním rozpustidle*. Tamtéž, č. 37, str. 8 (vysvětluje zálibu ve zdobnělinách zřeteli biologickými: „Mizí rustikálnost, rozplývající se v rozpustidle civilisační zjemnělosti.“). 1079

Pavelka L. Zdobněliny lichotné a mazlivé. NŘ 31, 1947, 163—165.

Navazuje na čl. Kořínkův (viz zde č. 1079), ale varuje před zevšeobecňováním. 1080

Strejček F. Trampoty se „správnou“ češtinou. Mladoboleslavsko 1, 1946/7, 161.

Několik citátů a poznámek namířených proti puristickému oklešťování a ochuzování spisovné češtiny. 1081

Co dělat? NŘ 29, 1945, 188—190.

Red. zpráva o několika praktických opatřeních ke zvýšení jazykové úrovně našich knih, novin a rozhlasového vysílání. 1082

Osmera J. Osvěta a úcta k mateřtině. Moravskoslezská osvěta 1, 1946/7, 289—290.

Péči o mateřský jazyk je třeba zařadit také do programu soustavné osvětové práce. 1083

Pravopis

Trávníček F. Podstata a úkony pravopisu. SaS 10, 1947/8, 23—30.

Zkoumá vybrané jevy pravopisné po stránce jejich úkonosti a podle toho rozlišuje opravy žádoucí a užitečné, zbytečné a konečně škodlivé. **1084**

Trávníček F. Demokratisace pravopisu. LN 1950, 3/12. **1085**

Pravidla českého pravopisu s abecedním seznamem slov a tvarů. V podstatě nezměněný otisk vydání z r. 1941. Praha, Česká akademie věd a umění — Státní nakladatelství 1946, s. LXIII + 192,8°.

Norma se v dotisku z r. 1946 neměnila; byly jen opraveny zjevné omyly, odstraněny zásahy okupační censury a zařaděna podle potřeby některá hesla nová.

Ref.: M. Vey, BSL 43, 1946, 2, 94—96 (s krit. poznámkami). Viz též č. 2458.

1086

Doležal A. J. Pravidla českého pravopisu 1941 a 1946. Přehled změn. Praha, Stát. nakladatelství 1946, s. 16, 8°.

Seznam změn provedených v dotisku z r. 1946.

1087

Lahulek-Faltys Z. O obojetných souhláskách. NO 1947, 22/1.

Doporučuje reformu českého pravopisu odstraněním rozdílu mezi *i* a *y* po *t*. zv. obojetných souhláskách. Proti tomu J. Roubal, NO 1947, 20/2. Šrv. dále: J. Vaňásek, *Poznámky na okraj Pravidel českého pravopisu*. NO 1948, 25/3 (námetý pro novou redakci). **1088**

Havránek B. Psaní ruských jmen v češtině. NŘ 33, 1949, 41—46.

Návrh na důslednou úpravu výslovnosti a psaní ruských jmen osobních a místních v běžných českých textech (návrh na přesný přepis ruských jmen pro potřebu spisů vědeckých byl otištěn v Slavii 17, 1939/40, 317 n.). **1089**

Palát A. Problémy transkripce čínských jmen do češtiny. Kartografický přehled 5, 1950, 59—62. **1090**

[Šmilauer V.] Několik pravopisných pokynů. NŘ 30, 1946, 43—45.

Týkají se zejména psaní písmen na počátku některých slov (vlastní jména zeměpisná, názvy organizací a institucí politických, spolkových, sociálních atd.). **1091**

Jazyková kritika

Bělič J. Bezručovy názory na spisovný jazyk. Sb. Pět studií o Petru Bezručovi (uspořádali O. Králík a K. Horálek, Olomouc 1947), str. 184—187.

Registruje je, třídí a konfrontuje s platnou normou spisovného jazyka.

Ref.: F. Trávníček, SvN 1947, 10/9. — J. Hrabák, SlezSb 45, 1947, 179 až 182. — R. Havel, SaS 10, 1947/8, 240—243. — L. Holý, Slovesná věda 1, 1947/8, 112—113. Viz též č. 1093, 1094, 1095, 1096, 1097.

1092

Trávníček F. Lidská tvář Petra Bezruce. Praha, F. Borový 1947, s. 29, 8°.

V kap. *Filolog* (str. 21—24) o Bezručových zájmech filologických; v kap. *Vlastní korektor* (25—26) o brusičských zásazích do textu Slezských písní.

Ref.: V. F [icek], SlezSb 45, 1947, 191—192. — drjd, NO 1947, 3/10. — R. Havel, SaS 10, 1947/8, 240. — J. Janů, KritMěs 9, 1948, 130—134. **1093**

Cenek E. Petr Bezruč — čtenář a kritik. SvN 1947, 30/3.

Čítuje několik ukázek z Bezručovy korespondence s doklady jeho jazykového brusičství. — Srv. dále: J. Strnadel, *Petr Bezručajazyk*. Práce 1947, 17/9 (feuilleton o Bezručových názorech na některé otázky pravopisné). — *Bezručova psaníčka*. Rovnost 1947, 5/10 (jazykové opravy, které básník poslal redakci). — J. G., *Petr Bezruč o slabikáři prostějovském*. NO 1947, 26/11. **1094**

Veselý A. Petr Bezruč. Čtení o člověku a básníkovi. Knižnice Život v umění, sv. 3. Brno, Rovnost 1947, s. 123 + XVI obr. příl., 8°.

V kap. *Milovník mateřštiny* (str. 62—69) charakterisuje stručně Bezruce jako „filologa a strážce ryzosti lidové mluvy“; v kap. *Člověk opravuje básníka* (99—111) s nesouhlasem zaznamenává některé Bezručovy zásahy do nových vydání Slezských písní. — Srv. též kap. *Bezruč filolog* v knížce J. Koudeláka *Petr Bezruč na Hané*. Několik kapitol k básnickovým narozeninám (Brno 1947, str. 41—48). **1095**

V. F[icek]. Petr Bezruč : *Poznámky moravského čtenáře k Pravidlům českého pravopisu z r. 1941* (Brno 1942). SlezSb 44, 1946, 134—135.

Další ref.: A. Gregor, *Petr Bezruč a Pravidla*. LF 71, 1947, 166—167. — V. S [tratil], Malovaný kraj 2, 1947, 47. **1096**

Bezruč P. Poděkování hlavnímu městu Olomouci za čestné občanství. VVM 1, 1946, 49—51.

V dopise z 28/12 1945 Bezruč znovu odmítá ženský rod jména *Olomouc* a přidavná jména typu *lipnický, chválkovický, strážovický* a pod., zaváděná „intelektuály“. **1097**

Viz též č.:

1217. K. Rektorisová, Básník a jeho mateřština.

1220. F. Horečka, Ohnivý květ.

Jílek F. Jazyková správnost v moderní české próze. Oběžník KPČJ 1, 1948, č. 4, str. 6—7.

Se stanoviska puristického skresleně hodnotí změny, které provedl I. Olbracht v nových vydáních některých svých knih a zejména při úpravě výboru *Z Blouznivců našich hor* svého otce Antala Staška (Praha 1940). Srv. k tomu A. Jedlička, *Na okraj pochybených názorů jazykových „oprávců“*. SaS 11, 1948/9, 95—96 (odmítavě). **1098**

v **Haller J. F.** Kožík: *Svatá holčička* (Praha 1943). NŘ 29, 1945, 209—211.

S poznámkami o jazyce a stylu. Další Hallerovy referáty a posudky podobného zaměření, všímající si také jazykové správnosti: K. Sezima : *Z mého života I* (Praha 1945). NŘ 30, 1946, 45—50. — J. Spáčil, *Zázračná halena* (2.vyd., Brno 1945). NŘ 30, 1946, 157—159. — K. Sezima: *Z mého života II—III* (Praha 1946). NŘ 31, 1947, 12—16. — F. B. Vaněk: *Vlaštovky se vracejí* (Praha 1946). NŘ 31, 1947, 170—172. — J. Rypka : *Íránský poutník* (Praha 1947). NŘ 32, 1948, 12—17. **1099**

Danes E. Na okraj dětské literatury. NŘ. 34, 1950, 153—157.

Poznámky o jazykové stránce několika nových publikací.

1100

Příkryl J. Čeština chirurgova [A. Jirásek, *Poranění a poúrazové stavy synoviální blány*. ČLék 1944, 121—127]. NŘ 30, 1946, 50—51.

Příznivý posudek. Srv. další čl. téhož autora: *Perličky z lékařských návrhů*. ČLék 85, 1946, 213—214. — *Čeština lékařů* (F. Bláha, *Medicina na scestí*. Praha 1946). NŘ 31, 1947, 68—73 (odmítavě).

1101

Špale A. Schuster—Srdínko: *Biblická dějprava Starého i Nového Zákona pro školy obecné* (Praha 1946). NŘ 31, 1947, 172—175.

Jazykový posudek s četnými výtkami. K tomu L. Chada, NĚ 32, 1948, 60.

1102

Fiz též č.:

1173. B. Havránek, Jazyk nové literatury.

Polák V. Poznámky k prekladaniu prózy z románských jazykov. Slovo a tvar 2, 1948, 80—87.

Upozorňuje na některé jazykové problémy vznikající při překládání prózy z jazyků románských do češtiny a slovenštiny.

1103

Petrtyl J. Poznámka o jazyce detektivních románů. NĚ. 31, 1947, 175—178.

Odsuzuje jazykovou nedbalost při překládání detektivní literatury; k tomu připojuje též autor nové doklady v čl. *Poznámky k slohovým a jazykovým nedostatkům dobrodružné četby* (Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 6, str. 4—6).

1104

Hausenblas K. K jednomu špatnému překladu z ruštiny. NĚ 34, 1950, 66—70.

Odmítavý posudek jazyka překladu románu J. Vírty *Osamocení* (přel. J. Krjukov).

1105

Havel R. I. Fürnberg: *Amadé a Casanova*. Přeložil P. Eisner (Praha 1950). NĚ. 34, 1950, 109—112.

Rozbor překladu po stránce jazykové.

1105a

Trost P. Nový překlad Pisma [Sv. 2: *Nejstarší věštcí*. Přel. V. Šrámek. Praha 1947]. SaS 12, 1950, 111—112.

Poznámky k ref. S. Segerta, Slovesná věda 1, 1947/8, 171.

1106

Horný-Neuman J. Cedry po celém světě. NŘ 31, 1947, 142—143.

Stručně upozorňuje na záměnu cedru libanonského s jinými stromy, častou zejména v překladech z cizích jazyků. O jazyce překladů srv. dále: A. V-a, *Divoká překladová fantazie*. Svob. zítřek 3, 1947, č. 40, str. 5—6 (M. Magdalen, Výheň; přel. F. Nechvátal. K tomu odpověď překladatele tamtéž, č. 42, str. 5). — R. Šimáček, *Slaneček Bullingerova kouzla*. SvN 1947, 16/11 (o různých překladatelských chybách). — Junius, *Epidemie „důlních psů“*. Tvorba 17, 1948, 695 (o chybách v překladech). — Z. Niliusová, *Ještě k překladům*. LN 1948, 3/8; k tomu Z. Vodička, *Na obranu mladých překladatelů*. LN 1948, 15/8. — F. Musil, *O lepší kvalitě překladů*. RP 1948, 8/8. — M. Drozda, *K českým překladům S. Ščipačeva*. LN 1950, 18/6 (překlady Z. Niliusové). — V. Stuchl, *Překladatelská ostuda*. LN 1950, 5/3 (B. Polevoj, *My sovětští lidé*). — B. Buriánek, *Ke steskům na překlady*. LN 1950, 14/5. — M. Drozda, *Studie o N. G. Černyševském* [N. Belčikov, N. G. Černyševskij;

- K.
- Belčikov — Filipec — Gizenganzen — Rjurikov, N. G. Černyševskij — bojovník za svobodu], SaS 12, 1950, 187—189 (všimá si také jazykové stránky překladů).— M. Drozda, *Český výbor z Dobroljubova* [N. A. Dobroljubov, Vybrané literární stati. Praha 1950]. SaS 12, 1950, 110—111 (též o jazyce překladu). 1107
- Vlček M.** Co se čtenář nedozví. Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 13, str. 6.
Několik poznámek o nesnázích při překladu prací, jejichž jazyk je zabarven dialekticky. 1108
Viz též č.
181. K. Horálek, K teorii překladu.
- Trávníček F.** Novinářská mluva a jazyková správnost. Za pravdu a socialismus 1, 1950, 224 — 230.
Úvodem o škodlivém pojetí jazyka jako pouhé formy, nezávislé na myšlení, a stejně nesprávné představě, že myšlení existuje samo o sobě, bez jazykového výrazu. Dále ukazuje autor na konkrétních případech potřebu zachovávat spisovnou normu přesně zvl. v mluvě novinářské. 1109
- Wünsch O.** Novinářská čeština. (Předneseno na manifestačním večeru Kruhu přátel českého jazyka 4. července 1945 v Denisově ústavu v Praze.) NR 29, 1945, 51—53.
Novinářské češtině je třeba po stránce jazykové věnovat veškerou péči, aby byly odčiněny stopy jazykového úpadku v době okupace. 1110
- Vrabc V.** Novinář a mateřský jazyk. Nová svoboda 23, 1946, 120.
Proti jazykové uniformitě, která se udržuje v novinách jako dědictví z doby okupace. — Srv. též: M. Břítva, *Žeň jedné neděle*. SvN 1947, 18/7 (kursiva o některých nedostacích novinářské češtiny). — J. Staněk, *Jazyka dar*. Svět práce 4, 1948, č. 34 (populárně o potřebě jazykové péče v novinách). 1111
- Galuska M.** Více péče slohu! Čs. novinář 1, 1949, č. 7, str. 5.
Výzva ke zvýšení stylistické úrovně novinářského jazyka. 1112
- Novinářský jazyk.** Čs. novinář 2, 1950, 76—77.
Kritické poznámky o jazykové úrovni našeho tisku podle průzkumu semináře pro slovanšou filologii na brněnské universitě s příklady typických nedostatků. 1113
- Trávníček F.** O nejcennější národní poklad. Sb. Reklama to dokáže (Brno, Reklamní klub československý, odb. Brno 1947), str. 44—45.
O potřebě dbát jazykové správnosti i při reklamě. 1114
- Chalupa D.** Cestou k rozhlasové hře. Rozhlasová práce 1, 1947, 18—25.
Na str. 24 několik poznámek týkajících se jazykové stránky rozhlasových her. 1115
- Ktk.** Mluvené slovo v rozhlasu. Práce 1945, 11/10.
Kursiva o některých nedostacích rozhlasové češtiny. — Srv. k tomuto námětu dále: *Rozhlas chce mluvit správně česky*. Práce 1945, 17/10 (o kursu F. Jílka-Oberpfalcera a B. Hály). — L. Drůbek, *Kritikům rozhlasové češtiny*. Náš rozhlas 13, 1946, č. 17. — Týž autor, *Správná čeština v rozhlasu*. Tamtéž 13, 1946, č. 24 (zvl. o výslovnosti cizích slov). — F., *Kalibasův zločin českého rozhlasu*. Svob. zítřek, 2, 1946, č. 29. — *Český*

jazyk v pražském rozhlasu. ND 52, 1946, 240. — J. Brambora, *Jak tříbit rozhlasovou češtinu*. Rozhlasová práce 1, 1947, 151—155 (zvl. o stylistických nedostacích některých rozhlasových pořadů). — „Palacká” universita čili rozhlasová čeština. ND 53, 1947, 240. 1116

Sobota E. Bodrý byrokrat o svých zkušenostech. Svazky úvah a studií, sv. 91. Praha, V. Petr 1946, s. 35, 8°.

V kapitole *Byrokrativ jazyk* stručná charakteristika nápadných rysů úředního jazyka. 1117

Veselský L. O lepší úřední jazyk. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 5, str. 2—3.

Přehled práce vykonané v tomto oboru a současný stav. Srv. též: *O srozumitelný úřední sloh*. NO 1947, 23/1. 1118

Čistota mateřského jazyka se stává veřejným zájmem. NŘ 29, 1945, 127—138.

V red. čl. se citují četné hlasy z denního tisku i časopisů o potřebě odčinit jazykové následky okupace a uvědoměle zvyšovat péči o jazykovou správnost. 1119

Nejedlý Z. Škůdci českého jazyka. Var 1, 1948, 248—251.

Zásah do diskuse o jazykových oprávcích a redakčních korektorech; obrací se proti brusičské praxi nakladatelských korektorů, kteří mechanickými opravami mnohdy nešetrně zasahují do jazyka autorů a bez ohledu na tvůrčí individualitu autorů jejich jazyk nivelisují podle šablony Pravidel.

Do diskuse mimo to zasáhli: J. Ort [= P. Eisner], *Autor a korektura*. SvN 1947, 27/4. — L., *Spisovatel a upravovatel*. SvN 1947, 20/7. — E. Chalupný, *Kdo smí upravovat?* SvN 1947, 3/8. — J. Hruša, *Upravovat či neupravovat, a jak?* SvN 1947, 9/8. — P. Eisner, *K těm češtinářům za oponou*. SvN 1947, 10/8. — N-ová, *Kde nutno upravovat?* SvN 1947, 28/8. — V R. H., *Co nutno upravovat?* SvN 1947, 6/9. — FT, *Imprimatur*. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 3, str. 4—6 (o redaktorech, korektorech a typografech, kteří mnohdy zachraňují jazykovou úroveň příspěvků). 1120

Bělohoubek J. Autor, upravovatel a nakladatel. Filologové za oponou s druhé strany. Knihkupec a nakladatel 9 (54), 1947, 333 až 335, 349—351.

Všimá si také právní stránky celé otázky; srv. k tomu red. pozn. NŘ 31, 1947, 178—179. 1121

Kálal M. Jak revidovat rukopisy. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 5, str. 9.

„Autoru i překladateli pouze radíme, upozorňujeme ho, navrhuje — on ať si sám rozhodne.” — Srv. dále: K. Málek, *Jazykovi oprávcí* (tamtéž, č. 6, str. 4—5) a nepodepsaný příspěvek *O oprávcích* (tamtéž, č. 6, str. 3—4). 1122

Pflanzer A. Překladatelovy zkušenosti s jazykovým oprávcem. SaS 10, 1947/8, 223—231.

Protestuje proti svémocným zásahům anonymních jazykových oprávců do jazyka autorů při vydávání knih (s konkrétními příklady). Na jeho čl. navazuje J. Nováková, *Oprávcí autorů*. SaS 11, 1948/9, 48. 1123

Pešek A. Tiskové chyby — a opravy tiskárenského korektora. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 9, str. 4—5.

Upozorňuje na obtížnou a zodpovědnou práci tiskárenských korektorů. **1124**

Bečka J. V. O práci tiskárenských korektorů. Typografia 51, 1949, 15.

Oceňuje její význam. — Srv. dále: J. Firyt, *Korektorova práce o knize*. Tamtéž, str. 149—153 (o úkolech a pravomoci korektorů). **1125**

Školní a praktické mluvnice a cvičebnice češtiny

Kaňka J.— Vachek J. Česká mluvnice a cvičebnice pro obchodní akademie a pro obchodní školy. Praha, Čes. graf. Unie 1945, s. 297 + 1 příl. + 1 tb., 8°.

Ref.: F. Trávníček, SvN 1945, 4/12. — L. Chada, *Tvorba* 15, 1946, č. 6. **1126**

Havránek B.— Jedlička A. Stručná mluvnice česká pro střední školu [v tiráži: Stručná mluvnice česká pro II. až IV. třídu středních škol]. Praha, Státní nakladatelství 1950, s. 152, 8°.

Ref.: F. Daneš, NŘ 34, 1950, 145—148. — dn [= Daneš F.], LN 1950, 15/10. — E. Jóna, SIREč 16, 1950/1, 157—159. — M. Vey, BSL 48, 1952, 2, 101—102.

1127

Jazyk mateřský. Pracovní učebnice českého jazyka pro školy měšťanské a střední. Napsal **J. Jelínek** za spolupráce J. Hallera. Díl I. Praha, Stát. nakladatelství 1946, s. 182, 8°.

Díl II. Praha, Stát. nakladatelství 1946, s. 248, 8°. — Díl III. Praha, Stát. nakladatelství 1947, s. 232, 8°. — Díl IV. Praha, Stát. nakladatelství 1947, s. 201, 8°.

Ref.: o I. a II. díle J. V. Bečka, *Theorie i praxe* 7, 1947, 60—61. — O III. díle A. Jedlička, SaS 10, 1947/8, 251—252 (vytýká „strohé brusičství“). — J. P. Blažek, SvN 1947, 9/9.

1128

Český jazyk. Cvičebnice českého jazyka pro I. třídu škol středních. Zpracovali: B. Havránek, G. Janáček, A. Jedlička, J. Jelínek, J. Višňák, J. Zima, A. Získal. Praha, Státní nakladatelství 1950, s. 240, 8°.

Ref.: K. Kozlová, NŘ 34, 1950, 148—153.

1129

Český jazyk. Cvičebnice českého jazyka pro II. třídu škol středních. Zpracovali: B. Havránek, G. Janáček, A. Jedlička, J. Višňák, J. Zima, A. Získal. Praha, Státní nakladatelství 1950, 176, 8°.

Ref.: K. Kozlová, NŘ 34, 1950, 148—153.

1130

Havránek B.— Kopecký L.— Starý E. — Získal A. Cvičebnice jazyka českého pro první třídu středních škol. Dotisk 1. vyd. Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. 218, 8°.

Cvičebnice jazyka českého pro druhou třídu středních škol. Dotisk 1. vyd. Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. 220, 8°. — *Cvičebnice jazyka českého pro třetí třídu středních škol.* Dotisk 1. vyd. Praha, Čes. graf. Unie 1946, s. 188, 8°. — *Cvičebnice jazyka českého pro čtvrtou třídu středních škol.* Dotisk 1. vyd. Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. 191, 8°.

1131

Vítek F. Česká mluvnice pro měšťanské školy a pro nižší školy střední. Dotisk 1. vyd. Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. 276, 8°.

1132

Gregor A. Mluvnice jazyka českého pro vyšší třídy středních škol. Druhé vydání upravené podle návrhu učebních osnov z r. 1933, dotisk. Praha, Bursík a Kohout 1945, s. 378, 8°.

1133

Gregor A. K. Rektorisová: *Česká divadelní mluvnice* (Praha, 1. vyd. 1942, 2. vyd. 1944). NV 24, 1946, 76—81.

1134

Helcl M. Nepodařené učební texty pro češtinu [*Učební texty pro jazyk český, část gramaticko-stilistická*]. Praha, Stát. nakladatelství, b. r., s. 95; autoři nejmenováni]. SaS 12, 1950, 49—51.

Nepříznivý posudek učebnice pro státní kursy pro přípravu pracujících na vysoké školy a pro školy důstojnického dorostu.

1135

Opravil A. Nikoli..., nýbrž... Kopa hříchů proti dobré mateřstve. Knižnice KPČJ, sv. 1. Praha, Kruh přátel českého jazyka — R. Mikuta 1945, s. 84, 8°.

Autor upozorňuje na nejčastější jazykové nedostatky (zejména lexikální, frazeologické a syntaktické) s konkrétními příklady. S předmlouvou J. Hallera.

Ref.: F. Trávníček, SvN 1946, 26/1. — J. Haller, NR 30, 1946, 8 — 9. — J. Beneš, Nová škola 1, 1946, 124. — jp, ČO 39, 1946, 191. — A. Gregor, LF 70, 1946, 223. — A. Jedlička, SaS 10, 1947/8, 57—59 (s krit. pozn.).

1136

Adam K.—Jaroš V. Škola správné češtiny. Přehled mluvnice a pravopisu se 150 testy a jich vypracováním, s 50 diktáty a s abecedním rejstříkem. Hokrový učebnice, sv. 3. Praha, J. Hokr 1946, s. VI + 237, 8°.

S předmlouvou F. Jílka-Oberpfalcera.

Ref.: -fch, ČO 40, 1947, 93.

1137

Müller V. Rukověť správné češtiny. Příbram, A. Pelz 1946, s. III + 93, 8°.

Abecedně sestavená příručka.

Ref.: A. Gregor, LF 70, 1946, 268—269 (vytýká autorovi zbytečný purismus). — jb [= J. Běhounek], Práce 1946, č. 186. — A. Jedlička, SaS 10, 1947/8, 59—60 (odmítavě).

1138

Pátek F.—Medonos V. Kurs českého jazyka se zvláštním zřetelem k pravopisu. S předmlouvou J. Haller a. Praha, Státní nakladatelství 1947, s. 350, 8°.

Ref.: Schjams R., ŠtřŠ 51, 1947, 176. — Jel[ínek J.], Theorie i praxe 7, 1947, 252. — L. Žofková, NO 1947, 26/3. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 20.

1139

- Chada L.** Průvodce správnou češtinou. Praktická příručka pro každého. Abecední seznam tvarů a vazeb, v nichž se často chybí. Pracovní škola (dříve Nová knižnice učitelská), sv. 114. Velké Meziříčí, A. Šašek 1947, s. 178, 8°. 1140
- Doutlík V.** Pravopisný slovník. Pořádá, vysvětluje a dělí na 30.000 slov v češtině. Praha, J. Tožička 1947, s. 200, 8°. 1141
- Kurz J. J. Mazon: *Lectures techniques avec commentaire et lexique* (Paris 1944). LF 71, 1947, 246—248.
- S opravami a doplňky. Jiný ref. o téže publikaci: J. Daňhelka, ČMF 30, 1947, 153. 1142
- Viz též č.:*
2474. H. Batowski, Podręcznik języka czeskiego.
2475. V. Petržikova-Krandžalova, Учебник по чешки език.
2476. Chrestomatia słowiańska. Cz. II. Teksty zachodnio-słowiańskie.

Metodika a didaktika češtiny

- Jedlička A.** Otázky jazykové výchovy. SaS 10, 1947/8, 142—151.
Autor se zabývá především otázkami jazykové výchovy mimoškolní (vliv funkčně strukturální lingvistiky na jazykovou výchovu; možnosti jazykové výchovy v oblasti jazyka spisovného, hovorového a uměleckého; jazyková správnost a její poměr k jazykové politice a jazykové vědě atd.). 1143
- Jedlička A.** O jazykové výchově, zvláště na gymnasiích. NR 34, 1950, 41—49.
Shrnutí některých zásadních otázek jazykové výchovy, důležitých jak s hlediska dnešní jazykovědné teorie, tak s hlediska didaktického. 1144
- Trávníček E. Mateřština ve škole SvN 1946, 20/1. 1145
- Středem všeho jazykového vyučování na jednotné škole musí být čeština. 1145
- Blažek J. P. Jazyk mateřský ve škole. SvN 1946, 15/2. 1146
- Několik poznámek didaktických a metodických. 1146
- Zima J.** Jazyk, škola, veřejnost. Čeština v životě a ve škole (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 5—9.
O hlavních příčinách nedostatků ve vyučování češtině na našich školách a o některých prostředcích k jejich odstranění. 1147
- Haller J.** Péče o mateřský jazyk v sovětské škole a v české škole. NŘ 29, 1945, 183—187.
Poukazem na sovětské poměry zdůrazňuje potřebu rychlé a účinné nápravy ve vyučování mateřskému jazyku na českých školách všech stupňů, zejména při výcviku mluvnickém. 1148
- Kopečný F.** Učitel — pěstitel a strážce jazykové kultury. Výchovatelství listy 1 (42), 1947/8, 9 — 12.

Zabývá se některými otázkami výchovy k jazykové správnosti a stručně upozorňuje na základní hlediska dnešního pojetí jazykové normy; brusičské tendence, porůznu se opět objevující, odmítá. 1149

Trávníček F. Studium českého jazyka na mateřskoškolském odboru pedagogických fakult. Předškolní výchova 1, 1946/7, č. 9—10, str. 7—9.

Odvodňuje potřebu prohloubeného jazykového vzdělání příštích učitelů mateřských škol poukazem na význam, který může mít mateřská škola na mluvní a jazykový vývoj dítěte. 1150

Trávníček F. Péče o mateřský jazyk na národních školách. Komentář 72, 1947/8, 492—503.

Text přednášky prosloušené 2/2 1948 ve Výzkumném ústavu pedagogickém v Brně; obsahuje jednak mnoho konkrétních výtek (zejména proti dosavadním učebnicím mateřského jazyka na národních školách), jednak četné podněty metodické. 1151

Hodura Kv. Více slovníku! Zprávy pro češtináře 2, 1947, č. 1—2, str. 4—7.

O příčinách, proč je lexikální stránka při mluvnickém vyučování zanedbávána, a několik konkrétních námětů pro školní cvičení lexikální a frazeologická. — Příbuzného obsahu je též čl. J. V. Bečky *Pěstování zásoby slov u žáků na školách II. stupně* (tamtéž, str. 26—31). 1152

Šmilauer V. Proč mluvnice na III. stupni škol? Zprávy pro češtináře 2, 1947, č. 3—4, str. 25—28.

„Jak zajistit, aby mluvnické vyučování skutečně plnilo svůj úkol, vnášet do vyučování organičnost a soustavnost, jak zabránit, aby se nezvrhlo v samoučelné (a tedy bezúčelné) memorování termínů, definicí a příkladů“ (str. 27). 1153

Bečka J. V. Česká mluvnice a stylistika na vyšším stupni středních škol. StrŠ 51, 1947, 177—181.

Metodické podněty pro jejich účelné pěstování.

1154

Jedlička A. Jazyková a slohová výchova v přechodných osnovách českého jazyka. Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 3—4, str. 3—8.

Dotýká se některých obecných otázek, které jsou živé v současné lingvistice a které by měly najít odraz také v jazykové výchově, a doplňuje své poznámky přehledem hlavních pramenů a pomůcek pro jazykovou a slohovou výchovu. Srv. další články podobného obsahu: F. Oberpfalcer, *Český jazyk v naší nové škole*. Nová škola 1, 1946, 78—79. — K. Metyš, *Český jazyk na střední škole*. Na okraj sborníku F. Oberpfalcera *o mateřské řeči* [viz zde č. 780]. Vyšehrad 1, 1946, č. 18, str. 1—2. — J. V. Bečka, *Čeština na našich školách*. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 2, str. 1—2. — J. Kaňka, *Český jazyk a škola*. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 3, str. 6—7. — J. Jelínek, *Český jazyk na české škole*. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 4, str. 9—10. — K. Metyš, *Slovo psané a mluvené. Malé poznámky k velkému temat*. Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 1—2, str. 19—21 (příspěvek k diskusi o nových úkolech vyučování jazyku mateřskému). 1155

Kopeckij L.— Hodura Kv.— Vodička F. Jazyk vyučovací a filologie na pedagogické fakultě. Sb. Pedagogická fakulta university Karlovy (Praha 1947), str. 19—25.

Metodické a didaktické poznámky k organisaci filologického studia na pedagogické fakultě; všimají si především jazyka českého a ruského. **1156**

V. Šmilauer. L. Kopeckij : *Písemný a slohový výcvik v ruštině. I. Ruský pravopisný systém* (Praha 1946). ČMF 30, 1947, 65—67.

K ref. o knize připojuje referent tyto konkrétní požadavky češtinářů na učitele cizích jazyků: 1. zachovávání jednotného mluvnického názvosloví; 2. užívání názvů u nás obvyklých v jejich obvyklých významech; 3. zachovávání kategorií a vůbec třídění obvyklého v české mluvnici; 4. při vštěpování normy cizího jazyka žákům neporušovat normu češtiny (viz též č. 585). **1157**

Jílek-Oberpfalcer F. Cizí jazyk a duše dítěte. SvN 1946, 20/6.

„Dokud není mateřský jazyk v duši dítěte dostatečně rozvinut, nemá se přibírat jazyk cizí.“ **1158**

Jílek F. Řeč a charakter. NR 32, 1948, 40—43.

O souvislosti mezi poměrem k mateřštině a lidským charakterem. **1159**

Hamerský Th. Slovník šestiletého dítěte. Komenský 71, 1946/7, 62—65, 109—115.

Zpráva o výsledcích výzkumu, provedeného jednak ve Zlíně a v Baťově (1942/3), jednak v Praze (1944/5). Připojené tabulky na str. 110—112 zaznamenávají podle materiálu více než 160.000 zachycených slov 1200 slov s největší frekvencí (od 11678 do 10). V závěru jsou výsledky srovnány se slovním materiálem několika slabikářů. **1160**

Jelínek J. Frekvenční slovník jazyka českého. Nová škola 3, 1948, č. 6.

Zpráva o dosavadních výsledcích výzkumu, organisovaného Výzkumným ústavem pedagogickým J. A. Komenského v Praze. **1161**

Bečka J. V. Pěstování zásoby slov u žáků na školách II. stupně. Zprávy pro češtináře 2, 1947, 26—31.

Jak provádět průpravná cvičení v sémantice a ve frazeologii. **1162**

Bečka J. V.—Váňa J. Výzkum mluvní pohotovosti žáků ve vyšších třídách středních škol. Pedag. revue 2, 1948, 4—24.

Zpráva o výzkumu, který prováděl Výzkumný ústav pedagogický J. A. Komenského v Praze ve šk. r. 1946/7, a zhodnocení získaných zkušeností. **1163**

Janáček G. Obecná didaktika mateřského jazyka. Praha, Státní nakladatelství 1947, s. 126 + (II), 8°.

V knize porůznu výklady dotýkající se otázek jazykových a jazykovědných. V odd. I o funkci řeči v životě jednotlivce i společnosti, o vzájemném vztahu psychologie, logiky a mluvnice, o duševní činnosti při používání řeči; v odd. II přehled dosavadního bádání o vývoji dětské řeči; v odd. III o nářečí a spisovném jazyce ve škole a o některých otázkách českého pravopisu s hlediska didaktického.

Ref.: F. Kopečný, SaS 11, 1948/9, 44—46. **1164**

Fiz též č.:

20. B. Havránek, Učení češtině na nových cestách.

21. F. Trávníček, Naše mateřština na jednotné škole.

1004. V. Mačlová, Nářečí a škola.

4. Jazyk literárních děl

Práce obecné a souborné

Havránek B.—Mukařovský J.—Vodička F. O básnickém jazyce. Cyklus rozhlasových přednášek. Red. a předml. napsal J. Mukařovský. Praha, Svoboda 1947, s. 53, 8°.

Jednotlivá čísla cyklu: 1. J. Mukařovský, *Jazyk, který básní* (o iniciativě a tvořivé spolupráci jazyka v básnictví, str. 7—17). — 2. B. Havránek, *Význam jazyka spisovného pro jazyk básnický* (str. 18—25: „Spisovný jazyk dané doby je základním materiálem básnického tvoření.“). — 3. F. Vodička, *Básnický jazyk jako výtvor národní kultury* (str. 26—34). — 4. B. Havránek, *Působení jazyka básnického na jazyk spisovný* (str. 35—41: básnický jazyk je materiálem, z něhož spisovný jazyk doplňuje svůj slovní fond a někdy i syntaktickou stavbu). — 5. J. Mukařovský, *Básnický jazyk a společnost* (str. 42—51).

Ref.: M. O [bst], ČMF 30, 1947, 265—266. — K. Horálek, *Philologica* 3, 1948, 25. — jka, List 2, 1947/8, 55—57. — epy [= E. Pauliny], SaT 1, 1947, 60—61. — Oběžník KPČJ 1, 1948, č. 4, str. 13—14. — jp, ČO 40, 1947, 524. — J. Hruběš, *Kult. politika* 2, 1947, č. 41. — I. Skála, RP 1947, 17/4. — K. P[olák], PL 1948, 27/1. — G[ötz F.], NO 1947, 22/4. **1165**

Trávníček F. Umělecká mluva. Přednášky a diskuse, sv. 9. Praha, Orbis 1947, s. 30, 8°.

Obsah: Podstata umělecké mluvy. — Umělecká mluva a spisovný jazyk. — Aktualisace. — Rozsahové novoty (novoty tvořené v duchu spisovné mluvy nebo vůbec českého jazyka, ale překračující obvyklý, ustálený rozsah tohoto tvoření). — Poetismy. — Užívání jiné normy. — Umělecký sloh. — Umělecká mluva a jazykozpyt.

Ref.: jka, List 2, 1947/8, 55—57. — M. O [bst], ČMF 30, 1947, 265. — A. Pranda, SIREč 13, 1947, 312—314. — fch, ČO 40, 1947, 525—526. — V. Tichý, *Kult. politika* 2, 1947, č. 45. — K. Růžička, *KritMěs* 9, 1948, 35—36. — Jo-Za, *Akord* 14, 1948, 157—158. — jb, *Práce* 1947, 21/6. — K. P[olák], PL 1948, 27/1. **1166**

Trávníček F. O umělecké mluvě. List 1, 1946, 272—277.

Stručná charakteristika hlavních esteticky účinných vyjadřovacích prostředků uměleckého jazyka. Umělecké mluvy se týká také Trávníčkův čl. *Země mluví* (tamže 1, 1946, 189—190). **1167**

Trávníček F. Jazyk je spisovatelovým nástrojem. LN 1950, 19/8.

Zkrácený text přednášky pro začínající autory na Dobříši; jazykové stránky uměleckého díla si všímá také diskusní příspěvek F. Trávníčka na plen. schůzi české sekce Svazu čs. spisovatelů *O nutnosti bdít nad jazykovou stránkou díla*, otištěný v LN 1950, 28/10. **1168**

Mukařovský J. Básnické slovo a skutečnost. Sb. *Čeština v životě a ve škole* (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 36—40.

Charakteristickým znakem poměru básnického slova ke skutečnosti je aktivnost; obsahem statí je výklad o tom, „jakým způsobem básnické slovo aktivity vůči skutečnosti dosahuje“ (39). **1169**

Mukařovský J. K sémantice básnického obrazu. Kvart 5, 1947/8 (1949), 19—24.

A. se vrací k problému své starší studie *Denomination poétique et la fonction esthétique de la langue* (Actes du IV Congrès international des linguistes, Copenhague 1938; česky s názvem *Básnické pojmenování a estetická funkce jazyka* v Kapitolech z české poetiky I, 1. vyd. 1941 na str. 180—188, 2. vyd. 1948 na str. 157—163) a konfrontuje své pojetí básnického pojmenování se současnou básnickou situací, v níž lze zjistit zřetelnou únavu z nadměrného rozbuzení básnického obrazu. Podle jeho přesvědčení výsledkem tohoto vývoje bude „opět takové básnické pojmenování, které se bude chvít v neklidné, ale právě proto ostře působivé rovnováze mezi obrazem a pojmenováním neobrazným“ (24).

1170

Trost P. O jedné tendenci v dnešní poesii. Blok 2, 1947/8, 11.

„Realita v uměleckém díle závisí na jazyku. Noví básníci reality odbourávají metaforický jazyk poesie: na místo obrazného jazyka kladou jazyk věcný.“ 1171

Havránek B. [Diskusní příspěvek.] Účtování a výhledy. Sborník prvního sjezdu čs. spisovatelů (Praha 1948), str. 143—144.

Zdůrazňuje nutnost boje proti třídní exkluzivnosti spisovného jazyka a proti zbytkům starého brusičství.

1172

Havránek B. Jazyk nové literatury. LitN 19, 1950, 75.

Zhuštěný výklad o tom, jak se demokratisace naší kultury obráží v jazyce krásné literatury; kromě toho upozorňuje a. na některé jazykové nedostatky nové české prózy.

1173

Mukařovský J. Kapitoly z české poetiky. Díl první. Obecné věci básnictví. 2. vydání, doplněné. Praha, Svoboda 1948, s. 350, 8°.

V 2. vyd. byly odstraněny všechny cenzurní zásahy do textu jednotlivých studií z doby okupace; nově byly zařaděny další autorovy studie o básnictví, které byly časopisecky uveřejněny po prvním knižním vydání Kapitoly. Z nich se otázek jazyka literárních děl dotýkají tyto studie: *K sémantice básnického obrazu* (str. 164—169, po prvé Kvart 5, 1947, 19—24; viz zde č. 1170) a *O recitačním umění* (str. 107—113, po prvé Program D 47, č. 4; viz zde č. 123).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 229—230. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 26. — M. Vey, BSL 44, 1947/8, 2, 172—173. — Z. Pachovský, Tvorba 17, 1948, 219.—V. Pech, Školství a osvěta 3, 1948, 71. — is [= I. Skála], RP 1948, 1/2. — G[ötz F.], NO 1948, 29/2. — A. Sychra, SvN 1948, 14/3. — Z. Rampák, Lit. hist. sborník 5, 1948, 218—221 (též o II. díle). — J. Neumann, Život 21 1948, 125—126 (též o II. díle).

1174

Mukařovský J. Kapitoly z české poetiky. Díl druhý. K vývoji české poesie a prózy. Vydání druhé, doplněné. Praha, Svoboda 1948, s. 446, 8°.

Z nových prací byly do 2. vydání zařaděny dvě studie o Vladislavu Vančurovi (*Řeč při trýzně*, 403—414, a *O básniku a člověku*, 415—421; viz zde č. 1230).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 312. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 43. — Z. Pachovský, Tvorba 17, 1948, 459. — V. Pech, Školství a osvěta 3, 1948, 156. — G[ötz F.], NO 1948, 8/6

1175

Mukařovský J. Kapitoly z české poetiky. Díl třetí. Máchovské studie. Praha, Svoboda 1948, s. 325, 8°.

Obsahuje tyto studie: *Máchův Máj. Estetická studie* (str. 7—201, po prvé knižně 1928). — *Tři máchovské studie z let 1936—1938*: 1. *Příspěvek k dnešní problematice básnického zjevu Máchova* (str. 205—230, po prvé Listy pro umění a kritiku 4, 1936); 2. *Dílo K. H. Máchy jako torso a tajemství* (str. 231—237, po prvé Slavische Rundschau 8, 1936 a v českém znění v Kapitolách II, 1. vyd., 243—251); *Genetika smyslu v Máchově poesii* (str. 239—310, po prvé sb. Torso a tajemství Máchova díla 1938). Na str. 311—325 připojen *Soupis vědeckých prací Jana Mukařovského do roku 1948* který s použitím *Soupisu prací J. Mukařovského* (Praha, Pražský lingvistický kroužek 1941) sestavil R. Havel.

1176

Jiráť V. O smyslu formy. Studie o otázkách formy v díle českých básníků. Duch a tvar, sv. 4. Praha, V. Petr 1946, s. 172, 8°.

Kniha obsahuje tyto studie, vesměs již dříve otištěné v časopisech: *Obrozené překlady Mozartova Dona Juana* (str. 7—48, po prvé SaS 4, 1948; rozbor překladů S. K. Macháčka a J. N. Štěpánka, zkráceno). — *Básnické vyjadřování Jana Kollára* (49—68, po prvé NŘ 25, 1941; s autorskými retušemi). — *K Vocolově metrice* (69—80, po prvé ČMF 26, 1939 pod názvem *Germanistická poznámka k V ocelově metrice*). — *Architektonika Nerudových Písní kosmických* (81—106, po prvé LF 66, 1939 pod názvem *Seděly žaby v kaluži*). — *Glosa k literárnímu jazyku let devadesátých* (107—112, po prvé ve sb. Charisteria G. Mathesio 1932; o zálibě v užívání deiktických zájmen). — *Hlaváčkův rým* (113—144, po prvé LF 57, 1930; částečně zkráceno). — *Rýmové umění Viktora Dyka* (145—164, po prvé Lumír 57, 1931, zkráceno a přepracováno).

Ref.: R. Havel, NV 26, 1948, 21—25. — A. Hrubý, LF 72, 1945, 53—55. — P. Eisner, KritMěs 7, 1946, 436—438. — M. D [vořák], Akord 13, 1947, 382 až 383. — N. Beniaková, Lit. hist. sborník 4, 1947, 266—268. — S. Šmatlák, SaT 3, 1949, 140—146. — M. Sedloň, Tvorba 16, 1947, 79. — Bej [= B. Jedlička], ND 55, 1949, 189. — sv., Archa 32, 1948, 286. — jp, ČO 40, 1947, 92. — Středoškolák 2, 1946/7, č. 4, str. 15. — K. P[olák], PL 1946, 28/12. — jj [= J. Janů], SvN 1946, 24/11. — V. Pravda, SvN 1947, 21/3. — Vbá, Rovnost 1946, 11/10.—am, Práce 1947, 21/2.

1177

Vodička F. Počátky krásné prózy novočeské. Příspěvek k literárním dějinám doby Jungmannovy. Praha, Melantrich 1948, s. 366, 8°.

V literárněvědné monografii porůznu mnoho drobných poznámek i souvislejších výkladů o literárním jazyce doby obrozené. V kap. I *Jungmannova účast na vývoji české prózy* soustavný výklad o jazykové stránce české umělecké prózy na sklonku 18. stol. a o jazykové estetice J. Dobrovského (str. 19—29), o Jungmannově pojetí otázek uměleckého jazyka (29—38), o poetisaci lexikální zásoby v překladu Chateaubriandovy *Ataly* (62—77), o významu Jungmannova překladu *Ataly* pro vývoj české prozaické věty a periody s povšechnou charakteristikou českého výkladového stylu na poč. 19. století (78—122). V kap. III *Lindova Záře nad pohanstvím, prototyp české prózy preromantické* podán rozbor lexikální zásoby *Záře* a souvislý výklad o zvukové aktualisaci slovních spojení, o zvukosledech, o Lindově větě a periodě, o partiích popisných a dialogických (184—240).

Ref.: A. Žavodský, NV 26, 1948, 147—150. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 25—26; další ref. K. Horálka tamže 4, 1949, 51—52. — J. Hrabák, SaS 11, 1948/9 (1949), 135—138. — O. Králík, NV 27, 1949/50, 78—79. — K. Polák, Slavica 19, 1949/50, 495. — Z. Rampák, Lit. hist. sborník 5, 1948, 120—122. — S. Šmatlák, Slovo a tvar 2, 1948, 57—58. — V. Macháček, Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 3-4, str. 56—57. — Tvorba 7, 1948, č. 11. — K. Polák, PL 1948,

15/2. — Z. Koňák, NO 1948, 25/2. — B. Balajka, LD 1948, 26/3. — A. Grund, LN 1948, 18/7. 1178

Šalda F. X. Kritické projevy 3. 1896 — 1897. K tisku přípr. a pozn. opatřil K. Dvořák. Soubor díla F. X. Šaldy, sv. 12. Praha, Melantrich 1950, s. 544, 8°.

V knize porůznu poznámky o jazyce a stylu literárních děl: o jazyce a stylu J. Zeyera (v ref. o *Třech legendách o křížku*, str. 56—57), J. Vrchlického (v ref. o *Písničkách poutníka*, str. 98—99), J. Nerudy (v ref. o *Zpěvech pátečních*, str. 182 a 192), S. Čecha (str. 241) a j. 1179

Čapek J. B. Redukce v myšlení. Slovesná věda 1, 1947/8, 23 — 31.

Po obecném úvodu o problému t. zv. redukce v moderní filosofii a metodologii vykládá a. o redukci v tvorbě umělecké, zvl. v poesii. Charakterisuje ji jako „prostředek oprošťující a výběrný“ a uvádí několik příkladů z díla K. Tomana. 1180

Janský K. Povídání o interpunkci. Marginalie 19, 1946, 117—125.

O zvl. funkci interpunkce v umělecké mluvě a o charakteristických rozdílech v jejím užívání u jednotlivých škol i básníků. 1181

Kundera L. K technice nové poesie. Doba 1, 1945/7, 185—187.

Několik poznámek, zvl. o interpunkci a rýmu v nejnovější české poesii. 1182

Sychra A. O monumentalitě v umění. Kvart 4, 1945/6, 337—343.

Dotýká se také otázky monumentality v umění slovesném a na příkladech z Vančurových *Obrazů z dějin národa českého* ukazuje na některé její prostředky jazykové (str. 342). 1183

Halas F. Básník a mateřština. Zprávy pro češtináře 3, 1948, č. 1—2, str. 3 — 4.

Básnická oslava českého jazyka. 1184

Haller J. Vrcholy vyjadřovacího umění. Budujeme 1949, 6/5.

Stručná charakteristika umělecké mluvy F. Šrámka, K. Tomana, J. Hory, V. Vančury, K. Čapka, I. Olbrachta, M. Majerové a M. Pujmanové. 1185

Haller J. Nové české písemnictví očima jazykozpytce. Český život 1, 1947, 71.

Několik poznámek o jazyce nové české poesie i prózy. 1186

Nor A. C. Spisovatel a jazyk. Oběžník KPČJ 1, 1948, č. 4, str. 2—5.

Text přednášky prosloušené na valné hromadě KPČJ r. 1947; mimo jiné také o funkci nářečí v umělecké literatuře. 1186a

Viz též č.:

18. B. Havránek, Stalinův projev o jazykovědě a jazyk literatury.

186. L. Páleníček, Naše škola umění.

Jazyková stránka v díle jednotlivých autorů a v různých druzích literárních

Krejčí K. Bartoloměj Paprocki z Hlohol a Paprocké Vůle. Život — dílo — forma a jazyk. Práce Slovanského ústavu, sv. 17. Praha, Slovanský ústav 1946, s. 270, 8°.

Zevrubný rozbor formy a jazyka v českých i polských spisech Paprockého podán v druhé části práce na str. 199—259. 1187

Oberpfalcer F. Jazyk Komenského. Sb. Jan Amos Komenský. Soubor statí o životě a díle učitele národů (uspořádal J. V. Klíma, Praha 1947), str. 209—218.

Upozorňuje na charakteristické znaky mluvy J. A. Komenského: stopy moravských nářečí, záliba v příslovích a lidových rčení, výrazný vliv jazyka bible, prvky humanistické (latinská slova a obraty, složité periody, slovosled), německá slova, vliv soudobé mluvy hovorové (zdrobněliny, výpusťky, interjekce), t. zv. řečnické ozdoby aj. 1188

Váša P. Slovník M. Z. Poláka. NŘ 31, 1947, 98—106.

Srovnáním slovní zásoby Polákovy (v obou vydáních *Vznešenosti přírody*) s jazykem jiných soudobých autorů ukazuje, že jazyk M. Z. P. není ve starší obrozené literatuře tak osamocený, jak se zpravidla myslívá; jeho stopy jdou však i dále k spisovatelům novým a nejnovějším. K slovu *slidný* dodatek autorův tamže na str. 180. 1189

Eisner P. Na skále. Dvanáct zastavení máchovských. Praha, K. Voleský 1945, s. 184, 8°.

Základním problémem knihy je Máchův bilinguismus (souvislost Máchových veršů německých s českými, bohemismy ve verších německých a naopak Máchovy germanismy; jazykový a stylistický rozbor Máchovy korespondence a j.).

Ref.: R. Havel, LF 70, 1946, 212—214. — J. Š. Kvapil, KritMěs 7, 1946, 406—409; jiný ref. téhož a. v PL 1946, 22/1. — J. J. Pospíšil, RP 1946, 5/1. — JJ [= J- Janů], SvN 1946, 16/6. 1190

Svěrák F. K slohu Erbenovy Kytice. List 2, 1947/8, 121—124.

Podle a. je „spisovný základ Kytice určen Erbenovým zřetelem ke shodě současného jazyka spisovného se staročestinou“ (str. 121); ve výběru jsou uvedeny Erbenovy archaismy (hláskoslovné, tvaroslovné, slovtvorné, lexikální a syntaktické). 1191

Polák J. Jazyk Erbenovy Kytice. Kytice 1, 1946, 102—107.

Pokus o povšechný rozbor. „Erben vychází ze slovníku prosté řeči lidové, avšak tento slovník podrobuje změnám..., lidovému jazyku dává funkci uměleckou, užívá ho ve vyšší poloze“ (str. 104). Stať je přetištěna v knize *Kytice nevadnoucí. Pět kapitol o Erbenově Kytici* (Praha 1949) na str. 55—70; tamtéž ve studii *Jak sbírka vznikala* (71—84) několik poznámek k textovým variantám sbírky. 1192

Eisner P. Slovo prvorozené. Kytice 1, 1946, 2—4.

Několik essayistických poznámek k umělecké mluvě Erbenově. „Jazyk Kytice je čeština nadobro umělá, složitě syntetická, čeština fiktivní, to jest právě básnická, v dané podobě prvorozená“ (str. 3). K tomu dodatek P. Eisnera tamtéž na str. 142. 1193

Fučík J. Tři studie. Božena Němcová, Karel Sabina, Julius Zeyer. Praha, Svoboda. 1. vyd. 1947, 2. vyd. 1948, s. 155, 8°.

Ve studii *Božena Němcová bojující* (po prvé v Praze 1940, 2. vyd. 1950), porůznu poznámky o jazyce a stylu B. Němcové, zvl. v konfrontaci s literárním jazykem českého *biedermeieru* (str. 25—26). 1194

Eisner P. Božena Němcová a český jazyk. SIPřehl 36, 1950, 77—79.

Několik poznámek o zájmu B. Němcové o jazyk a stručná charakteristika jejího uměleckého jazyka. 1195

Mazlová V. Ještědské nářeční rysy v díle Karoliny Světlé. NŘ 32, 1948, 61—71, 101—108.

Soustavný rozbor dialektických prvků u K. Světlé (hláskoslovných, tvaroslovných, lexikálních a frazeologických). 1196

Mazlová V. Jazyk Karoliny Světlé. (Předneseno v Kruhu přátel českého jazyka v Praze.) NŘ 31, 1947, 44—61.

Podrobným rozbohem zjišťuje a. v. jazyce K. Světlé prvky typicky obrozenké se zřetelnou převahou prvků romantických, ale také již snahu využívat prvků lidových v duchu uměleckého realismu. Příznačnými vlastnostmi jejího slohu jsou hudebnost, dramatická dynamičnost a bohatství obrazů. V závěru úhrnná charakteristika jazyka a stylu K. Světlé. Shrnující výklad o jazyce K. Světlé pojedná a. také do brožury *K. Světlá, Kříž u potoka* (Hlasy, sv. 3. Praha, J. R. Vilímek 1946, s. 56), str. 45—49. 1197

Polák K. Nerudovy Povídky malostranské. Hlasy, sv. 12. Praha, J. R. Vilímek 1947, s. 43, 8°.

Stručná charakteristika Nerudova jazyka a stylu na str. 33—36. 1198

Krejčí K. Jakub Arbes. Život a dílo. Slovo a život, sv. 1. Praha, J. Lukasík 1946, s. 427 + XXX obr. příl., 8°.

V stručné charakteristice jazyka a stylu Arbesova (str. 388—398) upozorňuje a. na jeho epitheta, hyperboly, zdobnělny, grotesknost výrazů, některé novotvary a charakteristické obraty. 1199

Krásnohorská E. Literární konfese. Upr. F. Strejček. Blatná, Bratří Řimsové 1947, s. 145, 8°.

V kapitole *O mém jazyku spisovném* (str. 81—84) popisuje Krásnohorská své jazykové školení a vyjadřuje své názory na jazyk. 1200

Thon J. Na okraj Jiráskova „Bratrstva“. Slovesná věda 1, 1947/8, 62—64.

Srovnává časopisecký otisk Jiráskova románu s prvním vydáním knižním (také po stránce jazykové a stylistické). 1201

Tichý V. Satanela Jaroslava Vrchlického. Hlasy, sv. 6. Praha, J. R. Vilímek 1946, s. 35, 8°.

O jazyce a stylu stručně na str. 30—33. 1202

Křístek V. Slovosled jako aktualisační prostředek uměleckého jazyka Čapka-Choda. List 2, 1947/8, 256—259.

Slovosled K. M. Čapka-Choda je „velmi výstižným aktualisačním prostředkem umělecké mluvy, jemným nástrojem k dosažení různých významových, náladových, charakterových a představových nadstaveb sdělného projevu písemného, jemuž chybí bezprostřednost projevu ústního, majícího mnohé přímé prostředky aktualisační“ (str. 259). 1203

Křístek V. Několik poznámek k adjektivu K. M. Čapka-Choda. LF 73, 1949, 193—197, 259—263.

Všimá si Čapkova adjektiva „zejména po stránce slovtvorné, pokud běží o adjektiva nezvyklá, o aktualisační formy, upozorňující na sebe nezvyklostí svého tvoření, mající nejrozmanitější funkce, plynoucí z kontextu“ (str. 195). 1204

Křístek V. O některých rozsahových novotách K. M. Čapka-Choda. SaS 12, 1950, 160—166.

K. M. Čapek-Chod užíval neologismů především tam, kde v pohotové slovní zásobě nenalezl vhodný výraz; opíral se přitom o dobrou znalost spisovné normy (současné i starší), slangů i dialektů. 1205

Jílek V. Jazykový znalec Čapek-Chod. SvN 1947, 12/3.

Navazuje na čl. J. Orta [= P. Eisnera] *Zadní hlava dr. Povidla* (SvN 1947, 20/2), v němž a. upozornil na některé „symbiotické“ jevy jazykové, které jsou následkem dlouhé přítomnosti Němců v českých zemích, a jako příklad uvedl několik ukázek z románu K. M. Čapka-Choda *Antonín Vondřejc*. Péči, kterou věnoval Čapek-Chod jazyku svých prací, dokazuje V. Jílek otištěním dvou jeho listů K. Klostermannovi. 1206

Jedlička A. Spisovný jazyk a nářečí v Mrštíkově „Roku na vsi“. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 186—193.

Způsoby využití odlišné nářeční normy v jazykové výstavbě slovesného díla jsou různé. Rozbor Mrštíkova *Roku na vsi* ukazuje, jak někdy dialektismy značnou měrou pronikají i do partií nedialogických. — Viz též: A. Jedlička, *Vydavatelův doslov k novému vydání Mrštíkova „Roku na vsi“*. SaS 11, 1948/9, 186—187 (týká se edice K. Dvořáka, z r. 1940 a obsahuje několik poznámek o nářečí v umělecké literatuře). 1207

Audy O. Znáte Josefa Štefana Kubína? Blok P 1, 1946/7, 23—25.

Všimá si také svérázné jazykové stránky Kubínových prací. Viz zde též č. 1917, 1918 a 1923. 1208

Mazlová V. Příspěvek k zvukovému rozboru Bezručovy poesie. (Petru Bezručovi k osmdesátinám.) NŘ 31, 1947, 126—137.

Metodou, které a. použila při zkoumání zvukové stránky češtiny (NŘ 30, 1946, 101 n. a 146 n., viz zde č. 856), analyzuje na materiálu 10.000 hlásek Bezručovy verše po stránce zvukové (poměr samohlásek a souhlásek, průměrný výskyt jednotlivých hlásek ve zkoumaných textech a j.). V závěru výsledky shrnuje v celkovou charakteristiku. 1209

Horečka F. Bezručův nářeční slovník. NŘ 32, 1948, 83—84.

Několik dodatků k nářečním vysvětlivkám, které P. Bezruč připojil k Slezským písním. 1210

Králík O. Chronologie a text „Slezských písní“. SaS 10, 1947/8, 158—170.

Jazykové stránky Bezručovy poesie si a. všimá při rozboru některých textových variant. 1211

Závodský A. K problematice Bezručova přirovnání. SlezSb 3, 1945, 142—147.

Rozbor Bezručových přirovnání, jejichž comparatum je nějaký jev přírodní.

1212

Hrabák J. Kapitola bezručovská. List 2, 1947/8, 6—11.

Několik poznámek o lexikální stránce Bezručovy poesie se zvl. zřetelem k sémantice.

1213

Stoklas E. Poznámky bezručovské. SlezSb 5, 1947, 108—130.

M. j. také drobnosti o jazykové a formální stránce Bezručova díla.

1214

Kvapil J. Š. Alter Ego čili Bezručovy prózy. Sb. Pět studií o Petru Bezručovi (Olomouc 1947), str. 12—28.

Charakterizuje Bezručovu prózu mimo jiné také po stránce jazykové a stylistické.

Ref.: R. Havel, SaS 10, 1947/8, 240.

1215

Rektorisová K. Jazykové změny v posledním vydání Bezručových „Slezských písní“. ČMF 30, 1947, 255—256.

Referát o přednášce konané 12/7 1945 ve Společnosti pro slov. jazykozpyt.

1216

Rektorisová K. Básník a jeho mateřština. NŘ 31, 1947, 121—125.

Několik poznámek o Bezručově poměru k jazyku, o jeho zájmech filologických a o jeho zásazích do textu nových vydání Slezských písní. Viz též č. 1092—1097.

1217

Rektorisová K. Národní umělec Petr Bezruč. Profily, sv. 9. Praha, Práce 1947, s. 70, 8°.

V kap. *Slovesné umění Bezručovo* (str. 59—69) shrnuje a výsledky svých starších prací o jazykové stránce Bezručova díla.

Ref.: A. Závodský, SlezSb 45, 1947, 194—195. — R. Havel, SaS 10, 1947/8, 239.

1218

Závodský A. Petr Bezruč. Cesta básníkovým životem a dílem. Hranice, J. Těšík 1947, s. 48, 8°.

Shrnující výklad o formální stránce Bezručovy poesie a o jeho umělecké mluvě na str. 34—48.

1219

Horečka F. Ohnivý květ. Osm studií o Petru Bezručovi. Brno, Družstvo Moravského kola spisovatelů 1947, s. 116, 8°.

V kap. VI *Strážce pokladu* (str. 62—93) jsou shrnuty Bezručovy puristické a konservativní názory na některé otázky spisovného jazyka a drobná pozorování o jeho umělecké mluvě, o zvlátnostech Bezručova pravopisu a o jeho zásazích do textu Slezských písní.

1220

Rukopisy Petra Bezruce z let 1899 a 1900. K vyd. připravil a pozn. opatřil **O. Králík**. Acta universitatis Palackianae Olomucensis, sv. 3. Olomouc, Palackého universita 1950, s. 155, 8°.

Důležitá materiálová práce také pro studium Bezručova uměleckého jazyka a stylu.

1221

Vodička F. Šalda básník. SaS 10, 1947/8, 193—201.

O významové expresivitě Šaldova slova a o melodičnosti jeho veršů na str. 199—200. **1222**

Horáková O. Malá statistika z Otokara Březiny. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 12, str. 7.

Několik statistických údajů o jazyce Březinovy prózy. **1223**

Horečka F. Frenštátské vlivy v díle B. Benešové. NŘ 30, 1946, 43.

Upozorňuje stručně na vztah B. Benešové k Frenštátu p. Radhoštěm a na odraz tohoto vztahu v jejím díle (také po stránce jazykové). **1224**

Šajtar D. K dialektu v poesii. (K 25. výročí úmrtí Arnošta Chamráda.) SlezSb 48, 1950, 113—115.

Několik poznámek o funkčním využití dialektu v umělecké mluvě se zřetelem k autorům slezským. **1224a**

Mukařovský J. Ivan Olbracht. (Doslov k vydání „Goleta v údolí“ v Národní knihovně.) SaS 12, 1950, 123—134.

Studie obsahuje porůznu také drobné poznámky jazykové a stylistické. **1225**

Majerová M. Pohled do dílny. Causerie o tom, jak se dělají romány. Knihovnička Varu, sv. 12. 2. oprav. vyd. Praha, Čs. spisovatel 1950, s. 38, 8°.

Poznámky o jazyce a stylu zvl. na str. 12—16. **1226**

Wunschová F. Lexikální zvláštnosti v tvorbě V. Martínka. LF 71, 1947, 132—137.

Materiál je vybrán z Martínkovy trilogie *Černá země*. Studie má dvě části: 1. Využití slov a frází z různých jazykových vrstev (oblastí); 2. ^{Rozbor} jazykových zvláštností podle jednotlivých kategorií slovních (substantiva, adjektiva, slovesa).

V úvodu otištěna část dopisu, v němž V. Martínek vysvětluje některé své názory na jazyk. **1227**

Bár Z. Vojtěch Martínek. Člověk a dílo. Slezská knihovnička, sv. 13. Opava, Slezský studijní ústav 1948, s. 56, 8°.

Stručný výklad o jazyku románových prací V. Martínka na str. 34—36. **1228**

Čech E. Jazykové umění Eduarda Basse. Oběžník KPČJ 1, 1947, č. 2, str. 2—3.

Feuilleton upozorňující na Bassovu kulturu slova a zvl. na jeho umění jazykové charakteristiky. **1229**

Mukařovský J. O Vladislavu Vančurovi. Knihovna Domovy. Praha, V. Opatrný 1946, s. 25, 8°.

Publikace obsahuje jednak slavnostní řeč při tryzně v domě V. Vančury v Praze dne 12/6 1945 (po prvé otištěna v *Tvorbě* 14, 1945, 29—30 a 42—44), jednak přednášku na pamětním večeru, který uspořádala Družstevní práce (po prvé pod názvem *O Vladislavu Vančurovi, básníku a člověku* v *Panoramě* 21, 1945, 35—38).

V obou projevech si autor všímá Vančurova tvůrčího úsilí jazykového, jeho poměru ke slovu jako básnickému materiálu a zvláště zdůrazňuje Vančurův význam pro vytvoření a dotvoření české větné stavby (znovu otištěny v *Kapitolách z české poetiky*, díl II², viz zde č. 1175).

- Ref.:** Ik, Rovnost 1946, 1/6. — G[ötz F.], NO 1946, 2/6. — A. M. P[íSa], Práce 1946, 3/7. — A. Sychra, RP 1946, 10/9. — Z. R., SIPohl' 63, 1947, 163—164. 1230
- Toman J.** Vladislav Vančura, dramatický básník. Divadelní zápisník 1, 1946, 395—399.
- Autor studie si všímá také jazykové stránky Vančurových divadelních her. O jazyce Vančurovy *Josefíny* srv. t [= J. Träger] tamtéž, str. 447. 1231
- Pujmanová M.** Sláva slova. Doba 1, 1947, 4—5.
- Charakteristika jazyka V. Vančury a F. Halase. 1232
- Linhart J.** Horův Jan houslista. Hlasy, sv. 10. Praha, J. R. Vilímek 1947, s. 48, 8°.
- O jazyku a formě na str. 40—47. 1233
- Trost P.** Poslední próza Karla Poláčka. SaS 10, 1947/8, 107—109.
- Na příkladech z Poláčkovy knihy *Bylo nás pět* (Praha 1946) ukazuje na některé znaky jeho jazykové komiky. Podobného obsahuje čl. J. Orta [= P. Eisnera] *Poláčkův román Stolečku, prostři se!* (SvN 1947, 24/12) o prostředcích jazykové komiky v románě *Hostinec Ukamenného stolu* (po prvé v Praze 1941 pod jménem V. Rady). 1234
- Ort J. [=P. Eisner].** Nepodceňujte sosáky. Kulturní politika 1, 1946, č. 2.
- Upozorňuje na důsledný boj K. Poláčka proti frázi. K tomu dodatek *Odvolať nemohu* tamže, č. 8. 1235
- Boušková J.** Jazyková charakteristika v próze M. Pujmanové. (Práce z novočeského semináře prof. V. Šmilauera.) NŘ 32, 1948, 85—94.
- Úsilí M. Pujmanové o jazykovou charakteristiku dosahuje vrcholu v knize *Předtucha*. 1236
- Haller J.** Marie Pujmanová: *Předtucha* (2. vyd., Praha 1946). NŘ 30, 1946, 86—96.
- Zevrubný rozbor charakteristických znaků uměleckého jazyka. 1237
- Vurm A.** Nová kniha Marie Pujmanové. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 6, str. 6—7.
- Stručně o jazyce a stylu románu *Hra s ohněm*. 1238
- Taufer J.** O některých základních rysech Nezvalovy poesie. Nový život 2, 1950, 179—191.
- Příležitostně upozorňuje také na charakteristické znaky umělecké mluvy Nezvalovy. Viz též č. 179. 1239
- Franci G.** Poznámka k poesii Jaroslava Seiferta. SvN 1946, 24/11.
- Týká se melodičnosti Seifertovy umělecké mluvy, stavby větné a výběru slov. 1240
- Štoll L.** Třicet let bojů za českou socialistickou poesii. Praha, Orbis 1950, s. 155, 8°.
- Na str. 119—120 o jazyce a stylu formalistických básní F. Halase (odmítavě). 1241
- Králík O.** Slovo na posledním soudě. Vyšehrad 1, 1945/6, č. 6, str. 6—7.
- Poznámky k umělecké mluvě Františka Halase a jeho stylu. 1242

Čapek J. B. Halas o slově básníkově. LitN 18, 1949, 9—10.

„Halasův boj o průbojný, neotřelý a osobitý tvar se promítá nejen obecně v jeho tvorbu, ale manifestuje se poměrně častými verši, vyznávajícími i programovými, o vnitřním životě básníka, o hledání a nalézání vyvoleného slova, o funkci poesie" (str. 9). **1243**

Viz též č.:

155. K. Krejčí, Jazyk ve vývoji společnosti.

748. A. Pražák, O národ.

934. M. Rindtová, Zdroj Erbenovy inspirace.

1092. J. Bělič, Bezručovy názory na spisovný jazyk.

1093. F. Trávníček, Lidská tvář Petra Bezruce.

Jílek F. Sloh presidenta Klementa Gottwalda. LN 1948, 21/11.

Stručná charakteristika. **1244**

Kopecký J. Dvě vodákovské kapitoly. Divadelní zápisník 2, 1947, 354—362.

V kap. první *Slovo a pohyb* ukazuje, jak se Vodákův kritický styl vyznačuje úsilím charakterisovat pohybovou složku hereckého výkonu využíváním možností, jež jsou uloženy v slovech samých (jejich tvoření, zvukové hodnoty, vazby a pod.). V kap. druhé *O některých základních rysech Vodákova slohu* upozorňuje, jakými jazykovými prostředky Vodák „zpřítomňuje hereckou postavu v její objektivní existenci" (str. 359). **1245**

Fischer O. Slovo o kritice. Duch a tvar, sv. 6. Praha, V. Petr 1947, s. 302, 8°.

Ze statí pojatých do souboru si studie *O metaforách v kritice* (str. 125—139, po prvé Literární svět 1, 1928, č. 15) všímá kritického jazyka a jeho záliby v obrazném vyjadřování; stati *S trochou do mlýna jazykové kritiky* (141—151, po prvé čin 3, 1931, 243—252) a *Laikův doslov* (153—156, po prvé LN 1932, 16/1) se týkají jazykové diskuse v r. 1931; o ní viz Bibliografie čs. prací lingvistických 1931, č. 195. **1246**

Hrubý A. Marginalie k novému slohu kulturních rubrik. KritMěs 6, 1945, 66—67.

Proti falešnému a zcela zbytečnému pathosu. **1247**

Eisner P. Tři kapitoly o lidové písni. Umění slova, sv. 7. Praha, K. Voleský 1948, s. 62, 8°.

První dvě kapitoly se zabývají sémantikou jazyka českých lidových písní: *Starodávny frajír a nebezpečné srdéčko* (str. 3—30) ukazuje, jak „dosti často užívá lidová píseň některých slov ve významu, jehož v obecné češtině buď nikdy neměla, buď již dávno pozbyla" (str. 3); *Čaroděj sloveso* (str. 31—38) dokládá, jak lidová tvořivost dovede využít bohatých funkčních možností českého slovesa, zvl. slovesného vidu.

Ref: J. Brambora, Kult. politika 3, 1948, č. 50. — jz [= J. Závada], LN 1948, 27/6. **1248**

Eisner P. Malované děti. Praha, Práce 1949, s. 261, 8°.

V třiceti kapitolkách feuilletonového rázu upozorňuje autor na slovesné hodnoty našich lidových písní a na některé jejich jazykové zvláštnosti (na př. frekvence

koncovky gen. sg. mask. *-a/-u*, užívání gen. vlastnosti, nominativ ve funkci vokativu, druhy a funkce zdobnělin i augmentativ a pod.).

Ref.: O. Šuleř, Slezská tvorba (příl. SlezSb 47, 1949) 1, 1949, 90—91. — A. Gregor, VVM 5, 1950, 51. **1249**

Horák J. Naše lidová píseň. Za vzděláním, ř. II, sv. 1. Praha, J. R. Vilímek 1946, s. 156, 8°.

V VIII. kap. (str. 128—141) přehledný výklad o stylistické a jazykové stránce české lidové písně.

Ref.: K. P[olák], PL 1946, 3/5.

1250

Cuřín F. Poznámky k jazyku české odrhovačky. NŘ 29, 1945, 68—76.

Rozeborem 50 „šlágrů“ z let 1944 a 1945 zjišťuje autor charakteristické jazykové znaky tohoto periferního literárního útvaru. Podobného obsahuje i čl. J. Poláka *Slovo o šlágrech* (Svět práce 1, 1945, č. 6, str. 10; k tomu srv. J. Voldán, *Slovo také písničkáři*, tamtéž č. 9, str. 13). **1251**

Viz též č.:

187. A. Sychra, Hudba a slovo v lidové písni.
188. A. Sychra, Lidová píseň s hlediska semiologického.
189. J. F. Fischer, Píseň a slovo mluvené.
190. J. Branberger, Hudební úvahy o české humanistické poesii.
191. T. Snížková, Píseň XVI. století.

Tenčík F. Na okraj písemnictví pro děti. Blok P 2, 1947/8, 39—41.

V odd. *Básníka poznáte podle mluvy také v knize pro děti* několik poznámek k jazykové stránce naší dětské literatury. Podobného obsahuje i starší čl. téhož autora *Poznámka o stylu a slovním výrazu v knihách pro děti*. Štěpnice 1, 1946/7, 330—331 (pod šifrou F. T.). **1252**

Pazourek V. Problémy vnitřní výstavby dětského divadla. Štěpnice 1, 1946/7, 74—77.

V odd. *Text divadelní hry pro děti* poznámky k literárním formám a textům s hlediska psychologického. **1253**

Cinybulk V. Řeč loutkové hry. Loutková scéna 2, 1945/6, 33—36.

O potřebě jazykové péče v loutkovém divadle.

1254

Merc V. Lidové loutkové hry a jejich literární prameny. (Zpráva o práci ze semináře prof. V. Šmilauera.) NŘ 33, 1949, 92—101.

V druhé části článku stručný rozbor lexikálních a stylistických změn zjištěných srovnáním loutkových her s jejich předlohami. **1255**

Rytmus, rým, zvuková stránka literárních děl

Horálek K. Studie o slovanském verši. III. Jamb v české lidové písni. SbFil 12, 1940/6, 303—333.

V jambu české lidové písně nalézá a některé zvláštní rysy, které by mohly být klíčem k metrice českého folklorního verše vůbec. Všimá si přitom zejména toho

typu zpěvního verše, v němž dochází k divergenci dvou rytmických řad, t. j. v němž melodie má těžké doby na jiných slabikách než text. Podle statistického materiálu reviduje Horálek starší rytmické rozbory české lidové písně K. Havlíčka Borovského a B. Indry a v závěru připojuje několik poznámek k technice českého folklorního jambu (viz též č. 341). **1256**

Nováková J. Kvantita v českém verši přízvučném. SaS 10, 1947/8, 96—107.

V úvodu o číselném poměru slabik dlouhých ke krátkým v češtině vůbec a o vzájemném číselném poměru dlouhých samohlásek v českém verši. Výskyt kvantity ve verši je určen básnickovým stylem a také souvisí s thematem, délkou verše a metrem; podrobně se tu řeší otázka, jak čeští básníci vyvažují přemíru dlouhého *i*. Někdy se u téhož básníka kvantita uplatňuje různě. Rozbor obsáhlého materiálu ukazuje, že délka v důraze stopovost zvyšuje, mimo důraz naopak oslabuje. Nejčastěji se objevuje kvantita, zejména přízvučná, před caesurou a na konci verše; tyto kvantitativní vrcholy verše mají také vztah k básnickovu slovosledu. **1257**

Nováková J. Tři studie o českém hexametu. Věstník KČSN, tř. filos.-hist.-filologická 1947 (1950), č. V, str. 1—88.

Obsah: I. Hexametr řecký a římský (str. 1—5). — II. Český hexametr časoměrný (6—49). — III. Český hexametr sylabický a smíšený (50—66). — IV. Český hexametr přízvučný (67—85). V závěrečné části několik námětů, jakým veršem překládat do češtiny antický hexametr. Připojeno franc. résumé (86—88).

Ref.: K. Horálek, *Philologica* 5, 1950, 35.

1258

Závada J. O rytmickou reformu českého verše. Kvart 5, 1947/8 (1949), 101—112.

Autor je přesvědčen, že „dosavadní rytmická organisace po stu letech, co byla u nás přejata, dožívá“ (str. 101); poukazuje proto na vývojové možnosti českého verše sylabického a jeho výhody proti řádu tónickému.

1259

Vodička T. Princip českého verše. Příl. sb. Chléb a slovo, sv. 2. Tasov, M. R. Junova 1948, s. 59, 8°.

„Jde tu o formulování kánonu českého verše tak, jak skutečně je, — o vymezení toho, co zůstává stálým určujícím činitelem českého verše ať v jakémkoli speciálním útvaru prosodickém, co udává jeho základní charakter jakožto verše, bez ohledu na to, zdali je to verš Bridelův, Máchův, Březinův, Dykův nebo Zahradníčkův; zdali je to přísně vázaný alexandrin nebo precisní čtyřstopý trochej či „volný verš“ jakéhokoli ražení“ (str. 11).

1260

Menšík J. Křížení rytmických závěrů větných v české próze. ČMF 29, 1946, 201—209.

Rytmické závěry větné (kursy), značně oblíbené v středověké latinské próze, objevují se v stč. prozaických památkách od XIV. stol. Odtud pronikají i do prózy novočeské, zejména u spisovatelů, kteří se ve větší míře zabývali středověkými latinskými památkami a stč. prózou (Erben), ale vyskytují se i v české próze moderní (na př. u K. Schulze, *Kámen a bolest* z r. 1942). Stopy jich lze nalézt i v novočeském verši (na př. u Máchy a Erbena). Viz též č. 1262 a 1271. **1261**

Menšík J. K rytmu naší prózy. Vyšehrad 1, 1946, č. 15, str. 4—7 a č. 16, str. 2—8.

Rozborem větného rytmu v Durychově *Masopustu* (Praha 1938) a v románu K. Schulze *Kámen a bolest* (Praha 1942) zjišťuje u obou autorů nepochybný vliv rytmických klausulí obvyklých ve středověké latinské próze. 1262

Závada J. Dekanonisace českého rýmu. List 1, 1946, 158—162.

Několik poznámek o projevech současné snahy uvolnit přesnost rýmu „pro zrak“ a dospět k zvukově diferencovanému rýmu „pro sluch“, rýmu převážně akustickému. Srovnání s jinými jazyky, zvl. s ruštinou. Na dosud nevyužitě možnosti rýmu uvolněného, dekanonisovaného upozorňuje i čl. téhož autora *Nové tendence českého verve* v LN 1950, 24/8. 1263

Šlajer J. O zvukové stránce rýmu v moderní dětské poezii. Štěpnice

1, 1946/7, 206—211, 265—269.

Rozdílly ve zvukové stránce rýmů u zástupců různých generací (F. Hrubín a J. Híršal); možnosti akustického obohacení rýmu v nové české poezii pro děti. 1264

Závada J. Převod ruského rýmu do češtiny. Kvart 4, 1945/6, 243—250.

Zabývá se odchylkami ruského rýmu od rýmu českého a svá pozorování shrnuje v několik pokynů pro překladatelskou praxi. 1265

Nováková J. Souhláskové skupiny v českém verši. SaS 12, 1950, 19-32.

Všimá si jejich výskytu, jejich významu jako jednoho z prostředků variačních a jejich platnosti eufonické. 1266

Nováková J. K slovosledným inversím v latinském verši. LF 72, 1948, 86—91.

Příležitostně upozorňuje na příbuzné zjevy ve verši českém. 1267

Svěrák F. Rýmová tradice ve staročeských skladbách. Ročenka ped. fakulty MU v Brně 1, 1947, 177—191.

Stručný souhrn autorovy habilitační práce podává přehled rýmové techniky stě. veršovaných památek od doby nejstarší do konce 14. stol. Podrobněji se zabývá Alexandreidou a proti názoru A. Pražáka (*Staročeská báseň o Alexandru Velikém*, viz zde č. 797) soudí, že „jádro Havlíkových výkladů (o rýmových shodách s nejstaršími legendami atd.) zůstává i nyní neotřesen“ (str. 185).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF32, 1949, 161—162.—A. Gregor, LF 73, 1949, 154 až 155. 1268

Hrabák J. Nad Jungmannovým překladem Miltonova Ztraceného ráje. List 2, 1947/8, 70—77.

Ukazuje, „kolik nového přinesl Jungmann do vývoje naší básnické formy po stránce veršové a stylistické“ (str. 71) tímto překladem. — Některé závěry Hrabákovy, zejména pokud se týkají veršové techniky Puchmajerovy školy a jejího hodnocení, koriguje, po př. doplňuje K. Horálek, *K poetice A. Puchmajera a jeho školy*. Slovesná věda 2, 1948/9, 160—169. 1269

Závada J. Problematika rytmického řádu Máchova Máje. Kytice

2, 1947, 218—223, 271—277, 322—327.

Srovnání rytmické organizace verše v Máchově *Máji* s normami platnými v době Máchově a v období předcházejícím, a to nejen u nás, ale také ve verši francouzském a polském. 1270

Menšík J. Rytmické závěry větné u Erbena. NŘ 29,1945,114—121, 162—172.

Středověké závěry větné (*cursus*) se uplatnily podle latinského příkladu nejen v středověké české próze, ale pronikaly —jako i jinde— i do české prózy doby nové, zvl. u spisovatelů, kteří se ve větší míře obírali středověkou prózou latinskou i českou. To ukazuje autor na příkladu K. J. Erbena (předmluva k edici Štítného *Knížek šesterých*). Viž též 1261 a 1262. 1271

Čapek J. B. Záření ducha a slova. Praha, J. R. Vilímek 1948, s. 475, 8°.

Na str. 269—279 přetištěna studie *Rým v prvních sbírkách Hálkových a Heydukových* (po prvé v LF 62, 1935, 130—138). 1272

Rektorisová K. Slohová gracie Čechova verše v cyklu „Ve stínu lípy“. Sb. Svatopluku Čechovi (Praha 1946), str. 543—578.

Zevrubným rozbohem zjišťuje autorka zvl. vliv různých druhů inverzí a přesahu na charakteristický ráz Čechova verše. 1273

Nováková J. Hexamet „Václava Živsy“. Sb. Svatopluku Čechovi (Praha 1946), str. 579—581.

Stručná zpráva o statistickém zkoumání poměru veršového iktu k slovnímu přízvuku v časoměrných hexametrech *Václava Živsy*. 1274

Hrabák J. Poznámky o Sládkově verši a strofice. Roč. Chudým dětem 56: J. V. Sládek (Brno 1946), str. 59—67.

Úkolem studie je „naléztí místo Sládkovo ve vývoji české básnické formy 19. stol.“ (str. 60); konkrétně jsou tu rozebrány Sládkovy začátky podle sbírek *Básně* (1875) a *Jiskry na moři* (1879). 1275

Horálek K. Studie k popisu Bezručova verše. Sb. Pět studií o Petru Bezručovi (Olomouc 1947), str. 145—183.

Reviduje výsledky starší práce K. Rektorisové (*Bezručův verš*. Praha 1935) a doplňuje je s hlediska strukturalistického.

Ref.: R. Havel, SaS 10, 1947/8, 242—243. — A. Závodský, LF 73, 1949, 144. 1276

Závada J. Rytmická zákonitost „Slezských písní“. Kytice 2, 1947, 498—506.

Závěr: „P. Bezruč na rozdíl od školy J. Vrchlického nepodřizuje rytmus verše apriorní normě, nezná vůbec umělé stavby strofické, sonetů, tercín, oktáv... Téměř všechny rozměry jsou dekanonisovány a podřizeny intonaci živé věty, její ideové náplni, eufonii slova a věty“ (str. 506).

Ref.: R. Havel, SaS 10, 1948, 243. 1277

Tichý V. Pantoum u Jaroslava Vrchlického. LF 70, 1946, 246 až 250.

Několik poznámek (popisného rázu). 1278

Tichý V. Ritornel Jaroslava Vrchlického. Slovesná věda 3, 1949/50, 186—192.

Všímá si také stránky formální. 1279

Viz též č.:

121. L. Petříková-Ryndová, K intonaci verše.
122. K. Ohnesorg, K otázce veršové melodie.
577. J. Závada, Úvod do estetiky ruského verše.
649. J. Hrabák, Kapitoly ze srovnávací metricky česko-polské.
650. J. Hrabák, Smilova škola a staropolské básnictví.
831. J. Hendrich, „Rytmy“ u Blahoslava a Komenského.
1177. V. Jirá, O smyslu formy.
2448. R. Jakobson, O стихотворных реликтах раннего средневековья в чешской литературной традиции.

Otázky překladu

Procházková H. Po stopách Puškinových do let šedesátých. Sb. Puškin u nás (Praha 1949), str. 152—239.

Na str. 182—185 o puškinských překladech F. L. Čelakovského; na str. 186 až 188 poznámky k překladům J. P. Koubka; zevrubněji si autorka všimá zejména překladů V. & Bendla (str. 206 n., 211 n., 215 n. aj.). 1280

Havel R. Zapomenutý překlad z Puškina. SaS 12, 1950, 17—19.

Upozorňuje na Kuzmányho překlad básně *Petrohrad* od Alex. Puškina (Hronka 1838) a připojuje několik poznámek k jeho jazykové stránce. 1281

Závada J. A. S. Puškin a český verš. Sb. Puškin u nás (Praha 1949), str. 243—261.

Na několika příkladech ukazuje, jak příslušníci několika českých básnických generací usilovali o dokonalé překlady Puškinových veršů i jeho prózy a jak se různé jazykové poměry i požadavky estetické odrazily v jazykové a formální stránce jejich překladů. 1282

Pražák A. Puškinův zásah do Horova života a díla. Sb. Puškin u nás (Praha 1949), str. 281—311.

studii porůznu drobné i soustavnější poznámky k jazykové, stylistické i formální stránce překladu Puškinova *Evžena Oněgina* od J. Hory. 1283

Závada J. Horův překlad „Eugena Oněgina“. LN 1949, 5/6.

Všimá si jazykové a formální stránky Horova překladu a srovnává jej se staršími českými překlady. 1284

Havel R. K překladům z Puškina [A. S. Puškin, *Pohádky*. Praha, 1949]. NŘ 34, 1950, 21—24.

Jazykové poznámky k překladům V. Fikara, F. Halase, F. Hrubína a P. Eisnera. 1285

Holečková J. „Evžen Oněgin“ na českém operním jevišti. Sb. Puškin u nás (Praha 1949), str. 329—354.

V závěru studie několik poznámek k překladu libreta opery P. I. Čajkovského od M. Červinkové-Riegrové. 1286

Závada J. Kriteria básnického překladu. Vyšehrad 1, 1946, č. 17, str. 10—12.

Několik poznámek k technice básnického překladu na okraj *Poem* M. J. Lermontova (přel. V. Holan, J. Hora aj., Praha 1945). **1287**

Horálek K. Nové překlady ruských bylin a bajek. SaS 10, 1947/8, 247—248.

Referuje m. j. o překladech P. Kříčky (*Ruské byliny*, Praha 1947) a I. Hálka (*Krylovovy bajky*, Praha 1947) se zvl. zřetelem k jazykové stránce překladů. **1288**

Horálek K. Maxim Gorkij — básník v Českém překlade. SaS 10, 1947/8, 53—57.

V ref. o výboru z lyrických próz M. Gorkého *Písně o moři* (přel. J. Kadlec, Praha 1946) zabývá se také vlivem rytmické podoby originálu na překlad. **1289**

Kellnerová A. Mickiewiczův „Pan Tadeáš“ a Eliška Krásnohorská. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 203—218.

Na str. 212—218 stručný rozbor a zhodnocení překladu E. Krásnohorské.

1290

Szykowski M. Nové překlady z Mickiewicze. František Halas a jeho předchůdci. Slovesná věda 2, 1948/9, 80—94.

Porůznu drobné poznámky také k jazykové stránce českých překladů z A. Mickiewicze: k překladu *Dziadů* od J. Vrchlického, k překladu *Grażyny* od V. Štulce, *Konráda Wallenroda* od J. V. Sládka a konečně k novým překladům Halasovým.

1291

Szykowski M. Jul. Słowackého „Anhelli“ v českých překladech. 1872—1919—1946. Slavia 18, 1947/8, 345—355.

Mimo jiné také o jazykové stránce překladů A. Staška a B. B. Buchlovana.

Vočadlo O.—Grund A. E. Chalupný: *Jungmannův překlad Ztraceného ráje*. VČA 58, 1949 (1950), 47—49.

Posudek o práci předložené k vydání. S dodatkem O. Vočadla na str. 49—50.

1293

Št ěpaník K. Sládkova „Anthologie z amerických i britských básníků“. Roč. Chudým dětem, sv. 56: J. V. Sládek (Brno 1946), str. 112—130.

Rozbírání a hodnotí také jazykovou stránku Sládkových překladů.

1294

Šalda F. X. Kritické projevy 2. 1894—1895. K tisku přípr. a pozn. opatřil F. Vodička. Soubor díla F. X. Šaldy, sv. 11. Praha, Melantrich 1950, s. 381, 8°.

V kritické studii *K překladu Baudelaira* poznámky také k jazykové stránce překladu J. Vrchlického a J. Golla (str. 320 a n.). **1295**

Hodek B. Tři nové překlady Shakespeara. Slovesná věda 2, 1948/9, 202—205.

Poznámky jazykové a stylistické k překladům *Hamleta* (E. A. Saudek, Praha 1941), *Veselých windsorských paniček* (týž překladatel, Praha 1948) a *Macbetha* (O. F. Babler, Praha 1947). **1296**

Černý V. Jaroslava Vrchlického „Cid v zrcadle španělských ro-
manci“. Slovesná věda 2, 1948/9, 143—155.

Na str. 149—154 o formální a jazykové stránce překladu.

1297

Nováková J. [Doslov k překladu:] Musaios: Hero a Leandros
(Praha 1946), str. 43—50.

Poznámky k obecné problematice básnických překladů. Viz též č. 1299, 1300.

1298

J. H[rabák]. K problematice básnických překladů. List 2, 1947/8,
47—48.

Poznámky na okraj překladu Musaiovy básnické povídky *Hero a Leandros* od
J. Novákové (Praha 1946); dotýkají se i otázek terminologických (*překlad — převod*
— *parafráze*). Viz též č. 1298, 1300.

1299

Horálek K. Nad českým a ruským Lukreciem. SaS 10, 1947/8,
171—172.

Stručné srovnání překladu J. Novákové (Praha 1945) s ruským překladem
F. A. Petrovského (1945), zejména po stránce metrické. O překladu J. Novákové
srv. též ref. O. Králíka (Akord 13, 1947, 147—153); všimá si též formální stránky
překladu, stejně jako Faber [= P. Eisner], KritMěs 7, 1946, 204—205. Srv. dále:
P. Eisner, *O zásady básnických překladů z antiky* (KritMěs 8, 1947, 28—30) a též
autor pod pseud. Faber, *Překlady z druhé ruky* (tamže, str. 105—106).

1300

Bukáček J. Nové překlady z Danta a Petrarcy. ČMF 29, 1946, 75—77.

Referuje o překladech E. Janovského [= P. Eisnera] z Danta (*Nový život*,
Praha 1944) a z Petrarky (*Vzývání*, Praha 1944) a všimá si přitom též jazyka a formy.

1301

Mukařovský J. Nizámiho „Sedm princezen“. Referát a několik
poznámek k otázkám básnické translatury. SaS 10, 1947/8, 42—50.

Všimá si zejména metrické stránky překladu (přel. J. Rypka s V. Holanem,
S. Kadlecem a J. Seifertem; Praha 1943); v druhé části srovnává dvojí
básnický překlad téhož textu (V. Nezvala a S. Kadlece), pořízený ve spolupráci
s týměž odb. překladatelem

1302

Viz též č.:

181. K. Horálek, K teorii překladu.

181a. J. Hořejší, Několik slov o překládání.

577. J. Závada, Úvod do estetiky ruského verše.

1104. J. Petřtyl, Poznámka o jazyce detektivních románů.

1105. K. Hausenblas, K jednomu špatnému překladu z ruštiny.

1105a. R. Havel, I. Fűrberg: Amadé a Casanova.

Ediční technika novočeských děl literárních

Kritické a ediční zásady pro vydávání novočeských autorů.
VČA 56, 1947, 64—68.

Úvodem otištěna zpráva komise pro stanovení kritických zásad edičních za rok
1947 od A. Grunda. Srv. další drobnější články o ediční problematice: lin-, *Vydání*
kritická nebo nekritická? KritMěs 7, 1946, 264—265. — V. Tichý, *Pověra o t. zv.*

kritických vydáních. Kult. politika 2, 1947, č. 20. — J. Brambora, *Knihovny klasiků, základní knihovna a co s tím souvisí.* Tamtéž 2, 1947, č. 23. — J. Brambora, *Otázka vydávání klasiků.* Tamtéž, č. 35. — Kaj [= K. Janský], *Jak vydávat klasiky?* KritMěs 8, 1947, 208. — K. Polák, *K vydávání klasiků české literatury.* Slovesná věda 1, 1947/8, 59—60. — M. Novotný, *Klasiky? Ano, klasiky!* SvN 1948, 20/4 (přimlouvá se za textové úpravy). **1303**

Dílo Františka Ladislava Čelakovského. Zavrch, red. J. Mu-kařovského k tisku přípr. K. Dvořák. Díl I. Slovanské národní písně, díl II. Mudrosloví národu slovanského v příslovích, Díl III. Básnické spisy. Praha, L. Kuncíř 1946, 1949, 1950 (1951).

V pozn. vydavatelových (I, 345—325; II, 853—891; III, 497—571) mnoho poznámek a materiálu k jazyku a textové kritice díla F. L. Čelakovského. **1304**

Dílo Karla Hynka Máchy. Krit. vydání. Vydal a pozn. opatřil K. Janský. Svazek I-, II, III. Praha, F. Borový 1948, 1949, 1950.

V edičních poznámkách materiál pro studium Máchova jazyka i pro kritickou úpravu jeho textu.

Ref.: K. Havel, *Souborné vydání K. H. Máchy.* SaS 12 1950, 188—191. **1305**

B. Němcová: *Babička.* K vyd. přípr. M. Novotný. Národní knihovna, sv. 2. 1. a 2. vyd. Praha, Orbis 1849.

V ediční poznámce i ve vysvětlivkách (str. 249—259) cenný materiál ke kritice textu i k výkladu díla po stránce jazykové. — Podobně i v některých jiných svazcích NK, zejména: 6. J. Holeček, *Naši I* (vyd. F. Hanuš 1949, str. 329—338). — 10. T. Nováková, *Drašar* (vyd. J. Fořt 1949, str. 477—488). — 12. S. Čech, *Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do patnáctého století* (vyd. A. Procházka 1950, str. 189—200). —

13. V. Beneš Třebízský, *Bludné duše* (vyd. R. Skřeček 1950, str. 335—346). —

14. Z. Winter, *Mistr Kampanus* (vyd. F. Váhala 1950, str. 573—624). — 16.

K. Havlíček Borovský, *Básnické dílo* (vyd. J. Bělíč 1950, str. 197—231; v tomto svazku i v doslovu vydavatelově poznámky k jazyku Havlíčkovy poesie). — 20.

J. Holeček, *Naši II* (vyd. F. Hanuš 1950, str. 455—461). — 21. A. Stašek,

O ševci Matoušovi a jeho přátelích (vyd. Z. Týl 1950, str. 271—286). — 22. B. Němcová,

Povídky I (vyd. Z. Havránková 1950, str. 301—321; zde i v doslovu B. Havránkova poznámky k jazyku a stylu B. Němcové). — 24. J. S. Baar, *Pani*

komisarka (vyd. J. Daňhelka 1950, str. 449—467). **1306**

Havel R. Poznámky ke kritice textu „Babičky“. (K vydání „Babičky“ v Národní knihovně.) NŘ 33, 1949, 121—127.

Ukazuje, jak různá vydání *Babičky* B. Němcové řešila dílčí ediční otázky. **1307**

Havel R. Národní knihovna. NŘ 33, 1949, 68—70.

Poznámky k ediční technice prvních čtyř svazků NK: 1. F. L. Čelakovský, *Ohlasy.* — 2. B. Němcová, *Babička.* — 3. K. J. Erben, *Kytice.* — 4. J. Neruda, *Povídky malostranské.* **1308**

Havel R. Národní knihovna. NŘ. 34, 1950, 100—102.

Poznámky k textu několika dalších svazků NK: 5. J. Arbes, *Svatý Xaverius Newtonův mozek.* — 6. J. Holeček, *Naši I.* — 7. A. Jirásek, *Psohlavci.* — 8. J. Vrchlický, *Barevné střepy.* — 9. M. A. Šimáček, *Ze zápisů phil. stud. Filipa Kořínka I.* — 10. T. Nováková, *Drašar.* — 11. K. Světlá, *Vesnický román.* **1309**

- Vodička F. Nové svazky Národní klenotnice. SaS 10, 1948, 188—189.
Ref. se dotýká otázky textových úprav u starších autorů. **1310**
- Havel R. Básnické dílo Jaroslava Vrchlického. List 2, 1947/8, 224—228.
O ediční metodě svazku *Duch a svět* (Praha 1948) a jeho textových nedostatcích. **1311**
- Daňhelka J. Vydávání klasiků a jeden případ. Svob. zítřek 2, 1946, č. 35,
str. 5.
O zásazích do textu při edicích klasiků; nedostatky vydání *Paní komisarky* od J. Š.
Baara (Praha 1946). **1312**
- gr [= Grund A.]. O nových vydáních klasických spisů. LF 71, 1947, 173—175.
- Poznámky k technice několika nových edicí (Kollár, Čech, Třebízský,
Čapek-Chod a j.). **1313**

5. Terminologie

- Nový M.** O české názvosloví. Tvorba 17, 1948, 820.
Staví se proti tradičnímu setrvání na nečeském odborném názvosloví. Srv. též:
Dý, *Námět k pětiletce filologů*. Svět práce 4, 1948, č. 48 (přimlouvá se za revisi odbor-
ného názvosloví a jeho důsledné počeštění). **1314**
- Paclt J.** Přírodovědecké názvosloví. VaŽ 12, 1946, 125—127.
O rozdílu mezi nomenklaturou (jmenoslovím) a terminologií (názvoslovím). **1315**
- Vrána S.—Příhoda V.—Kohoutek C.** Slovník moderní peda-
gogiky. Praha, Komenium 1948, s. 166, 8°. **1316**
Vysvětluje speciální termíny pedagogické a příbuzné pojmy z filosofie a psycho-
logie.
- Čaloud B.** Poznámky k tělocvičnému názvosloví. Cvičitel 22,
1946, 217.
Srv. dále: V. Fiala, *Poznámky k tělocvičnému názvosloví* (Cvičitel 23, 1947, 281)
a B. Čaloud, *Další poznámky k tělocvičnému názvosloví* (tamže 23, 1947, 342). **1317**
- Fiala V.** Základní cvičební názvosloví. Tělesná kultura 1, 1948,
138—146.
V souvislosti s přebudováním naší dosavadní tělocvičné soustavy upozorňuje
autor na nutnost doplnit, po př. nově vytvořit odborné české názvosloví pro ty
tělovýchovné obory, které ještě úplně české názvosloví nemají. Několik základních
pojmu a metodických poznámek. Stať pokračuje v čas. Sokol 69, 1949, 294—299. **1318**
- Šterc J.** O názvosloví prostných. Cvičitel 26, 1950, 295—304.
Snaží se přizpůsobit klasické názvosloví Tyršovo dnešnímu pojetí prostných
cvičení (nedokončeno). **1319**
- Prokš M.—Prokšová-Evaldová J.** Stručný česko-anglický a an-
glicko-český slovník tělocvičných a sportovních výrazů. Praha, min.
školství a osvěty 1948, s. 168, 8°. **1320**

kHs [= **K. Hausenblas**]. Slovníček sportovní ruštiny. NŘ 34, 1950, 37.

Odmítavý posudek rubriky ve Svob. slově.

1321

Daneš F. Novinky ve vojenském názvosloví. NŘ 33, 1949, 113 —114.

O výrazech *staršina*, *základní služba*, *přezkum*.

1322

Oktavec F. O vojenskej terminologii slovenskej a českej. SIReč 12, 1946, 39—42.

Splnění požadavku, aby v čs. armádě došlo k sjednocení povelů a vojenského názvosloví vůbec, překážejí potíže dané odchýlnou strukturou obou jazyků. 1323

Rusko-český slovník nejdůležitějších vojenských termínů. Na zákl. stud. materiálu MNO upravil **Á. Michaljanič**. Red. J. Nesvorný. Praha, Naše vojsko 1950, s. 28, 8° (zvl. otisk z Učebnice ruštiny pro vojáka, Praha 1950).¹³²⁴

Gürtler F. Fotografický a filmový slovníček anglicko-český a česko-anglický. Praha, Československé filmové nakladatelství 1948, s. 88 + 1 příl., 8°.

Ref.: Viz zde č. 1429.

1323

Gürtler F. Malý filmový slovník. Díl I: Část věcná. Praha, Čs. filmové nakladatelství 1948 (1949), s. 433, 8°.

Stručné věcné výklady běžných technických, uměleckých, hospodářských a historických pojmů z moderní kinematografie; také výklady některých výrazů z filmového slangu.

Ref.: Viz zde č. 1429.

1326

Castelin K. O. Numismatic Pocket-Dictionary of the English and Czech Languages. (Souběžný titul český.) Brno, K. Ditrich 1948, s. 37, 8°.

Výběrový slovníček odborných výrazů numismatických (bez výkladu). 1327

Šimek E. K prehistorickému názvosloví. Z dávných věků 1, 1947/8, 182—184.

Terminologické poznámky všímající si zvl. pojmenování jednotlivých dob a období, převzatých do češtiny z cizích jazyků.

1328

Svoboda B. Čechy a římské impérium. Sb. Nár. musea v Praze, sv. II —A (historický). Praha, Nár. museum 1948, s. 252 + XXIV obr. příl., 4°.

Na str. 33—40 podává a. návrh odborného českého názvosloví pro spony. 1329

Votoček E. Hudební slovník cizích výrazů a rčení. Praha, Hudební matice 1946, s. 537, 8°.

Slovník se skládá ze dvou částí. První je v podstatě italsko-francouzsko-česká a podává v abecedním pořádku italské a francouzské výrazy s výslovností a českým významem; výjimečně jsou tu uvedena také některá slova španělská, anglická a j. Druhá část je česko-italská. Slovníkový materiál se dotýká nejrozmanitějších oborů hudby, jsou sem však pojaty i některé důležité výrazy nehudební.

Ref.: Viz zde č. 1429.

1330

Malát J. Hudební slovník. 4. vydání. Přepřacoval a doplnil M. Barvík. Praha, F. A. Urbánek a synové 1945 (1946), s. 185, 8°. 1331

Malát J. Hudební názvosloví. (X. vydání italsko-česko-německé.) Knihovna „Smetany“, sv. 4. Praha, F. A. Urbánek a synové 1946, s. 24, 8°.

Výňatek z *Hudebního slovníku* od téhož autora. 1332

Nágl K. Kapesní hudební slovník obsahující přes 1800 českých i cizojazyčných slov a výrazů nejčastěji se v hudbě vyskytujících. Praha, Hudební nakladatelství F. Kudelík 1946, s. II + 78, 8°.

1333

Dolinský A. Nesrovnalosti v hudební terminologii. Rytmus 10, 1945/6, č. 3, str. 9—10.

Několik poznámek s věcného hlediska hudebního. 1334

Bartovský J. Slovníček cizích slov v notovém tisku. 3. vyd. Plzeň, T. Mareš 1948, s. 9, 8°. 1335

Frey J. Česko-ruská knihovnická terminologie. Русско-чешская библиотечная терминология. Knihovna Svazu čs. knihovníků, sv. 3. Praha, Ústav pro učeb. pomůcky průmyslových a odborných škol 1947, s. 108, 8°. 1336

Friedmann J. Plánovací terminologie. (Nejdůležitější hesla.) Knihovna stát. úřadu plán., sv. 6. Praha, Stát. nakladatelství 1947, s. 31, 8°.

Jednotlivá hesla jsou seřaděna do souvislých kapitol: Pojem plánování, Metoda plánování, Produktivita práce. 1337

Anglicko-český slovníček výrazů z podnikového hospodářství, zvláště z podnikového účetnictví. Sestavila **M. Stibicová**. Praha, Tisk. podn.-prům. služba, organ. a vydav. podniky ÚSČSP 1949, s. 37, 8°.

Ref.: Viz zde č. 1429. 1338

Švamberg G. České názvosloví směnečné a šekové. Podnikové hospodářství 2, 1947, 97—114.

Kritické zhodnocení zavedeného názvosloví a návrhy na jeho doplnění. 1339

Režný V. Pojišťovací slovník. Slovník soukromého pojištění. Instrukční příručky, sv. 2. Praha, nákl. vl. 1947, s. 204 (rozmož.), 8°.

Se stručnými výklady věcnými. 1340

Názvy a značky elementární matematiky. Red. **J. Vojtěch** a **F. Vyčichlo**. 3. vyd. Praha, Jednota čs. matematiků a fysiků 1946, s. 32, 8°. 1341

A. U[rbán]. Geometrické názvosloví před 50 lety. Rozhl. matem.-přírodovědecké 25, 1945/6, 111—112.

Několik poznámek o terminologické stránce učebnice *Geometrie pro vyšší gymnasia* od V. Jandečky (Praha 1895). **1342**

Ryšavý V. K stoletému jubileu první reálky v Praze. Rozhl. matem.-přírodovědecké 28, 1948/9, 17—19.

Stručně o terminologii ve starších českých učebnicích aritmetiky a geometrie od doby veleslavinské až do první pol. XIX. stol. **1343**

Speleologický slovníček. Československý kras (Brno) 3, 1950, 303—305.

S malou ukázkou textu. **1344**

Král J. Terminologický slovník zeměpisný česko-anglický. (Se souběž. názvem angl.) Praha, Čes. graf. Unie 1947, s. IV + 133, 8°.

Významný pokus o kodifikaci české zeměpisné terminologie.

Ref.: V. Růžička, NV 26, 1948, 44—45 (s hlediska odb. zeměpisného). — K. Třeská, ČMF 32, 1949, 41. **1345**

Fendrych M. Přírodovědecká terminologie. Návrh na její normalizaci. Přírodověda a výchova 2, 1948/9, 140—142.

Stručná kritika dosavadního stavu, požadavky kladené na dokonalou přírodovědeckou terminologii a návrh na organizaci terminologické práce v oblasti přírodních věd u nás. **1346**

Fendrych M. Základní přírodovědecké pojmy a názvy. Přírodověda a výchova 3, 1949/50, 22—27, 74—86, 141—147.

Při důkladné revisi celé české přírodovědecké terminologie je především nutno přesně stanovit pojmy a termíny základní. To je obsahem Fendrychova článku, v němž se pokouší o zpřesnění pojmů j. *příroda*, *hmota* — *energie*, přírodní vědy jako celek a jejich názvosloví, skupiny atpod. **1347**

Sigmund R. Z počátků tvorby názvosloví v přírodních vědách. VaŽ 15, 1949, 160—162.

O přírodovědeckém názvosloví, které ve svých pracích zaváděl Karel Slavoj Amerling (1807—1884). **1348**

Šrámek-Hušek R. K terminologii tzv. „nárostu" v hydrobiologii. Příroda 39, 1947, 41—44.

Pokus o přesné vymezení obsahu základního termínu *nárost* a návrh vlastní názvoslovné soustavy tohoto oboru. **1349**

Těšitel J.J. Slovníček druhových jmen rostlin. 3. doplněné a opravené vydání. Praha, F. Macháček 1948, s. 316, 8°.

Slovník latinsko-český; v úvodu stručný výklad o pravidlech botanického názvosloví. **1350**

Dostál J. Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných.

váných. Sbíрка příruček Československé botanické společnosti. Praha, Přírodovědecké nakladatelství 1948/50, s. 2270, 8°.

Základní dílo také pro názvosloví československé květeny (s četnými změnami proti stavu dosavadnímu); spolupracovali F. A. Novák a V. Jirásek.

Ref.: V. Šmilauer, *Změny v botanickém názvosloví*. ČMF 34, 1951, 173—174 (srovnává je se jmény v *Klíči k úplně květeně republiky Československé* od F. Polívky, K. Domina a J. Podpěry z r. 1928). — J. Klika, *NV* 27, 1950, 296 (se změnami nesouhlasí). **1351**

Získal A. Jazykový koutek zahradnický. Pražská zahradnická bursa 1947, 13/11 a 20/11.

Doporučuje nahradit některé výrazy zahradnického slangu, původu nejčastěji cizího, názvy českými. Srv. též: M. Major, *Nová česká jména ve skalce*. Čs. zahradník 2, 1947, 307. — J. Nevrlý, *Za jednotným názvoslovím*. Tamtéž, str. 526. **1352**

Naumann J. Skalky a skalničky. Hrst pokynů a rad pro pěstitele alpinek. 3. vyd. Praha, Vesmír 1946, s. 260, 8°.

O některých odborných názvech (*alpinum*, *skalka*, *alpinka*, *skalnička*) vykládá a. na str. 26—30. V kap. *Pořádek v alpinu, soupis rostlin a ledacos jiného* (str. 100—111) poznámky k českému názvosloví skalniček; abecední seznam českých rodových jmen skalniček na str. 251—255.

Ref.: R. Havel, *NR* 33, 1949, 112—113. **1353**

Těšitel J. J. Potřeba znalosti odborného názvosloví. Československý zahradník 1, 1945/6, 8—9.

Zahradnického názvosloví se dále týká: K. Stromer, *O zahradnické nomenklatuře* (tamže, str. 272—273). **1354**

Veselý J. Z dějin českého názvosloví rostlinopisného. Čs. zahradník 2, 1947, 566—567.

Hodnotí význam herbáře Petra Ondřeje Mathiola z r. 1596 a práci J. S. Presla pro vytvoření českého názvosloví rostlinopisného. Srv. též: J. E. Nosek, *Nad stoletým přírodopisem*. *VaŽ* 14, 1948, 470—476 (všimá si mimo jiné také jazykové stránky knihy V. Staňka *Přírodopis prstonárodní* z r. 1843). **1355**

Markus J. České názvy místo dosud užívaných germanismů. Čs. zahradník 2, 1947, 5.

Týká se českého názvosloví rostlinopisného. Srv. též: -k, *Očistme zahradnické názvosloví* (tamtéž, str. 193—194) a J. J. Těšitel, *Zbavme naše odborné názvosloví germanismů* (tamtéž, str. 343—344). **1356**

Bartušek V. Návrh na ustálení názvosloví v systematické botanice. Čas. čs. houbařů 24, 1945/7, 125—127.

Návrh se týká hub. **1357**

Pecánek J. Několik slov k českému názvosloví houbařskému. Čas. čs. houbařů 24, 1945/7, 51—53.

O významu přesné odb. terminologie v mykologické literatuře. **1358**

Sobotka J. České houbařské názvosloví nutno sjednotit a ustálit. Čas. čs. houbařů 24, 1945/7, 131.

Několik obecných poznámek. **1359**

- Smotlacha F.** Něco o polyporose a názvosloví chorošů. Mykologický sborník 27, 1950, 33—34. 1360
- Hachler E.** Pravidla zoologické nomenklatury. Československý ornitholog 13, 1946, 2—8.
Uvádí přesné znění pravidel zoologické nomenklatury, jak byla stanovena na X. mezinárodním zoologickém kongresu v Budapešti 1927; tím zároveň odpovídá na kritiky terminologických zásad, jimiž se řídil při svém návrhu na úpravu českého názvosloví ornithologického (Český ornitholog 11, 1944, 34 n.). 1361
- Bayer E.—Hrabě S.—Kostroň K.—Zavřel J.** Zásady českého zoologického názvosloví. Brno, Vysoká škola zemědělská 1948, s. 56, 8°.
Autoři si kladou za úkol prověřit důsledně a s jednotného hlediska veškerou českou vědeckou terminologii zoologickou. Ukazují na hl. nedostatky dosavadního názvosloví a podávají návrhy na jeho zdokonalení; při tom doporučují využít v míře co největší jmen lidových.
Ref.: jh [= J. Haller], Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 6, str. 10. — E. Hachler, O zásady českého zoologického jmenosloví. Čs. ornitholog 16, 1949, 2—4. — V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 70—71. 1362
- Hachler E.** O české názvosloví ornithologické. Vesmír 25, 1947, 143—145. 1363
- Balát [F.]—Hudec—Svoboda [S.].** Návrhy českých názvů pro některé rody. Čs. ornitholog 16, 1949, 13—14.
Příspěvek k českému názvosloví ornithologickému. 1364
- Svoboda S.** Stručný kurs poznání našeho ptactva. Čs. ornitholog 16, 1949, 26—28, 39—41.
Uvádí nejdůležitější odb. termíny z topografie ptačího těla s věcnými vysvětlivkami. V druhé části stručný výklad o systému a názvosloví ptactva. 1365
- Škorpil F.** Věda a český jazyk. ČLÉk 86, 1947, 1118—1119.
Varuje před otrockým převáděním cizích odb. termínů do češtiny a zdůrazňuje potřebu jazykové péče v odb. pracích lékařských. 1366
- Herber O.** Slovník jmen anatomických s připojeným jmenným seznamem autorů. Bibliotheca Societatis medicorum Brunensis, sv. 5. Brno, Spolek čs. mediků 1949, s. 125, 12°. 1367
- Kundera M.** Nový slovník nemocí latinsko-český a česko-latinský. Praha, Plechatý 1948, s. 92, 8°. 1368
- Lhotský B.** Slovník dentistický. Praha, Vzdělávací ústav gremia dentistů 1946, s. 438, 8°. 1369
- Sekera A.** Léčiva v nové nomenklatuře organických sloučenin. Čas. čes. lékárnictva 60, 1947. Věd. příloha, 111—115. 1370
- Technický slovník rusko-český a česko-ruský. Automobilismus — Letectví. Sestavili **J. Aleš** a **M. Hovorková-Alšová**. Praha, Práce 1946, s. 381, 8°. 1371
- Ref.:* Viz zde č. 1429.

- Haluza V.** Technický slovník rusko-český. — Technický slovník česko-ruský. Praha, Práce 1950, s. 431, 8°. 1372
Ref.: B. Korda, Tvorba 19, 1950, č. 24.
- Kučera J. V.—Stuchlík A.** Anglicko-český slovník technický. Praha, A. Neubert 1948, s. 190, 8°. 1373
Ref.: K. Třeská, ČMF 32, 1949, 40—41.
- Technický slovník anglicko-český a česko-anglický. Sestavila překladatelská kancelář Škodových závodů, n. p. v Plzni. Knihnice Kovo, řada A, sv. 5. Praha, Tiskové podniky Průmyslové služby Ústřed. svazu čs. průmyslu 1950, s. 294, 8°. 1374
Ref.: -kt-, ČMF 34, 1951, 92—93.
- Šimek B.** České uhelné názvosloví. Názvosloví paliv **I.** Báňské listy 1, 1946, 17—19, 46—48. 1375
 Návrh na sjednocení odborné terminologie. Na tento článek navazuje E. Kučera, *Úpravnické názvosloví*. (Názvosloví paliv **II.**) Tamže, str. 54—57.
- Prandstetter E.** Z hornického a hutnického názvosloví. NŘ 34, 1950, 57—60. 1376
 Lexikální a terminologické výklady zvl. těchto výrazů: *narážeti, vozač, odbíhač, vrtač (vrtat), pražič (pražít), sazba, sázka, vsádka, vsázka*.
- Горно-технический русско-чешский и чешско-русский словарь. Sestavil **A. Pelnář**, Ostrava, národohosp. komise při kraj. výb. KSČ 1946, s. 36, 8°. 1377
- Hruša J.** Příruční technický slovník pro hutnictví a kovoprůmysl. Praha, nákl. vlast. 1947, s. 107 (rozmnož.), 4°. 1378
 Slovník obsahuje nejprve část česko-anglicko-francouzsko-španělsko-italsko-německou a dále pět dílčích slovníků: anglicko-český, francouzsko-český atd. (něco přes 1000 odb. termínů).
Ref.: K. Třeská, ČMF 33, 1950, 45.
- Ševčík A.** Rusko-český a česko-ruský technický slovník se zvláštním zřetelem ke strojnictví. Praha, Orbis 1947, s. 136, 8°. 1379
Ref.: E. F. M., NO 1947, 6/4.
- Strojnický slovník německo-česko-slovenský. Díl **II.** Všeobecné strojnictví. Svazek 4. Spritzhaspel — Z. Se spolupracovníky sestavil **V. Krouza**. Praha, Česká matice technická 1948, s. 649, 8°. 1380
Ref.: J. Horecký, SaT 3, 1949, 80.
- Hrdlička J.** Fotometrické názvosloví. Elektrotechnický obzor 39, 1950, 33. 1381
 Příspěvek do diskuse o některých základních pojmech světelného názvosloví. K tomu pozn. V. Lista a dodatek J. Hrdličky tamtéž, str. 123.

- Kšír K.** Jak zčeštiti názvy cukrovarnických strojů? Listy cukrovarnické 63, 1946/7, č. 1—2, str. 5—6.
Přimlouvá se za to, aby po znárodnění cukerního průmyslu byly některé nevyhovující cizí názvy cukrovarských zařízení nahrazeny výrazy českými (difusér-vyluhovač, refrigerant-uzrávač, kondensátor-srážník atp.). Viz též č. 1411. **1382**
- Vobořil M. B.** Motoristický slovník anglicko-český a česko-anglický. Praha, Škubal a Machajdík 1947, s. 158 + VII, 8°. **1383**
- Břeský M.** Učebnice strojnické angličtiny. Knižnice Technického rádce. Zlín 1947, s. 138, 8°.
Obsahuje obšírné rejstříky anglických a českých odborných výrazů (v každém přes 1600 hesel).
Ref.: K. Třeská, ČMF 32, 1949, 41. **1384**
- Matějka J.** Příspěvek k názvosloví keramických strojů. Stavivo 27, 1949, 132—133. **1385**
Prozatímní návrh jako podklad k diskusi.
- Sotorník V.** Preslův Nerostopis. VaŽ 13, 1947, 34—39.
Hodnotí také Preslovo úsilí o vytvoření českého názvosloví chemického. **1386**
- Milbauer J.** Několik poznámek k českému chemickému názvosloví. Chemické listy 41, 1947, č. 1, str. 8—9. **1387**
Stručná historie vývoje českého názvosloví chemického. Některé jeho nedostatky, návrhy na jejich odstranění.
- Richter A. F.** Několik názvoslovných poznámek a námětů. Chemické listy 42, 1948, 89—90. **1388**
Týkají se jednak chemie obecné a neústrojné, jednak chemie ústrojné a biologické.
- Slovník umělých hmot.** Umělé hmoty 2, 1947 a 3, 1948 (příloha). **1389**
Jde vesměs o mezinárodně zavedené termíny se stručnými údaji o použití a jménem výrobce.
- Jk.** Názvoslovná poznámka k rozlišování umělých hmot ze syntetických pryskyřic. Chemický obzor 25, 1950, 91—92. **1390**
Navrhuje pro umělé látky z pryskyřic, jež při lisování za horka ztvrdnou a nedají se po svém vychladnutí uvést opětným zahřátím do tvárného stavu, souborný název *thermostery* jako protějšek k vžitému již staršímu soubornému názvu *thermoplasty* pro umělé látky, které se po zpracování za horka a vychladnutí dají zahřátím opět uvést do tvárného stavu.
- Bárta R.** České sklářské názvosloví. Sklářské rozhledy 24, 1948, 97—98. **1391**
Poznámky a podněty k organizaci práce na české sklářské terminologii. Zprávy z názvoslovné komise sklářské skupiny Čs. keramické a sklářské společnosti viz tamtéž, str. 120—121; 25, 1949, 131; 26, 1950, 17 a 53.
- R.f.: jka [= Jedlička A.], NR 34, 1950, 40.

- Bárta R.** Příspěvek k českému sklářskému názvosloví. Sklářské rozhledy 24, 1948, 123—126.
Soubor odborných výrazů sklářských, předkládaný jako podklad k diskusi. Příspěvky do této diskuse od O. Kallaunera, M. Fanderlika, Z. Rysky, K. Viktory a F. Laibla viz tamtéž, str. 168—169. **1392**
- Štraus J.** Odborný sklářský slovník. (Česko-německý a německo-český díl.) Praha, Čs. závody sklářské, n. p., 1948, s. 173 + 171 + (IV), 8°. **1393**
- Sklářský slovníček odborných výrazů [pětijazyčný, česko-rusko-anglicko-francouzsko-německý]. Sklářské rozhledy 26, 1950, 54—55, 90—91, 148—149, 166—167.
Tamtéž na str. 123 diskusní návrh názvosloví pro sklářskou pec vanovou. **1394**
- Volf M. B.** Sklo. Podstata — krása — užití. Škola umění a řemesel, sv. 2. Praha, V. Poláček 1947, s. 372, 8°.
Porůznu je v knize mnoho materiálu terminologického (s odb. vysvětlivkami) a výrazů ze sklářského slangu. **1395**
- Kallauner O.** K názvu *fryta*. Zprávy Čs. keramické a sklářské společnosti 22, 1946, 77.
Doporučuje přijmout tento vžitý název do odb. názvosloví (angl. frit, franc. fritte, rus. fritka); jako český výraz navrhuje *polosklenina*. Týž autor: *K názvům glazura a engoba* (tamže, 166—168) a *Zpráva o práci názvoslovné komise* (str. 85). **1396**
- Kallauner O.** Návrh na stručnější pojmenování bělostřepné póroviny. Stavivo 28, 1950, 54.
Navrhuje název *bělnina*. **1397**
- Bárta R.** Keramická názvoslovná soustava. Zprávy Čs. keramické a sklářské společnosti 22, 1946, č. 1—2, str. 46—49.
Návrh na keramickou názvoslovnou soustavu, který odstraňuje mnohovýznamnost některých výrazů dosud užívaných. **1398**
- Votoček E.** Návrh k technickému názvosloví kysličníků běžných v keramice. Zprávy Čs. keram. a sklářské spol. 23, 1947, č. 1, str. 1—2.
Odmítá názvy tvořené analogicky podle vápno (hlinno, hořečno, křemno) a navrhuje užit přípony *-ina*: *hořčina, hlinina, křemina*. **1399**
- Kallauner O.** Návrh k sjednocení názvů; pojmů a základního rozřídění zemin v oborech technických a pedologii. Zprávy Čs. keramické a sklářské společnosti 23, 1947, 3—14.
Návrh termínů pro základní pedologické pojmy a jeho odůvodnění. Od téhož autora je i *Zpráva o činnosti názvoslovné komise*, tamže str. 159—160. **1400**
- Kallauner O.** Názvosloví dopravy a těžby v oboru žármin. Praha, Čs. keramická a sklářská společnost 1948, s. 111, 8°.
Termíny jsou seřaděny abecedně a doprovázeny věcnými výklady. **1401**

Matějka J. Úprava názvů cihlářských výrobků. Stavivo 25, 1947, 171—173.

„Navrhuje se úprava názvosloví cihlářského zboží, která na podkladě účelnějšího rozřídění jednotlivých druhů výrobků a přesnějšího vymezení jejich vlastností zavádí některé nové názvy a četné názvy chybné nebo málo výstižné nahrazuje názvy vhodnými“ (str. 173). **1402**

Matějka J. Názvoslovné připomínky ke čtvrté skupině zboží v nákladním tarifu čs. státních drah. Stavivo 26, 1948, 166—169.

Týkají se stavebních materiálů. **1403**

Podvolecký F. Název *hydrologie* a pojem a název *hydrografie* v názvosloví hydrologickém. Paliva a voda 29, 1949, 409—414.

Zevrubný výklad přesně rozlišující oba termíny po stránce věcné i jazykové. **1404**

Werstadt K. Z názvosloví vodárenského. Paliva a voda 26, 1946, 187—188.

Přehled nejdůležitějších terminů s věcnými výklady, předkládaný k diskusi. **1405**

Chmelík V. Stokařské názvosloví. III. Cezení, filtrace. Usazování. IV. Čisticí způsoby a zařízení. Paliva a voda 26, 1946, 100—102, 163—166.

Příspěvek k normalisaci názvosloví. **1406**

Hejhálek Z. Celulosa, či buničina? Textilní obzor 48, 1950, 130 až 131.

V textilní chemii nejsou tyto termíny synonymní. Jejich přesného rozlišení se dále týká diskusní příspěvek Z. Zachystala *Celulosa, či buničina?* tamtéž, str. 280. **1407**

Šmilauer V. O některých názvech typografických. Typografia 51, 1949, 80—81.

Vedle obecného výkladu o slovech cizího původu v odb. názvosloví několik drobností z typografické terminologie (*Linotyp*, či *linotyp*; *strojní*, či *strojová sazárna*). **1408**

Moser L. Chybně *vodoznak*, správně *průsvitka*. Papír a celulosa 4, 1949, č. 3—4. **1409**

Slovníček tiskařských barev. Přeložil V. Zíka za spolupráce J. Piší. Příloha k čas. Typografia 49, 1946; samost. stránkováno, s. 28, 16°.

Obsahuje odborné výrazy s věcnými výklady. **1410**

Era. Středisko pro cukrovarnické názvosloví. Listy cukrovarnické 66, 1949/50, 149.

Zpráva o jeho zřízení a pracovním programu. Viz též č. 1382 **1411**

Školka A. Slovník jídel a nápojů v jazyce českém, ruském, francouzském, anglickém, německém. Praha, krajská odb. rada 1948, s. 77, 4°

Ref.: Viz zde č. 1429. **1412**

- Hochova Z.** Sýrové názvosloví. LD 1948, 19/5.
Uvádí české názvy od 15. stol., ale nevykládá je. **1413**
- Míšek E. F.** Železnice a bujný oř českého jazyka. NO 1945, 19/8.
Upozorňuje na některá nová slova, která vznikla v souvislosti s první železnicí u nás. **1414**
- Hons J.** Z počátků českého železničního názvosloví před 100 lety. VaŽ 12, 1946, 404—408.
Retrospektivní stať s doklady z dobové literatury. **1415**
- A. O [pravil].** *Letoun nebo letadlo?* Obrana lidu 1947, 11/1. **1416**
- Slovník sdělovací techniky.** Návrh slovníku připravila slovníková komise ESČ. Praha, Elektrotechnický svaz čs. 1950, s. 56, 8°. **1417**
- Polák V.** Zemědělský jazyk. Věstník Čes. akad. zemědělské 21, 1947, 424—428.
Text přednášky v ČAZ 13/5 1947. Pojem zemědělského jazyka a jeho místo v české jazykové soustavě. Potřeba soustavného výzkumu zemědělského jazyka a přehled dosud vykonané práce v některých oborech zemědělské výroby (zvl. lesnictví, rybníkářství, zahradnictví, včelařství).
Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 228. **1418**
- Smolák J.** Ve zmatku fytopathologického názvosloví. Ochrana rostlin 21, 1948, 43—46.
Odůvodňuje konkrétními příklady potřebu jeho důkladné revise. **1419**
- Smolák J.** Fytopathologické názvosloví, Ochrana rostlin 23, 1950, 248—250.
Informuje o dosud vykonané práci v oboru českého fytopathologického názvosloví (návrhy byly otiskovány v čas. Ochrana rostlin od roč. 2) a podává přehled slovenského a českého názvosloví viros. **1420**
- Dlabola J.—Drachovská M.—Kočmíd V.** Názvosloví řepných škůdců. Ochrana rostlin 23, 1950, 251—256.
Tabelární přehled nomenklatury české, slovenské a mezinárodní vědecké (latinské). **1421**
- Dyk V.—Podubský V.—Štědronský E.** Naše rybářství. Naučný slovník všech oborů československého rybářství. Praha, Práce 1948, s. VIII + 455, 8°. **1422**
Obsahuje mimo jiné také věcný výklad odborných termínů, moderních i starších, rybářských ve vl. slova smyslu, ale také z odvětví příbuzných (na př. rybářského stavebnictví, hydrologie a. pod.).
Ref.: Viz zde č. 1429.
- Šiman K.** Česká mluva myslivecká. Příručka mysliveckého názvosloví a úvod do nauky o myslivosti. Knihovna Stráže myslivosti, sv. 23. Praha — Brno, Zář 1946, s. 210, 8°.

Obsah: Základní pojmy a názvy. — Zvěř. — Péče o zvěř. — Lovectví (potřeby, pomůcky a zařízení k lovu, provozování lovu, zužitkování ulovené zvěře). — Péče o myslivost. — Přehled mysliveckého názvosloví podle jednotlivých druhů zvěře. — Přehled českého mysliveckého písemnictví. — Slovník české mluvy myslivecké. Filologickou spoluprací přispěl J. Haller.

Ref.: V. Machek, LF 71, 1947, 306—308. — NV 25, 1947, 315—316. — F. Vodička, Čs. les 26, 1946, 296. **1423**

Žalman J. Základy myslivosti s připojenou mysliveckou abecedou. Brno, Zář. 3. vyd. 1947, 4. vyd. 1948. S. 558 + XIV obr. příl., 8°.

Kapitola II *K myslivecké mluvě* (str. 14—21) obsahuje v soustavném uspořádání nejběžnější výrazy z mysliveckého názvosloví; k tomu podrobnější výklady věcné v druhé části *Myslivecká abeceda* (str. 399—528). **1424**

Šiman K. Dvacet pět let Čs. matice lesnické. Československý les 26, 1946, 43—46.

Na str. 44 přehled práce na revisi českého názvosloví lesnického. **1425**

Sochor K. *Lesní* či *lesnický*. Československý les 29, 1949, 19.

O významovém rozdílu mezi oběma slovy. Další terminologické příspěvky v čas. čs. les: M. Dokulil, *Jehličnác, listnác — jehličnan, listnan* (29, 1949, 44). — K. Šiman, *Používáme správně slov produkce, produkt, produktivita?* (30, 1950, 46 až 47); k tomu L. Papánková, *Poznámky k čl. [K.] Šimana o správnosti používání slov produkcia, produkt, produktivita* (tamtéž, str. 133). **1426**

Hofman J. Některé odrůdy našich dřevin podle technických vlastností dřeva v lidovém názvosloví. Československý háj 24, 1950, 90—96.

Ukazuje, jak lidové názvosloví dendrologické může být platnou pomůckou při studiu technických vlastností dřeva a při zjišťování příčin jeho různé jakosti

Zvěrolékařské názvosloví. Sestavil **A. Hanslian** se spolupracovníky (V. Dyk, L. Fiala, R. Harnach aj.). 2. doplněné vydání. Brno, Družstvo zvěrolékařů 1947, s. V + 651, 8° **1428**

Sochor K. Hrst poznámek k novým odborným slovníkům. NR 34, 1950, 70—76.

Referát (viz zde u jednotlivých publikací). **1429**

Viz též č.:

204. Základní pojmy mluvnické při vyučování českému jazyku.

340. N. Pume, К вопросу научной сельскохозяйственной терминологии у славянских народов.

810. J. Baum, Náš nejstarší ornithologický spis.

848. A. Jedlička, Josef Jungmann a obrozenecká terminologie literárně vědná a lingvistická.

849. A. Jedlička, Příspěvek k poznání obrozenecké terminologie literárně vědné.

1031. J. Filipec, Účet a faktura.

6. Původ a význam jednotlivých slov

Etymologické výklady

Zubatý J. Studie a články. Svazek I. Výklady etymologické a lexikální. Část první. Praha, Česká akademie věd a umění 1945, s. (4) + 399, 8°. — Část druhá. Praha, Česká akademie věd a umění 1949, s. (4) + 465, 8°.

Vybral a k vydání připravil O. Hujer, část druhou vydal V. Machek. Do první části pojata řada větších i drobnějších studií, které J. Zubatý otiskoval pod názvem *Výklady etymologické a lexikální* ve Sborníku filologickém I—VII (1910—1922); tyto studie tvoří jistý celek, obírají se vesměs výkladem slov českých a jsou v podstatě stejného rázu (podle úvodu O. Hujera). V druhé části jsou znovu otištěny další etymologické a lexikální práce J. Zubatého z rozličných období jeho vědecké činnosti, od let, kdy začínal etymologiemi sanskrtskými a latinskými, až do doby jeho vrcholného mistrovství, kdy se soustředil na výklad slov českých. V této části nejsou práce srovnány přísně chronologicky, nýbrž jsou sdruženy podle časopisů, v nichž po prvé vyšly (podle úvodu V. Machka).

Obsah. Část první: Č.**buj, bujěti*, csl. atd. — Č. *dřevo*, csl. *Древо* atd. — *Cheb*. — *Jelec*. — *Jiný*. — *Klesnutí*. — *Konědra, koňadra*. — *Ksenec*. — *Krt, krtek*, csl. *крѣт* k atd. — *Lácě, lacný, laciný*. — *Lzě, nelzě*. — *Povlovný, lov*. — *Bíti : báti se*. — *Dietí*, csl. *дѣти* atd. „dicere“. — *Dostí*. — *Jednoduchý*. — *Mákati, máchati*. — *Mermo*. — *Pilous*. — *Pitvor, pitvoriti*. — *Pojiti*. — *Udeřiti*. — *Zehrati*. — *Ckāti, cknūti, ceknouti*. — *Jih*. — *Kvaknūli (kváknūti), přikvačiti (přikváčiti)* atd. — *Myslivý, myslivec*. — *Notný*. — *Obutajr, hobutejr, habutajr*. — *Ochechule, ochochule*. — *Osuhlý*. — *Polú* a jiné tvary podobné. — *Postúpiti*. — *Prvé, teprv* atd. — *Slina*. — *Snábděti*. — *Tanuti*. — *Tutlati, potutelný*. — *Ké, kěž-* — **Miecěti : mycěti*. — K výkladu přídavných jmen tvaru *nácrný*. — *Pakostnicě, pokostnicě*. — *Pověděti*, csl. *повѣдѣти* atd. — *Potvrný (?)*, *vztrný, otrvdný*. — *Šívati sě*. — *Topiti, tonūti*. — *Uslěci, usleknūti*. — *Vršě*. — *Hodě*. — *Ledač*. — *Nepohodnouti se a pod*. — *Otepadnūti (otnepadnūti), otestati sě*. — *Počišiovaný—počistcovaný*. — *Policie*. — *Jednásob*. — *Ponděli*. — **Smatlati, šmatlati* atd. — *Šmietiti, pošmietiti*. — *Záhé, záhy*. — *Zden, oddenek; nádbie?* — *Zěviti, zjeviti*. — *Zvlěci se*. — *Biediti, nabiediti, pobiediti, nabídnouti, pobídnouti* atd. — *Čěpiti; čřpadlo — čřpadlo*. — *Mañas*. — *Nepotomní*. — *Pampeliška*. — *Přěcka, přezka (přěska), přaska*. — *Přieliš*. — *Slipati, vyslipati, vyslipnouti*. — *Šašek*. — *Trpný*. — *Učeň, učenník atp.* — *Úhled; podsěd*. — *V tat*. — *Jměnie*. — *Mítvem*. — *Nechať atp.* — *Přístí*. — *Přivisutie*. — *Rozbředlý*. — *Rúb, ruby, vrub, obroubiti, vroubiti*. — *Velí, veliký*.

Část druhá : Příspěvky etymologické. — *Absque-usque*. — *Reciprocus*. — *Κουρίδιος*. — *Nali, nali-i*. — *Čilý*. — *Ložnost*. — *Děsiti*. — Slav. *pastorъкъ*. — Süd- und westslavisch *modrъ* „blau“. — Slavisch *pasti*. — Slav. *doma* „zu Hause“. — Etymologien. — Slavische Etymologien. — Etymologien. — Lit. *silsētē-s* und verwandtes. — Zur Etymologie einiger lateinischer Wörter. — Über gewisse mit *st-* anlautende Wurzeln im Baltisch-Slavischen. — Etymologický příspěvek. — Ai. *tithi, tithih* „lunarer Tag“. — Zum Gebrauch von *vid. vísvah* „omnis“. — Slov. *вънѣ, въпъ*. — Slov. **si noktī, a *sъ noktī*. — *Leci-, lec-*. — *Obávati sě*. — *Těměř, téžměř, takměř*. — *Ατελονρος, κυλονοος*. — *Kretka*. — *Obvroubiti*. — *Mám čas—mám kdy*. — *Ondati, vyndati, sundati* i atd. — *Dověsti*. — *Člověk*. — *Pouze — jen, jediné*. — *Mašin*. — *Stavěti, staviti*. — *Odlehnouti*. — *Nemohu za to*. — *Pozřítí*. — *Namšiti, namšívati, námech*. — *Ošuměti, ošumělý*. — *Kvinde*. — *Mladé*. — *Zátor*. — *Kmochta pták*. — *Jsme v úzkých*. — *Naznak*. — *Volavka*. — *Udati, udávati, udánlivý, údaj, údajný*. — *Liberec*. — Drobnosti mluvnické a etymologické. (Viz též zevrubné ukazatele věcí a slov v obou dílech.)

Ref.: V. M[achek], LF 70, 1946, 139; týž autor, NV 24, 1946, 50. — M. Vey, BSL 43, 1946, 2, 98—99. — F. Trávníček, SvN 1946, 26/1. — J. Brambora, Práce 1946, 12/2. — zko, NO 1946, 2/3. — K. P[olák], PL 1946, 1/12. — J. S[tanislav], JazSb 3, 1948, 105. — hp, LN 1949, 13/8 (o obou částech). — V. Machek, Slavia 19, 1949/50, 513—514 (rovněž). — A. Gregor, LF 74, 1950, 57—58 (rovněž). — M. Vey, BSL 46, 1950, 2, 191 (jen o druhé části). **1430**

Janko J. Šmelina, šmelinář. NŘ 29, 1945, 142—145.

Pokus o etymologii. K tomu připojuje Janko dodatek tamže, str. 215—216 (o čl. F. Trávníčka, SvN 1945, 2/12; zaznamenává i jiné výklady, které došly redakci NŘ, a čl. v SvN 1945, 20/12. Srv. dále: J. Janko, *O českých slovech počínajících se skupinami hlásek smal-, šmal-, šmál-, šmel-, šmol-*. NŘ 30, 1946, 69—71 (průpravná studie k výkladu slova *šmelina*; autor vykládá zejména slova *smalt, šmel, šmelc, šmelíř, šmolka*). Týž autor: *Záhada slova šmelina rozřešena* (NŘ 30, 1946, 128 až 132; vychází z adj. *schmell(er)* a subst. *Schmeller*, která v německo-švýcarské hantýrce znamenají člověka skoupého, který zadarmo nic nedá, darebáka, který hledí jiné napálit). K tomu V. Polák, *Šmelina, šmelinář* (SlReč 14, 1948/9, 45—47; přehled pokusů o výklad a některé doplňky k Jankovu konečnému výkladu).

Některé další pokusy o výklad (vesměs neodborné): R. Čáp-Horčápský, Lid. kultura 2, 1946, č. 28. — MĀ, SvN 1947, 3/1 (*Kpůvodu slova šmelina*) k tomu pozn. J. Janka tamže, 26/1). — J. Müller, *Šmelina očima linguisty* (MF 1947, 20/3). — Stráž severu (Liberec) 1947, 22/10. — Nové slovo 1947, 26/10. — Čin (Brno) 1947, 8/11. **1431**

Janko J. Slovo flašinet a co s ním souvisí. ČMF 29, 1946, 159—161.

Kromě revise a doplnění starších výkladů slov *flašinet* a *flaiolet* podává též etymologii slova *niněra*. **1432**

J. J[anko]. Štípnout. NŘ 31, 1947, 20.

Výklad slovesa ve významu „ukrást“. Srv. dále: J. Janko, *Vak a švanda*. NŘ 31, 1947, 159—160 (dvě etymologické poznámky). **1433**

Janko J. Zas jednou o českých výrazech mnich, biskup a papež. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 182—188.

Revise dosavadních výkladů. Autor zkoumá, „přišla-li sporná ta slova k nám s liturgií řeckoslovanskou či římskou a dávají-li hláskové zvláštnosti jejich nám na ruku vysvětlení dnes nepřijatelnější čili nic“ (str. 182). **1434**

Machek V. Výklady slov. NŘ 39, 1945, 61—68.

1. *Plivník* (k tomu srv. pozn. na str. 144). — 2. Ještě jednou *tratoliště* (srv. tamže, 10—12 a dále *Tratoliště — plápoliště — plácholiště* tamže 30, 1946, 57—59).

Pokračování etymologických výkladů: *Pouhý* (NŘ 30, 1946, 4—7 a 38). — *Chaloupek* (osobní jméno, tamže, 38—40). — *Sovek* (= vnitřní cícha peřiny, poměr k dnešnímu *sýpek*; 40—41). — *Nekleč* (= špatné počasí; 41—42). — *Sobovati* (= souditi, hovorem přetřásati; 42). — *Sveřepá*. — *Mróskat se* (dodatek k výkladu slova *sveřep*, viz NŘ 29, 1945, 112; zajíci *se mróskají* = páří se; str. 42). — *Kronđaro* (též *kromđar* = lejno; 141—146). — *Kocanda* (NŘ 31, 1947, 87—98). — *Tüně* (NŘ 32, 1948, 8—10). — *Udice* (tamže, 10—11). **1435**

Machek V. Drobné výklady o jménech rostlin. NŘ 29, 1945, 107 až 114.

5. *Rdest* a *rdesno*. 6. *Řepík, řepěň; sveřep* (k tomu srv. NŘ 30, 1946, 42). Pokračování: 7. *Metlice* a *smdlí* (tamže, 61—67). 8. *Jedle* (tamže, 67—68). 9. *Bedla* (68). — *Potměchut* (NŘ 34, 1950, 19—21; s pozn. F. Trávníčka na str. 21). — *Brslen* (tamže, 89 až 92). **1436**

Machek V. *Parkos*. NŘ 29, 1945, 141—142.

Výklad etymologický; k tomu viz dodatek K. Adama, NŘ 30, 1946, 140. Další drobnější výklad slova a rčení V. Machka v NŘ: *Haluzna* (29, 1945, 211-212). — *Zachrouť* (30, 1946, 59—60). — *Dělati dryje, trile* (31, 1947, 180; s pozn. V. Smilauera). — *Houby* jako zápor (32, 1948, 179—180). **1437**

Machek V. Několik názvů jídel, vážných i posměšných. NŘ 29, 1945, 149—161.

Výklady etymologické: 1. *bába, bábovka*; 2. *bacan*; 3. *cirifinda*; 4. *huspenina*; 5. *ušelo*; 6. *omachel*; 7. *metyja*; 8. *trdlovka, trdelnica*; 9. *koláč*. **1438**

Machek V. Některé slovesné přípony všední češtiny. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 317 až 324.

Upozorňuje na některé slovesné přípony expresivní povahy a vyskytující se zvl. v lidové mluvě; podrobněji vykládá o původu a významu sloves: 1. *ceniti se* „smáti se“; 2. *klohnit* „míchat něco v něčem, něčím“; 3. *korejhniti* „rýpati“; 4. *krohnit* „naříkati si, postonávat“; 5. *těhnit* „bíti, tlouci pěstí do zad“. **1439**

Machek V. Ukrajinské názvy rostlin na Valašsku. Naše Valašsko 12, 1949, 130—131.

Za ukrajinská pokládá slova *možucha, krusiček, konopka, slabonoha, trlič, mokryš, bračka* a *budra* a vykládá, jak se asi dostala do nářečního slovníku valašského. **1440**

Machek V. *Semnička*. NŘ 29, 1945, 96.

Semnička (též *zemnička* = druh dýmky) souvisí s něm. jménem slovenského města Stiaavnice (Schemnitz). **1441**

Machek V. *Haluzna*. NŘ 29, 1945, 211—212.

Pozměňuje a doplňuje svůj starší výklad, který podal v NŘ 27, 1943, 57. **1442**

Machek V. Příspěvky k výkladu Klaretových slov. LF 70, 1946, 75—79.

Etymologické výklady těchto slov: *jablka čiričná, kapalicě, nohojěda* (?), *ohlobně, polenicě, viech*. **1443**

Ryba B. Klaretův *echites, selonites, itistus*. ČMF 29, 1946, 154 až 159.

Výklad slov z Klaretova Glossáře (kap. De lapidibus, vv. 137, 150, 151) a jejich českých překladů (*zořeláč, p|v|oroken, šafir*) s několika textově kritickými poznámkami. **1444**

Flajšhans V. Slovanská jména našeho ptactva. *Slavia* 18, 1947/8, 23—30.

Historický přehled slovenských jmen ptactva na nynějším území českém a moravském od nejstarších dob až do prvních úplných popisů. **1445**

Šmilauer V. Jména našich stromů. III. Nová doba česká (od r. 1780). *NŘ* 29, 1945, 193—206.

Dokončení stati zahájené v *NŘ* 26, 1942. V této závěrečné části podává autor etymologické výklady jmen, která se dostala do češtiny po r. 1780, a to v tomto pořadí: A) Jména lidová (vytvořená z domácích základů i přejatá od sousedních národů); B) jména uměle vytvořená; C) přejatá ze slovanských jazyků; D) přejatá z jiných jazyků (hl. jména mezinárodní). **1446**

Šmilauer V. *Viděti, zřítí, hleděti, dívati se, patřiti, koukati.* (Přednese-no v rozhlase.) *NŘ* 30, 1946, 21—25.

Probírá česká slovesa vyjadřující zrakové vnímání i slova příbuzná, upozorňuje na jejich původ a zejména si všímá bohatství jejich významových odstínů. **1447**

Šmilauer V. Výklady slov. *Šišák*. *NĚ* 31, 1947, 143—145.

Souhlasí s názorem I. Knieszy (*Magyar Nyelv* 38, 1942, 337—344), že slovo šišák je původu maďarského, nikoli slovanského. **1448**

Šmilauer V. Mandel výkladů slov. *Oběžník KPČJ* 2, 1949, č. 10, str. 2—5.

Atlas. — *Bačkora.* — *Cupati a cupanina.* — *Dokořán.* — *Firma.* — *Charváti.* — *Kamarád.* — *Karban.* — *Kluk.* — *Něguš* neboli *neguš.* — *Otavožaty.* — *Pečtvárna.* — *Položivý a polomrtvý.* — *Saranče.*

Pokračování: Výklady slov (*Oběžník KPČJ* 2, 1949, č. 11, str. 4—5). Týká se slov: *Bazilišek* a *bazalka.* — *Čolek, mlok* a *salamandr.* — *Dvořák.* — *Jubileum.* — *Libý, libový* a příbuzenstvo. — *Stuha.* — Padesát krátkých výkladů slov (tamže 2, 1949, č. 12, str. 4—5). Obsahuje mimo jiné tyto výklady: *Adamovo jablko.* — *one-roid.* — *Brzda.* — *Časopis.* — *Česka.* — *Čtverák.* — *Doklad.* — *Flámovatí.* — *Hantýrka.* — *Hartusiti.* — *Jednatí.* — *Kozel* (= černé pivo). — *Květák.* — *Metr* (= zdatný, energický člověk). — *Okno.* — *Osoba.* — *Otrušik.* — *Spleti se* (= zbaviti se někoho, dial.). — *Tábor lidu.* — *Tuš.* — *Ulejšáci.* — *Vědátor aj.* **1449**

Šmilauer V. O oslu a jeho příbuzenstvu. *Oběžník KPČJ* 3, 1950, č. 13, str. 5—6.

O původu slov *osel, mezek, somár, soumar* (a několika jiných) s poznámkami frazeologickými. **1450**

Šmilauer V. Exotická slova v češtině. *Oběžník KPČJ* 3, 1950, č. 15—16, str. 4—5.

O slovech, která pronikla do českého slovníku z jazyků afrických, australských, polyneských a od Indiánů Jižní i Severní Ameriky (na př. *žirafa, banán, tetovatí, tabák, kakao, čokoláda, prerie, or kán, kanibal, kanoe* a j.). **1451**

Čech E. *Učeník — mučeník — zvoleník.* (Studie ke vzniku staročeské církevní terminologie.) *Slovanské studie* (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 174—181.

Slova ta náleží k vrstvě slov, jejichž původ lze podle názoru autorova vysvětlit pouze vlivem staroslověnského jazyka. **1452**

Daneš F. *Klipě.* NŘ 33, 1949, 104—107.

O různých významech slova a o jeho původu. **1453**

Eisner P. *Mirjam a dcery její.* Svob. zítřek 2, 1946, č. 2, str. 10.

Causerie o různých významech českých odvozenin jména *Marie*. K tomu srv.: A. S[koumal], Vyšehrad 1, 1946, č. 19, str. 12. **1454**

jh [= J. Haller]. *Víte, co je to chondrule?* Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 10, str. 6—7.

Výklad slova. **1455**

F. H[orečka]. *Kosy zapadají.* NŘ 32, 1948, 99.

Pokus o výklad slova *kosy* ve valašské lidové písni *Aj zpívá, aj zpívá slaviček*. K tomu poznámky V. M[achka] a V. Š[milauera] na str. 100. **1456**

M. K. Význam slova *znič*. *Naše Valašsko* 10, 1947, 97..

Je původu litevského a znamenalo „posvátný oheň“.

1457

Machek V. *To jsi byl ještě na houbách.* Mykologický sborník 27, 1950, 87—88.

Příspěvek k výkladu tohoto rčení.

1458

Novák L. *O selka.* SlezSb 46, 1948, 152—154.

Slovo *oselka* „kámen na broušení kosy“, dochované v nářečí valašském, lašském a v slovenštině, pokládá za pozůstatek z dob praslovanských a prajazykových a odvozuje je ze základu *ak + la (srv. lat. *acuo*). **1459**

Oliva P. *Chasa.* NŘ 29, 1945, 213.

Poznámka k etymologickému výkladu V. Machka, NŘ 29, 1945, 45. **1460**

Polák V. *Tuha a tužka.* ČMF 32, 1949, 64—67.

Etymologický výklad slova *tuha* a výklad o českých názvech pro *tužku* podle lexikálního archivu ÚJČ. K tomu dodatek J. Šedivého *Ještě k etymologii slova tuha* (tamže, str. 64—67). **1461**

Remeš M. *Lamor.* NŘ 29, 1945, 191.

Výklad slova; k tomu srv. J. Brambora, *Lamor a Lamoral*, tamtéž 30, 1946, 99. **1462**

Rš [= Ryšánek F.], *Haňbolický?* NŘ 34, 1950, 179—180.

Etymologický výklad mor. nářeč. příd. jména (též *haňbulický*, *haňbolecký* a pod.).

1463

Svěrák F. *Sotoniti a sotona.* LF 70, 1946, 176—179.

Na rozdíl od běžného výkladu, který spojuje *sotoniti* „unavovati, trápití prací“ přímo se stsl. a stč. *sotona* vykládá jako jeho odvozeninu, vychází při výkladu těchto slov ze základu *sot-* (stč. *sotný* „těžký, nesnadný“, nč. *soiva*), ale jistý významový vliv substantiv *sotona* a *satan* přece připouští. V druhé části studie se zabývá různými

nými podobami českých názvů pro ďábla (*sotona, satan, satanáš a j.*). K tomu autorova pozn. v LF 71, 1947, 55. **1464**

Svěrák F. *Cihla a tihla*. LF 73, 1949, 96—97.

Stručně o původu a vzájemném poměru obou slov. — V dodatku k tomuto čl (LF 74, 1950, 64) upozorňuje autor na jiný výklad, který podal P. Király (Études slaves et roumaines 1, 1948, 208—211), ale nesouhlasí s ním. **1465**

Svěrák F. *Psina a hodonice*. NŘ 34, 1950, 178—179.

Etymologický výklad dvou nářečních názvů pro zimnici. **1466**

Šimek F. Staročeské adverbium *věč* = věčně. LF 71, 1947, 13—14.

Dokazuje jeho existenci srovnáním rkp. variant legendy o Barlaamovi a Josafatovi a usiluje o jeho výklad. **1467**

Šmilauer V. *Skromný — skrovný* [S. Urbańczyk, Język polski 26, 1946, 5—11]. NŘ 31, 1947, 165—166.

Zpráva o etymologickém výkladu Urbańczykově. **1468**

Trávníček F. Naše slova z ruštiny. Rovnost 1946, 24/1.

Několik etymologií. **1469**

Vaněk F. B. Žena je v *koutě*. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 10, str. 5—6.

Výklad rčení (z knihy *Na srdci*, 2. vyd. Praha 1948). **1470**

Vodička F. Po stopách slova *myslivost*. Čs. les 27, 1947, 50—51.

Soudí, že slovo *mystivec* je původu polského. **1471**

Wittoch Z. I. Pult: *Die Bezeichnungen für Gletscher und Lawine in den Alpen* (Engadin 1947). ČMF 32, 1949, 61—62.

M. j. též o etymologii slova *lavina*. **1472**

Získal A. Něco o biči a jeho součástech. NŘ 33, 1949, 101—103.

Stručný výklad o zeměpisném výskytu různých pojmenování pro jednotlivé části biče. **1473**

Výklady významu slovního

Vaněček V. Prvních tisíc let. Předstátní společenská organizace a vznik státu u českých Slovanů. Praha, Život a práce 1949, s. 161 + (3), 8°.

Knihla obsahuje porůznu mnoho výkladů a poznámek o termínech j. *hrad, dědina, kmet, kmen, hospodář, sedlák, pán, župa, vojvoda, kněz, kníže, pluk, prapor, družina, vítěz, týn, týnec, kostel, zámek* (především po stránce věcné, viz rejstřík). Na str. 134 až 135 pokus o etymologii jména *Praha* (*u praha, na prazě*, t. j. na přechodu přes řeku).

Srv. k tomu ref. V. Machka, LF 73, 1949, 230—231 (s etymologickými poznámkami ke slovíkům *družina* a *vítěz*). **1474**

- Barchánek V.** Z historie našich titulů. Čs. les 27, 1947, 71.
Přehled českých názvů pro různé kategorie lesnického povolání od nejstarších dob. 1475
- Brambora J.** *Bibliografie*. Několik poznámek k rozsahu pojmu. ČMF 29, 1946, 213—216.
- O různých významových odstínech tohoto slova; příležitostně také o některých metodických otázkách bibliografické práce. K tomu srv. red. pozn. v NV 24, 1946, 174. 1476
- Brambora J.** Je *písemnictví* vždycky totéž co *literatura*? NŘ 30, 1946, 33—38.
- Uvádí doklady na významové odstíny obou slov, pokládaných obecně za synonyma, a zkoumá, zdali při počestřování odborných termínů původu cizího lze užít slova písemnictví místo slova literatura ve významu „seznam použitých prací vědeckých, soupis knih o určité vědní otázce“. K tomu red. pozn. tamže na str. 159—160. Srv. též: Brambora J., *Slovesnost, literatura, písemnictví*. Slovesná věda 2, 1948/9, 234—235 (o obsahu a rozsahu těchto pojmů). 1477
- Dokulil M.** *Větrolom* či *větrolam*. Čs. les 28, 1948, 345.
O vzniku a různém významu obou slov. 1478
- Frinta A.** *Germánský* a *německý* není totéž. Svob. zítěk 2, 1946, č. 30, str. 9.
Upozorňuje na potřebu rozlišovat obě slova i v běžném usu. 1479
- Frinta A.** O výrazu *československý*. NŘ 34, 1950, 114—115.
Příspěvek k historii slova. 1480
- Honl I.** O rozmanitém významu slova *mapa*. (Příspěvek semasiologický.) Kartografický přehled 4, 1949, 115—116. 1481
- R. H[rdlička].** Slovo *sklep*. JčSbH 19, 1950, 27.
V starých zápisech z 16. stol. znamená někdy též klenutou místnost nad ulicí. 1482
- Kryl R.** Od kdy se vyskytuje v matrikách slovo *nádeník* jako povolání? Zlatá stežka 17, 1948/9, 80.
K tomu dodatek B. Pícka tamže na str. 102. 1483
- B. L[jířka].** K rodopisnému názvosloví. *Druhý bratranec*. ČRodSpol 17/18, 1945/6, 107.
Připomíná starší čl. A. L. Krejčíka *O rodopisné názvosloví* (tamže 7—8, 1935/6, 105—106) a F. Trávníčka (LN 1943, 28/7). 1484
- Příhoda V.** Názvy školských stupňů. NO 1947, 30/3.
V souvislosti s přípravou základního školského zákona podává autor přehled dosavadních názvů pro školy I.—III. stupně a posuzuje je s hlediska účelnosti. Srv. též: A. Frinta, *Názvy našeho jednotného školství*: SvSl 1947, 14/10 (se stanoviska jazykového). 1485
- Šimek F.** Právní výměr pojmů *panchart* (*pankhart*), *sebranec*, *padouch*, *chlap* a *zlosyn*. ČMF 32, 1949, 63—64.
Otiskuje stč. definice těchto pojmů z rkp. Národního musea v Praze, sign. I F 23 (z poč. XVI. století). 1486

7. Jména osobní a místní

a) Jména osobní

Výklady osobních jmen

Svoboda J. Příspěvky k studiu českých jmen osobních a místních. ČMF 29, 1946, 20—29, 210—212.

Část 4. *O jménech Vok, Vokov, Vokovice* (str. 20—29). Osobní jméno *Vok* vykládá jako hypokoristikon z *Vojslav*; podobným krácením osobních jmen příponami *-k, -č* lze vysvětlit i místní jména jako *Bakov, Bačov, Dačice, Hokov, Kvičovice, Mokov, Přečkov, Vilkovice, Žikov* a j. — Část 5. *O jménu Radvan* (str. 210—212). Nesouvisí s apelativem *radvanec*, jak se domníval A. Brückner (*Polski słownik etymologiczny*, 452), nýbrž vzniklo zejména *Radovan* synkopou nepřízvučné samohlásky.

1487

Cuřín F. Z dějin českých osobních jmen. I. Křestní jména oblíbená v 15. a 16. století. — II. Ignát Herrman nebo Herrman Ignát. — III. Švec, Kovář a pod. — IV. Zdrobnělá příjmení. NŘ 32, 1948, 76—83, 108—118.

Materiál statí je vzat z tábořského archivu (registra gruntovní Hradiště hory Tábor z l. 1432—1450 a trhové knihy městského archivu tábořského z l. 1510 až 1560). V prvním čl. ukazuje autor, jak se v době jednoho století měnila obliba křestních jmen mužských i ženských (76—78); v druhém vykládá výjimky z obvyklého pořadí (jméno křestní a příjmení), které se objevují už v 15. a 16. stol., rozdíly mezi jazykem obecným a jazykem úředním (79—83, 108—113). Třetí stat' vykládá stručně vznik některých příjmení z názvů řemesel (113—115) a poslední se zabývá českými příjmeními deminutivního původu (115—118).

1488

Polák V. Poznámky o poměru jazykovědného zkoumání a rodopisu. Rodokmen 3, 1948, 23—29.

Rodopisné zkoumání vyžaduje důkladnou znalost jmen také po stránce jazykové (starší pravopisná tradice, vývoj našich osobních jmen, vztah mezi podobou jména a jeho původem a stářím, otázka německých jmen rodilých Čechů atp.).

1489

Lířka B. V. Davídek — K. Doskočil — J. Svoboda: *Česká jména osobní a rodová* (Praha 1941). ČNM 115, 1946, 121—122.

1490

Turek R. Kosmas a český pravěk. ČNM 116, 1947, 38—57.

Porůznu také poznámky k onomastickému materiálu v Kosmově kronice (jména českých kmenů, jména místní).

1491

Roubík F. Topografický a kartografický materiál v pozůstalosti Augusta Sedláčka. ČSPStar 57, 1949, 193—197.

Podává mimo jiné zprávu také o Sedláčkových výpiscích k studiu národnostního vývoje v Čechách a o jeho rukopisné práci *Osobní jména staročeská*, která obsahuje abecedně uspořádaný soupis mužských i ženských jmen ve znění pramenů, s jejich citací a s přidáním příbuzných jmen místních (rovněž s citací).

1492

Viz též č.:

2465. E. Schwarz, Deutsche Namenforschung.

Šmilauer V. Od Adama k Švejkovi. NŘ 32, 1948, 1—5.

Text rozhlasové přednášky o tom, jak se jména postav ze světové literatury stávají jmény obecnými. Příklady z bible, antické mythologie a ze světových literatur; také několik jmen českých. 1493

Hrabák J. Slovanské prvky v starší české literatuře. Slovanství v českém národním životě (Brno 1947, viz zde č. 2143), str. 57—78.

Na str. 59—62 některé doklady toho, že se názvů *Slovan* a *slovanský* už od nejstarších dob užívalo u nás v památkách psaných staroslověnsky, latinsky i česky nejen ve významu obecně slovanském, ale že se jimi označoval také český národ nebo jeho část a český jazyk. 1494

Váhala F. K historii národních jmen Jihoslovanů ve staročeské literatuře. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 414—422.

Doklady na jména slovanských balkánských zemí a na národní jména Jihoslovanů ve stč. literatuře s poznámkami. 1495

Polák V. Dvořák. Rodokmen 1, 1946, 27—28.

Vznik tohoto příjmení vykládá z apel. významu „dvorský sedlák, majetník dvoru“; vedle toho i výklad dalších několika příjmení odvozených z apelativa *dvór* (*Dvořata*, *Dvorský*, *Nádvorník*). 1496

Salač K. O původu příjmení *Salač*. Rodokmen 1, 1946, 20.

Podle autora není pův. českého, nýbrž vzniklo z tur. *salak* (příslušník zvl. oddílu tureckého vojska); málo pravděpodobné. 1497

Hosák L. Osobní jméno *Slovák*. VVM 1, 1946, 32.

Doklad z Knihy púhonů olomouckých VIII, 305 z r. 1511. 1498

Zrůnek K. Původ příjmení *Zrunek* — *Zrůnek*. Naše Vlašsko 9, 1946, 47.

Navazuje na čl. kvh [= Kv. Hodury], NŘ 26, 1942, 216 a jeho výklad těchto příjmení z apelativa *rzún* potvrzuje doklady z farních matrik meziříčských. 1499

Bš [= **Beneš J.**]. *Vašaty*, *Bradý* a podobná příjmení. NŘ 29, 1945, 153—144.

Stručný výklad o vzniku těchto jmen a staré doklady.

Další drobné onomastické výklady v NŘ:Bš [= Beneš J.], *Příjmení Těhnik a Technik* (30, 1946, 20). — J. Janko, *Fibich, Wihan* (tamtéž, 179). — Bš [= Beneš J.], *Příjmení Dederá* (32, 1948, 20). 1500

Brož J. O našich jménech a příjmeních. Zlatá stezka 17, 1948/9, 42—43, 58—60, 77—78, 96—97, 109—110, 130—131.

Serie populárních výkladů (příjmení podle původu místního, národního nebo podle bydliště; přezviska jako příjmení a pod.). Cenné jen jako snůška konkrétního materiálu z archiválií. 1501

Hrdlička R. Zdrobnělá příjmení. ČRodSpol 17—18, 1945/6, 107—108.

Vykládá jejich vznik zejména snahou rozlišit generace (na př. *Havel* — *Havlík* — *Havliček*). 1502

Exner V. Latinská příjmení v Jaroměří. Náš kraj 2, 1946, č. 2.

Stručný výklad několika příjmení z XVI. a XVII. stol. 1503

Klein F. Neslušná příjmení a jejich zanikání. VVM 1, 1946, 219 až 221.

Nestejná míra jejich rozšíření na Hané (velmi málo) a na Valašsku (značný počet) je způsobena příčinami kulturně historickými. **1504**

Klein F. Odněmčování našich příjmení na Židlochovsku v době osvícenského až předbřeznového poněmčování. VVM 2, 1947, 135 až 139.

Na dokladech ze staré ivaňské gruntovní knihy (z let 1748—1821) ukazuje, jak židlochovský gruntovní Jan Josef Kaiserlich v l. 1812—1817 měnil a počesťoval kdysi poněmčená jména. **1505**

Mostecký V. Vlastní jména na Vodňansku. Zlatá stezka 15, 1946/7, 90—91, 104—105, 123—124.

Vykládá o vzniku, změnách a ustálení vl. jmen na základě materiálu z archivu vodňanského. Na str. 123 o jméně Zeyerova *Víta Choráze* (podle lesa *Koráze* mezi Vodňany a Bavorovem). **1506**

Nehýbl J. Příjmení na Kravařsku odvozená od jmen obcí. Kravařsko 11, 1948/9, 73—78.

Materiál onomastický. Na tento čl. navazuje A. Turek, *Další příjmení na Kravařsku odvozená od jmen obcí* (tamže, str. 118—120). **1507**

Nehýbl J. Lidový humor v příjmeních na Kravařsku. Kravařsko 12, 1949/50, 6—9.

Populární výklady o krajoých osobních jménech. Srv. dále od téhož autora čl. *Rodová jména* (tamtéž, str. 65—69). **1508**

Hanuš O. Přezdívky ve Vršovicích. Lounský kraj 12, 1946/7, 131—134.

Věcný výklad názvů jednotlivých selských usedlostí. **1509**

Filip D. Pověsti ze Žamberecka. NVČ 30, 1940/7, 3—37.

Na str. 3 lidový výklad jména *Litice*; na str. 7 v odd. *Posměšky obcí* výklad několika přezdívek; *Proč přezdívají nekořským „šňupáci“* (28—29); o vzniku jména *Hradčany* (32). **1510**

Oliverius V. Jména „po chalupě“ v Třebnušce (okres Rokycany). ČL 2, 1947, 170—171.

Ukazuje, jak taková jména vznikala, jak se udržovala a někdy přecházela s hospodářem i na jiný statek. **1511**

Poldauf I. Jméno *Václav* po prvé v anglické literatuře. ČMF 31, 1948, 34—36. **1512**

Kálal V. Nejstarší zprávy o chovu králíků v Čechách. ČL 3, 1948, 152—154.

Zabývá se mimo jiné také českými místními a osobními jmény, pokud jsou odvozena od slova *králík*. **1513**

J. Z. Smolné knihy starkovské. Broumovsko 3, 1949, 4—5, 29, 38.

Diletantské poznámky jazykové, zvl. o českých osobních jménech. **1514**

Bš [= **Beneš J.**]. Rodová jména v lidových rčení. Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 15—16, str. 5.

Příklady jsou čerpány vesměs z *Lidových rčení* od J. Zaorálka (viz zde č. 742).

1515

Beneš J. Kapitoly o tvarech našich příjmení. ČMF 30, 1947, 263—264.
Autoreferát o přednášce ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 6/3 1947.

1516

Kaplický V. Jazyková nespravedlnost. NO 1947, 3/5.
Upozorňuje na některá neobvyklá příjmení (*Devátý, Středa, Leden* a pod.).
K tomu srv. též: Tartuffel [= J. Brambora], NO 1947, 9/5.

1517

Viz zde č.:

2463. R. Nahtigal, O zadnjem pokusu razlage imena češkega naroda.

Košťál M. Obliba křestních jmen v starší době. (Z novočeského semináře prof. V. Šmilauera.) NR 33, 1949, 25—28.

Podle starších frekvenčních statistik a nového materiálu z archivu města Dobrušky (1525—1819).

1518

Pršala A. Nejstarší pamětnice. Beseda 7, 1950, 2—3, 46, 66—68.

O semilské křestní matrice od r. 1682; v čl. též statistické údaje o výskytu křestních jmen a jiný materiál onomastický.

1519

Šmilauer V. Křestní jména v Sobotce 1780—1848. ČMF 33, 1950, 174—175.

Stručná zpráva o výsledcích seminární práce S. Bačara.

1520

Pěšák V. Křestní jména ve východních Čechách v 1. pol. 19. století. ČL 4, 1949, 95.

Stručný přehled podle materiálu 1178 mužských a 1142 ženských jmen. **1521**

Lukáš L. Nejrozšířenější křestní jména v našem kraji. Beseda 3, 1946, 47.

Materiál podle farních matrik v Loukově.

1522

Sklenář-Rott F. Dívčí jména ve škole. Škola a kultura 2, 1947, 177—179.

Zpráva o statistickém průzkumu dívčích rodných jmen na obecné a měšťanské dívčí škole v Praze-Libni v letech 1889—1945.

Ref.: V. Šmilauer, NR 31, 1947, 167.

1523

Beneš J. Příspěvek k poznání německých příjmení Čechů. Druhé hovory o českém jazyce (Praha 1947, viz zde č. 734), str. 244—253.

Autor uvádí a konkrétními případy dokládá, jak vznikala a dále se šířila německá příjmení u rodilých Čechů.

1524

Bš [= **Beneš J.**]. Pronikání cizích křestních jmen v době starší. Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 15—16, str. 7.

Několik příkladů, jak stará česká osobní jména mizela hlavně vlivem církve.

1525

Beneš J. Jaké české příjmení si vybrati? NŘ 30, 1946, 78—86, 121—128.

Úvodem o snaze nahrazovat cizí jména osobní, zvl. příjmení, jmény původu domácího a o projevech této tendence v různých zemích a v různých dobách; dále přehled hlavních typů českých příjmení, příjmení původu německého a jejich poměrného rozšíření. Jádrem studie tvoří podrobný rozbor a rozřazení příjmení, která se vyskytují na Soběslavsku; jejich výčet je zamýšlen jako pomůcka při počestování příjmení. 1526

V. B. Německá příjmení. Statistický zpravodaj 9, 1946, 86—87.

Zpráva o výsledcích průzkumu, který provedl Státní úřad statistický; podává celkové procento německých příjmení českého obyvatelstva v Čechách, na Moravě a ve Slezsku podle úmrtních listků za rok 1944.

Srv. též: J. Kábrt, *Češi s německým příjmením* (Svob. zítřek 2, 1946, č. 11) a týž autor, *Počet změnčených příjmení ve světle statistiky* (Horské prameny 2, 1945/6, 86—87). 1527

Jílek-Oberpfalcer F. Německá příjmení rozených Čechů. Svob. zítřek 2, 1946, č. 9, str. 1 a 3.

Vykládá o jejich vzniku a doporučuje jejich počestění. Srv. též: J. Dvořák, *Rodné jméno a tradice*. Svob. zítřek 2, 1946, č. 9, str. 10 (podle matrikářských zkušeností vykládá o některých příčinách poněmčování českých příjmení). — F. Teplý, *Změna příjmení*. ČL 2, 1947, č. 5 (uvádí několik případů poněmčení rodových příjmení z let 1630—1711 z archivu třeboňského). 1528

Honzík K. K otázce cizích příjmení. KritMěs 6, 1945, 180—181.

Navazuje na pozn. P. Eisnera [= Faber] tamtéž, str. 140, který se k počestovací akci staví skepticky a za sebe ji odmítá; Honzíkovo stanovisko je kladné. Srv. k tomu ještě další dva diskusní příspěvky *Ještě jednou, naposled, dva hlasy k otázce příjmení* od J. Příkryla a J. Hrubého tamtéž, str. 260. 1529

Kácl K. Odněmčíme rázně i svá jména! Svob. zítřek 1, 1945, č. 1, str. 3.

Srv. dále: týž autor, *Jak odněmčíme svá jména*. Tamtéž, č. 2, str. 2. — J. V. Florian, *Archy* 1946, č. 3 (navazuje na první Káclův článek a tvrdí, že katoličtí faráři po r. 1621 česká příjmení neponěmčovali; jsou tu jen stopy latiny, a to do r. 1784). — J. Rampula, *O farních matrikách*. *Archy* 1947, č. 6 (ukazuje na matrikách z Telče, že byly v l. 1635—1714 psány česky a pak do r. 1784 latinsky). 1530

Dolanský-Heidenreich J. O česká příjmení. Jak postupovat při počestování německých jmen. SvSl 1946, 6/1.

Navazuje na čl. A. Frinty příbuzného obsahu (SvSl 1946, 3/1) a podává několik praktických rad. — Srv. dále: K. Sochor, *Počestování našich příjmení*. SvN 1946, 21/12. — Týž autor, *Počestování našich příjmení*. Svob. zítřek 3, 1947, č. 3, str. 5 a do-
datek tamtéž, č. 6, str. 3. — Týž autor, *Naše příjmení a germanisace*. *Práce* 1947, 31/5. — M. Novotný, *Na dějinně křižovatce*. LitN 15, 1946, 18—19 (o počestování německých příjmení rodilých Čechů). — P. Eisner, *Stačí nám jeden Bezruč*. *Kult. politika* 1, 1946, č. 5 (proti zneužívání jmen vynikajících osobností při změnách příjmení). — J. Ort [= P. Eisner], *Jak se, prosím, chcete jmenovat?* Svob. zítřek 3, 1947, č. 51. („V sousloví jména křestního s příjmením vládou estetické zákony,

a to především rytmické.") — F. Pátek, *Křestní jména a příjmení*. NŘ 31, 1947, 118—119 (všimá si rovněž spojení jména křestního s příjmením). — J. Beneš, *Estetická hlediska při spojování křestních jmen s příjmeními*. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 5, str. 8—9. **1531**

Viz též č.:

752. V. Vojtišek, Když jiní mlčeli...

Materiály pro studium osobních jmen

Strnadel B. Stopy minulosti na Frenštátsku. Frenštát pod Radhoštěm, okresní osvětová rada 1948, s. 44, 8°.

Vlastivědnou knížku uzavírá jmenný seznam fojtů, purkmistrů a starostů města od r. 1382 až do nejnovější doby. **1532**

Dobiáš J. Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí. Díl III, 1. Doba reformační. Část II. 1. Kniha pátá. Vnitřní dějiny pelhřimovské v letech 1415 — 1620. Pelhřimov, Musejní spolek 1950, s. 840, 8°.

V kap. 4 *Město a jeho obyvatelé* (str. 256—278) podává a. výklad o osobních jménech pelhřimovských obyvatel (s abecedními seznamy křestních jmen mužských i ženských), podle materiálu z městského archivu sleduje počátky příjmení a vykládá jejich původ (podle jednotlivých kategorií) a upozorňuje na jejich proměny. Výklad o národnostních poměrech v Pelhřimově tamtéž na str. 278—288. **1533**

Kučera V. Co nám vypráví lounský archiv o jménech Starých měšťanů. Lounský kraj 12, 1946/7, 154—155.

Uvádí jména lounských měšťanů z 15. a 16. století a některá zběžně vykládá. **1534**

Hosák L.. K dějinám svobodných dvorů na Moravě. Rodokmen 3, 1948, 1—5.

Regesta z listin v guberniálním archivu brněnském a v zemské registratuře moravské (z let 1414—1623) obsahují materiál onomastický. **1535**

Cihhart R. Příjmení nejstarších obyvatelů města Tábora. ČRodSpol 17/18, 1945/6, 86—88.

V článku abecední seznam příjmení podle nejstarší gruntovní knihy tábořské z let 1432—1450. **1536**

Cihhart R. Rod Kršňákův z Božetína a Karlsperka. Rodokmen 1, 1946, 47—49.

Onomastický materiál z let 1438—1853. **1537**

Cihhart R. Mlynářské rody na Tábořsku. JčSbH 17, 1948, 100—106.

Hojně osobních jmen z 16.—18. století. **1538**

Bičík Z. Nejstarší soupis obyvatel osady Ryb tví. ČL 4, 1949, 45.

Onomastický materiál z urbáře panství pardubického z 1. 1507—1510; k tomu srv. čl. téhož autora *K datování urbáře pardubického panství domněle z roku 1494* (tamže, str. 52—53). **1539**

Turek A. Rodišť Pavla Křížkovského v 16. století. SlezSb 43, 1945 (1946), 125—133.

Obsahuje jména držitelů usedlostí v Holasovicích podle urbářů z let 1523, 1531, 1535 a 1559. **1540**

Indra B. Obyvatelé Hranicka v 16. a 17. století. (Příspěvek k vývoji národnostních poměrů.) *Záhorská kronika* 24, 1946/7, 68—75, 100—109, 147—156.

Seznamy obyvatelů podle urbářů z let 1530, 1569 a 1663. Článek pokračuje pod stejným názvem v roč. 25, 1947/8, 16—23 (závěry z otištěného onomastického materiálu; připojeny tři mapky zachycující situaci v l. 1530, 1569 a 1663). **1541**

Koudelák J. Štarnov pod Šternberkem. Štarnov, místní rada osvětová 1948, s. 85, 8°.

V oddílu *Držitelé usedlostí ve Štarnově od roku 1546* (str. 29—44) materiál onomastický; na str. 71—72 drobná ukázka místní lidové mluvy *Švédská boží muka ve Štarnově*. **1542**

Stádník J. Jména a příjmení lidu na bývalém panství kladenském v XVI. a XVII. století. *ČRodSpol* 17/18, 1945/6, 88—94.

Článek obsahuje jména všech rodů, které sídlily v jednotlivých obcích bývalého panství kladenského podle soupisu z r. 1549 a podle urbáře býv. panství kladenského a červeno-újezdeckého z r. 1622. Jména jsou sestavena podle obcí. Onomastický materiál je dále zhruba rozříděn podle původu, křestní jména seřaděna podle početnosti výskytu a v závěru podán abecední seznam všech jmen. **1543**

Cikhart R. K historii gruntů Klokotských. *JčSbH* 15, 1946, 21—24.

Obsahuje onomastický materiál (jména držitelů gruntů) z l. 1556—1610. **1544**

Odhad majetku stavů království českého z r. 1557. Z rkp. Národní a universitní knihovny v Praze k vydání upravil a úvod napsal **O. Placht**. *Věstník KČSN*, tř. filos.-hist.-filologická 1947 (1950) IV, str. 1—155.

Rejstřík jmen osobních a místních (na str. 103—105) obsahuje mnoho materiálu. **1545**

Turek A. Dějiny Hodslavic. Sb. Palackého rodná obec. *Kronika Hodslavic (Hodslavice, místní rada osvětová 1948)*, str. 19—69.

Na str. 25—27 zápisy o vsích Hodslavicích a Rohlině z nejstarších urbářů z r. 1558 a 1570 (materiál onomastický); na str. 43—44 sebrány pomístní názvy z katastru hodslavického. V témže sborníku další příspěvek A. Turka *Majitelé usedlostí v Hodslavicích* (str. 109—162) obsahuje jmenný seznam podle gruntovních knih od r. 1640. **1546**

Turek A. Nejstarší seznam usedlíků na panství novojičko-štramberském. *Kra-vaňsko* 10, 1948, 121—125.

Četná jména osobní z let 1558—1565. **1547**

Kryl R. Urbář panství Stráže nad Nežárkou z r. 1579. *JčSbH* 17, 1948, 70—73.

Regesta obsahují hojná jména osobní i pomístní. **1548**

Jančík J. Rozstání a Baldovec. Dějiny obce. *Grunty, domky a jejich držitelé. Rozstání*, MNV 1947, s. 272 + 16, 8°.

Výklad několika jmen zaniklých obcí (*Valdov, Vaňkuš, Svatoňůvka*) na str. 21—24; porůznu hojně materiálu onomastického, na př. jména obyvatel podle urbáře panství plumlovského z r. 1590 (27—28), podle lánových visitací z r. 1657 a 1677 (37—38), podle tereziánského katastru z r. 1758 a j. Na str. 74—77 výňatky z kroniky Vítka Kocourka (1715—1775). Bohatý materiál onomastický obsahuje také II.

část monografie *Grundy, domy a jejich držitelé* (135—253); tamtéž porůznu i výňatky ze starých gruntovních. **1549**

Krušina J. Dějiny Trpína a okolí. Trpín, MNV 1948, s. 270, 8°.

Porůznu v knize mnoho onomastického materiálu: jména obyvatel podle seznamů z l. 1592, 1651, 1675, 1750, 1785 a 1839 (str. 32—40); onomastický materiál s výklady různých přezdivek také v popisu jednotlivých gruntů (42—46). Souborný výklad o osobních jménech v Trpíně na str. 46—48. Na str. 209—214 jména obyvatel z blízkých vsí Hartmanic a Hlásnice podle seznamů z l. 1654, 1770 a 1785. V odd. *Topografie obce* (235—255) je onomastický materiál shrnut do seznamu majitelů gruntů od r. 1650 až do současnosti. Na str. 15—16 sebrány názvy místních polních tratí. Stručný výklad o lidové mluvě v Trpíně s ukázkami na str. 195—197 a 223—226. Vedle toho jsou v monografii otištěny četné drobnější archiválie, na př. seznamy povinností k vrchnosti z l. 1670 a 1692, výpis z berní ruly z r. 1675, dopis bysterského faráře z r. 1709 a j. **1550**

Zuber R. Seznam světců olomoucké diecése v letech 1599—1619. Rodokmen 1, 1946, 24—25, 54, 75—77.

Materiál onomastický.

1551

Burian V. Držitelé domů na vyškovských předměstích koncem 16. a začátkem 17. století. VVM 4, 1949, 186—188.

Materiál onomastický.

1552

Exner V. Ze staré Jaroměře. Stará rodová jména v Jaroměři. Jaroměřsko 3, 1949, č. 9, str. 12—14.

Onomastický materiál ze starých městských knih (XVI.—XVII. stol.). **1553**

Turek A. Lenní statek Nová Horka na počátku 17. století. Kravařsko 12, 1949/50, 56—65.

Onomastický materiál z *Register důchodních statků Neuhubelského položených na počet opavský léta 1605*. **1554**

Turek A. Nejstarší soupis usedlých na Hlučínsku. ČL 5, 1950, 7—10.

Onomastický materiál podle mustruňku z roku 1608; je z něho patrné české osídlení území mezi Pštinou a Opavicí. **1555**

Turek A. Urbář panství Kateřinic a Trnávky z r. 1610. Kravařsko 12, 1949/50, 39—46.

Onomastický materiál.

1556

Černý F. Jistebnická matrika z r. 1618. JčSbH 17, 1948, 10—12.

Otištěné ukázky ze zápisů obsahují četná jména osobní.

1557

Pilnáček J. Hlučínský urbář z r. 1628. SlezSb 45, 1947, 252—253.

Popis urbáře a jména obyvatel.

1558

Dokulil J. Z dávné minulosti městečka Vladislavě. Sb. Vladislav 1548—1948 (Vladislav 1948), str. 11—19.

V článku je shrnut onomastický materiál vypsáný z urbáře panství třebíčského z r. 1629 a z *Počtů sirotčích* třebíčského panství od r. 1666 do r. 1790; dále otištěn list primátora vladislavského Matěje Plachetky vrchnosti z r. 1773. Tamtéž (str. 19—24) čl. J. Hudečka *Z vladislavských matrik* obsahující seznam jmen dosud ve Vladislavi se vyskytujících i zaniklých, dále statistiku výskytu křesťanských jmen v l. 1727—1784 a soupis jmen osadníků z josefinského katastru z r. 1789. **1559**

- Trola E.** Hudebníci v starých křesťanských matrikách hl. farního úřadu u sv. Mikuláše v Praze III. Rodokmen 1, 1946, 21—23, 40—43.
Onomastický materiál z let 1630—1790. **1560**
- Bartůněk V.** Nejstarší oddací matrika farního úřadu u sv. Jakuba v Praze I. Rodokmen 2, 1947, 14—19, 53—57.
Bohatý materiál onomastický z let 1636—1710. **1561**
- Cíkhart R. J. E.** Historický místopis Borotína. Z literární pozůstatosti k tisku upravil a úvodem a poznámkami opatřil R. Cíkhart. Praha, Spolek rodáků a přátel Borotína a okolí 1946, s. 128, 8°. Kniha obsahuje bohatý materiál onomastický (jména držitelů borotínských usedlostí podle archivního materiálu od r. 1638). **1562**
- Turek A.** Majitelé usedlostí v Hodslavicích. Sb. Palackého rodná obec. Kronika Hodslavic (Hodslavice 1948), str. 109—162.
Jmenný seznam podle gruntovních knih od r. 1640. **1563**
- Brňák A.** Staré rodové držby usedlostí ve Spálově po meči. Záhorská kronika 24, 1946/7, 137—147.
Obsahuje jména starousedlíků z gruntovních spálovských z let 1646—1884, z farních matrik z let 1684—1860 a z obecní matriky od r. 1852. Dodatek k tomu tvoří čl. téhož autora *Staré rodové držby usedlostí ve Spálově po přeslici* (tamže 25, 1947/8, 104—113). **1564**
- Bezděka J. V.** Březnické obyvatelstvo po třicetileté válce. Božeňsko 5, 1949, 48—57.
Onomastický materiál ze soupisu březnického obyvatelstva z r. 1651. Podobného obsahu je čl. téhož autora *Březnické obyvatelstvo na sklonku sedmnáctého století*, tamže str. 123—132 (přináší onomastický materiál podle revisitační ruly z r. 1681). **1565**
- Berní rula.** Svazek 3. Pražská města. Zpracoval, úvodem, poznámkami a rejstříky opatřil V. Líva. Vydal archiv býv. země České z prostředků ministerstva školství, věd a umění. Redigovali O. Bauer, F. Beneš, K. Doskočil a E. Lisá. Praha 1949, s. 200 + 6 příloh (plán hl. města Prahy podle plánu J. Jüttnera z r. 1811/5), 4°. Bohatý materiál onomastický v *Popsání vísity Starého Města pražského, Popisu vísity Nového Města pražského a Popisu vísity Menšího Města pražského*, vesměs z r. 1653. **1566**
- Kučík A.** Vrchnostenští zaměstnanci na Buchlově 1660—1850. WM 2, 1947, 73—75.
Onomastický materiál z buchlovských církevních matrik. **1567**
- Radimský J.** Moravské enklávy na základě rozboru lánských rejstříků. SlezSb 43, 1945 (1946), 209—225.
Na str. 214—217 shromážděn jmenný materiál z let 1669—1679. **1568**
- Oliverius V.** Cizí snoubenci oddaní v Drahoňově Újezdě v letech 1683—1789. Rodokmen 2, 1947, 72—78.
Bohatý materiál onomastický, seřazený chronologicky. **1569**

- Lintner J.** Obyvatelé Dolního Bukovska r. 1691 a 1746. Rodokmen 3, 1948, 82—84.
Onomastický materiál podle listin schwarzenberského archivu v Třeboni. **1570**
- Holinka R.** Nekrologická data z kláštera sv. Anny v Praze z počátku XVIII. století. Rodokmen 1, 1946, 33—34.
Materiál onomastický. **1571**
- Kryl R.** Nejstarší zápisy v křestní matrice na Bílé Hůrce. Rodokmen 3, 1948, 92.
Snůška osobních jmen z l. 1704—1707. **1572**
- Mikulíkovi J. a M.** Střítežské usedlosti a jejich držitelé před 235 lety. Záhorská kronika 25, 1947/8, 57—59, 65—68.
Onomastický materiál vypsaný z nejstarší gruntovní knihy obce Stříteže (z r. 1712). **1573**
- Tvarůžek J.** Odkud přišli osadníci do Karlovic - Doliny Urgatiny? Dolina Urgatina 1, 1947, 108—110.
Obsahuje seznam jmen prvních osadníků karlovických z r. 1713. **1574**
- Hamrala F.** Nejstarší karlovská příjmení v rožnovských matrikách. Dolina Urgatina 2, 1948, 80.
Materiál onomastický z let 1715—1733. **1575**
- Kobliha K.** Dodatek k původu karlovských osadníků. Dolina Urgatina 2, 1948, 28—29.
Jmenný materiál ze vsetínské zámecké registratury (záznamy o komisionálním výslechu v r. 1723). **1576**
- Lintner J.** Poddání na statku Přehořovském a Brandlínském v letech 1725 až 1728. Rodokmen 2, 1947, 24—26, 52—53.
Bohatý materiál onomastický. **1577**
- Černý F.** Knihy povolení sňatků panství Chlumeckého. JčSbH 17, 1948, 50—52.
Osobní jména z let 1735—1806. **1578**
- Trolda E.** Urbář kostela sv. Jana Křtitele pod vrškem v Menším Městě pražském. Rodokmen 2, 1947, 19—21.
Onomastický materiál z let 1737—1796. **1579**
- Hellich J.** Soupis rodokmenů městských rodů poděbradských. Rodokmen 3, 1948, 39—40.
Soupis 250 rodokmenů, sestavených J. Hellichem a uložených v poděbradském museu. **1580**
- Kočka V.** Unhošťské rody erbovní. Praha, Svaz přátel rodopisu 1948, s. 70 + + 10 + 15 příl., 8°.
Materiál onomastický. **1581**
- Toman J.** Dějiny města Mirovic I. Stavební vývoj, obyvatelstvo a dějiny domů. Mirovice, MNV 1948, s. 350, 8°.
Kniha obsahuje velmi mnoho materiálu onomastického, zvl. v kapitole *Dějiny městských domů* (str. 115—337); kromě toho porůznu také výňatky z městských knih mirovických. **1582**

Prasek V. Staré rody na Těšínsku. Rodokmen 1, 1946, 49—54, 77—79, 81—83.

Jmenný rejstřík k čl. V. Praska *Gruntovní a sirotčí registra na Těšínsku* (Selský archiv 6, 93—106), který sestavil F. Klein. **1583**

Viz též č. :

- 764. A. Turek, K poněmčení vsi Středolesí.
- 765. A. Turek, Kdy se poněmčil Slavkov (nad Lipníkem).
- 766. A. Turek, K poněmčení Polousví a Blahutovic.
- 767. A. Turek, Kdy se poněmčilo Deštné.
- 768. A. Turek, Poněmčování Opavska v 16. a 17. století.
- 771. A. Turek, Poněmčení vsi Moravice.
- 943. J. F. Svoboda, Novoměstský okres.
- 1755. F. Müller, Krásensko.
- 1758. J. Lukášek, Dějiny soukenického průmyslu v Humpolci.
- 1764. J. Láska, První kniha léta Páně o panské historii na Skuhrově, Solnici a Kvasinách.
- 1765. V. Novák, Pod ochranou československé borovice. Dějiny obce Slemena v-podorlickém kraji.
- 1768. L. Hosák, Městečko Věmyslice 1234—1947.
- 1807. B. Strnadel, Zápisy v Kostelní knize města Frenštátu z let 1580—1790.

b) Jména místní

Souborné práce o místních jménech — Historická toponomastika

Profous A. Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Díl I. A — H. Praha, Česká akademie věd a umění 1947, s. IV + 726, 8°.

„Předmětem tohoto spisu jsou jména místních obcí a k nim přidělených vsí na celém území bývalého království Českého (r. 1921 jich bylo úhrnem 12683); ze jmen více, samot a částí osad jsou do spisu pojata zpravidla jen ta, která mají poněkud větší význam, a zvláště ta, o kterých jsou zmínky již v starší minulosti. Dále je do tohoto spisu zahrnuto také mnoho osad zaniklých, pokud je uvedli Palacký v svém *Popisu království Českého* r. 1848 a Sedláček v svém *Místopisném slovníku historickém*, jež vydával v l. 1895 až 1908“ (Předmluva, str. I). Jména jsou seřazena abecedně; u každého je zpravidla provedena lokalisace, sneseny doklady z archivního i jiného materiálu a podán i filologický výklad jména.

Ref.: J. Svoboda, *Slavia* 19, 1949/50, 239—247. — Kv. Hodura, *NŘ* 34, 1950, 97—100 (též o II. díle). — V. Machek, *LF* 74, 1950, 37—39 (též o II. díle). — V. Pražák, *NVČ* 31, 1949/50, 308—310. — Rbk [= Roubík F.J., *ČSPStar* 55, 1947, 143—144. — J. Doberský, *SbČSZ* 52, 1947, 146. — V. Šmilauer, *Philologica* 3, 1948, 26—27. — vč [= V. Černý], *ČL* 3, 1948, 38—39. — J. Stanislav, *JazSb* 3, 1948, 101—102. — A. Dostál, *Philologica* 4, 1948/9, 41. — P. Trost, *SaS* 12, 1950, 52. — J. Svoboda, *SvN* 1948, 3/1. — F. Trávníček, *SvN* 1948, 3/4. — M. Vey, *BSL* 44, 1947/8, 2, 170—171.

Srv. též čl. *K výkladu jmen Šelmbek a Hroby* od nejmenovaného autora (*JčSbH* 17, 1948, 18—20), který navazuje na Profousova *Místní jména v Čechách* I, str.

606 a 688 a dále pozn. R. Hrdličky *K výkladu názvu Šelmberk* (tamže, str. 77—78). Viz také č. 1631, 1657. **1584**

Profous A. Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Díl II. CH—L. Praha, Česká akademie věd a umění 1949, s. (4) + 705, 8°.

Ref.: Kv. Hodura, NŘ 34, 1950, 97—100 (též o I. díle). — V. Machek, LF 74, 1950, 37—39 (též o I. díle). — vč [= V. Černý], ČL 4, 1949, 126. — J. S[voboda], LN 1949, 2/9. — J. Šebesta, Zprávy památkové péče 13, 1953, 288—295 (též o I. díle). — E. Dickenmann, Beiträge zur Namenforschung (Heidelberg) 3, 1951/2, 222—224. — R. Fischer, Deutsche Literaturzeitung f. Kritik der internation. Wissenschaft (Berlin) 73, 1952, 437—439; oba ref. o I. i II. díle. **1585**

Tvrzník J. Soupis místních jmen a pomístních názvů obce Lenešic, užívaných i zaniklých. Lenešice, místní osv. rada 1946, s. 60 + 19 obr. příl., 8°.

Příspěvek k topografii Lounska. Místní jména i pomístní názvy jsou zpravidla doprovázeny výklady etymologickými (po stránce věcné a historické).

Ref: Rbk [= Roubík F.], ČSPStar 54, 1946, 79—80. — Lounský kraj 12, 1946/7, 94 (autor neuveden). **1586**

Davídek V. O názvech a jménech Těšínska. S rejstříkem jmen z urbářů z let 1577, 1621, 1692, 1755. Minulost kraje, sv. 3.-Opava, Slezský studijní ústav 1949, s. 143, 8°.

Všimá si jak názvů místních, tak i jmen osobních. V první části probrána jména místní, jejich stáří, původ, rozšíření a význam pro kulturní historii; v jejich soupisu se upozorňuje na stejná nebo podobná jména v zemích českých, na Slovensku a v Polsku (str. 20—53). V části druhé se autor zabývá jmény osobními, jejich původem a rozšířením; přehledná tabulka křestních jmen z urbářů na str. 83—84. Onomastický materiál z urbářů shrnut do abecedního ukazatele na str. 89—143.

Ref.: A. Kejlner, SlezSb 48, 1950, 377—380 (s četnými krit. poznámkami). — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 73. — M. Bělohávek, ČČH 50, 1949, 297. — R. Krajčovič, JazSb 4, 1950, 267—268. — A. Gregor, ČMM 70, 1951, 236 až 238. **1587**

Zatočil L. Staroseverská píseň o hunské bitvě a její vztah k Slezsku. SlezSb 44, 1946, 21—64.

Odmítá názor vídeňského germanisty R. Mucha, který při výkladu některých místních názvů v hrdinské písni o hunské bitvě, vložené do staroseverské sagy o Hidhrekovi, spojil jméno pohoří *Jassarfjoll* s Ptolemaiovým názvem *Askiburgion oros* a identifikoval je s dnešními Jeseníky (str. 60—63).

Ref.: V. M[achek], LF 71, 1947, 255—256. **1588**

Horák B. *Fraganeo*. ČSPStar 55, 1947, 81—84.

Jméno *Fraganeo* u anonymního geografa bavorského vykládá jako *Fraganoi* (— Varjagové) a lokalizuje je do Krakovska v sousedství Opolinů a Golensizů, které bavorský geograf uvádí hned za názvem *Fraganeo*. **1589**

Šimák J. V. Příspěvky ke starému místopisu Čech. ČSPStar 49—50, 1941/2 (1946), 101—120.

Obsahuje onomastický materiál z Regest; místní jména jsou lokalisována. Na str. 105—106 výklad o psaní jmen *Frydlant* a *Frydštejn*. Pokračování čl. tamže 51—53, 1943/5 (1946), 50—82. 1590

Vach M. Čeští Charváti. ČČH 50, 1947/9 (díl II), 129—152.

O některých toponymických zvláštnostech někdejšího území charvátského (topická jména hor a vodních toků na *-ina*, místní jména na *-ves*, jména složená jako *Dymokury*, *Mlékosrby*) v pozn. na str. 136—137; o podílu filologie při řešení charvátské otázky na str. 141—142. 1591

Hosák L. Poznámky k místnímu názvosloví Moravy. ČSPStar 57, 1949, 129—139.

Na vybraných příkladech ukazuje, jak místní a pomístní názvosloví je cenným pramenem historickým pro otázky kolonisace, vzniku osad, pro sociální poměry, změny porostu atd. Poznámky k jednotlivým typům jmen (jména čelední, místní jména poosobní bez sufixu, místní jména kmenová; místní názvosloví původu německého, místní jména latinská).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 175—176. 1592

Vondráček J. Osídlení Pacovska. JčSbH 18, 1949, 20—25.

Rozborem názvů obcí ukazuje, že k nejstarším sídlištím na Pacovsku patří osady se jmény na *-ice* a s názvy odvozenými od osobních jmen pohansko-slovanských; jejich vznik klade do celého XI. století, ostatní považuje za mladší. V závěru poznámka k názvu vrchu *Sražště*. 1593

Turek J.—Kopáč L. Místopis klášterství želivského kolem r. 1200. ČSPStar 49—50, 1941/2 (1946), 196—217.

Bohatá sbírka místních jmen z archivních pramenů; některá jsou vykládána také jazykově. 1594

Kadlec J. Zaniklé osady na území bývalého kláštera svatokorunského. ČSPStar 57, 1949, 52—57.

Pokouší se určit polohu zaniklých osad, po př. zjistit, pod jakým jménem se některé z nich udržely. 1595

Borák F. Bánov. (Příspěvek k historii Dolnomoravského úvalu v 10. až 13. století.) VVM 4, 1949, 1—24.

Podle shody místních jmen v Dolnomoravském úvalu s některými jmény v čechách pokouší se autor stanovit směr a rozsah kolonizačního proudu z Moravy do Čech v XI. a XII. století. 1596

Hosák L. Lokalisace míst v listině biskupa Jindřicha Zdíka. ČMM 66, 1946, 118—122.

Srovnáním míst uvedených v listině z r. 1131 s pozdějšími prameny dochází k některým odchýlkám od jejich určení G. Friedrichem (CDB I, č. 115) a I. L. Červenkou (*K výkladu Zdikovy listiny z r. 1131*. ČMM 41—42, 1917/8, 279—283). 1597

Skutil J. Z nejdávnější minulosti Náměšťska (n. Osl.). Ročenka mus. spolku v Ivančicích 1947, str. 15—54.

Na str. 28 otištěna lat. donační listina benediktinského románského kláštera třebečského, v níž se připomíná 78 starých místních jmen. Na str. 43—53 seznam místních jmen z této zakládací listiny spolu s výčtem lokalisací. Dodatečně tamtéž na str. 56 je upozornění, že dotčená listina je podle názoru J. Šebánka a L. Hosáka falsum. 1598

R. H[urt]. K zaniklým osadám na Kyjovsku. VVM 5, 1950, 96—98.

Několik poznámek o poměru zdvojnásobných tvarů místních jmen ke jménům základním. 1599

Němec J. O zaniklých osadách v obvodu polešovské farnosti. Vlast. sb. okr. uherskohradištského 2, 1948, 72—78.

Pokus o lokalisaci několika zaniklých osad zvl. podle dochovaných názvů polních tratí (na př. *Loštice, Parešovice, Zahlacany* a j.). 1600

Hosák L. Dějiny Hustopečska do poloviny 14. století. Příspěvek k starším dějinám Moravy. Praha, Spol. přátel starožitností 1948, s. 107, 8°.

Na str. 10—14 a. upozorňuje na nápadné shody místních názvů na Znojemsku a v podhůří Ždánského lesa a vysvětluje je kolonizací z jedné oblasti do druhé. Podobného obsahu je i čl. téhož autora *Sekundární kolonisace v oblasti Chřibů* (ČL 3, 1948, 97—99), kde rovněž upozorňuje na t. zv. podvojná místní jména na Moravě. 1601

Maličský J. Čihadla u podbrdských slovanských hradišť. Památky archeologické. Nová řada, roč. 9—16, 1939/46 (1946), 168—169.

Upozorňuje na pravidelný výskyt pomístního jména *Čihadlo* v blízkém okolí slovanských hradišť a soudí, že místa tak nazvaná zajišťovala hradiště jako pozorovatelný. Viz zde č. 1603. 1602

Skutil J. Ještě jednou o čihadlech u staroslovanských hradišť. ČL 4, 1949, 236,

Upozorňuje, že podobně jako J. Maličský (viz zde č. 1602) vykládal funkci čihadel už r. 1847 V. Krolmus. 1603

Skutil J. O českomoravských Vrážích. ČL 4, 1949, 49—53.

Přehled dosavadních pokusů o etymologii místního jména *Vráž* a soupis těchto jmen, jakož i názvů příbuzných (také v pomístním názvosloví); podle autorova názoru nemůže však dosud ani archeologie ani prehistorie otázku Vráží a jejich kultových funkcí definitivně rozřešit.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 73. 1604

Turek A. České pomístní názvy v poněmčených obcích na Hranicku. Záhorská kronika 27, 1949/50, 73—76, 85—88, 97—100.

Jsou svědectvím pův. českého osídlení a udržely se až do nové doby. 1605

Hosák L. Praskův pokus o historicko-topografický slovník Moravy. SlezSb 48, 1950, 67—73.

Zpráva o materiálu, který V. Prasek sebral. 1606

Viz též č.:

752. V. Vojtíšek, Když jiní mlčeli...

2464. S. Urbańczyk, Česko-polska granica etniczna w średniowieczu w świetle nazw miejscowych.

Výklady místních a pomístních jmen — Příspěvky materiálové

- Mareš F. V.** Několik slov o místních jménech na Benešovsku. Ročenka měst. musea v Benešově 1946, 44—50 (též zvl. otisk). A. probírá asi sto místních jmen z nejbližšího okolí Benešova a třídí je do několika skupin; několik názvů vykládá blíže (hájovna *Skedeň, Bedrč, Sembratec, Ouběnice*). 1607
- Kopáček L.** O místopisném plánu Dobříše z r. 1727. Od Stříbrných hor 15, 1948, 115—117. 1608
Materiál toponomastický.
- Cikhart R.** Minulost Táborska. Příloha Jihočeského sborníku historického (Tábor 1946), s. 1—28. Na str. 5—7 výklad o místních a pomístních jménech, pokud mohou přispět k poznání minulosti kraje; vedle toho v práci mnoho jmen osobních. 1609
- Cikhart R.** Popis statku výreckého z r. 1704. JčSbH 19, 1950, 17—19. Text zápisu v deskách zemských větších kvat. 35 fol. H 30 — K16; obsahuje zejména stará pomístní jména. 1610
- Kinský B.** Pomístná jména. Bezděž 10, 1948, 92—93. Přehled místních jmen a pomístních názvů na Českolipsku; bez jazykových výkladů. 1611
- Bidrman F.** Původ jmen obcí a osad na Jablonecku. Mladá stráž 2, 1948/9, 87—89. Výklad několika jmen s archivními doklady (nezcela spolehlivé). 1612
- Janda J.** O původu některých jmen v Horní Branné. Beseda 7, 1950, 59. Několik pomístních názvů s věcnými výklady. 1613
- Exner V.** Ze staré Jaroměře. Stará jména míst a pozemků v jaroměřském katastru. Jaroměřsko 3, 1949, č. 4, str. 4—6. Staré pomístní názvy ze XVII. a začátku XVIII. stol. s věcnými vysvětlivkami 1614
- Simon J.** O jménech místních v Kunvaldě v horách Orlických. ČL3, 1948, 188—189. Výklad několika pomístních názvů. 1615
- Vorel S.** Příspěvek k místopisným názvům v Kladsku. SbČSZ 51, 1946, 7—15. Abecední přehled místních jmen kladských obsahuje 1) úřední názvy německé podle stavu z r. 1939; 2) názvy podle starších německých pramenů (v podstatě poněmčené pův. názvy slovanské); 3) názvy podle J. V. Šimáka a J. Š. Kubína; 4) vlastní návrhy autorovy. Ke jménům jsou připojeny heslovité výklady o jejich původu. 1616
- Vorel S.** Příspěvek k místopisným názvům v Kladsku. SbČSZ 52, 1947, 1—9. Snaží se rekonstruovat poněmčená a jinak pokroucená kladská jména místní a pomístní; probírá tak na 150 jmen abecedně seřazených podle německého názvosloví z r. 1939. Ref.: V. Davídek, SlezSb 46, 1948, 271. 1617

Honl I. Povšechný přehled místopisného názvosloví Kladska. ČSPStar 55, 1947, 56—65.

Rozbor místních a pomístních jmen kladských s hlediska geografického a historického. 1618

D[avidek] V. Úlomky z křemene a kvádrů. Vyšehrad 1, 1946, č. 38—39, str. 39—40.

V odd. *Hlas místních názvů* o několika místních jménech v Kladsku.

1619

Dobeš F. Kniha o Stříteži. (Trochu historie, trochu rodopisu.)

Díl I. Střítežské paměti. Střítež, nákl. vl. 1947, s. 366 + XLII příl., 8°.

Kap. 3: *Pomístní jména* (str. 67—74); jména nejstarších známých obyvatelů Stříteže podle gruntovní knihy z r. 1590 na str. 76 a 99; hojně onomastického materiálu též v kap. 6 *Grunty, chalupy, včelíny* (93—145). Porůznu jsou v celé monografii otištěny četné archiválie, na př. zápis o zřízení obce meziříčské a krásenské z r. 1568 a 1593 (218—222). Na str. 285—296 otištěny výňatky z *Knihy dějin a památostí* Jana Dobše z l. 1834—1896 s prvky nářečními. 1620

Hlavinka K. O starém Kyjově. Kyjov, okr. osv. rada 1947, s. 180, 8°.

Na str. 122—123 shrnuty názvy polních tratí z katastrů doby tereziánské. 1621

Strnadel B. Místopis severních svahů Radhoště a okolí. Naše Valašsko 12, 1949, 162—165.

V místním a pomístním názvosloví rozlišuje jména z doby předkřesťanské, jména související s rozvojem dolování a pálení uhlí a nejpočetnější skupinu jmen přinesených valašskou a pasekářskou kolonizací. 1622

Šustek F. Spálov. (Stručný vlastivědný přehled.) Záhorská kronika 26, 1948/9, 8—10, 22—23, 32—34, 56—59, 90—94, 117—120.

V čl. porůznu staré traťové názvy; jsou sebrány na str. 33—34.

1623

Jakeš J. Názvy záhorských lesních tratí. Záhorská kronika 27, 1950, 51—56, 69—70.

Toponomastický materiál z obcí Opatovice, Paršovice a Týn v okrese hranickém.

1624

Jandlová L. Názvy pozemkových tratí na Těšinsku (ve vztahu k člověku a k přírodnímu prostředí). SlezSb 46, 1948, 235—238.

Stať se sice zabývá vznikem a vývojem pomístních názvů především s hlediska geografického, obsahuje však cenný soubor názvů pozemkových tratí, utříděný podle původu jmen (podle geologického rázu krajiny, polohy pozemku, orientačních bodů atd.). 1625

Indra B. Pomístní názvy u Jablunkova v 16. a 17. století. SlezSb 47, 1949, 61 až 64.

Vybrány z purkrechtních knih města Jablunkova; s věcnými poznámkami.

1626

Beneš J. Několik poznámek o jménech míst. Oběžník KPČJ 2, 1949, č. 10, str. 7—8.

O náhodných příčinách, které někdy dávají místům jména. K tomu pozn. od J. F., tamže č. 11, str. 8 (o názvu piseckého polesí Na Americe). 1627

Blaha J. Katastr viničných tratí na Moravě a v Čechách. Brno, Ústřední svaz čs. vinařů 1948, s. 94, 8°.

Materiál toponomastický (názvy viničných tratí podle katastrálních map a podle místního usu). 1628

Sáňka H.—Skutil J. Speleologický (jeskynní) folklor Moravského Krasu. ČL 2, 1947, 161—167, 181—186 (též zvl. otisk).

Zabývají se mimo jiné též názvy jednotlivých jeskyň a jinými pomístními jmény v oblasti Moravského Krasu. **1629**

Viz též č.

754. R. J. Slavík, Slované na Chebsku.

758. V. Novotný, Postup kolonisace a germanisace Litomyšlska a východu Čech.

760. F. Hrubý, Severní Morava v dějinách.

940. J. Mackerle — F. Továrek — P. Vacová, Moravskotřebovský okres.

943. J. F. Svoboda, Novoměstský okres.

1546. A. Turek, Dějiny Hodslavic.

1550. J. Krušina, Dějiny Trpína a okolí.

2005. F. Hanzelka, Lidová kultura.

2025. F. Nesvadba, K pasekářské kolonizaci a valašské otázce na panství hukvaldském.

Kadlčík K. *Butovice*. Kravaňsko 10, 1948, 67—70, 102—104, 117—118, 141 až 144.

Výklad jména obce na str. 143—144.

1630

R š [= Ryšánek F.], *Čermná*. NŘ 34, 1950, 177—178.

Poznámka k etymologii jména (srv. A. Profous, *Místní jména v Čechách I*, s. v.).

1631

Matoušek V. Pomístní názvy s příd. jménem *čertův* atd. na Rožmitálsku. Bozeňsko 4, 1948, 73—74.

O názvech *Čertovo vřeteno* a *Čertův ranec*.

1632

Polák V. *Doksy, Doksany, Duchcov*. ČMF 33, 1950, 145—146.

Při etymologickém výkladu těchto jmen vychází z germ. základu *dah* — „bláto, bahno“ a soudí, že se k nám dostala s kolonizačním proudem středověkým. **1633**

Dušek M. *Dolina Urgatina*. Dolina Urgatina 2, 1948, 98—99.

Diletantský pokus o výklad jména; jiný pokus uvádí tamtéž A. Hurt; k tomu dodatek A. Hurt a, Dolina Urgatina 3, 1949, č. 1—2 (obálka, str. 3). **1634**

Polák V. *Doudleby*. ČMF 31, 1948, 89—91.

Pokus o etymologický výklad (z redupl. základu **dud-*, který je expresivním napodobením zvuků vznikajících při ssání; srv. *dudlati*). **1635**

Pokorný F. O původu jména *Hořice*. Pod Zvičinou 1, 1946/7, 97—100, 116—119.

Stať pochází z r. 1880 a byla vydána z autorovy pozůstalosti v hořickém museu. Populární výklad. **1636**

Hrdlička F. Původ jména *Chomutov*. Krajem Lučanů 15, 1948/9, 60—61.

Naznačuje dvojí možný výklad: buď od osobního jména *Chomut* nebo podle Palackého ze staršího, ale nedoloženého *Chotimut*. **1637**

P. Původ jmen *Jinonice, Jarov* a *Nerestce*. Zlatá stezka 17, 1948/9, 139.

Stručné výklady.

1638

- Štěpánek V.** Jméno obce *Košťálov* a zmínka o ní v literatuře. *Beseda* 6, 1949, 147.
Upozorňuje na vývoj místního jména Olešnice — Košťálská Olešnice — Košťálov. **1639**
- Novák L.** Výklad jména trati *Křík*. *Kravařsko* 12, 1949/50, 52—54.
Jde o lašský nářeční výraz (= křoví, srv. deminutivum *kříček*). **1640**
- Svěrák F.** Výklad jména *Lhota Rapotina* a tamních jmen pomístních. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 377—381.
VI. jméno *Rapota* souvisí s podst. jm. *rap* „důlek od nešovic“ a znamená tedy vl. „poďobaný od nešovic“. **1641**
- Flajšhans V.** O původu jména *Lihočany*. *Krajem Lučanů* 13, 1946, 2—3.
Stručný výklad etymologický. **1642**
- Huráň A.** Od praotce Čecha k Smetanově Litomyšli. *Od Trstennické stezky* 24, 1948/9, 98—101.
Na str. 100—101 výklad o původu jména *Litomyšl*: mimo to upozorňuje a. na rozdíly mezi místními jmény na Podřipsku a Vysokomýtsku a vykládá je rozdílným rázem krajiny. **1643**
- Procházka L.** Novější výklady jména *Louny*. *Lounský kraj* 12, 1946/7, 48—51.
Přehled dosavadních pokusů K. Linharta, V. Poláka a F. Trávníčka. K tomu čl. *Ještě jeden výklad jména Louny* (nepodepsaný, tamtéž, str. 93—94) upozorňuje na výklad F. Teplého, otištěný pod názvem *Staré zápisy odhalují neznámá jména* v *Nár. politice* v dubnu 1944 (?). **1644**
- Kobliha K.** Jak asi vznikl název *Machůzky*? *Dolina Urgatina* 2, 1948, 80.
Vykládá jej z příjmení *Machouz* (*Machůz*). **1645**
- Hrdlička R.** Název *Mladá Vožice*. *JčSbH* 19, 1950, 26.
Nejstarší doklad na jméno *Mladá Vožice* je z roku 1564. **1646**
- Hanák K.** *Morava a Moravané na prahu dějin*. *Sb. velehradský* (nová ř.) 15, 1947, 11-13.
Na str. 11—12 pokus o etymologický výklad jména *Morava* (neodborný). **1647**
- Králík O.** Jméno *Olomouc*. *Osvobozený našinec* (Olomouc) 1947, 17/6, 24/6, 1/7, 5/7.
Populární výklad o dějinách jména a přehled dosavadních pokusů o jeho etymologii. V této souvislosti autor upozorňuje na humanistický název *Olomouce Juliomontium*, který pokládá za odvozený ze staršího lidového *Olomunc*.
Ref.: V. M[achek], *LF* 71, 1947, 256. — *Zm* [= M. Zemek], *ČMM* 68, 1948, 183. **1648**
- Machek V.** Jméno *Olomouc*. *ČVSMOI* 59, 1950, 12—17.
Po přehledu dosavadních pokusů o výklad podává autor etymologii vlastní od osobního jména *Kolomūt*; zároveň vykládá také formu *Olomunc*. **1649**

Fk [= F. Koláček]. Svědectví keltského původu Olomouce. VaŽ 12, 1946, 48.

Autor je spatřuje — velmi nepravděpodobně — v starobylých názvech olomouckých ulic *Dolní, Střední, Horní carty*, které jsou doloženy v městských kronikách ještě v polovině XIX. stol.; jméno *carty* spojuje s keltským *tarodunum* (= útočištný hrad).

1650

Vondráček J. Nejstarší dějiny města Pacova a jeho okolí. JčSbH 18, 1949, 49—55.

Na str. 50—51 pokus o výklad jména *Pacov* (*Pac* = hypokoristikon z *Bonifác?*).

1651

Kůst V. Jméno *Plzeň*. LF 74, 1950, 105—108.

Srovnává je s rus. *opolzen'* „sesutí půdy, sesutý kus půdy nebo hory“ a vykládá jako pojmenování podle přirozené povahy nebo útvaru místa.

1652

Vojtíšek V. O prvopočátcích Prahy. Sb. pro hosp. a sociální dějiny 2, 1947, 60—68.

Pokud jde o jméno *Praha*, autor odmítá dosavadní jeho výklad podle „vyprahlé skály“ (Profous) a vychází od slova *práh*, které znamenalo také „trámy položené na kamenech přes řeku“. Jméno *Praha* vzniklo z předložkového spojení „u praha“.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 229 (odmítavě).

1653

Král J. Kde se rozkládal Vyšehrad? Studie historicko-anthropogeografická. Zeměpisné aktuality, sv. 1. Nový Bydžov, V. & A. Janata 1947, s. 206 + 8 příl. + 1 mp., 8°.

V kap. 3 *Problém Psár či Psár* (str. 50—66) pokus o výklad jména *Psáry*. 1654

Vonka R. J. Rožďalovice, črta archeologická a historická. Sb. Rožďalovice (Rožďalovice 1947), str. 52—56.

Na str. 54—55 výklad jména *Rožďalovice* (neodborný).

1655

Novotný (Kolenský) V. Výklad jména *Sudoměř*. Zlatá stezka 15, 1946/7, 82.

Primitivní.

1656

Horák L. K výkladu jména *Selmberk* a některých jiných názvů. JčSbH 18, 1949, 27.

Zabývá se také jmény *Kamberk, Karhule, Fožice* (diletantské).— K tomu srv. R. Hrdlička, *Ještě něco o Schellenbergu*. Tamže, str. 58, a drobná oprava na str. 96. Viz též č. 1584.

1657

Hrdlička F. Původ jména *Úhošť* a *Úhošťany* u Kadaně. Krajem Lučanů 15, 1948/9, 9—10.

Jméno vrchu *Úhošť* u Kadaně spojuje s ním. *Wogastisburg* a vykládá ze základu *host*.

1658

Otto K. Vizovice nebo Vyzovice. Naše Valašsko 13, 1950, 187—188.

O starších sporech (podle úředních dokumentů); správný pravopis je *Vizovice*.

1659

Teplý F. Výklad názvů *Zbudov, Nákří, Sedlec*. Zlatá stezka 17, 1948/9, 143.

1660

Stloukal K. Dva problémy z městských dějin moravských. ČMM 67, 1947, 324—340.

Na str. 331—332 výklad o původu jména *Zlín* (podle lokátora *Zla*); srv. též K. Stloukal, 550 let města Zlína (Zlín 1947, viz zde č. 1769), str. 17—18. **1661**

Názvy hor, řek a pod.

Krčma F. Máchův Krakonoš a Kollárův Řepočet. Horské prameny 2, 1945/6, 33—44.

Příspěvek k historii názvu *Krkonoše*.

1662

J. Z. Výklady názvů hor a vod na Broumovsku. Broumovsko 1, 1947, č. 8—9, str. 2—5.

Autor upozorňuje na potřebu revidovat topografickou nomenklaturu v nově osídlených částech Broumovského výběžku a důsledně ji počeštit.

1663

Honl I. O názvu hory *Ostaše* u Police n. M. Broumovsko 2, 1948, 69—71.

Spojuje ho se jménem sv. Eustacha.

1664

Honl I. Přehled horopisných názvů Broumovska. Broumovsko 3, 1949, 2—3, 16—17, 28—29, 34—35, 46—47, 52—53, 67—69. **1665**

Hurt A. Vznik názvů některých hor a tratí na Karlovicku. Dolina Urgatina 3, 1949, 81.

Vykládá m. j. názvy *Kršle*, *Šutarsko*, *Cindolena*, *Bukoryšky* a *Čarták*.

1666

Šmilauer V. O jménech našich řek. NŘ 30, 1946, 161—165.

Text rozhlasové přednášky. Jména starší třídí autor podle původu (illyrská, keltská, germánská, praslovanská), mladší podle druhu pojmenování (podle povahy vody, rázu povodí, podle osad).

1667

Janoušek E. Jména rybníků u Chlumu (u Třeboně). ČSPStar 58, 1950, 8—24.

Materiál onomastický s věcnými výklady.

1668

Odkud je jméno *Jizera*? Stráž severu (Liberec) 1947, 15/3.

Primitivní (*Jizera* — *Jezera*): k tomu J. Voborník, tamtéž 1947, 22/3. Srv. dále: J. Eberle, *Jizera česká nebo keltská?* Tamtéž 1947, 22/3. — B. Neumann, *Čije jméno řeky Jizery?* Tamtéž 1947, 9/4. — V. Zákřejs, *Jizera praslovanská. Hospodáříme na slovanském grunte.* Tamtéž 1947, 4/5. Výklady vesměs diletantské.

1669

Kučera V. Co nám prozrazují pomístně názvy. Jméno řeky *Ohře* je původu keltského. Původ jména *Orasice*. Lounský kraj 12, 1946/7, 125—127.

Drobné populární výklady.

1670

Honl I. O jméně řeky *Metuje*. Broumovsko 2, 1948, 53—54.

Upozorňuje na příbuzné jméno potoka *Ledhuje* (přítok *Metuje*) a podává přehled dosavadních pokusů o výklad. K tomu srv.: S. Brandejs, *Několik poznámek k článku I. Honla...* (tamže, str. 67).

1671

- Březina J.** *Děsná* nebo *Děsná*. Moravský sever (Zábřežsko — Šumpersko) 41, 1947, č. 6. **1672**
- Souček A.** K nomenklatuře potoků na Hranicku. Záhorská kronika 27, 1947/50, 77—80.
- Názvy přítoků Bečvy z pramenů archivních a z lidového podání. **1673**

Různé

- Erban K.** Jména a názvy v nové republice. NŘ 29, 1945, 76—79.
- Poznámky k počestřování jmen osobních i místních; připojeno několik pokynů pravopisných. K tomu srv.: B. Hála, *Několik poznámek k Erbanovu článku „Jména a názvy v nové republice“*. NŘ 29, 1945, 177—180 (cituje drobné novinové články příbuzného obsahu v SvSI 1945, 27/9 a SvN 1945, 13/10) a K. Erban, *Odpověď k Halovým poznámkám*. NŘ 29, 1945, 180—183. Diskuse je uzavřena stručným red. doslovem na str. 183. Srv. též: V. Boháč, *Nymburk, Svinibrod či český Stalingrad?* Svob. zítěk 1, 1945, č. 5, str. 8. **1674**
- Letošník V.** Odněmčování místního názvosloví v zemi České a Moravskoslezské. SbČSZ 53, 1948, 94—102.
- Po stručném výkladu o obecných zásadách a pracovním postupu při odněmčování podán přehled změn názvů obcí a osad, provedených v l. 1945—1948, jakož i změn názvů českých, provedených na přání obyvatelstva. Srv. též: J. Kábrt, *Odgermanisujeme názvy obcí?* Svob. zítěk 2, 1946, č. 27, str. 6 (k tomu poznámka K. Tyra tamtéž). — V. Letošník, *Odněmčení našeho místního názvosloví*. Archivní věstník 2, 1947, č. 1—2. — Faber [= P. Eisner], *Libí se vám hrad Zeměslav?* Svob. zítěk 3, 1947, č. 37 (proti nevhodnému počestřování vžitých názvů; *Zeměslav* = *Landštejn*); k tomu B. Lutovnik, *Zeměslav a jiné hrady a zámky české*. Tamtéž, č. 43 (přimlouvá se za počestřování důsledně). — *Karlštejn — nebo Karlův Týn?* Berounsko 2, 1947, č. 25 (odmítavě). — F. Grof, *Návrh na změnu jména Šluknov na Slavíkov*. Mladá stráž (Jablonec n. Nisou) 1, 1947/8, 59 (nedomyšlené). **1675**
- Horák B.** Komise pro pomístní názvosloví. SbČSZ 51, 1946, 45—46.
- Zpráva o činnosti názvoslovné komise pro pomístní názvosloví při Vojenském zeměpisném ústavu. Další zpráva od téhož autora tamtéž 53, 1947, 34. Srv. též: *Osvobození pohraničních hor, vod a pozemkových tratí od cizích názvů*. SlezSb 44, 1946, 278—280 (o úkolech a činnosti téže komise); totéž i v čas. Čs. les 27, 1947, 67 a Lesnická práce 26, 1947, 102—104 (s výzvou ke spolupráci). — *Osvobození pohraničí od cizích pomístních názvů*. NO 1947, 14/1. — *Zpráva o činnosti Názvoslovné komise pro pomístní názvosloví při FZU*. SlezSb 46, 1948, 88—89. **1676**
- Kaiser A. L.** O zeměpisných názvech v novém atlase a jinde. NŘ. 31, 1947, 106—111.
- Autor odmítá nahrazování vžitých českých zeměpisných názvů názvy původními, podává vlastní „laický“ návrh na revisi zeměpisné nomenklatury, ale zároveň se přimlouvá za definitivní úpravu, kterou by provedli filologové v úzké spolupráci se zeměpisci. Připojena stručná red. poznámka. Srv. též: též autor, *Srdečný dík a uctivá výtka pánům zeměpisčům*. NO 1947, 17/4. — J. Král, NO 1947, 6/5. — J. Doberský, *Jak psátí zeměpisná jména*. NO 1947, 10/5 (vysvětluje praxi při nových vydáních map). — J. Janka, *Ještě o atlasu Státního nakladatelství*. NO 1947, 13/5. **1677**

- Říha S.** Normované horopisné názvosloví na nové nástěnné školní mapě Československé republiky. *Theorie i praxe* 7, 1947, 211—216.
Přehled a zhodnocení revise horopisných názvů, kterou provedla názvoslovná komise při Národní radě badatelské. **1678**
- Procházka J.** Nové názvosloví v Krkonoších. *Horské prameny* 3, 1947/8, 5—7.
Několik připomínek k počestování místních jmen a pomístních názvů v oblasti krkonošské. **1679**
- Čermák J.** Geografická jména na našich mapách. *Věstník Masarykovy akademie práce* 17, 1950, 111—118.
Informuje o snahách propracovat a ustálit pomístní jména.
Ref.: V. Šmilauer, *ČMF* 34, 1951, 175. **1680**
- Nějnovější seznam všech ulic, tříd, náměstí, nábřezí, sadů a mostů hlavního města Prahy. Uspořádal **A. Pešek**, po jazykové stránce přezkoušel a upravil V. Šmilauer Praha, *Mladá fronta* (pro KPČJ) 1948, s. 40, 8°. 1681
- Pavлін V.** Praha. Názorný plán vnitřního města a úplný seznam všech pražských ulic, tříd, náměstí, nábřezí, sadů a mostů. Textovou část po stránce jazykové upravil V. Šmilauer. Praha, *Mladá fronta* 1948, s. 100 + příl. (plán), 8°. 1682
- Brambora J.** Přejmenování ulic. *Kult. politika* 3, 1948, č. 44.
Několik poznámek; srv. k tomu též příspěvek A. J. Liehma tamtéž v č. 45. **1683**
- Vaňáček J.** Lidová etymologie německého názvu *Bellowitz* pro Bedřichovice. *VVM* 2, 1947, 69. **1684**
- Strnad J.** Lidový „výklad“ názvosloví některých osad. Od Trstenické stezky 24, 1948/9, 156. **1685**
- Ukázka lidové etymologie názvů *Pekla, Horky, Netřebí, Komice*. **1685**
- Kučera V.** Jak Němci překřtivali naše osady. *Lounský kraj* 1, 1946/7, 11—13.
Humorná kapitola z lounského protektorátního místopisu. **1686**
- Viz též č.:*
754. R. J. Slavík, Slované na Chebsku.
1617. S. Vorel, Příspěvek k místopisným názvům v Kladsku.

8. Materiál

a) Pro jazyk doby starší

Památky stč. literatury

Nejstarší česká duchovní lyrika. Z rukopisů k vydání připravil a úvodem i poznámkami doprovodil **A. Škarka**. Památky staré literatury české, řada A, sv. 6. Praha, Matice česká — Orbis 1949, s. 100 + 5 příl., 8°.

Edice obsahuje zevrubný úvod literárně historický (str. 5—53), seznam hlavní literatury (54—55), texty (*Otčenáš; Věřím; Desatero; Zdravas; Zdravas, královno; zpovědní formule krumlovských klarisek; zpovědní formule starobrněnská; Hospodine, pomiluj ny; Svatý Václave; Ostrovská píseň; Buoh všemohúci; Jezu Kriste, Šedry kněze; modlitba Kunhutiina*, str. 57—81), poznámky textově kritické (83—98) a stručný slovníček (99—100). Na přílohách reprodukce rukopisných záznamů písní.

Ref.: L. Klimeš, ČMF 33, 1950, 22—23 (s několika poznámkami). — jp [= J. Pelikán], ČSPStar 58, 1950, 243. Viz též č. 790, 795, 796, 2448.

1687

Alexandreida. Podle zachovaných sedmi zlomků k vydání připravil a úvodem — spolu s **A. Pražákem** — i poznámkami doprovodil **V. Vážný**. Památky staré literatury české, řada A, sv. 4. Praha, Matice česká — Orbis 1947, s. 209 + 3 příl., 8°.

Vedle lit. historického úvodu A. Pražáka (str. 5—16) obsahuje edice popis zlomků Alx se stručnou jazykovou charakteristikou a výčet dosavadních vydání (17—26), transkribovaný text všech dochovaných zlomků (27—149), poznámky textově kritické (150—167), poznámky věcné (168—175), seznam literatury (176 až 177) a slovník (178—209), vesměs prací V. Vážného. Na zvl. přílohách tři snímky rukopisů.

Ref.: F. Svěrák, List 2, 1947/8, 228—230 (s polemikou proti Pražákovu názoru na poměr Alx k nejstarším legendám). — V. Janouch, ČMF 31, 1948, 292—296 (s poznámkami ke transkripci textu a k interpunkci). — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 27. — J. S [tanislav], JazSb 3, 1948, 111. — E. Čunderlík, Lit. hist. sborník 5, 1948, 223—224. — mp, LD 1947, 12/9. — Viz též č. 797—799, 1689.

1688

Staročeská Alexandreida. K vydání připravil, čtyřmi ilustracemi, poznámkami a slovníčkem doplnil **V. Vážný**, který také napsal s **A. Pražákem** úvod ke knize. Národní klenotnice, sv. 37. Praha, ELK 1949, s. 184, 8°.

Edice obsahuje literárně historický úvod A. Pražáka (str. 7—22), úvod V. Vážného, stručně informující o zachovaných rukopisech a edičních zásadách (23—34) a text celé dochované české Alexandreidy s vynecháním částí, které se opakují, (AlxH a Vid.), a to v obvyklém přepise podle novočeského pravopisu, ovšem podle možnosti se zachováním všech zvláštností znění staročeského; jednotlivé zlomky jsou spojeny v epický celek spojovacím textem. Následují *Poznámky k výkladu a překladu básně* (147—158), *Poznámky k staré češtině Alexandreidy* (159—169) a diferenční slovník (171—183). Viz též č. 797—799, 1688.

1689

Dalimilova kronika. Upravil a do prózy převedl **M. Maralík**. Připojen novočeský přepis originálu podle edice J. Jirečka (Prámeny českých dějin III, 1886). Národní klenotnice, sv. 31. Praha, Evrop. lit. klub 1948, s. 227, 8°.

Edice pochybená.

Ref.: A. Gregor, NV 26, 1948, 255—257. — L. Klimeš, ČMF 31, 1948, 301 až 302. Viz též č. 800.

1690

Staročeské satiry. Z rukopisu Hradeckého k vydání připravil a úvodem i poznámkami doprovodil **J. Hrabák**. Památky staré literatury české, řada A, sv. 3. Praha, Matice česká — Orbis 1947, s. 91 + 2 příl., 8°.

Edice obsahuje lit. hist. úvod, všímající si též stránky jazykové (str. 5—22), texty (*Desatero kázanie božie* a drobnější satiry *O ševcích*, *O konšelech nevěrných*, *O lišce a čbánu*, *O zlých kovářích*, *O sladovnicích*, *O lazebnicích*, *Řezník*, *Pekař* — str. 25—83), textově kritické poznámky (84—87) a stručný slovníček méně známých výrazů (88—91). Připojeny dva snímky rkp. na zvl. přílohách.

Ref.: A. Škarka, LF 71, 1947, 296—298. — F. Šimek, ČMF 31, 1948, 296 až 297 (s připomínkami k textu edice a k slovníčku); dodatkem k tomuto ref. otiskuje V. Šmilauer] tamže, str. 297—299, část svého neuveřejněného posudku o edici J. Vilikovského *Staročeské satiry* (Praha 1942) dotýkající se počtu jiných než osmi-slabičných veršů v *Desateru*. — J. Daňhelka, SaS 11, 1948/9, 87—88. — K. Růžička, KritMěs 8, 1947, 383—384. — V. Tichý, Kult. politika 2, 1947, č. 41. — L. Čunderlík, Lit. hist, sborník 5, 1948, 222—223 a J. Bányky, tamže 227 až 228. — M. Křovák, ČL 6, 1951, 143. — J. Brambora, *Ze starší české literatury*. Práce 1947, 1/8 a 2/8. Viz též č. 803.

1691

Vašica J. *Staročeská píseň Kunhutina* [bibliofilský tisk grafické školy v Praze 1943, vyd. F. Tichý]. ČČF 3, 1944/5, 250—251.

1692

Legenda o blahosladené Anežce. Chebské zlomky. K vydání připravila M. Mladějovská. Žikešovy kulturně historické špalíčky, sv. 4. Praha, V. Žikeš 1948, s. 57 + (2), 16°.

V úvodu J. Vilikovského stručná charakteristika jazyka a formy nově nalezených zlomků (str. 9—12). Edice obsahuje literárně historický výklad o latinských a německých legendách o sv. Anežce, zevrubný paleografický popis zlomků a jejich faksimilované vydání. V závěru jsou zlomky otištěny v přepise s paralelním latinským textem z rkp. milánského.

Ref.: K. Dolista, ČČH 50, 1947/9, 263—264. — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 75.

1693

Legenda o svaté Kateřině. Vydal J. Vilikovský. Praha, Vyšehrad 1946, s. 177, 8°.

Edice obsahuje lit. historický úvod (str. 7—17), transkribovaný text legendy podle vydání Špinova, nově srovnaný s rkp. (19—158), poznámky textově kritické a věcné (161—167) a slovníček (168—177).

Ref.: F. Šimek, ČMF 30, 1947, 235—237. — gr [= A. Grund], LF 71, 1947, 172—173. — J. Daňhelka, Slovesná věda 1, 1947/8, 34—35. — O. Bělič, Komenský 71, 1946/7, 501. — tv [= T. Vodička], Akord 13, 1947, 280. — K. Dvořák, SvN 1947, 7/1. — K. P[olák], PL 1947, 22/4. — J. Brambora, *Ze starší české literatury*. Práce 1947, 1/8 a 2/8. Viz též č. 788, 801, 802.

1694

Staročeské drama. K vydání připravil, úvodem, poznámkami a slovníčkem opatřil J. Hrabák. Národní klenotnice, sv. 47. Praha, čs. spisovatel 1950, s. 256, 8°.

Po literárně historickém úvodu (str. 5—13) jsou v edici otištěny tyto texty: *Mastičkář*, *Hra veselé Magdaleny*, *Hra o Kristovu zmrtvýchvstání i o jeho oslavení*, *Dvě veselá kázání* (z XIV. stol.), Pavla Kyrmezera *Komedie česká o bohatci a Lazarovi* (1566), téhož autora *Komedie nová o vdově* (1573), *Selský masopust* (1588), Tobiáše Mouřenína z Litomyšle *Vejstupný syn* (1604), fraška *Polapená nevěra* (1608) a *Tragedie neb hra žebráci* (1573); následují stručné poznámky a slovníček.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 34, 1951, 175—176. — M. Nedvědová, SaS 14, 1953, 82—85.

1695

Marko Polo: *Milion*. Z rukopisu k vydání připravili, úvodem a poznámkami doprovodili **Kv. Hodura** a **B. Horák**. Předmluvu napsal F. Svejkovský. Památky staré literatury české, řada A, sv. 8. Praha, Matice česká — Orbis 1950, s. VIII + 206 + 8 příl. + 1 mapa, 8°.

Edice obsahuje předmluvu F. Svejkovského *Milion jako jeden z prvních cestopisů ve staročeské literatuře* (str. I—VIII), úvod B. Horáka *Marko Polo a jeho cestopis* (str. 5—14) a studii Kv. Hodury *Jazyk staročeského Milionu* (15—18). Následuje text podle jediného rkp. (opisu) Národního musea v Praze, sign. III E 42 (21—167), poznámky ke kritice textu (171—178), stručný diferenční slovník (179—185), věcný rejstřík (186—199) a výklad zeměpisných názvů zaznamenaných podle geografického textu Polova díla na přiložené mapě (200—205).

Ref.: J. Hrubeš, LF 75, 1951, 71—72. — V. Lesný, Nový Orient 6, 1950/1, 132—133. Viz též č. 807..

1696

Próza z doby Karla IV. Uspořádal **J. Vilikovský**. 2. vyd. Sůl země, sv. 9. Praha, Sfinx — B. Janda 1948, s. 359, 8°.

Pro druhé vydání byly texty zrevidovány a některá nedopatření opravena; *Jiříkovo vidění* bylo nahrazeno starším *Viděním sv. Pavla* a přidáno několik drobnějších textů.

1697

Smil Flaška z Pardubic: Nová rada. Z rukopisu k vydání připravil, úvodem i poznámkami doprovodil **J. Daňhelka**. Památky staré literatury české, řada A, -sv. 9. Praha, Matice česká — Orbis 1950, s. 102 + 4 příl., 8°.

Edice obsahuje literárně historický úvod (str. 5—16), text *Nové rady* (17—81), poznámky o zachovaných rkp. a o dosavadních vydáních (83—85), poznámky ke kritice textu (86—92), poznámky věcné (93—99), seznam rad, jak jdou za sebou (101), a abecední seznam zvířat, která v *Nové radě* vystupují (102). Na přílohách reprodukce titulního listu Dubraviovy latinské parafráze *Nové rady* a tři ukázky rkp.

Ref.: F. Svejkovský, LF 74, 1950, 279—281 (s několika poznámkami). — jp [= J. Pelikán], ČSPStar 59, 1951, 63. — H. Kunstmann, ŽslPh 21, 2, 1952, 441—443. Viz též č. 806.

1698

Počátky staročeské mystiky. Z rukopisů k vydání připravil a úvodem a poznámkami doprovodil **Jan Menšík**. Památky staré literatury české, řada A, sv. 5. Praha, Matice česká — Orbis 1948, s. 126 + 4 příl.

Edice obsahuje lit. hist. úvod (str. 5—18), seznam literatury (19—20), texty: Ráj duše (*O dvou životů; O blahoslaveném životu; Bonaventura, Požár lásky; Tomáš ze Štítného (O sedmi vstupních; Tře tie řeč o svatém Pavlu; Zjevení sv. Brigity)*), str. 21—87. Připojeny kritické poznámky k textu (89—96), poznámky věcné (97 až 120) a slovníček (121—126). Na zvl. přílohách reprodukce rukopisů Ráje duše z r. 1383, sborníku Vyšehradského z r. 1396 a dvou štitenských sborníků z poč. XV. stol. a z r. 1453.

Ref.: J. Straka, ČMF 32, 1949, 4—7 (s důlež. poznámkami k textu). — L. Čunderlík, SlPohl 64, 1948, 490—491. — J. Jančík, ČKD 88 (113), 1948, 266. — Sk, Archa 32, 1948, 285. — J. O., Vyšehrad 4, 1948, 61. — fch, ČO 41, 1948, 521. — JčSbH 17, 1948, 56 (nepodepsáno). — bs [= B. Slavík], LD 1948, 22/6. —

jp [= J. Pelikán], ČSPStar 59, 1951, 63.— Srv. též: F. Ryšánek, *Príspevek ke kritice staročeských textů*. LF 75, 1951, 190—203 (důležitý příspěvek textově kritický i exegetický, soustavně opravující jak chyby rkp., tak i nedostatky ediční v textu stč. zpracování Pseudo-Albertova spisu *Paradisus animae — Ráj duše*). Viz také č. 814. **1699**

Barlaam a Josafat. Přeložil Tomáš ze Štítného. Z rukopisu k vydání připravil a poznámkami doprovodil **F. Šimek**. Úvod napsal A. S. Mágr. Památky staré literatury české, řada A, sv. 2. Praha, Matice česká — Orbis 1946, s. 206 + 2 příl., 8°.

Edice obsahuje lit. historický úvod (str. 5—13), poznámky o českém překlade (14—15), text legendy (21—160), poznámky textově kritické, exegetické a věcné (161—196) a slovník (197—206).

Ref.: A. Škarka, LF 71, 1947, 295—296; jiný ref. A. Škarky v ČMM 68, 1948, 162—163. — J. Daňhelka, Slovesná věda 1, 1947/8, 153—154; k tomu F. Šimek tamže, str. 255—256 a odpověď J. Daňhelky tamže, str. 256 (diskuse o prioritě při objevu autorství Tomáše ze Štítného, k níž dal podnět F. Ryšánek čl. *Knížky o Barlaamovi a Štítný*, PL 1946, 11/1. O ediční technice tohoto svazku Památek viz J. Daňhelka, SaS 11, 1948/9, 86—87. Další ref.: mt, Vyšehrad 2, 1947/8, 171. — B. P., Akord 14, 1948, 154—155. — P[ech V.], Školství a osvěta 2, 1947, 147. — J. Ludvíkovský, SvN 1946, 18/12. — F. J., LD 1947, 1/2. — K. P[olák], PL 1947, 22/4. — J. Brambora, Práce 1947, 1/8 a 2/8. — L. V., SvSl 1947, 8/8. Srv. též: A. S. Mágr, *Z literatury o „Barlaamovi a Josafatovi“*. LF 73, 1949, 233—234 (několik bibliografických dodatků). — Viz též č. 813 a 813a. **1700**

Staročeské zpracování Postily studentů svaté university pražské Konráda Waldhausera. K vydání upravil **F. Šimek**. Sbirka pramenů českého hnutí náboženského ve stol. XIV. a XV., sv. 20. Praha, ČAVU 1947, s. XVIII + 146, 8°.

Soubor 22 kázání přeložených z oblíbené knihy Waldhauserovy *Postilla studentium sanctae Pragensis universitatis* ze stud. knihovny olomoucké. V předmluvě charakteristika překladu po stránce jazykové (dialektické prvky); k vydání připojen i seznam citátů a důkladný index slov.

Ref.: V. Šmilauer, CMF 31, 1948, 230—231. — H. Kunstmann, Deutsche Literaturzeitung für Kritik der internationalen Wissenschaft (Berlin) 73, 1952, 283—285. **1701**

Jan Hus: Dcerka. O poznání cesty pravé k spasení. Vydal v novočeském znění **F. Žilka**. Praha, Křesťanské nakladatelství 1946, s. 58, 8°.

Ref.: V. Flaj šhans, LF 70, 1946, 257—259 (s důležitými poznámkami k textu a výkladu). **1701a**

Sto listů M. Jana Husi. Vybral, latinské přeložil a poznámkami doprovodil **B. Ryba**. Sloupové pamětní, sv. 8. Praha, J. Laichter 1949, s. 303 + (8), 8°.

V českých listech (otištěny tu v úplnosti), dochovaných vesměs v opisech z 16. stol., je důsledně ponechána pozdější jazyková úprava se všemi nedůslednostmi; v podrobnostech přináší i toto populární vydání proti dosavadním vydavatelům několik nových čtení i poznámkových zjištění (podle vydavatelova úvodu na str. 5—6). **1702**

Listy dvou Janů. K vydání připravili a poznámkami opatřili
A. Císařová-Kolářová a **J. Daňhelka**. Doslov napsal F. M. Bartoš.
Národní klenotnice, sv. 39, Praha, ELK 1949, s. 233 a 8 obr. příl., 8°.

Výbor z listů Mistra Jana Husa a Jana Žižky z Kalicha. Na str. 217—218
stručná *Ediční poznámka*. K tomu srv.: J. Daňhelka, *K „Listům dvou Janů“*. LitN
18, 1949, 47.

Ref.: ř [= Řičan R.], *Theologia evangelica* 3, 1950, 240.

1703

Mistr Jan Hus: Listy a projevy. Životopis od Jiříka Heremity.
K tisku upravil **F. M. Bartoš**. Praha, min. informací 1947, s. 46, 8°.

Malý výbor z Husových listů a projevů a Husův životopis od husitského faráře ve
Stříbře Jiříka Heremity. Populární edice.

Ref.: J. Daňhelka, LF 73, 1949, 159.

1704

Listy bratra Jana a kronika velmi pěkná o Janu Žižkovi.
K vyd. připravil a výkladem opatřil **F. M. Bartoš**. Předmluvu napsal
B. Nepovím. Praha, Blahoslav 1949, s. 44 + (2), 8°.

Jubilejní edice (k 525. výročí úmrtí Jana Žižky) obsahuje vedle Žižkových listů
text zápisu sjezdu německobrodského (*Vojenský řád*), chorál *Ktož sú boží bojovníci*,
listy Jana Roháče z Dubé a Prokopa Holého, zápis obnoveného bratrstva tábor-
ského a sirotčího proti Zikmundovi z r. 1434 a v závěru (v nč. přepise) text *Kroniky*
velmi pěkné o Janu Žižkovi, čeledínu krále Václava podle rukopisu freiberského (též
roku vyšlo tamtéž ještě druhé vydání se stejným titulem, s. 35).

1705

Petr Ghelčický: Síť víry. Novočesky upravil a poznámkami
opatřil **F. Šimek**. Úvodní slovo napsal R. N. Foustka. Praha, Orbis
1950, s. 327, 8°.

Ref.: J. Bauer, LF 74, 1950, 239 (všimá si také nč. úpravy po jazykové stránce).
— B. Křemenák, *Slovesná věda* 3, 1949/50, 31—33. — J. Hrabák, *Rovnost*
1950, č. 67. — L. Klimeš, *Jak vydávati stč. texty?* SaS 15, 1954, 136—140. 1706

M. Jan Rokycana, obránce pravdy a zákona Božího.
Výbor z kázání, obrany kalicha a listů uspořádal, úvodem a poznám-
kami opatřil **F. Šimek**. Sloupové pamětní, sv. 7. Praha, J. Laichter
1949, s. 226, 8°.

Výbor obsahuje úryvky z Rokycanovy *Postily*, z jeho *Výkladu na evangelium Luká-
šovo*, z *Výkladu na evangelium sv. Jana*, z *Traktátu o přijímání krve* a *List proti pikhartóm*.
V závěru na str. 219—224 stručný diferenční slovníček.

Ref.: F. M. Bartoš, JčSbH 18, 1949, 62. — Týž autor, ČČH 50, 1949, 272. Viz
též č. 825.

1707

Hynek z Poděbrad: Boccacciiovské rozprávky. Z rukopisu
k vydání připravil a úvodem i poznámkami doprovodil **A. Grund**.
Památky staré literatury české, řada A, sv. 7. Praha, Matice česká —
Orbis 1950, s. 144 + 2 příl., 8°.

Edice obsahuje literárně historický úvod a seznam nejdůležitější literatury (str.
5—25), kritický otisk textu z rukopisu t. zv. sborníku Neuberského, uloženého
v knihovně Národního musea v Praze (sign. V E 39), na str. 29—133 a stručné
poznámky textově kritické s diferenčním slovníčkem (135—142).

Ref.: L. Janský, *České renesanční novely*. NR 34, 1950, 174—176.

1708

Naučení rodičům. Do tisku připravil a poznámkami doprovodil **J. Vašica**. Obziny tisky, sv. 74. Vyškov, F. Obzina 1946, s. 63, 8°.

V poznámkách povšechný výklad o jazyce památky (místy dialekticky zabarveném) a podrobnější komentář jazykový i věcný k jednotlivým veršům.

Ref.: A. Gregor, LF 71, 1947, 53—54. — CD, Rovnost 1946, 13/8. — K. V., Kostnické jiskry 31, 1946, 258. **1709**

Bratří a král. Bratrský list králi Vladislavovi z roku 1507. K tisku připravil **A. Molnár**. Železný Brod, Bratrská škola 1947, s. 24, 8°.

Text vydán podle roudnického rkp. VI F f 7; úvod lit. historický.

1710

Cesta z Prahy do Benátek a odtud potom po moři až do Palestiny..., kteraužto cestu vykonal Voldřich Prefát z Vlkanova léta Páně MDXXXVI. Vydání upravil **K. Hrdina**. Praha, Vesmír 1947, s. 379, 4°.

V doslovu na str. 358—359 charakterisuje vydavatel cestopis Prefátův stručně také po stránce jazykové; v rejstříku jmen vlastních (361—375) shrnuta jména osobní a místní, v rejstříku věcném (376—379) vysvětlena méně obvyklá slova.

Ref.: B. Horák, NV 25, 1947, 306—308. — gr [= A. Grund], LF 71, 1947, 314—315. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 19 a ČMF 31, 1948, 142. — M. Štěpánek, Zprávy pro češtináře 2, 1947/8, 79—80. — mp, LD 1947, 13/6. — kp [= K. Polák], PL 1947, 19/7. **1711**

Cesty do Svaté země. Výbor ze starých českých cestopisů. Vybral, upravil a doslovem opatřil J. Dostál. Národní klenotnice, sv. 38. Praha, Evropský lit. klub 1948, s. 252 + 6 příl., 8°.

Výbor obsahuje celé vypsání cesty Kabátníkovy, vybrané kapitoly z cestopisu Prefátova a zkrácený první díl Harantovy Cesty z království Českého do Benátek, odtud do země Svaté. **1712**

Sixt ζ Ottersdorfu: O pokoření stavu městského léta 1547. K vydání připravil, úvodem a poznámkami opatřil **J. Janáček**. Odkaz minulosti české, sv. 13. Praha, Melantrich 1950, s. 172 + (3) -+ -+ 10 obr. příl., 8°.

Ze Sixtova díla *Acta rerum gestarum, to jest dennopis za našeho Času v Čechách bouřlivých let 1546 a 1547* otištěn závěr díla o tažení krále Ferdinanda I. ku Praze a o královském soudu, v němž převažuje Sixtovo vlastní vyprávění, a to podle rkp. NUK v Praze, sign. XVII B 1.

Ref.: ag [=A. Grobelný], SlezSb 50, 1952, 153. — jp [= J. Pelikán], ČSPŠtar 58, 1950, 244. — J. Špět, Slovesná věda 4, 1951, 78—79 (všimá si též ediční techniky). **1713**

Slabikář český a jiných náboženství počátkové : kterýmžto věcem dítky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají. MDXLVII. Ke čtyřstému výročí vydání nejstaršího českého slabikáře napsal **J. Kubálek**. Prostějov, MNV a MRO 1947, s. 123, 4°.

Vedle snímků slabikáře z r. 1547 obsahuje edice podrobné srovnání textu s pozdějšími nekatolickými slabikáři z r. 1613, 1724, 1735, 1756, 1767, 1792 a 1830, dále rozbor pravopisu a zvl. výklad o J. Blahoslavovi a V. Klejchovi. Čes., rus. a angl. **1714**

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 231. — jkl, Roč. národop. a prům. musea města Prostějova a Hané 18, 1948, 97—98. — jp, Vlast. sb. okresu uherskohradišského 2, 1948, 90. — L. Čuprová, ČMM 68, 1948, 164—166. — Fg, ČO 41, 1948, 178.

1714

Tůmy Přeloučského Spis o původu Jednoty bratrské a o chudých lidech. K vydání připravil a úvodní studii spolu s poznámkami doprovodil **V. Sokol**. Odkaz minulosti české, sv. 11. Praha, Melantrich 1947, s. 149 + 3 příl., 8°.

Edice obsahuje historický úvod (str. 5—43), text vydaný podle rkp. musejního s přihlédnutím k rkp. v *Aktech Jednoty bratrské* (45—93), poznámky věcné (95—136), přehled různocnění obou rkp. (137—146) a stručný slovníček (147—149).

Ref.: F. M. B[artoš], ČCH 50, 1947/9, 272; jiný ref. F. M. Bartoše v NO 1948, 11/1. — L. Holý, Slovesná věda 2, 1948/9, 181—182. — A. Molnár, ČMM 69, 1950, 364—367; jiný ref. téhož a. Theologia evangelica 1, 1948, 118—120.

1715

Jana Blahoslava Naučení mládencům k službě Kristu a církvi jeho se oddávajícím v Jednotě bratrské. Vydal **F. Bednář**. Hlasy otců, sv. 6. Praha, Kalich 1947, s. 180, 8°.

Otisk textu podle vydání z r. 1585; odchýlná čtení 2. tištěného vydání jsou vyznačena jednak v textu (v závorkách a kursivou), jednak v poznámkách, stejně jako varianty neúplného rkp. vratslavského.

Ref.: F. M. B[artoš], ČCH 50, 1947/9, 273—274; jiný ref. téhož a. v NO 1947, 6/12. — R. Ř [ičan], ČMM 68, 1948, 166—169. — jr, Theologia evangelica 1, 1948, 58—59.

1716

Jan Blahoslav: Pochodně zažžená. Výbor z díla... uspořádal, úvodem a poznámkami opatřil **P. Váša**. Sloupové pamětní, sv. 6. Praha, J. Laichter 1949, s. 378 + 4 příl., 8°.

Výbor je rozdělen do několika oddílů, zasahujících různé obory Blahoslavovy činnosti: Essayista (*Ze Spisu o zraku*. — Vybrané myšlenky. — O přátelství). — Theoretik zpěvu a skladatelství (*Z Muziky*). — Duchovní básník (*Z Písni chval božských*). — Historik (*Ze spisu O původu Jednoty*. — *Z Vypsání cesty do Magdeburka*. — *Z Blahoslavových charakteristik*. — Vlastní životopis Jana Blahoslava). — Gramatik (*Z Gramatiky české*. — Přísloví). — Theolog (*Anvolimator, t. j. O rotě milovné*. — *O vyvolení Božím*. — *Z Nového Zákona*. — *Z Vad kazatelů*). — Polemik (*Filipika proti misomusům*). Při vydání textů usiloval vydavatel o jednotnou úpravu, „řídě se při tom Blahoslavovým Novým Zákonem v 2. vydání podle fotografického tisku Kono-páskova“ (str. 36; tamtéž stručně o provedených změnách v pravopise).

Ref.: F. M. B[artoš], ČCH 50, 1949, 274. — am, Křesťanská revue 18, 1951, 89—90. Viz též č. 829, 830.

1717

Příhody Václava Vratislava z Mitrovic. K vydání připravil, doslov a poznámky napsal **J. Daňhelka**. Národní klenotnice, sv. 44. Praha, Čs. spisovatel 1950, s. 209 + 4 příl., 8°.

V knize otištěna *Předmluva k laskavému čtenáři* F. M. Pelcl a k vydání z r. 1777, *Předmluva* V. Hynka Vratislava z Mitrovic a autorova předmluva *K laskavému čtenáři*. Text Příhod se přidružuje vydání V. Ertla (po prvé 1916), přihlíží však, pokud jde o normu pravopisnou i mluvnickou také k rkp. klementinskému. Edice je doplněna literárně historickým doslovem, poznámkami a slovníčkem (str. 195—209).

1718

Indra B.— Turek A. Paměti drahotušských kronikářů 1571—1911. ČVSMOI 55, 1946, 219—320 (též zvl. otisk, nákl. MNV v Drahotuších, s. 107).

Otištěn jednak kronikářský dodatek k nejstarší drahotušské gruntovní knize, který vydavatelé nazvali kronikou Podolských (sahá do třicetileté války), jednak t. zv. kronika Komorkova, časově navazující na první část. Bohatý pramen pro poznání místního nářečí, také v minulosti.

Ref.: -jek, ČMM 67, 1947, 404. ----- ský, Naše Valašsko 10, 1947, 45—Viz též č. 948.

1719

Vavřince Křičky z Bítvyšky Návod k lití a přípravě děl, kulí, hmoždířů, zvonů, konví ke zvedání vody, k vodotryskům a p., četnými kresbami opatřený! (Mathesis Bohemica). Historická knihovna technická, řada pramenů. Sv. I, 1. Praha, Techn. knihkupectví a nakladatelství 1947, VIII + 53 příloh + s. 50, 4°.

Poznámková kniha pražského konváře a zvonáře Vavřince Křičky z Bítvyšky (+ 1570). Na str. 1—20 otištěn původní text s paralelním novočeským přepisem. Filologickou úpravu edice obstaral F. Šimek.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 126—127 (s některými opravami a doplňky); jiný ref. téhož a. Philologica 3, 1948, 19—20. — J. Ch., ČMM 67, 1947, 392. — jp [=J. Pelikán], ČSPStar 56, 1948, 149—150. — J. Kořán, Sb. pro hospodářské a sociál. dějiny 2, 1948, 232—234.

1720

Thomáše Jordána z Klauzburku Kníha o vodách hojitelných neb teplících moravských. Do tisku připravil, dosloven, rus., angl. a franc. résumé opatřil **B. Slavík**. Knížnice obch. a živnost. komory v Olomouci, sv. 12. Olomouc, Obch. a živnost. komora 1948, s. 123, 8°.

Otisk podle pův. vydání z r. 1580.

Ref.: R. Bartocha, ČVSMOI 58, 1949, 90 (všimá si též jazykové stránky edice).

1721

Nejstarší kronika města Frenštátu pod Radhoštěm. Úvodem a poznámkami doprovodil **B. Strnadel**. Ostrava, Nakladatelství KNV 1950, s. 52, 8°.

V úvodu výklad vydavatelův o písařích kroniky a jejím obsahu. Psána je česky, z malé části též německy, a obsahuje zápisy o událostech z let 1585—1810 celkem od deseti písařů. V *Dovětku* (str. 50—51) vykládá vydavatel o ediční technice, které použil při přepisu kroniky.

Ref.: J. Svátek, SlezSb 49, 1951, 263—264.

1722

Daniel Adam z Veleslavína : O věcech a národech slovan-
ských. Sb. Dar nejvzácnější (Přerov 1947), str. 11—15.

Otisk Veleslavínovy předmluvy k Hosiovu překladu *Moskevské kroniky* od Alexandra Guagnina z r. 1590; pro tisk připravil F. Jílek.

1723

Krejčí K. Dvě historické písně Bartoloměje Paprockého. Slovesná věda 1, 1947/8, 227—233.

Otiskuje vzácný spisek Paprockého *Pisničky dvě ku poctivosti všem slavným obyvatelům království Českého v dar Štědrého Večera, první o knížatech a králích českých, druhá*

o zajetí pana Viléma Trčky z Lípy, pocházející pravděpodobně z r. 1596; se stručným úvodem. 1724

J. A. Komenský: *Labyrint světa a ráj srdce*. Upravil, poznámkami a úvodem opatřil **J. V. Bečka**. Praha, Stát. nakladatelství 1948, s. 206, 8°.

V úvodu poznámky k stylistické a jazykové stránce Labyrintu. 1725

J. A. Komenský: *Labyrint světa a ráj srdce*. Vydal, úvodem a poznámkami opatřil **F. Tichý**. Praha, Kalich 1948, s. 255, 8°.

Text otištěn podle 2. vydání (Amsterdam 1663). Pravopis i interpunkce jsou upraveny; připojen slovníček méně obvyklých výrazů.

Ref: R. Ř[íčan], *Theologia evangelica* 1, 1948, 238. 1726

J. A. Komenský: *Kšaft umírající matky Jednoty bratrské, kterýmž svěšené sobě někdy od Pána Boha poklady mezi syny a dcery své rozděljuje*. Text kriticky upravil a doslovem opatřil **F. Hrejsa**. *Kšaft*, sv. 2. Frenštát p. R., J. Jelínek 1946, s. 48, 8°. 1727

J. A. Komenský: *Informatorium školy mateřské*. Úvod a poznámky napsal **J. Hendrich**. Souvislá četba školní, sv. 57. 3. vyd. Praha, Topičova edice 1947, s. 104, 8°. 1728

J. A. Komenský: *Smutný hlas zaplašeného hněvem božím pastýře k rozplašenému hynoucímú stádu, ostatní již rady dáním se všemi se žehnající*. Text upravil **B. Souček**, doslov napsal A. Novák. *Obziny tisky*, sv. 74. 2. vyd. Vyškov, F. Obzina 1946, s. 51 + 4 příl., 8°. 1728

Apoštol míru J. A. Komenský. Výbor z díla Jana Amose Komenského. Texty latinské vybral, přeložil, úvody a poznámkami opatřil **R. Krátký**, texty české vybral, úvody a poznámkami opatřil **V. Stejskal**. Doslov napsal J. Polišínský. *Národní klenotnice*, sv. 42. Praha, Čs. spisovatel 1949, s. 229, 8°.

Ukázky z celého díla J. A. Komenského. 1730

Sto li stů Jana Amosa Komenského. Vybral, latinské přeložil a poznámkami doprovodil **B. Ryba**. *Sloupové pamětní*, sv. 1. Praha, J. Laichter 1942 (1945), s. 398 + XXIV s. obr. příl., 8°.

Ref: **J. Hendrich**, *LF* 70, 1946, 128—130. 1731

Kniha o bolesti a smutku. Výbor z moravských kronik XVII. století. Uspořádal a poznámky napsal **J. Polišínský**. Úvod napsal K. Bednář. *Národní klenotnice*, sv. 34. Praha, Evropský lit. klub 1948, s. 204 + 1 příl., 8°.

Ve výboru otištěny úryvky z těchto památek: *Lamentací, pláč a nařikání země Moravské* od neznámého autora z poč. XVII. stol. (č. 1, 3, 5, 7, 9, 13, 14, 87); výňatky z pamětí Pavla Urbanida z Rohatce z r. 1614 (č. 2, 15, 16); *Zpráva neboli*

*lamentací Jiřího Hovoria z r. 1605 (č. 4); Památky města Brodu Uherského od Václava Fr. Letochy z r. 1724 (č. 6,32, 55,56, 66, 83); Jiřího Rudolfa Přenského Památky, co se kdy stalo v kraji hradištském z r. 1667 (č. 8, 22, 24, 31, 35, 40, 54, 58, 59, 62); Diarinn neb paměti některé Jana Urbana z Domanína (č. 10, 11, 12); anonymní paměti Mor. Budějovic (č. 17); pokračovatel Urbanidův (č. 18, 39); kronika holešovská (č. 19, 23, 30, 33, 41, 44, 45, 48, 49, 53, 57, 60); Josef Sekurius, rodák z Mor. Budějovic a exulant (č. 20); zápisky hnojického rektora Mik. Fr. Kerneria z l. 1616—1621 (č. 21, 37, 61, 63, 64, 65, 68, 69, 72, 74—77, 84—86 — tu otištěny po prvě); paměti valašskomeziríčského měšťana Ondřeje Sivého (č. 25, 34, 47); J. A. Komenského *Historie o těžkých protivenstvích církve české* (č. 26, 28, 29, 38, 42, 88); anonymní kronika valašskomeziríčská z let 1621—1636 (č. 27, 36, 46); Martin Zikmundek, primátor města Lipníku (č. 43); rukopisná pamětní kniha města Prostějova (č. 50, 51); paměti města Kroměříže z r. 1668 (č. 52); paměti města Ostrova (č. 67); černá kniha města Hradiště (č. 70, 71); *Nová pamětní kniha* města Brodu Josefa Martina Ležák a (č. 78, 79, 81, 82) a zápis Kristiána Alexia Bunt-sche, syndika hradištského (č. 80).*

Ref.: B. Šindelář, ČMM 69, 1950, 356—358.

1732

Wolny R. Příspěvek k Hirschmentzlovu působení na Hlučínsku. SlezSb 45, 1947, 32—41.

Otištěny drobné výňatky ze spisu Kristiána Bohumíra Hirschmentzla, rodáka frýdeckého a významného barokního spisovatele (1638—1703), o různencovém bratrstvu v Bolaticích (z rkp. univ. knihovny olomoucké, sign. MS II 239).

1733

České legendy. Vybral a poznámkami opatřil **J. Horák**. Praha, Vyšehrad 1950, s. 247, 4°.

Výbor lidových legend ze sbírky Sušilovy, Bartošovy, Erbenovy a drobných textů špalíčkových. Otisk zachovává jazykové i pravopisné osobitosti originálů. Údaje o původu textů, varianty a věcné vysvětlivky jsou shrnuty v poznámkách.

1734

Jan Jeník z Bratřic: Z mých pamětí. Vybral a upravil **J. Polišenský**. Doslov napsal M. Novotný. Národní klenotnice, sv. 26. Praha, Evropský lit. klub 1947, s. 224 + 1 mapa, 8°.

Jako jazykový materiál mají cenu *Vzpomínky na studium u jezuitů z r. 1838* (str. 19—30) a *Příběhy rozličné, kteréž se v mém mladém věku, ba ihned od dětinství v naší milé vlasti přihodily z l. 1770—1813* (str. 183—210).

1735

Kubín J. Š. Romantické povídky z českého obrození. Národní klenotnice, sv. 27. Praha, Evropský liter. klub 1947, s. 247, 8°.

V úvodu (str. 7—14) stručná charakteristika lidových výtvorů slovesných po stránce jazykové.

1736

Knihy černé jinak smolné při hrdelním soudu v městě Bystrém od r. 1625. Přepsal **E. P. Lány**. Obrazy ze staročeského soudnictví, sv. 1. Liberec, Cíl 1946, s. 56, 8°.

V přepise, většinou úplném (místy jen regesta) jsou „gramatické a slohové zvláštnosti zachovány, jen pro úlevu čtení pravopis upraven“ (str. 11). Otištěné zápisy pocházejí z l. 1625—1751. Dva výňatky z bysterské černé knihy (z r. 1629 a 1718)

otiskuje v nč. přepise K. Zámečník v kn. *Bystřé. Monografie starého města na Českomoravské vysočině* (Bystřé 1948), a to v kap. *O smolné knize města Bystřého* (str. 77—91).

Ref.: Z. Bičík, ČRodSpol. 17/18, 1945/6, 106; další ref. téhož a. v čas. Rodokmen 2, 1947, 61 a v ČCH 50, 1947/9, 276—277 (též o dalších svazcích edice). — Rbk [= Roubík F.], ČSPStar, 54, 1946, 78. — F. Jílek, ČL 4, 1949, 124—126 (též o ostatních svazcích edice, s opravami). **1737**

Kniha černá jinak smolná města Smidar 1631—1769. Přepsal **E. P. Lány**. Obrazy ze staročeského soudnictví, sv. 2. Liberec, Severografía 1948, s. 62, 8°.

Texty jsou doplněny výtahem z *Artykulů Práv městských království Českého* podle sepsání Magistra Pavla Kristiána z Koldína. V závěrečném rejstříku výklad méně obvyklých výrazů.

Ref.: bi[= Bičík Z.], ČCH 50, 1947/9, 276—277 a F. Jílek, ČL 4, 1949, 124—126 (oba též o ostatních svazcích edice). **1738**

Smolná jinak černá kniha města Solnice 1569—1721. Přepsal **E. P. Lány**. Obrazy ze staročeského soudnictví, sv. 4. Liberec, Severografía 1948, s. 86 + 4 příl., 8°.

Vedle textů otištěny některé články *Hrdelního trestního řádu císaře Karla V.*

Ref.: viz zde u č. 1737 a 1738. **1739**

Knihy smolné založené léta 1588. Přepsal **E. P. Lány**. Obrazy ze staročeského soudnictví, sv. 5. Liberec, Cíl 1947, s. 168 + VII obr. příl., 8°.

Otištěna *Smolná kniha* města Dobrušky z l. 1588—1739; druhá část obsahuje *Zápisy na koproformě*.

Ref.: viz zde u č. 1737 a 1738; kromě toho Z. Bičík, Rodokmen 3, 1948, 30. — Rbk [= Roubík F.], ČSPStar 56, 1948, 79. **1740**

Kučík A. Výslechy a tresty zločinců podle „Černých knih“ loveckého práva na hradě Buchlově 1562—1751. *VVM* 2, 1947, 161—178.

Na str. 166—169 několik souvislých ukázek ze zápisů v *Černých knihách*; kratší úryvky i jinde. **1741**

J. Z. O smolné knize města Starkova. *Broumovsko* 1, 1947, č. 12, str. 3—4; 2, 1948, str. 2—4, 13—16, 71—74, 100—101 a 108.

Otištěny ukázky ze zápisů z let 1573, 1577, 1588a 1589.— Pokračování: týž autor, *Knihy černé, jinak smolné*. *Broumovsko* 3, 1949, 61—62, 70—72 (další ukázky z černé knihy starkovské z konce XVI. a poč. XVII. století). **1742**

Šátek J. Čierna kniha města Skalice. *Masarykovou stopou* 2, 1948, 122—124.

Otištěny ukázky zápisů z let 1619—1627; obsahují prvky nářeční. **1743**

Výbor textů staročeských. Sestavili **V. Vážný** a **J. Daňhelka**. Praha, seminář pro slovanskou filologii Karlovy university 1948, s. 389, 8° (rozmnož.).

Výbor textů (od počátků českého písemnictví do veřejného vystoupení Husova) je určen k úvodu do studia stč. památek, především s hlediska jazykového. Texty zachovávají podle možnosti přesné rkp. znění, odchylky jsou vyznačeny v poznám-

kách. K ukázkám jsou připojeny nejnětější údaje o rukopisech a poznámky s výklady věcnými i lexikálními. Vysokoškolská studijní pomůcka.

Ref.: A. Gregor, NV 27, 1949/50, 181.

1744

Daňhelka J. Obnovené Památky staré literatury české. Slovesná věda 1, 1947/8, 35—37.

Srovnává původní matiční Památky s programem nové knižnice. — Srv. dále: R. Havel, *Památky staré literatury české*. List 2, 1947/8, 58—59 (ref. o prvních třech svazcích edice, jakož i o *Slovníku staré češtiny* od F. Šimka; viz zde č. 741. — J. Š. Kvapil, *Glossa k české literární vědě*. ND 54, 1948, 299—307 (ref. přehledně m. j. také o matičních Památkách). — H. F. Schmid — K. Treimer, *Blick nach Osten* 1, 1948, 80—84 (o prvních pěti číslech sbírky a o Šimkově *Slovníku staré češtiny*. — J. Hrabák, *Čtete starou českou literaturu?* Rovnost 1950, č. 162 (o edici *Nové rady a Boccacciovských rozprávek*. Srv. též: J. Ort [= P. Eisner], *Nechtěli byste to zkusit?* Kult. politika 3, 1948, č. 33 (upozorňuje na Památky).

1745

Směrnice pro vydávání starých rukopisů tiskem. Věstník ministerstva školství 2, 1946, 138.

Zpráva: V. Š[milauer], ČMF 29, 1946, 257.

1746

Viz též č.:

826. J. Vilikovský, O pôvode eschatologickej piesne „Když čas přijde dni súdnému“ v Pribišovom kancionáli.

828. A. Grund, Renesanční tance smrti.

838. A. Škarka, Poslední básně J. A. Komenského.

2449. N. A. Nilsson, Die Apollonius-Erzählung in den slavischen Literaturen.

Archivní materiál

Privilegia královských měst venkovských v království Českém zlet 1420—1526. Vydali **J. Čelakovský** a **G. Friedrich**. Předmluvu napsal V. Vojtíšek. Sbirka pramenů práva městského království Českého, díl 3. Praha, Historický spolek 1948, s. XXIV + + 1346, 8°.

V knize je otištěno 718 privilegií městských podle originálů nebo starých opisů a zápisů, buď v úplnosti nebo v zevrubných regestech, s příslušným doprovodem vědeckým. K jejich osvětlení nebo doplnění jsou připojeny zase buď v plném znění nebo ve výtazích listiny a listy královské, duchovenské, šlechtické, městské a vedle toho vklady deskové, nálezy a zápisy městské, které jsou předpokladem privilegií nebo jejich důsledkem. V předmluvě na str. XX—XXI výklad o národnostním a jazykovém vývoji, jak se odráží v otištěném materiálu. Rejstřík chybí.

Ref.: A. Haas, ČL 3, 1948, 184—185. — J. P[elikán], ČSPStar 56, 1948, 147.

1747

Moravské zemské desky 1480—1566. Díl II. Kraj olomoucký. Vydal, úvodem, poznámkami a rejstříky opatřil **F. Matěj-
jek**. Brno, Zemská banka pro Moravu a Slezsko 1948, s. LXXVIII +
571, folio.

Svazek obsahuje celkem 16 knih neboli kvaternů olomouckých desk, a to knihu XII — XXVII, zahrnující vklady z let 1480—1566 (1898 vkladů ze 376 folií). V úvodu na str. XXIV — XXX soustavný rozbor jazykový; vydavatelské zásady transkripční shrnuty tamže na str. XXXI — XXXIII. Rejstřík jmen osobních a místních (str. 449—526) obsahuje mnoho materiálu onomastického; rejstřík věcí (str. 527—571) podává bohaté přímé i nepřímé citáty textové. Na jazykové stránce edice spolupracovali B. Havránek a A. Kellner.

Ref.: A. Vavroušková, ČSPStar 57, 1949, 243. — F. Čáda, ČMM 69, 1950, 105—109. **1748**

Moravské zemské desky 1480—1566. II. Kraj brněnský. Zpracoval, úvodem, poznámkami a rejstříky opatřil **T. Kalina**. Praha, Státní nakladatelství učebnic 1950, s. XLIX + 573, folio.

O jazyce desk stručně v úvodu na str. XXIV — XXV, vydavatelské zásady shrnuty tamtéž na str. XXVI — XXVIII. V rejstříku jmen osobních a místních (str. 438—521) bohatý materiál onomastický, v rejstříku věcí vysvětleny některé méně obvyklé výrazy po stránce věcné.

Ref.: A. Gregor, LF 75, 1951, 314—315, — Ča, ČSPStar 59, 1951, 127—128.

1749

Pelikán J. Účty hradu Karlštejna z let 1423—1434. Praha, Stát. ústav historický 1948, s. 190, 8°.

Edice obsahuje v lat. textu četná česká slova, „z nichž nejedno je cenným příspěvkem k stě. slovníku“; jsou shrnuta do rejstříku na str. 165—168. Vedle toho i bohatý materiál onomastický.

Ref.: B. Ryba, LF 73, 1949, 60—63 (s důležitými opravami a doplňky také k českému lexikálnímu materiálu). — V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 55—57 (rovněž s důležitými dodatky). — Rodokmen 3, 1948, 92. — V. Černý, ČSPStar 56, 1948, 145—147. — F. M. Bartoš, JčSbH 18, 1949, 26—27. — V. Černý, *Vzácné středověké účty: Karlštejn a Třeboň*. ČL 4, 1949, 230—231. **1750**

Urbář z roku 1378 a účty kláštera třeboňského z let 1367—1407. Historický archiv (vydává I. třída České akademie věd a umění), č. 52. Vydal **A. L. Krejčík**. Praha, Česká akademie věd a umění 1949, s. XLII + 179, 8°.

Latinský text obsahuje nečetná bohemika a materiál onomastický; je sebrán v úvodu v odd. IX *Jména osobní a příjmení* (úhrnem 175 jmen osobních a 166 příjmení) na str. XXXVII — XLI.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 176 (s několika opravami). — V. Černý, *Vzácné středověké účty: Karlštejn a Třeboň*. ČL 4, 1949, 230—231. — F. Graus, ČSPStar 57, 1949, 243—244. **1751**

Uhrová-Vávrová O. Listář olomoucké university 1566—1946. Průvodce dějinami Olomouce, sv. 2. Olomouc, Velehrad 1947, s. 108 + 16 příl., 8°.

Otištěna tu česká listina Maxmiliána II. z r. 1567, kterou potvrzuje smlouvu biskupa Prusinovského s provinciálem minoritů o postoupení klášterní budovy pro novou kolej, a Rudolfa II. z r. 1588; ostatní listiny jsou latinské nebo německé.

1752

Bednařík K. Listiny českobrodského archivu do r. 1620. Část I. Místo vyd. neudáno, nákl. vlast., 1948, s. 55, 4° (rozmn.).

Výpisy z archivního materiálu, na př. z městské knihy českobrodské o opevnění města po r. 1434 (str. 13—14), výňatky z majestátu krále Vladislava II. z r. 1478 (14—15) a vybrané ukázky z památek cechovních ze stol. XV. — XVII. 1753

Burian V. Vývoj náboženských poměrů v Brně 1570—1618. Příspěvky k dějinám zemského hlavního města Brna, sv. 2. Brno, ÚNV 1948, s. 108, 8°.

V přílohách publikace otištěny některé archiválie, na př. dopis biskupa Stanislava Prusinovského císaři Rudolfovi II. z r. 1583, dopis podkomořího Mikuláše z Hrádku Rudolfovi II. z téhož roku, dva příkazy Rudolfa II. brněnským konšelům z r. 1595, dopis Rudolfa II. brněnské městské radě z r. 1602 a stížnost městské rady brněnské na lékaře Jakuba Konráda Praetoria z r. 1603 (str. 85—91). 1754

Müller F. Krásensko. Dějiny moravské vesničky, vandalsky zpusťšené německou okupací. Provodov, nákl. vl., 1947, s. 203 -+ 4 příl., 8°.

V knize otištěna stará zpráva o krásenském mýtu z r. 1465 (str. 11—12), zápis o odevzdání odúmrtního práva z r. 1596 (15—17); v kap. *Majitelé usedlostí v Krásensku podle domovních čísel* (54—74) bohatý materiál onomastický; na str. 75 několik starých názvů polních a lesních tratí; na str. 75—80 vybrané ukázky z gruntovní knihy krásenské z let 1757, 1772 a 1798. 1755

Elčknér F. Kronika města Bystrého. Díl I. Bystré, MNV 1948, s. 140, 8°.

V knize otištěny četné listiny z archivu města Bystrého z l. 1488—1693 se spojovacím textem. 1756

Zámečník K. Bystré. Monografie starého města na Českomoravské vysočině. Bystré, MNV 1948, s. 190, 8°.

V kap. *Z dějin města Bystrého* (str. 107—183) otištěny některé památky z bysterského archivu: list krále Vladislava II. z r. 1488, potvrzující městská privilegia; stížnost obyvatel na nucené odbírání panského piva a odpověď pana Jana Bezdrůžického z Kolovrat z r. 1589 a list bysterského rektora Matouše Jaroměřického z r. 1590. Kromě toho četné drobnější výňatky z pamětí bysterského kronikáře Vedřela. 1757

Lukášek J. Dějiny soukenického průmyslu v Humpolci. Praha, nákl. vlast., 1946, s. 517 + XXXII obr. příl., 8°.

V knize jsou otištěny četné archiválie, na př. *Hlavní artikule počestného bratrstva a pořádku soukenického v městě Humpolci z r. 1625* (str. 27—31), dále zápisy z hlavní knihy soukenické z r. 1815 (43—49) a j. Na str. 118—134 sebrán onomastický materiál ze staré mistrovské knihy z l. 1751—1835. Porůznu, zvl. v kap. *Stará výroba* (169—180) mnoho starých odborných výrazů soukenických; v kap. *Humpolecká mluva* několik ukázek (427—431). 1758

Čihák L. Paměti královského horního města Jílového a jeho zlatých dolů. Přepřacoval a doplnil V. Čihák. Jílové, okr. museum 1948, s. 440 + 1 příl. mp., 4°.

O starých místních jménech na Jílovsku na str. 15, výklad jména *Jilové* na str. 17—19. Dále porůznu v knize otištěny archiválie vztahující se k Jílovému a jeho zlatým dolům, zčásti dosud nepublikované, na př. privilegium krále Zikmunda z r. 1437 podle opisu z r. 1515 (str. 93); privilegia krále Jiřího Poděbradského z r. 1460, rovněž podle opisu z r. 1515 (str. 95); listiny krále Vladislava II. z r. 1477 a 1480 (str. 99—100); soudní nález z r. 1525 (105); pamětní listy o dolu Radlíku z r. 1555 (123—125); soudní odvolání do Prahy z r. 1531 (133—134); stížnost starších havířů z konce XVI. stol. (137); zpráva o přepadení města r. 1633 (167 až 168); nadační listina kláštera P. Marie Loretánské r. 1623 (176—177) a j. **1759**

Vojtíšek F. Z kronik města Libáně. Libáň, Musejní spolek 1947, s. 66 + 4 obr. příl., 8°.

Otištěno několik archiválií: povýšení na město z r. 1574, povolení mýta z r. 1663 a smlouva s katem z r. 1616. Porůznu též materiál onomastický. **1760**

Lukášek J. Dějiny hradu Orlíka pod Humpolcem. Praha, Živnostenská záložna v Humpolci 1945, s. 253, 8°.

V monografii otištěny četné archiválie, zčásti dosud neuveřejněné: privilegium Jana st. z Řičan městu Humpolci z r. 1565 (str. 97—98), dopis města Kutné Hory pánům purkmistrům a konšelům města Humpolce z r. 1572 (100—101); Johanka Řičanská z Olbramovic potvrzuje privilegia městu Humpolci r. 1583 (101—102); privilegium Filipa Adama ze Solmsu Humpoleckým z r. 1661 (155); potvrzení městských privilegií z r. 1714 (170), 1728 a 1733 (173) a j. **1761**

Hrdlička M. Křižíkův rodný kraj. Monografie plánického okresu. Klatovy, nákl. vlast., s. 203 + 16 obr. příl., 8°.

Na str. 111—124 otištěny zápisy z nejstarších pamětí města Plánice, chovaných v archivu Hostašova musea v Klatovech (z l. 1592—1784). **1762**

Lutrýn J. Kniha o Ratajích. 2. doplněné vyd. Rataje n. S., Okrašlovací spolek 1948, s. 117, 8°.

Na str. 13 výklad jména *Rataje*; na str. 23—24 otištěn list pana Hanuše z Lipé a Rataj o smíření s králem Václavem IV. z r. 1407. **1763**

Láska J. První kniha léta Páně o panské historii na Skuhrově, Solnici a Kvasínách. Praha, nákl. vlast., 1948, s. XIV + 257 + 16 obr. příl., 8°.

V knize otištěny tyto archiválie (některé po prvé): zápis desk zemských z r. 1558 (str. 25—26); smlouva o rozdělení panství z r. 1576 mezi syny pana Benjamina z Vlkanova (27—29), suplikace Solnických k císaři o vrácení privilegií z r. 1641 (36—37); „contrataxa“ o panství donínském z r. 1653 (47—53); kupní smlouva z r. 1749 (159—161), popis panství z r. 1764 (95—98) a j. Na str. 60—63 onomastický materiál (seznamy obyvatel z r. 1651). **1764**

Novák V. Pod ochranou českobratrské borovice. Dějiny obce Slemena v podorlickém kraji. Kampelička, spořitelní a záložní spolek pro Slemeno, Synkov a Lokot 1948, s. 483, 8°.

Na str. 18—19 výklad jména *Slemeno* a některých pomístních názvů; na str. 24—25 o jménech polních tratí. Dějiny jednotlivých gruntů (346—470) obsahují materiál onomastický. Na přílohách několik archiválií k dějinám Slemena: trhová smlouva o prodeji Slemena z r. 1612 mezi Václavem Pecingarem z Bydžína a Janem Kaplířem ze Sulevic; zastavovací listina Adamu st. Vratislavu z Mitrovic z r. 1617;

Adam st. Vratislav z Mitrovic se uvazuje v držení Slemena r. 1620; prodejní listina Albrechtu Liebštejnskému z Kolowrat z r. 1645. **1765**

Ruda V. Privilegia města Sobotky. Sb. Sobotka 1498—1948 (Sobotka 1948), str. 99—115.

Otiskuje úhrnem 13 městských privilegií z let 1497—1796; privilegia do r. 1684 jsou psána česky. **1766**

Nygrín J. O robotách liou selského i městského v Ústí nad Orlicí a na Ústecku. Ústí nad Orlicí, musejní a letopisecká komise 1948, s. 48, 8°.

Obsahuje četné drobnější archiválie ze stol. XVI. — XVIII. Na str. 10—11 sebrána jména ústeckých poddaných z 2. pol. XVI. stol. **1767**

Hosák L. Městečko Vémyslice 1234—1947. Vémyslice, MNV 1947, s. 51, 8°.

Vedle materiálu onomastického ze seznamu platu svatováclavského do kláštera tišnovského z r. 1616, lánského rejstříku klášterství tišnovského z r. 1674 a seznamu majitelů vémyslických usedlostí na sklonku XVIII. stol. (str. 31—36) jsou v publikaci otištěny ukázky z knihy kšaftů a smluv svatebních z let 1567, 1569, 1630 a 1631 (faksimile s přepisem, str. 46—51). **1768**

Stloukal K. 550 let města Zlína. Zlín, míst. rada osv. 1947, s. 52 + + 11 obr. příl., 8°.

Na str. 24—26 otištěn text listiny z r. 1594, kterou tehdejší majitel města Jan Cedlar Pačlavský z Hofu potvrdil jeho privilegia. **1769**

Český listář. 296 českých listů z šesti století. Sestavil a úvod. slovem doprovodil **B. Václavek**. Za red. **J. Václavkové**. Praha, Melentrich 1949, s. 454 + 15 příl., 4°.

Ref.: I. Pfaff, ČČH 50, 1947/9, 249—250. — J. Hrubeš, LF 74, 1950, 225 až 227. **1770**

Viz též č.:

1559. J. Dokulil, Z dávné minulosti městečka Vladislavě.

1582. J. Toman, Dějiny města Mirovic I.

1620. F. Dobeš, Kniha o Stříteži I.

Lůžek B. Museum a archiv v Lounech. NVČ 31, 1949/50, 323.

Ukázka z českého kopiáře kláštera magdalenek z r. 1358. **1771**

jp [=J. Pelikán]. Vesnice Čánka a Mokré. ČSPStar 56, 1948, 145.

Prohlášení Jana z Čánky a jeho synů z r. 1397. **1772**

Ke sporu o oltářnictví a špitál v Čáslavi r. 1419. ČSPStar 58, 1950, 124. **1773**

Otisk drobného textu z archivu kapituly svatovítské. **1773**

Lintner J. List na odúmrtí některých vsí na Tábořsku z r. 1424. TěSbH 18, 1949, 58. **1774**

Otisk podle opisu v archivu soběslavském z r. 1638. **1774**

- Bartoš F. M.** Sněm husitské revoluce v Betlemské kapli. JčSbH 18, 1949, 97—102.
Na str. 98—101 otiskuje tu autor (po prvé) výňatek z oseckého rkp. Starých letopisů českých, obsahující zahajovací projev pražského sněmu v lednu 1426; za jeho autora pokládá M. Jakoubka ze Stříbra. **1775**
- jp [=J. Pelikán].** Hodolany u Olomouce roku 1444. ČSPStar 58, 1950, 124.
Otisk listiny z tohoto roku. **1776**
- jp [=J. Pelikán].** Královna Johana obdarovala špitál v Chrudimi. ČSPStar 56, 1948, 73—74.
Text darovací listiny z r. 1459. **1777**
- Pelikán J.** Příspěvek k zástavám krále Zikmunda. ČSPStar 54, 1946, 27—37.
Na str. 28—37 otištěny seznamy zástav, které pořídil kolem r. 1464—1465 kapitulní děkan a administrátor arcibiskupství Hilarius, a to podle rkp. kapitulního archivu svatovítského v Praze. **1778**
- Turek A.** Česká listina města Hlubčic z r. 1482. SlezSb 44, 1946, 232—233. **1779**
- Konečný F. V.** Ze starého pivovarského notesu. Spor o vaření piva mezi sladovníky a měšťany ve světle zápisu a nálezů komorního soudu na Novém městě Pražském roku 1488. Kvas 77, 1949, 82—83.
Text zápisu (bez bližších údajů). **1780**
- Ševčík A.** Po stopách pánů Šubířů z Chobyně. Sb. Jednoty star. čes. rodů 11, 1946, 26—44, 80—122.
Na str. 30—32 text manského listu svědčícího Matěji Šubířovi z Chobyně na manský statek ve Vysoké Srbské u Hronova z r. 1494; dále pokus o výklad místního jm. *Chobyně* (str. 34) a několik dopisů Václava Šubíře z Chobyně z l. 1623—1640. **1781**
- jp [=J. Pelikán].** Rožmberská mýta na konci 15. století. ČSPStar 55, 1947, 140—141.
Otištěné archiválie se týkají mýta ve Veselí, v Deštném a v Černovicích. **1782**
- Fröhlich A.** Drobnosti ze XVI. století. Záhorská kronika 24, 1946/7, 55—57.
Otištěné texty pocházejí z kopíáře Viléma Prusinovského v arcibiskupském archivu v Kroměříži a ze švarcenberského archivu v Třeboni. **1783**
- Špaček K.** Brušperk a Příbor. Kravařsko 10, 1948, 49—52, 63—67, 97—100.
Autor uveřejňuje drobné výpisky z purkrechtních knih příborských ze XVI. a XVII. století, zejména svatební smlouvy. **1784**
- jp [=J. Pelikán].** Utužení poddanství v 16. století. ČSPStar 57, 1949, 242 až 243.-
Otisk listiny krále Vladislava II. pro klášter tepelský z r. 1503. **1785**
- jp [=J. Pelikán].** Paličství v Čechách r. 1507. ČSPStar 57, 1949, 58—59.
Otištěn dopis Plzeňských panu Petrovi z Rožmberka a dopis Petra z Rožmberka na hrad Zvíkov asi z téže doby. **1786**
- Vavroušková A.** Z archivu a knihovny praemonstrátské kanonie na Strahově. ČSPStar 56, 1948, 132—140.
Otištěn listinný doklad ke sporu Pražanů s výtržníky, kteří měli útočiště na tochovické tvrzi u Březnice, z r. 1520 a list českobrodského faráře Jana Kmentového Kouřimským z r. 1516. **1787**
- Drobné zprávy místopisné. ČSPStar 54, 1946, 72—74, 139—145.
Drobnější archiválie, po př. úryvky z archiválií, vesměs z první pol. XVI. stol.: list Václava Valečského z Doupova o luteránech v Kadani z r. 1528; stížnost

- Václava z Rovného na Jindřicha z Rožmberka z r. 1527; smlouva kapituly svatovítské se stavitelem Benediktem z r. 1518 a j. **1788**
- vč** [= **V. Černý**]. Zhostný list na panství náchodském z r. 1524. ČL 4, 1949, 94. Otisk textu. **1789**
- Cihhart R.** Tábořská nadace Václava Kučery ze Strkova. JčSbH 18, 1949, 73—75. Text zápisu z městských knih tábořských z r. 1530. **1790**
- M. B.** Chov králiků v Plzni v XVI. století. ČL 5, 1950, 251. Otisk listu městské rady plzeňské králi Ferdinandovi I. z r. 1531. **1791**
- Jílek F.** Český majestát města Vrchlabí. SvN 1946, 8/8. Otiskuje majestát císaře Ferdinanda I. z r. 1533 o povýšení Vrchlabí na město. **1792**
- jp** [= **J. Pelikán**]. Poznamenání hranic a mezí u Vřesné r. 1533. ČSPStar 57, 1949, 242. Text zápisu. **1793**
- Pelikán J.** Paměť o kapli sv. Michala u Horažďovic. ČL 2, 1947, str. 200 a č. 10, ob. str. 3. Otisk listiny dochované v opisu v kapitulním archivu svatovítském v Praze. Paměť je psána česky a je to pravděpodobně překlad ztraceného lat. orig. z r. 1330; překlad je z doby pozdější, snad až z r. 1536. **1794**
- Molnár A.** Kšaft Mikuláše Roha z r. 1536. Theologia evangelica 3, 1950, 368—369. Text závěti domažlického měšťana a otce bratrského staršího Jana Roha. **1795**
- Turek A.** Jak se vysazovaly v 16. století na severní Moravě pusté vesnice. ČL 4, 1949, 232—234. Zakládací listina městečka Brunzejfa z r. 1536 a listina na obnovení vsi Stránského z r. 1548. **1796**
- Rozbořil B.** Pozůstalost moravskobudějovského měšťana r. 1542. VVM 1, 1946, 151—152. Obsahuje názvy nádobí kuchyňského a stolního, ložního prádla, nábytku, vojenských potřeb, šatstva a jiných věcí. Podobného obsahu je i čl. téhož autora *Šatstvo a zbroj moravského pána před 400 lety*, tamže 2, 1947, 65—66. **1797**
- Turek A.** Několik selských inventářů z okolí Sovince z poloviny XVI. století. CL 2, 1947, str. 100 a č. 5, ob. str. 2. Lidové názvy náradí, šatstva a pod. ze sbírek zem. archivu v Opavě. **1798**
- B. Sfobotík**, Český zápis v městské knize bílovecké z r. 1551. SlezSb 44, 1946, 233. Založení železných hamrů ve Frenštátě pod Radhoštěm. Původní texty listin z roku 1556 a 1568 úvodem a poznámkami doprovodil B. Strnadel. Kroměříž 1945. **1799**
- Fiala J.** Závěť správce bratrského sboru v Bystřici n. Pern. r. 1559. VVM 2, 1947, 244—245. **1801**
- Elčknér F.** Ze starých letopisů. Od Trstenické stezky 24, 1948/9, 70—72. Otištěny „Smlouvy svatební pana Jakuba Třtila Lomnického, mistra svobodného umění literního, s pannou Mařenkou, dcerou dvojctihodného kněze Jana Cypriána Bezuchovského, v ten čas faráře v městě tomto Bystrým" z r. 1560. **1802**

- VČ** [=V. Černý]. Žernosecká pozemková kniha z r. 1568. ČL 1, 1946, č. 2, ob. str. 2.
- Reprodukce zápisu z r. 1575 o prodeji vinice a přepis jeho textu. **1803**
- Slabý F.** K stavebním dějinám bučovského zámku. VVM 2, 1947, 310—314.
V čl. otištěny dvě smlouvy týkající se stavby (z let 1575 a 1579). **1804**
- Pelikán J.** Odprodej některých vsí kláštera tepelského v r. 1576. ČSPStar 56, 1948, 141—143.
- Otištěny listy císaře Rudolfa II. panu Mikuláši Račínovi z Račina na Brložci a Václavu Broumovi z Miřetic na Lipně. **1805**
- Radimský J.** Příchod židů do Osobláhy. SlezSb 5, 1947, 254—256.
- V čl. otištěna listina olomouckého biskupa Viléma Prusinovského z r. 1580, kterou povoluje židům usadit se v Osoblaze a blíže určuje podmínky jejich pobytu v městě. **1806**
- Strnadel B.** Zápisy v Kostelní knize města Frenštátu z let 1580—1790. Naše Valašsko 13, 1950, 173—176.
- Otištěno několik ukázek; vedle toho onomastický materiál (dva seznamy obyvatel z r. 1580 a 1634). **1807**
- Šustek F.** List Žibřida Potštatského z Prusinovic a na Spálově z roku 1583. Záhorská kronika 25, 1947/8, 90—91. **1808**
- jp** [=J. Pelikán]. Neposlušní poddaní na panství Tepelském. ČSPStar 57, 1949, 59.
- Otištěn dopis krále Rudolfa II. opatu tepelskému z r. 1583. **1809**
- Turek A.** Jak naši předkové vyměřovali v 16. století hranice v Šternberku na Moravě r. 1586. ČL 2, 1947, 19—20.
- Text protokolu z archivu zrušeného augustiniánského kláštera ve Šternberku (nyní zem. archiv v Opavě). **1810**
- Indra B.** Otcovský přítel Komenského bratr Jan Lanecius a vztahy jeho rodiny k Valašsku. Naše Valašsko 9, 1946, 151—161.
- Na str. 152—153 otištěna svatební smlouva Jana Lanecia Strážnického z r. **1589. 1811**
- Turek A.** Jan Kobylka z Kobylí bere na službu syna svého poddaného (r. 1598). ČL 2, 1947, 180.
- Text smlouvy. **1812**
- Macůrek J.** K otázce česko-ukrajinských styků v 2. pol. 16. stol. Pocta F. Trávníčkoví a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 310—316.
- Na str. 315 v pozn. otištěn český list velitele kozáků St. Chlopického panu Petru Vokovi z Rožmberka z října 1598. **1813**
- Matouš A.** Obecní rychty, purkrechtní soudy a jejich funkce ve veřejné správě od 15. do 19. stol. Broumovsko 3, 1949, 47—48.
- Otištěny dvě památky z archivu obce Machova z konce XVI. století. **1814**
- Exner V.** Ze staré Jaroměře. Jaroměřsko 3, 1949, č. 6, str. 11—14, č. 7, str. 4—6.
- Jazykový materiál z drobných archiválií XVII. století (názvy látek, šatstva, domácího a hospodářského zařízení, jídel a pod.). **1815**

- Indra B.** Mikuláš Drabík a jeho vztahy k Valašskému Meziříčí. Naše Valašsko 13, 1950, 110—128.
- Vedle jiných drobnějších výňatků z archiválií (vesměs ze 17. století) je tu otištěna na str. 112 svatební smlouva Mikuláše Drabíka se Zuzanou, dcerou Rafaelovou, z Meziříčí (z r. 1617). 1816
- Turek A.** Poručenství Martina Mrvy ze vsi Deštného ve Slezsku z r. 1600. ČL 1, 1946, č. 8, ob. str. 2.
- Z gruntovních a sirotčích register Deštného. 1817
- Peřich L.** Dvě svědectví z Drslavě. SlezSb 47, 1949, 193—199.
- Na str. 194—195 otištěna listina z r. 1600, kterou Václav Kokoř z Kamence a na Drslavi potvrzuje a rozmnožuje drslavským poddaným jejich práva a vymezuje jejich povinnosti; na str. 199 žaloba Drslavských na vrchnost z r. 1651 a soudní nále z r. 1654. 1818
- Matoušek V.** Selské inventáře v Rovensku z počátku XVII. století. ČL 1, 1946, str. 64 a č. 4, ob. str. 3.
- Z archivu města Rovenska pod Troskami. 1819
- Struhala B.** Osvědčení rodového původu ze XVII. století. Podřevnicko 3, 1946/7, 58—59. 1820
- Radimský J.** Tobiáš Závorka Lipenský. Záhorská kronika 27, 1950, 49—51.
- Otištěny tři dopisy adresované Závorkovi z let 1602, 1603 a 1604. 1821
- Kuběnka J.** Nezbedný pekař Jiřík Chole v Jaroměři. Jaroměřsko 3, 1949, č. 7, str. 2—4. 1822
- Otisk zápisu z městské *Knihy všelijakých pamětí* (z r. 1604).
- Sameš V.** Co vypráví pamětní kniha předměstí Nové město v Třebíči. ČL 2, 1947, 101—106.
- Výňatky z pamětní knihy, založené r. 1609; také hojně osobních jmen. 1823
- Vošický E.** Městská soudní kniha v Načeradci. JčSbH 18, 1949, 113—116.
- Otištěno několik zápisů z r. 1616 (na str. 114—116). 1824
- Daňková M.** Cedule řezané na příjem knih z kralické tiskárny. ČMM 68, 1948, 78—93.
- Otiskuje dvě cedule z r. 1620, nalezené ve sbírce rkp. zlomků Národního musea v Praze. 1825
- Müldner J.** Kateřina Chotková z Milhauzu. Sb. Jednoty starých českých rodů 13, 1949, 1-15.
- V čl. jsou otištěny listy paní Kateřiny Adamovi z Valdštejna z r. 1621, knížeti Karlu Liechtenštejnovi z téhož roku a j. 1826
- **Indra B.** Český vidimus města Oder z r. 1622. SlezSb 6, 1948, 342—344. 1827
- Michal J.** Tvrze na panství smiřickém. Velichovky. Jaroměřsko 3, 1949, č. 2, str. 4—7.
- Otiskuje dopis písaře Jana Philippa paní Anně Salomeně Harantové z r. 1627. 1828
- Fürst L.** Židé v Březnici do bitvy bělohorské. Božeňsko 5, 1949, 17—26.
- V čl. otištěny drobné archiválie, na př. svědecká výpověď purkmistra a rady Starého města Pražského z r. 1629, dále „svědomí“ purkmistra a konšelů březnických ve sporu o dědictví po panu Adamovi z Lokšan z téhož roku a j. 1829

- R. C[i]khart].** Prodej mlýna kozského. JčSbH 18, 1949, 60.
Text zápisu do tábořských knih nových červených od r. 1601, fol. 15 (z r. 1635). **1830**
- Černý F.** Vysokochlumecké urbáře. JčSbH 19, 1950, 19—21, 54—56, 88—90.
V článku jsou otištěny výňatky z *Register urburních a správy panství chlumeckého* z r. 1637. **1831**
- Turek A.** Selský inventář z r. 1643 v Březové na Moravskotřebovsku. ČL 4, 1949, 94.
Otištěny výňatky. **1832**
- Sochor F.** Nejstarší železnobrodská písemná památka. Beseda 3, 1946, 116, 130, 155, 195, 210.
Popis rukopisné *Instrukcí kostelníkům na panství Rohozeckém* z roku 1646 s ukázkami. **1833**
- Závada J.** Neznámé rozlohy lidové poesie. LN 1950, 5/3.
Otiskuje *Nárek sedláka* z r. 1646, píseň *Nebyl jsem doma celý dvě léta* z r. 1742 a *Píseň o defenestraci* (z XVII. stol.). **1834**
- Lintner J.** Vysvědčení o narození Kateřiny, dcery Mikuláše Zemana z Brandlína. JčSbH 18, 1949, 119.
Text listiny z r. 1647, uložené v měst. archivu soběslavském. **1835**
- Radimský J.** Memoriál města Lipníka z r. 1647. Záhorská kronika 25, 1947/8, 13—16.
Otisk památky ze zemského archivu brněnského. **1836**
- JP.** Přísaha při sázení mezníků na Opočensku r. 1648. ČL 1, 1946, č. 4, ob. str. 2
Ukázka z urbáře panství opočenského a frymburského. **1837**
- Loprais T.** Zakládací listina obce Jankovic. Vlast. sb. okr. uherskohradištského 2, 1948, 95.
Pochází z r. 1648. **1838**
- Teplý F.** Ze smutné doby (1650—1700). ČSPStar 49—50, 1941/2 (1946), 92—101
Ukázky z listů Anny Kateřiny a Alžběty Salomeny Černínových. **1839**
- Tywniak J.** Objev prvotisku Pražské bible v Benešově. Ročenka městského musea v Benešově 1939—1945 (1945), 27—46.
Zpráva informuje také o četných rukopisných zápisech majitelů bible (celkem 215 zápisů, většinou českých, zčásti latinských nebo latinskočeských). Nejdůležitější jsou od kantora Jana V. Dopery Hořovského z Václavic na Benešovsku z 2. pol. 17. století; ukázky (veršované i prozaické) jsou otištěny na str. 39—46. **1840**
- Špringer J.** Jakse dříve žilo v Miletíně. Pod Zvičinou 1, 1946/7, 61—64, 71—73.
Žádost o kmetovství z r. 1660, svatební smlouva z r. 1795 a dva pohřební účty z r. 1792 a 1795. **1841**
- Pokorný F.** Poslední stopy utrakvismu v Hořicích. Pod Zvičinou 1, 1946/7, 44—45.
V článku otištěna z hořického farního archivu *Zpráva o stříbře* (soupis kostelního inventáře) z r. 1666. **1842**
- vč [= V. Černý].** Moravské „pohádky“ v hošťálkovském urbáři z r. 1667. ČL 4, 1949, 236.
Ukázky veršovaných mravoučných úvodů, obsahujících „napomenutí pánům a úředníkům panství“. **1843**

- Strnadel B.** Valašské louky v okolí Radhoště. ČL 1, 1946, 106—108.
Obsahuje výňatky z *Pasečnických register* z r. 1674 a 1697; mimo to též materiál toponomastický (názvy jednotlivých luk). **1844**
- vč [=V. Černý].** Účast poddaných kláštera v Plasech na povstání r. 1680. ČL 1, 1946, 64.
- Zápis prohlášení účastníků povstání před vrchnostenským soudem. **1845**
- Hosák L.** Letovice se vykupují z roboty r. 1682. ČL 2, 1947, č. 5, ob. str. 3.
Text propouštěcí listiny. **1846**
- Tvarůžek J.** K dějinám karlovských fojtů. Dolina Urgatina 2, 1948, 81—82.
Několik zápisů z gruntovní knihy obce Vigantic z let 1695, 1696 a 1716. **1847**
- Dobeš F.** Javořiny na panství valašskomeziříčském. Dolina Urgatina 3, 1949, 12—18.
Včl. otištěny výňatky z několika nabývacích smluv o javořinách od konce XVII. stol. **1848**
- Vašica J.** Hody selské posvícenské. Orloj. Almanach Pourovy edice (Praha 1946), str. 86—90.
Otiskuje lidovou veršovanou skladbu z počátku XVIII. století se stručnými vysvětlivkami (také jazykovými). **1849**
- Hosák L.** Dvě povodně ve Velkém Meziříčí r. 1663 a 1706. VVM 1, 1946, 153.
Výňatek z městské kroniky velkomeziříčské z poč. XVIII. století. **1850**
- Zelenka A.** Výťah z obdarování hážovského fojství a poloviční košárovské živnosti. Z historie obdarovací listiny. Dolina Urgatina 3, 1949, 34—35.
Otištěny texty dvou darovacích listin z r. 1704 a 1717. **1851**
- Petrtyl J.** Výměna pozemků a rozšiřování pastvin při mcelském dvoře v r. 1705. ČL 1, 1946, č. 4, ob. str. 3.
Zápis ze mcelské purkrechtní knihy. **1852**
- Dostál F.** Memoriál Klobučanů z hradu Brumova (září 1707). Naše Valaško 10, 1947, 112—125.
Text listiny otištěn na str. 121—122. **1853**
- Rozbořil B.** Dva výslechy moravských evangeliků z r. 1711 a 1729. Theologia evangelica 2, 1949, 168—173.
Examen Ondřeje Homara ze Zlámance u Uherského Hradiště a *examen* Mikuláše Suchánka z Prosetína (na Kunštátsku) *in puncto apostasiae*. **1854**
- Vašek L.** Poslední vůle Fr. Albr. Wildaua z Lipové (Lindenwisu) r. 1737. VVM 2, 1947, 145—148.
Podle opisu chovaného v archivu městského musea v Ivančicích. **1855**
- Úvodní list mlázovské pamětnice z r. 1741. Sb. Mlázovice v Podkrkonoší. **1856**
Vlastivědný a hospodářský obraz (Mlázovice 1948), str. 51—54.
- Klein F.** Z osobní a společenské korespondence našich předků. 1. Prosba o κτοχ trovství z r. 1749. WM 2, 1947, 69—71.
Pokračování: 2. *Listeček něžné uctivosti synovské z r. 1842* (tamže, str. 139—140). — 3. *Milostný dopis vojínův z r. 1821 jako paternitní důkaz* (196—199). — 4. *Pozvánka od pana myslivce ku panu faráři na malý oběd r. 1716* (245—247). **1857**

- Springer J.** Obrázky ze života na Miletínsku. Pod Zvičinou 1, 1946/7, 8—10, 22—23.
- Drobné archiválie, na př. soupisy pozůstalostí, z 2. poloviny XVIII. století. **1858**
- Exner V.** Ze staré Jaroměře. Návštěva pana podkomořího r. 1751 v Jaroměři. Jaroměřsko 3, 1949, č. 3, str. 2—5.
Otisk zápisů z městské knihy týkajících se této návštěvy. **1859**
- Kobliha K.** Výslech solního fortáše o hranicích na Trojačce. Dolina Urgatina 2, 1948, 27—28.
Zápis výpovědi Jana Kamenčáka z r. 1752 (obsahuje nářeční prvky). **1860**
- V. Č[erný]. Nesnáze svobodného člověka na robotní chalupě v Plzenci v 18. století. ČL 2, 1947, č. 1, ob. str. 2.
Výňatek z pozemkové knihy plzeňské z r. 1757. **1861**
- Barchánek V.** Výslech fořta Matěse Skoby roku 1768. Čs. háj 23, 1949, 94—96.
Text zápisu ze šternberského archivu v Břasích. **1862**
- Hlad a selská rebelie v Nové Pace. Horské prameny 2, 1945/6, 56—61.
Výňatek z paměti novopackého kronikáře F. Golla (*1744) o událostech z let 1770—1775. **1863**
- Hosák L.** Potrestání selských rebelantů z panství dačického r. 1777. ČL 1, 1946, č. 8, ob. str. 2—3.
Soudobý český překlad rozsudku. **1864**
- Kunz L.** O verbování lidí portovních a o jejich hmotném postavení. Naše Valašsko 9, 1946, 65—75.
V čl. jsou otištěny dvě ukázky smluv portáškých z l. 1778 a 1780; vedle toho v seznamu mužstva kraje přerovského a hradištského materiál jmenný. K tomu dodatek od téhož autora, Naše Valašsko 10, 1947, 89—90. **1865**
- Vrbka J.** Jak vznikaly domky v Nákle. ČL 2, 1947, 59—60.
Texty zápisů o vzniku prvních domků v Nákle ze staré zápisní knihy obce nákelské z r. 1783, 1792, 1795 a 1798. **1866**
- Cikhart R.** Stará škola v Borotíně. JčSbH 17, 1948, 12—16.
Ukázka z autorových rukopisných *Pamětí Borotína* obsahuje mimo jiné *sponceduli* (Spannzettel), kterou vydali Borotínští r. 1790 novému učiteli Janu Pelikánovi. **1867**
- Bičík Z.** Lidový herbář z Pardubicka. ČL 4, 1949, 235.
Pochází z r. 1790; otištěny ukázky. **1868**
- Šmíd L.** Anonymní písmácký projev z Poděbradska. Slovesná věda 2, 1948/9, 109—112.
Podává zprávu o rukopisné sbírce modliteb a písní z Odřepes u Poděbrad (z první poloviny XIX. stol.) a otiskuje několik ukázek. **1869**
- Klein F.** Židlochovická závěť z r. 1804 ve formě dialogu. VVM 1, 1946, 160 až 161.
Otištěný text je zabarven dialekticky. **1870**
- Špaček K.** Franc Strakoš přeje své vyvolené k jmeninám. Kravařsko 11, 1948/9, 81—82.
Text přiborského „vinše“ z r. 1805 s charakteristickou barokní nadneseností. **1871**

- Hanzelka F.** Jak hospodařila rodná obec Františka Palackého za jeho mladých let. Naše Valašsko 11, 1948, 66—73.
Ukázky zápisů z hodslavské obecní knihy příjmů a vydání z l. 1807—1847. 1872
- Roubík F.** Lidové proroctví z počátku 19. století. ČL 2, 1947, 25—26.
Text vznikl před r. 1809. 1873
- Pavlík R.** Ze zápisů písmáka Pavla Kreta z r. 1811. Dolina Urgatina 3, 1949, 80.
Ukázka textu prozaického a veršovaného. 1874
- Řeháková P.** Milostný dopis kanonýra Josefa Ježka. Ročenka měst. musea v Benešově 1946, 62—63.
Otištěný text pochází asi z l. 1820—1830. 1875
- Matoušek V.** Chlupy ve vodě. Božeňsko 5, 1949, 26—29.
Ukázky z archivu rožmitálského z r. 1826. 1876
- Dobeš J.** Pozůstalostní spisy okresního soudu ve Val. Meziříčí. Naše Valašsko 9, 1946, 168—171.
Na str. 170 otištěna poslední vůle z r. 1831. 1877
- Tvarůžek J.** Testament z roku 1831. Dolina Urgatina 3, 1949, 90—91.
Text obsahuje inventář zařízení statku. 1878
- Testament pastora Ludvíka Látkóczyho z Pržna. Naše Valašsko 11, 1948, 187.
Otisk textu z r. 1833. 1879
- Testament vsatského kazatele Jakuba Lukla z roku 1835. Naše Valašsko 11, 1948, 187—188. 1880
- Klein F.** Báseň naučná za času cholery zhoubné. VVM 2, 1947, 239—243.
Otisk didaktické básně, kterou r. 1836 složil pro lid věmyslický farář F. Dostál a zapsal do věmyslické farní kroniky. 1881
- Rbk [= Roubík F.]** Ze strastí mšenského poslíčka před sto lety. ČSPStar 58, 1950, 124.
Text z r. 1840 (lidová mluva). 1882
- Bičík Z.** Selský Otčenáš z Poličská. ČL 5, 1950, 96; otištěno též: Od Trstenické stezky 25, 1949/50, 29.
Pochází z obce Světy na Poličsku (z r. 1845). 1883
- Nehýbl J.** Dva dopisy Jana Winklera Janu Kollárovi. SlezSb 48, 1950, 357—367-
Otištěné dopisy náveského pastora J. Winklera (z let 1840 a 1843) jsou zajímavé po jazykové stránce četnými prvky nářečními a polskými. 1884
- Z.** Bramborový leták před stoletím. ČL 2, 1947, 79—80.
„Vůbec pochopitelné naučení při hledění zemčat a zlepšení jich, aby rokem 1847 náhnilce jejich nejmožněji zamezilo se.“ Leták je psán tehdejší úřední češtinou s několika odbornými výrazy. 1885
- Radimský J.** Petice ze Všetína r. 1848. Naše Valašsko 10, 1947, 153—154.
Text petice, se kterou se obrátili sedláci ze vsetínského panství na „selský sněm“ moravský v Brně. 1886

Kojecký R. Stížnosti co se obce Záhlnské dotýká a sice přednesené v sněmu v Brně. ČL 4, 1949, 235.

Nářečně zbarvený text z roku 1848.

1887

Radimský J. Deník Veroniky Vrbíkové z roku 1848. ČMM 68, 1948, 97-113.

Text deníku „moravské vlastenky“, pozdější manželky Matěje Mikšíčka, otištěn na str. 100—113.

1888

Letáky z r. 1848. Uspořádal **M. Novotný**. Národní klenotnice, sv. 35. Praha, ELK 1948, s. 311 + (8), 8°.

V knize jsou vedle dobových dokumentů nejrůznějšího druhu otištěny četné jarmareční písničky, glosující tehdejší politické dění.

1889

Knihopis, archivy a pod.

Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století. Vydala komise pro knihopisný soupis českých a slovenských tisků až do konce XVIII. století. Redigoval **Z. Tobolka**. Díl II. Tisky z let 1501—1800. Část III. Písmena D—J. Čís. 1809—3641. S 22 vyobrazeními (čís. 126—148) v textu. Praha, Státní tiskárna 1946, s. [4] + 511, 4°.

Pokračování: Titul týž. Část IV. Písmena K — L. Čís. 3642 — 5134. S 38 vyobrazeními čís. 149—186 v textu. Praha, Státní tiskárna 1948, s. III + [1] 4- 376,4°.

1890

Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století. Vydala Národní knihovna v Praze Redigoval **F. Horák**. Odborná spolupráce: **Z. Tobolka** a poradní sbor. Díl II. Tisky z let 1501—1800. Část V. Písmena M—O. Číslo 5135—6687. Se 14 vyobrazeními (čís. 187—201) v textu. Praha, Státní tiskárna 1950, s. VIII + 372, 4°.

Pokračování: Titul týž. Část VI. Sešit 133—141. Praha, Státní tiskárna 1950, str. 1—144, 4°.

Obsahuje čísla 6688—7182 (Pabst—Pisecký Ondřej).

1891

Hanák J. Nový Jungmann. ČMM 66, 1944/6, 123—137.

Referát o dosud vyšlých částech II. dílu *Knihopisu českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století* (až k sešitu 64, heslo Fischer, Krištof).

1892

Bernírula, sv. I. K edici berní ruly. (Úvodní pojednání.) Redigovali **O. Bauer**, **F. Beneš**, **K. Doskočil**, **E. Lisá**. Vydal archiv býv. země České z prostředků ministerstva školství, věd a umění. Praha 1950, s. 131 + 1 příl., 4°.

Obsahuje pojednání **K. Doskočila** *K edici berní ruly* (str. 13—67) a seznam panství a statků v berní ruli, který sestavila **G. Čechová**; na str. 127—128 shrnuty hlavní ediční zásady transkripce.

1893

Haas A. Archiv koruny České. Díl 5. Katalog listin z let 1378—1437. Český zemský archiv. Katalogy, soupisy, registáře a rozbor jeho fondů, sv. 1. Praha, zemský nár. výbor 1947, s. 302, 8°.

Jde zčásti také o české listiny. V regestech a zvl. v rejstříku osob a míst mnoho materiálu onomastického. **1894**

Haas A. Menší fondy a sbírky různé provenience. Sv. 2. Archiv žerotínsko-vrbenský. Listiny a listy z let 1497—1624. Předmluvu napsal O. Bauer. Český zemský archiv. Katalogy, soupisy, registáře a rozbor jeho fondů, sv. 4. Praha, zemský nár. výbor 1948, s. 422, 8°.

V regestech listin a listů a zvl. v rejstříku místním a osobním materiál onomastický. **1895**

Archiv český čili staré písemné památky české i moravské. Praha, ZNV — Český zemský archiv 1946, s. 8, 4°.

Přehled obsahu dosud vyšlých dílů (rozmož.). **1896**

Volf M. Popis městských archivů v Čechách. Zvl. otisk ze Zpráv českého zemského archivu, sv. XI. Praha, zemský národní výbor 1947, s. 333, 8°.

Pěšák V. Archiválie patrimoniálních a okresních soudů v Čechách. Inventář archivu ministerstva vnitra v Praze, sv. 1. Praha, min. vnitra 1947, s. 149, 8°.

Podrobný inventární přehled archiválií okr. soudů v Čechách; druhá část se týká spisů a knih někdejších patrimoniálních soudů civilních i trestních od poč. XVIII. stol. do r. 1848. **1898**

Frei A. K nejstaršímu urbáři panství helfenštejnského. Záhorská kronika 27, 1949/50, 124.

Zpráva a stručný popis; urbář pochází z první čtvrtiny XVI. stol. a zápisy v něm končí r. 1540. **1899**

Drkal S. Silesiaca ve slovenských archivech. SlezSb 48, 1950, 81—86.

Zevrubný seznam, seřazený podle jednotlivých archivů; četné listiny jsou psány česky. Stručná reges ta. **1900**

Marsina R. Silesiaca v žilinském městském archivu. SlezSb 48, 1950, 87—95.

Regesta archiválií, z nichž převážná většina je psána česky. **1901**

Horváth P. Silesiaca a moravica v levočském městském archivu. SlezSb 48, 1950, 95—96.

Regesta několika českých listin z XVI. a XVII. století. **1902**

Pilnáček J. Naše urbáře, registra a gruntovní knihy ve vídeňských archivech. čSPStar 57, 1949, 197—200.

Seznam podle jednotlivých archivů. **1903**

Macůrek J. Bohemika v budapeštských archivech a jejich význam pro české dějiny. VČA 59, 1950, 1—6, 17—19, 33—39, 49—61, 81—92, 113—125.

Obsah: I. Dosavadní výzkum budapeštských bohemik. — II. Budapeštské archivy, jejich vznik a dnešní obsah. — III. Bohemika v budapeštských archivech. Na

str. 121—122 otištěn český text z rkp. maďarského národního musea, č. 251 (žaltář s misálem z XV. století) a z *Benedictionale* (č. 252, konec XV. — poč. XVI. stol.).

1904

Šebánek J. Moravské úkoly na poli edice a evidence listinného materiálu. ČMM 67, 1947, 15—30.

Přehled dosud vykonané ediční práce a úvaha o jejích metodách; všímá si zejména moravského *Kodexu* a upozorňuje na potřebu důkladného kritického přezkoumání jeho ediční techniky.

1905

b) *Pro jazyk doby nové, zvl. lidový*

Obecný náreční materiál

Zíbrt Č. Veselé chvíle v životě lidu českého. Uspořádala, doplnila, úvodem, poznámkami a věcným rejstříkem opatřila Z. Hochová-Brožíková. Praha, Vyšehrad 1950, s. 639 + (4), 8°.

Nové vydání souboru osmi populárně vědeckých knížek o prstonárodních výročních obyčejích, obřadech, písničkách, hrách a zvycích (po prvé vyšly 1909 až 1911). Jazykově byl upraven toliko autorův text, písňové texty srovnány s příslušnými sbírkami a dialektický záznam ponechán ve tvaru, jakého užil Zíbrt. Bohatá snůška materiálu pro jazyk lidový.

1906

Bartoš F. Naše děti. Jejich život v rodině, mezi sebou a v obci, jejich poesie, zábavy, hry i společné práce. Do tisku připravil E. Frynta a bibliografickou poznámku napsal F. Zvěřina. 3. vyd., Praha, Vyšehrad 1949, s. 359, 8°.

Kniha obsahuje mnoho materiálu pro jazyk lidový (říkadla, vyprávění, písně a pod.); připojen slovníček nářečních výrazů.

Ref.: A. Gregor, LF 75, 1951, 316—317 (všimá si také stránky jazykové).

1907

Nič D. Lidové výrazy z rozličných krajů [v Čechách]. NĚ 30, 1946, 100.

Několik nářečních slov s vysvětlením významu a místním určením. Srv. též: J. Šulc, *Lidové výrazy z Jičína*. NĚ 32, 1948, 140.

1908

Michal J. Lidová hra „Království“ z Královéhradecká. ČL 5, 1950, 200—204.

S ukázkami textu.

1909

Kršková M. Rozprávky. Lidové povídky z Blat. Praha, Československý spisovatel 1950, s. 208, 8°.

Psáno nářečím. Dvě z *Rozprávek* otiskla M. Kršková pod názvem *V blatském nářečí* v čas. Kytice 1, 1946, 396—398 (*Vo jednom, co prodal písničky; Kerak voják polívku vařil*). V doslovu *Řeč lidu na pšeničných Blatech* upozorňuje F. Jílek na hlavní hláskoslovné, tvaroslovné a zejména frazeologické znaky nářeční (str. 190—205). Srv. též: M. Kršková, *Jihočeská, zvláště bohatá neboli pšeničná Blata*. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 5, str. 7—8.

Ref.: V. Machek, LF 75, 1951, 320. — Srv. též: M. Kršková, *Jak vznikly mé „Rozprávky“*. LitN 19, 1950, 31.

1910

- Cikhart R.** Babička Kroužková vypravuje. Kraj kalicha 9, 1947, 66—68. 1911
 Ukázka lidové řeči na Táborsku.
- Vydra B.** Voj čeho mají Drslavice meno a jak tu lidé z nejprčka žili. Zlatá stezka 17, 1948/9, 142—143. 1912
 Psáno nářečím hornoblanickým.
- Procházková V.** Šibalové ha chytráci. Žerty a šplechty z Chodska. Praha, F. Novák 1946, s. 88, 8°. 1913
 Soubor 34 veselých „poudaček“, vyprávěných v chodském nářečí.
- Kajer J.** Vod hu nás. Chodské pohádky a pověsti. Do života, sv. 38. Praha, Družstevní práce 1947, s. 172 + (6), 8°. 1914
 Zapsány vesměs v normalisovaném nářečí podle zápisů chodských vypravěčů (jejich seznam je v závěru knihy uveden). Na str. 169—173 slovníček méně známých nářečních výrazů.
- Kajer J.** Horské kvítí. Chodské pohádky. Praha, E. Fastr 1948, s. 233 + (3), 4°. 1915
 Pro knižní vydání byly pohádky většinou převedeny do spisovného jazyka a v pův. chodském nářečí ponechány toliko tři (*Proč dudáci, když hrajou, tupají. — Hdo je slinjiši? — Vo kouzelnyjch dudách*). Na str. 229—233 připojeno vysvětlení méně známých nářečních a jiných výrazů.
- Hejny V.** Mumel chodí na muziku. (Zvláštnosti lidové mluvy v kraji.) Život Plzeňska 1, 1950, 80. 1916
 Několik nářečních výrazů z Radnicka.
- Kubín J. Š.** Lidové povídky z Podkrkonoší. 2. vydání. Praha, Družstevní práce 1948, s. 453, 8°. 1917
 V doslovu *Zjevení jazyka* (str. 443—449) charakterisuje B. Novák jazyk povídek; na str. 450—451 stručný nářeční slovníček.
- Lidová baječí. Výbor povídek z Podkrkonoší. Z úst lidu zapsal **J. Š. Kubín.** Praha, Čs. spisovatel 1950, s. 387, 8°. 1918
 Druhý výbor z Kubínova největšího sběratelského díla *Povídky z českého Podkrkonoší* (Praha 1922—1926); materiál pro jazyk lidový, avšak literárně upravený. Připojena autorova sta *i Jak jsem sbíral* a charakteristiky „lidových baječů“.
- Lhota J.** Jak se poudá. Beseda 4, 1947, 14 a 27. 1919
 Ukázky lidové mluvy v Zásadě (u Železného Brodu) z doby kolem r. 1900.
- Lokay R.** S kozou bejvá trápení. Beseda 6, 1949, 145—146. 1920
 Psáno podkrkonošským nářečím.
- Horák J.** Krkonošské koření. Horské prameny 2, 1945/6, 48, 79—80, 111 až 112. 1921
 Drobná vypravování v podkrkonošském nářečí.
- K—ř. U nás v Machově před sto lety. Broumovsko 1, 1947, č. 7, str. 9—10. 1922
 Ukázka lidové mluvy „z doby našich prarodičů“.
- Kladské povídky. Z úst lidu zapsal **J. Š. Kubín.** Praha, Mladá fronta 1948, s. 514, 8°.

V *Slově úvodním* a stručně informuje o Češích v Kladsku podle stavu před první světovou válkou. Jazykově věrné zápisy povídek lidových „baječů“ vyšly po prvé v Národopisném věstníku československém 1909 a pak samostatně ve dvou dílech (Praha 1910). Připojen stručný slovníček nářečních výrazů. V doslovu *K pramenům mateřštiny* (str. 503—507) B. Novák charakterizuje a hodnotí svérázný jazyk povídek.

1923

Volfová S. Vzpomínky jako sen. Kladský sborník (Praha 1946), str. 131—144.

Zčásti psáno v českém nářečí kladském; mimo to několik lidových názvů botanických.

Ref.: A. Gregor, LF 71, 1947, 155.

1924

Volfová S. Strašidla na Náchodsku. (Nářeční text z Jizbice.) NŘ 33, 1949, 171—174.

Úvodní poznámku napsala a fonetický přepis textu upravila V. Mazlová. Některé nářeční výrazy jsou vysvětleny v poznámkách pod čarou.

1925

Sovova L. O podsíní v nářečí. Od Trstenické stezky 23, 1947/8, 109—110.

Ukázka nářečí východočeského.

1926

Skála V. Jak bývalo u nás na Horácko. Časlavice, místní rada osvětová 1948, s. 32, 8°.

Psáno nářečím s jazykovými vysvětlivkami; Časlavice jsou městečko na Třebíčsku.

1927

Mazel A. Na prahu Žďárských hor. Vilímkova knihovna, sv. 382. Praha, J. R. Vilímk 1947, s. 476, 8°.

Kronika horácké dědiny Zvole u moravského Tišnova obsahuje mimo jiné také četné písně a jiné projevy slovesné lidové tvořivosti; v dialogických částech knihy nářeční materiál.

1928

Makeš J. K. Svatba našich dědečků a babiček v Heřmanicích u Rouchovan. WM 2, 1947, 153—160.

Psáno částečně nářečím, kterým se v Heřmanicích mluvilo až do začátku první světové války.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 139.

1929

Vahala F. U muziky za časů Maryšíných. (Ukázka těšanského nářečí.) VVM 2, 1947, 72—73.

Upozorňuje stručně, že bratři Mrštíkovi v *Maryše*, stejně jako v jiných svých dílech, nekreslí prostředí slovácké, nýbrž hanácké.

1930

Křen F. K. Proč se hněvá strýček Čásek na Prajzy? Litovelsko 1, 1947, č. 8—14.

Ukázky hanáckého nářečí. Podobně i L. Přidal, *Obecní volbě v Ozembuchové* (tamže, č. 10).

1931

Vrbka J. Nákelští hotaři a pastýři. ČL 4, 1949, 226—229.

Nářeční materiál z Nákla v oblasti hanácké.

1932

Kameníček L. Jak se na Haně za stará hospodařilo. Našinec (Olomouc) 79, 1946, č. 86, 89, 90, 92, 96, 100, 101, 105, 106, 110, 112, 123, 133, 136, 145, 147, 150.

Porůznu drobný materiál nářeční.

1933

Dudík B.—Pokorný V. J. Na Hané kolem roku 1870. VVM 2, 1947, 97 až 101.

Otisk vybraných částí z materiálu, který sebral benediktin B. Dudík; obsahuje četné nářeční výrazy. **1934**

Šebestová A. Lidské dokumenty a jiné národopisné poznámky. 2. vyd. Připravila P. Antošová. S předmluvou B. Havránka. Praha, F. Borový 1947, s. 434, 8°.

Záznamy rozhovorů a ukázky lidové tvořivosti slovesné v moravském dolském nářečí zachycují věrně vnější i vnitřní život jihomoravského lidu. 2. vyd. je doplněno novým materiálem, který autorka uveřejňovala v Českém lidu, i dalším materiálem rukopisným; text je místy zkrácen a přeskupen. Na str. 429—434 stručný slovníček nářečních výrazů.

Ref.: V. Machek, LF 71, 1947, 317—318. — P. Trost, List 2, 1947/8, 151 až 152. — Vlast. sb. okr. uherskohradištského 1, 1947, 93 (autor nejmenován). — mi, Malovaný kraj 2, 1947, 92. — A. Gregor, Masarykovou stopou 2, 1948, 47. — L. Čuprová, ČMM 68, 1948, 169—173. — V. Vašátková, ČL 3, 1948, 186. — R. P., ČO 41, 1948, 163. — J. Ort [= P. Eisner], SvN 1947, 30/11. — bs [= B. Slavík], LD 1948, 6/3 a Z. Hochova, tamže 1948, 8/5. **1935**

Foukal V. Sedm set let jihomoravské obce Rakvic. Rakvice, nákl. vlast. 1948, s. 45, 8°.

Obsahuje též ukázky místního nářečí: *O pidimužikovi* (str. 29), *Štědrovečerní zvyky a pověry* (30), *Rakvická svatba* (31) a j. **1936**

Sadílek L. Sakulentský pěry! Malovaný kraj 2, 1947, 39—40.

Zápis vyprávění Josefa Sirmého z Němčiček. Nářečím je psán také čl. Š. Ondrušové, *Ztratené slovo* (Malovaný kraj 3, 1948, 103—104) aj. **1937**

Líčeník L. Belénka. Malovaný kraj 4, 1949, 14—15.

Psáno nářečím. Další drobné příspěvky psané nářečím: *Pověsti o strašidlech* (nářečím vrbeckým, str. 15). — *Jak bývalo za stara* (nářečím podlužáckým, str. 39). — *Slavný mimród* (64). — A. Ptáčníková-Burešová, *Obrázek ze Lhotek* (s několika poznámkami o nářečí, str. 97) a j. **1938**

Cypris J. Zapomenutá slova na Podluží. Malovaný kraj 4, 1949, 94—95.

Drobný lexikální materiál s výklady. **1939**

Strachota O. Slovácké figurky. 3. vyd. Brno, Rovnost 1950, s. 213, 8°.

Psáno nářečím. **1940**

Menšík A. Psaníčka slováckých děvčat. ČL 4, 1949, 84—87, 119—121.

Nářeční texty z Uherského Ostrohu. **1941**

Bělecký [= Dočkal] O. Ejhle, nové Fěrtůškovice! Brno, A. Okáč 1948, s. 252 8°.

Psáno moravskoslovenským nářečím z Ježova u Kyjova a z okolí Buchlovic. **1942**

Galuska Z. Slovácko sa súdí. Brno, Průboj. 1. a 2. vyd. 1946, 3. a 4. vyd. 1947, s. 155, 8°.

Knížka soudniček, psaná slováckým nářečím. V doslovu J. Húsek upozorňuje, že slovácké nářečí je jakousi „českoslovenštinou“, která by mohla jazykově zpro-

středkovat mezi Čechy a Slováky. Na str. 153—155 jsou neobvyklé nářeční výrazy vysvětleny.

1943

Prachař I. Hádají sa o rozumné. Zemědělská veselohra ze současnosti o 4 obrazech. Slovníček méně známých výrazů sestavil M. Vyoral. Praha, Umění lidu 1950, s. 112, 8°.

Psáno moravskoslovenským nářečím.

1944

Zýbal F. Strýček Pleva. 2. opravené a rozmnožené vydání připravil a doslovem opatřil O. Svoboda. Praha, Vyšehrad 1948, s. 224 + (6), 8°.

V dialogických částech knihy mnoho lexikálního materiálu nářečního z oblasti moravskoslovenské (Vnorovy u Strážnice).

Ref.: A. Gregor, *Sbírka povídek v moravskoslovenském nářečí*. LF 73, 1949, 158 (o jazyce).

1945

Skácel J. O strážnickém vinařství. ČL 5, 1950, 101—103.

Vedle ukázek starého horenského práva také kratší lidová vypravování s nářečními výrazy.

1946

Ptáčnicková-Burešová A. Jak jsem poznala Lhotky. ČL 5, 1950, 137—140.

Úryvky jsou psány nářečím; stejně tak i čl. V. Klusáka *Senoseč* (140—143).

1947

Rychnova D. Z hornácké vypravěčské tradice. ČL 5, 1950, 143—151.

Zápisy lidových vypravěčů z Javorníku, jazykově věrné.

1948

Surýn M. Jurů starodávny komín. Naše Valašsko 9, 1946, 40—43.

Další příspěvky psané nářečím: S. Vašut, *Halekačky z Karlovic* (tamže, str. 115 až 118). — M. Surýn, *Jalovčí* (138—139). — M. Skalík, *Tetka Rozina* (182—184).

1949

Vašut S. U Jana Korytáře v Dorčinci. Naše Valašsko 10, 1947, 28—31.

Psáno nářečím. Další příspěvky, které jsou psány nářečím nebo obsahují nářeční ukázky: M. Surýn, *Pečení chleba* (tamže, str. 37—40). — V. Volkova, *Jura Vašut, pán na Čartáku* (40—42). — M. Surýn, *Grýčníní* (147—148).

1950

Surýn M. O senínském máju. Naše Valašsko 11, 1948, 88—90.

Psáno nářečím. Další podobné příspěvky v témž časopise: M. Surýn, *O Machuťověj hůře* (173—174); S. Vašut, *Jak Ondrášek s pšenicí vyvolávali duchy* (175—176).

1951

Surýn M. O příchodu ovcí na salaš. Naše Valašsko 12, 1949, 66—68.

Psáno nářečím. Další články v témže ročníku Našeho Valašska psané nářečím a někdy doprovázené jazykovými vysvětlivkami: M. Bakala, *Na končiny* (str. 68—70). — L. Sušilová, *Šobotěnka* (71—73). — M. Surýn, *O jedných záletiskoch* (73—75). — též autor, *Čogavci* (180—182). — G. Imrýšek, *Jak se za starých časů na Valašsku pralo prádlo* (182—183). — M. Surýn, *Aby chalupa neplakala* (183—185).

1952

Nesázal V. Tragačnici. Naše Valašsko 13, 1950, 59—60.

Psáno nářečím. Další články nářečím (někdy s jazykovými vysvětlivkami): F. Fojtík, *Salašování na Brumovsku* (tamže, str. 64—69). — L. Sušilová, *O tom, jak vyhořely Klobúky* (89—91). — F. Češek, *Letina* (91—92). — V. Nesázal, *Valašské sušírnny na ovoce* (178—180). — F. Fojtík, *Tahli olej* (180—181).

1953

Kopečný F. Nářeční výrazy u F. Horečky. NR 30, 1946, 100.

Několik nářečních výrazů valašských z Horečkova románu *Ševci*.

1954

- Boráková K.** Strýc Vašut „Pod jezerem“ a čert. Karlovske pověsti. Dolina Urgatina 1, 1946/7, 20.
Psáno valašským nářečím. Další příspěvky v I. roč. téhož časopisu, psané nářečím: A. Zelenka, *Z karlovskeho humoru* (str. 20—21). — A. Šrott, *Jak prohnala Slibka Jakuba a Josefa Košárového* (42—43). — A. Zelenka, *Tak sa kury bodú* (43 až 44). — A. Šrott, *Noém, čert a gořalka* (65). — A. Šrott, *Zaklaty basrman* (88—89); kromě toho drobnosti v rubrikách *Pcháči a Iskérky*. **1955**
- Borakova K.** Nová daň a slobodní ogaři prvěj. Dolina Urgatina 2, 1948, 33—34.
Psáno valašským nářečím. Další příspěvky v témž ročníku Doliny Urgatiny, psané v nářečí: J. Chmelař, *O žerrnových pagáčkoch a bludném kameni na Soláni* (34—35). — A. Šrott, *O světilonochoch* (38—39). — A. Zelenka, *Keho svrbí — nech sa škrábe!* (39—40). — J. Baruch, *Staříček Kuběja* (75—79). — J. Chmelař, *Zima na Soláni* (89—90) — M. Tetter, *O Cirýlkovi* (91—92). Mimo to drobnosti také v rubrikách *Pcháči a Iskérky*. **1956**
- Špiner K.** Staré časy. Dolina Urgatina 2, 1948, 31—33.
četné nářeční výrazy valašské. **1957**
Z karlovske pověstí. Divoženky. (Podle vyprávění stařenky Maryny Vítkové od mosta Košelůch.) Dolina Urgatina 3, 1949, 43.
Psáno nářečím. **1958**
- Dorňáková A.** Vzpomínka na Vítězslava Nováka. Dolina Urgatina 3, 1949, 82—83.
Psáno zčásti valašským nářečím. Nářeční materiál obsahuje vedle jiných článků v témž časopise i rubrika *Pcháči* (str. 48 a 96). **1959**
- Palátová D.** Folkloristické drobnosti z Valaška. NVČ 31, 1949/50, 288—290.
Několik drobných textů nářečních, obsahově důležitých pro studium lidových názorů na smrt a posmrtný život; připojeny jsou stručné údaje o vypravěčích. **1960**
- Baruch J.** Pod Junákovem. Všeljaké povjedačky. Praha — Val. Meziříčí 1948.
Psáno valašským nářečím (známo jen z ref.). **1961**
Ref: J. Z., *Naše Valaško* 11, 1948, 184 (poznámky k jazyku).
- Strnadel J.** Rok pod horami. J. Lukasík, Ostrava — Praha 1945, s. 155, 8°.
Popis života valašského lidu obsahuje vedle lidových písní, říkanek a pod. také nářeční materiál, zejména v partiích dialogických; méně obvyklé nářeční výrazy jsou vysvětleny na str. 153—154. **1962**
- Jančík G.** Čarodenice. Podřevnicko 3, 1946/7, 22—23.
Ukázka nářečí držkovského. Nářečím je psán i čl. K. Ptáčkové-Pilátové, *Naši stařenka vyprávějí* (tamže 4, 1947/8, 10—12). **1963**
- Balajka J.** Jak Lipjané žili a se bavivali. Podřevnicko 3, 1946/7, 36—38, 63 až 65; 4, 1947/8, 19—21.
Množství nářečních výrazů z lidového života valašského. **1964**
- Dobeš F.** Kniha o Stříteži. (Trochu historie, trochu rodopisu.) Díl II. Střítežští lidé. Valašské Meziříčí, nákl. vlast., 1946, s. 290 + 12 příl., 8°.
Porůznu v knize drobné vložky v místním nářečí. **1965**

Holubová M. Hodslavský větrák. Sb. Palackého rodná obec. Kronika Hodslavic (Hodslavice 1948), str. 202—205.

Zčásti psáno hodslavským nářečím. Nářeční materiál obsahuje také další stať téže autorky *Hodslavský rok* (tamtéž, str. 211—218). 1966

Šustková F. Spálovské tetky. Hornooderským nářečím ze Spálova. Záhorská kronika 25, 1947/8, 69—70.

Se stručnými vysvětlivkami o transkripci od F. Šustka. Týmž nářečím je psán také čl. F. T., *Staré pověsti ze Zámrska* (tamže 27, 1949/50, příl. Vlastivědná besídka mládeže, str. 36). 1967

Hubálek M. O sv. Dorotě na Novojicku. Kravařsko 9, 1947, 75—76.

Otištěn text lidové hry o sv. Dorotě z konce 19. století. Srv. od téhož autora *Vynášení smrti na Starojicku*, tamže 95—97 (nářeční texty písní). V týmž ročníku čas. Kravařsko (v samost. stránkované příloze Koutek mládeže) otištěny porůznu ještě další ukázky nářeční, na př. nářečí palackého (str. 32) a j. Podobně i v dalším ročníku (10, 1948): vypravování v nářečí hostašovském (Koutek, str. 4), janovském (12), bernartském (26). Nářeční rysy obsahuje i *Satira starých Štramberáků* (tamtéž, str. 16) a čl. *Dvě písničky z válek napoleonských* (19—20). 1968

Hanzelka E. O strašidlech za starých časů. Kravařsko 12, 1949/50, příl. Koutek mládeže, str. 10—12.

Psáno nářečím. Tamtéž na str. 20 V. Dušek, *Švédský princ* (ukázka nářečí hodslavského). 1969

Hastrman na Odře. Oderské hory 1, 1947/8, 18.

Psáno ve spálovském nářečí. Srv. též další drobné příspěvky psané v nářečí nebo obsahující aspoň nářeční materiál lexikální: *Světmonoch u Královca* (tamtéž, str. 29). — *Dva světnonoši* (55). — *Legenda o Pánu Ježíši a svatém Petru* (55—56). — *Dyž naši muátli...* (64—66). — *Holubji s hřebeňama* (102—103) a j. 1970

Salichová H. Ze starých časů. Kronika slezského kraje. České letopisy, sv. 4. Praha, Vyšehrad 1947, s. 459, 8°.

Vedle dějového pásma obsahuje kniha obšírné popisy chalup, oděvů, zvyků a obřadů, oživené hojným lidovým dialogem, který zachycuje věrně místní dialekt.

Ref.: Sv., Archa 31, 1947, 220. — A. Kellnerová, SlezSb 46, 1948, 263—264.

1971

Martínek V. Z hovorů za kolonií. (Lidové dokumenty. Odposloucháno a zapsáno.) Ostrava, město uhlí a železa. (Národohospodářská propagace Československa, řada A, sv. 26.) Ostrava, 1947, str. 82—83.

Ukázka lidové mluvy ostravské se stručnou poznámkou.

1972

Dvořáček K. O funkci těšínských „bojek“. SlezSb 47, 1949, 200—216.

Jsou to stručná vyprávění lidového původu, po stránce obsahové báje, pohádky, satiry, anekdoty a pod. Na str. 206—207 otištěny ukázky „bojek“ (horalská, zemědělská, havířská), zapsané v nářečí. 1973

Lidová poesie hornická. Uspořádala **B. Barabášová** (aj.) za vedení V. Husy a A. Krbce. Praha, ministerstvo informací — Orbis 1950, s. 72, 8°.

Materiál pro jazyk lidový.

Ref.: D. Š [ajtar], SlezSb 48, 1950, 529—530 (vytýká ediční nedostatky). 1974

Rohel J. Realismus hornického humoru. SlezSb 48, 1950, 354—356.

V čl. otištěno pět drobných ukázek v lašském nářečí.

1975

Hořká L. [= **Šindelářová M.**]. Národopisné paběrky z Hlučínska. Slezská knihovnička, sv. 12. Opava, Slezský studijní ústav 1948, s. 42, 8°.

Knížka obsahuje mnoho dialektologického materiálu z jihozápadní části Hlučínska a z přilehlých obcí za Opavicí (dětské říkanky, pověsti a „povědačky“, přísloví a pořekadla); fonetický přepis je pouze přibližný. Připojeny stručné vysvětlivky některých nářečních výrazů.

Ref.: A. Závodský, SlezSb 46, 1948, 272.

1976

Hořká L. Výkřik z Hlučínska. Vyšehrad 1, 1946, č. 5, str. 3—4.

Psáno nářečím.

1977

Viz též č."

919. J. Čepek — B. Pospíšil, Jazykové paběrky.

929. L. Hornov-Karpatějev, Měli staří Lučané své nářečí?

932. J. Kvaček, Dialektologické zbytky na Vlastibořicku.

941. R. Robí, Jak se mluvilo u nás v Korouhvi.

944. V. Bělík, Nářeční texty ze západní Moravy.

953. J. Bělík, Hláskosloví obce Nechvalína u Kyjova.

958. V. Vozar, Sobůlky.

965. F. Horečka, Nové dodatky k „Nářečí na Frenštátsku“.

976. A. Kellner, Vývoj a stav nářečí [na Hlubčicku, Ratibořsku a Kozelsku].

979. A. Kellner, Nářečí na Hlučínsku.

1542. J. Koudelák, Štarnov pod Sternberkem.

1550. J. Krušina, Dějiny Trpína a okolí.

1758. J. Lukášek, Dějiny soukenického průmyslu v Humpolci.

Lidové písně, říkadla a j.

Vycpálek V. Vozíčko v písni. ČL 5, 1950, 213—232.

Podává texty lidových písní i s nápěvy, které zapsal od lidových zpěváků F. Marešové, B. Smetany, J. Bednáře a j.

1978

Míchal J. Píseň o zrušení roboty. Podoubraví 17, 1948/9, 9.

Text písně, která se zpívala r. 1848 v Nové Vsi na Habersku.

1979

Pícha E. Blaňacká lidová píseň. Jub. sb. měst. musea v Soběslavi 1897—1947, str. 56—66.

Nářeční texty několika lidových písní.

1980

Holouš J. Pastýřský zpěv. Pod Zvičinou 3, 1948, 49.

Lidová vánoční koleda ze sbírky *Písně vánoční v Hořicích sepsané v roce 1846* (rkp. v hořickém museu).

1981

Jankovec J. E. Podkrkonošské písně. Praha, A. Plechatý 1946, s. 98, 4°.

Sbírka 50 málo známých písní pocházejících vesměs z doby před sto lety; texty jsou zbarveny nářečně.

1982

- Z kladských národních písní. Vyšehrad 1, 1946, č. 38/39, str. 35—36.
Zapsány v pův. nářečí; nářeční materiál kladský v tomto dvojčísle čas. Vyšehrad,
které je věnováno Kladsku, i jinde. **1983**
- Buchlovan B. B.** Písně v „Obrázcích ze Slovácka“ od M. Srubjana. Malovaný kraj 4, 1949, 54—55.
Upozorňuje na málo známou knihu, která vyšla 1899 v Šimáčkově knihnici Libuše a obsahuje ukázky z autorova rodiště Krumvíře a množství slováckých lidových písní; z nich B. B. Buchlovan vybírá a v článku otiskuje ty, které nejsou pojaty do základních sbírek (Bartoš—Janáček, Černík, Sušil, Polášek). **1984**
- Úlehla V.** Živá píseň. Praha, F. Borový 1949, s. 833, 8°.
Kniha je shrnutím autorovy dlouholeté sběratelské a studijní práce v oblasti lidové písně a přináší zejména bohatý písňový materiál ze Strážnická (339 textů bez variant). Vztah jazyka písní k nářečí neřeší; pozn. k jazykové stránce písní na str. 326 n.
Ref.: O. Sirovátka, LF 73, 1949, 280—282. — Z. Horáková, SaS 12, 1950, 184—186. **1985**
- Hornácko ve zpěvu, hudbě a tanci.** Úvodní stať napsal a výběr písní provedl **L. Rutte.** Gottwaldov, Svit, n. p. 1950, s. 98, 4°.
Nářeční texty lidových písní z Velké a z Hrubé Vrbky na Slovácku.
Ref.: D. Šfajtar, Radostná země 2, 1952, 50. **1986**
- Klusák V.** Zpěvné Hornácko. ČL 5, 1950, 187—192.
V článku otištěny úryvky lidových písní hornáckých z autorovy rukopisné sbírky; celá je otištěna píseň *Oženu sa Janko...* **1987**
- Vzhůru, pastuši... Naše Valašsko 13) 1950, 157.
Valašská koleda z Rožnovska ze sbírky J. Tvarůžka. **1988**
- Valašské písničky.** Sebrali **J. N. Polášek** a **A. Kubeša.** Díl V. Knihovna „Milotického hospodáře“, sv. 78. Milotice n. Bečvou, Milotický hospodář 1946, s. 204, 8°.
Písničky (některé otištěny tu po prvé) zapsány v původním nářečí s podrobnými údaji o místě a zpěváku; pod čarou drobné poznámky jazykové.
Ref.: V. Scheufler, Radostná země 2, 1952, 49. **1989**
- Bím H.** Lidové písně z Hustopečska. Lidová píseň v Československé republice. Krajské sbírky z Moravy a ze Slezska, sv. 1. Praha, Státní ústav pro lidovou píseň — Orbis 1950, s. 150, 8°.
Publikace obsahuje výklad A. Gregora o mluvě otištěných písní (str. 28—30) a stručný nářeční slovníček.
Ref.: V. M[achek], LF 74, 1950, 240. — A. Gregor, VVM 6, 1951, 31—32. **1990**
- Dušek M.** Za horami, za dořami. Valašské písničky. Praha 19 49, s. 22, 8°. **1991**
- Ovce, moje ovce.** Z pastýřské lidové poesie. Uspořádal, úvod a poznámky napsal **J. Strnadel.** Ročenky Radhošťovy, sv. 17. Praha, Radhošť 1948, s. 45, 16°.
Drobný výběr z valašské lidové poesie. **1992**

Vašut S. Valašské pověry, zvyky a obyčeje. Valašská svatba. Dolina Urgatina 1, 1946/7, 44—46, 67—69.

Obsahuje vedle nářečního materiálu lexikálního texty lidových písní, pořekadel a pod. Pokračování cyklu od téhož autora: *Dožínky z Velkých Karlovic* (tamtéž, str. 91—94, 119—121). — *Velikonoční zvyky na Valašsku* (2, 1948, 40—41). — *Vánoční pověry, zvyky a obyčeje* (tamtéž, 94—95). — *Pověry, zvyky a obyčeje jara* (3, 1949, 44 až 45). — *Vánoční zvyky a pověry* (tamtéž, str. 63).

1993

Hein O. Příhoda a píseň z doby sporů o Javorníky. Dolina Urgatina 3, 1949, 32.

Text písně *Tatoňu, tatoňu...* Několik textů valašských písní je otištěno též v čl. S. Vašuta *Pověry, zvyky a obyčeje jara* (tamtéž, str. 44—45) a v čl. J. Tvarůžka *Vánoční koledy* (tamtéž, str. 65—66).

1994

Rous J. Příspěvek k starému valašskému zemědělství. ČL 1, 1946, 87—91.

Nářeční výrazy týkající se zemědělské práce a popěvky zpívané o „dožatě“.

1995

Jambor A. Záhorská svatba. Záhorská kronika 25, 1947/8, 70—72, 77—81.

Ukázky lidových písní a pořekadel v nářečí.

1996

Lidové písně z Hlučínska. Vyšehrad 1, 1946, č. 22, str. 15.

Zapsány v pův. nářečí.

1997

Scheufler V. Několik poznámek k písňovému průzkumu Hlučínska. ČL 5, 1950, 46—50.

Stat' obsahuje mimo jiné několik ukázek hlučínských lidových písní.

1998

L á s k a a s m r t . Výbor lidové poesie. Uspořádali **F. Halas a V.**

Holan. 2. rozšířené vydání. Praha, Melantrich 1946, s. 372, 8°. 1999

Viz též č.:

938. J. Š. Kubín, Lidová mluva Čechů kladských.

940. J. Mackerle — F. Továrek — P. Vacová, Moravskotřebovský okres.

Vaněk K. Z lidových pověr na Milevsku. Milevský kraj 1, 1947, č. 4, str. 7—8, č. 5, str. 5—6.

Obsahuje texty lidových pořekadel.

2000

Soukup L. Jak se na Sušicku vesnice škádlí. ČL 3, 1948, 178—181.

Posměšná říkadla s věcnými výklady.

2001

Sochor F. Dětské hry na Železnobrodsku. Hra v kuličky. Beseda 6, 1949, 113—114, 142—143, 163, 197.

Porůznu drobný materiál pro jazyk lidový (lidové výrazy, říkadla a pod.).

2002

Marek J. Velikonoce. Z cyklu Blatnické zvyky. ČL 1, 1946, č. 1, obálky str. 3—4.

Popis obsahuje nářeční materiál a texty dvou lidových říkanek. Pokračování:

Máj. Z ckle Blatnické zvyky (tamže, str. 29—30).

2003

Klusák K. Horňáci mezi sebou. ČL 5, 1950, 111—114.

Obsahuje drobný materiál nářeční, na př. posměšné přezdívky a říkadla, jimiž se navzájem stíhají obyvatelé různých vesnic.

2004

Hanzelka F. Lidová kultura. Sb. Palackého rodná obec. Kronika Hodslavic (Hodslavice 1948), str. 219—225.
Článek obsahuje několik dětských říkanek a lidových pranostik v místním nářečí; kromě toho snůška názvů polních tratí a přezdivek z Hodslavic a okolí. **2005**
[(Dušek V. Rozčítadla. Kravařsko 11, 1948/9, 27 — 29.
Několik nářečních textů. **2006**
[Hořká L. [= Šindelářová M.]. Hasrmani. Rýmovačka v hlučínském nářečí. ČL 5, 1950, 44.
Od téže autorky tamže další příspěvky, psané rovněž nářečím: *Boraci — pijáci* (44—45); *Pověst* (45). **2007**

České písně kramářské. Vybrali a úvodem opatřili **R. Smetana** a **B. Václavek**. 2. vyd. Sebrané spisy **B. Václavka**, sv. 7. Praha, Svoboda 1949, s. 221 + (13) + 23 obr. příl., 8°. **2008**
Burian V. Jarmareční písnička od Vyškova. ČVSMOI 55, 1946, 334—340. **2009**
Texty dvou jarmarečních písniček z r. 1850. **2009**
Nehýbl J. Kramářská píseň o Ondrášovi. SlezSb 48, 1950, 483—489.
Otištěná píseň *Poslední poručení zbjníka Ondráška, které synu svému zanechal* (asi z XVIII. stol.) obsahuje západoslovenské prvky nářeční; vedle toho otištěno ještě několik lidových variant. **2010**
Pražák V. Lidová píseň o Lidicích. ČL 1, 1946, 23—25, 38—42.
Vedle staré jarmareční písně o českých vojácích padlých r. 1866 u Hradce Králové, která se ujala v okolí Lidic jako píseň zvláště složená na paměť lidických mučedníků, obsahuje čl. ještě texty dvou původních lidových písní o vyhlazení Lidic. **2011**
Šmíd L. Písmácký předchůdce Sládkovy lyriky. Slovesná věda 2, 1948/9, 205 až 206.
Otisk *Nově složené písně ku pohřbu mého milého otce v roce 1864 v srpnu* od senického rolníka Václava Váni (1814—1881). Viz též č. 2018. **2012**
Friedl J. Josef Kašpar st. z Val. Polanky. Dolina Urgatina 2, 1948, 44—45.
O valašském lidovém básníku (1871—1947) s několika ukázkami jeho veršů. **2013**

Bejvával o. Paměti Františka Dědiny. K tisku připravil **V. Dědina**. 4. vyd. Praha, Vyšehrad 1949, s. 145, 8°. **2014**
Materiál pro jazyk lidový; F. Dědina žil v l. 1834—1914. **2014**
Urban J. F. Západočeský písmák V. J. Mašek. Přeštice, okr. rada osvětová 1948, s. 231, 8°.
V publikaci je otištěna *Pamětní knížka, v které jsou mnohé hlavnější události, jež se skutečně staly, pro památku zaznamenány ode mne Václava Maška, sedláka ze vsi Vodokrta, v létu Páně 1809* (str. 43—72), s vysvětlivkami vydavatelovými. Dále *Historická*

povídka o původu a konci hradu vodokrtského, též tam ležící vesnice Vodokrty, aneb Ladislav a Růženka (z r. 1827, str. 81—139) a zkráceně další povídka *Vícov aneb Boleroda Milína* (str. 141—214). Autor žil v l. 1795—1847.

Ref.: J. Ševčík, *Západočeský Vavák*, LF 75, 1951, 315—316 (s poznámkami o jazyce Maškově). **2015**

K. M. Michálek: Historie města Vyškova v stručném přehledu 1847. Uspořádal J. Kupka. Rodný kraj. Sborník vlastivědných prací z Vyškovská. Sv. I. Vyškov 1947, str. 12—26.

Otisk kroniky bohoslovce K. M. Michálka (1823—1848).

2016

J. Vrána: Paměti obce Rašovic u Slavkova. K tisku připravil V. Vávra. Rašovice, MNV 1947, s. 180, 8°.

Některé části lidového vyprávění jsou psány nářečím; autor se narodil r. 1863.

2017

Šmíd L. Písmácká pozůstalost Václava Váni. ČL 4, 1949, 107—111, 171—174.

S ukázkami; selský písmák V. Váňa žil v Senicích u Poděbrad 1814—1881. Viz též č. 2012. **2018**

Šmíd L. Anonymní písmácký projev z Poděbradská. Slovesná věda 2, 1948/9,

Několik ukázek z rukopisné sbírky modliteb a písní z Odřepes u Poděbrad, vznikem se hlásící do první pol. XIX. stol. S drobnými poznámkami o jazyce.

2019

Zuman F. Z deníku selského písmáka Jana Konopase ČL 1, 1946, str. 96; č. 6, ob. str. 2—3; č. 7, ob. str. 3.

Chalupník J. Konopas ze Sudoměře na Mladoboleslavsku žil v l. 1833—1909; otištěná část deníku se týká r. 1857. **2020**

Hertl J. Památní kniha Martina Ješuty, mistra ševcovského a kostelního literáta v Bystřici u Benešova. Roč. měst. musea v Benešově 1948, 41—77.

Otištěné části farní kroniky se týkají let 1806—1846; její skladatel žil v l. 1783 až 1875. **2021**

Vaněk V. Lidová tvorba hornického Příbramska. ČL 4, 1949, 141—146.

Na str. 145—146 otištěn text „hornické“ pohádky *Jak se dostalo stříbro pod zem* s charakteristickými znaky lidové mluvy. **2022**

Ze zápisníku Michala Fišera. Sláva a pád lnu a příze na horách. Horské prameny 2, 1945/6, 65—70.

Paměti lidového písmáka obsahují mnoho nářečního materiálu o pěstování a zpracování lnu v l. pol. XIX. století. **2023**

J. Z. Nářek tkalců. Broumovsko 2, 1948, 68—71, 92—93.

Ukázka lidového skládání K. Krále (1851—1932) a výňatky z jeho „Krátkého výtahu života do 17 let“. **2024**

Viz též č.:

935. F. Jílek, Jak žili naši otcové.

980. L. Novák, Kronika osady Josefovic.

1549. J. Jančík, Rozstání a Baldovec.

1620. F. Dobeš, Kniha o Stříteži I.

Nářeční materiál speciální podle jednotlivých oborů věcných

Nesvadba F. K pasekářské koloniaci a valašské otázce na panství hukvaldském v 16.—17. století. ČMM 69, 1950, 243—260.

V článku na str. 244—245 věcný výklad některých termínů (*půšt', kůt, kus, paseka, planisko*); v příloze I onomastický materiál podle archivních pramenů z let 1581, 1637 a 1655. **2025**

Zahradník J. O salaši na Kozubové. SlezSb 46, 1948, 261—262.

Popis salaše na Kozubové u Jablunkova obsahuje nářeční názvy zařízení salaše. **2026**

Barchánek V. Jak se flusařilo na Podbrdsku. Československý les 27, 1947, 33—34.

Několik lidových výrazů o výrobě drasla (*flus, lesní sůl, půdoš, salajka*); mimo to otištěna žádost o povolení výroby z r. 1771 z archivu rokycanského. **2027**

Baran L. „Čudrování s dřevem" v Beskydech. ČL 2, 1947, 72—75.

Četné nářeční výrazy pro dřevařské nářadí i jednotlivé pracovní úkony. **2028**

Zahradník J. Poslední uhlíř v Beskydech. SlezSb 45, 1947, 249—251.

Několik nářečních výrazů týkajících se pálení dřeva v milířích. **2029**

Zahradník J. Stahování, svážení a nakládání lesních kmenů na Jablunkovsku. SlezSb 46, 1948, 344—345.

Několik odborných výrazů nářečních. **2030**

Kunz L. Jak hory živily lidi na Rajnochovsku. Naše Valašsko 13, 1950, 49 až 57.

Obsahuje četné lidové výrazy z oboru dřevařského a uhlířského. **2031**

Stoklas E. Doškáři a šindeláři na Litovelsku. VVM 2, 1947, 142—143.

Několik odborných a lidových výrazů. Podobného obsahu je čl. téhož autora *Doškáři a šindeláři*. ČL 3, 1948, 134—135. **2032**

Pulec M. Skláři pod Černou Studnicí. ČL 2, 1947, 115—120.

Četné odborné a lidové výrazy sklářské z okolí Jablonce n. N. **2033**

Landsfeld H. Co vyráběli novokřtěnští keramikové v Podivíně. WM 2, 1947, 222—238.

Na str. 229 o vzácných názvech habánských hrnců; porůznu i jinde v článku odborné i lidové výrazy keramické. K tomu *Dodatky k článku o habánských keramicích v Podivíně* od téhož autora tamže, str. 275—279. **2034**

Landsfeld H. Lidové hrnčířství a džbánkařství. Besedy o řemesle džbánkařském, hrnčířském a kamnářském. Praha, Orbis 1950, s. 341, 8°.

V knize porůznu hojně lidových výrazů ze jmenovaných oborů (zejména z moravského Slovácka). **2035**

Kunz L. Výroba a pálení cihel v Rajnohovicích. Naše Valašsko 12, 1949, 150—153.

Lidové výrazy z oboru cihlářského. **2036**

- Šustek F.** Dřevěné žentoury v Oderských horách. SlezSb 46, 1948, 47—52.
Vedle lidových názvů pro součásti žentourů obsahuje také jejich popisy zapsané v nářečí. 2037
- Weingärtner V.** Kotaškův mlýn u Mezdíříce na Táborsku. ČL 1, 1946, 59—60.
Přináší několik starých odborných názvů mlynářských. 2038
- Zahradník J.** Výroba krpců na Jablunkovsku. SlezSb 47, 1949, 64.
Zapsáno podle vypravování Jana Havlíčka v Dolní Lomné; několik lidových výrazů. 2039
- Špirhanzl J.** Střecha nad hlavou. ČL 3, 1948, 174—178.
Článek obsahuje lidové názvy pro zařízení selského obydlí. 2040
- Vaněk V.** Jak to vypadalo v našich staveních před 50 lety. Zavráč. Sb.Boleslavsko. Čtení z kraje středního i dolního Pojizeří (Mladá Boleslav 1947), str. 370—372.
Národopisné črty podávají věcné výklady několika lidových názvů (*záhrobec, zástinek, falousek, moravec, peklo, zavráč* a j.). 2041
- Orel J.** Súsek ve valašském lidovém inventáři. Naše Valašsko 12, 1949, 102 až 108.
Četné lidové názvy pro domácí zařízení a pod. 2042
- Stránská D.** Poslední kurloky na Těšínsku. Příspěvek ke studiu horalského lidového stavitelství. SlezSb 45, 1947, 16—32, 234—242.
Obsahuje nářeční výrazy mající vztah ke kurlokům (= černé dýmné chalupy s otevřeným ohništěm bez komínů) a k jejich zařízení. 2043
- Stránská D.** Lidové kroje v Československu. Díl I. Čechy. Praha, J. Otto 1949, s. 277 + 100 příl., 4°.
V knize porůznu mnoho lidových názvů pro části kroje a pod. 2044
- Hoblová B.** O bývalé hmotné kultuře, zejména o kroji obyvatel Boleslavska. Sb. Boleslavsko. Čtení z kraje středního i dolního Pojizeří (Ml. Boleslav 1947), str. 383—388.
četné lidové názvy, zejména pro části kroje. 2045
- Prunerová M.** O starém kroji lidovém u nás. Tub. sb. měst. musea v Soběslavi 1897—1947, str. 42—53.
Obsahuje četné lidové názvy částí blaťáckého kroje. 2046
- Skálová A.** Blatský kroj. ČL 4, 1949, 78—84.
Obsahuje lidové názvy pro části blatského kroje. 2047
- Sehnalová P.** Povídání o hořickéjch krojích. Hořicko 1, 1947, 100—101.
Nářeční výrazy, zvl. pro části kroje. 2048
- Vorlíčková-Lopourová M.** Lidový kroj na Poličsku od kolébky ke hrobu před 100 lety. Od Trstenické stezky 23, 1947/8, 141—150.
Lidové názvy krojových součástí. 2049
- Bělík V.** Starý kroj a dnešní oblékání na Moravskokrumlovsku a na Třebíčsku. VVM 2, 1947, 303-306.
Lidové názvy krojových součástí. 2050

- Dostál J.** Kožuchy na Podluží. VVM 2, 1947, 264—272.
V článku množství lidových výrazů pro kožuchy, jejich druhy a různé části. **2051**
- Esterka F.** „Růža“ na severním Podluží. Masarykovou stopou 2, 1948, 68—71.
Obsahuje četné nářeční výrazy; „růža“ zdobila hlavu nevěsty v severní části Podluží kolem Hodonína až do konce XIX. století. **2052**
- Lebloch O.** Z kraje „šunkáčů“, „húšeňáků“ a „rantálů“. Malovaný kraj 4, 1949, 43—44.
Článek o mužských kloboučcích a ženských velkých věncích z kraje t. zv. „hanáčků“ nebo také doláckých Slováků obsahuje nářeční výrazy. **2053**
- Skácel J.** Z dějin města Strážnice. ČL 5, 1950, 97—101.
V oddíle *Nejstarší zprávy o strážnickém kroji* několik starých lidových názvů pro součásti kroje. **2054**
- Bouček V.** Poznámky k problému hornáckého kraje. ČL 5, 1950, 114—120.
Lidové názvy krojových součástí. **2055**
- Václavík A.** Poznámky k obnově lidového kroje na Valašsku. Naše Valašsko 10, 1947, 125—130.
Porůznu nářeční výrazy pro krojové součásti. **2056**
- Stránská D.** O typech valašských krojů. Naše Valašsko 11, 1948, 12—24.
Ve studii porůznu drobný nářeční materiál lexikální (názvy součástí kroje a pod.). **2057**
- Kutzer J.** Karlovské zrcadélko. Dolina Urgatina 2, 1948, 36—38, 83—86.
Vedle drobného nářečního materiálu na str. 85 výčet lidových názvů pro kroj starých Karlovanů. **2058**
- Kobzáň J.** Valašská nátura zračící se v kroji. Dolina Urgatina 3, 1949, 19—23.
Obsahuje lidové názvy součástí kroje. **2059**
- Jančíková F.** Jak se strojily robky v Držkové. Podřevnicko 3, 1946/7, 3—4.
Četné nářeční výrazy pro části oděvu. Srv. též další čl. F. Jančíkové, *Držkovský kroj* (Podřevnicko 4, 1946/7, 49—53). **2060**
- Večerková V.** Čepce slezského kroje, jak se nosily po obou stranách Opavice. SlezSb 44, 1946, 187—197.
Lidové názvy pro různé druhy čepců. **2061**
- Šejvlová V.** Ostravice nemá kroje? SlezSb 47, 1949, 53—56.
V článku několik lidových názvů pro součásti ostravického kroje. **2062**
- tJlehlavá-Tilšchová M.** Česká strava lidová. Praha, Družstevní práce 1945, s. 640, 8°.
Kniha obsahuje mnoho cenného materiálu pro jazyk lidový, zejména lidových názvů kuchyňských a z oborů příbuzných (na př. sběratelství lesních plodin, pěstování a zpracování obilnin a luštěnin, dobytkářství, rybářství, ovocnářství atd.). **2063**
Zpráva: V. Šmilauer, ČMF 30, 1947, 87.

- Vojtíšek O.** Z babiččina jídelního lístku. Povídání o lidových jídlech v kraji pod Zelenou horou. ČL 2, 1947, 197—198.
- Několik názvů lidových jídel bez jazykového výkladu. 2064
- Soukup L.** Štědrý den na Sušičku. ČL 4, 1949, 216—222.
- Lidové názvy vánočních jídel a několik písňových textů. 2065
- Kratochvíl L.** Co jedli lidé před sto lety v Krumvíře. Malovaný kraj 4, 1949, 60.
- Drobná ukázka místního nářečí. 2066
- Kramoliš Č.** Valašská jídla. Naše Valašsko 9, 1946, 132—135.
- Obsahuje nářeční názvy jídel s věcnými vysvětlivkami. Podobného obsahuje čl. V. Pospíšila, *Zjidelníčku valašských dětí. Rostlinné pochoutky a jejich lidové názvy*. Dolina Urgatina 1, 1947, 38—39 (soubor nářečních výrazů). 2067
- Ország-Vranecký J.** O valašských jídlech. Naše Valašsko 13, 1950, 61—63.
- Nářeční materiál s jazykovými vysvětlivkami. 2068
- Kočtářová L.** — **Šmatelková F.** Lidová kuchyně v Luboměři. Oderské hory 1, 1947/8, 2—3.
- Článek obsahuje četné nářeční názvy potravin a pokrmů. Podobného obsahuje i čl. *Lidová kuchyně ve Spálově* (tamtéž, str. 3). 2069
- Svoboda P.** Lidové názvy dřevin a význam místních názvů pro lesnickou dendrologii a geobotaniku. Lesnická práce 26, 1947, 258 až 286.
- Bohatá sbírka krajových názvů pro dřeviny, sebraných ze starší literatury i z jiných pramenů (na př. na str. 284—285 abecední seznam 236 lidových názvů pro různé druhy hrušek). Autor si také všímá místních jmen, odvozených od názvů dřevin. 2070
- Šulc J.** Lidová jména rostlin na Sobotecku. Beseda 3, 1946, 68.
- Hubáček J.** Lidové názvy rostlin na Uherskohradištsku. Vlastivědný sb. okr. uherskohradištského 3, 1949, 82—83.
- Snůška nářečního materiálu; vedle názvů lidových jsou uváděny také příslušné názvy odborné. 2072
- Pospíšil V.** Voničky za okny v Kateřiněch. Naše Valašsko 10, 1947, 57—59.
- Snůška lidových názvů okenních rostlin (spolu s odb. názvy českými a latinskými) podle stavy v roce 1942.
- Ref.:* V. Šmilauer, NŘ 31, 1947, 166—167. 2073
- Tomášek J.** Lidové názvy rostlin na Gottwaldovsku. Naše Valašsko 12, 1949, 169 — 176.
- Abecedně seřazený soubor názvů spisovných, latinských a lidových. Několik lidových názvů rostlin obsahuje též čl. téhož autora *Selské zahrádky na Vizovsku* (tamže, str. 134—135). 2074
- Káš J.** Ovoce v slovanské národní poesii. ČL 3, 1948, 75—80, 130—132, 181 až 183, 231—232, 276—280.
- Obsahuje mnoho jazykového materiálu, zejména lidových názvů pro rozmanité odrůdy ovoce. 2075

- Dostálek J.** O lidových názvech třešní a višní na Čáslavsku. ČL 5, 1950, 210—211. **2076**
- Pospišil V.** Valašské ovoce v lidových názvech. Dolina Urgatina 2, 1948, 55. **2077**
Lidová jména hlavních druhů ovoce s údaji o místě.
- Machek V.** Lidová jména hub. Časopis čs. houbařů 24, 1945/7, 49—51. **2078**
Upozorňuje na jejich význam a vybízí k jejich sbírání. Srv. též: F. Smotlacha, *Lidová jména hub* (tamtéž, 82—83; o vlastní sbírce lidových jmen hub a jejich třídění) a též autor, *Význam lidových jmen pro studium hub a lesů* (tamtéž 25, 1947/8, 147).
- Kohlmünzer J.** Některá lidová jména hub. Časopis čs. houbařů 24, 1945/7, 83. **2079**
Materiál z okolí Plané a Jankova. Tamtéž i další drobné příspěvky podobného obsahu od různých autorů: *Lidové názvy hub v okolí Hor. Jelení* (str. 18). — *Lidové názvy* [hub na Třeboňsku]; str. 18. — *Lidová jména hub našeho kraje* [okresu třebičského]; str. 116 a roč. 25, 1947/8, 34. — *Sběr a lidové názvy hub na Humpolecku* (str. 141; dokončení 25, 1947/8, 146—147).
- Fejlek J.** Nomenklatura hub a poznámky k ní. Mykologický sborník 26, 1949/50, 10—11. **2080**
Lidové názvy hub, zejména z Valašska a z jiných krajů moravských. Podobného obsahu jsou i další příspěvky v témž časopise: J. Beneš, *Lidová jména hub u Náchoda a Hronova* (26, 1949/50, 33—34); V. Sládeček, *Lidové názvy hřibovitých hub na Mladoboleslavsku* (tamže, 34); A. Čábera, *Sběr a lidové názvy hub na Humpolecku* (tamže, 84—85); J. Pacák, *Lidová jména významných hub z okolí Smřic* (tamže, 85); Z. Borský, *Lidová jména hub na Plzeňsku* (tamže, 135—136).
- Němec J.** Lidová jména hub na Litovelsku. Mykologický sborník 27, 1950, 29—30. **2081**
Další čl. podobného obsahu v témž časopise: E. Baudyš, *Příspěvek k názvosloví našich hub* (tamže, 57—58; materiál z různých krajů); V. V. Mašek, *Lidová jména hub v okolí Poděbrad* (tamže, 88); M. Jindřichova (tamže, 124; z Českomoravské vysočiny); J. Chytil, *Všelicos o houbách a houbařích z Hané* (tamže, 150; několik lidových výrazů houbařských).
- Pospišil V.** Z valašského houbařského slovníku. Dolina Urgatina 1, 1947, 16—18. **2082**
Obsahuje sbírku nářečních názvů hub z Valašska.
- Petráš A.** Lidová jména hub na Kolovečsku. Časopis čs. houbařů 25, 1947/8, 33—34. **2083**
Několik lidových názvů. Tamtéž i další příspěvky různých autorů podobného obsahu: *Lidové názvy hub z okolí Stupné u Č. Křemže* (str. 82). — *Lidová jména hub v okolí Kamenného Újezdu* (str. 82—83) a j.

Čížmář J. Lidové lékařství v Československu I—II. Brno, nákl. vl. (v komisi B. Komůrka) 1946, s. 328 a 286, 8°.
Kniha obsahuje v obou dílech mnoho lexikálního materiálu pro jazyk lidový (na př. názvy nemocí, léčivých bylin a pod.) a četné drobnější nářeční texty.

- Ref.:** V. Machek, LF 70, 1946, 201—202; jiný ref. V. Machka v NV 25, 1947, 31—34. — V. Zapletal, ČMM 67, 1947, 195. **2084**
- Tichánek F.** O nemocech a jejich „lidovém“ léčení. Beseda 6, 1949, 317—318.
Nářeční materiál (názvy nemocí a léčivých prostředků, zařikadla a pod.). **2085**
- Veselý J.** Z lidového lékařství na západním moravském Horácku. ČL 3, 1948, 223—226.
S nářečními vložkami a četnými lidovými výrazy. **2086**
- Tomášek J.** Jak se u nás léčovalo. Příspěvek k systematickému výzkumu lidových zvyků na Zlínsku a Vizovsku. Podřevnicko 3, 1946/7, 57—58.
Doplňuje starší čl. B. Struhalý *Jak se u nás léčovalo a zařikávalo*. Podřevnicko 2, č. 1 a přináší lidové názvy některých léčivých rostlin. **2087**
- Hrozek A.** Jak se na Frýdecku léčovalo. Frýdek, Občanská záložna 1945, s. 33, 8°.
Knižka obsahuje porůznu drobný nářeční materiál lexikální (názvy chorob, léčivých prostředků a pod.). **2088**

Materiál pro ostatní nespisovné vrstvy jazyka

- Bra[mbora J.]** Povolání a jazyk. Kultura lidu 2, 1946, č. 13.
Kursiva o jazykovém slangu s příklady. **2089**
- Kuncí A.** Jak vám narostl jazyk. Oběžník KPČJ 3, 1950, č. 13, str. 4.
O různých vrstvách jazyka s ukázkami. **2090**
- Jašek A.** „Šviháci“ — „miškářé“ neboli „ludé světoví“ na Bojkovsku-Slavičinsku. VVM 2, 1947, 51—62.
Na str. 56—58 v oddílu *Hantýrka světových lidí* ukázky t. zv. šviháčtiny (kleštičského slangu); na str. 61—62 souvislá ukázka textu. **2091**
- Krejčí K. A.** Čtvrthodinka jazykovědná. Obrana lidu 1948, 1/6.
Několik ukázek vojenského slangu. **2092**
- Trefný S.** Šéndruk a vidrdruk. Typografia 51, 1949, 42—43.
Kárá užívání „cizáckých“ slov v odborné mluvě typografické a navrhuje místo nich české náhrady, většinou právem, ale jindy zbytečně a někdy dokonce nesprávně; zajímavější spíše jako snůška typografického slangu. **2093**
- Šrom K.** Okolo hudebního programu. Rozhlasová práce 2, 1948, 60—66.
Na str. 61 několik výrazů z rozhlasového slangu (blaták, filík, magnet, pestrák, salát a j.) s výkladem. **2094**
- Sr [- Sochor K.]** Sportovní rubriky. NŘ 33, 1949, 158—159.
Upozorňuje na některé slangové výrazy, charakteristické pro sportovní rubriky našich novin. **2095**
- jka [= Jedlička A.]** O sportovní češtině a slovenštině. NŘ 34, 1950, 32—34.
Navazuje na čl. *O sportovní češtině a slovenštině* (LN 1949, 24/12) a odmítá jeho puristickou tendenci. **2096**

Kraumann F. Peníze v českých příslovích, rčeních a hantýrce. Numismatické listy 3, 1948, 55—66 (též zvl. otisk, s. 15).

V první části článku jsou sebrána česká přísloví dotýkající se peněz; v části druhé rčení toho druhu; v části třetí sestaven abecední seznam názvů pro peníze jak z jazyka spisovného, tak z mluvy lidové, ze slangů a z argotu. V dodatku jsou sebrány názvy pro papírové peníze ze soudobé hantýrky a názvy peněz ze zlodějského argotu. **2097**

Nováček O. Slovník akademie humoru. Brno, Moravské nakladatelství — B. Pištělák 1947, s. 100 + (4), 8°.

Mimo aforismy přeložené z cizích jazyků jsou tu také četné slovní hříčky a žertovné etymologie české (argotického rázu). **2098**

IV. ORGANISACE LINGUISTICKÉ PRÁCE, DĚJINY, JUBILEA, NEKROLOGY A POD.

Práce bibliografické

Kurz J. Poznámky k organizaci práce o bibliografii slovanské jazykovědy. LF 72, 1948, 111—118.

„Účelem mého článku je přehled nynějšího stavu práce a shrnutí úkolů, které z něho vyplývají pro nejbližší budoucnost“ (str. 118). Cenný přehled bibliografických prací v oblasti slavistiky, jednotlivých jazyků slovanských i prací speciálních. **2099**

Trnka B. K ustálení bibliografických zkratk. ČMF 32, 1948/9, 49—51.

Výklad o zásadách, kterými se řídí dnešní usus při tvoření bibliografických zkratk a podle nichž bylo také upraveno *Označování časopisů, novin, sbírek a sborníků v Bibliografii české filologie* (VČA 54, 1945, 72—83). — K tomu srv. J. Brambora, *Normalisování bibliografických zkratk*. Pedagogická revue 2, 1948, 385—392 (upozorňuje na některé rozpory mezi Trnkovým výkladem a citovaným seznamem a připojuje návrh na zkratky jmen současných českých časopisů pedagogických). **2100**

Przegląd bibliograficzny za lata 1939—1945. Bibliographie raisonnée pour les années 1939—1945. Rocznik slawistyczny 16, cz. II, 1950, s. 472.

Záznamy týkající se jazyka českého a slovenského jsou v odd. 6 (Grupa czesko-słowacka) na str. 269—342. Český a slovenský materiál je tu pohromadě a záznamy jsou řáděny abecedně; připojena jsou nejnutnější resumé. Porůznu jsou práce českých a slovenských autorů citovány i v ostatních oddílech bibliografie. Jako spolupracovníci jsou na str. 447 jmenováni B. Havránek a V. Polák. **2101**

Bibliographie linguistique des années 1939—1947. Publiée par le Comité International Permanent de Linguistes. Volume I. Utrecht — Bruxelles, Spectrum 1949, s. 237, 8°. Volume II, Utrecht — Bruxelles 1950, s. 589, 8°.

Materiál český a slovenský je shromážděn v oddíle XII (*Baltique et Slave*), C (*Langues slaves*), 7 (*Tchéque et Slovaque*) na str. 171—184. Záznamy týkající se češtiny a slovenštiny jsou tu pohromadě a jsou řaděny abecedně. Některé další záznamy prací českých a slovenských autorů jsou v oddíle *Linguistique generale et disciplines connexes* (zvl. *Phonétique, Phonologie, Geographie linguistique, Onomastique*). Jako spolu-pracovník je na str. VI jmenován V. Polák. **2102**

Polák V. Bibliografie prací ze slovanské jazykovědy za léta 1946—1947. Praha, Seminář pro slovanskou filologii [Karlovy university] 1948, s. 116, 8° (rozmnož).

Bibliografické záznamy nejsou opatřeny adnotacemi; řazení věcné.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 307. — V. Machek, LF 72, 1948, 320. —

A. Beer, NV 26, 1948, 266—267. — A. Mazon, RÉS 24, 1948, 192—193. Viz též

J. Brambora, *Bibliographica. Slovesná věda* 2, 1948/9, 38—40. **2103**

Polák V. Bibliografie prací ze slovanské jazykovědy za rok 1948. Slavistická bibliografie semináře pro slovanskou filologii Karlovy university v Praze, I. Praha, Společnost pro slovanský jazykozpyt [1949], s. 144, 8° (rozmnož.).

Bibliografie není adnotována; řazena je věcně.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 170. **2104**

Polák V. Les travaux onomastiques tchécoslovaques publiés en 1939—1945. *Revue Internationale d'Onomastique* 1, 1949, 129 — 142.

Bibliografie zaznamenává 56 příspěvků toponomastických a 44 anthroponomastických (podle zprávy V. Šmilauera, ČMF 33, 1950, 137). **2105**

Groh K. Soupis prací Václava Flajšhanse. *Věstník KČSN*, tř. filos.-hist.-filologická 1947 (1950), III, str. 1—48 (též zvl. otisk).

Bibliografie čítá celkem 631 záznamů z let 1888—1947 a je uspořádána chronologicky. Připojen je věcný rejstřík a seznam zkratk.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 158 (s doplňky). Viz též Bra[mbora J.], *Bibliographica. — Nové individuální bibliografie. Slovesná věda* 2, 1948/9, 187—191. **2106**

Čihař V. Bibliographie des travaux de Bedřich Hrozný. *ArchOr* 17, 1949 (*Symbolae Hrozný I*), 1—20.

Zaznamenává knižní publikace, studie, články, referáty a zprávy B. Hrozného od roku 1902 do června 1949, úhrnem 154 čísel (bez adnotací, ale s referáty u důležitějších prací). **2107**

Šedivý J. Soupis prací univ. prof. dr. Josefa Janka z let 1939 — 1947. ČMF 31, 1948, 19—20.

Většina důležitějších prací Jankových z této doby se týká bohemistiky, zejména materiálu k českému slovníku etymologickému. **2108**

- Šmilauer V.** Soupis etymologií profesora Jos. Janka. ČMF 33, 1950, 73—74.
Zpráva. 2109
- Dvořák J.** Soupis prací prof. dr. M. Křepinského. ČMF 29, 1946, 183—184.
Uvádí také několik prací z oboru linguistiky obecné a o jazykových vztazích slovansko-románských. 2110
- Soupis prací Viléma Mathesiusa.** K druhému výročí úmrtí svého zakladatele vydal anglický seminář Karlovy university a Pražský lingvistický kroužek. Praha 1947, s. 16 + 1 příl., 8°.
Bibliografie je uspořádána chronologicky a obsahuje na 300 záznamů (od r. 1906).
Ref.: V. Šmilauer, ČMF 30, 1947, 247 (s dodatkem). — V. M[achek], LF 71, 1947, 170. — -th-
Slovesná věda 1, 1947/8, 125. — V. Polák, BSL 44, 1948/7, 2, 24. — Bibliografický red. dodatek (s údaji o dvou opominutých článcích) v SaS 10, 1947/8, 256. 2111
- Soupis vědeckých prací Jana Mukařovského do roku 1948.** S použitím Soupisu prací Jana Mukařovského, který r. 1941 uspořádal PLK, sestavil **R. Havel.** Kapitoly z české poetiky. Díl III. Máchovské studie (Praha 1948, viz zde č. 1176), str. 311—325. 2112
- Bitnar V.** Bibliografie díla Jana Evangelisty Sedláka. Jan Sedlák (Brno, Brněnská tiskárna 1947, s. 86), str. 31—86.
Zaznamenává m. j. Sedlákovy textové edice k dějinám husitství. 2113
- Kellner A.** Soupis prací Františka Trávníčka za léta 1938—1948. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 483—532.
Zaznamenává práce F. Trávníčka vydané knižně i časopisecky v době od 1/6 1938 do 31/5 1948; kromě toho přináší některé opravy a doplňky k první bibliografii Trávníčkových prací, kterou v r. 1938 vydal Pražský lingvistický kroužek. 2114
- Kurz J.** Soupis prací Josefa Vajse. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 17—34.
Obsahuje v chronologickém pořadí jednak práce z oboru slovanské filologie a liturgie, jednak práce obsahu theologického a náboženského (úhrnem 226 čísel z let 1894—1947). 2115
- Wollman S.** Soupis prací Franka Wollmana za léta 1938—1948. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 533—535. 2116

Šmilauer V. Třicítka krátkých zpráv. ČMF 30, 1947, 165—168.

Informativní zprávy z oboru linguistiky obecné, indoevropské, zvl. slovanské a české. Další Šmilauerovy zprávy: *Třicítka krátkých zpráv.* Tamtéž, str. 247—252. — *Stovka krátkých zpráv.* ČMF 31, 1948, 58—66, 135—145. — *Stovka zpráv.* Tamtéž, str. 215—233. — *Čtyřicítka krátkých zpráv.* Tamtéž, str. 305—312. — *Stovka zpráv.*

ČMF 32, 1949, 17—29, 70—74. — *Šedesátka zpráv*. Tamtéž, str. 129—132, 157—164. — *Sedmdesátka zpráv*. Tamtéž, str. 164—175. — *Stopadesátka zpráv*. ČMF 33, 1950, 27—38, 70—81, 125—127. — *Šedesátka zpráv*. Tamže, str. 127—137, 174—178. — *Drobné zprávy*. Tamže, str. 178—185. Zevrubnější zprávy, zejména pokud přinášejí vlastní autorovy poznámky, jsou uváděny na příslušných místech jako referáty, po př. jako samostatné záznamy. **2117**

Šmilauer V. Works on the Czech Language from May 1945 to May 1947. *Philologica* 2, 1947, 31—36.

Bibliografický přehled důležitějších prací lingvistických a filologických o češtině. **2118**

Polák V. Práce o jazyce slovenském v letech 1939—1945. *NV* 25, 1947, 89—105.

Bibliografický přehled se stručnými informacemi o jednotlivých pracích. **2119**

Bibliographie. 7. Histoire. E. Questions cyrillo-méthodiques. Rédacteur en chef M. Paulová. *Byzantinoslavica* 11, 1950, 138 až 151.

Bibliografie zaznamenává důležitější práce z let 1948/9 (výjimečně i starší) a provází je důkladnými adnotacemi, zvl. u prací méně přístupných; záznamy i adnotace jsou z největší části dílem jv [= J. Vašiči]. **2120**

Svoboda K. Bibliografie českých prací o antice za léta 1775—1900. *LF* 70, 1946 (příloha, samostatně stránkovaná, s. 1—64).

V oddíle IV *Jazyk* zaznamenává také některé práce dotýkající se slavistiky a bohemistiky. **2121**

Mágr A. S. Kulturní slavica v Prager Presse. Praha, nakl. neuved., 2. vyd. 1947, s. 29, 8°.

Bibliografický přehled za léta 1921—1938.

Zpráva: *NO* 1947, 29/8. **2122**

Seznam autorů a jejich příspěvků v roč. 66 (1939) až 70 (1946) Listů filologických a v příslušných sešitech roč. 1 (1942/3) až 3 (1944/5) Českého časopisu filologického. *LF* 70, 1946, 289—295.

Obsahuje četné bibliografické údaje bez adnotací; připojen je seznam zkratk autorů drobných zpráv. **2123**

Šmilauer V. Отдел славистики журнала „Časopis pro moderní filologii“ (Журнала по современной филологии) и „Český časopis filologický“ (Чешского журнала по филологии) во время войны. *Philologica* 1, 1946, 11—16, 31—32.

Přehled slavistických prací otiskovaných v ČMF 26—28 (1940—1941) a v Českém časopise filologickém (ČČF), který vznikl dočasným sloučením ČMF a LF a vycházel 1942—1945 (roč. 1—3). **2124**

Summaries of articles published in Czech in the 31st volume of ČMF. *Philologica* 4, 1949, 10—15.

Angl, a franc. résumé důležitějších statí. **2125**

Kurz J. O. Berkopec: *Česká a slovenská literatura, divadlo, jazykozpyt a národopis v Jugoslavii* (Praha 1940). *NV* 24, 1946, 97—98.

S několika poznámkami o metodě bibliografické práce. **2126**

Brambora J. Bibliographica. Slovesná věda 2, 1948/9, 38—40.

Souborný referát o několika nových bibliografických pracích. Pokračování: *Bibliographica. — Nové individuální bibliografie*. Tamtéž, str. 187—191 (viz podrobněji u jednotlivých prací). 2127

Kurz J.—Machek V. Bibliografie prací ze srovnávacího jazykozpytu indoevropského za r. 1940 [P. Wirth, *Indogermanisches Jahrbuch* 26, 1944]. LF 70, 1946, 59—60. 2128

Ske [= Satke A.]. Naše řeč. Listy pro vzdělávání a třbení jazyka českého. Roč. I—XXXII (1917—1948). SlezSb 47, 1949, 358.

Soupis článků, dotýkajících se Slezska. Další soupisy silesiak: J. Jakubíková, *Listy filologické*. Roč. I—LXXIII (1874—1949). Tamtéž 48, 1950, 120—121. — Ske [= Satke A.], *Časopis pro moderní filologii*. Roč. I—XXXI (1911—1942, 1946—1948). Tamtéž 48, 1950, 391—393. — J. Jakubíková, *Slovo a slovesnost, list Pražského lingvistického kroužku*. Roč. I—XI (1935—1949). Tamtéž 48, 1950, 393.

212

9

Viz též č.:

166. B. Trnka, A Tentative Bibliography.

2349. V. Machek, Josef Baudiš.

2363. F. Jemelka, Praelatus Dr Franciscus Grivec 70 annos natus.

2387. P. Poucha, Vincenc Lesný.

2477. E. Dickenmann, Bibliographie des Jahres 1941. Tschechisch, Slovakisch.

2479. E. Dickenmann, Bibliographie der Jahre 1942—1943. Tschechisch, Slovakisch.

Jazykovědné časopisy a sborníky

Byzantinoslavica. Sborník pro studium byzantsko-slovanských vztahů. Red. B. Havránek, N. L. Okunev, M. Paulová. Praha, byzantologická komise při Slovanském ústavě. Roč. 8, 1939/46, s. VI + 353 + XIV příl.

Ref.: A. Dostál, LF 71, 1947, 234—244. — K. Horálek, SvN 1947, 14/6. — mNk, RP 1947, 28/2. — O, Svob. zítřek 3, 1947, č. 38. — Pk, Lid. kultura 3, 1947, č. 15.

Byzantinoslavica. Международный журнал по византиноведению (souběž. titul angl. a franc.). Red. B. Havránek, N. L. Okunev, M. Paulová. Praha, vyd. týž, 9, 1947/8, s. XII + 412.

Na str. 1—2 red. oznámení (*Quelques mots d'introduction*) ohlašuje rozšíření programu časopisu: „La revue s'interessera désormais non seulement aux relations de Byzance avec le monde slave, mais aussi à tous les problèmes de la byzantinologie en general" (str. 1).

Ref.: V. Burian, SIPřehl 33, 1947, 588—589; jiný ref. téhož autora Kult. politika 3, 1948, č. 4. — J. Polišenský, Philologica 3, 1948, 47. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 47. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 17. — D. Krandžalov, Istoričeski pregled (Sofia) 4, 1947/8, 261—262. — P. Eisner, Kult. politika 2, 1947, č. 32. — Faber [= P. Eisner], KritMěs 8, 1947, 426. — O, Svob. zítřek 3, 1947, č. 38. — Z. Hájek, SvN 1947, 26/9.

Byzantinoslavica... Red. B. Havránek a M. Paulová. Roč. 10, 1949, s. XII + 384.

Byzantinoslavica... Roč. 11, 1950, s. XII + 324.

2130

časopis pro moderní filologii. S přílohou Philologica. Vydává s podporou České akademie věd a umění Klub moderních filologů. Hl. red.: J. Janko (též redaktor pro germanistiku). Odb. redaktoři: V. Šmilauer (pro slavistiku), B. Trnka (pro germanistiku) a J. Kopal (pro romanistiku). Roč. 29. Praha, KMF 1946, s. 264. — Philologica. Recensní cizojazyčná příloha ČMF. Rediguje B. Trnka. Roč. 1, 1946, s. 32 (samostatně stránkováno).

Na str. 1—2 Úvodní slovo J. Janka (k obnovení časopisu).

Časopis pro moderní filologii... Roč. 30. Praha 1947, s. 288. — Philologica, roč. 2, 1947, s. 36.

časopis pro moderní filologii... Hl. red. J. Kopal (spolu red. pro romanistiku), odb. red.: V. Šmilauer (pro slavistiku), H. Siebenschein (pro germanistiku), B. Trnka (pro anglistiku). Roč. 31. Praha 1948, s. 328. — Philologica, roč. 3, 1948, s. 48.

Časopis pro moderní filologii... Roč. 32. Praha, 1949, s. 192. — Philologica, roč. 4, 1949, s. 64.

Časopis pro moderní filologii... Roč. 33. Praha, 1950, s. 192. — Philologica, roč. 5, 1950, s. 64.

2131

Redakční sdělení. ČČF 3, 1944/5, 251—252.

Redaktoři oznamují obnovení LF a ČMF a podávají některá vysvětlení k redakční praxi válečného Českého časopisu filologického, který v l. 1942/5 vycházel místo obou zastavených časopisů.

2132

Listy filologické. Vydává Jednota českých filologů. Redigují

A. Grund, V. Machek, B. Ryba. Hlavní a odpovědný redaktor

B. Ryba. Ročník 70. Praha 1946, s. 295 + (1).

Listy filologické... Ročník 71. Praha 1947, s. 320. Jako příloha LF 70, 1946 a 71, 1947 byla vydána *Bibliografie českých prací o antice za léta 1775—1900* (sestavil K. Svoboda, viz zde č. 2121).

Listy filologické... Ročník 72. Praha 1948, s. 320.

Listy filologické... Ročník 73. Praha 1949, s. 320.

Listy filologické... Ročník 74. Praha 1950, s. 320.

Ref.: -amb-, *Doyen našich časopisů*. NO 1946, 27/3 (připomínka 70. výročí založení LF).

2133

Naše řeč. Listy pro vzdělávání a tříbení jazyka českého. Vydává III. třída České akademie věd a umění. Redakční rada: J. Haller, Kv. Hodura, F. Oberpfalcer, E. Smetánka, V. Šmilauer. Roč. 29. Praha, Šolc a Šimáček 1945, s. (4) + 216. Rejstřík k 29. roč. sestavil S. Petíra (samostatně stránkováno, s. 20).

Naše řeč... Roč. 30. Praha, Šolc a Šimáček 1946, s. (4) + 180. Rejstřík k 30. roč. sestavil S. Petíra (samostatně stránkováno, s. 20).

Naše řeč... Roč. 31. Praha, Šolc a Šimáček 1947, s. (4) + 180. Rejstřík k 31. roč. sestavil S. Petíra (samostatně stránkováno, s. 20).

- Na str. 1—2 jh [=J.Haller], *Do čtvrtého desetiletí* (programový redakční článek).
 Naše řeč... Roč. 32. Praha, Šolc a Šimáček, 1948, s. (4) + 180. Rejstřík
 k 32. roč. sestavil S. Petíra (samostatně stránkováno, s. 20).
 Naše řeč... Redakční rada: B. Havránek (hlavní redaktor), V. Machek,
 F. Ryšánek, † K. Sezima, † E. Smetánka, V. Šmilauer, F. Trávníček,
 V. Vážný, A. Ziskal. Roč. 33. Praha, Šolc a Šimáček 1949, s. (4) + 180.
 Rejstřík k 33. roč. sestavil F. Daneš (samostatně stránkováno, s. 16).
 Na str. 40 zpráva o změnách v redakci NŘ.
 Naše řeč. Časopis Ústavu pro jazyk český. Redakční rada: B. Havránek
 (hlav. redaktor), K. J. Beneš, V. Machek, F. Ryšánek, V. Šmilauer, F.
 Trávníček, V. Vážný, A. Ziskal. Roč. 34. Praha, Státní nakladatelství učebnic
 1950, s. (4) + 180. Rejstřík k 34. roč. sestavil F. Daneš (samostatně stránkováno,
 s. 15). **2134**
- Bělič J. Třicet let Naší řeči. NO 1947, 17/1.
 Podává stručně historii časopisu, kritizuje jeho brusičství a přimlouvá se za
 reorganizaci jeho programu. **2135**
- Slavia. Časopis pro slovanskou filologii. Vydává Slovanský ústav
 v Praze. Redigují B. Havránek (jazykověda), F. Wollman (lite-
 rární věda a obory příbuzné), K. Krejčí (sekretář redakce). Roč. 18,
 Praha, v komisi nakl. Sfinx— B. Janda 1947/8, s. 533 + (3).
 Na str. 247—248 red. prohlášení o obnovení Slavia po šestileté přestávce;
 č. 1—2 vyšlo jako sborník k osmdesátinám M. Mürka (z větší části bylo připraveno
 již v r. 1941; o něm srv. ref. A. Mátl, ČMM 69, 1950, 401—404 a V. M[achka],
 LF 72, 1948, 59—60).
 Slavia... Roč. 19, 1949/50, s. 568 + (8).
 Ref.: A. F[rinta], *Nové orgány slovanské*. SÍPřehl 33, 1947, 589—590. — jz
 [= J. Závada], *Osmnáctý ročník Slavia*. LN 1948, 12/12. — W. E. Harkins,
Slavia 19, 1949/50. American Slavic and East European Review (New York) 9,
 1950, 329—332. **2136**
- Slovo a slovesnost. List Pražského lingvistického kroužku.
 Redigují B. Havránek, J. Mukařovský, K. Horálek a F. Vodička.
 Ročník 10, 1947/8. Praha, Melantrich 1948, s. [6] + 256.
 Slovo a slovesnost... Ročník 11, 1948/9. Praha, Melantrich 1949, s. [6] +
 + 188.
 Slovo a slovesnost. List Ústavu pro jazyk český a Pražského lingvistického
 kroužku. Redigují B. Havránek, J. Mukařovský, K. Horálek a F. Vodička.
 Ročník 12, 1950. Praha, Melantrich 1951, s. [4] + 192. **2137**

Čeština v životě a ve škole. Cyklus přednášek, které proslovili
 v pražském rozhlase na jaře r. 1947 J. Dolanský, B. Havránek,
 Kv. Hodura, J. Mukařovský, R. Schams, L. Skrbková,
 F. Trávníček, F. Vodička, J. Zima a A. Ziskal. Redigovali
 J. Zima a A. Jedlička. Praha, Edice zemské školní rady 1947,
 s. 56, 8°.

Jednotlivé příspěvky, pokud se týkají jazykovědy a jazykového vyučování, jsou zde zaznamenány pod č. 306, 735, 872, 1011, 1012, 1147, 1169, 2244.

Ref.: A. Gregor, LF 73, 1949, 157—158. — F. H., NO 1947, 19/12. — V. Pech, Školství a osvěta 3, 1948, 23.

2138

Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Uspořádali A. Grund, A. Kellner, J. Kurz. Ročenka semináře pro slovanskou filologii při filosofické fakultě brněnské university, sv. 1. Brno 1948, s. 543 + 2 obr. příl., 8°.

Sborník vědeckých prací linguistických a literárně historických. Úvodní stati hodnotí dosavadní dílo obou jubilatů, závěr tvoří bibliografické přehledy prací Trávníčkovy a Wollmanových. Jednotlivé příspěvky obsahu jazykovědného a z oborů příbuzných viz zde pod č. 131, 149, 180a, 202, 387, 396, 406, 626, 681, 686, 793, 799, 802, 838, 879, 884, 956, 991, 1020, 1207, 1290, 1439, 1495, 1641, 2114, 2116, 2176, 2426, 2438.

Ref.: J. Bauer a D. Jeřábek, LF 73, 1949, 214—218. — M. Helcl, NŘ 33, 1949, 70—75. — J. Bělič, Slavia 20, 1950, 128—133. — M. Jelínek, ČMM 69, 1950, 122—127. — J. Hrabák, SaS 12, 1950, 181—183; jiný ref. téhož a. Rovnost 1949, č. 150.-č [= A. Černocký], SlezSb 47, 1949, 259—260. — M. Vey, BSL 45, 1949, 2, 194—196. — M. Vey (a jiní), RÉS 26, 1950, 238—239 a na různých místech Kroniky. — J. H[orecký], SaT 3, 1949, 31. — Š. Peciar, JazSb 5, 1951, 308—309. — DJ, Nová politika (Brno) 1949, 15/1. — lk, Lidová obroda (Brno) 1949, 13/2. — vrch, L'ud (Bratislava) 1949, 4/3.

2139

Ročenka Slovanského ústavu v Praze. Sv. XII. Za léta 1939—1946. Vydává presidium ústavu redakcí jednatele Th. Saturníka. Praha, Slovanský ústav 1947, s. 237 + 4 obr. příl.

Vedle zpráv organizačních obsahuje projev Th. Saturníka *Po sedmi letech*, informující o situaci SÚ v době okupace a v prvních letech po osvobození (str. 18—25) zprávu o činnosti v l. 1939—1946 (29—40), zprávu I. Paňkevycě o studijní cestě na vých. Slovensko v červnu a srpnu 1946 (40—41), zprávu V. Vážného o pracích na výzkumu slovenských nářečí (41—42), program činnosti SÚ pro nejbližší dobu (60—65) a j.; četné nekrology v ročence otištěné jsou zaznamenány samostatně.

Ročenka Slovanského ústavu v Praze. Sv. XIII (za rok 1947). Vydává presidium ústavu redakcí jednatelem Th. Saturníkem a M. Horným. Praha, Slovanský ústav 1948, s. 98.

Kromě zpráv organizačních a publikačních přináší ročenka zprávy z komisí byzantologické a slovníkové (str. 25), o postupu prací na rusko-českém a česko-ruském slovníku (25—27), o studijní cestě J. Vájse a J. Kurze do Říma na podzim 1947 (43—44), o stud. cestě I. Paňkevycě na vých. Slovensko (45—46) a j. Nekrology tu otištěné jsou zaznamenány samostatně.

2140

Sborník filologický. Vydává III. třída České akademie věd a umění. Svazek 12, 1940/6, s. 455, 8°.

Ze studií v tomto svazku otištěných vyšly práce K. Krejčího *Latinské ozdoby v českých spisech Bartoloměje Paprockého z Hlohov* a A. Škarka *Nové kapitoly ze staré české hymnologie v l. 1940a 1942*; ostatní jsou zde zaznamenány pod č. 341, 548, 814, 825.

Ref.: V. M [achek], LF 71, 1947, 172. — NV 26, 1948, 267. — jm, Vyšehrad, 2, 1947/8, 317. — H. G. Lunt, American Slavic and East European Review (New York) 9, 1950, 68—69.

2141

Slovanské studie. Sbirka statí věnovaných prelátu univ. profesoru Dr. Josefu Vajsovi k uctění jeho životního díla. Uspořádali J. Kurz, M. Murko, J. Vašica. Výkonný redaktor J. Kurz. Podlahova knihovna naučných spisů, sv. 6. Praha, Vyšehrad 1948, s. 268 + 5 příl., 8°.

Vedle red. úvodu obsahuje sborník tři části: I. Životopis, soupis vědeckého díla a vzpomínky přátel (str. 9—42). II. Otázky cyrilometodějské, památky církevně-slovanské, jazyk staroslověnský (43—129). III. Další osudy církevní slovanštiny na české půdě, její ohlasy (131—254). Připojeny jsou rejstříky věcný, osobní a slovní (vesměš prací F. V. Mareše, 259—266). Jednotlivé příspěvky viz zde pod č. 372, 389, 394, 395, 402, 405, 418, 419, 446, 447, 449—451, 454, 500, 503, 509, 511, 609, 791, 804, 1434, 1452, 2115, 2210, 2430.

Ref.: A. Dostál, ČMF 32, 1949, 108—113; stručná zpráva téhož a. Byzantinoslavica 10, 1949, 204. — jšk [= J. Š. Kvapil], ND 55, 1949, 235. — M. Vey, BSL 45, 1949, 2, 192—194. — T., Journal of Central European Affairs 9, 1949/50, 460. — A. Gregor, NV 27, 1949/50, 24—29. — F. V. Mareš, Slavia 20, 1950, 133—137. — J. Bauer, ČMM 69, 1950, 198—203. — J. Vašica, ByzSlav 11, 1950, 139, 141, 145, 146, 147, 150, 151 (résumé některých statí). — A. Mátl, LF 75, 1951, 224—227. — A. Bělič, Južnoslovenski filolog 13, 1949/50, 293—297. — F. M. Bartoš, Theologia evangelica 1, 1948, 235—236. 2142

Slovanství v českém národním životě. Sborník úvah profesorů Masarykovy university v Brně. Redigoval J. Macůrek. Knihovna Rovnosti, řada II, sv. 4. Brno, Rovnost 1947, s. 254, 8°.

Jednotlivé příspěvky, obsahově spadající do oboru jazykovědného, viz zde pod č. 299, 302, 483, 916, 1494, 2187.

Ref.: J. Pišala, SlezSb 45, 1947, 69—71 (o přednáškovém cyklu). — J. Dostál, KritMěs 8, 1947, 293—294. — A. Sivek, Slovanský sborník 1, 1947, 234. — Z. Hájek, SvN 1947, 11/6. — mNk, RP 1947, 18/7. — fřt, NO 1947, 30/7. — K. Horálek, SaS 11, 1948/9, 93—94. — J. Růžička, ČMM 68, 1948, 114 až 120. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 137. — V. Šmilauer, Philologica 3, 1948, 17—18. — I. Goleniščev-Kutuzov, Slavjane 1948, č. 4, str. 57 n. — A. Fichelle, RÉS 24, 1948, 267—269. 2143

Symbolae ad studia Orientis pertinentes Frederico Hrozny dedicatae quas ediderunt V. Čihař, J. Klíma, L. Matouš. Pars prima (Archiv orientální 17, 1949). Praha, Orientální ústav 1949, s. 8 + 424 + 1 příl., 4°.

Pars secunda (ArchOr 17, 1949). Praha, Orientální ústav 1949, s. 8 + 452.

Pars tertia (ArchOr 18, 1950, č. 1—2). Praha, Orientální ústav 1950, s. 8 + 552.

Pars quarta (ArchOr 18, 1950, č. 3). Praha, Orientální ústav 1950, s. 8 4-452.

2144

Stanislav J. Acta Academiae Velehradensis (18, 1947, č. 1—4). JazSb 3, 1948, 99—101. 2145

Mareš F. V. Miscellanea in honorem Francisci Xav. Grivec. Olomucii 1948 (AAVel 19, 1948, č. 3—4, s. 185). Slavia 19, 1950, 528—532.

Zevrubně ref. o studii K. Horálka *K dějinám textu staroslověnského evangelia* (viz zde č. 412) a J. Stanislava *Najstaršie styky Slovákov s južnými Slovanmi* (viz zde č. 710). O Grivcově sborníku ref. též J. S[tanislav], *JazSb* 4, 1950, 274. **2146**

V. M[achek]. Časopis Český lid obnoven. *LF* 71, 1947, 54.

Referát o 1. roč. obnoveného časopisu (1946).

2147

V. M[achek], Dva jazykovědné časopisy na Slovensku. *LF* 71, 1947, 167 až 169.

Ref. stručně o prvním dvojčísle Jazykovědného sborníku (I/II, 1947) a o čas. Slovo a tvar (viz zde č. 2155). O *JazSb* srv. též zprávu F. Trávníčka ve *SvN* 1947, 6/4.

2148

Vachek J. Recueil linguistique de Bratislava. Vol. I (Bratislava 1948). *Slavia* 20, 1951, 137—139.

O témž sborníku referuje P. Trost, *Philologica* 5, 1950, 33—34. — É. Benveniste, *BSL* 47, 1951, 2, 12.

2149

Wittoch Z. Románoslavica. Revue des études slavo-roumaines, publiée par la Société pour les relations culturelles et économiques entre la Roumanie et la Tchécoslovaquie. (I, 1948, p. 192). *Philologica* 4, 1949, 21—22.

O 1. čís. ref. též V. M[achek], *LF* 73, 1949, 151—152.

2150

Lamorecht A. Slezsko, český stát a česká kultura (Opava 1946). *LF* 71, 1947, 302—303.

Referát o sborníku přednášek, všímající si zvl. statí o národnostních, jazykových a literárních problémech Slezska (viz zde č. 974).

2151

Černý A. Z počátků Slovanského přehledu *SIPřehl* 32, 1946, 1—5.

Vzpomínka na počátky časopisu a přehled jeho dalších osudů až do doby přítomné.

2152

Nejedlý Z. Na nové cesty. *SIPřehl* 32, 1946, 5—7.

Program obnoveného časopisu. Srv. též: K, *Obnovený Slovanský přehled*. *SvN* 1946, 7/4. — b, *Obnovený Slovanský přehled*. Práce 1946, 17/4. — kp [= K. Polák], *Po časopisech*. *PL* 1946, 7/5 (o obnoveném *SIPřehl*).

2153

Frinta A. Letošní slovanská jubilea. *SIPřchl* 34, 1948, 2—4.

Upozorňuje mimo jiné také na jubileum Slovanského přehledu, který počal vycházet před 50 lety. Srv. též: chb [= V. Cháb], *33 ročníků za 50 let*. *NO* 1948, 12/2 (rovněž o jubileu *SIPřehl*).

2154

Kostiha J. E. Slovo a tvar, nový slovenský časopis pro jazykovědu, stylistiku a slovesnost. *LD* 1947, 16/5.

Referuje o obsahu I. ročníku. Srv. dále stručnou zprávu V. Sk[aličky], *SaS* 10, 1947/8, 121 a V. M[achka], *LF* 71, 1947, 168—169. Viz též č. 2281.

2155

V. S[milauer], Věstník České akademie věd a umění (52, 1943, č. 2 a 53, 1944, č. 1). *ČČF* 3, 1944/5, 207—208.

2156

Dostál A. Věstník Královské české společnosti nauk. Třída filosoficko-historicko-filologická (1946). *Philologica* 6, 1951, 54—56.

2157

Gregor A. Vlastivědný věstník moravský. *LF* 71, 1947, 317.

Zpráva o obsahu 1. ročníku (1946).

2158

- Gregor A.** Zprávy pro češtináře. LF 72, 1948, 60.
Stručná zpráva o roč. 2, 1947, č. 1—2, zejména o stati A. Jedličky *Hovorový jazyk* (viz zde č. 1019). **2159**
- Frinta A.** Ezik i literatura [1 (1946), 2 (1947), 3 (1948)]. *Slavia* 19, 1949, 232—233.
O 1. roč. ref. stručně též K. H[orálek], *SaS* 10, 1947/8, 121—122. **2160**
- Kurz J.** *Inter arma* (Kraków 1946). LF 71, 1947, 254—255.
Zprávu o témže sborníku, věnovaném K. Nitschovi k jeho 70. narozeninám (r. 1944) podal J. Kurz také v *SvN* 1947, 13/7. **2161**
- Kudělka M.** *Język polski*, roč. 29 (1949). *SlezSb* 48, 1949, 131. **2162**
- Paňkvyč I.** Ювілейний збірник I (Akademija nauk URSR, Kujbyšev 1944). *ČMF* 31, 1948, 46—47. **2163**
- R. Hš [= Hošek]—V. M[achek].** *Lingua Posnaniensis*, roč. 1 (1949). LF 74, 1950, 238—239. **2164**
- Paňkvyč I.** Мовознавство. Наукові записки, том IV — V. (Akademija nauk Ukrajins'koji RSR. Instytut movoznavstva im. O. O. Potěbni. Kyjiv 1947). *ČMF* 32, 1949, 52—54. **2165.**
- Eisner J.** *Slavia antiqua. Tom I* (Poznań 1948). *Slavia* 19, 1950, 500—509. **2166**
- Kurz J.** *Slavia Occidentalis*, roč. 17 (Poznań 1938). LF 70, 1946, 139—141.
O prvním poválečném ročníku téhož časopisu (18, 1948) ref. A. F[rinta], *SIPřehl* 34, 1948, 260—261. **2167**
- Berkopec O.** Nový slavistický časopis v Jugoslavii [Slavistična revija 1, 1948]. *LN* 1948, 19/8.
O 1. a 2. čísle téhož časopisu ref. též A. Frinta, *Slavia* 19, 1949, 233. **2168**
- J. F.** Славянско братство. Sborník (Biblioteka Izvori no 2, Sofija 1945). *SIPřehl* 32, 1946, 118—119.
Ve sborníku je mimo jiné otištěna též studie I. Lekova o společných rysech v bulharštině a v jazycích východoslovanských. **2169**
- zka [=Procházka V. V.].** Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności, t. XLVI (Kraków 1946). *SIPřehl* 32, 1946, 446—447. **2170**
- V. M[achek].** Slavistický časopis v Maďarsku *Études slaves etroumaines* 1; 1948]. LF 73, 1949, 232—233. **2171**
- V. M[achek].** Nový časopis pro všeobecný jazykozpyt [*Lingua* 1, 1948, č. 1; red. A. W. de Groot a A. Reichling]. LF 72, 1948, 318—320.
O 1. a 2. čísle čas. *Lingua* 1, 1948 ref. též B. Trnka v *ČMF* 31, 1948, 318 až 319. **2172**
- V. M[achek].** *Onomastica*. LF 71, 1947, 171—172.
Ref. o 1. čísle nového onomastického časopisu (1947). O 2. čís. II. ročníku ref. týž a. v LF 73, 1949, 285—287 (*Z časopisu Onomastica*). **2173**

- Březina F.** Revue des études slaves. Ročníky XIX — XXI (1939, 1942, 1944). LF 73, 1949, 53—59.
Referát. K tomu kritické poznámky B. Havránka *Slepyj o barvách* (SaS 11, 1948/9, 144) a odpověď V. M[achka] v LF 73, 1949, 235. 2174
V. M[achek]. Studia linguistica. LF 73, 1949, 231—232.
Referát o 1. ročníku nového mezinárodního časopisu pro obecnou jazykovědu, založeného ve Švédsku 1947. 2175

Dějiny české jazykovědy

Králík O. Humanismus a počátky českého mluvnictví. Pocta F. Trávnickovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 253 až 275.

V souvislosti s kritičtějším oceňováním činnosti Blahoslavovy upozorňuje na význam první Grammatiky české, vydané v Náměšti na Moravě 1533; přitom zdůrazňuje vliv humanismu Erasma Rotterdamského, který se uplatnil jak při tehdejší překlada Nového Zákona, tak i v mluvnické theorii. 2176

Tichý F. Před dvěma sty lety. NO 1946, 9/11.

R. 1746 vyšla *Grammatica slavico-bohemica* Slováka Pavla Doležala. 2177

Dopisy Josefa Dobrovského s Janem Petrem Cerronim. Vydal **F. M. Bartoš.** Spisy a projevy J. Dobrovského, sv. XXIII, Praha, komise pro vydávání spisů J. Dobrovského při KČSN 1948, s. 205, 8°.

Edice obsahuje úvod vydavatelův (str. 5—20), 80 dopisů Dobrovského Cerronimu z let 1788—1826 (listy Cerroniho Dobrovskému jsou nezvěstné) s registry a poznámkami (23—195) a rejstřík.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 77.

2178

Josef Dobrovský: Přednášky o praktické stránce v křesťanském náboženství. Vydali **J. Volf, M. B. Volf a J. Vraštil.** Spisy a projevy J. Dobrovského, sv. XVI. Praha, komise pro vydávání spisů J. Dobrovského při KČSN 1948, s. 189, 8°.

Homileticko-katechetické přednášky z let 1787—1790 (*Vorlesungen über das Praktische in der christlichen Religion*. Von Joseph Dobrovský, Rektor am k. k. Generalseminarium zu Olmütz) podávají přehled náboženské filosofie Dobrovského. Úvod k edici napsal J. Volf, dodatek k němu J. Vraštil. 2179

V. Šmilauer]. J. Dobrovský: *Podrobná mluvnice jazyka českého v redakcích z roku 1809 a 1819* (Praha 1940). ČČH 47, 1946, 401—402.

2180

Bartoš F. M. Čtyři stati o Dobrovském. Věstník KČSN, tř. filos.-hist.-filologická 1945 (1947), I, str. 1—25.

Drobné příspěvky životopisné. I. Kořeny náboženského blouznění Dobrovského. — II. Dobrovský a protestantism. — III. Přítelkyně Josefa Dobrovského. — IV. Pražské byty Josefa Dobrovského. 2181

- Drábek J.** Moravský generální seminář (1784—1790). Loštice, Severomoravské nakladatelství 1946, s. 153, 8°.
Josefa Dobrovského a jeho působení v generálním semináři v Hradisku u Olomouce se dotýkají tyto kapitoly: Dobrovský v čele generálního semináře (str. 69—79); Dobrovský pedagogem (81—119); Rozbor Dobrovského „Vorlesungen [uber das Praktische in der christlichen Religion]“ (120—142). V závěrečné kapitole *Zánik generálního semináře* (146—148) stručná zpráva o posudcích, které Dobrovský psal o bohoslovcích při likvidaci semináře r. 1790. 2182
- Bartoš F. M.** Lessing v Praze a ohlas jeho díla u Dobrovského. LF 74, 1950, 27—35.
Mimo jiné výklad o tom, jak zapůsobila na Dobrovského Lessingova filosofická závěť *Die Erziehung des Menschengeschlechtes*. 2183
- Lešehrad E.** O zednářství Josefa Dobrovského. ČNM (odd. duch.) 115, 1946, 50—64.
Proti mínění J. Volfa dokazuje autor podle nového materiálu, že Dobrovský svobodným zednářem byl a za svého pobytu na Moravě patřil k loži rosekruciánské. 2184
- Skarlandt J.** Pamětník „modrého abbé“ Josefa Dobrovského. LD 1948, 6/6.
Ze vzpomínek Václava Velkoborského, mlynáře v Poleni u Klatov. 2185
- Dolanský J.** Zakladatel naší vědy o Slovanstvu. Sto dvacet let od narození Josefa Dobrovského. RP 1949, 6/1. 2186
- Ludvíkovský J.** Slovanský humanismus obrozenský. (Kollárova anticko-křesťanská synthesa.) Sb. Slovanství v českém národním životě (Brno 1947, viz zde č. 2143), str. 93—119.
Všimá si také jeho projevů u V. F. Durycha a J. Dobrovského. 2187
- Nejedlý Z.** Dějiny národa českého. Díl první. Starověk. Sebrané spisy Z. N., sv. 10. Praha, Svoboda 1949, s. 452, 8°.
V kritickém přehledu české historiografie (Úvod, část II) stručné zhodnocení významu J. Dobrovského, F. M. Pelcla, P. J. Šafaříka a j. 2188
- Skutil J.** Dobrovský, Kollár, Šafařík a archeologické památky. Slavia 18, 1947/8, 438—444.
Autor zkoumá, „kolik v současné době mohli a kolik také dovedli všichni tito tři koryfeje slavitiky... použití archeologie pro vlastní vědeckou práci“ (str. 438). Přehledný výklad. 2189
- Dýmal L.** Josef Hrdina, učitel češtiny na olomouckém lyceu. ČVSMOL 57, 1948, 55—67.
Životopis a přehled literárního díla moravského vlasteneckého kněze Josefa Hrdiny, který v l. 1807—1811 přednášel o češtině na olomouckém lyceu. 2190
- Nešpor V.** Dějiny university olomoucké. Olomouc, MNV 1947, s. 224, 8°.
O A. Bočkovi a A. V. Šemberovi jako učitelích češtiny na stavovské akademii olomoucké v l. 1831—1847 na str. 185—188. 2191

Josef Jungmann: Krátká historie národu, osvícení a jazyka. Úvody k Historii literatury české. K vydání připravil a doslov napsal **F. Vodička**. Sůl země, sv. 10. Praha. Sfinx — B. Janda 1947, s. 190 + 1 obr. příl., 8°.

Na str. 182—187 stručný výklad o významu Jungmannovy Historie a o zásadách této edice.

Ref.: J. S [tanislav], JazSb 3, 1948, 112. — F. Krčma, Beseda 5, 1948, 134. — ě, Práce 1948, 20/4. — Viz též č. 2208. **2192**

Boj o obrození národa. Výbor z díla Josefa Jungmanna. Uspořádal, vydal a úvodní slovo napsal **F. Vodička**. Svět a my, sv. IX. Praha, F. Kosek 1948, s. 259, 8°.

V odd. I (Jazykový program českého obrození) otištěno *První a druhé rozmlouvání o jazyku českém, Slovo k statečnému a blahovzdělanému Bohemariusovi a stať O různění českého písemného jazyka*; v odd. III (Obnova české vědy) *Předmluva k Slovníku česko-německému*. Vydání má charakter čtenářský (bez krit. aparátu); o významu otištěných prací vykládá vydavatel stručně v úvodu.

Ref.: viz zde č. 2208.

2193

Dolanský J. Jungmannův odkaz. (Z dějin české slovesnosti.) Vědecké monografie o mezislovanských vztazích, sv. 3. Praha, M. Stejskal 1948, s. 360, 8°.

Jádro knihy tvoří rozbor dvojího vydání Jungmannovy *Slovesnosti* (1820 a 1845) a *Historie literatury české* a zjištění Jungmannova podílu ve vývoji české slovesnosti. V kap. VI (Jungmannův odkaz dnes) na str. 320—322 stručný výklad o současné české a slovanské jazykovědě.

Ref.: O. Králík, NV 27, 1949/50, 81—86 (s krit. poznámkami). — K. Polák, Slatia 19, 1949/50, 490—492. — J. Hrabák, SaS 12, 1950, 100—101. — M. Tomčík, SaT 3, 1949, 65—68. **2194**

Vodička F. Jungmannova úloha v českém obrození. SaS 10, 1947/8, 129—135.

Přednáška proslovená na jubilejním jungmannovském shromáždění 14/11 1947 v Praze; vykládá úhrnný historický smysl Jungmannovy činnosti a hodnotí ji především s hlediska literárně vědného. **2195**

Paul K. Jungmannův Slovník česko-německý a Slovensko. Linguistica Slovaca 4—6, 1946/8, 234—253.

Autor ukazuje, že „toto Jungmannovo dílo náleží svou slovenskou částí také do slovenské lexikografie vedle slovníku Palkovičova a Bernolákova, které oba doplňuje zvláště příspěvky Kollárovými a j.“ (str. 253). **2196**

Havránek B. Josef Jungmann s dnešního hlediska. (K stoletému výročí jeho smrti.) Tvorba 16, 1947, 915—916.

U příležitosti jungmannovského jubilea ukazuje na potřebu přezkoumat otázku našeho národního obrození se širokého hlediska celého hospodářského a společenského vývoje dějinného. — Další jubilejní časopisecké stati: J. Brambora, *Málo známý Jungmann*. Kult. politika 2, 1947, č. 46 (upozorňuje na dva Jungmannovy projevy z r. 1810 o slavné budoucnosti jazyků slovanských a zvl. ruštiny). — Týž autor, *Školství a osvěta* 2, 1947, 243 (o Jungmannově zřetelu k potřebám školy). —

E. Čech, *Oběžník KPČJ* 1, 1947, č. 3, str. 1. — M. Heřman, *Jungmann dávný a stále živý*. *Knihy a čtenáři* 7, 1947, 241—247. — M. Novotný, *Obrozené dílo Josefa Jungmanna*. *Lidová kultura* 3, 1947, č. 45. — J. Polák, *Kulturní politik Josef Jungmann*. *Kytice* 2, 1947, 478—479. — F. Šimek, *Svob. zítřek* 3, 1947, č. 46. —

2197

Trávníček F. Josef Jungmann (1773—1847). *SvN* 1947, 14/11.

Další jubilejní články novinové: V. Flajšhans, *Jungmann*. *SvSl* 1947, 14/11. — V. Krístek, *Josef Jungmann a dnešek*. *Rovnost* 1947, 14/11. — F. Šimek, *Obrana lidu* 1947, 14/11. — K. Polák, *Tichý genius*. *PL* 1947, 14/11. — E. Chalupný, *Josef Jungmann v minulosti a přítomnosti*. *NO* 1947, 14/11. — F. Hampl, *Osvoboditel české řeči*. *Práce* 1947, 16/11. — L. Š., *NO* 1947, 15/11.

2198

Vladyka J. Josef Jungmann, služebník i pán české řeči. *Profily*, sv. 10. Praha, *Práce* 1947, s. 172, 8°.

Populárně zaměřená monografie.

Ref.: J. Petrmichl, *Lid. kultura* 3, 1947, č. 45. — J. Brambora, *Práce* 1947, 12/11. — J. J., *Středoškolák* 3, 1947/8, č. 4. — e, *Rovnost* 1948, 6/1. — jp, *ČO* 41, 1948, 175—176. Viz též č. 2208.

2199

Marek J. Josef Jungmann. *Kdo je*, sv. 78/9. Praha, *Orbis* 1947, s. 44, 8°.

Populární výklad o životě a díle.

• Ref: J. Hrabák, *SaS* 12, 1950, 102—103.

2200

Petrmichl J. Josef Jungmann — velký český bibliograf. *Knihkupec a nakladatel* 8 (53), 1946, 459—460.

Ocenění Jungmannovy práce bibliografické.

2201

Petrmichl J. Jungmannova Historie literatury české. *K* 100. výročí smrti Josefa Jungmanna. *Knihovna* 2, 1947, 140—143, 175—177; 3, 1948, 6—10, 41—43.

Důkladný rozbor díla především s hlediska bibliografického.

2202

Zapletal Š. Josef Jungmann a Karel Hynek Mácha v Litoměřicích. *Sb. Litoměřice. K 100. výročí smrti Josefa Jungmanna (Litoměřice 1947)*, str. 11—19.

Jungmannovu pobytu v Litoměřicích je věnována první polovina populárního článku. Tamtéž (na str. 19—20) otiskuje F. Krčma dosud neznámou Jungmannovu báseň, věnovanou J. V. Kamarýtovi (z r. 1827).

2203

Votočková-Lauermannová O. Josef Jungmann v rodině. *LD* 1948, 6/6.

Srv. též: *olh*, *NO* 1948, 16/7 (připomínka 175. narozenin J. Jungmanna). — -11-, *Vzácný dopis Jungmannův*. *Beseda* 4, 1947, 253 (otiskuje list Václavu Beránkovi, faráři v Osenicích; b. d., okolo r. 1817).

2204

Jungmann A. O rodu Jungmannově. *Rodokmen* 3, 1948, 40—49.

Sleduje Jungmannův rod od Matěje Jungmanna (1590—1651); výsledky tohoto rodopisného zkoumání jsou zachyceny na třech přehledných tabulkách.

2205

Jungmann A. Rod Jungmannů ze Svaté a z Hudlic. Vysvětlivky a poznámky jako příloha rodové tabulky Jungmannů, o vsi Svaté u Hudlic, o vsi Hudlicích a o blízké samotě Na králi. Praha, nákl. vlast. 1948, s. 15, 8°. 2206

[Drobné příspěvky jungmannovské.] Berounsko 2, 1947, č. 34—35.

Obsahuje tyto články: F. Lettl, *Zaháení Jungmannových oslav v Hudlicích* (str. 1). — J. Havel, *K Jungmannovým oslavám* (2). — F. Šik, *Klidný život Josefa Jungmanna* (2—4). — J. Vitkovský, *Literární činnost Jos. Jungmanna* (5—8). — V. Palivec, *Z Jungmannových vzpomínek na rodný kraj* (8—9). — F. Šik, *Hudlice — rodiště Josefa Jungmanna* (9—11). 2207

Králík O. Přehled jubilejní literatury jungmannovské. NV 27, 1950, 75—78.

Přehledný kritický referát o nejnovějších knižních i časopiseckých pracích vyšlých k Jungmannovu jubileu r. 1947. — Stejného zaměření jsou i stati J. Hrabáka, *Jubilejní zeň jungmannovská* (SaS 12, 1950, 98—103) a K. Poláka, *Odkaz Jungmannův* (Slavia 19, 1950, 488—496); záznamy viz u jednotlivých prací. 2208

Paul K. P. J. Šafařík, T. G. Schröer a K. G. Rumy. Věstník KČSN, tř. filol.-hist.-filologická 1945 (1947), II, str. 1—22.

O Šafaříkových stycích s profesorem evangelického lycea bratislavského Tobiášem Gottfriedem Schröerem (1791—1850) a K. G. Rumym, uhersko-německým spisovatelem a žurnalistou (1780—1847). Hojná regesta z Šafaříkovy korespondence s Rumym, osvětlující zvl. Šafaříkovo působení v Novém Sadě. 2209

†**Fraucev V. A.** Slavisté o hlaholských zlomcích Pražských v korespondenci s P. J. Šafaříkem. Slovanské studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 133—138.

Týká se ruských slavistů I. I. Sreznevského, O. M. Bodjanského a V. I. Grigoroviče, kteří pomáhali Šafaříkovi shledávat potřebný materiál k vydání památky. 2210

Holý L. Komentář k stati Františka Palackého *Rozhledy a výhledy české řeči a literatury* z roku 1822. Slovesná věda 2, 1948/9, 12—20.

Poznámky k stati *An- und Aussichten der böhmischen Sprache und Literatur*, která byla napsána pro Wiener Jahrbücher der Literatur, ale zůstala v rukopise a byla vydána až 1874 v Palackého *Gedenklätter*. 2211

Škorpil E. Alois Vojtěch Šembera. Přehled života a díla. Vysoké Mýto, výbor výstavy A. V. Šembery ve Vys. Mýtě 1946, s. 208 + VIII obr. příl., 8°.

Práce přináší některé nové podrobnosti k dějinám české jazykovědy, zvl. v kap. III *Vědec a učitel* (o bojích rukopisných na str. 65—76); rovněž jsou tu otištěny výňatky z Šemberovy korespondence.

Ref: A. Okáč, NV 25, 1947, 201—202. — ok [= O. Králík], ČMM 67, 1947, 398. — bč [= J. Bělič], NO 1946, 12/10. — J. Vinař, Archa 31, 1947, 95. — Srv. též: J. Kučera, *Moravský buditel A. V. Šembera*. Čin 1946, č. 285. 2212

- Horák J.** Šemberova korespondence. VČA 59, 1950, 99—101.
Informuje o jejím obsahu a doporučuje ji k vydání. **2213**
- Daňhelka J.** K Erbenově činnosti ve Sboru Matice české. Slovesná věda 3, 1948/50, 47—50.
Z matičních protokolů otiskuje několik Erbenových posudků o dílech předložených Matici české k vydání; všímají si také jazykové stránky prací. **2214**
- Kratochvíl A.** Odkaz Josefa Jirečka. 125 let od narození spisovatele a vědce českého obrození. Lidová obroda (Brno) 1950, 8/10. **2215**
- Huráň A.** Ves Sv. Jiří, Jirečkové a vysokomýtské gymnasium. Od Trstenické stezky 24, 1948/9, 147—152.
Životopisné podrobnosti o Josefu a Hermenegildu Jirečkovi. **2215a**
- Svoboda K.** Kosinovy názory o národní vzdělanosti, zvláště o jazyce a písemnictví. ČMM 68, 1948, 50—77.
Vybere také názory J. E. Kosiny na rozmanité otázky jazykové (na př. na jazykovou správnost) z jeho statí, knižních posudků a z korespondence s F. Bartošem, třídí je a hodnotí. O Kosinově stanovisku v bojích rukopisných na str. 75. **2216**
- Ficek V.** Antonín Vašek a Petr Bezruč. Otec a syn. SlezSb 45, 1947, 90—107.
Mimo jiné o Vaškově vystoupení proti pravosti RK (str. 100—103); o Bezručových sklonech filologických (103—105). **2217**
- Glos B.** Čtyři dopisy Františka Bartoše. ČVSMO 1 59, 1950, 61—62.
Výňatky z dopisů, které F. Bartoš psal svému příteli a spolužáku Josefu Glosovi, tajemníku městské rady v Kroměříži v letech 1893 a 1902; obsahují dotazy na některé nářeční podrobnosti z okolí kroměřížského. **2218**
- Dostál J.** 40 let od úmrtí Františka Bartoše. Škola a kultura 1, 1946, 98.
Další jubilejní vzpomínky: A. Šulc, *Na toulkách za písní*. Podřevnicko 3, 1946/7, 12—13. — J. Žíla, tamže, str. 71. — M. Bakala, *Památce Františka Bartoše*. Naše Valašsko 10, 1947, 32—33. **2219**
- Jílek F.** Čtyřicet let od smrti Gebauerovy. SvN 1947, 25/5.
Srv. též: M. Pražák, *Čtyřicet let od smrti Jana Gebauera*. LD 1947, 25/5. — F. Horák, *Prof. Jan Gebauer a Mlázovice*. Beseda 4, 1947, 136 (vzpomínky na návštěvy J. Gebauera v Mlázovicích; srv. též ve sb. *Mlázovice v Podkrkonoší*, 1948, str. 180—181). **2220**
- Burian V.** Spisovatel František Vymazal. ČVSMO 1 55, 1946, 367—372.
Stručný přehled života a díla autora populárních jazykových učebnic „Snadno a rychle“. **2221**
- Dr Jan Urban Jarník. Praha, Společnost československo-albánského přátelství 1950, s. 26 + 4 příl., 8°.
Obsahuje čtyři stati o životě J. U. Jarníka a o jeho pracích, týkajících se albánštiny; jejich autory jsou D. Pilika, V. Skalička a V. Polák. **2222**

Vzájemná korespondence J. Konstantina Jirečka a Hermenegildajirečka. K vyd. připravil, životopisným úvodem a poznámkami opatřil **J. Páta**. Do tisku upravil **A. Frinta**. Praha, ČAVU 1947, s. 166 + 23 obr. příl. + 5 tab., 8°.

Edice obsahuje 79 listů z let 1861—1910 a přináší zajímavé podrobnosti o českém vědeckém životě té doby (na př. o M. Hattalovi, České akademii atd.).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 228 a Philologica 3, 1948, 27. — S. Harrison Thomson, American and East European Review 9, 1950, 65—68. 2223

A. Frinta. K 30. výročí smrti K. Jirečka. SÍPřehl 34, 1948, 80. 2224

Bartoš F. M. Rukopisy Královédvorský a Zelenohorský. 2. vyd. Praha, Práce 1946, s. 112, 8°.

Doplněné a opravené vydání brožury, která vyšla po prvé 1936 pod názvem *Rukopisy*. Vykládá přehledně o RKZ a o bojích rukopisných, především se stanoviska historického. Filologické důvody o podvrženosti RK autor „zásadně pominul“.

Ref.: V. Tichý, Kult. politika 2, 1947, č. 31. — jp, ČO 40, 1947, 387—388. — e, Rovnost 1948, 6/1. 2225

Eisner P. Rok 1886. KritMěs 7, 1946, č. 16.

Vzpomíná na Gebauerovo vystoupení proti pravosti RKZ a navrhuje, aby Hanušova monografie o rukopisných bojích byla doplněna materiálem z doby po r. 1918. — Srv. též: J. B. Č[apek], 60. výročí rukopisného boje. NO 1946, 14/2. 2226

Strejček F. Závěrečné slovo o Rukopisech. K stému třicátému výročí t. zv. nálezů ze dne 16. září 1817. Praha, Topičova edice 1947, s. 18, 8°.

„Osmnáctistránková brožura nepřináší k rukopisné otázce nic nového, leda spíše zmatek“ (fk, ČMF 31, 1948, 151). 2227

Váša P. V Praze. Paměti II. Praha, Kalich 1947, s. 160, 8°.

Obsahuje mimo jiné vzpomínky na J. Gebauer a (str. 89—95), otištěno též v NŘ 31, 1947, 137—142; o J. Polívkovi, J. Machalovi, F. Pastrnkovi a J. Zubatém v kap. *Slavisté a Indoevropané*, str. 105—109; o E. Smetánkovi na str. 117—120. Na vlastní počátky vědecké práce vzpomíná v kap. *Učíme se pracovat vědecky* (126—129).

Ref.: J. Dostál, KritMěs 9, 1948, 98—99. — V. Č[erný], ČL 3, 1948, 139 až 140. 2228

Pražák A. Na Žižkově 1909—1914. Sb. 50 let státního reálného gymnasia (dříve reálky) na Žižkově. Praha 1947, str. 9—18.

Vzpomínky na působení v učitelském sboru, jehož členy tehdy byli F. Bílý, Kv. Hodura, F. Ryšánek a j. 2229

Kurz J. Před deseti lety zemřel prof. dr. Pastrnek. LN 1950, 16/2.

Viz též č. 2408 a 2507. 2230

Strejček F. Olověné boty včerejška. Praha, Topičova edice 1945, s. 71, 8°.

Brožura vydána k stému výročí první soutěže na Brus jazyka českého, kterou vypsala Matice česká 1/3 1845. Historii Brusu se a. zabývá stručně jen v úvodní

kapitole, jinak je obsahem spisku autorův dlouholetý spor š Naší řeči a kritika její jazykové praxe; v závěru několik poznámek o akademickém Příručním slovníku jazyka českého a jeho významu.

Ref.: V. Machek, *K století Brusu a broušení*. LF 70, 1946, 270—271. -jps, KritMěs 7, 1946, 140—141. 2231

Murko M. Paměti. Zapsal S. Petíra. Paměti, knihovna literárních vzpomínek a korespondence, vydává III. třída České akademie věd a umění, sv. 16. Praha, F. Borový 1949, s. 252 + 13 s. obr. příl., 8°.

„V těchto pamětech podávám jen své vzpomínky, a to bez pramenů, neboť na jich vyhledávání a použití by nebylo času; i tyto vzpomínky uvádím jenom králce, hlavně abych osvětlil svůj vědecký vývoj a svou ostatní činnost. Při líčení příslušných dob, míst a osob se omezují jen na věci nejdůležitější“ (Úvod, str. 9). — Srv. též: M. Múrko, *Mé vzpomínky a přání*. ŠPřehl 32, 1946, 147—150.

Ref.: K. Horálek, SaS 12, 1950, 48-49. - J. Stanislav, JazSb4, 1950, 274až 276. — F. Wollman, Slavia 20, 1951, 475—483. — O. Turecek, Wiener slavistisches Jahrbuch 2, 1952, 222—224. 2232

Horák J. Z dějin literatur slovanských. Stati a rozpravy. Redigovali a předmluvu napsali J. Dolanský a J. Thon. Praha, J. R. Vilímek 1948, s. 536 + 1 obr. příl., 8°.

Dějin slovanské filologie se dotýkají tyto stati, vesměs již dříve otištěné: *Naše kulturní úkoly v Slovanstvu* (str. 32—75, po prvé ve sb. Idea Československého státu 1936, 544—582). — *Jan Máchal* (505—520, po prvé ČMF 26, 1940, 297—312). — *M. Múrko* (521—528, po prvé jako úvod ke knize M. Múrka *Rozpravy z oboru slovanské filologie*, 1937, str. V—XIV). — *Pavel Josef Šafařík a jeho evropský význam* (529—536, po prvé ve sb. Co daly naše země Evropě a lidstvu II, 1940, 234—237).

Ref.: K. Krejčí, SvN 1948, 12/3 a 17/4. — K. Polák, KritMěs 9, 1948, 284 až 287. — J. Čech, Tvorba 17, 1948, 137. — Z. Koňák, NO 1948, 4/3. — F. Krčma, Beseda 5, 1948, 134. 2233

Sezima K. Z mého života. Smetanovo smyčcové kvarteto e moll. Kniha vzpomínek a nadějí. Svazek třetí. Praha, J. R. Vilímek 1946, s. 424, 8°.

V třetí části tohoto svazku vzpomíná autor na svou činnost v České akademii věd a umění, zejména v její pravopisné komisi (str. 357 a 384 n.) a uvádí své poznámky k vydání *Pravidel českého pravopisu* z r. 1941 (405 n.). Porůznu také drobné vzpomínky na představitele české jazykovědy a spolupráci s nimi, na př. M. Weingarta, O. Hujera, E. Smetánku a j.

Ref.: J. Haller, NŘ 31, 1947, 12—16. — J. Brambora, Kytice 2, 1947 227—229 (s připomínkami). 2234

Jelínek H. Zahučaly lesy. Kniha vzpomínek. Paměti, sv. 15. Praha, F. Borový 1947, s. 584 + 15 obr. příl., 8°.

V knize porůznu drobné i souvislejší vzpomínky na F. Bílého, V. Ertla, J. Gebauera, A. Havlíka, F. Pastrnka, E. Smetánku a francouzského slavistu A. Maz o na (podle rejstříku). 2235

Šimek F. Vzpomínka na prof. Josefa Zubatého. Svob. Československo 1946, č. 68.

Srv. též: F. Sekanina, *Vzpomínka na prof. J. Zubatého*. Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 6, str. 2—3. 2236

Hodura Kv. Václav Ertl. † 12. IL 1929. NŘ 33, 1949, 47—49.
Vzpomínka u příležitosti 20. výročí Ertlovy smrti.

2237

Havránek B. Deset let od smrti Miloše Weingarta. LN 1949, 13/1. 2238

Hrozný B. Stručný přehled mých vědeckých objevů. Svobodný zítřek 3, 1947, č. 50, str. 1—3.

Obsahuje mimo jiné poznámky k autorově knize *Nejstarší dějiny Přední Asie a Indie* (viz zde č. 241) a první zprávu o rozluštění nápisů krétských; vyšlo též samostatně pod stejným názvem v Praze, nákl. Melantricha 1948, s. 35 + 1 obr. příl., 8°. Franc. znění *Bref aperçu de mes découvertes scientifiques* v ArchOr 16, 1947/9, 310—321.

2239

Novák A. Stručné dějiny literatury české. Zkrácené znění podle 4. vyd. Přehledných dějin literatury české upravili R. Havel a A. Grund. Olomouc, R. Promberger 1946 (1947), s. III + 818, 8°.

V kapitole *Jazykozpyt a filologie* (str. 713—719) přehledný, ale jednostranný výklad o české bohemistice a slavistice v období 1918—1946.

2240

Viz též č.:

- 847. F. Vodička, České obrození jako problém literární.
- 848. A. Jedlička, Josef Jungmann a obrozená terminologie literární vědná a lingvistická.
- 849. A. Jedlička, Příspěvek k poznání obrozené terminologie literární vědné.
- 2483. A. Belić, Vukova borba za narodni i književni jezik.
- 2484. E. Georgiev, Българи и чехи в епохата на тяхното възраждане.
- 2485. R. Jagoditsch, Die Lehrkanzel für slavische Philologie an der Universität Wien.
- 2486. E. Maleczyńska, Polskie tradycje naukowe i uniwersyteckie Wrocławia.
- 2487. C. Vganska, Всеславянските христоматии на Фр. Л. Челаковски и тяхната бълг. арена част.
- 2488. Документы к истории славяноведения в России.
- 2489. V. Jagić, Izabrani kraći spisi.

České jazykovědné instituce — Sjezdy a kongresy

Havel R. Vědecká instituce pečující o mateřský jazyk. PL 1945, 11/8.

O Kanceláři Slovníku jazyka českého ČAVU a její práci.

2241

Návrh na zřízení Ústavu českého jazyka. NO 1946, 24/1 a LD 1946, 25/1.

Srv. též: J. Daňhelka, *grizuje se Ústav pro český jazyk*. Svob. zítřek 2, 1946, č. 16. — F. Brambora, *Úkoly Ústavu pro český jazyk*. Lidová kultura 2, 1946, č. 17. — A. Ziskal, *K zřízení Ústavu pro český jazyk*. Svob. zítřek 2, 1946, č. 18. — J. Bělíč, *Ústav pro jazyk český*. NO 1946, 16/5. — A. Jedlička, *Ústav pro jazyk český*. SvN 1946, 7/6.

2242

Daňhelka J. K zřízení Ústavu pro jazyk český. VaŽ 12, 1946, 477—481.

Informuje stručně o organizačním rozdělení Institutu ruského jazyka při Akademii věd SSSR a srovnává je s ÚJČ. 2243

Získal A. Ústav pro jazyk český a jeho úkoly. Čeština v životě a ve škole (Praha 1947, viz zde č. 2138), str. 21—25. 2244

Získal A. Co chystá Ústav pro jazyk český v oboru lexikografie. LN 1948, 10/7 a 23/7. 2245

Jedlička A. Péče o spisovný jazyk. Kult. politika 3, 1948, č. 43.

O práci oddělení pro současný spisovný jazyk v Ústavu pro jazyk český. 2246

J. O. T[rojan]. Kolik slov má čeština? PL 1947, 24/10.

O práci lexikografického oddělení Ústavu pro jazyk český. Od téhož autora: *Jakými nářečími mluvíme*. PL 1947, 5/11 (o práci dialektologického oddělení ÚJČ) a *Umíte mluvit správně česky?* PL 1947, 11/11 (o práci oddělení pro současný spisovný jazyk téhož ústavu). Srv. též: L. Khás, *Novinky ze starých Čech*. LN 1950, 10/9 (o práci stč. oddělení ÚJČ) a dále č. 987—990. 2247

Zpráva o činnosti komise lexikografické (kanceláře Slovníku jazyka českého) za rok 1945. VČA 54, 1945 (1946), 39.

Další zprávy o činnosti Ústavu pro jazyk český: za rok 1946 — VČA 55, 1946 (1947), 73—74; za rok 1947 — VČA 56, 1947 (1948), 69; za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 83—84; za rok 1949 — VČA 58, 1949 (1950), 66—67. 2248

Polák V. Czeska kultura językowa po drugiej wojnie światowej. Język polski 30, 1950, 54—67.

Zvl. si a. všimá - skresleným způsobem — činnosti Ústavu pro jazyk český ČAVU a Kruhu přátel českého jazyka. 2249

Kopál V. L'état actuel des études linguistiques en Tchécoslovaquie. *Lingua* (Haarlem) 2, 1950, 226—236. 2250

A. G[regor]. Vědecká pětiletka. List 2, 1947/8, příl. Glosář, str. 61—62.

Upozorňuje na některá ediční desideria z oboru české jazykovědy. 2251

Komise pro staroslověnský slovník. VČA 54, 1945 (1946), 41.

Výroční zpráva o činnosti komise v r. 1945. Další výroční zprávy o činnosti téže komise: za rok 1946 — VČA 55, 1946 (1947), 72; za rok 1947 — VČA 56, 1947, (1948) 68; za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 89; za rok 1949 — VČA 58, 1949 (1950), 74—75. Viz též č. 406, 407, 738. 2252

Zpráva o činnosti pravopisné komise III. třídy ČAVU za rok 1945. VČA 54, 1945 (1946), 40.

Další zprávy: za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 87 a za rok 1949 — VČA 58, 1949 (1950), 76. 2253

Zpráva o činnosti orthoepické komise III. třídy ČAVU za rok 1945. VČA 54, 1945 (1946), 40.

Další zprávy: za rok 1946 — VČA 55, 1946 (1947), 72 a za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 88—89. Srv. též: B. Hála, *Jak pokračuje práce orthoepické komise*. Divadlo 32, 1946, 24—26. 2254

- Zpráva o činnosti fonografické komise III. třídy ČAVU a fonografického archivu za rok 1945. VČA 54, 1945 (1946), 37.
- Další zprávy: za rok 1946 — VČA 55, 1946 (1947), 72; za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 88; za rok 1949 — VČA 58, 1949 (1950), 57. 2255
- Zatímní statut „Ústavu pro záznam, výzkum a kulturu hlasu i mluvy“. VČA 59, 1950, 150 — 152. 2256
- Zpráva o činnosti místopisné komise za rok 1945. VČA 54, 1945 (1946), 39 až 40.
- Další zprávy: za rok 1946 — VČA 55, 1946 (1947), 73; za rok 1947 — VČA 56, 1947 (1948), 59—60; za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 85; za rok 1949 — VČA 58, 1949 (1950), 75. 2257
- Zpráva o činnosti komise pro studium stč. bible za rok 1945. VČA 54, 1945 (1946), 41.
- Další zprávy: za rok 1946 — VČA 55, 1946 (1947), 75—76; za rok 1947 — VČA 56, 1947 (1948), 60; za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949) 86. 2258
- Zpráva o činnosti komise pro vydávání pramenů náboženského hnutí v 14. a 15. století. VČA 56, 1947 (1948), 60. 2259
- Zpráva o činnosti komise bibliografické za rok 1946. VČA 55, 1946 (1947), 73.
- Další zprávy: za rok 1948 — VČA 57, 1948 (1949), 88 a za rok 1949 — VČA 58, 1949 (1950), 76. 2260
- Zpráva o činnosti komise III. třídy ČAVU pro soupis rukopisů. VČA 54, 1945 (1946), 41.
- Další zpráva: VČA 58, 1949 (1950), 75. 2261
- Zpráva o činnosti komise pro fotografování starých rukopisů a tisků za rok 1946. VČA 55, 1946 (1947), 75.
- Další zpráva o činnosti téže komise za rok 1948: VČA 57, 1948 (1949), 86. Srv. též zprávy o archivu fotografií, starých rukopisů a tisků: XIV — VČA 55, 1946 (1947), 74; XV — VČA 56, 1947 (1948), 60—61; XVI, XVII, XVIII — VČA 57, 1948 (1949), 86—87; XIX — VČA 58, 1949 (1950), 71—74. 2262
- Přednášky v Pražském lingvistickém kroužku v lednu až březnu 1944. SaS 10, 1947/8, 62—64.
- Zevrubná résumé přednášek F. Vodičky *Jungmannova účast na vývoji české prózy* a V. Skalický *O gramatické stavbě staré čínštiny*. — Pokračování: Přednášky PLK v době od května 1944 do února 1945. SaS 10, 1947/8 (1948), 126—128 (J. Bělič, *Mimojazykovi činitelé ve vývoji nářečí*; A. Jedlička, *Jungmannova účast při tvoření české terminologie literárně vědné a lingvistické*; J. Polišenský, *Jazykový materiál a historikova práce*). — Přednášky v PLK v době od března 1945 do prosince 1945. SaS 10, 1947/8 (1948), 191—192 (zpráva s podrobnějšími résumé přednášek J. Bělehrádka *Struktura a holismus a téhož autora Holismus a jazykozpyt*). — Přednášky v PLK v době od ledna 1946 do února 1947. SaS 10, 1947/8 (1948), 254—256 (zpráva s podrobnějšími résumé přednášek E. Pauliny *ho Čas a dej slovesný v slovenčině*, K. Zemena *Rozvrstvení českých souhlásek* a L. Cejpa *Strukturální rysy obchodní korespondence*). — Přednášky v PLK v době od března 1947 do května 1947. SaS 11, 1948/9 (1949), 142—143 (zpráva a podrobné résumé přednášky V. Poláka *Poznámky k západoevropskému svazu jazykovému*). — Přednášky v PLK v době od května 1947 do prosince 1948. SaS 12, 1950 (1951), 53—56 (zpráva a résumé těchto přednášek: L. Hjelmslev, *Langues de différents degrés*; E. J. Simmons, *Studium moderních jazyků v Spojených státech*; G. Devot o, *Příspěvek k problematice pádů*; K. Horálek, *K sporným otázkám praslovanské fonologie*. — M. R. Mayenowa, *Pokus o vymezení*

jazyka básnického z jiných typů jazyka; A. Belić, O principech studia spisovných jazyků; I. Lekov, Zákonitost ve vývoji slovanských jazyků; J. Nováková, Problém stříbrné latiny; A. Isačenko, Morfologie, syntax a frazeologie). 2263

Roubík F. Německé plány se slovanskými ústavy v Praze za okupace. *Slavia* 18, 1947/8, 515—520.

Všimá si zejména pražské Slovanské knihovny a Slovanského ústavu. 2264

T. S[aturník]. Slovanský ústav v Praze. *SIPřehl* 32, 1946, 82—83.

O osudech Slovanského ústavu v době okupace a o jeho obnovené činnosti. Další zpráva o práci SÚ od J. S [vobody] v *SIPřehl* 32, 1946, 409—411. Viz též č. 2140, 2266. 2265

Wollman S. Z činnosti Slovanského ústavu v r. 1949. *Slavia* 19, 1949/50, 564 až 566.

Zpráva. K ní připojeny na str. 566 zprávy o valném shromáždění SÚ r. 1949 a o přednáškách SÚ konaných v témže roce. Stručná zpráva o činnosti SÚ v r. 1949 otištěna též v *SIPřehl* 36, 1950, 185. — Pokračování: *Z činnosti a programu Slovanského ústavu*. *Slavia* 20, 1950, 155—157 (též o publikační činnosti a přednáškách SÚ). 2266

J. S[voboda], Ztráty české slavistiky za okupace. *Slavia* 18, 1947/8, 528 — 529.

Zpráva. 2267

Z přednášek ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze. *ČMF* 29, 1946, 78.

Seznam přednášek za dobu od března 1944 do března 1945. Další zprávu viz v *ČMF* 30, 1947, 254—255 (za dobu od dubna 1945 do dubna 1947). 2268

Haller J. Kruh přátel českého jazyka za války. *NŘ* 29, 1945, 89—95.

Zpráva o jeho činnosti. 2269

Oberpalcer-Jílek F. Milovníci českého jazyka se sdružují. *SvN* 1946, 12/6.

Zpráva o činnosti Kruhu přátel českého jazyka; jiný čl. pod stejným názvem napsal též autor do *Oběžníku KPČJ* 1, 1947, č. 1, str. 1—2. Srv. též: *Špisovatelé a jazyk*. *Svob. zítřek* 2, 1946, č. 4, str. 5 (zpráva o ustavení literárního odboru při KPČJ). 2270

Polák V. Kruh přátel českého jazyka. *SIReč* 15, 1949/50, 56—57.

Zpráva. 2271

Karasová A.—Brambora J. Přednášky Literárněhistorické společnosti 1935—1945. *Slovesná věda* 1, 1947/8, 54—59.

Themata četných přednášek, uvedených v seznamu, souvisí s linguistikou. 2272

Jazykovědné oddělení Československo-sovětského institutu. *SaS* 12, 1950, 187.

Zpráva o jeho zřízení, organizaci a pracovních úkolech. 2273

Kolařík J. Po stopách Dobrovského a Šafaříkových. *SvN* 1948, 14/2.

Rozhovor s B. Havránkem a A. Pražákem o dnešním stavu slavistických studií na pražské universitě. 2274

Řeháček J. Slavistika na československých vysokých školách. *SIPřehl* 36, 1950, 452—454.

Přehledná zpráva. 2275

- Filologové na českých filosofických fakultách v letním semestru
1947. ČMF 30, 1947, 264—265.
- Seznam s označením oboru a fakulty, kde přednášejí. **2276**
- Khás L. Slovo o fonetice. LN 1950, 12/2.
- Populárně o práci fonetického ústavu Karlovy university. **2277**
- B. T[řnka]. Vědecký odbor filologický při filosofické fakultě Palackého uni-
versity. ČMF 33, 1950, 44.
- Zpráva o ustavení a jeho činnosti. **2278**
- Olteanu P.** Lingvistica slovacă de astăzi si importanta ei pentru
limba romana. Românoslavica 1, 1948, 128—155.
- Přehledný výklad o současné slovenské jazykovědě a jejích hlavních pracovních
oborech, zejména pokud mají nějaký vztah k rumunštině. Československo-rumun-
skými styky na poli jazykovědném se mimo jiné zabývá také knižní publikace téhož
autora *Contribuții lingvistice la vechimea si adâncirea legăturilor cehoslovaco-române*
(Bratislava-București 1948). **2279**
- Kostiha J. E. Bratislavský lingvistický krúžok. LD 1947, 22/5.
- O jeho činnosti, zejména přednáškové. **2280**
- Jedlička A. Ze slovenské jazykovědy. NR. 33, 1949, 151—154.
- O současném stavu jazykovědného bádání na Slovensku; podrobněji o časo-
pisech *Slovenská reč* a *Slovo a tvar*. **2281**
- B. Hk [=Havránek]. Alexandr Belić sedmdesátníkem a čestným doktorem
filosofické fakulty Karlovy university. SIPřehl 32, 1946, 534—537.
- Zpráva o promoci, která se konala 26/10 1946; ve výtahu tu též otištěna promoční
řeč B. Havránka, hodnotící Beličovo dílo. — O přednáškách A. Beliče v Praze po-
dává zprávu J. Dolanský tamže, str. 537—539. Srv. též: *Co semení a co trvá v ja-
zykovém tvoření*. LD 1946, 31/10 (zpráva o přednášce A. Beliče v Praze 1946, 25/10). **2282**
- Burian V. Slovinský slavista v Praze a v Olomouci. SIPřehl 34, 1948, 79—80.
- Zpráva o návštěvě a přednáškách F. Grivce (v říjnu 1947). Srv. též: *Slovinský
učenec v Praze*. LD 1947, 9/10. **2283**
- V. Polsko-česká kulturní vzájemnost. PL 1946, 22/11.
- Referát o přednášce T. Lehra-Splawińskiego v Praze 18/11 1946. Srv.
též zprávu v SIPřehl 32, 1946, 541—542 (*Z našich vědeckých styků s Polskem*). **2284**
- A. F[řinta]. Přednášky A. Mazona v Praze. SIPřehl 32, 1946, 317—318.
- Zpráva o pražských přednáškách francouzského slavisty v červnu 1946. Srv. též:
— a, *Prof. A. Mazon v Praze*. Svob. zítřek 2, 1946, č. 23, str. 5. **2285**
- Novotný R. Sovětská lingvistika v praxi. LN 1949, 8/11.
- Ref. o pražské přednášce I. I. Meščaninova 5/11 1949. Srv. též: K. Horálek,
Vůdčí sovětský jazykovědec v ČSR. LN 1949, 10/11. — Iš, *Akademik I. I. Meščaninov
v Brně*. LN 1949, 8/11. — Jel, I. I. *Meščaninov o sovětské lingvistice*. LN 1949, 11/11.
— *Představitelé sovětské vědy a kultury mezi námi. Akademik Ivan Ivanovic Meščaninov*.
RP 1949, 13/11 (autor nejmen.). — C. Bosák, *Co dala návštěva akademika Meščani-
nova naší jazykovědě*. RP 1949, 23/11. — CBL, *Návštěva akademika I. I. Meščaninova*

v ČSR. SaS 12, 1950, 45—46.—*Jazykovědec I. L. Meščaninov*. SIPřehl 35, 1949, č. 9—10, str. 28—30 (autor neuveden). Viz též č. 38, 39, 40. 2286

Paulová M. Profesor Viktor Novak do Prahy. SvN 1947, 13/4.

Stručně o díle bělehradského historika-slavisty. O jeho pražské přednášce *O tisíciletém vývoji hláholismu na charvátské půdě* srv. stručnou zprávu: dý, SvN 1947, 23/4. 2287

Udal'cov I. I. Sovětská slavistika po druhé světové válce. RP 1949, 6/3.

Tamtéž zpráva V. Kladivové o přednáškách I. I. Udaľcova na Karlově universitě. 2288

-zka [= V. V. Procházka]—A. F[rinta]. Zahraniční slavisté v Československu. SIPřehl 33, 1947, 459—460.

Zprávy o návštěvě římského slavisty G. Mavera, dále lektora slovanských jazyků v Goteborgu G. Jacobssona (-zka) a rusisty E. J. Simmonse z Columbijské university v New Yorku (A. F.). 2289

Viz též č. "

2492. S. Stojkov, Грижи за чешкия книжовен език.

2493. I. Lekov, Дружеството за славянско езикознание в Прага.

2494. S. Urbañezkyk, Ośrodek czeskiego słowianoznawstwa.

Burian V.—Frinta A.—Havránek B. Slovanský sjezd v Bělehradě r. 1946. Knihovna Slovanského výboru, sv. 1. Praha, Slovanský výbor 1947, s. 1 6 4 + 4 příl., 8°.

Publikace obsahuje mimo jiné na str. 42—59 text referátu akad. B. D. Grekova

Úloha Slovanů v dějinách světové kultury a ref. Z. Nejedlého *Význam Čechů a Slováků pro svět a Slovanstvo* na str. 84—91; na str. 153—154 stručná zpráva o sjezdových přednáškách B. Havránka a J. Dolanského na bělehradské universitě. — Srv. též další zprávy týkající se bělehradského sjezdu: M. Galuska, *Slované dali příklad*. Tvorba 15, 1946, č. 51—52. — F. Trávníček, *Z kongresistova zápisníku*. SvN 1946, 22/12. — J. Dolanský, *Dva projevy o Slovanském sjezde v Bělehradě*. Praha — Moskva 2, 1947, 34—35 (o přednáškách A. Gundorova a N. Tichonova). — V. Burian, *Kronika slovanského sjezdu v Bělehradě*. SIPřehl 33, 1947, 60—82. — Rt, Prof. Dr Fr. Trávníček o Slovanském sjezdu v Bělehradě. Rovnost 1947, 9/5. 2290

Vařica J. Slovanský sjezd v Bělehradě. ACM 34, 1947, 54—60.

Zpráva. — Jinou zprávu podal též autor v čas. Vyšehrad 2, 1947, 57—58 ;k tomu srv. V. Novak, *Povodom jednog klevetničkog članka*. Slavensko bratstvo (Beograd) 1947, č. 6. a prohlášení B. Havránka a P. Maxy (jménem Slovanského výboru v Praze) v SIPřehl 33, 1947, 479—480. 2291

Havránek B. Slavistická konference v Leningradě. SIPřehl 32, 1946, 319—322.

Zpráva o konferenci, která se konala ve dnech 29/6 — 5/7 1946. 2292

Havránek B. Chystaný sjezd slavistů ze slovanských zemí v Moskvě. SIPřehl 33, 1947, 548—549.

Zpráva o jednání organizační komise sjezdu. — Srv. též: *Polská účast na kongresu slavistů v Moskvě*. SIPřehl 34, 1948, 83. — *Zpráva o činnosti Organisačního výboru sjezdu učenců-slavistů*. Tamtéž, 325—327. — *Akademik Grekov o úkolech sjezdu znalců slovan-*

ských jazyků. NO 1948, 8/4. — *Vědecké styky slovanských učenců*. LN 1948, 4/6 (retrospektiva u příležitosti chystaného slavistického sjezdu). 2293

[Havránek B.]. Накануне конгресса учёных-славяноведов. Slavjane 1948, 60–62.

Zpráva o zasedání organizačního komitétu pro připravovaný slavistický kongres v Moskvě; konalo se v Praze ve dnech 25. — 26. II. 1948. 2294

Hořínek J. Druhý mezinárodní kongres toponymie a anthroponymie v Paříži v červenci 1947. LF 71, 1947, 250—252.

Zpráva se stručnými resumé některých sjezdových přednášek. 2295

Horálek K. Mezinárodní linguistický kongres v Paříži. SaS 11, 1948/9, 91—93.

Zpráva o kongresu, který se konal r. 1948; o něm též: J. Vachek, *Šestý mezinárodní linguistický sjezd v Paříži*. ČMF 32, 1949, 1—4. Viz též č. 170 a 201. 2296

Dostál A. Les VIe et VIIe Congrès internationaux d'Études byzantines. ByzSlav 10, 1949, 139—145.

Zpráva o dvou byzantologických sjezdech, které se konaly r. 1948 v Paříži (27/7až 2/8) a v Bruselu (4/8—15/8). 2297

Klíma J. Le XXIe congrès international des orientalistes à Paris. ArchOr 16, 1947/9, 357—363.

Zpráva o kongresu, který se konal v červenci 1948; stručnou zprávu napsal týž a. do čas. Nový Orient 4, 1949, 27—28. 2298

Slavistika v zemích slovanských a neslovanských

Nečas J. 120 let Matice srbské. SIPřehl 32, 1946, 497—500.

Jubilejní připomínka. 2299

Žžk. O českou katedru. NO 1947, 5/6.

O katedrách a lektorátech českého jazyka a české literatury na jihoslovanských universitách. 2300

Mgr [= Mágr A. S.]. Obnovená Matica Hrvatska. SIPřehl 34, 1948, 323 až

Týž autor: *Obnovená „Akademija znanosti in umetnosti“* v Lublani. SIPřehl 34, 1948, 417—420. 2301

Nečas J. 80 let Jugoslávské akademie. SIPřehl 34, 1948, 167—170.

Další zpráva tamže, str. 482 (autor neuveden). 2302

Urban Z. Jihoslované a slavistika. Práce 1946, 23/7.

O úkolech nové jihoslovanské slavistiky. 2303

Lekov I. Кратък библиографичен преглед на българското и славянско езикознание в България през периода от 1939—1946 г. (Отделни книги і статии в сборници и списания.) Slavia 19, 1949/50, 208—213.

Abecedně seřazený bibliografický přehled, bez adnotací. 2304

Georgiev E. Българското литературознание в годините 1940 —

1947. *Slavia* 19, 1949/50, 213—226.

Přehled bulharské literárně vědné práce za léta 1940—1947, podaný ve formě souvislého výkladu s adnotacemi, zaznamenává v odd. I Стара българска литература také některé práce týkající se jazyka a památek staroslověnských a starobulharských. Viz zde č. 518.

2305

Lekov I. Bulharská slavistika po 9. září 1944. *SIPřehl* 35, 1949, 34—36.

Zpráva.

2306

Stojkov St. Български научни работници в областта на славянската филология. *Slavia* 19, 1949/50, 235—236.

2307

Lekov I. Кратка информация върху лексикографска работа в България. *Slavia* 20, 1950, 121—122.

2308

Studium ruského jazyka v Bulharsku. *SIPřehl* 36, 1950, 233.

Zpráva.

2309

K. H[orálek]. Dějiny bádání o ruském jazyce. *SaS* 10, 1947/8, 248—249. Ref. o přehledu rusistiky, rojatém do cyklu Роль русской науки в развитии мировой науки и культуры (Učěnyje zapiski Moskovskogo universiteta 1946, t. 106).

2310

Havránek B. O dnešní organizaci a práci Akademie věd SSSR.

SIPřehl 32, 1946, 170—173.

Zpráva. K tomu dodatek o Ústavu ruského jazyka při Akademii věd SSSR tamže 32, 1946, 324.—Srv. též: V. Š [milauer], *Ústav ruského jazyka při Akademii věd SSSR*. *ČMF* 30, 1947, 84—85.

2311

Nikitin S. A. Институт славяноведения Академии наук СССР.

Slavia 18, 1947/8, 521—523.

Rusky psaný informativní přehled o práci ústavu.— Srv. též: Th. Saturník, *Nový Slovanský ústav*. *VaŽ* 13, 1947, 487—488 (zpráva o zřízení Ústavu slavistiky při Akademii věd SSSR); jiná zpráva v *SIPřehl* 32, 1946, 414—415. — hjk, *Ústav slavistiky Akademie věd SSSR*. LN 1949, 7/4.

2312

Erde D. Úspěchy sovětské linguistiky. Praha — Moskva 3, 1948, 25—26.

Informativní přehled o současných pracích sovětských jazykovědců (překlad z ruštiny).

2313

V. Š[milauer]. Věda o Slovanech v moskevské Akademii věd. *ČMF* 29, 1946, 84—85.

Zpráva podle V. Ditjakina v čas. *Slavjane* 1945, č. 2.

2314

Jakubinskaja E. Vědecké studium Slovanstva v Leningradě. *SIPřehl* 32, 1946, 542—543.

Zpráva. Srv. dále: S. Sovetov, *Slavistický kroužek v Leningradě*. Tamže, str. 543.

2315

Udal'cov I. I. O činnosti Ústavu slavistiky Akademie věd SSSR. *SIPřehl* 34, 1948, 556—651.

Zpráva. Srv. též: *O práci Slovanského ústavu v Moskvě*. *SIPřehl* 34, 1948, 350 (nepodepsáno). — *Slovanský ústav Akademie věd SSSR*. *SIPřehl* 36, 1950, 470. 2316

Havránek B. Slavistika v Moskvě. *Předvoj* 1, 1948, č. 8.

Zpráva o zkušenostech z moskevského pobytu v r. 1948.

2317

Slovanská filologie na kyjevské universitě. Praha — Moskva 4, 1949, 90.

Stručná zpráva.

2318

Mayenowa M. R. Informace o Institutu pro literární bádání ve Varšavě. (Předneseno v PLK 30/5 1949.) Z pol. rkp. přel. Z. Hauptová. SaS 12, 1950, 33—36.

Jedním ze tří stálých vědeckých výzkumných ústavů Institutu je Ústav pro dějiny básnického jazyka; o jeho práci podrobněji na str. 35. — Podobného obsahu je i čl. Z. Wasilewského *Instytut badań literackich*. Slavia 20, 1950, 144—151 (o výzkumu jazyka uměleckých děl zpráva na str. 147—148).

2319

Lehr-Splawiński T. Jagellonská universita v době války a nyní. SIPřehl 32, 1946, 60—65.

Srv. též: V. Š[milauer], *O polské slavistice za války a po válce*. ČMF 29, 1946, 257 (o přednášce S. Urbańczyka ve Společnosti pro slovanský jazykozpyt v Praze 4/4 1946). — Kí [= Krejčí K.], *Válečné ztráty polské slavistiky*. Slavia 18, 1947/8, 528.

2320

Grabowski T. S. Slovanské otázky v dřívějším a dnešním Polsku. SIPřehl 32, 1946, 377—383.

Mimo jiné také o založení a činnosti Slovanského ústavu v Krakově. Srv. též: J. P., *Krakovská slavistika*. Práce 1946, 14/3.

2321

Křemenák B. Čeština na polských gymnasiích. NO 1947, 31/12.

Srv. též zprávu o vyučování českému jazyku a českým dějinám v Krakově (SIPřehl 32, 1946, 337) a zprávu o kursech češtiny ve Varšavě v NO 1948, 10/10 (bk [= B. Křemenák]).

2322

Polská slavistika a škola. SIPřehl 32, 1946, 228—229.

O šíření slovanské myšlenky na polských školách a o prostředcích této akce. Srv. též zprávu o kursu slavistiky pro polské učitele v SIPřehl 32, 1946, 336.

2323

Klima J. L'orientalisme polonais après la guerre. ArchOr 16, 1947/9, 324 až 325.

Stručná zpráva.

2324

Kalhous R. 90 let Společnosti přátel věd v Poznani. SIPřehl 34, 1948, 249.

2325

Kalhous R. Činnost Západního ústavu v Poznani. LD 1947, 27/6.

2326

Frinta A. Jubilea a nynější stav literatury lužickosrbské. Slovesná věda 1, 1947/8, 144—147.

Obsahuje také stručný přehled kulturních pracovníků a organizací podle stavu po r. 1945.

2327

Frinta A. Sté výročí Mačice serbské v Budyšině. SIPřehl 33, 1947, 233—234.

Srv. dále: J. Rumler, *Sto let Lužické matice*. Lidová kultura 3, 1947, č. 14. — R. Kalhous, *Stoleté trvání Lužickosrbské Matice v Budyšíně*. LD 1948, 5/9.

2328

Krječmař M. Význam university Karlovy pro Lužické Srby. SIPřehl 34, 1948, 291—292.

- Výčet významnějších lužickosrbských studentů na pražské universitě od počátku XVIII. století. V dodatku A. F[rinta] upozorňuje na význam lektorátu a později stolice lužické srbštiny na Karlově universitě (str. 292—293). **2329**
- Frinta A.** Lektoráty lužické srbštiny. ČMF 33, 1950, 185—186. **2330**
Zpráva o lektorátech v Praze, v Brně, ve Vratislavi a v Lipsku.
- Slavistika v Lipsku. SIPřehl 33, 1947, 478. **2331**
Zpráva o současném stavu.
- A. F[rinta]**, Z činnosti Slovanského ústavu v Ženevě. SIPřehl 34, 1948, 258. **2332**
Zpráva.
- Millet Y.** Les études slaves en France. Slavia 18, 1947/8, 523—527. **2333**
Přehledná zpráva o současném stavu. Srv. též: A. Maz on, *Slavonic Studies in France*. SIREv 25, 1946/7, 206—213 (zaznamenává také stolice a lektoráty češtiny na francouzských vysokých školách).
- Damiani E.** Dnešní stav studia slavistiky. SIPřehl 32, 1946, 525 až 528. **2334**
Přehled italské slavistiky, všímající si též studií jazykovědných. Srv. též J. K. Jiras, *Bohemistika v Itálii*. LD 1946, 3/3. — J. K. Jiras, *Slavistika v Itálii*. LD 1946, 6/3 (hl. o její složce literárně historické a literárně vědné). — J. S[karlandt], *K dějinám slavistiky v zemi Dantově*. LD 1947, 1/1 (ref. o knize: A. Cronia, *Per la storia della slavistica in Italia*. 2. vyd.). — A. Cronia, *Slavonic Studies in Italy*. Slavonic and East European Review 26, 1947/8, 197—208 (zaznamenává m. j. také lektoráty češtiny na vysokých školách italských).
- Jacobsson G.** Slavistika v Švédsku. Slavia 19, 1949/50, 236—239. **2335**
Přehled současných slavistických studií ve Švédsku po stránce organizační i obsahové.
- Kt.** Čeština v Cambridge. SvN 1947, 12/4. **2336**
Zpráva o lektorských kursech češtiny, které vede R. Auty.
- A. F[rinta]**, Bulletin of the American Association of Teachers of Slavonic and East European Languages. SIPřehl 34, 1947, 261. **2337**
Zpráva o časopise, který vychází od r. 1943, a o společnosti, která jej vydává.
- Šmilauer V.** First Courses in Czechoslovak Studies in the Columbia University. Philologica 2, 1947, 31. **2338**
Stručná zpráva o přednáškách o české a slovenské řeči a literatuře, které byly zahájeny na Kolumbijské universitě v New Yorku ve šk. r. 1946/7. Srv. též: J. Kosnerová, *Zajem o slovanské jazyky v USA*. NO 1946, 13/4. —js, *Československá stolice na Kolumbijské universitě*. SvN 1946, 25/12. —rah, *Čs. seminář v New Yorku*. Práce 1947, 8/2. —jI, *Čeština na amerických universitách*. NO 1948, 7/2.
- Polák V.** Studium slovanských jazyků na Houstonské universitě v Texasu. ČMF 33, 1950, 41. **2339**
Stručná zpráva.

- Grivec F.** Alexander Vasiljevič Gorskiĭ. (K stému výročí vědeckého objevu staroslověnských životopisů sv. Cyrila a Metoděje.) ACM 33, 1946, 127—129, 174—176, 213—216. 2340
- Kurz J.** Tři dopisy Vatroslava Jagiče I. M. Martynovovi. Slavia 18, 1947/8, 61—71.
Otištěné listy pocházejí z let 1886, 1889 a 1893; s úvody a poznámkami vydavatelovými. 2341
- Dolanský J.** Vzpomínáme Vatroslava Jagiče. LN 1948, 5/8.
U příležitosti 25. výročí jeho smrti. O přednáškách proslavených na vzpomínkové slavnosti v Praze (B. Havránek, J. Kurz, J. Doležal) ref. stručně jkp [= J. K. Pojezdny], LD 1948, 23/11. * 2342
- †Páta J.** Nové příspěvky k dějinám slovanské literární spolupráce v XIX. století. Slavia 18, 1947/8, 356—389.
Otiskuje 19 dopisů J. P. Jordana, vydavatele revue Jahrbücher für slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft v Lipsku. Listy jsou adresovány F. M. Klácelovi (7), A. V. Šemberovi (1), K. Havlíčkovi (3), faktorů Rohlíčkovi v Jeřábkově tiskárně v Praze (1) a F. Palackému (6) a mají význam pro poznání slovanských kulturních styků v XIX. století.
Ref.: ok [=0. Králík], ČMM 69, 1950, 203—204. 2343
- Brambora J.** Zakladatel francouzské slavistiky. SvN 1948, 4/5.
Připomíná 100. výročí narození L. Leger a. 2344
- Hrabák J.** František Siedlecki, theoretik polského verše. List 2, 1946/7, 130—134.
Přehledný výklad o vývoji a současném stavu polské vědy o verši a zhodnocení díla F. Siedleckého. 2345
- Trávníček F. A. A.** Šachmatov. Rovnost 1945, 2/12.
O životě a díle A. A. Sachmatova; též o jeho vztahu k české jazykovědě, zvl. k J. Gebauerovi. 2346
- Krámský J.** N. S. Trubetzkoy and Oriental Linguistics. ArchOr 16, 1947/9, 225—264.
Zevrubně zhodnocení prací N. S. Trubeckého, zejména z orientalistiky. — Srv. též stručnou vzpomínku A. V. Isačenka, *Pred desiatimi rokmi zomrel N. S. Trubeckoj*. LN 1948, 27/6. 2347
- Šimek F.** Jubileum slavného ruského jazykozpytce. Svob. Československo 2, 1946, č. 73.
Připomínka 165. výročí narození A. CH. Vostokova. 2348

Jubilea, nekrology

- Machek V.** Josef Baudiš. Praha, ČAVU 1948, s. 2 9 + 2 obr. příl., 8°.
Nekrolog; na str. 27—29 bibliografie prací Baudišových.
Ref: chb [= Cháb V.], NO 1948, 14/8. 2349

- Pražák A.** Antonín Beer a naše věda. NV 27, 1950, 125—131.
Nekrolog. — Další nekrology: L. Zatočil, *Antonín Beer — vědec a učitel*- NV 27, 1950, 132—142; od téhož autora i kratší nekrolog v LN 58, 1950, 10/3. — J. Šedivý, *Za prof. dr. Ant. Beerem*. ČMF 33, 1950, 148—151. 2350
- Havránek B.** Osmdesátník Olaf Broch čestným doktorem Karlovy university. SIPřehl 33, 1947, 458-59.
Zpráva se stručným oceněním životního díla. — Osmdesáté narozeniny O. B r o c h a připomíná také F. R. Tichý, *Norský znalec Slovanstva* (NO 1947, 8/8). 2351
- Wollman F.** Alexander Brückner. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 165 až 167.
Nekrolog. 2352
A. F[rinta]. Adolf Černý doktorem filosofie. SIPřehl 32, 1946, 197—199. 2353
Zpráva. 2353
- Horálek K.** K jubileu N. S. Deržavina. SIPřehl 34, 1948, 246 až 248.
Výklad o životě a zhodnocení díla N. S. Deržavina. 2354
- Havránek B.** Fuscien Dominois. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 171 až 172.
Nekrolog. 2355
- V. Š[milauer],** Osmdesátiny prof. V. Flajšhans. ČMF 29, 1946, 255—256.
Další jubilejní stati: K. P[olák], *Flajšhansova osmdesátka*. PL 1946, 29/6. — kov, *Životní jubileum prof. dr. Václava Flajšhans*. SvSl 1946, 29/6. — J. Brambora, *Mistr filologie*. Práce 1946, 2/7. — F. Tichý, SvN 1946, 2/7. — V. Flajšhans *osmdesátiletý*. Rodokmen 1, 1946, 30 (autor nejmen.). — F. H[ampl], Práce 1947, 20/7. 2356
- Pražák A.** Prof. Dr Václav Flajšhans. Slovesná věda 3, 1949/50, 236—239.
Nekrolog. — Další nekrology: jk, *Marginálie* 24, 1951, 59—60 a F. M. Bartoš, *JčŠbH* 20, 1951, 14—16 (o Flajšhansovi jako husitském badateli). — Srv. též NŘ 34, 1950, 160 (red.). 2357
- Gregor A.** Josef Folprecht. LF 74, 1950, 240. .
Stručný nekrolog. 2358
- Wollman F.** Vladimír Andr. Francev. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 172—173.
Nekrolog. 2359
- Dolanský J.** Památce dvou slavistů. Kapitola z dějin naší slavistiky. NV 25, 1947, 65—79.
Nekrology V. A. Franceva a E. A. Ljackého. 2360
- Kurz J.** Jan Frček. NV 24, 1946, 307—309.
Nekrolog. — Od téhož autora pocházejí také nekrology J. Frčka v ČMF 30, 1947, 1—9 v RSÚ 12, 1939/46 (1947), 102—104 a stručná vzpomínka ve SvN 1946, 12/6. Viz též č. 2497. 2361

- Machek V.** Jan Frček. LF 70, 1946, 133—135.
Nekrolog. — Jiný nekrolog J. Frčka: K. Horálek, ByzSlav 9, 1947/8, 406 až 408. Srv. též stručnou vzpomínku L. Ptáčka, *Na koho to slovo padne*. NO 1947, 10/6. 2362
- Jemelka F.** Praelatus Dr Franciscus X. Grivec 70 annos natus. AAVel 19, 1948, 165—186.
Připojena podrobná bibliografie Grivcových prací do r. 1948 (str. 169—186). 2363
- Chodil I.** Prelát Dr František Grivec sedmdesátníkem. ACM 35, 1948, 293—297 2364
- Hrubeš J.** Bohuslav Havránek. Práce 1947, 24/8.
Stručný přehled života a díla. 2365
- Havránek B.** Kvido Hodura sedmdesátníkem. LN 1949, 3/2.
Srv. též: A. Jedlička, *Kvido Hodura sedmdesátiletý*. NŘ 33, 1949, 50—54. — vř, RP 1949, 1/2. 2366
- Machek V.** Josef Horák. LF 70, 1946, 136—139.
Nekrolog srovnávacího jazykovědce J. Horáka (1862—1944); další nekrolog napsal též autor do NV 24, 1946, 55. 2367
- Matouš L.** Stopami zašlých kultur. O práci profesora Bedřicha Hrozného. Praha, Melantrich 1949, s. 54, 8°.
Populární výklad o životě, vědeckém vývoji a objevech českého orientalisty (u příležitosti jeho 70. narozenin). — Totéž rusky: Бедржих Грозны. Жизнь и деятельность чешского ориенталиста. Пер. с чеш. К. Кучар. Praga, Orbis 1949, s. 42 + 5 obr. příl. — Totéž anglicky: *Bedřich Hrozný. The Life and the Work of a Czech Oriental Scholar*. Translated from the Czech by F. O. Stein. Prague, Orbis 1949, s. 37 + 5 obr. příl., 8°. — Totéž německy: *Bedřich Hrozný. Leben und Forschungswerk eines tschechischen Orientalisten*. Übersetzt aus dem Tschechischen v. F. Kirschner. Prag, Orbis 1949, s. 42 + 5 obr. příl., 8°. — Totéž polsky: *Bedřich Hrozný. Życie i dzieło orientalisty czeskiego*. Z czeskiego przełożyła I. Ryšankowa. Praha, Orbis 1950, s. 39 + 5 obr. příl., 8°.
Ref.: P. Poucha, *Nový Orient* 4, 1949, 167 (o čes. vyd.). — Sý, *Archeol. rozhledy* 1, 1949, 138. 2368
- Rypka J.** O Bedřichu Hrozném. *Nový Orient* 5, 1949/50, 217 až 220.
Populární výklad o životě a díle B. Hrozného u příležitosti jeho sedmdesátin. Srv. též: J. L. Krušina-Černý, *Profesor Bedřich Hrozný sedmdesátníkem*. RP 1949, 6/5. — K, *Sedmdesátiny Bedřicha Hrozného*. LN 1949, 7/5. — M. Bič, *Theologia evangelica* 2, 1949, 61—62; jiný jubil. čl. téhož a. v čas. *Český bratr* 25, 1949, 57 až 58. Viz též č. 2499. 2369
- Fafl Z.** Vzpomínka k sedmdesátinám prof. B. Hrozného. *Nový Orient* 4, 1949, 169.
Další jubilejní stati v témž časopise: O. Šimek, *Odkud a kam? Z jitrních hodin objevitele starých kultur* (str. 170—171; vzpomínka na mladá léta B. Hrozného). — T. Klíma, *Hethický zákoník B. Hrozného. K zásluhám... B. Hrozného o právní dějiny starého Orientu* (172—174). — P. Poucha, *Předhistorická Indie ve světle bádání prof. B. Hrozného* (176—177). 2370

- Havránek B.** Oldřich Hujer. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 98—100.
Nekrolog. Viz též č. 2500. 2371
- jf [= J. Fiala].** Úmrtí prof. Jordana Ivanova. SIPřehl 33, 1947,
477—478. 2372
- Machek V.** Josef Janko. LF 71, 1947, 308—310.
Nekrolog všímající si zvl. Jankovy činnosti slavistické. — Další nekrology: H. Siebenschlein, *Člověk Janko*. ČMF 31, 1948, 1—10. — L. Heger, *Germanista Janko* (tamtéž, str. 14—18). — J. Kopal, *Za zesnulým redaktorem Časopisu pro moderní filologii* (tamtéž, str. 55—56). — Drobnější nekrology: L. Zatočil, SvN 1947, 20/6. — K. Polák, PL 1947, 21/6. — J. Brambora, Kult. politika 2, 1947, č. 41. Viz též č. 2502. 2373
- Šmilauer V.** Jankův odkaz bohemistice. ČMF 31, 1948, 10—14.
Hodnotí zejména Jankovy příspěvky k českému slovníku etymologickému. 2374
- Hrubeš J.** Fr. Jílek-Oberpfalcer. Práce 1947, 4/5.
Stručný přehled života a díla. 2375
- Svěrák F.** Fr. Jílek šedesátníkem. Rovnost 1950, 9/8.
Srv. též: t, Lidová obroda (Brno) 1950, 8/8. — Stráž severu (Liberec) 1950, 8/8. — -kr, LD 1950, 9/8. 2376
- Grund A.** Vojtěch Jirát bohemista. LF 70, 1946, 55—59.
Nekrolog hodnotící bohemistické práce Jirátovy všímá si také jeho práci o stylu a formě českých děl literárních. 2377
- Paňkevč I.** Filaret Kolessa. RSÚ 13, 1947 (1948), 65—69.
Nekrolog. 2378
- A. F[rinta].** K šedesátce PhDr Ot. Kolmana. SIPřehl 34, 1948,
233.
Připomíná též jubilejní čl. K. Georgijevice v bělehradském čas. Slavensko bratstvo (prosinec 1947). — Jiná jubilejní stať: dý, *Pozdrav Otakaru Kolmanovi*. SvN 1947, 5/2. 2379
- Havránek B.** Za českým jazykozpytcem Josefem M. Kořínkem.
Rovnost 1945, 31/8.
Srv. též: V. Machek, *Profesor J. M. Kořínek zemřel*. SvN 1945, 31/8. 2380
- Machek V.** Josef Miloslav Kořínek. LF 70, 1946, 217—220.
Nekrolog. — Jiný nekrolog J.M.Kořínka napsal týž autor do NV 24,1946,192 až 193. Další nekrology: J. R[ůžička], SIREč 12, 1946, 58—60. — J. Horecký, Linguistica Slovaca 4—6, 1946/8, 425—426. 2381
- Klíma J.** In memoriam Tadeusz Kowalski. ArchOr 16, 1947/9,
322—323.
Polský orientalista T. Kowalski se zabýval také slavistikou (slovanské vlivy na turečtinu). 2382
- Frinta A.** Jurij Kral. RSÚ 13, 1947 (1948), 63—64.
Nekrolog. 2383

- Buben V.** Maxmilian Křepinský. ČMF 29, 1946, 58—66.
V jubilejním čl. k sedmdesátinám M. Křepinského upozorňuje mimo jiné také na jeho práce o lexikálních vztazích italsko-českých a o slovanských vlivech na rumunštinu. **2384**
- Horák J.** Josef Štefan Kubín. Vzpomínka jubilejní. NVČ 31, 1950, 272—279.
U příležitosti 85. narozenin hodnotí bohatou činnost vynikajícího českého sběratele a vypravěče ústní slovesnosti J. Š. Kubína. **2385**
- Havránek B.** Stepán Michajlovič Kul'bakín. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 181—182.
Nekrolog. **2386**
- Poucha P.** Vincenc Lesný. K 65. narozeninám . . . dne 3. dubna 1947. ArchOr 16, 1947/9, 149—154.
Připojena bibliografie prací V. Lesného za dobu 1909—1948 od P. Pouchy (str. 154—161); některé doplňky k této bibliografii podává Bra[mbora J.], *Bibliographica*. — *Nové individuální bibliografie*. Slovesná věda 2, 1948/9, 187—191. **2387**
- Mikoláš J. L.** Pamětní deska Jana Loriše na Moravce. SlezSb 44, 1946, 283.
Zpráva. **2388**
- Dolanský J.** Evgenij Alexandrovič Ljackij. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 184—187.
Nekrolog. Jiný nekrolog E. A. Ljackého napsal týž autor do NV 25, 1947, 65—79 (viz zde č. 2360). **2389**
- Bauer F.—Krejčí K.—Lovrič B.—Frinta A.** Šedesát let Antónína St. Mágra. SIPřehl 33, 1947, 193—196.
Další jubilejní články: man [= F. Wollman], Slovesná věda 1, 1947/8, 123. — J. Bečka, Práce 1947, 6/4. — J. Rumler, SvN 1947, 9/4. **2390**
- Wollman F.** Jan Máchal. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 78—80.
Nekrolog. Viz zde též č. 2503. **2391**
- zka [= V. V. Procházka].** K úmrtí prof. M. Mačekého. SIPřehl 32, 1946, 552.
Stručný nekrolog. **2392**
- Dolanský J.** Prof. B. Mathesius šedesátníkem. SIPřehl 34, 1948, 345—349.
Srv. též: J. Dolanský, *Beseda s Bohumilem Mathesiem* (Kult. politika 3, 1948, č. 44). **2393**
- Trnka B.** Vilém Mathesius. ČMF 29, 1946, 3—13.
Nekrolog. — Další nekrology V. Mathesia: J. Mukařovský — B. Trnka, *Za Vilémem Mathesiušem*. SaS 10, 1948, 1—4 (dva smuteční projevy). — O. Vočadlo, NV 26, 1948, 161—171. Srv. též vzpomínky I. R. Malé, Vyšehrad 1, 1946, č. 4, str. 9—11; J. Vachka, tamže č. 24, str. 13—15; Z. Vančury, KritMěs 6, 1945, 34—39 a nepodepsaný článek v ND 52, 1946, 46. Viz zde č. 2504. **2394**

Ohnesorg K. Věra Mazlová, provd. Zapletalová. NV 27, 1950, 195—196.

Nekrolog se soupisem prací. Stručný nekrolog napsal též J. Voráč, NR. 34, 1950, 80. **2395**

Gregor A. Jan Menšík. NV 26, 1948/9, 317—319.

Nekrolog. Srv. též: A. Pražák, *Zemřel prof. dr. Jan Menšík*. LN 1949, 22/4. — V. Šmilauer, ČMF 33, 1950, 70. — F. M. Bartoš, *Za Janem Menšíkem*. JčSbH 18, 1949, 62. **2396**

Gjötz F. J. Jan Mukařovský. NO 1946, 12/11.

K 55. narozeninám J. Mukařovského. — Další jubilejní články: M. S [edloň], RP 1946, 10/11. — J. Strakoš, LD 1946, 17/11. **2397**

Wollman F. Murkova vědecká osobnost. Slavia 18, 1947/8, 1—22.

Zhodnocení Murkova díla u příležitosti jeho 85. narozenin. Další jubilejní příspěvky: J. Nečas, SIPřehl 32, 1946, 89—90. — P. T., Rovnost 1946, 10/2. Zpráva o oslavě 85. narozenin M. Murka: md, Práce 1946, 15/3. **2398**

Havránek B. K sedmdesátce R. Nahtigala. SIPřehl 33, 1947, 471—473.

Srv. též: V. B., SvN 1947, 20/4. — *K sedmdesátce vynikajícího slovinského slavisty Rajka Nahtigala*. ACM 34, 1947, 434—435. **2399**

Hodura Kv. Zdeněk Nejedlý českým a slovanským filologem. Sb. O Zdeňku Nejedlém (Praha, Orbis 1948), str. 208—212.

U příležitosti 70. narozenin Z. Nejedlého hodnotí tři jeho studie z české a slovanské filologie: *Český dům* (ČL 1898 a 1899), *Z dozvuků bojů o RKZ* (LF 1906) a *Polka* (NR 1925). **2400**

Eisner J. Lubor Niederle. Praha, Česká akademie věd a umění 1948, s. 36, 8°.

Nekrolog přehledně vykládající a hodnotící dílo Niederlovo. Srv. další čl. téhož autora věnované památce L. Niederla a jeho dílu: *Pavel Josef Šafařík a Lubor Niederle*. SvN 1945, 20/9 (u příležitosti 80. výročí Niederlova narození). — ČSPStar 51/53, 1943/5 (1946), 116—120 (nekrolog). — Památky archeologické. Skupina pravěká, 42, 1946, 169—173 (nekrolog). — NV 24, 1946, 110—112 (nekrolog). — ByzSlav 9, 1947/8, 154—158 (nekrolog). — *L. Niederle a studium slovanských starožitostí*. Slavia antiqua 2, 1949/50, 113—122. Viz též č. 2505. **2401**

Lubor Niederle. Projevy o tryzně dne 14. června 1946. Praha, Karlova universita a Slovanský ústav 1947, s. 44, 8°.

Otištěny proslovy A. Pražáka, J. Rypky, A. Mazona ; kromě toho přednáška Z. Nejedlého, vyslaná r. 1944 moskevským rozhlasem, a přednáška K. Chotka *Lubor Niederle, jeho osobnost*. — Zprávu o tryzně podává A. F[rinta], SIPřehl 32, 1946, 318—319. Viz též č. 2404. **2402**

Skutil J. Lubor Niederle. Sborník velehradský, n. ř. 14, 1946, 23—25.

Nekrolog. Srv. též: J. Skutil — J. Pavelčík, *Z veletínské korespondence Niederlovy*. Tamtéž 15, 1947, 14—17 (regesta z korespondence seřaděná abecedně podle jmen pisatelů; důležité pro dějiny naší slavistiky). **2403**

Chotek K. Lubor Niederle, jeho osobnost. NVČ 31, 1949/50, 5—12.

Vzpomínka k pátému výročí Niederlovy smrti (viz zde též č. 2402). Srv. od téhož autora vzpomínku na L. Niederla v LD 1945, 15/6. **2404**

Ryšánek F. Karel Novák. LF 70, 1946, 52—54.

Nekrolog.

2405

Haller J. Pplk. Antonín Opravil šedesátníkem. Svob. Československo 1946, 25/12.

Srv. též: E. Knap, Šedesátiny vojáka filologa. NO 1946, 25/12 a jubilejní čl. K. P[oláka], PL 1946, 25/12. **2406**

Roždestvenskij B. V. Památce A. S. Orlova. SIPřehl 33, 1947, 322—323. **2407**

Kurz J. František Pastrnek. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 80—87.

Nekrolog. Jiný nekrolog: F. Z [uman], ČSPStar 49/50, 1941/2 (1946), 290. Viz zde též č. 2230 a 2507. **2408**

Pražák A. Univ. prof. dr. Josef Páta. [Úvod ke knize:] Josef Páta, Lužice. Odkaz národu (Praha 1946, viz zde č. 663), str. 1—23.

Zevrubný výklad o životě a díle J. Páty. — Jiný nekrolog J. Páty napsal A. Pražák do RSÚ 12, 1939/46 (1947), 100—102. Viz též č. 2508. **2409**

Zmeškal V. Za prof. Josefem Pátou. Lužickosrbský věstník 21, 1946, 6—9.

Životopis a zhodnocení díla Pátova se zvl. zřetelem k jeho pracím o Lužických Srbech. Další drobnější vzpomínky na J. Pátu: E. Š., *Výročí smutného dne*. Stráž českého východu 1945, 23/6. — J. Páta, velký přítel Lužice. MF 1945, 24/6. — jč. *Na pamět Josefa Páty*. LD 1945, 26/6. — J. Králík, *In memoriam J. Páty*. SvSl 1945, 27/6. — M. Šolcová-Králíková, *Ke třetímu výročí smrti univ. prof. J. Páty*. Práce 1945, 27/6. — K. P[olák], *Vzpomínáme Josefa Páty*. PL 1946, 27/8. — Z. Koničková, *Dnes by se dožil...* (K šedesátce J. Páty). Práce 1946, 27/8 (otištěno též v čas. Od Trstenické stezky 23, 1947/8, 6). — F. Donda, *In memoriam J. Páty*, NO 1946, 29/8. — R. Kalhous, *Josef Páta a jeho žáci*. LD 1946, 5/9. ----- čej-. *Tryzna za J. Pátu*. Lužickosrbský věstník 21, 1946, 74. — J. Metyš, *Oběti druhé světové války z řad studentů litomyšlského gymnasia*. Sb. Tři sta let litomyšlského gymnasia 1644—1944 (Litomyšl 1948), str. 52—54 (nekrolog J. Páty). — E. Škorpil, *Josef Páta*. Od Trstenické stezky 23, 1947/8, 2—5 (o Patově vztahu k Litomyšli). — J. Metyš, *J. Páta a Pěvecký spolek Vlastimil*. Tamtéž, str. 27—28. — F. Zuman, *Univ. prof. J. Páta*. Bezděz 10, 1948, 5—7. — K. Hradecký, *Ozvěny rodných dálek* (Litomyšl 1948), str. 54—59 (vzpomínka na J. Pátu). — Z. Koničková, *J. Páta a jeho rukopisy*. Od Trstenické stezky 24, 1948/9, 65—68 (několik podrobností z posledních let Pátova života). **2410**

Gháb V. Slavista Jaromír Kirillovič Pojezdny — dr. Jaromír Doležal. SIPřehl 34, 1948, 464—467.

Přáno k jeho 65. narozeninám.

2411

Pražák A. Pavle Popovic. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 191—193.

Nekrolog.

2412

- Horák B.** Dr Antonín Profous sedmdesátníkem. SbČSZ 53, 1948, 28—29. **2413**
- Doležal J.** Milan rytíř Rešetar. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 196 až 198.
- Nekrolog. **2414**
- Vážný V.** K sedmdesátinám prof. dr. Františka Ryšánka. SvN 1947, 23/8.
- Další jubilejní články: -sj- [= A. Jedlička], ZN 1947, 24/8. — bč [= Bělič J.], NO 1947, 26/8. — F. M. Bartoš, NO 1947, 27/8. — apk, Kostnické jiskry 1947, 28/8. **2415**
- R. H[avel].** Karel Sezima zemřel. NŘ 33, 1949, 180.
- Nekrolog si všímá zejména Sezimova zájmu o spisovnou češtinu, jeho účasti v pravopisné komisi ČAVU a členství v redakci NŘ. **2416**
- K. P[olák].** Sedmdesátka Emila Smetánky. PL 1945, 14/10.
- Srv. též: F. O., Rovnost 1945, 14/10. — jh, Práce 1945, 14/10. — d, Svob. zítřek 1, 1945, č. 5. **2417**
- Ryšánek F.** Za profesorem Emilem Smetánkou. NŘ 33, 1949, 1—6.
- Další nekrology: V. Šmilauer, ČMF 32, 1949, 105—108. — A. Gregor, LF 73, 1949, 139—141. — B. Havránek, LN 1949, 11/1. — J. V. B[ečka], Theorie i praxe 9, 1948/9, 129—130. — P [řikryl J.], ČLék 88, 1949, 85. — J. Jedlička, tamtéž str. 107 (vzpomíná Smetánkovy spolupráce při jazykových úpravách odb. lék. literatury.) — J. Lormanová, *Trojí setkání s profesorem Smetánkou*. LN 1949, 18/1. Viz též č. 2509. **2418**
- r. Ujměte se opuštěného díla! LD 1945, 8/6.
- Vzpomínka na S. Součka. **2419**
- Machek V.** Filolog Josef Straka sedmdesátníkem. SvN 1946, 18/10. **2420**
- jz [= J. Závada]. Jubileum M. Szyzkowského. LN 1948, 17/12.
- Připomíná 251eté působení M. Szyzkowského v Praze. **2421**
- Lebedev N. S. P. Šestakov (1864—1940).** ByzSlav 9, 1947/8, 159 až 166.
- Nekrolog. **2422**
- Gregor A.** Jozef Škultéty. NV 26, 1948, 62—64.
- Nekrolog. Další nekrology: M. Pišut, RSÚ 13, 1947 (1948), 81—84. — kb, SvN 1948, 20/1. — sl, Rovnost 1948, 21/1. — r, SvSl 1948, 21/1. — -v-, NO 1948, 21/1. Srv. též -k-, *Pravdu i o Škultéty* (NO 1948, 3/2). **2423**
- Knap E.** Padesát let profesora Šmilauera. NO 1945, 5/12. **2424**
- A. F[rinta].** Skon B. Šwjely. SlPřehl 34, 1948, 365. **2425**
- Kellner A.** Vědecké dílo prof. dr. Františka Trávníčka. Pocta F. Trávníčkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 9—38.
- Přehledný výklad o Trávníčkově díle a jeho zhodnocení. — Další jubilejní stati a články: B. Havránek, SlPřehl 34, 1948, 467—469. — F. Svěrák, List 2,

1947/8, 240—246. — epy [= E. Pauliny], SaT 2, 1948, 92. — J. Rejzek, Kult. politika 3, 1948, č. 48. — A. Kellner, LN 1948, 17/8. — J. Kurz, LN 1948, 17/8 (*Slavista profesor Trávníček*; srv. k tomu opravu tamže, 22/8, str. 7). — J. Daňhelka, Oběžník KPČJ 2, 1948, č. 6, str. 3—4. — F. Svěrák, Rovnost 1948, 17/8. — M. Sedloň, *Strážce mateřštiny*. RP 1948, 17/8. — bč [= Bělič J.], NO 1948, 17/8; týž autor, *Stráž lidu* (Olomouc) 1948, 17/8. — rz, LD 1948, 17/8. — A. Jedlička, ZN 1948, 17/8. — A. Gregor, *Nová politika* (Brno) 1948, 17/8. — Kain[ar J.], *Zeptáme se Trávníčka*. Rovnost 1948, 17/8.

Zpráva o pražské oslavě Trávníčkových šedesátin: nil, LN 1948, 15/10 (*Tři zasloužili jubilatí*); o oslavách brněnských Rovnost 1948, 20/10 (*Krásný večer F. Trávníčka*) a tamže 10/11 (*Srdečný večer s F. Trávníčkem a F. Wollmanem*). Srv. též ks, *Strážce českého jazyka* (LD 1948, 28/10; u příležitosti udělení stát. ceny F. Trávníčkovi).

2426

Alt. K jubileu českého anglisty. LD 1945, 13/6.

Padesátiny B. Trnky.

2427

Trávníček F. Památce Bedřicha Václavka. Rovnost 1945, 10/6.

Nekrolog.

2428

Vašica J. Osmdesátiny prof. dr. Jos. Vajse. LD 1945, 17/10.

Další jubilejní články: J. Kurz, SvN 1945, 17/10. — J. D., *Jubileum velkého Slovana*. Svob. zítřek 1, 1945, č. 5, str. 4.

2429

Kurz J. Život a dílo Josefa Vajse. Slované studie (Praha 1948, viz zde č. 2142), str. 11—16.

Jiná jubilejní stať téhož autora: *K osmdesátinám univ. prof. preláta Josefa Vajse*. Vyšehrad 1, 1946, č. 6, str. 19—22. — Srv. též: F. Jemelka, *Josef Vajs a počátky velehradského cyrilometodějského unionismu*. Slované studie, str. 37—42 a G. Verich, *Vajs jako konviktista* tamže, str. 35—36.

2430

Škarka A. Josef Vašica. SlezSb 47, 1949, 274—282.

Zhodnocení Vašicova díla u příležitosti jeho 60. narozenin; s podrobnou bibliografií. Srv. též: dv, LN 1949, 30/8.

2431

Škarka A. Jan Vilikovský. ČMM 67, 1947, 175—186.

Nekrolog. — Jiný nekrolog od téhož autora viz NV 27, 1949/50, 1—15; srv. též: A. Škarka, *Vzpomínka na Jana Vilikovského*. Vyšehrad 2, 1947/8, 24—25. Další nekrology J. Vilikovského: gr [= A. Grund], LF 70, 1946, 267. — A. Sivek, SlezSb 44, 1946, 287—288. — V. Šmilauer, ČMF 30, 1947, 164. — J. Vašica, Akord 13, 1947, 272—275; jiný nekrolog od téhož a. LD 1946, 19/11. — J. Hrabák, SvN 1946, 17/11. — kp [= K. Polák], PL 1946, 20/11.

2432

Dolanský J. Profesor Sergěj Vilinskij zemřel. LN 1950, 18/1.

2433

Fum. Jubileum skromného učence. SvN 1946, 20/8.

Připomíná 100. výročí narození Viléma Vočadla, autora diferenciálního slovníku polsko-českého. Srv. též poznámku J. Janka v ČMF 30, 1947, 89.

jp. Autor okcidentalu zemřel. NO 1948, 14/10.

2435

Kurz J. Miloš Weingart (1890—1939). ByzSlav 8, 1939/46, I—VI.

Všimá si zvl. jeho prací byzantologických. Jiný nekrolog M. Weingarta od téhož autora: RSÚ 12, 1939/46 (1947), 88—97. Srv. též E. Jóna, *Spomienka na M. Weingarta* a. SIREč 14, 1948/9, 179—181. Viz též č. 2238.

2436

Havránek B. Nicolaas van Wijk. RSÚ 12, 1939/46 (1947), 203 až 204.

Nekrolog. Další nekrology: K. Horálek, ByzSlav 9, 1939/46, 409—411. — J. Š., ČCH 47, 1946, 489—490. **2437**

Grund A. Osobnost Franka Wollmana. Pocta F. Trávničkovi a F. Wollmanovi (Brno 1948, viz zde č. 2139), str. 39—53.

Celkové zhodnocení Wollmanova díla u příležitosti jeho šedesátin. **2438**

Pražák A. Šedesátník Frank Wollman. Slovesná věda 1, 1947/8, 240—241.

Další jubilejní stati a články: K. Krejčí, SlPřehl 34, 1948, 344—345. — M. Kolečányi, SaT 2, 1948, 90—92. — J. Dolanský, Učitel slovanství. Kult. politika 3, 1948, č. 33. — J. Bělič, Blok P 2, 1947/8, 95. ----- u, Moravskoslezská osvěta 2, 1947/8, 325—326. — Z. Sklenářová, Masarykovou stopou 2, 1948, 80. — K. Polák, PL 1948, 4/5. — F. Vodička, SvN 1948, 5/5. — bč [= J. Bělič], NO 1948, 5/5. **2439**

Viz též:

2498. T. S. Grabowski, Jubileušč prof. Jerčego Horaka.

2501. A. Maçon, J. Chlumský.

2506. W. Antoniewicz, Hold wielkości Lubora Niederlego.

DODATEK: CIZÍ PRÁCE O JAZYCE ČESKÉM (vydané mimo ČSR)

Garvin P. L. Standard Average European and Czech. *Studia linguistica. Revue de linguistique generale et comparée* (Lund) 3, 1949, 65—85.

Ref.: M. Cohen, BSL 47, 1951, 2, 5—6; z tohoto referátu: „Écrivain en Amérique, l'auteur essaye de définir une sorte d'européen atlantique par opposition à un européen slave dont le tchèque est pris comme représentant; un troisième terme serait à prendre dans les langues amérindiennes (hopi), le slave étant au milieu à divers points de vue.” — A. Sauvageot, BSL 46, 1950 (133), 16—20. **2440**

Eklblom R. Reste-t-il en tcheque des traces de la différence mélodique entre les anciennes intonations? *Zvi. otisk z čas. Språkvätsenskapliga Sällskapet i Uppsala Förhandlingar 1949/51* (Uppsala 1949, s. 13).

Ref.: M. R o m p o r t l, *Zůstaly v češtině stopy praslovanských intonací?* *Slavia* 22, 1953, 361—368. **2441**

Rubinstein H. A Comparative Study of Morphophonematic Alternations in Standard Serbo-Croatian, Czech and Russian. *Columbia University Diss., Ann Arbor (USA) 1950*, s. 88.

Podle záznamu v BL 1950, str. 184.

2442

Urbańczyk S. Z dawnych stosunków językowych polsko-czeskich. Cz. I. Biblia królowej Zofii a staroczeskie przekłady Pisma św. Rozprawy Wydziału filologicznego LXVII, Nr. 2. Kraków, Polska akademia umiejętności 1946, IV + 183, 8°.

První část studie obsahuje kritický přehled dosavadního bádání o BŽ a jejím poměru k stč. biblím (str. 1—43); v druhé části podává autor výsledky svého srovnání BŽ s Pentateuchem bible Olomoucké z r. 1417 (44—94). Závěrečná a nejobširnější část práce je věnována slovníku BŽ, při čemž autorovi jde především o zjištění lexikálních čechismů v BŽ, jichž je tam značný počet.

Ref.: J. Vašica, ČMF 31, 1948, 207—212. — W. Taszycki, Język polski 27, 1947, 85—87. — J. Otrębski, Slavia occidentalis 19, 1948, 452—459 (vytýká autorovi přeceňování českého vlivu). — A. Kellner, *Nové příspěvky k otázce polsko-českých vztahů v minulosti*. Slavia 20, 1950, 94—100 (též o jiných pracích, viz zde č. 621). **2443**

Urbańczyk S. Z dawnych związków językowych polsko-czeskich. Sprawozdania Polskiej akademii umiejętności (Krakow) 46, 1945 (1946), 37—42.

Viz zde č. 621 (résumé této studie).

2444

Lehr-Splawiński T.— Piwarski K.— Wojciechowski Z. Polska — Czechy. Dziesięć wieków sąsiedztwa. Katowice — Wrocław 1947, s. 315 + 5 příl., 8°. **2445**

Urbańczyk S. W sprawie polskiego języka literackiego. Język polski 30, 1950, 97—109, 145—160.

V druhé části studie *Wzrost społeczny języka literackiego* si autor všímá také kulturních styků a vlivů česko-polských. **2446**

Stieber Z. Uwagi o pochodzeniu polskiego języka literackiego. Język polski 30, 1950, 161—165.

Autor přisuzuje češtině významný vliv při utváření spisovné polštiny: kde byl rozdíl mezi polskými dialekty, tam o spisovnosti obou variant rozhodovala čeština; kde se stav český neshodoval ani se stavem velkopolským ani s malopolským, tam se český vliv neuplatnil. **2447**

Jakobson R. О стихотворных реликтах раннего средневековья в чешской литературной традиции. Slavistična revija (Ljubljana) 3, 1950, 267—273.

Kritické poznámky k textu písně *Hospodine, pomiluj ny a j.* (viz též č. 1687).

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 34, 1951, 175.

2448

Nilsson N. A. Die Apollonius-Erzählung in den slavischen Literaturen. Uppsala 1949, s. 172.

Nejvýznamnější část knihy je věnována podrobnému rozboru české verse románu o Apolloniovi, králi tyrském; rkp. Třeboňský a závěr jiného rkp. třeboňského jsou otištěny na str. 146—164 (podle zpráv V. Šmilauera, ČMF 33, 1950, 176—177).

2449

- Nitsch K. W.** Meysztowicz— W. Wyhowska— J. T. Milik: *Polsko-morawska księga w Bibliotece Watykańskiej*. Przedruk z „Duszpasterza Polskiego za granicą” (Rzym 1950, 275—288). *Język polski* 30, 1950, 127—128.
Recensent upozorňuje, že glosy v označeném skvostném rukopise z poč. XV. století nejsou polské, nýbrž české. **2450**
- Auty R.** Staročeská lyrika. Edited... by J. Vilikovský (Prague 1940). *SIRev* 25, 1946/7, 604—606. **2451**
- Vey M.** Morphologie du tcheque parle. Collection linguistique, 50. Paris, Société linguistique de Paris — Klincksieck 1946, p. XII + 184,8°.
Základem studie je důkladný popis tvarosloví hovorové češtiny. Autor si také všímá rozšíření a slohového rozlišení jednotlivých jevů, upozorňuje na vztah hovorového jazyka k nářečím a podrobně se zabývá otázkou, jak a které prvky hovorového jazyka pronikají do češtiny spisovné.
Ref.: V. Šmilauer], *ČMF* 30, 1947, 248—249.-B. O. Unbegaun, *BSL* 43, 1946, 2, 100—103. **2452**
- Vey M.** Verbes momentanes et verbes distributifs en tchèque litteraire contemporain. *BSL* 44, 1947/8, 1, 116—143.
„M. V. a tenté de dresser un tableau de l'opposition morphologique du procès momentane et du procès distributif en tchèque. Au passage, il essaie de dégager un princip generale de perfectibilité en composition des imperfectifs qui sont accouplés au simple un perfectif ou à un autre imperfectif. En ce qui concerne les emplois des perfectifs momentanes, il observe: 1° qu'ils peuvent être employés au present avec valeur de present; 2° qu'ils sont employés (à l'exclusion des perfectifs distributifs) quand le tcheque attend un perfectif du typ dit „gnomique”. ” (Podle autoreferátu M. Veye, *RÉS* 25, 1949, 196.)
K tomu: F. Kopečný, *Kritické poznámky k francouzské studii o slovesném vidu v nové češtině*. *SaS* 12, 1950, 103—108. **2453**
- Širokova A. G.** К вопросу о классификации чешского глагола. *Vestnik Moskovskogo universiteta* 1948, 4, 29—35.
Návrh nového třídění českých sloves na tři skupiny podle I. os. sg. praes. **2454**
- Dejna K.** Pogranicze językowe śląsko-morawskie. *Sprawozdania z czynności i posiedzeń Łódzkiego towarzystwa naukowego* 3, 1950, 2, 8—14.
I. Schematyczny układ gwar na terenie powiatów raciborskiego i głubczyckiego. — II. Uwagi o polsko-czeskim pograniczu językowym. **2455**
- Vasmer M.** Polnisch *wszystko* und Verwandtes in den slavischen Sprachen. *ZslPh* 19, 1944/7, 47—53.
Všimá si také příbuzných stč. tvarů *vešken, všiecka, všiecko*. **2456**
- Grappin H.** Vieux-polonais *urapny, urupny*, vieux-tchèque *úrupný*. *RÉS* 22, 1946, 193—195.
Etymologie a výklad o sémantickém vývoji slova. **2457**
- Suchý J.** Quelques remarques sur les Pravidla českého pravopisu (1941). *RÉS* 22, 1946, 196—199.
Výčet hlavních změn. **2458**

- Vey M.** Army and Air Force Technical Dictionary English-Czech. Česko-anglický vojenskotechnický slovník (London 1942). BSL 42, 1942/5, (1946), 2, 164—165. **2459**
- Vey M.** Le vocabulaire tcheque en Grande-Bretagne pendant la guerre. RÉS 22, 1946, 117—127.
 Probírá neologismy, které vznikly za války v prostředí čs. vojenských jednotek ve Velké Británii v l. 1940—1944. Bohatý materiál lexikální. **2460**
- Unbegaun B.** Les argots slaves des camps de concentration. Melanges 5, 1945 (Publications de la Faculté des Lettres de l'Université de Strassbourg, t. 108), 177—193.
 Zabývá se mimo jiné také hantýrkou českých vězňů.
Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 221—222. **2461**
- Straka G.** L'argot tcheque du camp de Buchenwald. RÉS 22, 1946, 105—117.
 Popis tvaroslovných, slovtovorných, lexikálních a syntaktických zvláštností hantýrky českých vězňů nacistického koncentračního tábora v Buchenwaldu. Výtah z této studie „Český argot v Buchenwaldu“ byl otištěn v SvN 1947, 12/4.
Ref.: T. Bednář, NV 25, 1947, 140—141. — V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 137. **2462**
- Nahtigal R.** O zadnjem pokusu razlage imena češkega naroda. Južnoslovenski filolog 18, 1949/50, 49—54.
 Záznam podle BL 1950, str. 188. **2463**
- Urbańczyk S.** Czesko-polska granica etniczna w średniowieczu w świetle nazw miejscowych. Sprawozdania Polskiej akademii umiejętności (Kraków) 47, 1946, 11.
 Résumé studie. **2464**
- Schwarz E.** Deutsche Namenforschung. I. Ruf- und Familien-namen. Göttingen 1949.
 Kniha zpracovává většinou materiál z českých zemí, a dotýká se proto často i českých jmen osobních (podle ref. V. Šmilauera, ČMF 34, 1951, 161—164). **2465**
- Čyževskýj D.—Pálfi M.** Slavica in der Ungarischen Bibliothek in Halle. ZslPh 19, 1944/47, 143—160.
 Seznam slavik; vedle jiných vzácných publikací je v knihovně uložen také dosud neznámý český exulantský slabikář, vydaný ve Vratislavi 1756. **2466**
- Cronia A.** Grammatica della lingua céca. Le lingue del mondo I, 3. Firenze, Le lingue estere 1949, 132, 8°. **2467**
 Podle záznamu v BL 1949, str. 191.
- Georgijević K.** Gramatika češkog jezika. I. Fonetika. Beograd 1949, 92, 8°. **2468**
 Podle záznamu v BL 1949, str. 192.

Lehr-Splawiński T. Gramatyka języka czeskiego. Warszawa, Książnica Atlas 1950, 79, 8°.

Ref.: A. Gregor, NV 27, 1950, 249; další ref. téhož autora: Philologica 6, 1950/1, 56—57 a ČMF 34, 1950/1, 79—80. **2469**

Vey M. M. Sova : *A Modern Czech Grammar with Exercises* (published by Československ, London 1944). BSL 42, 1942/5 (1946), 2, 161—164.

Viz též č. 731.

2470

Чешско-русский словарь. Pod red. P. G. Bogatyrëva. S priložením kratkého Grammatického očerka češského jazyka slovačlenného S. B. Bernštejnóm. Soderžit 30.000 slov. Moskva, Gosud. izdatel'stvo inostrannyh i nacional'nyh slovarej 1947, s. 432, 8°.

Ref.: V. Šmilauer, ČMF 31, 1948, 138. — -k-, Tvorba 16, 1947, 451. **2471**

Русско-чешский словарь. Soderžit 25.000 slov. Red. T. G. Brjanceva i T. V. Ventcel'. Moskva, Gosud. izdatel'stvo inostrannyh i nacional'nyh slovarej 1947, s. 356, 8°.

Ref.: viz u č. 2471.

2472

Vranska C. Чешко-български речник. Universitetska biblioteka, 306. Sofija, 1. vyd. 1947, s. 412, 2. vyd. přepracované a doplněné 1949, s. 428, 8°.

Ref.: S. Stojkov, Ezik i literatura 2, 1947, č. 4, str. 84—85. — R. Bernard, RES 24, 1948, 295—296. — K. Horálek, Slavia 19, 1949/50, 476—478 (o obou vydáních, s krit. poznámkami). — A. Frinta, ČMF 33, 1950, 20—22 (rovněž o obou vydáních, s poznámkami). **2473**

Batowski H. Podręcznik języka czeskiego. Wrocław — Warszawa, Książnica Atlas 1950, s. 137.

Ref.: A. Gregor, Philologica 6, 1950/1, 57.

2474

Petržikova-Krandžalova V. Учебник по чешки език. Sofija, Nauka i izkustvo 1950, s. 259, 8°.

Ref.: B. D. Paunov, Ezik i literatura 5, 1951, 326—327.

2475

Chrestomatia słowiańska. Pod red. T. Lehra-Splawińskiego. Część II. Teksty zachodnio-słowiańskie. Opracowali Z. Klemensiewicz, T. Lehr-Splawiński, J. Magiera, W. Taszycki. Kraków, Biblioteka Studium Słowiańskiego 1950, s. 291, 8°.

Oddíl český, obsahující ukázky textů od staré češtiny do doby nové, uspořádal a poznámkami opatřil J. Magiera.

Ref.: L. Klimeš, ČMF 34, 1951, 14—16 (s četnými výtkami proti přesnosti edice). — A. Gregor, Philologica 6, 1951, 57—59. **2476**

Dicken mann E. Bibliographie des Jahres 1941. XII B 4 b: Tschechisch, Slovakisch. Idg. Jahrbuch 27, 1948, 255—257.

Ref.: J. Kurz, *Nové příspěvky bibliografické*. LF 74, 1950, 63—64 (též o studii E. Dickenmanna *La linguistique en Suisse de 1938 à 1947*. Word 3, 1947, 110—125. O této studii ref. také Bra [mbora J.], *Bibliographica*. — *Nové individuální bibliografie*. Slovesná věda 2, 1948/9, 187—191. **2477**

Fraenkel E. Bibliographie der Jahre 1942—1943. XII A: Baltisch und Slavisch. Idg. Jahrbuch 28, 1949, 264—267.

Zaznamenává a kriticky komentuje m. j. studii V. Machka *Beiträge zum baltisch-slavischen Wörterbuch* (ZsPh 18, 1942, 21—29). 2478

Dickenmann E. Bibliographie der Jahre 1942—1943. XII B: Slavisch. Idg. Jahrbuch 28, 1949, 268—282.

České jazykovědy se týkají některé záznamy v odd. 1 (Allgemeines), 2b (Süd-slavisch, Kirchenslavisch), 4b (Tschechisch, Slovakisch). 2479

Vaillant A. Tchèque. RÉS 22, 1946, 253—262.

V české části pravidelné Kroniky (*Chronique*) zaznamenává autor nové publikace a časopisecké studie bohemistické, někdy se stručnými resumé, po př. s kritickými poznámkami. Pokračování: A. Mazon, RÉS 23, 1947, 229—238. — M. Vey, *Tchéque — Linguistique. Toponomastique.* RÉS 24, 1948, 252—257. — M. Vey, *Tchéque.* RÉS 25, 1949, 193—197. — M. Vey, *Tchéque.* RÉS 26, 1950, 235—240. České práce z jazykovědy obecné, srovnávací a z ostatních oborů slavistiky jsou registrovány též v jiných oddílech Kroniky (autoři: A. Vaillant, B. O. Unbe-gaun, A. Mazon, A. Fichelle, A. Frolow, V. Tapié a j.). 2480

Harkins W. E. Reference Works on Czech Language and Literature currently available in Czechoslovakia. Bulletin of American Association of Teachers of Slavic and East European Languages (Philadelphia) 6, 1948, 43—44.

Záznam podle BL 1949, str. 190. 2481

Pop S. La dialectologie. Aperçu historique et méthodes d'enquêtes linguistiques. Université de Louvain, Recueil des travaux d'histoire et de philologie. Louvain, chez l'auteur 1950, LV + 1334, 8°.

V druhé části díla (*Dialectologie non romane*) podán na str. 982—988 stručný přehled dialektologické práce v ČSR, zejména na poli jazykového zeměpisu. S tendenčně skreslujícími poznámkami. 2482

Belić A. Vukova borba za narodni i književni jezik. Beograd 1948, s. 280.

V třetí části knihy se autor zabývá podílem J. Dobrovského na vytvoření spisovného jazyka srbocharvátského (*Dobrovski i naš književni jezik*). Podle zprávy V. Smilauera, ČMF 32, 1949, 173. 2483

Georgiev E. Българи и чехи в епохата на тяхното възраждане. I. Godišnik na sofijskija universitet, istoriko-filologičeski fakultet, t. 42, 1945, 1—88.

A. se zabývá bulharsko-českými vztahy a styky v době českého a bulharského národního obrození; v III. části Чешкото славянознание и българите през епохата на нашето възраждане jsou popsány počátky českého bulharoznalství (*bălgaroznanie*) v díle Dobrovského, Šafaříka, Hanky, Čelakovského Hattaly a j.

Ref.: A. Frinta, Slavia 19, 1949, 279. 2484

Jagoditsch R. Die Lehrkanzel für slavische Philologie an der Universität Wien 1849—1949. Wiener slavistisches Jahrbuch 1, 1950, 1—52.

O učitelích češtiny na vídeňské universitě před zřízením řádné stolice slavistiky, J. V. Zlobickém a J. N. Hromádkovi, stručně na str. 12—14; o působení V. Vondráka na str. 35—36. **2485**

Maleczyńska E. Polskie tradycje naukowe i uniwersyteckie Wrocławia. *Polski Śląsk*, ser. II, 3. Wrocław 1946, s. 84.

S uznáním oceňuje činnost F. L. Čelakovského na vratslavské universitě v l. 1841—1848. **2486**

Vranska C. Всеславянските христоматии на Фр. Л. Челаковски и тяхната българска част. Spisanie na Bălgarskata Akademiya na Naukite 71, 1950, 93—146.

Zabývá se připravovanou bulharskou částí pro Čelakovského *Všeslovanské počáteční čtení*. **2487**

Документы к истории славяноведения в России (1850 — 1912). Pod redakcijej akad. B. D. **Greko**. Podgotovili k pečati i komentirovali V. R. Lejkina-Svirskaja i L. V. Razumovskaja. Moskva — Leningrad, Izd. AN SSSR 1948, s. XII +407, 8°.

Chronologicky seřazený soubor dopisů a jiných dokumentů z archivu sovětské Akademie věd, které psali slavisté z různých slovanských zemí slavistům ruským, z Čechů jsou tu zastoupeni V. Hanka, K. Jireček, F. Pastnek, V. Vondrák, A. Patera aj.; úhrnem pochází od českých pisatelů 46 z 231 otištěných listů. I jinak přináší publikace mnoho dosud neznámého materiálu k dějinám české slavistiky.

Ref.: J. Kurz, *Pozoruhodný sovětský příspěvek k dějinám slavistiky*. *Slavia* 19, 1949/50, 419—434 (s některými dodatky k poznámkám a opravami). — V. Šmilauer, *ČMF* 32, 1949, 158. — K. Krejčí, *K historii české slavistiky*. *Slovesná věda* 3, 1949, 112—117. — Sý, *Archeol. rozhledy* 2, 1950, 128.

K tomu srv. též zprávu L. M. Dobrovol'ského o dopisech V. Hanky ruským adresátům, pokud jsou uloženy v Puškinském domě v Leningradě (*Naučnyj bjulleten' Leningradskogo gosud. universiteta* 11—12, 1946, 12—15; tamtéž otištěn Hankův list ruskému lit. historikovi I. N. Lobjkovovi z r. 1852. **2488**

Jagić V. Izabrani kraći spisi. Uredio i članke sa stranih jezika preveo M. K o m b o l. Zagreb, Matica hrvatska 1948, s. 640, 8°.

V souboru článků a kritik Jagićových z let 1860—1923 se některé stati dotýkají dějin české slavistiky: *Jireček kao čovjek* (str. 386—388, po prvé *Savremenik* 1918); *Paul Jos. Šafarík's Geschichte der Südslavischen Literatur. I. Slowenisches und glagolitisches Schrifttum*. Prag 1864 (442—445, *Književnik* 1, 1864); *Slovanská čítanka. Výbor z prstonárodních pohádek a pověstí slovanských v nářečích původních*. Izdao Karel Jaromír Erben v Praze 1865 (456—458, *Književnik* 2, 1865); *Sbirka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a v Slezsku* (521—522, *Archiv* 17, 1895).

Ref: Mgr [= Mgr A. S.], *SIPřehl* 34, 1948, 499. — O. B[erkopec], *LN* 1948, 5/9. **2489**

Magnuszewski J. Pierwsze kółko czeskie w Polsce (1880 r.). *Przegląd zachodni* 6, 1950, 76—81.

Přináší zajímavé podrobnosti také o českých vědcích a četné bibliografické údaje z oboru jazykovědy i literární historie v letech osmdesátých minulého století. **2490**

Vey M. M. Sova : *Česká slavistika a její význam v naší národní osvěť* (Londýn 1944). *BSL* 42, 1942/5 (1946), 2, 160. **2491**

- Stojkov S.** Грижи за чешкия книжовен език. *Ezik i literatura* 5, 1950, 254—256.
- O kultuře moderní spisovné češtiny, českých jazykovědných institucích a časopisech. **2492**
- [Lekov I.]. Дружеството за славянско езикознание в Прага. *Ezik i literatura* 3, 1948, 310.
- Stručná zpráva. **2493**
- Urbańczyk S.** Ośrodek czeskiego słowianoznawstwa. *Przegląd zachodni* 4, 1948, 163—165.
- O práci pražského Slovanského ústavu a o jeho ediční činnosti. **2494**
- Fischer G.** Russian Studies in Czechoslovakia. *Bulletin of American Association of Teachers of Slavic and East European Languages (Philadelphia)* 6, 1949, 84—85.
- Záznam podle BL 1949, str. 175. **2495**
- Cent - cinquantenaire de l'École des langues orientales. Paris, Imprimerie Nationale 1948, p. VI + 468, 4°.
- Přehled vyučování češtině na jmenované škole od r. 1916 a obecnou charakteristiku češtiny sem napsal M. Vey (str. 285—298); srv. RÉS 25, 1949, 197. **2496**
- Mazon A. J.** Frček. RÉS 22, 1946, 287—289.
- Nekrolog. Viz též č. 2361, 2362. **2497**
- Grabowski T. S.** Jubileusz prof. Jerzego Horaka. *Przegląd zachodni* 4, 1948, 532—537.
- Týká se Horákových 60. narozenin v r. 1944. **2498**
- Löfgren O.** Bedřich Hrozný — en nutida teckentydare. *Svensk Tidskrift* 35, 1948, 419—424.
- Záznam podle BL 1950, str. 13. Viz též č. 2368—2370. **2499**
- Mazon A. O.** Hujer. RÉS 22, 1946, 299—300.
- Nekrolog. Jiný nekrolog O. Hujera: R. Boskovic, *Južnoslovenski filolog* 18, 1949/50, 508—512 (podle záznamu v BL 1950, str. 13). Viz též č. 2371. **2500**
- Mazon A.** Josef Chlumský. RÉS 22, 1946, 300—301.
- Nekrolog. **2501**
- Vey M.** Josef Janko, RÉS 25, 1949, 261.
- Nekrolog. Viz též č. 2373. **2502**
- Mazon A. J.** Máchal. RÉS 22, 1946, 298—299.
- Nekrolog. Viz též č. 2391. **2503**
- de Bray R. G.** Vilém Mathesius. *SIRev* 25, 1946/7, 249—250.
- Nekrolog. Viz též č. 2394. **2504**
- Mazon A.** Lubor Niederle. RÉS 23, 1947, 268—271.
- Nekrolog. Viz též č. 2401—2404. **2505**

Antoniewicz W. Hold wielkości Lubora Niederlego. Świątowitz (Warszawa) 20, 1948/9, 1—16.

Srv. dále: T. Lehr-Splawiński, *Lubor Niederle jako slavista*. Tamtéž, str. 17—24. — W. Heusei, *W piątą rocznicę śmierci Lubora Niederlego*. Przegład zachodni 5, 1949, 1, 133—134. **2506**

Mazon A. Fr. Pastrnek. RÉS 23, 1947, 265—168.
Nekrolog. Viz též č. 2230, 2408. **2507**

Mazon A. Josef Páta. RÉS 22, 146, 304—305.
Nekrolog. Viz též č. 2409, 2410. **2508**

Mazon A. E. Smetánka. RÉS 25, 1949, 257—261.
Nekrolog. Viz též č. 2418. **2509**

REJSTŘÍK OSOB

Do tohoto rejstříku byla pojata jména autorů knih, článků, zpráv atd., dále jména autorů recenzovaných publikací, statí atd, jakož i jména ostatních osob v bibliografii uvedených (pokud je to s hlediska věcného důležité). Čísla se vztahují k záznamům, nikoli k stránkám.

- Abajev V. I. 277
Abakumov S. I. 582
Adam K. 1062, 1137, 1437
Adam z Víně 814
Adrianova-Peretc V. P. 558
Aginski E. 212
Aleš J. 1371
Amerling K. S. 1348
Andrejčín E. 534, 536
Ankova K. 537
Antoniewicz W. 2506
Antošová F. 1935
Arany L. 674
Arbes J. 1199, 1309
Asejev N. 576
Ašchamaf D. 294
Audy O. 1208
Augusta K. 374
Auty R. 137, 2336, 2451
Avanesov R. I. 561
- Baar J. Š. 1306, 1312
Babler O. F. 1296
Bakala M. 1952, 2219
Bakoš M. 185
Balajka B. 616, 1178
Balajka J. 1964
Balan T. A. 534
Baláš E. 374
Balát F. 1364
Balcar S. 1520
Bálen B. 721
Bally Ch. 215
Bánský J. 1691
Bár Z. 1228
Barabášová B. 1974
Baran L. 2028
Bardach A. 646
Bareš G. 6
- Barchánek V. 1475, 1862, 2027
Bárta R. 1391, 1392, 1938
Bartocha R. 1721
Bartoš F. 971, 1734, 1907, 2216, 2218, 2219
Bartoš F. M. 542, 499, 792, 803, 809, 816, 819, 822, 823, 824, 835, 840, 1703—1705, 1707, 1715—1717, 1750, 1775, 2142, 2178, 2181, 2183, 2225, 2396, 2415
Bartošovský F. 1070
Bartovský J. 1335
Bartůněk V. 527, 1561
Bartušek V. 1357
Baruch J. 1956, 1961
Barvík M. 1330
Bass E. 785, 1229
Batowski H. 2474
Batušek J. 549
Baudiš J. 2349
Baudyš E. 2081
Bauer F. 2390
Bauer J. 379, 390, 507, 1706, 2139, 2142
Bauer O. 1560, 1893, 1895
Baum J. 810
Bayer E. 1362
Bazell C. E. 151
Bečka J. 616, 657, 659—661, 2390
Bečka J. V. 740, 846, 904—909, 911—914, 1036, 1042, 1125, 1128, 1152, 1154, 1155, 1162, 1163, 1725, 2418
Bednárik R. 718
Bednář F. 1716
Bednář K. 1732
Bednář T. 2462
Bednařík K. 1753

Bednářová V. 666
Beer A. 391, 2103, 2350
Běhounek F. 905
Běhounek J. 1138
Bělecký O. 1942
Bělehrádek J. 1035, 2263
Belič A. 310, 2142, 2263, 2282, 2483
Bělič J. 68, 155, 406, 636, 637, 657, 660,
673, 675, 722, 723, 850, 952—957,
960, 974, 1002, 1018, 1092, 1306,
2135, 2139, 2212, 2242, 2263, 2415,
2426, 2439
Bělič O. 1694
Bělík V. 944, 2050
Bělohávek M. 698, 1587
Bělohoubek J. 1121
Beňa M. 963
Bendi V. Č. 1280
Beneš Buchlovan B. 1068, 1292, 1984
Beneš F. 1566, 1893
Beneš Jaroslav 2080
Beneš Josef 1033, 1056, 1136, 1500,
1515, 1516, 1524—1526, 1531, 1627
Beneš K. J. 2134
Benešová B. 1224
Benhart F. 742
Beniaková N. 1177
Benveniste E. 247, 289, 2149
Berkopec O. 2126, 2168, 2489
Bernard R. 2473
Bernolák A. 2196
Berns tejn S. B. 2471
Bezděka J. V. 1565
Bezljaj F. 319
Bezruč P. 1048, 1092—1097, 1209 až
1221, 1276, 1277, 2217
Bič M. 241, 2369
Bičík Z. 1539, 1737, 1738, 1740, 1868,
1883
Bidrman F. 1612
Bílý F. 2229, 2235
Bím H. 1990
Birnbaumová A. 482
Bitnar V. 2113
Bláha F. 1101
Blaha J. 1628
Blahoslav Jan 829—831, 1714, 1716,
1717, 2176
Blažek J. P. 1057, 1128, 1146
Bloch B. 110, 213
Bloch J. 295
Boček A. 2191
Bodjanskij O. M. 2210
Bodmer F. 214
Bogatyrěv P. 67, 2471
Bogdan D. 514—517
Boguszak J. 23
Boháč V. 1674
Böhm J. 350, 357, 360, 363, 367, 480
Bolinger D. L. 135, 213
Borák F. 1596
Borakova K. 1955, 1956
Borgeaud W. 280
Borský Z. 2080
Bosák C. 5, 32, 37, 38, 43, 50, 154, 2286
Bossert H. Th. 258, 261
Bosković R. 2500
Bouček V. 2055
Boura F. 23
Boušková J. 1236
Brambora J. 175, 206, 727, 741, 742,
745—747, 777, 779, 797, 890, 904,
1063, 1068, 1069, 1116, 1248, 1303,
1430, 1462, 1476, 1477, 1517, 1683,
1691, 1694, 1700, 2089, 2100, 2103,
2106, 2127, 2197, 2199, 2234, 2242,
2272, 2344, 2356, 2374, 2387, 2477
Branberger J. 190
Brandeis R. 743
Brandejs S. 1671
de Bray R. G. 2504
Brjanceva T. G. 2472
Brňák A. 1564
Brohm F. 107
Broch O. 2351
Bryndal V. 210
Brož J. 1501
Brož L. 834
Brückner A. 1487, 2352
Brysejn J. 200
Břeský M. 1384
Březina F. 155, 2174
Březina J. 1672
Březina O. 1223
Břítva M. 1111
Buben V. 140, 217, 349, 2384
Bubrich D. V. 324
Bukáček J. 1301
Bulachovskij L. A. 322
Bulánek F. D. 913
Buntsch K. A. 1732
Burešová M. 868
Burian Václav (historik) 1552, 1754, 2009
Burian Václav (slavista) 2130, 2221,
2283, 2290
Buriánek B. 1107
Burt W. 212
Bystřina O. 963

Castelin K. O. 1327
 Cejp L. 57, 2263
 Cenefels J. J. 431
 Cenek E. 1094
 Cerroni J. P. 2178
 Cicha V. 601
 Cikhart R. 1536—1538, 1544, 1562, 1609, 1610, 1790, 1830, 1867, 1911
 Cikhart R. J. E. 1562
 Cinybulk V. 1254
 Cipro M. 601
 Císař Č. 28
 Císařová-Kolářová A. 1703
 Cohen M. 36, 72, 166, 2440
 Collinder B. 210
 Couvreur W. 265
 Cránjala D. v. Krandžalov D.
 Cronia A. 2334, 2467
 Cue J. 890
 Cuřin F. 1251, 1488
 Cygankov A. 598
 Cypris J. 1939

 čábera A. 2080
 Cába F. 1748
 čakrtová E. 816
 Čaloud B. 1317
 Čáp-Horčápský R. 1431
 Čapek J. B. 747, 1180, 1243, 1272, 2226
 Čapek K. 143, 1035, 1185
 Čapek-Chod K. M. 1203—1206, 1313
 Čech E. 1229, 1452, 2197
 Čech J. 2233
 Čech S. 1179, 1273, 1274, 1306, 1313
 Čechová G. 1893
 Čejchan V. 337
 Čelakovský F. L. 539, 1280, 1304, 1308, 2484, 2486, 2487
 Čelakovský J. 1747
 Čemodanov N. S. 53, 54, 210, 211
 Čepek J. 919
 Čermák J. 1680
 Černocký A. 2139
 Černý A. 664, 2152, 2353
 Černý F. 1557, 1578, 1831
 Černý Václav (lit. historik) 777, 805, 1297
 Černý Václav (ethnograf) 986, 1584, 1585, 1750, 1751, 1789, 1803, 1843, 1845, 1861, 2228
 Černyšev V. I. 580
 Červenka I. L. 1597
 Červinková-Riegrová M. 1286
 Češek F. 1953
 Čihák L. 1759
 Čihák V. 1759

 Čihař V. 241, 243, 2107, 2144
 Čikobava A. S. 35a, 55, 56
 Čižmář J. 2084
 Čunderlík L. 1688, 1691, 1699
 Čuprová L. 1714, 1935
 Čyževskýj D. 402, 2466

 Damiani E. 2334
 Daneš F. 68, 112, 120, 860, 863, 871, 892, 1025, 1038, 1053, 1054, 1059, 1060, 1100, 1127, 1322, 1453, 2134
 Daňhelka J. 157, 695, 739, 777, 797, 806, 935, 1056, 1142, 1306, 1312, 1691, 1694, 1698, 1700, 1703, 1704, 1718, 1744, 1745, 2214, 2242, 2243, 2426
 Daňková M. 837, 1825
 Davídek V. 327, 654, 936, 1490, 1587, 1617, 1619
 David(ová) M. 129, 240, 287, 289
 Debrunner A. 270
 Dědina F. 2014
 Dědina V. 2014
 Dejdar B. 38, 40
 Dejna K. 637, 643, 2455
 Deł Medico H. E. 260
 Delvoye Ch. 240
 Dement'jev A. A. 570
 Deržavin N. S. 362, 2354
 Desnickaja A. V. 37
 Devoto G. 244, 2263
 Dickenmann E. 1585, 2477, 2479
 Diels P. 977
 Diringer D. 242
 Ditjakin V. 358, 2314
 Dlabola J. 1421
 Džuska M. 651
 Doberský J. 1584, 1677
 Dobeš F. 1620, 1848, 1965
 Dobeš J. 1877
 Dobiáš F. M. 832, 842
 Dobiáš J. 1533
 Dobrovolskij L. M. 2488
 Dobrovský J. 305, 452, 453, 549, 617, 749, 847, 1178, 2178—2189, 2483, 2484
 Dokulil J. 1559
 Dokulil M. 537, 688, 875, 884, 901, 1003, 1029, 1030, 1060, 1426, 1478
 Dolanský (Heidenreich) J. 305, 306, 550, 620, 1076, 1531, 2138, 2186, 2194, 2233, 2282, 2290, 2342, 2360, 2389, 2393, 2433, 2439

Doležal A. J. 890, 1057, 1087
 Doležal J. 2414
 Doležal Pavel (gramatik) 2177
 Doležal Pavel (ethnograf) 962
 Dolinský A. 1334
 Dolista K. 1693
 Domin K. 1351
 Dominois F. 2355
 Donath O. 743
 Donda F. 2410
 Dornáková A. 1959
 Doroszewski W. 161
 Doskočil K. 1490, 1566, 1893
 Dostál A. 139, 219, 311, 312, 323, 324,
 364, 371, 379, 381, 383, 385, 391, 398,
 399, 407, 408, 416, 417, 426, 428, 507,
 555, 558, 738, 741, 742, 1053, 1584,
 2130, 2142, 2157, 2297
 Dostál F. 851, 1853
 Dostál Jiří 2219
 Dostál Josef (botanik) 1351
 Dostál Josef 1712, 2143, 2228
 Dostál Joža 2143
 Dostálek J. 2076
 Doutlík V. 1141
 Drábek J. 2182
 Drachovská M. 1421
 Drkal S. 1900
 Drozda M. 1107
 Drůbek L. 1116
 Dudík B. 1934
 Ducháček O. 144
 Dujčev I. 372
 Dupont-Sommer A. 261
 Durand M. 79
 Ďurovič J. 826
 Durych J. 1262
 Durych V. F. 301, 2187
 Dussaud R. 240
 Dušek M. 1634, 1991
 Dušek V. 1969, 2006
 Dvoně L. 37, 38
 Dvořáček K. 1973
 Dvořák F. 994
 Dvořák Josef 1528
 Dvořák Josef (romanista) 2110
 Dvořák K. 1179, 1207, 1304, 1694
 Dvořák M. 777, 1177
 Dyk Viktor 1177
 Dyk Václav 1422, 1428
 Dýmal L. 2190

 Eberle J. 1669
 Ehrhard A. 521
 Eisner J. 350, 352, 356, 364, 365, 476 až
 478, 2166, 2401
 Eisner P. 180, 675, 737, 742, 743, 777—
 780, 877, 1001, 1072, 1078, 1105a,
 1120, 1177, 1190, 1193, 1195, 1206,
 1234, 1235, 1248, 1249, 1285, 1300,
 1301, 1454, 1529, 1531, 1675, 1745,
 1935, 2130, 2226
 Ekblom R. 2441
 Elčknér F. 1756, 1802
 Ellis J. 36
 Engel C. 284
 Engels B. 29
 Erasmus Rotterdamský 2176
 Erban K. 904, 910, 1674
 Erben K. J. 576, 748, 934, 1191—1193,
 1261, 1271, 1308, 1734, 2214, 2489
 Erde D. 2313
 Ertl V. 1718, 2235, 2237
 Esterka F. 2052
 Exner V. 1503, 1553, 1614, 1815, 1859

 Fadějev A. 307
 Fafl Z. 2370
 Falkenauer F. 762
 Fanderlík M. 1392
 Fejfalík J. 805
 Fejlek J. 2080
 Fendrych M. 1346, 1347
 Ferdinand O. 87, 88
 Ferienc O. 704
 Fiala Josef (slavista) 543, 2372
 Fiala Josef (historik) 1801
 Fiala L. 1428
 Fiala Václav 1317, 1318
 Fiala Vladimír 481
 Fícek V. 742, 1093, 1096, 2217
 Fichelle A. 2143, 2480
 Fíkar V. 1285
 Fila F. 107
 Filin F. P. 37, 564, 566
 Filip D. 1510
 Filip J. 350, 351, 361, 363, 364
 Filip O. 444, 452
 Filipec J. 1031, 1053
 Firth J. R. 213
 Fíryt J. 1125
 Fischer G. 2495
 Fischer J. F. 189
 Fischer O. 743, 1246
 Fischer R. 1585
 Fišer M. 2023
 Flajšhans V. 485, 780a, 817, 1445, 1642,
 1701a, 2106, 2198, 2356, 2357

Flaška Smil z Pardubic 1698
 Flegl J. 106
 Florian J. V. 890, 1530
 Florovskij A. 441, 503, 547, 548
 Fojtík F. 1953
 Folprecht J. 2358
 Fořt J. 1306
 Foukal V. 1936
 Foustka R. N. 1706
 Fraenkel E. 2478
 Francev V. A. 2210, 2359, 2360
 Franci G. 1240
 Frček J. 33, 420, 421, 450, 521, 558, 2361, 2362, 2497
 Frei H. 212
 Frejman A. A. 279
 Frei A. 1899
 Frey J. 1336
 Fridrichova V. 737
 Fried V. 168
 Friedl J. 2013
 Friedmann J. 1337
 Friedrich G. 1597, 1747
 Friedrich J. 251, 254
 Frinta A. 331, 339, 403, 528, 539, 541 až 543, 595, 666—668, 1479, 1480, 1485, 1531, 2136, 2154, 2160, 2167, 2168, 2223, 2224, 2285, 2289, 2290, 2328 až 2330, 2332, 2337, 2353, 2379, 2383, 2390, 2402, 2425, 2473, 2484
 Friš O. 221, 268, 271, 272, 272a, 899
 Fröhlich A. 1783
 Frolow A. 2480
 Fromková J. 193
 Frynta E. 1907
 Fučík J. 749, 1194
 Furmanik S. 651
 Fürst L. 1829

 Gábriš K. 208
 Galuska M. 1112, 2290
 Galuska Z. 1943
 Gaňo V. 97
 Garvin P. L. 72, 212, 900, 2440
 Gaya Nuño B. 240
 Gebauer J. 2220, 2226, 2228, 2235, 2346
 Genov M. 518
 Georgiev E. 434, 518, 2305, 2484
 Georgiev V. 235—237, 289, 536
 Georgijević K. 2379, 2468
 Gerad A. 534
 Glos B. 2218
 Gnidovec F. 469
 Goetze A. 248
 Goleniščev-Kutuzov I. 2143
 Göll J. 1295

 Gorskij A. V. 2340
 Gottwald K. 1244
 Götz F. 797, 1165, 1174, 1175, 1230, 2397
 Gougenheim G. 152
 Grabowski T. S. 2321, 2498
 Grande B. 239
 Grappin Z. 2457
 Graus F. 1751
 Green H. C. 83
 Gregor A. 354, 465, 467, 635, 649, 657, 672, 678, 679, 688, 689, 694, 696, 719, 723, 727, 734, 740, 741, 829, 890, 936, 942, 943, 953, 954, 958—960, 967, 970, 991, 999, 1019, 1053, 1096, 1133, 1134, 1136, 1138, 1249, 1268, 1430, 1587, 1690, 1709, 1744, 1749, 1907, 1924, 1935, 1945, 1990, 2138, 2142, 2158, 2159, 2251, 2358, 2396, 2418, 2423, 2426, 2469, 2474, 2746
 Grégoire H. 554
 Grekov B. D. 2290, 2293, 2488
 Grigorovič V. I. 2210
 Grinkova N. P. 573
 Grivec F. 382, 423—426, 430, 454, 456 až 461, 465, 471—473, 504, 520, 2283, 2340, 2363
 Grobelný A. 642, 1713
 Grof F. 1675
 Groh K. 2106
 de Groot A. W. 120
 Grund A. 828, 1178, 1293, 1303, 1313, 1694, 1708, 1711, 2133, 2139, 2420, 2377, 2432, 2438
 Gundorov A. 2290
 Gürtler F. 1325, 1326
 Güterbock H. G. 253, 259
 Gvozdev A. N. 562

 Haas A. 1747, 1894, 1895
 Hachler E. 1361—1363
 Hájek J. 176
 Hájek M. 1005
 Hájek Z. 493, 698, 2130, 2143
 Hála B. 68, 69, 71, 72, 76, 78, 81, 82, 112, 124, 560, 862, 871, 1116, 1674, 2254
 Halaga O. R. 680
 Halas F. 1184, 1232, 1241—1243, 1285, 1291, 1999
 Hálek I. 1288
 Hálek V. 1272

Hal la J. 672
Haller J. 128, 727, 743, 747, 779, 780,
890, 897, 900, 1021, 1026, 1034, 1037,
1040, 1041, 1044, 1045, 1064, 1065,
1073, 1099, 1128, 1136, 1139, 1148,
1185, 1186, 1237, 1362, 1423, 1455,
2134, 2234, 2269, 2406
Haluzá V. 1372
Hamerský Th. 1160
Hamm J. 380, 417, 446
Hammerich L. L. 220a
Hampf F. 2198, 2356
Hamrál F. 1575
Hamšík V. 864
Hanák J. 1892
Hanák K. 475, 1647
Hanka V. 437, 2484, 2488
Hanslian A. 1428
Hanus F. 1306
Hanus Josef (divadelník) 864
Hanus Josef (lit. historik) 2226
Hanus O. 1509
Hanzelka E. 1969
Hanzelka F. 1872, 2005
Harant z Polžic Kryštof 1712
Harkins W. E. 2136, 2481
Harnach R. 1428
Harris Z. S. 110
Hattala M. 2223, 2484
Hauptová Z. 2319
Hausenblas K. 10, 38, 59, 155, 728,
1053, 1060, 1105, 1321
Havel J. 2207
Havel R. 741, 777, 778, 1053, 1060,
1092, 1093, 1105a, 1176, 1177, 1190,
1215, 1218, 1276, 1277, 1281, 1285,
1305, 1307—1309, 1311, 1353, 1745,
2112, 2240, 2241, 2416
Havlátová A. 395
Havlíček Borovský K. 34, 748, 1256,
1306, 2343
Havlík A. 1268, 2235
Havránek B. 5, 7, 15, 18, 20, 42, 45,
201, 215, 297, 303, 315, 332, 378,
386, 414, 449, 495, 559, 584, 601, 626,
727, 735, 923, 936, 1008—1011, 1027,
1053, 1089, 1127, 1129—1131, 1165,
1172, 1173, 1306, 1748, 1935, 2101,
2130, 2134—2138, 2174, 2197,
2238, 2274, 2282, 2290—2294, 2311,
2317, 2342, 2351, 2355, 2365, 2366,
2371, 2380, 2386, 2399, 2418, 2426,
2437
Havránková Z. 559, 1306
Hawes W. 160
Heger L. 2374
Hein O. 1994
Hejhálek Z. 1407
Hejný V. 1916
Helcl M. 406, 567, 741, 876, 1053, 1054,
1059, 1135, 2139
Heller J. 833
Hellich J. 1580
Hendrich J. 196, 831, 1728, 1731
Hendriksen H. 282
Herber O. 1367
Heremita J. 1704
Hertl J. 2021
Heřman M. 780, 785, 2197
Heusel W. 2506
Heyduk A. 1272
Hilar V. 596, 658
Hirschmentzel K. B. 502, 1733
Hiršal J. 1264
Hjelmlev L. 151, 2263
Hlaváček K. 1177
Hlavinka K. 1621
Hoblová B. 2045
Hobzek J. 486
Hodek B. 1296
Hodura Kv. 672, 735, 1053, 1059, 1152,
1156, 1499, 1584, 1585, 1696, 2134,
2138, 2229, 2237, 2366, 2400
Hofman A. 597, 601
Hofman J. 1427
Hofmann G. 455
Hoch A. A. 606
Hochová Z. 1413, 1906, 1935
Holan V. 1287, 1302, 1999
Holeček J. 1306, 1309
Holečková J. 1286
Holinka R. 1571
Holman J. 869
Holman M. 68
Holouš J. 1981
Holt J. 252, 312
Holtum V. E. J. 668
Holubová M. 1966
Holý L. 1092, 1715, 2211
Homeyer H. 195
Honl I. 1481, 1618, 1664, 1665, 1671
Hons J. 1415
Honzik K. 1529
Honzl J. 124
Hora J. 1185, 1233, 1283, 1284, 1287
Hora V. 933
Horák B. 359, 369, 807, 1589, 1676,
1696, 1711, 2413

Horák František (bibliograf) 830, 1891
 Horák František 2220
 Horák G. 635, 953
 Horák Jiří 375, 1250, 1734, 2213, 2233,
 2385, 2498
 Horák Josef 1921
 Horák Josef (jazykozpytec) 2367
 Horák L. 1657
 Horáková O. 1223
 Horálek K. 8, 67, 68, 74, 111—113, 181,
 201, 341, 380, 385, 387, 393, 409 až
 414, 424, 434, 442—444, 447, 486,
 491, 492, 494, 508, 525, 530, 532, 534,
 536, 538, 547, 548, 553, 560—563,
 565, 577, 584, 648, 649, 651, 689, 845,
 1092, 1165, 1178, 1256, 1258, 1269,
 1276, 1288, 1289, 1300, 2130, 2137,
 2143, 2146, 2160, 2232, 2263, 2286,
 2296, 2310, 2354, 2362, 2437, 2473
 Horálková Z. 1985
 Horanská E. 720
 Horecký J. 672, 739, 848, 890, 1053,
 1380, 2139, 2381
 Horečka F. 964—966, 973, 1001, 1210,
 1220, 1224, 1456, 1954
 Horna M. 2140
 Hornov-Karpatějev L. 929
 Horný-Nauman J. 1107
 Horváth P. 1902
 Hořejší J. 181a
 Hořínek J. 79, 2295
 Hořká L. (= Šindelářová M.) 1976,
 1977, 2007
 Hosák L. 698, 1498, 1535, 1592, 1597,
 1598, 1601, 1606, 1768, 1846, 1850,
 1864
 Hostáň J. 915
 Hošek R. 2164
 Housková Z. 898
 Hovorius J. 1732
 Hovorková-Alšova M. 1371
 Hrabák J. 185, 342, 575, 648—651, 800
 až 802, 848, 1092, 1178, 1213, 1269,
 1275, 1299, 1494, 1691, 1695, 1706,
 1745, 2139, 2194, 2200, 2208, 2345,
 2432
 Hrabě S. 1362
 Hradecký K. 2410
 Hrbas J. 104
 Hrdina J. 2190
 Hrdina K. 1711
 Hrdlička F. 931, 1637, 1658
 Hrdlička J. 1381
 Hrdlička M. 1762
 Hrdlička R. 1482, 1502, 1584, 1646,
 1657
 Hrejša F. 1727
 Hromádko J. N. 2485
 Hronek V. 522
 Hrozek A. 2088
 Hrozný B. 136, 240—242, 253, 254, 260,
 287—289, 2107, 2239, 2368—2370,
 2499
 Hrubeš J. 137, 155, 741, 971, 1165,
 1696, 1770, 2365, 2375
 Hrubín F. 1264, 1285
 Hrubý A. 1177, 1247
 Hrubý F. 760
 Hrubý J. 1529
 Hrudková V. 878
 Hruša Jan 1378
 Hruša Josef 1120
 Hubáček J. 2072
 Hubálek M. 1968
 Hubschmied J. U. 164
 Hudec 1364
 Hudeček J. 1559
 Hujer O. 722, 1430, 2234, 2371, 2500
 Huráň A. 1643, 2215a
 Hurt A. 1634, 1666
 Hurt R. 970, 1599
 Hus Jan 816—822, 1701a—1705
 Husa V. 1974
 Húsek J. 1943
 Cháb V. 580, 2154, 2349, 2411
 Chada L. 1061, 1102, 1126, 1140
 Chaloupecký V. 486, 488, 490, 496, 698,
 712, 809
 Chaloupka G. 761
 Chalupa D. 1115
 Chalupný E. 1120, 2193, 2198
 Chamrád A. 1224a
 Chantraine P. 289
 Chelčický Petr 1706
 Chiřimíia J. C. 346
 Chlumský J. 2501
 Chmelař J. 1956
 Chmelík V. 1406
 Chodil J. 2363
 Chojnacki W. 653
 Chotek K. 374, 2402, 2404
 Christov K 541
 Chytil J. 2881
 И'јинский G. 296
 Ilková Z. 184
 Ilek B. 13

Imrýšek G. 1952
 Indra B. 772, 1248, 1541, 1626, 1719,
 1811, 1816, 1827
 Ionescu-Nișcov T. 155, 341, 486, 514 až
 516, 548
 Isačenko A. V. 5, 65, 424, 466, 494, 557,
 560, 603, 790, 2263, 2347
 Istrina E. S. 567
 Ivanka M. 338
 Ivanov J. 2372
 Ivanov V. 26

 Jacobsson G. 323, 2289, 2335
 Jagić V. 296, 393, 408, 2341, 2342, 2489
 Jagoditsch R. 2485
 Jakeš J. 1624
 Jakobson R. 118, 440, 470, 484, 492,
 554, 556, 2448
 Jakoubek ze Stříbra 823
 Jakovlev N. 193, 294
 Jakubec J. 486
 Jakubi ková J. 2129
 Jakubinskaja E. 2315
 Jakubowski W. 647
 Jakobův F. 777
 Jambor A. 1996
 Janáček G. 1129, 1130, 1164
 Janáček J. 1713
 Janáček K. 722, 793
 Jančík G. 1963
 Jančík J. 1549, 1699
 Jančíková F. 968, 2060
 Janda J. 1613
 Janděčka V. 1342
 Jandlová L. 1625
 Janka J. 1677
 Janko J. 119, 743, 1431—1434, 1500,
 2108, 2109, 2131, 2132, 2373, 2434,
 2502
 Jankovec J. E. 1982
 Janouch V. 798, 1688
 Janoušek E. 1668
 Jánošík A. 675
 Janów J. 513
 Janský K. 1181, 1303, 1305
 Janský L. 736, 739, 744, 1053, 1054,
 1059, 1060, 1708
 Janů J. 779, 1093, 1184, 1177
 Jarceva V. N. 60, 283
 Jarník J. U. 2222
 Jaroš V. 1137
 Jaroševskij M. 58
 Jašek A. 2091
 Jażdżewski K. 361, 365
 Jedlička A. 645, 694, 723, 727, 848—850,
 1016, 1019, 1022, 1032, 1053, 1059,
 1098, 1127, 1128, 1129, 1130, 1136,
 1138, 1143, 1144, 1155, 1207, 1391,
 2096, 2138, 2159, 2242, 2246, 2263,
 2281, 2366, 2415, 2426
 Jedlička B. 1177
 Jedlička J. 2418
 Jehlička M. 739
 Jech J. 918
 Jelínek H. 2235
 Jelínek J. 1128, 1129, 1139, 1155,
 1161
 Jelínek M. 406, 523, 2139
 Jemelka F. 404, 2363, 2430
 Jeník z Bratřic Jan 1735
 Jeremin I. P. 553
 Jeřábek D. 2139
 Jestřábský V. B. 501
 Ješuta M. 2021
 Jež T. T. 161
 Jílek (Oberpfalcer) F. 34, 780, 781,
 821, 858, 924, 935, 1066, 1067,
 1098, 1116, 1137, 1155, 1158, 1159,
 1188, 1244, 1528, 1723, 1737, 1738,
 1792, 1910, 2134, 2220, 2270, 2375,
 2376
 Jílek V. 1206
 Jindřichova M. 2081
 Jirák A. 867, 874
 jiras J. K. 2334
 Jirásek Alois 1201, 1309
 Jirásek Arnold 1101
 Jirásek V. 1351
 Jirát V. 1177, 2377
 jireček H. 2215a, 2223
 Jireček J. 1690, 2215, 2215a
 Jireček J. K. 2223, 2224, 2488, 2489
 Jirouš J. 1073, 1077
 Joffe J. A. 554
 Johlín z Vodňan 803
 John Č. 781
 Jóna E. 37, 43, 606, 675, 676, 738—741,
 1127, 2436
 Jones D. 134, 213
 Jordan J. P. 2343
 Jordán z Klauzburku T. 1721
 joura L. 1075a
 Juda K. 1068
 Juhasevyč I. 616
 Jungmann A. 2205, 2206
 Jungmann J. 617, 847—849, 1178, 1269,
 1293, 2192—2208, 2263
 Juret A. 224, 255

Kabátník Martin 1712
Kábrt J. 1527, 1675
Kácl K/1530
Kacnel'son S. D. 37
Kadlčík K. 1630
Kadlec Jaroslav 493, 595
Kadlec Josef 1289
Kadlec S. 1302
Kaigl V. I. 3
Kainar J. 2426
Kaiser A. L. 1677
Kajer J. 1914, 1915
Kaláb M. 23
Kálal M. 1122
Kálal V. 1513
Kalhous R. 2325, 2326, 2328, 2410
Kalina T. 1749
Kalinin M. I. 34
Kalkandžiev P. S. 534
Kallauner O. 1392, 1396, 1397, 1400, 1401
Kalousek F. 352
Kałuźniacki E. 517
Kama rýt J. V. 2203
Kamencovová I. I. 136
Kameníček L. 1933
Kammari M. D. 27
Kaňka J. 1126, 1155
Kapitán J. 666
Kaplický V. 1517
Karadžić V. S. 375, 2483
Karas F. 658
Karasová A. 2272
Kary A. 199
Káš J. 2075
Kellner A. 328, 621, 635-641, 657, 658, 727, 851, 916, 937, 953, 964, 970, 973, 974, 976—979, 995, 996, 998—1001, 1587, 1748, 2114, 2139, 2426, 2443
Kellnerová A. 1290, 1971
Kepeski K. 542
Kernerius M. F. 1732
Khás L. 987, 2247, 2277
Kinský B. 1611
Kiparsky V. 286
Király P. 691, 1465
Kirschner F. 2368
Kiselkov V. S. 518
Klácel F. M. 2343
Kladivová V. 2288
Klaret 808—810, 1443, 1444
Klein F. 1504, 1505, 1583, 1857, 1870, 1881
Klej J. 601
Klejch V. 1714
Klemensiewicz Z. 150, 2476
Klika J. 1351
Klíma J. 2144, 2298, 2324, 2370, 2382
Klimeš L. 72, 137, 672, 746, 890, 903, 1687, 1690, 1706, 2476
Klostermann K. 1206
Klusák K. 2004
Klusák V. 1947, 1987
Knap E. 2406, 2424
Knapp V. 23
Kniesza I. 348, 466—468, 682, 685, 712, 714, 1448
Knot F. 94
Kober A. E. 242
Kobliha K. 1576, 1654, 1860
Kobzán J. 2059
Kocourek V. 779
Kočka V. 1581
Kočmíd V. 1421
Kočtářová L. 2069
Kohlmünzer J. 2079
Kohout M. 1075
Kohoutek C. 1316
Kochaňski W. 669
Kochol V. 341
Kojecký R. 1887
Koláček F. 1650
Kolačevská O. M. 584
Kolaja M. 657
Kolařík J. 2274
z Koldína Pavel Kristián 1738
Kolečányi(ová) M. 2439
Kolesa F. 2378
Kollár J. 307, 1177, 1313, 1884, 2187, 2189, 2196
Kolman O. 522, 2379
Komárek K. 23
Komárek M. 325
Kombol M. 2489
Komenský J. A. 196, 197, 831, 838 až 842, 1188, 1725—1732
Komorovský J. 606
Koňák Z. 1178, 2233
Kondrašov N. A. 728
Konečný F. V. 1780
Konečný R. 202
Koničková Z. 663, 2410
Konopas J. 2020
Konovalovová E. I. 601
Kopáč L. 1594
Kopáček L. 1608
Kopal J. 2131, 2374
Kopál V. 2250

Kopeckij L. V. 583—585, 592, 604, 608,
 1131, 1154, 1157
 Kopecký J. 127, 1245
 Kopečný E. V. 746
 Kopečný F. 308, 424, 636, 637, 725 až
 727, 734, 879, 881—883, 885, 887,
 895, 948, 1018, 1053, 1149, 1164,
 1954, 2453
 Kopitar B. 408
 Kopp G. A. 83
 Kopta J. 571
 Korda B. 1372
 Kořán J. 1720
 Kořínek J. 1079
 Kořínek J. M. 61, 163, 219, 394, 2380,
 2381
 Koschmieder E. 884
 Kosina J. E. 2216
 Kosmas 1491
 Kosnerová J. 2338
 Kostihá J. E. 693, 2155, 2280
 Kostov N. 534
 Kostrůn K. 1362
 Kostrzewski J. 361, 366, 622
 Košťál M. 1518
 Košutić R. 342
 Koubek J. P. 1280
 Koudelák J. 1095, 1542
 Koupil K. 1057
 Kovalčuk 31
 Kowalski T. 2382
 Kozlová K. 1129, 1130
 Kožík F. 1099
 Krähe H. 280
 Krajčovič R. 1587
 Krajník S. 854
 Kral J. 2383
 Král J. 1345, 1654, 1677
 Král K. 2024
 Králik J. 2410
 Králik K. 777
 Králik O. 777, 848,
 1092, 1178, 1211,
 1221, 1242, 1300,
 1648, 2176, 2194,
 2208, 2212, 2343
 Králik S. 637, 999
 Kramer S. N. 240
 Kramoliš Č. 2067
 Krámský J. 80, 109, 135, 170, 2347
 Krandžalov (Cránjala) D. 374, 2130
 Krásnohorská E. 1200, 1290
 Krašeninnikova E. 2
 Krátký R. 1730
 Kratochvíl A. 2215
 Kratochvíl L. 2066
 Kraumann F. 2097
 Kraus E. 702
 Kraus W. 267
 Krbec A. 1974
 Krbec K. 552
 Krčma F. 1662, 2192, 2203, 2233
 Krejčí K. 155, 156, 616, 656, 1187, 1199,
 1724, 2136, 2141, 2233, 2320, 2390,
 2439, 2488
 Krejčí K. A. 2092
 Krejčí V. 781
 Krejčík A. L. 1484, 1751
 Kretschmer P. 250
 Krječmař M. 2329 /
 Krjukov J. 1105
 Krofta K. 486, 492
 Krolmus V. 1603
 Kroupa A. 973
 Krouza V. 1380
 Kršková M. 924, 1910
 Krušina J. 1550
 Krušina-Černý J. L. 2369
 Kryl R. 1483, 1548, 1572
 Křemenák B. 1706, 2322
 Křen F. K. 1931
 Křepinský M. 162, 201, 343, 2110, 2384
 Křička P. 1288
 Křička z Bítvyšky V. 1720
 Křístek V. 523, 636, 1006, 1020, 1203
 až 1205, 2198
 Kříž V. M. 785
 Křížkovský L. 24
 Křovák M. 1691
 Kšír K. 1382
 Ktistopulos C. D.
 290
 Kubálek J. 1714
 Kuběnka J. 1822
 Kubeša A. 1989
 Kubín J. Š. 938, 1208, 1616, 1736, 1917,
 1918, 1923, 2385
 Kubista J. 1053, 1059, 1060
 Kučera E. 1375
 Kučera J. 2212
 Kučera J. V. 1373
 Kučera V. 1534, 1670, 1686
 Kučík A. 1567, 1741
 Kudělka M. 2162
 Kuchař K. 2368
 Kuchař K. 655
 KuPbakin Š. 378, 401, 2386
 Kumprecht K. 590, 591
 Kunc J. 334
 Kunci A. 2090
 Kundera L. 1182

Kundera M. 1368
Kunstmann H. 1698, 1701
Kunz L. 1865, 2031, 2036
Künzl—Jizerský R. 540
Kupka J. 2016
Kuryłowicz J. 45
Kurz J. 373, 379, 384, 391, 401, 406,
410, 415, 419, 423, 432, 452, 462, 483,
493, 526, 549, 1142, 2099, 2115, 2126,
2128, 2139, 2140, 2142, 2161, 2167,
2230, 2341, 2342, 2361, 2408, 2426,
2429, 2430, 2436, 2477, 2488
Küst V. 577, 585, 587, 1652
Kutzer J. 2058
Kuzmány K. 1281
Kuzminskij N. V. 604
Kuznecov P. S. 525
Kvaček J. 932
Kvapil J. Š. 137, 727, 805, 850, 1190,
1215, 1745, 2142
Kyas K. 505, 668
Kynčl L. 963
Kynčl R. 963
Kyrmezer P. 1695

Lahulek-Faltys Z. 1088
Laibl F. 1392
Laichter P. 69, 742
Lamprecht A. 347, 590, 636, 637, 974,
2151
Landsfeld H. 2034, 2035
Lány E. P. 1737—1740
Láska J. 1763
Laurenčík J. 418
Lavrov P. 438
Lebedev N. 2422
Lebloch O. 2053
Lednicki W. 296
Leger L. 2344
Lehotská D. 465
Lehr-Splawinski T. 324, 361, 362, 364,
466, 615, 621, 630, 634, 656, 671,
2284, 2320, 2445, 2469, 2476, 2506
Lejeune M. 201
Lejkina—Svirskaja V. R. 2488
Lekov I. 137, 308, 411, 536, 723, 727,
890, 2169, 2263, 2304, 2306, 2308, 2493
Lenin V. I. 32, 34
Leopold W. F. 213
Lesný V. 136, 256, 275, 276, 1696, 2387
Lessing G. E. 2183
Lešehrad E. 2184
Leška O. 580, 601
Letocha V. F. 1732
Letošník V. 1675
Lettl F. 2207
Levý J. 577

Ležák J. M. 1732
Lhota J. 1919
Lhotský B. 1369
Ličeník L. 1938
Liehm A. J. 1683
Lifka B. 1484, 1490
Linda J. 1178
Linhart J. 1233
Linhart K. 1644
Lintner J. 1570, 1577, 1774, 1835
Lisá E. 1566, 1893
List V. 1381
Liška J. 699
Lišková M. 952
Líva V. 1566
Ljackij E. A. 593, 596, 2360, 2389
Lobojkov I. N. 2488
Löfgren O. 2499
Lokay R. 1920
Lomnický z Budče Šimon 845
Loprais T. 1838
Loriš J. 2388
Lormanová J. 2418
Lotspeich C. M. 289
Loukotka Č. 136
Lovrič B. 2390
Lubojacký A. 43
Ludvíkovský J. 491, 1700, 2187
Lukáš L. 1522
Lukášek J. 1758, 1761
Lunt H. G. 61, 2141
Lutovník B. 1675
Lutrýn J. 1763
Lůžek B. 1771
Lyer S. 152

Mackerle J. 940
Macková M. 606
Macůrek J. 468, 548, 619, 773, 1813,
1904, 2143
Magiera J. 2476
Magnuszewski J. 2490
Mágr A. S. 553, 630, 662, 1700, 2122,
2301, 2390, 2489
Mácha K. H. 616, 1176, 1190, 1261,
1270, 1305, 2203
Macháček S. K. 1177
Macháček V. 155, 904, 1178
Máchal J. 2228, 2233, 2391, 2503
Machek V. 45, 61, 137, 164, 193, 215,
228, 229, 232, 234, 235, 237, 238, 241,

256, 267, 279—281, 284—286, 314,
 317—322, 325, 350, 357, 364, 366,
 369-371, 377, 386, 395, 643a, 660, 675,
 698, 704, 707, 718, 722, 742, 814, 935,
 966, 1423, 1430, 1435—1443, 1456,
 1458, 1460, 1474, 1584, 1585, 1588,
 1648, 1649, 1910, 1935, 1990, 2078,
 2084, 2103, 2111, 2128, 2133, 2134,
 2136, 2141, 2147, 2148, 2150, 2155,
 2164, 2171—2175, 2231, 2349, 2362,
 2367, 2373, 2380, 2381, 2420, 2478
 Majerová M. 782, 1185, 1226
 Major M. 1352
 Makeš J. K. 1929
 Malá I. R. 2394
 Malát J. 1331, 1332
 Małecki M. 380, 462, 635, 2392
 Małeczynska E. 2486
 Málek A. 659
 Málek K. 1122
 Maličský J. 1602
 Malina I. 960
 Malíř F. 601
 Malov S. E. 569
 Malý M. 106
 Man O. 580, 607
 Mann S. E. 281, 377
 Manteuffel T. 361
 Maralík M. 1690
 Marek Jan 2003
 Marek Jiří 2200
 Marek M. 756
 Mareš F. V. 400, 412, 428, 445, 512, 531,
 710, 1607, 2142, 2146
 Mareš J. 1075
 Markus J. 1356
 Marouzeau J. 205, 210
 Marr N. J. 2, 8, 12, 35a, 37—44, 46
 Marsina R. 1901
 Marsinová M. 559
 Martínek V. 1227, 1228, 1972
 Martynov I. M. 2341
 Mastrelli C. A. 218
 Mašek V. J.
 Mašek V. V. 2081
 Mašin J. 740
 Matějek F. 1748
 Matějka J. 1385, 1402, 1403
 Mathesius B. 2393
 Mathesius V. 137, 215, 734a, 887, 891,
 2111, 2394, 2504
 Mathesius V. J. 137
 Mathews W. K. 239
 Mathioli P. O. 1355
 Mátl A. 316, 388, 396, 420, 780, 2136,
 2142
 Matouš A. 1814
 Matouš L. 262, 2144, 2368
 Matoušek F. 600
 Matoušek V. 1632, 1819, 1876
 Maurer Th. J. Jr. 223
 Mavero G. 2289
 Maxa P. 2291
 Mayenowa M. R. 2263, 2319
 Mazel A. 1928
 Mazlová-Zapletalová V. 636, 856, 857,
 871, 928, 945—947, 949, 973, 993,
 1004, 1196, 1197, 1209, 1925, 2395
 Mazon A. 296, 406, 408, 556, 2103,
 2235, 2285, 2333, 2402, 2480, 2497,
 2500, 2501, 2503, 2505, 2507—2509
 Mazon J. 1142
 Medonos V. 1139
 Medový J. 466
 Meillet A. 408
 Melich J. 468
 Melichar V. 599
 Mencken H. L. 787
 Menhart O. 405
 Menšík A. 1941
 Menšík J. 812, 814, 815, 822, 1261,
 1262, 1271, 1699, 2396
 Merc V. 1255
 Merell J. 207
 Meščaninov I. I. 35a, 37—40, 44, 47
 až 49, 193, 581, 2286
 Meškov 31
 Metyš J. 2410
 Metyš K. 195, 1155
 Meyer K. H. 388, 432
 Meystowicz W. 2450
 Mgeladze D. 568
 Míhály A. 701
 Michal J. 1828, 1909
 Míchal J. 1979
 Michálek K. M. 2016
 Michaljanič A. 1324
 Michel L. 116
 Michelena L. 293
 Michna z Otradovic Adam 844
 Miklosich F. 408
 Mikoláš J. L. 2388
 Mikulíkovi J. a M. 1573
 Mikulka M. 479
 Milbauer J. 1387
 Milewski T. 62, 246
 Milíč z Kroměříže 788
 Milík J. T. 2450

Millet Y. 2333
 Mirčev K. 391, 532
 Misárek J. 972
 Míšek E. F. 1414
 z Mitrovic Václav Vratislav 1718
 Mladějovská M. 1693
 Mladenov S. 534, 535
 Mlej J. 601
 Mohelský (Mohapl) V. 668
 Molnár A. 1710, 1715, 1795
 Moravec J. 9, 580
 Morgan Ch. 213
 Moser L. 1409
 Mostecký V. 925, 1506
 Mouřenín z Litomyšle Tobiáš 1695
 Mrštík A. 1207, 1930
 Mrštík V. 1930
 Mucala M. 12, 39
 Much R. 1588
 Muka A. 665
 Mukařovský J. 52, 123, 182, 1165, 1169,
 1170, 1181—1183, 1225, 1230, 1302
 2112, 2137, 2138, 2394, 2397
 Müldner J. 757, 1826
 Müller F. 1755
 Müller J. 1431
 Müller V. 1022, 1138
 Münzer J. 743
 Mürko M. 375, 2136, 2142, 2232, 2233,
 2398
 Musil F. 1107
 Musioł L. 654
 Mutaščiev R.
 537
 Myres J. L. 240,
 288
 Myslivec J. 428

 Nágl K. 1333
 Nahtigal R. 403, 422, 423, 442, 447,
 2399, 2463
 Nandriš G. 296
 Naumann J.
 1353
 Navrátil V. 178
 Neckář K. 276
 Nečas J. 527, 2299, 2302, 2398
 Nečas M. 357, 361, 363
 Nedvědová M. 1695
 Nefiolov J. 588
 Nehýbl J. 1507, 1508, 1884, 2010
 Nechvátal F. 1107
 Nejedlá M. 584
 Nejedlý Z. 307, 692, 1051, 1120, 2153,
 2188, 2290, 2400, 2402
 Němcová B. 1194, 1195, 1306 až
 1308

 Němec Jaroslav (dialektolog) 959,
 1600
 Němec Jaroslav (mykolcg) 1073, 2081
 Nepovím B. 1705
 Neruda J. 1177, 1179, 1198, 1308
 Nesázal V. 1953
 Nesvadba B. 2025
 Nesvorný J. 1324
 Nešpor V. 760, 2191
 Neumann B. 1669
 Neumann J. 1174
 Nevrlý J. 1352
 Nevrlý M. 40
 Newman S. S. 212
 Nezval R. 336
 Nezval V. 179, 1239, 1302
 Nič D. 1908
 Nida E. A. 212
 Niederle L. 2401—2404, 2505, 2506
 Nikitin S. A. 2312
 Nikolskij V. 193
 Niliusová Z. 1107
 Nilson N. A. 2449
 Nilsson T. 392
 Nitsch K. 631, 633, 642, 2161, 2450
 Nor A. C. 1186a
 Nosek J. 77, 159, 212, 213, 900
 Nosek J. E. 1355
 Nosek S. 361
 Nováček K. 1056
 Nováček O. 2098
 Novak V. 2287, 2291
 Novák A. 1729, 2240
 Novák B. 586, 592, 594—596, 602, 1917,
 1923
 Novák F. A. 1351
 Novák K. 2405
 Novák L. 980—984, 1459, 1640
 Novák V. 1765
 Nováková J. 341, 443, 538, 648, 1123,
 1257, 1258, 1266, 1267, 1274,
 1298—1300, 2263
 Nováková M. 1035
 Nováková T. 1306, 1309
 Novotný F. 230, 231
 Novotný M. 727, 777, 1303, 1306, 1531,
 1735, 1889, 2197
 Novotný R. 2286
 Novotný Václav 486
 Novotný Vojtěch 758
 Novotný (Kolenský) V. 1656
 Nový M. 1314
 Nyberg H. S. 210
 Nygrín J. 1767

Obnorskij S. P. 581
 Obst M. 1165, 1166
 Ogden C. K. 57
 Ohijenko I. 402
 Ohnesorg K. 68—70, 72—75, 78, 82, 85, 86, 117, 122, 124, 167, 780a, 2395
 Okáč A. 747, 2212
 Oktavec F. 695, 697, 777, 778, 1323
 Okunev N. L. 2130
 Olbracht I. 1035, 1098, 1185, 1225
 Olesch R. 641
 Oliva F. 25
 Oliva P. 1460
 Oliverius V. 1511, 1569
 Olteanu P. 347, 424, 465, 486, 603, 674, 677, 684, 699, 711, 713, 2279
 Ondrouch V. 353
 Ondruš Š. 72, 73
 Ondrušová Š. 1937
 Opravil A. 733, 734, 1022, 1039, 1043, 1136, 1416, 2406
 Orel J. 2042
 Orlik K. v. Ohnesorg K.
 Orlov A. S. 2407
 Orlovský J. 674, 950, 978
 Ormis J. V. 208
 Ország-Vranecký J. 2068
 Osmera J. 1083
 Otrebski J. 245, 324, 325, 329, 357, 623, 2443
 Otruba M. 777
 z Ottersdorfu Sixt 1713
 Otto K. 1659
 Ožegov S. I. 579, 580

 Pacák J. 2080
 Paclt J. 145, 333, 1315
 Paďour B. 1055
 Pachovský Z. 1174, 1175
 Palacký F. 850, 1584, 2211, 2343
 Palát A. 1090
 Palátová D. 1960
 Páleníček L. 186
 Pálfi M. 2466
 Palivec V. 2207
 Palkovič J. 2196
 Pallotino M. 240
 Paňkevyč I. 609, 610, 612—614, 2140, 2163, 2165, 2378
 Papánková L. 1426
 Paprocki z Hlohol B. 1187, 1724
 Pastrnek F. 2228, 2230, 2235, 2408, 2488, 2507
 Páta J. 509, 663, 665, 2223, 2343, 2409, 2508

 Pátek F. 777, 1139, 1531
 Patera A. 2488
 Paul K. 2196, 2209
 Pauliny E. 137, 686—689, 694, 695, 700, 727, 890, 1165, 2263, 2426
 Paulová M. 496, 2120, 2130, 2287
 Paunov B. D. 2475
 Pavel B. 103
 Pavelčík J. 2403
 Pavelka E. 1079
 Pavlík R. 1874
 Pavlín V. 1682
 Pavlovic M. 72
 Pazourek V. 1253
 Pecánek J. 1383
 Peciar Š. 61, 219, 723, 727, 1053, 2139
 Pedersen H. 63, 257
 Pech V. 137, 723, 742, 744, 890, 904, 1174, 1175, 1700, 2138
 Pecháčková D. 671
 Pechuška F. 419, 510
 Pekárek V. 29
 Pel cí F. M. 1718, 2188
 Pelikán J. 486, 985, 1687, 1698, 1699, 1713, 1720, 1747, 1750, 1772, 1776 až 1778, 1782, 1785, 1786, 1793, 1794, 1805, 1809
 Pelnář A. 1377
 Pertold O. 274
 Peřich L. 1818
 Pešák V. 1521, 1898
 Pešek A. 1064, 1124, 1681
 Petíra S. 454, 503, 604, 609, 2134, 2232
 Petráš A. 2083
 Petrmichl J. 2199, 2201, 2202
 Petřtyl J. 935, 1104, 1852
 Petržíkova-Krandžalova V. 2475
 Petřík S. 683, 973
 Petříková-Ryndová L. 121, 683, 861, 871, 873, 926, 939
 Pfaff I. 486, 1770
 Pflanzler A. 1123
 Pícek B. 1483
 Píchá E. 1980
 Pikart A. 864
 Pike K. L. 80
 Pilika D. 2222
 Pilnáček 1558, 1903
 Pisani V. 64, 225, 240, 242 .
 Pistorius J. 173
 Píša J. 1410
 Pisa A. M. 746, 1230

Pí šala J. 2143
 Pišút M. 2423
 Pittman R. S. 212
 Pivarski K. 621, 2445
 PI acht O. 1545
 z Poděbrad Hynek 1708
 Podpěra J. 1351
 Podubský V. 1422
 Podvolecký F. 1404
 Podzimek J. 785
 Poch J. 1053
 Pojezdny J. K. 720, 2342, 2411, 2414
 Pokorný F. 1636, 1842
 Pokorný J. 930
 Pokorný V. J. 1934
 Poláček K. 1234, 1235
 Polách O. 463—465, 474, 520
 Polák J. 780, 1055, 1192, 1251, 2197
 Polák K. 69, 137, 155, 193, 742,
 747, 777, 797, 848, 900, 953, 1165,
 1166, 1177, 1178, 1198, 1250, 1303,
 1430, 1694, 1700, 1711, 2152, 2194,
 2198, 2208, 2233, 2356, 2374; 2406,
 2410, 2417, 2432, 2439
 Polák M. Z. 1189
 Polák V. 46—49, 55, 64, 72, 73, 158, 166,
 174, 201, 205, 210, 211, 220, 232, 234,
 236, 238, 239, 277, 278, 283, 293, 294,
 313, 323, 326, 362, 364, 389, 391, 399,
 535, 556, 564, 568, 708, 709, 805, 900,
 1103, 1418, 1431, 1461, 1489, 1496,
 1633, 1635, 1644, 2101—2105, 2111,
 2119, 2222, 2249, 2263, 2271, 2339
 Polášek J. N. 1989
 Poldauf I. 141, 142, 214, 883, 1512
 Polišenský J. 1730, 1732, 1735, 2130,
 2263
 Polívka F. 1351
 Polívka J. 2228
 Pongs H. 184
 Pop S. 2482
 Popelová J. 552
 Popov D. 534
 Popovic P. 2412
 Pospelov G. N. 342
 Pospíšil B. 919
 Pospíšil J. J. 1190
 Pospíšil V. 2067, 2073, 2077, 2082
 Potter R. K. 83
 Poucha P. 240, 241, 273, 295, 2368,
 2370, 2387
 Poulík J. 352, 354, 355, 363, 479a
 Prachař I. 1944
 Pranda A. 61, 155, 690, 723, 1166
 Prandstetter E. 1053, 1376
 Prasek V. 1583, 1605
 Pravda V. 559, 579, 587, 1177
 Pražák A. 487, 500, 663, 747, 748, 797,
 1268, 1283, 1688, 1689, 2229, 2274,
 2350, 2357, 2396, 2402, 2409, 2412,
 2439
 Pražák F. 859
 Pražák M. 2220
 Pražák V. 1584, 2011
 Prefát z Vlkanova Oldřich 1711, 1712
 Preobraženskij A. G. 565
 Presl J. S. 1355, 1386
 Profous A. 1584, 1585, 1631, 1653, 2413
 Prohaska D. 524
 Procházka A. 1306
 Procházka Jaroslav (překladař) 30
 Procházka Jaroslav 1679
 Procházka L. 1644
 Procházka V. V. 2170, 2289, 2392
 Procházková H. 1280
 Procházková V. 1913
 Prokop Holý 1705
 Prokš M. 1320
 Prokšová-Evaldová J. 1320
 Prokůpek V. 1, 3, 30
 Pršala A. 1519
 Prunerová M. 2046
 Přeloučský Tůma 1715
 Přenský J. R. 1732
 Přidal L. 1931
 Příhoda V. 171, 1316, 1485
 Příkryl J. 1055, 1056, 1101, 1529, 2418
 Ptáček L. 2362
 Ptáčková-Pilátová K. 1963
 Ptáčnicková-Burešová A. 1938, 1947
 Puchmajer A. 1269
 Pujmanová M. 780, 1185, 1232, 1236
 až 1238
 Pulec M. 2033
 Pult I. 1472
 Pume N. 340
 Puš F. 40, 60
 Puškin A. S. 571—573
 Putík J. 1
 Rada V. 1234
 Radimský J. 551, 775, 1568, 1806, 1821,
 1836, 1886, 1887
 Rahlfs A. 418
 Raisichová J. 484
 Rakušan C. 741
 Rampák Z. 1174, 1178
 Rampula J. 1530

Ratibořský J. v. Vydra B.
Razumovskaja L. V. 2488
Reed C. E. 166
Regnéll C. G. 311, 312
Rehberger J. 743
Reichl Z. 335
Reichling A. 2172
Reiman P. 22
Rejmanová A. 594
Rejzek J. 2426
Rek J. 588
Rektorisová K. 5, 873, 876, 1134, 1216
 až 1218, 1265, 1286
Remeš M. 1462
Renou L. 269
Rešetar M. 522, 2414
Reznikov L. O. 59
Režný V. 1340
Rieger L. 5
Riftin A. P. 37
Richards J. A. 57, 60
Richter A. F. 1388
Rindtová M. 934
Robi R. 941
Rodina K. 926
Roháč z Dubé Jan 1705
Rohel J. 1975
Rokycana Jan 825, 1707
Romanski S. 380
Romportl M. 119, 2441
Rosenkranz B. 227
Rosetti A. 77, 159, 217
Ross A. S. C. 165, 212
Rostohar M. 149
Roubal J. 1088
Roubík F. 136, 357, 486, 698, 751, 986,
1492, 1584, 1586 1737, 1740, 1873,
1882, 2264
Rouček J. 376
Rous J. 1995
Rous V. 787
Rozbořil B. 1797, 1854
Rozwadowski J. 330
Roždestvenskij B. V. 2407
Rubinstein H. 444, 2442
Ruda V. 1766
Ruml V. 193
Rumler J. 2328, 2390
Rumerskirch M. 601
Rumy K. G. 2209
Rütte L. 1986
Rütte M. 126
Růžička J. 61, 111, 219, 2381
Růžička J. 2143
Růžička K. 734, 1166, 1691
Růžička V. 1345
Ryba B. 794, 815, 818, 839, 1444, 1702,
1731, 1750, 2132, 2133
Rybák J. 1
Ryckmans G. 240
Rychnova D. 1948
Rypka J. 1099, 1302, 2369, 2402
Ryska Z. 1392
Ryšánek F. 804, 813, 1031, 1463, 1631,
1699, 1700, 2134, 2229, 2405, 2415,
2418
Ryšankowa I. 2368
Ryšavý V. 1343
Řeháček J. 2275
Řeháková P. 1875
Řičan R. 691, 836, 841, 1703, 1716, 1726
Říha S. 1678
Sadílek L. 1937
Salač A. 136
Salač K. 1497
Salichová H. 1971
Salzmann Z. 61
Sameš V. 1823
Sáňka H. 1629
Satke A. 2129
Saturník Th. 372, 2140, 2265, 2312
Saudek E. A. 1296
Sauvageot A. 2440
Sedláček A. 1492, 1584
Sedláček J. 580
Sedláček K. 83
Sedlák J. E. 2113
Sedloň M. 777, 1177, 2397, 2426
Seeman M. 85, 86, 91—93, 102, 103
Segert S. 1106
Sehnalová P. 2048
Seidel E. 116
Seidl B. 587
Seifert J. 1240, 1302
Sekanina F. 2236
Sekera A. 1370
Sekurius J. 1732
Sekyra J. 717
Senn A. 285, 314
Serebrennikov B. 194
Serrus Ch. 210
Sezima K. 1099, 2134, 2234, 2416
Sgall P. 11, 62
Schams R. 740, 780, 1053, 1139, 2138
Scheinflug K. 1071
Scheufler V. 1989, 1998

Schlauch M. 214
Schmid H. F. 1745
Schröer T. G. 2209
Schulz K. 1261, 1262
Schuster 1102
Schwarz E. 2465
Sidorov V. N. 561
Siebenschein H. 743, 2131, 2374
Sieczkowski A. 660
Siedlecki F. 2345
Sigmund R. 1348
Síla F. 864
Simmons E. J. 2263, 2289
Simon J. 1615
Sirovátka O. 1985
Sivek A. 663, 974, 978, 1007, 2143, 2432
Sivý O. 1732
Skácel J. 1946, 2054
Skála I. 137, 777, 1165, 1174
Skála J. 69
Skála V. 1927
Skalička V. 16, 40, 54, 66, 137, 138, 146, 192, 203, 292, 777, 2155, 2222, 2263
Skaličková A. 113
Skalík M. 1949
Skálová A. 2047
Skarlandt J. 2185, 2334
Sklenář-Rott F. 1523
Sklenářová Z. 2439
Skok P. 233
Školka A. 1412
Skoryna F. 548
Skoumal A. 1454
Skrbková L. 872, 2138
Skřeček R. 1306
Skulina J. 969, 999
Skutil J. 363, 1598, 1603, 1604, 1629, 2189, 2403
Skyba Z. 777
Slabý F. 1804
Sládeček V. 2080
Sládek J. V. 1275, 1291, 1294
Slavejkov P. 538
Slavičinský J. M. v. Misárek J.
Slavík B. 777, 971, 1699, 1721, 1935
Slavík R. J. 754
Slawski F. 400, 531, 625
Smetana R. 2008
Smetánka E. 593, 734, 735, 2134, 2228, 2234, 2235, 2417, 2418, 2509
Smolák J. 1419, 1420
Smotlacha F. 1074, 1360, 2078
Snížková J. 191
Sobek z Bilenberka M. F. 436
Sobota E. 753, 1117
Sobotík B. 1799
Sobotka J. 1359
Sochor F. 1833, 2002
Sochor K. 739, 1053, 1065, 1426, 1429, 1531, 2090
Sochor L. 3
Sokol V. 1715
Sommer F. 249
Sotorník V. 1386
Souček A. 1673
Souček B. 1729
Souček J. B. 209
Souček S. 2419
Souček V. 95
Soukup L. 2001, 2065
Sova M. 731, 2470, 2491
Sovák M. 69, 85, 86, 89, 90, 98—101, 106
Sovetov S. 2315
Sovova L. 1926
Sowa A. 637
Spáčil J. 1099
Spal J. 927
Specht F. 222, 384
Speiser E. A. 263
Spina F. 1694
Spirhanzl J. 2040
Springer F. 781
Srdinko 1102
Sreznevskij I. I. 2210
Srubjan M. 1984
Stádník J. 1543
Stalin J. V. 1—13, 14—23, 25—28, 30, 31, 34, 574, 575
Staněk J. 1111
Staněk V. 1355
Stang Ch. S. 313
Stanislav J. 68, 69, 85, 124, 354, 379, 444, 452, 465—467, 507, 677—679, 681, 690, 710—713, 715, 716, 734, 1430, 1584, 1688, 2145, 2146, 2192, 2232
Starý E. 1131
Staszewski J. 655
Stašek A. 1098, 1292, 1306
Stein F. O. 2368
Stejskal V. 137, 742, 1730
Steuer F. 640
Stibicová M. 1338
Stiborová V. 552
Stieber Z. 652, 2447
Stloukal K. 666, 1661, 1769

Stojkov S. 68, 529, 530 533, 541, 2307,
 2473, 2492
 Stoklas E. 1214, 2032
 Strachota O. 1940
 Straka Jiří 2462
 Straka Josef 827, 827a, 1699, 2420
 Strakoš J. 2397
 Stránská D. 2043, 2044, 2057
 Stratil V. 1096
 Strejc J. 837
 Strejček F. 1081, 1200, 2227, 2231
 Strnad J. 1685
 Strnadel B. 1532, 1622, 1722, 1800, 1807,
 1844
 Strnadel J. 1094, 1962, 1992
 Stromer K. 1354
 Struhala B. 1820, 2087
 Střížová A. 605
 Stuchl V. 1107
 Stuchlík A. 1373
 Suchý J. 2458
 Suk V. 1055
 Surýn M. 1949—1952
 Sušil F. 1734
 Sušilová L. 1952, 1953
 Svačina S. 106
 Svátek J. 1722
 Svatošová M. 3
 Svejkovský F. 1696, 1698
 Svěrák F. 1, 68, 155, 329, 554, 584, 848,
 950, 951, 960, 1027, 1028, 1191, 1268,
 1464—1466, 1641, 1688, 2376, 2426
 Svešnikov A. 606
 Světlá K. 1196, 1197, 1309
 Svoboda B. 1329
 Svoboda J. 327—330, 547, 1487, 1490,
 1584, 1585, 2265, 2267
 Svoboda J. F. 943
 Svoboda K. 122, 128, 175, 183, 2121,
 2133, 2216
 Svoboda L. 155
 Svoboda P. 2070
 Svoboda S. 1364, 1365
 Švozil O. 1945
 Šwirk L. 586
 Sychra A. 187, 188, 1174, 1183, 1230
 Synek H. 101, 104, 106
 Szeftel M. 554
 Szyjkowski M. 616—618, 1291, 1292,
 2421
 Šafařík P. J. 2188, 2189, 2209, 2210,
 2233, 2401, 2484, 2489
 Šachmatov A. A. 2346
 Šajtar D. 1224a, 1974, 1986
 Šalda F. X. 173, 1035, 1179, 1222,
 1295
 Šátek J. 1743
 Šaunová I. 656
 Ščerbakivskij V. 362
 Šebánek J. 760, 1598, 1905
 Šebesta J. 1585
 Šebestová A. 1935
 Šedivý J. 1461, 2108, 2350
 Šejvlová V. 2062
 Šembera A. V. 2191, 2212, 2213, 2343
 Šengeli G. 342
 Šestakov S. P. 2422
 Ševčík Alfons 1781
 Ševčík Alois 1379
 Ševčík J. 2015
 Šik F. 2207
 Šimáček M. A. 1309
 Šimáček R. 1107
 Šimák J. V. 1590, 1616
 Šiman K. 1423, 1425, 1426
 Šimek B. 1375
 Šimek E. 352, 356, 360, 363, 1328
 Šimek F. 558, 741, 797, 811, 813a, 825,
 853, 1467, 1486, 1691, 1694, 1700,
 1701, 1706, 1707, 1720, 1745, 2197,
 2198, 2236, 2348
 Šimek O. 2370
 Šindelář B. 1732
 Širokovova A. G. 728, 2454
 Škarka A. 495, 789, 795, 797, 838, 843,
 1687, 1691, 1700, 2141, 2431, 2432
 Šklovskij V. 180a
 Škodová M. 102
 Škorpil E. 2212, 2410
 Škorpil F. 1366
 Škultéty J. 2423
 Šlajer J. 1264
 Šlesinger V. 759
 Šmatelková F. 2069
 Šmatlák S. 904, 1177, 1178
 Šmeral B. 30
 Šmeralová S. 594
 Šmíd L. 1869, 2012, 2018, 2019
 Šmilauer V. 44, 53, 62, 68, 80, 155, 160,
 161, 163, 169, 204, 222, 223, 226, 233,
 318, 321, 348, 367, 368, 370, 376, 379,
 411, 444, 466, 486, 494, 507, 547, 558,
 566, 569, 570, 582, 584, 585, 615,
 633, 635—637, 643, 644, 647, 652, 670,
 672, 675, 681—683, 685, 687, 698,
 701, 708, 714—716, 722, 727, 734,
 735, 740—742, 778, 814—816, 825,

845, 854, 878, 886, 888—890, 893, 894,
896, 898, 900, 903, 904, 916, 918, 946,
953, 955, 968, 969, 974, 976, 981, 1005,
1023, 1027, 1053, 1055, 1056, 1064,
1091, 1139, 1153, 1157, 1174, 1175, 1178,
1268, 1351, 1362, 1408, 1418, 1446 až
1451, 1456, 1468, 1493, 1520, 1523,
1584, 1587, 1592, 1604, 1653, 1667,
1680-1682, 1688, 1691, 1693, 1701, 1711,
1714, 1720, 1746, 1750, 1751, 1929, 2063,
2073, 2103—2106, 2109, 2111, 2117,
2118, 2124, 2130, 2131, 2134, 2143,
2156, 2178, 2180, 2223, 2311, 2314,
2320, 2338, 2356, 2374, 2396, 2418,
2424, 2432, 2448, 2449, 2452, 2461,
2462, 2465, 2471, 2483, 2488
Šolcová-Králíková M. 2410
Šor R. O. 210, 211
Šourková A. 601
Špaček K. 1784, 1871
Špále A. 1102
Špát J. 741, 742, 777, 778, 788, 890,
1713
Špiner K. 1957
Springer J. 1841, 1858
Šrámek E. 69
Šrámek F. 1185
Šrámek V. 1106
Šrámek-Hušek R. 1349
Šrom F. 95—97, 106
Šrom K. 2094
Šrott A. 1955, 1956
Štědronský E. 1422
Štejgrle L. 107
Štěpánek J. N. 1177
Štěpánek M. 1711
Štěpánek V. 1639
Štěpaník K. 1294
Štěrbová M. 1060
Šterc J. 1319
Štern J. 18
Štíbr V. 29
ze Štítného Tomáš 812-813a, 1271,
1699, 1700
Štolc J. 636
Štoll L. 1241
Straus J. 1393
Štulc V. 616, 1291
Štúr L'. 692
Šubrt V. 933
Šulc A. 2219
Šule J. 1908, 2071
Šuleř O. 1249
Šustek F. 1623, 1808, 1967, 2037

Šustková F. 1967
Švamberg G. 1339
Šwjela B. 2425
Tapié V. 2480
Tarneaud J. 117
Taszycki W. 328, 329, 2476
Taufér J. 1239
Tauš K. 745
Tedesco P. 314
Tenčík F. 1252
Teplý F. 1528, 1644, 1660, 1839
Těšitel J. J. 1350, 1354, 1356
Tetter M. 1956
Thieme P. 272a
Thomson S. H. 816, 2223
Thon J. 1201, 2233
Tichánek F. 2085
Tichonov N. 2290
Tichý F. 30, 436, 1692, 1726, 2177,
2356
Tichý F. R. 693, 2351
Tichý V. 727, 1166, 1202, 1278, 1279,
1303, 1691, 2225
Titz K. 162
Tkadlečková A. 997
Tobolka Z. 1890, 1891
Tolstoj L. N. 180a
Toman Jan 1582
Toman Josef 1231
Toman K. 1180, 1185
Tomášek J. 2074, 2087
Tomčík M. 2194
Tomek J. 523
Topercer V. 703
Továrek F. 940
Trager G. L. 110, 212
Träger J. 1231
Trautmann R. 444
Trávníček F. 1, 17—19, 21, 34a, 35, 35a,
41, 153, 198, 302, 304, 338, 446, 544 až
546, 549, 557, 559, 574, 581, 586, 636,
693, 694, 705, 706, 723, 724, 727
až 730, 737, 750, 777, 780, 820, 852,
855, 862, 864, 901, 919, 972, 975, 1012,
až 1015, 1046—1052, 1084, 1085,
1092, 1093, 1109, 1114, 1126, 1136,
1145, 1150, 1151, 1166—1168, 1430,
1431, 1436, 1469, 1484, 1584, 1644,
2114, 2134, 2138, 2139, 2148, 2198,
2290, 2346, 2426, 2428
Trefný S. 2093
Treimer K. 1745
Tritsch F. J. 264

Trnka B. 51, 110, 114, 118, 166, 201,
216, 856, 900, 961, 2100, 2131, 2172,
2278, 2394, 2427
Trojan J. O. 987, 2247
Trollda E. 1560, 1579
Trost P. 116, 119, 147, 148, 180a, 683,
796, 850, 1106, 1171, 1234, 1584,
1935, 2149
Trpišovský F. 945
Trubeckoj N. S. 110, 111, 115, 2347
Truhlář B. 696
Truhlářová M. 105
Trypučko J. 316, 399
Třebízský V. B. 1306, 1313
Treska K. 1345, 1373, 1378, 1384
Turecek O. 2232
Turek A. 760, 763—771, 774, 1507,
1540, 1546, 1547, 1554—1556, 1563,
1605, 1719, 1779, 1796, 1798, 1810,
1812, 1817, 1832
Turek J. 1594
Turek R. 350, 352, 622, 755, 1491
Tvarůžek J. 1574, 1847, 1878, 1988,
. 1994
Tvrzní k J. 1586
Tyl Z. 1306
Tyr K. 1675
Tywoniak J. 1840

Udal'cov I. I. 367, 2288, 2316
Uher B. 486
Uhlárik M. 108
Uhliar O. 673
Uhrová -Vávrová O. 1752
Ulehla V. 1985
Ulehlová-Tilschová M. 1075, 2063
Umancev A. 595
Unbegaun B. O. 611, 2452, 2461, 2480
Urban A. 1342
Urban J. F. 2015
Urban Z. 2303
Urban z Domanína Jan 1732
Urbańczyk S. 371, 621, 624, 628, 629,
631—633, 1468, 2320, 2443, 2444,
2446, 2464, 2494
Urbánek R. 491, 492
Urbanides P. 1732
Ušakov D. N. 580
Utěšený S. 946

Václavek B. 1770, 2008, 2428
Václavík A. 2056
Václavková J. 1770
Vacová P. 940
Vágner J. V. 589
Váhala F. 1930
Váhala F. 37, 1011, 1053, 1054, 1060,
1306, 1495
Vach M. 1591
Vachek E. 784
Vachek J. 84, 110, 130, 131—133, 134,
137, 201, 731,900,1126, 2149,2296,
2394
Vaillant A. 319, 345, 380, 381, 408, 421,
430, 435, 441, 444, 507, 2480
Vája A. 1002
Vajs J. 409, 410, 414—419, 422, 428,
439, 452, 453, 506—508, 510, 2115,
2140, 2142, 2429, 2430
Valéry P. 172
Váňa J. 1163
Váňa V. 2018
Vaňáček J. 1684
Vaňásek J. 1088
Vančura V. 1175, 1183, 1185, 1230 až
1232
Vančura Z. 2394
Vaněček A. 177
Vaněček V. 23, 1474
Vaněk F. B. 1099, 1470
Vaněk K. 2000
Vaněk Václav 1007, 2022
Vaněk Václav 2041
Vasilev S. P. 534
Vasmer M. 222, 373, 526, 626, 670,
2456
Váša P. 737, 1189, 1717, 2228
Vašátková V. 1935
Vašek Antonín 997
Vašek Antonín (otec P. Bezruce) 2217
Vašek A. E. 776
Vašek L. 1855
Vašica J. 402, 414, 427—429, 430, 433,
438, 451, 465, 489, 497, 498, 517, 520,
548, 792, 793, 1692, 1709, 1849,
2120, 2142, 2291, 2429, 2431, 2432,
2443
Vašut S. 1949—1951, 1993, 1994
Vávra V. 2017
Vavrečková V. 601
Vavroušková A. 1748, 1787
Vážný V. 635, 636, 672, 732, 786, 917,
986, 1688, 1689, 1744, 2134, 2140,
2415
Večerková V. 2061
Velechovský F. 584
z Veleslavína Daniel Adam 1723
Ventčel T. V. 2472

Verich G. 2430
 Veselský L. 1118
 Veselý A. 1095
 Veselý Jan 1355
 Veselý Josef 2086
 Vey M. 68, 115, 137, 151, 315, 379, 391,
 406, 444, 635—637, 730, 741, 742,
 880, 890, 902, 904, 946, 960, 1086,
 1127, 1174, 1430, 1584, 2139, 2142,
 2452, 2453, 2459, 2460, 2470, 2480,
 2491, 2496, 2502
 Viktora K. 1392
 Vilikovský J. 788, 794, 797, 805, 826,
 1691, 1693, 1694, 1697, 2432, 2451,
 Vilinskij S. 2433
 Vinař J. 985, 2212
 Vinogradov V. V. 180a, 559, 572, 581
 Viskovataja J. 797
 Višňák J. 1129, 1130
 Vítek F. 1132
 Vitkevič E. 601
 Vitkovský J. 2207
 Vladislav J. 783
 Vladyka J. 2199
 Vlček J. 486
 Vlček M. 1108
 Voborník J. 1669
 Vobořil M. B. 1383
 Vocel J. E. 1177
 Vočadlo O. 143, 1293, 2394
 Vočadlo V. 2434
 Vodák J. 125, 1245
 Vodáková A. 125
 Vodička F. 185, 847, 850, 1154,
 1165, 1178, 1222, 1310, 2137, 2138,
 2192, 2193, 2195, 2263, 2439
 Vodička Fr. 1423, 1471
 Vodička T. 1260, 1694
 Vodička Z. 1107
 Vogt H. 278
 Vojtěch Jan 1341
 Vojtěch Jaroslav 742
 Vojtišek F. 1760
 Vojtišek O. 2064
 Vojtišek V. 752, 1653, 1747
 Voldán J. 1251
 Volf J. 2179, 2184
 Volf M. 1897
 Volf M. B. 1395, 2179
 Volfová S. 1924, 1925
 Volkova V. 1950
 Vondráček J. 1593, 1651
 Vondrák V. 406, 408, 24-85, 2488
 Vonka R. J. 1655
 Voráč J. 920—923, 928, 987, 992, 1053,
 992, 1053, 2395
 Vorel S. 1616, 1617
 Vorlíčková-Lopourová M. 2049
 Vostokov A. Ch. 408, 549, 2348
 Vošický E. 1824
 Votoček E. 1024, 1330, 1399
 Votočková-Lauermannová O. 2204
 Votrubec C. 754
 Vožar V. 958
 Vrabec V. 779, 1111
 Vrána J. 2017
 Vrána S. 1316
 Vranska C. 539, 2473, 2487
 Vraštil J. 791, 2179
 Vrbka j. 1866, 1932
 Vrchlický J. 1179, 1202, 1278, 1279,
 1291, 1295, 1297, 1309, 1311
 Vuga J. 528
 Vurm A. 1238
 Vycpálek V. 1978
 Vychlo F. 1341
 Vydra B. 634, 660, 661, 739, 985,
 1912
 Vyháněk S. 588
 Vykoukal A. 511
 Vymazal F. 2221
 Vyoral J. 1944
 Vyskočil A. 844
 Vysloužil F. 781
 de Wahl E. 2435
 Waldhauser Konrád 1701
 von Wartburg W. 210
 Wasilewski Z. 2319
 Weber A. 272
 Weingart M. 296, 379, 406, 444, 448,
 486, 656, 2234, 2238, 2436
 Weingärtner V. 2038
 Werstadt K. 1405
 van Wijk N. 309, 397, 2437
 van Windekens A. J. 266
 Winkler J. 1884
 Winter Z. 1306
 Wirth P. 2128
 Wittoch Z. 344, 345, 684, 1472, 2150
 Wojciechowski Z. 621, 2445
 Wolker J. 143
 Wollman F. 296—301, 2116, 2135,
 2139, 2232, 2352, 2359, 2390, 2391,
 2398, 2426, 2438, 2439
 Wollman S. 556, 616, 2116, 2266
 Wolny R. 1733
 Wyhowska W. 2450

Wünsch O. 780, 1110
Wünschova F. 1227

Žofková L. 780, 1139
Žubor R. 636

Zahradník J. 2026, 2029, 2030, 2039
Zachystal Z. 1407
Zákřejs V. 1669
Zámečník K. 1737, 1757
Zaorálek J. 742, 1001, 1515
Zapletal Š. 2203
Zapletal V. 2084
Zareřba A. 644, 645
Zástěrová B. 556
Zatočil L. 627, 799, 808, 1588, 2350,
2374
Zatovkaňuk M. 601
Závada J. 552, 558, 576—578, 660, 805,
845, 1248, 1259, 1263, 1265, 1270, 1277,
1282, 1284, 1287, 1834, 2136, 2421
Závišková Z. 94
Závodský A. 1178, 1212, 1218, 1219,
1276, 1976
Zavřel J. 1362
Zbořil J. 368
Zelenka A. 1851,
1955, 1956
Zelnitius A. 479
Zeman F. K. 870
Zemek M. 1648
Zemen K. 2263
Zeyer J. 1179
Zgusta L. 220a, 255—257, 289, 291
Zíbrt Č. 1906
Zika V. 1410
Zikmundek M. 1732
Zima J. 1053, 1129, 1130, 1147, 2138
Zima M. 38, 50
Zinder L. R. 112, 561
Žipf K. G. 169, 216
Získal A. 735, 1053, 1054, 1129—1131
1352, 1473, 2134, 2138, 2242, 2244
2245
Zlámal B. 501, 502
Zlobický J. V. 2485
Zmeškal V. 2410
Zrůnek K. 1499
Zubatý J. 316a, 1430, 2228, 2236
Zuber R. 465, 1551
Zuman F. 2020, 2408, 2410
Zvěřina F. 1907
Zýbal F. 1945
Žáček V. 653
Žalman J. 1424, 1425
Žila J. 2219
Žilka F. 1701a
Žižka Jan 1703, 1705
Žofák D. 809

REJSTŘÍK SLOV

Slova bez zvi. označení = česká, po př. slova mezinárodní nebo nejistého původu; ang. — anglická; avest. = avestská; bulh. = bulharská; csl. = církevněslovanská; fr. = francouzská; het. = hetitská; ital. = italská; kelt. = keltská; lat. = latinská; lit. = litevská; maď. = maďarská; nář. = nářeční; pol. = polská; rum. = rumunská; rus. = ruská; řec. = řecká; sl. = obecně slovanská, praslovanská; slc. = slovenská; stč. = staročeská; sthn. = starohornoněmecká; stind. = staroindická; stprus. = staropruská; toch. = tocharská; ukr. = ukrajinská. Čísla označují záznamy, nikoli stránky.

<p>a, á la, 902
 <i>absque</i> lat. 1430
 <i>Adam</i> 1493
 <i>Adamovo jablko</i> 1449
 <i>αιελονρος, αιλονρος</i> 1430
 <i>ακαλλω</i> 229
 <i>akce</i> 1068
 <i>aktivace</i> 1051
 <i>aktivisace</i> 1051
 <i>aktuárský</i> 1059
 <i>alpinka, alpinum</i> 1353
 <i>Amerika</i> (na Americe) 1627
 <i>ānatimant</i> stind. 271
 <i>andras</i> het. 228
 <i>aneroïd</i> 1449
 <i>Antové</i> 324
 <i>asteronym</i> 206
 <i>atlas</i> 1449
 <i>atomický</i> 1047
 <i>automat</i> 1046</p> | | <p><i>bába, bábovka</i> 1438
 <i>bacan</i> 1438
 <i>bačkora</i> 1449
 <i>Bačou</i> 1487
 <i>Bakov</i> 1487
 <i>baňa</i> slc. 708
 <i>banán</i> 1451
 <i>báti</i> se 1430
 <i>bazalka</i> 1449
 <i>bazilišek</i> 1449
 <i>bedla</i> 1436
 <i>Bedrč</i> 1607
 <i>bělnina</i> 1397</p> | <p><i>belnъ</i> sl. 319
 <i>berko</i> sl. 319
 <i>bezzemec</i> 1053
 <i>bezzemek</i> 1053
 <i>bibliografie</i> 1476
 <i>biediti</i> stč. 1430
 <i>bio</i> 1053
 <i>biskup</i> 1434
 <i>bíti</i> 1430
 <i>bitva o...</i> 1068
 <i>blagosloviti</i> csl. 383
 <i>blъstati</i> sl. 229
 <i>bobrъ</i> sl. 319
 <i>bojar</i> 569
 <i>bračka</i> nář. 1440
 <i>Bradý</i> 1500
 <i>bridъkъ</i> sl. 318
 <i>brigáda</i> 1068
 <i>brinъ</i> sl. 319
 <i>Brno</i> 468
 <i>brslen</i> 1436
 <i>brukъ</i> sl. 319
 <i>brusnica</i> sl. 319
 <i>brzda</i> 1449
 <i>budra</i> nář. 1440
 <i>bui</i> csl. 1430
 <i>buj, bujěti</i> sl. 1430
 <i>Bukoryšky</i> 1666
 <i>bukъ</i> sl. 319
 <i>buničina</i> 1407
 <i>Butovice</i> 1630
 <i>bъrglězъ</i> sl. 318a
 <i>bъzъ</i> sl. 319
 <i>byt</i> 1053</p> |
|--|--|---|--|

carty (Dolní, Střední, Horní) 1650
ceaiu rum. 345
ceknúti stč. 1430
celokovový 1051
celulosa 1407
ceniti se 1439
cihla 1465
Cindoléna 1666
cjřifinda 1438
čArmoajă rum. 344
ckáti, cknúti stč. 1430
colac rum. 344
contra 902
cupati, cupanina 1449

čpadlo 1430
Čarták 1666
čas (= hodina) stč. 791
časopis 1449
Čech 752, 2463
Čecháček 1072
čěpiti stč. 1430
čerevucha ukr. 317
Černná 1631
čermša sl. 319
Čertovo vřeteno 1632
Čertův ranec 1632
Česko 1051
českoslovanský 1480
čěška 1449
Čihaľlo 1603
čilý 1430
čiričná jablka (Klaret) 1443
člověk 1430
čokoláda 1451
čolek 1449
črpadlo 1430
čtverák 1449

Dačice 1487
dăimui rum. 345
Dedera 1500
dědina 1474
dějQ sl. 228
děmь sl. 228
dermь sl. 319
děsiti 1430
Desná 1672
děti (= dicere) csl. 1430
dieti (= dicere) stč. 1430
dikobraz 1052
dityavah- / dityauhi- stind. 270
divati se 1447
dlešec 317
dobrь sl. 318
dQbrь sl. 229

dQbrь sl. 319
dóftá sthn. 396
dochъtorь (dъchъtorь) csl. 396
doklad 1449
dokořán 1449
Doksany 1633
Doksy 1633
Dolina Urgatina 1634
doma 1430
dopis 1053
doslovi 1065
dosti 1430
Doudleby 1635
dověsti 1430
dražiti 229
drevъje csl. 1430
drlicě stč. 318a
druhý bratranec 1484
družina 1474
dryje (dělati dryje, trije) 1437
δρνωός 229
držitel 1053
dřeve stč. 1430
dubbovati 1060
Duchcov 1633
dvašdi csl. 399
dvorana 1060
Dvorský 1496
Dvořák 1449, 1496
Dvořata 1496
Dymokury 1591
dzierlatka pol. 318a

echites lat. 1444
engoba 1396
enka 140
erębь sl. 319

faktura 1031
falousek 2041
favere lat. 231
Fibich 1500
figel' slc. 709
firma 1449
flămovati 1449
flašinet 1432
flažolet 1432
Fraganeo 1589
Frydlant 1590
Frydštejn 1590
fryta 1396

gana slc. 708
germánský 1479
glazura 1396
γλήνη 229
glezeň 707
glogъ sl. 319
golubój 319
gotъjъ sl. 229
gověti sl. 231
grabъ sl. 319
gręsti csl. 398
gružas lit. 317
*gylъ*sl. 318a

hacunită rum. 162
hájemství 1051
hajný 1051
hákovnice 162
hala 1060
Halmasuitas het. 250
hálpav rum. 345
hálti rum. 345
haluzna 1437, 1442
haňbolický (haňbulický, haňbolecký) 1463
hantýrka 1449
harra het. 228
hartusiti 1449
haubită rum. 162
hleděti 1447
hlinina 1399
hnípati 919
hobutajr. hobutejr 1430
hod 1060
hodě 1430
hodonice řář. 1466
Hokov 1487
Holedec 818
Horky 1685
hořčina 1399
Hořice 1636
hospodář 1474
houby (jako zápor) 1437, *byl na houbách* 1458
houfnice 162
hrad 1474
Hradčany 1509
hrană, hrăni rum. 345
hranište rum. 345
Hroby 1584
hrouzek 317
hubifă rum. 162
huşnită rum. 162
huspenina 1437

23 Bibliografie čes. ling.
hydrografie 1404
hydrologie 1404

Chaloupek 1435
Charvátí 1449
chasa 1460
Cheb 1430
Χείρων 229
Χέρμα 229
chlap 1486
Chobyně 1781
choditi csl. 398
cholcholiti sl. 229
Chomutov 1637
chondrule 1455
Choráz 1506
chovati 1053
chrěň sl. 319
Chrvat sl. 351
chъbъdъ sl. 319
chvostismus 1051

interjectonym 206
internacionalismus 1051
ismus 140
iti csl. 398
itistus lat. 1444

Jarov 1638
jasokorъ sl. 319
Jassarffoll 1588
javorъ sl. 319
ječmeniti se 919
jedla, jedle 319, 1436
jednásob 1430
jednati 1449
jednoduchý 1430
jednotka bytová 1053
jehličnác, jehličnan 1426
jelec 1430
jen, jediné 1430
jeslový (lékař) 1060
jih 1430
Jilové 1759
Jinonice 1638
jiný 1430
Jizera 1669
jměnie stč. 1430
jmenosloví 1315
jubileum 1449

kakao 1451
kamarád 1068, 1449

Kamberk 1657
kamenolom 1029
kanibal 1451
kanoe 1451
karalicé (Klaret) 1443
karban 1449
Karhule 1657
ke, kéž 1430
kilbikas lit. 317
kino 1053
klesnutí stč. 1430
klipě 1453
klohnutí nář. 1439
kluk 1449
kmen 1474
kmet 1474
kmochta pták 1430
kněz 1474
kníže 1474
kocanda 1435
kolaborant 1046
koláč 1438
 229
koleso 143
kolo 143
 xo **Λβος** 229
Kolomút stč. 1649
(kom-) párkant toch. 266
komotě sl. 229
koňadra, konědra 1430
konopka nář. 1440
korejhniti nář. 1439
Komice 1685
kosmopolitismus 1051
kostel 1474
kosy (kosy čapadají) nář. 1456
Košťálov 1639
kotrč 1074
koukati 1447
kout (žena je v koutě) 1470
Kovář 1488
Kovomat 1051
kozel (druh piva) 1449
Krabat luž. 665
kremy 229
křesťan slc. 208
křetka 1430
Krkonoše 1662
krohnutí nář. 1439
kromdar, krongaro nář. 1435
Kršle 1666
krt, krtek 1430
křusíček nář. 1440
krъъ csl. 1430
křemina 1399
Křik 1640
ksenec 1430
ku-, čo- toch. 266
kučkati nář. 919
kuna sl. 228
κορυδαίος 1430
kus 2025
kusan het. 228
kůt nář. 2025
кълъ sl. 317
Kvád 357
kvaknutí, kváknúti stč. 1430
květák 1449
Kvíčovice 1487
kvinde 1430

lácě, lacný, lacimý 1430
lacom rum. 345
lamor 1462
lastovica sl. 318a
lavina 1472
lebdušě stč. 318a
lebeda sl. 319
leci-, lec- 1340
ledač 1430
Ledhuje 1671
lěska sl. 319
lesní, lesnický 1426
leta sl. 319
letadlo 1050, 1416
letoun 1050, 1416
Lhota Rapotina 1641
Liberec 1430
Libočany 1642
libový 1449
libý 1449
lid 1050
lidospráva 1030, 1052
lidová demokracie 1049
lidovláda 1030
lidový 1056
lidovýchova 1030
ligav rum. 345
listnác, listnan 1426
literatura 1477
Litice 1509
Litomyšl 1643
лѣнь sl. 319
locutis strpus. 317
Loštice 1600
Louny 1644
lov 1430
ložnost 1430

lukъ sl. 319
lžestč. 1430
máchati
 1430
Machůzky
 1645
majitel 1053
mákati 1430
makъ sl. 319
malina 319
mám čas, mám kdy 1430
mañas 1430
mapa 1481
Maria, Marie (a odvozeniny) 207, 1454
Marobud 357
Mašin 1430
mermo 1430
měrný den 1060
metlice 1436
metr (= zdatný, energický člověk)
 1449
Metuje 1671
metýja 1438
mevro 1059
mezek 1450
mieceti stč. 1430
mina bulh. 140
minění 1053
ministra 1048, 1056
ministryně 1048
mistryně 1053
mítvem 1430
Mladá Vožice 1646
mladě 1430
mládežnický 1053, 1068
mládežnictví 1050
mládežník 1050
Mlékosrby 1591
mlok 1449
mních 1434
mnichovan 1051
modrъ sl. 228, 1430
Mokoš 370
Mokov 1487
mokryš nář. 1440
Morava 1647
mozavec 2041
μοδων 229
možucha nář. 1440
mróskat se nář. 1435
mučeník 1452
muwa het. 259
mъrky sl. 319
myslivec 1049, 1430, 1471
myslivost 1471
myslivý 1430
myceti stč. 1430
nabídnouti 1430
nabíediti stč. 1430
náčini 1053
náčrný 1430
nádbie stč. 1430
nádeník 1483
nadhodnota 1052
nadplán 1049
nadpráce 1052
nadstavba 1051
Nádvorník 1496
nadvýrobek 1052
nahatý 143
nahý 143
nájemce 1053
Nákří 1660
nali, nali-i 1430
námech 1430
náměstkyně 1047, 1055
namšiti, namšivati 1430
nanáseti 1050
narážeti 1376
národ 31, 1050
narošcič pol. 623
nárost 1349
narów pol. 623
Narpa 1051
nářadí 1053
nasídlenec 1055
násloví 1065
nástroj 1053
návyk 1059
naznak 1430
názor 1053
názvosloví 1315
neduh 1051
neguš, něguš 1449
nechat 1430
nekleč 1435
nelzě stč. 1430
německý 1479
nemocnost 1051
nemohu za to 1430
neodvislost 1063
nepohodnouti se 1430
nepotomní 1430
nepravděpodobný 1052
Nerestce 1638
nesvoboda 1055
netakši slc. 707
Netřebí 1685

niněra 1432
nohojěda (Klaret) 1443
nomenklatura 1315
norov rus. 623
notný 1430
novinář, novinářství 1055
novorozeně 1050
novorozenec 1050
numismat, numismatik 1052

obávati se 1430
obilě sl. 229
obojámo 919
obroubiti 1430
obšťastnitelka 1049
obutajr 1430
obvrubiti 1430
obywatel pol. 646
odbíhač 1376
odciziti 1053
oddávati 1049
oddenek 1430
odlehnutí 1430
odrě sl. 320
odvislost 1063
ggóř sl. 317
ohlobně (Klaret) 1443
Ohře 1670
ochechule, ochochule 794, 1430
ojiná rum. 345
okno 1449
ὄλβιος 229
Olomouc 1097, 1648, 1649
olovrant slc. 705, 1051
omachel 1437
ondati 1430
opolzen ' rus. 1652
Orasice 1670
orití sl. 228
orkán 1451
osadilec 1055
osazenstvo 1053, 1068
osel 1450
oselka 1459
osídlenec 1046
osoba 1449
Ostaš 1664
osuhlý 1430
ošuměti, ošumělý 1430
Otavožaty 1449
otázka 1053
otecko slc. 705
otepadnutí stč. 1430
otestati se stč. 1430
otnepadnutí stč. 1430
otráva, otrávi rum. 345
otrěšiti csl. 384

otrušik 1449
otvrdný 1430
Ouběnice 1607

pacidlo 919
Pacov 1651
padouch 1486
pakostnicě 1430
pampeliška 1430
pan pol. 646
pán 318, 1474
panchart 1486
panovati 1053
pantě/panta het. 258
papež 1434
paprzyško pol. 625
parafráze 1299
Parašovice 1600
parkos 1437
párs **agt** toch. 266
paršná-, *paršná-* het. 249
partyzánsťina 1052
paseka 2025
pasti sl. 1430
pastorěkbě sl. 1430
patřiti 1447
pecme rum. 344
pečivárna 1449
pedagogie 1059
Pekla 1685
peklo řář. 2041
pěkrě sl. 318
perpelě sl. 318a
pěstovati 1053
pišťie rum. 344
pílois 1430
pionýr práce 1068
písemnictví 1477
pískotě sl. 317
pišťá rum. 345
pistole fr. 162
pišťala 162
pítu stč. 818
pítvor, pítvořiti 1430
pláchošť 1435
planisko řář. 2025
plápoliště 1435
plivník 1435
plnotučný 1051
pluk 1474
Plzeň 1652

pobídnouti, pobídnouti 1430
 počítaný 1430
 počítovaný 1430
 podmínka 1053
 podsěd 1430
 podvodě sl. 346
 pojiti 1430
 poklona slc. 707
 pokostnicě stč. 1430
 polenicě (Klaret) 1443
 policzek pol. 643a
 policie stč. 1430
 polomrtvý 1449
 polosklenina 1396
 položivý 1449
 pondělí 1430
 popřišče rus. 625
 popřište, popřište csl. 395, 625
 porčtiti se csl. 396
 poručice 1053
 post rum. 339
 postoj 1068
 postupiti stč. 1430
 pošmietiti stč. 1430
 potměchuť 1436
 potroacá-potroace rum. 344
 potutelný 1430
 potvrný 1430
 pouhý 1435
 pouze 1430
 pověděti 1430
 pověřenkyně 1060
 povlovný 1430
 povozě sl. 346
 pozřítí 1430
 Praha 1474, 1653
 prapor 1474
 pravděpodobný 1052
 pražič 1376
 prérie 1451
 president 1050
 prikrě sl. 318
 pritrom ital. 221
 prius lat. 221
 problém 1053, 1068
 produkce, produkt, produktivita 1426
 profil úzký 1053, 1068
 pronuntionym 206
 propagace 1053
 propaganda 1053
 p(r)oroken (Klaret) 1444
 prostor 1068
 protiplán 1049, 1058
 protivitr 1053
 průsvitka 1409
 prvé 1430
 přepřište csl. 625
 přaska 1430
 přeska, přezka (přeska) 1430
 Přeckov 1487
 předati 1049, 1069
 předávati 1049, 1053
 předčasně (splnit) 1052
 předpoklad 1053
 předseda 1050
 překlad 1111, 1299
 přenáška 1053
 přenos 1053
 převod 1111, 1299
 převrat 143
 přezkum 1321
 přiděle 1055
 přidělenka 1053
 přidělník 1055
 přieliš stč. 1430
 přikvačiti, přikváčiti 1430
 přípis 1053
 přísluhovač 1046
 přísti 1430
 přívistie stč. 1430
 Psáry 1654
 psina náf. 1466
 půjčiti si 1053
 puška 570
 púst náf. 2025
 pŕtati se sl. 229
 пввѣвоуаи řec. 229
 pyplýs lit. 317
 Radovan, Radvan 1487
 radvanec 1487
 rámec 1053
 Rapota 1641
 Rataje 1763
 rayd. nāmanā avest. 268
 rdesno 1436
 rdest 1436
 reciprocus lat. 1430
 redaktor 1050
 řepa sl. 319
 revoluce 143
 rozbředlý 1430
 rozhlasník 1053
 Rožďalovice 1655
 rtů stind. 269
 rúb, ruby 1430
 růst 1053
 rzún stč. 1499

řepeň 1436
repik 1436

Salač 1497
salamandr 1449
samopal 1046
şarışer toch. 266
saranče 1449
sarote sprus. 317
satan, satanáš 1464
sazba 1376
sázka 1376
sebranec 1476
sedlák 1474
Sedlec 1660
sěkanъcb sl. 317
sektor 1068
selonites lat. 1444
Sembratec 1607
setrvalý 1053
sezdávati 1049
shall ang. 141
si nokti, s**ь** nokti sl. 1430
silsetě-s lit. 1430
Štūnasummis het. 250
skalka, skalnička 1353
Skedeň 1607
sklep 1482
skromný 1468
skrovný 1468
skvoronъ sl. 318a
slabonoħa řáf. 1440
Slemeno 1765
slidný 1189
slina 1430
slipati 1430
stoka sl. 318a
Slovák 711, 1498
Slovan 711, 1494
slovanský 1494
slovesnost 1477
Slovienin sl. 711
služebna 1053
smalt 1431
smatlati 1430
smъlza sl. 319
smldí 1436
smrž 1074
snábděti 1430
spъcha sl. 232
sobovati 1435
soldъkb sl. 318
somár slc. 1450
sorok rus. 375
sosna 319
sotný stč. 1464
sotoniti, sotona sl.

1464
sotva 1464
soumar 1450
sovek 1435
spadnouti se 1053
spleti se řáf. 1449
spočet 1031
sporý 1053
srážník (= kondensátor) 1382
stá slc. 707
stachanovka 1060
staršina 1321
starъ sl. 318
stavař 1051
stavbař 1051
stavěti, staviti 1430
atλβω 229
storъ sl. 318
Stražiště 1593
strojirenství 1060
strýko slc. 705
strzewla pol. 317
střevle 317
stuħa 1449
Sudoměř 1656
Suebové 351
sundati 1430
съpasitelъ csl. 382
Svarog sl. 370
Svatoňůvka 1549
svazák 1051
sveřep 1436
sveřepa 1435
svěžъ sl. 318
synonym, synonymum 143
synъ sl. 229
szto pol. 626

šafir (Klaret) 1444
šani/a- het. 248
šannapili- het. 248
šaran sl. 317
šašek 1430
Šelmberk 1584, 1657
šemnička 1441
šipa sl. 319
šiřák 1448
šívati se 1430
školní 1053
školský 1053
šmatlati 1430
šmel 1431

šmelc 1431
šmelina, šmelinář 1046, 1431
šmelíř 1431
šmietiti stč. 1430
šmolka 1431
štipnouti (= ukrásti) 1433
štos 1053
štus 1053
Šutarsko 1666
švanda 1433
Švec 1488
Švejk 1493

tabák 1451
tábor (lidu) 1449
tanúti stč. 1430
tarodunum kelt. 1650
tavra 413
te-hi het. 228
Těhnik 1500
těhnúti nár. 1439
Technik 1500
těleso 143
τελμα 229
tělo 143
těměř, těžměř, takměř 1430
te-mi het. 228
teprv 1430
terminologie 1315
терзвъ sl. 318
Tesla 1051
tetovat i 1451
thermoplasty 1390
thermostery 1390
tihla nár. 1465
timę sl. 229
tisъ sl. 319
tithi, tithih stind. 1430
tonuti stč. 1430
topiti 1430
tótmad' 711
τρᾶχυς 229
trāi rum. 345
tramvaják 1050
tratoliště 1435
trdlovka, trdelnica 1438
trišti csl. 399
trlič nár. 1440
trpný 1430
trudoden' rus. 1060
tuha 1461
túně 1435
tuš 1449
tutlati 1430

tužka 1461
týn, týnec 1474

uál (=intelektuál) 140
učeň, učenik 1430, 1452
účet 1031
údaj, údajný 1430
udánlivý 1430
udati, udávati 1430
úderka 1050
úderkár 1051
úderník 1051
uderiti 1430
udice 1435
uglagolati csl. 397
úhled 1430
úhoř 317
Úhošť 1658
Úhošťany 1658
ujinā rum. 344
ulejvák 1449
upomínka 1051
urapny, urupny pol., *úrupný* stč. 2457
uslěci 1430
usleknúti stč. 1430
usque lat. 1430
úšelo 1438
úzký profil 1050; *jsme v úzkých* 1430
uzrávač (=refrigerant) 1382
užitný 1052
úživnost 1059

Václav
1511
Václavice
918
vak 1433
Valach, Valaško 971
Valdov 1549
Vaňkuš 1549
varkarakarkara stind. 271
vasъкъ sl. 318
Vašatý 1500
věč (=věčně) stč. 1467
věďátor 1449
věďě csl. 394
Veles sl. 370
velí 1430
veliký 1430
Venetové sl. 324
versus 902
versъ sl. 319
vešken, všiecka, všeco stč. 2456
větrolam, větrolom 1478
via 902
viděti 1477

viech (klaret) 1443
Vikovice 1487
višvah „omnis“ stind. 1430
vítěz 1474
Vizovice 1659
vblga sl. 318a
vbně sl. 1430
vlásenka 1053
vlásniika 1053
vlastník 1053
vodojem 1052
vodoznak 1409
vojevoda sl. 351
Vojslav 1487
vojvoda sl. 1747
Vok 1487
Vokov 1487
Vokovice 1487
volavka 1430
vozač 1376
Vožice 1657
Vráž 1604
vrh 1060
vroubiti 1430
vrše stč. 1430
vrtáč 1376
vrub 1430
vsádka 1376
vsázka 1376
vtat 1430
všepelnární 1060
vđnd sl. 1430
vъr **OS** *tati se* csl. 396
vyluhovač (= difusér) 1382
vynalezectví 1057
vyndati 1430
výrazivo 1027
výroba rostlinná 1064
výskytistě 1051
vyslípati, vyslípnouti 1430
vzpomínka 1051
vzrůst 1053
vztrvny 1430

wężnia pol. 643
Wihan 1500
will ang. 141
Wogastisburg 1658
wszystko pol. 2456

yoşmoş /yausmaus toch. 266
Zablacany 1600
zacuscă rum. 345
zádrenie slc. 707
zahé, záhy 1430
záhrobec 2041

zachrouiti 1437
základní služba 1321
zámek 1474
zapojiti 1068
zapřičiniti 1053
zapůsobiti 1053
zástínek 2041
zátor 1430
zavazadlo 1049, 1051
zavráč 2041
Zbudov 1660
zciziti 1053
zden 1430
zdravotní 1053
zdravotnický 1053
zemědělec 1051
zemědělka 1051
zěviti 1430
ziti het. 259
zjeviti 1430
zjišťovat i 1057
Zlín 1661
zlosyn 1486
zmetek 1052
zořeláč (Klaret) 1444
zoun 919
zrénica sl. 229
zręka pol. 317
zrnka 317
Zrunek, Zrůnek 1499
zřiti 1447
zvléci se 1430
zvoleník 1452
zvyk 1059
zvyklost 1059

Žehрати 1430
Žemnička 1441
Žertovati (= klamati) stč. 825
Žest 1053
Žikov 1487
Žirafa 1451
Žolna sl. 318a
žluva 318a
žnič nř. 1457
Žundr 940
Župa 1474

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

Sekce jazyka a literatury

Dr Zdeněk Tyl

BIBLIOGRAFIE ČESKÉ LINGUISTIKY

ZA LÉTA 1945—1950

Jazykověda obecná, indoevropská, slovanská a česká

Vědecký redaktor akademik Bohuslav Havránek

Recensent prof. Dr Josef Kurz

Obálku navrhl František Řepa

Graficky upravil Jindřich Řehák

Vydalo Nakladatelství Československé akademie věd

jako svou 394. publikaci

v knižnici Studie a prameny sv. 7

Odpovědná redaktorka Jarmila Jelínková

Z nové sazby písmem Baskerville vytiskla tiskárna Práce n. p. — Formát papíru 61 x 68 — autorských archů 23,45 — vydavatelských archů 23,83 — HSV 11899/55/SV3/5813 — D— 07855

Náklad 1000 výtisků — 12/5 — I. vydání

Cena brož. výtisku 39,20 Kčs